Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΥ

Ἡ εἰς τὴν νεοελληνικὴν μεταγλώττισις τῶν «Διαταγῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων» κατὰ τὸ Ms. GR. 696 (297) τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Αβ.	Ἀββακούμ
Αγγ.	Ἀγγαῖος
Αμ.	Ἀμώς
Απ.	Ἀποκάλυψις Ἰωάννου
Αρ.	Ἀριθμοί
Ασμ.	Ἆσμα
Α′ Βασ.	Βασιλειῶν Α′
Β′ Βασ.	Βασιλειῶν Β′
Γ′ Βασ.	Βασιλειῶν Γ′
Δ′ Βασ.	Βασιλειῶν Δ′
Α′ Εσδ.	Ἔσδρας Α′
Β′ Εσδ.	Ἔσδρας Β′
Α′ Θεσ.	Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α′ Ἐπιστολὴ Παύλου
Β′ Θεσ.	Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β′ Ἐπιστολὴ Παύλου
Α′ Ιω.	Ἰωάννου Ἐπιστολὴ Α′
Β′ Ιω.	Ἰωάννου Ἐπιστολὴ Β′
Γ′ Ιω.	Ἰωάννου Ἐπιστολὴ Γ′
Α′ Κορ.	Πρὸς Κορινθίους Α′ Ἐπιστολὴ Παύλου
Β′ Κορ.	Πρὸς Κορινθίους Β′ Ἐπιστολὴ Παύλου
Α′ Μακ.	Μακκαβαίων Α′
Β′ Μακ.	Μακκαβαίων Β′
Γ′ Μακ.	Μακκαβαίων Γ′
Δ′ Μακ.	Μακκαβαίων Δ′
Α′ Παρ.	Παραλειπομένων Α′
Β′ Παρ.	Παραλειπομένων Β′
Α′ Πε.	Πέτρου Ἐπιστολὴ Α′
Β′ Πε.	Πέτρου Ἐπιστολὴ Β′
Α′ Τιμ.	Πρὸς Τιμόθεον Α′ Ἐπιστολὴ Παύλου
Β′ Τιμ.	Πρὸς Τιμόθεον Β′ Ἐπιστολὴ Παύλου
Βαρ.	Βαρούχ
Γαλ.	Πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολὴ Παύλου
Γεν.	Γένεσις
Δν.	Δανιὴλ
Δτ.	Δευτερονόμιον
Εβρ.	Πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ Παύλου
Εκ	Ἐκκλησιαστὴς
Εξ.	Ἔξοδος
Εσθ.	Ἐσθὴρ
Εφ.	Πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ Παύλου
Ζαχ.	Ζαχαρίας
Ησ.	Ἡσαΐας
Θρ.	Θρῆνος Ἱερεμίου
Ιακ.	Ἰακώβου Ἐπιστολὴ
Ιουδα	Ἰούδα Ἐπιστολὴ
Ιδθ.	Ἰουδὴθ
Ιεζ.	Ἰεζεκιὴλ
Ιερ.	Ἱερεμίας
Ιησ.	Ἰησοῦς Ναυῆ
Ιλ.	Ἰωὴλ
Ιω.	Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον
Ιωβ	Ἰὼβ
Ιων.	Ἰωνᾶς
Κολ.	Πρὸς Κολοσσαεῖς Ἐπιστολὴ Παύλου
Κρ.	Κριταὶ
Λευ.	Λευιτικὸν
Λκ.	Κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον
Μαλ.	Μαλαχίας
Μιχ.	Μιχαίας
Μκ.	Κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον
Μτ.	Κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον
Νμ.	Ναοὺμ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Νε.	Νεεμίας	Τιτ.	Πρὸς Τίτον Ἐπιστολὴ Παύλου
Οβδ.	Ὀβδιοὺ	Τωβ.	Τωβὶτ
Πραξ.	Πράξεις Ἀποστόλων	Φιλ.	Πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολὴ Παύλου
Πρμ.	Παροιμίαι		
Ρουθ	Ρούθ	Φλμ.	Πρὸς Φιλήμονα Ἐπιστολὴ Παύλου
Ρωμ.	Πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολὴ Παύλου		
Σειρ.	Σοφία Σειρὰχ	Ψλ.	Ψαλμοὶ
Σολ.	Σοφία Σολομῶντος	Ωσ.	Ὡσηὲ
Σφν.	Σοφονίας		

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΥ

φ.69r /(φ.69r) **Πίναξ τῶν Κεφαλαίων τοῦ Αου Βιβλίου.**

Περὶ πλεονεξίας : α°ν.

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ χριστιανὸς νὰ ἀντυβρίζῃ, μήτε νὰ κάμῃ ἐκδίκησιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀδίκησε : β°ν.

Διὰ τὸν καλλωπισμόν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ προξενᾶται ἀπὸ τὸν καλλωπισμόν : γ°ν.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιεργάζωνται οἱ χριστιανοὶ τοὺς φαυλοβίους, ἀλλὰ νὰ καταγίνωνται εἰς τὸ ἔργον τους : δ°ν.

Ποῖα βιβλία τῆς Γραφῆς πρέπει νὰ ἀναγινώσκουν : ε°ν.

Ὅτι πρέπει νὰ ἀπέχουν ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία τῶν ἐθνικῶν καὶ ἀπίστων : στ°ν.

Περὶ τῆς κακῆς γυναικός : ζ°ν.

Περὶ τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα της, καὶ περὶ γυναικὸς ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα της, καὶ περὶ σώφρονος γυναικός: η°ν.

Ὅτι δὲν πρέπει ἡ γυναῖκα νὰ λούεται εἰς τὸν λουτρὸν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄνδρας : θ°ν.

Περὶ γυναικὸς σκανδαλοποιοῦ, καὶ φλυάρου : ι°ν.

φ.69v /(φ.69v, λευκὸν)

φ.70r /(φ.70r) **Διαταγαὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.**

Βιβλίον Α°ν.

Περὶ Λαϊκῶν.

Ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι καὶ Ἱερεῖς γράφομεν εἰς ὅλους ἐσᾶς, ὅσοι ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐπιστεύσετε εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἄμποτες καὶ νὰ περισσεύσῃ εἰς ἐσᾶς χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ τὸν παντοκράτορα Θεόν, διὰ μέσου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γνωρίζοντες αὐτὸν τὸν Θεόν. Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι κῆπος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἕνας ἀμπελῶνάς του ἐκλεκτός.[1] Ἐσεῖς ὁποῦ ἐπιστεύσετε εἰς τὴν ὀρθὴν θεοσέβειαν τοῦ Θεοῦ, ἐσεῖς ὁποῦ διὰ μέσου τῆς πίστεως ἀπολαμβάνετε τὴν αἰώνιον βασιλείαν αὐτοῦ, ἐσεῖς ὁποῦ ἐπήρετε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δύναμιν αὐτοῦ, καὶ ἐμεθέξετε ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἁρματωμένοι διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ, ἀποκτήσετε τὸν φόβον του μέσα εἰς τὰς καρδίας σας, συγκοινωνοὶ εἰς τὸ ῥάντισμα τοῦ τιμίου καὶ ἀθῴου αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἐσεῖς ὁποῦ ἐπήρετε θάῤῥος νὰ ὀνομάζετε πατέρα τὸν παντοκράτορα Θεόν, συγκληρονόμοι καὶ συγκοινωνοὶ τοῦ ἠγαπημένου υἱοῦ του τοῦ Ἰησοῦ, ἐσεῖς ὁποῦ μὲ τὸ πρόσταγμα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ περιποιεῖσθε τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ τὰ ταξίματά του, ἀκούσατε διδασκαλίαν ἱερὰν σύμφωνον μὲ τὰ ἔνδοξα λόγια αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Ἐσεῖς ὁποῦ ἤσθε τέκνα Θεοῦ, ἐπιμεληθῆτε εἰς τὸ νὰ κάμετε ὅλα εἰς ὑπακοὴν Θεοῦ. Καὶ γίνεσθε εἰς ὅλα ἀρεστοὶ εἰς τὸν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν. Ὅτι ἀνίσως καὶ τινὰς κυνηγᾷ τὴν ἀνομίαν, καὶ κάμνει ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἐναντία εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ τοιοῦτος θέλει νομισθῇ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, ὡσὰν ἕνα ἔθνος παράνομον.

1. Ησ. 5, 7.

Λ′,α′ Κεφάλαιον α^ον.

Ἀπέχετε λοιπὸν ἀπὸ κάθε πλεονεξίαν, καὶ ἀδικίαν. Διότι εἶναι γραμμένον εἰς τὸν Νόμον· «νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, μήτε τὸ φ.70^v χωράφι του, μήτε τὸν δοῦλόν του, μήτε τὴν /(φ.70^v) δουλεύτριάν του, μήτε τὸ βόδι του, μήτε τὸν ὄνον του, μήτε κανένα ἄλλο, ὅσα εἶναι τοῦ γειτόνου σου».[1] Διότι ὅλη ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ τοῦ πράγματος εἶναι ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπεθύμησε τὴν γυναῖκα, ἢ τὸν δοῦλον, ἢ τὴν δουλεύτριαν τοῦ γειτόνου του, εἶναι μοιχὸς καὶ κλέπτης κατὰ τὸν νοῦν. Καὶ ἂν δὲν μετανοήσῃ, εἶναι καταδικασμένος ἀπὸ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Χριστοῦ εἶναι ἡ δόξα εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν : Λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, (κάμνωντας περίληψιν, καὶ βεβαιώνωντας, καὶ πληρώνωντας τὴν δεκάλογον τοῦ Νόμου) «ὅτι εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν Νόμον, μὴ μοιχεύσῃς· ἀμὴ ἐγὼ σᾶς λέγω»,[2] (ἤγουν εἰς μὲν τὸν Νόμον ἐγὼ ἐσύντυχα διὰ μέσου τοῦ προφήτου Μωϋσέως, καὶ τώρα πάλι ἐγὼ ὁ ἴδιος σᾶς λέγω), «κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ θέλει κοιτάξῃ εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ γειτόνου του εἰς τὸ νὰ ὀρεχθῇ, ἐκεῖνος τὴν ἐμοίχευσε μέσα εἰς τὴν καρδίαν του».[3] Αὐτὸς ἀπεφασίσθη μοιχός, μὲ τὸ νὰ ἐπεθύμησε τὸν συλλογισμόν του. Ἐκεῖνος πάλι ὁποῦ ἐπεθύμησε τὸ βόδι, ἢ τὸν ὄνον τοῦ γειτόνου του, δὲν στοχάζεται νὰ τὰ κλέψῃ, καὶ νὰ τὰ οἰκειοποιεῖται, καὶ νὰ τὰ πάρῃ ; Ἢ ἐκεῖνος πάλι ὁποῦ ἐπεθύμησε τὸ χωράφι τοῦ γειτόνου του, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν τοιαύτην γνώμην, δὲν πανουργεύεται νὰ σκάψῃ καὶ νὰ ξαπεράσῃ τὸ σύνορον, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει τὸ χωράφι νὰ τοῦ τὸ πουλήσῃ διὰ τὸ οὐδετίπο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τες ; Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Προφήτης, ἀλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἀνταμώνουν σπίτι μὲ σπίτι, καὶ πλησιάζουν τὸ χωράφι τους εἰς ἀλλουνοῦ χωράφι διὰ νὰ ἀφαιρέσουν κανένα πρᾶγμα τοῦ γειτόνου.[4] Διὰ τοῦτο λέγει· «μὴ κατοικήσετε μοναχοὶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀδικήματα ἠκούσθησαν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Κυρίου Σαβαώθ».[5] Καὶ ἀλλοῦ πάλι λέγει· «ἐπικατάρατος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ μεταθέττει τὰ σύνορα τοῦ γειτόνου του. Καὶ ὅλος ὁ λαὸς θέλει εἰπῇ, ἔτζι νὰ γένῃ».[6] Ὅθεν λέγει καὶ ὁ Μωϋσῆς, «νὰ μὴ μετατοπίσῃς τὰ σύνορα τοῦ γειτόνου σου, ἐκεῖνα ὁποῦ ἔβα-/(φ.71ʳ)λαν οἱ πατέρες σου».[7] Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀκολουθοῦν καὶ ἔρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, φόβοι, θάνατοι, κριτήρια, καταδικασμοί. Εἰς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶναι ὑπήκοοι εἰς τὸν Θεόν, εἶναι ἕνας νόμος τοῦ Θεοῦ, ἕνας ἀληθινός, ζωντανός, καὶ εἶναι ἐτοῦτος· ἐκεῖνο ὁποῦ ἐσὺ δὲν ἀγαπᾷς νὰ τὸ κάμῃ ἄλλος εἰς ἐσέ, μὴ τὸ κάμῃς καὶ ἐσὺ εἰς ἄλλον.[8] Ἐσὺ δὲν ἀγαπᾷς νὰ κοιτάξῃ τινὰς τὴν γυναῖκά σου μὲ κακὸν σκοπόν, εἰς τὸ νὰ τὴν μοιχεύσῃ δηλαδή. Λοιπὸν μήτε ἐσὺ νὰ μὴ κοιτάξῃς μὲ κακὴν γνώμην εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ γειτόνου σου. Δὲν θέλεις νὰ πάρῃ ἄλλος δυναστικῶς τὸ φόρεμά σου, μὴ πάρῃς καὶ ἐσὺ τὸ φόρεμα ἀλλουνοῦ. Δὲν ἀγαπᾷς νὰ δαρθῇς, νὰ ὑβρισθῇς, καὶ νὰ ἀτιμασθῇς· λοιπὸν καὶ ἐσὺ νὰ μὴ δέρνῃς, μήτε νὰ ἀτιμάζῃς, μήτε νὰ ὑβρίσῃς ἄλλον.

1. Ἐξ. 20, 17. **2.** Μτ. 5, 27. **3.** Μτ. 5, 28. **4.** Ησ. 5, 8. **5.** Ησ. 5, 8-9. **6.** Δτ. 27, 17. **7.** Δτ. 19, 14. **8.** Τωβ. 4, 16.

Α′,β′

Κεφάλαιον β′ν.

Ἂν σὲ καταραστῇ τινάς, ἐσὺ κακολόγησέ τον, ὅτι εἶναι γραμμένον εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν· «ὅποιος σὲ εὐλογεῖ, εἶναι εὐλογημένος· καὶ ὅποιος σὲ καταραστεῖ, εἶναι καταραμένος».[1] Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι γραμμένον· «εὐλογεῖτε ἐκείνους ὁποῦ σᾶς καταρῶνται».[2] Καὶ ὅταν ἀδικηθῆτε, μὴν ἀδικήσετε, ἀμὴ ὑπομείνατε, ὅτι λέγει ἡ Γραφή, «μὴ λέγῃς, ἂς κάμω ἐκδίκησιν εἰς τὸν ἐχθρόν μου διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ μὲ ἀδίκησεν, ἀμὴ ὑπόμεινον διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἐκδίκησίν σου ὁ Θεὸς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ σὲ ἀδίκησεν».[3] Ὅτι πάλιν λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, καὶ εὐεργετήσετε ἐκείνους ὁποῦ σᾶς μισοῦν, καὶ προσεύχεσθε διὰ ἐκείνους ὁποῦ σᾶς περιγελοῦν, καὶ σᾶς πειράζουν, καὶ σᾶς κυνηγοῦν. Καὶ τότε θέλετε ἦσθε τέκνα τοῦ Πατρός σας ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς οὐρανούς. Ὅτι αὐτὸς ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν σου καὶ εἰς τοὺς καλούς, καὶ εἰς τοὺς κακούς, καὶ βρέχει ἐπάνω εἰς τοὺς δικαίους, καὶ εἰς τοὺς ἀ-φ.71ᵛ δίκους».[4] Λοιπόν, ὦ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἂς ἔχωμεν /(φ.71ᵛ) προσοχὴν εἰς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐταῖς ταῖς παραγγελίαις, διὰ νὰ εὑρεθῶμεν τέκνα φωτὸς[5] κάμνοντες αὐτὰς τὰς ἐντολάς. Ἐσεῖς λοιπὸν τὰ τέκνα καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ὑποφέρετε καὶ κυβερνήσετε ἕνας τὸν ἄλλον. Ἐσὺ ὁ ἄνδρας ἂς μὴν εἶσαι ἀκατάδεκτος καὶ ὑπερήφανος εἰς τὴν ἐδικήν σου γυναῖκα, ἀλλ' ἂς εἶσαι εὔσπλαγχνος, μεταδοτικός, ἀγαπῶντας μόνον νὰ ἀρέσῃς τὴν ἐδικήν σου γυναῖκα, καὶ νὰ τὴν κολακεύῃς τιμητικά, σπουδάζωντας νὰ τὴν ἀρέσῃς.

1. Αρ. 24, 9. **2.** Λκ. 6, 28. **3.** Ηρμ. 20, 22. **4.** Μτ. 5, 44 - 45. **5.** Ιω. 12, 36.

Α',γ' Κεφάλαιον γ^ον.

Μὴ στολίζεσαι διὰ νὰ δουλώνῃς καμίαν ἄλλην γυναῖκα εἰς τοῦ λόγου σου. Διότι κἄντε ἀναγκάζεσαι ἀπὸ λόγου της νὰ ἁμαρτήσῃς μὲ αὐτήν, ἔρχεται εἰς ἐσένα θάνατος αἰώνιος ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ αἰσθάνεσαι πικρὴ τὴν κόλασιν. Κἄν δὲν τελειώνῃς τὴν μαγαρισμένην ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀποφεύγῃς, καὶ τὴν ἀρνῆσαι, καὶ τότε ἁμαρτία λογίζεται, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἐτελείωσες τὸ ἔργον. Ἀλλὰ μοναχά, διατὶ ἐπαγίδευσες γυναῖκα μὲ τὸν στολισμόν σου διὰ νὰ σὲ ὀρεχθῇ, κατὰ τοῦτο ἔχεις ἁμαρτίαν, ἐπειδὴ καὶ ἔκαμες ἐκείνην ὁποῦ σὲ ὠρέχθη νὰ μοιχευθῇ διὰ λόγου σου διὰ μέσου τῆς ὀρέξεώς της. Ἀλλ' ὅμως δὲν εἶσαι τόσον πταίστης, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἔστειλες καὶ ἐσὺ εἰς αὐτὴν ὁποῦ ἐπαγιδεύθη ἀπὸ λόγου σου. Ὅτι δὲν ἐπεθύμησες ἐσὺ ἐκείνην, καὶ διατὶ δὲν ἐπαράδωκες τὸν ἑαυτόν σου εἰς αὐτήν, θέλεις ἐλεηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁποῦ εἶπε, μὴ μοιχεύσῃς,[1] καὶ μὴ ἐπιθυμήσῃς.[2] Διότι ἂν ἐκείνη μὲ τὸ νὰ βλέπῃ ἐσένα, ἢ παράκαιρα σὲ ἐσυναπάντησεν, ἐπληγώθη κατὰ τὸν νοῦν, καὶ κοντὰ εἰς αὐτὸ ἔστειλε πρὸς ἐσένα, καὶ ἐσὺ ὡς θεοσεβὴς δὲν ἀπαρνήθηκες, ἐκείνη ὅμως ἐπληγώθη κατὰ τὴν καρδίαν, μὲ τὸ νὰ εἶσαι εὔμορφος καὶ νέος, καὶ στολισμένος, εἰς τόσον ὁποῦ σὲ ἀγάπησε, ἐσὺ ὅμως εὑρίσκεσαι ὑπόδικος εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἐκείνης, ὡσὰν
φ.72^r ὁποῦ ἔγινες εἰς αὐτὴν αἴτιος σκανδάλου, /(φ.72^r) καὶ ἔγινες κληρονόμος τοῦ, ἀλοίμονον. Διὰ τοῦτο παρακάλεσον Κύριον τὸν Θεὸν νὰ μὴ στερεωθῇ εἰς ἐσὲ κανένα κακὸν διὰ τοῦτο. Ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀρέσῃς τοῦ Θεοῦ εἰς καθαρότητα καὶ ἁγιότητα, καὶ νὰ ὑπερασπίζεσαι τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ ἀνάπαυσιν. Μὴ στολίζῃς περισσότερον τὴν εὐμορφίαν ὁποῦ σὲ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς διὰ μέσου τῆς φύσεως, ἀλλὰ μὲ ταπεινοφροσύνην καὶ σωφροσύνην μεταχειρίσου την πρὸς τοὺς ἀνθρώπους μὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Μὴ θρέφῃς τὰς τρίχας τῆς κόμης σου, μάλιστα δὲ νὰ τὰς κόπτῃς, καὶ νὰ τὰς καθαρίζῃς. Μὴ καταχτενίζεσαι καὶ φυλάττῃς τὴν κεφαλήν σου ἀκούρευτον καὶ ἀλείφεσαι μὲ μῦρα. Διὰ νὰ μὴ τραβᾷς εἰς τὸν ἑαυτόν σου τὰς γυναῖκας ὁποῦ κυνηγοῦνται, ἢ κυνηγοῦν μὲ τέτοιον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τρόπον. Μήτε νὰ μεταχειρίζεσαι φορέματα ἐπιμελημένα ἐπιταυτοῦ διὰ ἀπάτην τῶν γυναικῶν. Μήτε νὰ φορῇς εἰς τὰ ποδάρια σου κάλτζαις, ἢ ὑποδήματα μὲ δολιότητα, ἀλλὰ νὰ μεταχειρίζεσαι μόνον τὸ σεμνόν, καὶ τὸ χρειαζόμενον. Μήτε νὰ βάλλῃς εἰς τὸ χέρι σου μαλαματαίνιον δακτυλίδι, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι σημάδια πορνικά, τὰ ὁποῖα ἂν τὰ ἐπιμεληθῇς ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον, δὲν κάμνεις δίκαια καὶ καλά. Διότι ὤντας εὐσεβὴς χριστιανὸς καὶ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχεις ἐξουσίαν νὰ θρέφῃς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς σου, καὶ νὰ τὰς κάμῃς ἕνα δέμα, τὸ ὁποῖον λέγεται σπατάλιον, ἤγουν κόμη δεμένη, καὶ μὲ στολίδια γυναίκια στολισμένη, ἢ λέγεται φοῦντα, ἢ νὰ φυλάττῃς τὴν κόμην σου μοιρασμένην καὶ ἐξαπλωμένην. Μήτε νὰ τὴν κάμῃς φουντωτήν, μήτε νὰ τὴν καταξαίνῃς μὲ τὸ χτένι, καὶ καταμαλάζωντας, νὰ τὴν κάμῃς κρέτζικην, ἢ νὰ τὴν βάφῃς ξανθήν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Νόμος ἐμποδίζει τὰ τοιαῦτα λέγωντας εἰς τὸ Δευτερονόμιον· «μὴ κάμετε εἰς τὸν ἑαυτόν σας πλεξοῦδαν»[3], ἤγουν εἰς τὴν κεφαλήν, ἢ φ.72ᵛ /(φ.72ᵛ) εἰς τὰ μηλίγκια, μήτε νὰ φορέσετε κάλτζαις. Πρέπει νὰ μὴ ξουραφίζῃς μήτε τὴν τρίχα τοῦ γενείου σου, καὶ νὰ μεταβάλῃς τὴν μορφὴν τοῦ ἀνθρώπου ἔξω τῆς φύσεως. Διότι λέγει ὁ Νόμος, «νὰ μὴ μαδήσετε, καὶ ξεγυμνώνετε τὰ πηγούνιά σας».[4] Ὅτι αὐτὸ τὸ μάδημα τὸ ἔκαμεν ὁ ποιητὴς Θεὸς στολισμὸν εἰς ταῖς γυναῖκες, εἰς δὲ τοὺς ἄνδρας τὸ ἔκρινεν ἀνάρμοστον. Ἀμὴ ἐσὺ ἂν κάμῃς τὸ τέτοιον, καὶ ἐναντιώνεσαι εἰς τὸν Νόμον διὰ νὰ ἀρέσῃς τοὺς ἀνθρώπους, θέλεις γένῃ μισητὸς κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ σὲ ἔπλασε κατὰ τὴν ἐδικήν του εἰκόνα. Ἂν θέλεις λοιπὸν νὰ εἶσαι ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν, ἄπεχε ἀπὸ ὅλα ὅσα μισεῖ ὁ Θεός, καὶ μὴ κάμῃς κανένα ἀπὸ ὅσα δὲν τὸν ἀρέσουν.

1. Ἐξ. 20, 13. **2.** Ἐξ. 20, 17. **3.** Λευ. 19, 27· ibid. 21, 5. **4.** Λευ. 19, 27.

Α′,δ′

Κεφάλαιον δ°ν.

Εἰς ταῖς στράταις νὰ μὴ περιπατῇς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡσὰν νὰ ἐπετοῦσες. Μήτε νὰ πηδᾷς ἄτακτα, μήτε νὰ γίνεσαι παράκαιρος στοχαστὴς τῶν κακῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ νὰ καταγίνεσαι εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς τὸ ἔργον σου, καὶ νὰ ἐξετάζῃς νὰ κάμῃς ἐκεῖνα ὁποῦ ἀγαπᾷ ὁ Θεός, καὶ ἐνθυμούμενος τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ νὰ τὰ μελετᾷς διαπαντός. Ὅτι λέγει ἡ Γραφὴ εἰς ἐσέ, θέλεις κάμῃ μελέτην εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, καὶ ὅταν περιπατῇς εἰς τὸ περιβόλι καὶ ὅταν κάθεσαι εἰς τὸ σπίτι, καὶ ὅταν πλαγιάζῃς, καὶ ὅταν σηκώνεσαι, διὰ νὰ εἶσαι φρόνιμος εἰς ὅλα. Ἂν εἶσαι πλούσιος, καὶ δὲν χρειάζεσαι τὴν τέχνην εἰς τὸ νὰ κυβερνᾶσαι, μὴ πλανᾶσαι ἐδὼ καὶ ἐκεῖ, μηδὲ παράκαιρα νὰ περιπατῇς· ἀλλὰ ἂν πηγαίνῃς εἰς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὁμοπίστους

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σου, ἀνταμώνοντάς τους συντύχαινε λόγια ὁποῦ προξενοῦν τὴν αἰώνιον ζωήν.[1]

1. Πρβλ. Ιησ. 1, 8· Δτ. 6, 7.

Λ′,ε′ Κεφάλαιον ε^ον.

φ.73^r Εἰδὲ καὶ δὲν πηγαίνεις πουθενά, κάθωντας μέσα εἰς τὸ σπίτιον, /(φ.73^r) διάβαζε τὸν Νόμον, τὰς Βασιλείας, τοὺς Προφήτας, ψάλλε τοὺς ὕμνους τοῦ Δαβίδ. Διάβαζε μὲ ἐπιμέλειαν τὸ Εὐαγγέλιον ὁποῦ εἶναι τὸ τέλος τῆς Παλαιᾶς.

Λ′,στ′ Κεφάλαιον στ^ον.

Ἄπεχε ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία τῶν ἐθνικῶν. Διότι τὶ κοινωνία εὑρίσκεται ἀναμεταξὺ εἰς ἐσένα καὶ εἰς τὰ ξένα λόγια, καὶ εἰς τοὺς ξένους νόμους, καὶ εἰς τοὺς ψευδοπροφήτας ; Τὰ ὁποῖα αὐτὰ ξεκλίνουν ἀπὸ τὴν πίστιν τοὺς ἐλαφροὺς καὶ ἀμαθεῖς. Καὶ τὶ σὲ λείπει εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ τρέχεις εἰς ἐκείνους τοὺς μύθους τῶν ἀπίστων ; Ὅτι ἂν θέλῃς νὰ διαβάζῃς ἱστορικά, ἔχεις τὰς Βασιλείας εἰς τὴν Παλαιάν· ἂν θέλῃς σοφιστικὰ καὶ ποιητικά, ἔχεις τοὺς Προφήτας, τὸν Ἰώβ, ταῖς Παροιμίαις. Εἰς τοὺς ὁποίους θέλεις εὕρῃ ἀγχίνοιαν καὶ σοφίαν περισσοτέραν ἀπὸ κάθε ποίησιν, καὶ ματαίαν σοφίαν. Ὅτι αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, εἶναι λόγια τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶναι μόνος σοφώτατος. Ἂν ὀρέγεσαι γενεαλογίας τῶν παλαιῶν, ἔχεις τὴν Γένεσιν. Ἂν ὀρέγεσαι νόμους καὶ παραγγελίαις, ἔχεις τὸν δοξασμένον Νόμον τοῦ αὐθέντου μας Θεοῦ. Ἄπεχε λοιπὸν προθυμότατα ἀπὸ ὅλα τὰ ξένα καὶ διαβολικά. Πλὴν καὶ τὸν Νόμον διαβάζωντας, ἄπεχε ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ὕστερα βαλμένα εἰς αὐτόν, ἄγκαλα καὶ ὄχι ἀπὸ ὅλα, ἀλλὰ ἀπὸ μερικὰ ὁποῦ εἶναι τοῦ β^ου Νόμου. Καὶ αὐτὰ νὰ τὰ διαβάζῃς ὡσὰν ἱστορίαν, διὰ νὰ γνωρίζῃς καὶ νὰ δοξάζῃς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σὲ ἠλευθέρωσεν ἀπὸ τὰ τόσα καὶ τέτοια δεσμά. Ἂς εἶναι ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτιά σου νὰ γροικήσῃς τὶ εἶναι ὁ νόμος ὁ φυσικός, καὶ τὶ εἶναι ὁ ὑστερινὸς νόμος, καὶ τὰ ὕστερα βαλμένα εἰς τὸν Νόμον, ὁποῦ ἐδόθηκαν εἰς τὴν ἔρημον, εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔκαμαν τὸ μοσχάρι. Ὅτι ὁ Νόμος εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ ἐλάλησεν ὁ αὐθέντης Θεός, πριχοῦ νὰ προσκυνήσῃ τὰ εἴδωλα ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων, καὶ φ.73^v πρὸ τοῦ νὰ κάμῃ /(φ.73^v) τὸν μόσχον, δηλαδὴ τὸν Ἄπιν τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων. Εἶναι δὲ ὁ νόμος ἐκεῖνος ὁ Δεκάλογος. Ἀμὴ τὰ δεσμὰ ὁποῦ ἐβάλθησαν ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἑβραίους ὅταν ἔσφαλαν, ἐσὺ μὴ τὰ τραβᾷς εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Διότι ὁ ἐλευθερωτὴς ἡμῶν Χριστὸς δὲν ἦλθε διὰ ἄλλο εἰς τὸν κόσμον, παρὰ διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν ὀργήν, καὶ νὰ πληρώσῃ τὸν Νόμον καὶ τοὺς Προφήτας,[1] διὰ νὰ παύσῃ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ νὰ μεταβάλῃ τὰ δεσίματα τοῦ β'ου νόμου ὁποῦ ἐβάλθη ὕστερον εἰς τοὺς Ἑβραίους. Καὶ κράζωντάς μας ἔλεγεν· ἐλᾶτε εἰς ἐμὲ ὅλοι οἱ κοπιασμένοι καὶ φορτωμένοι ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς ἀναπαύσῃ.[2] Ἐσὺ λοιπὸν ὦ χριστιανέ, διαβάζωντας τὸν Νόμον ὁποῦ εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ μὲ τοὺς Προφήτας, ἀνάγνωσε καὶ τὰς Βασιλείας, διὰ νὰ ἠμπορῇς νὰ καταλάβῃς, πόσοι ἐστάθηκαν δίκαιοι βασιλεῖς, καὶ αὐξήθησαν, καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόσχεσις τῆς αἰωνίας ζωῆς κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Καὶ πόσοι βασιλεῖς ἀποστάτησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὴν ἀνυποταξίαν τους, καὶ ὀγλήγορα ἀπωλέσθησαν μὲ τὴν δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑστερήθηκαν τὴν μέλλουσαν ζωήν, καὶ ἀντὶς διὰ τὴν παντοτεινὴν ἀνάπαυσιν, ἐκληρονόμησαν παντοτεινὴν κόλασιν. Λὐτὰ διαβάζωντας καὶ εἰς τὴν πίστιν καλὰ στερεωθείς, θέλεις θεμελιωθῇ ἐπάνω εἰς τὸν Χριστόν, τοῦ ὁποίου εἶσαι μέρος καὶ σῶμα. Περιπατῶντας δὲ εἰς τὸ παζάρι, καὶ θέλωντας νὰ λουσθῇς, πήγαινε εἰς τὸν λουτρὸν τῶν ἀνδρῶν, μήπως καὶ μὲ τὸ νὰ φανερώσῃς τὸ κορμί σου εἰς ταῖς γυναῖκες μὲ φανέρωσιν ἄσχημον καὶ ἄτακτον, ἢ μὲ τὸ νὰ βλέπεσαι ἀπὸ ταῖς γυναῖκες μὲ κοίταγμα ὁποῦ δὲν ἁρμόζει εἰς τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐσὺ παγιδεύεσαι, ἢ παγιδεύεις, καὶ τραβᾷς εἰς τοῦ λόγου σου ταῖς γυναῖκες ὁποῦ δουλώνονται εὔκολα. Λοιπὸν ἀπόφυγε τὰ τέτοια διὰ νὰ μὴ πάρῃς βρόχια εἰς τὴν ψυχήν σου.

1. Μτ. 5, 17. **2**. Μτ. 11, 28.

Λ',ζ' φ.74ʳ /(φ.74ʳ) Κεφάλαιον ζ'ον.

Ἂς μάθωμεν, τὶ μᾶς λέγει καὶ εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Σολομῶντος ὁ ἅγιος λόγος· «παιδὶ φύλαξον τὰ λόγιά μου, καὶ κρύψον τὰς παραγγελίας μου κοντὰ εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Λέγε πῶς ἡ σοφία εἶναι ἀδελφή σου καὶ ἀπόκτησε τὴν φρόνησιν γνώριμον εἰς τὸν ἑαυτόν σου, διὰ νὰ σὲ φυλάξῃ ἀπὸ ξένην καὶ κακὴν γυναῖκα ὅτι ἂν σὲ ἀπαντᾷ, σὲ συντυχαίνει λόγια γλυκὰ καὶ ἥμερα μὲ πολλὴν νοστιμάδα. Διότι ἀπὸ τὸ παράθυρον τοῦ ὁσπιτίου της σκύφτει πρὸς τὸ ἔξω μέρος εἰς ταῖς στράταις, καὶ ἂν ἤθελεν ἰδῇ κανένα παλικάρι, ἀπὸ τὰ ἀστόχαστα καὶ ἄγνωστα, ὑστερημένον ἀπὸ γνῶσιν, ὁποῦ νὰ περνᾷ εἰς τὸ παζάρι ἀπὸ ταῖς στράταις τοῦ ὁσπιτίου της, καὶ τὰ βλέπει πῶς συντυχαίνει εἰς τὸ βραδυνὸν σκοτάδι, ὁπόταν εἶναι ἡσυχία τῆς νυκτὸς συννεφιασμένης, τότε ἡ γυναῖκα ἐκείνη ἡ πονηρὰ τὸν συναπαντᾷ μὲ σχῆμα πορνικόν, ἡ ὁποία κάμνει τὰς κεφαλὰς τῶν νέων νὰ πετοῦν, ὅτι εἶναι μὲ πτερὰ ἐλαφρὴ καὶ ἄσωτος. Δὲν ἡσυχάζουν εἰς τὸ σπίτι τὰ ποδάριά της, ὅτι μερικὸν καιρὸν πλανᾶται εἰς τὰ ἔξω,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ μερικὸν καιρὸν παραμονεύει εἰς ταῖς στράταις εἰς κάθε γωνίαν. Καὶ ὅταν ἀπαντᾷ τὸν τέτοιον νέον, πιάνει καὶ τὸν φιλεῖ, καὶ μὲ ἀδιάντροπον πρόσωπον λέγει εἰς αὐτόν, ἔχω θυσίαν εἰρηνικήν, σήμερον πληρώνω ταῖς ὑπόσχεσές μου ὁποῦ ἔταξα. Καὶ διὰ τοῦτο εὐγῆκα εἰς τὴν συναπάντησίν σου μὲ τὸ νὰ ἐπιθυμῶ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἰδοὺ ὁποῦ σὲ ηὗρα. Μὲ λουρία ἔδεσα καὶ ἐτέντωσα τὸ κρεββάτι μου, καὶ τὸ ἔστρωσα μὲ πέφκια διπρόσωπα μισηριώτικα. Ἐῤῥάντισα τὴν στρῶσίν μου μὲ κρόκκον, καὶ τὸ σπίτι μου μὲ κινάμωμον ὁποῦ εἶναι μῦρον εὐωδέστατον. Ἔλα καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν φιλίαν ἕως τὸ ταχύ. Ἔλα φ.74ᵛ καὶ νὰ κυλισθοῦμεν μέσα εἰς τὸ στρῶμα /(φ.74ᵛ) μὲ ἔρωτα καὶ ἀγάπην».[1] Ἔπειτα λέγει ἡ Σοφία παρακάτω· «καὶ ἐπλάνεσε τὸν νέον ἡ γυναῖκα ἐκείνη μὲ τὴν πολλήν της συνομιλίαν, καὶ μὲ τὰ βρόχια τῶν χειλέων της τὸν εὔγαλεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Καὶ ὁ νέος ἐπλανέθη ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν του, καὶ τὴν ἀκολούθησε».[2] Καὶ πάλι λέγει ἡ Σοφία· «νὰ μὴν ἀκροάζεσαι τὴν κακὴν γυναῖκα, ὅτι μέλι σταλάζει ἀπὸ τὰ χείλη τῆς πόρνης γυναικός. Ἡ ὁποία κατὰ τὸ παρὸν ἀλείφει καὶ γλυκαίνει τὸν λάρυγκά σου, ὕστερον ὅμως θέλεις τὴν εὕρῃ πικρότερην καὶ ἀπὸ τὴν χολήν, καὶ ἀκονημένην περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ δίστομον σπαθί».[3] Καὶ πάλι λέγει ἡ Σοφία, «ἐσὺ ὦ νεανία πήδησε εἰς τὰ ὀπίσω καὶ φεῦγε, καὶ μὴν ἀργοπορῇς, μήτε νὰ σταματήσῃς τὸ ὀμμάτι σου εἰς αὐτήν.[4] Ὅτι πολλοὺς ἐπλήγωσε καὶ τοὺς ἐκατατρόπωσε, καὶ εἶναι ἀναρίθμητοι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐφόνευσε».[5] Εἰδὲ καὶ δὲν κάμῃς τὴν παραγγελίαν μου, θέλεις μετανοήσῃ ὕστερον ὅταν κατατρίβωνται, καὶ ξεσχίζωνται τὰ κρέατα τοῦ κορμίου σου. Καὶ θέλεις εἰπῇ, πῶς ἐμίσησα τὴν μάθησιν τὴν καλὴν καὶ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ ἀπέφυγεν ἡ καρδία μου ταῖς ἑρμηνείαις τῶν δικαίων | τῶν δικαίων | ἀνθρώπων. Δὲν ἄκουσα τὸν λόγον ἐκείνου ὁποῦ μὲ ἑρμήνευσε καὶ δὲν ἔδωκα ἀκρόασιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ ἐδίδασκε. Σχεδὸν ἐπεριπλέχθηκα εἰς κάθε κακόν, καὶ εἰς κάθε δυστυχίαν».[6] Καὶ διὰ νὰ μὴν ἐξαπλώνομεν περισσὸν τὰς μαρτυρίας, ἂς ἀφήσωμεν καὶ μερικάς. Ἐσεῖς ὅμως οἱ φρόνιμοι ἀπὸ τὰς Ἁγίας Γραφὰς διαλέγοντες διὰ λόγου σας τὰ ὠφέλιμα στερεωθῆτε εἰς τὸ καλόν, ἀφίνοντες ὅλα τὰ κακά, διὰ νὰ εὑρεθῆτε κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὅσιοι καὶ δίκαιοι εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν.

1. Πρμ. 7, 1 - 18. **2.** Πρμ. 7, 21 - 22. **3.** Πρμ. 5, 3 - 4. **4.** Πρμ. 9, 18. **5.** Πρμ. 7, 26. **6.** Πρμ. 5, 11 - 14.

Α′,η′ Κεφάλαιον η^ον.

Ἡ δὲ γυναῖκα ἂς ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἄνδρα της. Ὅτι ὁ ἄνδρας εἶναι κεφ.75ʳ φαλὴ τῆς γυναικός, καὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁποῦ περιπα-/(φ.75ʳ)τεῖ εἰς τὴν στράταν τῆς δικαιοσύνης, εἶναι κεφαλὴ ὁ Χριστός, καὶ τοῦ Χριστοῦ κεφαλὴ εἶναι ὁ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θεὸς καὶ πατήρ του.[1] Ὕστερον λοιπὸν ἀπὸ τὸν παντοκράτορα Θεόν μας τὸν πατέρα ἐτούτου καὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ὁποῦ ἐξουσιάζει κάθε πνοήν, καὶ εἶναι ποιητὴς κάθε δυνάμεως, καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν ἠγαπημένον του υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τοῦ ὁποίου ἡ δόξα εἶναι εἰς τὸν Θεόν. Φοβήσου καὶ ἐντρέπου τὸν ἄνδρα σου ὦ γύναι, καὶ μόνον αὐτὸν νὰ ἀρέσῃς, καὶ εἰς ταῖς ὑπηρεσίαις του νὰ τοῦ ἀρέσῃς, διὰ νὰ καλοτυχίζεται διὰ ἐσένα ὁ ἄνδρας σου, διὰ μέσου τῆς Σοφίας τοῦ Σολομῶντος ὁποῦ λέγει ταῦτα : «Ποῖος θέλει εὕρῃ μεγαλόψυχον καὶ φρόνιμον γυναῖκα ; Ἡ τοιαύτη εἶναι τιμιωτέρα καὶ ἀπὸ ταῖς πολύτιμαις πέτραις. Ἡ καρδία τοῦ ἀνδρός της ἔχει τὸ θάῤῥος εἰς αὐτήν. Ἡ τέτοια δὲν θέλει ὑστερηθῇ κούραση καὶ κέρδη, ὅτι κάμνει εἰς τὸν ἄνδρα της καλὰ εἰς ὅλην τὴν ζωήν της. Γνέθουσα μαλλὶ καὶ λινάρι, κάμνει χρήσιμα ἐργόχειρα μὲ τὰ χέριά της. Ἔγινεν ὡσὰν καράβι ὁποῦ πραγματεύεται, ὅτι συναθροίζει ἀπὸ μακρόθεν τὰ χρειαζόμενα. Σηκώνεται ἀπὸ τὴν νύκτα, καὶ δίδει φαγητὰ εἰς τοὺς σπιτικούς, καὶ ὑπηρεσίαις εἰς ταῖς δουλεύτριαις. Βλέπουσα χωράφι τὸ ἀγοράζει, καὶ ἀπὸ τὰ ἀποκτήματα τῶν χειρῶν της ἐφύτευσε κτῆμα, καὶ ἀνασκουμπωμένη καὶ ζωσμένη εἰς τὴν μέσην, ἀκούμπισε τοὺς βραχίονάς της εἰς ἔργον. Καὶ ἐδοκίμασε πῶς εἶναι καλὸν νὰ δουλεύῃ, καὶ τὸ λυχνάρι της δὲν σβύνεται ὅλην τὴν νύκτα. Ἁπλώνει τοὺς βραχίονάς της εἰς τὰ χρήσιμα, τὰ χέριά της ἀκουμπίζει εἰς τὸ ἀδράχτι. Ἀνοίγει τὰ χέριά της εἰς τὸν πτωχόν, δίδει γεννήματα καὶ καρποὺς εἰς τὸν πτωχόν, ὁ ἄνδρας της δὲν φροντίζει διὰ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ σπίτι. Καὶ ὅλοι ὅσοι εἶναι σιμά της, εἶναι φορεμένοι μὲ διπλᾶ φορέματα. Κάμνει τοῦ ἀνδρός της χειμωνιάφ.75ᵛ /(φ.75ᵛ)τικα φορέματα, ὁ ἄνδρας της γίνεται περίφημος εἰς ταῖς πόρταις ὁπόταν κάθεται εἰς τὴν συνάθροισιν μὲ τοὺς ἐντοπίους γέροντας, ἔκαμε σινδόνια, καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς Φοίνικας, φετάδες καὶ περιτειλίγματα, καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς Χαναναίους. Ἐφόρεσε δόξαν καὶ εὐμορφίαν, καὶ χαίρεται εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις της. Τὸ στόμα της τὸ ἀνοίγει σοφὰ καὶ κατὰ τὸ πρέπον, τάξιν καλὴν μεταχειρίζεται εἰς τὴν γλῶσσάν της, ὀλίγαις εἶναι ἡ ἀργίαις τοῦ ὀσπιτίου της. Φαγητὰ ὀκνηρὰ δὲν τρώγει, τὸ στόμα της τὸ ἀνοίγει φρόνιμα καὶ νόμιμα. Οἱ νόμοι τῆς ἐλεημοσύνης εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν γλῶσσάν της. Σηκώνονται τὰ τέκνα της καὶ πλουταίνουν, καὶ τὴν ἐπαινοῦν, καὶ ὁ ἄνδρας της τὴν ἐπαινεῖ λέγωντας, πολλαῖς θυγατέρες ἀπόκτησαν πλοῦτον, πολλαῖς ἔκαμαν δύναμιν, ἀμὴ ἐσὺ ὑπερέβηκες καὶ ἐξαπέρασες ὅλαις. Δὲν στολίζεσαι μὲ ψεύτικαις εὐμορφίαις, μὲ ἀλοιφαῖς καὶ στολίδια διὰ νὰ ἀρέσῃς τοὺς ἄνδρας, μήτε εἶναι εἰς ἐσένα ψεύτικη εὐμορφία γυναικός. Ὅτι ἡ θεοσεβὴς γυναῖκα ἐπαινᾶται. Ἡ τέτοια ἂς ἐπαινᾷ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Δώσετε εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καρπούς τῶν χειλέων της, καὶ ἂς ἐπαινῆται κοντὰ εἰς ὅλαις ταῖς θύραις ὁ ἄνδρας της».[2] Καὶ πάλι λέγει ἡ Σοφία· «ἡ μεγαλόψυχος καὶ ἐνάρετος γυναῖκα εἶναι στεφάνι τοῦ ἀνδρός της».[3] Καὶ πάλιν «πολλαῖς γυναῖκες ἔκτισαν τὸ σπίτι τους».[4] Ἐκαταλάβατε τὶ λογῆς ἐπαίνους λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν ἡ γυναῖκα ἡ παστρική, καὶ ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα της; Ἂν θέλῃς καὶ ἐσὺ ὦ γυναῖκα νὰ εἶσαι πιστή, καὶ ἀρεστὴ εἰς τὸν Θεόν, μὴ στολίζεσαι διὰ νὰ ἀρέσῃς ξένους ἄνδρας, μήτε νὰ μιμῆσαι καὶ νὰ φορῇς τὰ πλεξίματα, ἢ τὰ φορέματα, καὶ τὰ ὑποδήματα τῆς πουτάνας, διὰ νὰ πλανᾷς ἐκείνους ὁποῦ παγιδεύονται εἰς τὰ τέτοια. Διότι καὶ ἂν δὲν κάμνῃς ἐσὺ τὰ τέτοια μολύσματα διὰ νὰ ἁμαρτάνῃς, ἀλλὰ τὰ κάμνεις διὰ νὰ στολίζεσαι μόνον, ὅμως μήτε /(φ.76ʳ) μὲ τοῦτον τὸν τρόπον δὲν θέλεις ἀποφύγῃ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα τὴν κατάκρισιν, μὲ τὸ νὰ ἀνάγκασες κάποιον νὰ παρακινηθῇ εἰς ἐσὲ νὰ σὲ ἀγαπήσῃ καὶ νὰ σὲ ὀρεχθῇ, καὶ δὲν ἐφύλαξες τοῦ λόγου σου ὁποῦ μήτε ἐσὺ νὰ πέσῃς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, μήτε ἄλλοι νὰ πέσουν εἰς σκάνδαλον. Εἰδὲ καὶ ἁμαρτήσῃς μὲ τὸ νὰ παραδίδῃς τοῦ λόγου σου, καὶ ἐσὺ ἥμαρτες, καὶ θέλεις δώσῃ λόγον διὰ τὴν ψυχὴν ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ἔπειτα σὰν ἁμαρτήσῃς μὲ ἕνα, ὡσὰν ὁποῦ ἀπελπίσθῃς μίαν φοράν, θέλεις ξεκλίνῃ καὶ εἰς ἄλλους πάλιν ὡσὰν ἀπελπισμένη, καθὼς λέγει ὁ θεῖος λόγος· «ὅταν φθάσῃ ὁ ἀσεβὴς εἰς τὸ βάθος τῶν κακῶν, καταφρονεῖ τὴν σωτηρίαν του, καὶ ἔρχεται εἰς αὐτὸν ἀτιμία καὶ κατηγορία».[5] Καὶ ἡ τέτοια γυναῖκα μὲ τὸ νὰ πληγώνεται δυνατὰ ἀπὸ τὸν ἔρωτα, εἰς τὸ ἐξῆς ξεπλανᾷ ψυχὰς τῶν τρελῶν ἀνθρώπων. Ἂς μάθωμεν λοιπὸν πῶς πομπεύει καὶ τὰς τοιαύτας γυναῖκας ὁ θεῖος λόγος, λέγωντας· «περισσότερον ἀπὸ τὸν θάνατον ἐμίσησα τὴν γυναῖκα ὁποῦ εἶναι κυνήγι καὶ πλεμάτι τῆς καρδίας, καὶ τὰ χέριά της εἶναι δεσίματα».[6] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «καθὼς ἁρμόζει εἰς τὴν μίτην τῆς γουρούνας τὸ μαλαματαίνιον σκουλαρίκι, ἔτζι τεργιάζει καὶ εἰς τὴν πονηρὰν γυναῖκα ἡ εὐμορφία».[7] Καὶ πάλιν ἀλλοῦ λέγει, «καθὼς εἶναι τὸ σκουλῆκι εἰς τὸ ξύλον, ἔτζι φθείρει τοὺς ἄνδρας ἡ κακὴ γυναῖκα».[8] Καὶ πάλιν, «καλήτερον εἶναι νὰ κατοικῇ τινὰς εἰς μίαν γωνίαν ξεσκέπαστην, παρὰ νὰ κατοικῇ μὲ γυναῖκα γλωσσοῦ καὶ σκανδαλοποιόν».[9] Ἐσεῖς λοιπὸν ἡ γυναῖκες ὁποῦ ἤσθε χριστιαναῖς μὴ μιμεῖσθε ταῖς τέτοιαις ἄτακταις γυναῖκες. Ἂν θέλῃς νὰ εἶσαι, ὦ γυναῖκα, ἐμπιστεμένη εἰς τὸν ἄνδρα σου, ἔχε μεγάλην προσοχὴν εἰς τὸ νὰ ἀρέσῃς μόνον αὐτόν. Καὶ εἰς τοὺς δρόμους ὅταν περιπατῇς, σκέπαζε τὸ κεφάλι φ.76ᵛ σου. Ὅτι μὲ τὸ σκέπασμα αὐτό, ἀποδιώχνεις /(φ.76ᵛ) τὸ κοίταγμα τῶν μαργέλων ἀνθρώπων. Μὴ ζωγραφίζῃς μὲ ἀλοιφαῖς τὸ πρόσωπόν σου ὁποῦ τὸ ἔκαμεν ὁ Θεός. Δὲν εἶναι εἰς ἐσὲ κανένα μέλος ὁποῦ νὰ χρειάζεται πλαστὸν στολισμόν, ἐπειδὴ ὅσα ἔκαμεν ὁ Θεός, ὅλα εἶναι καλώτατα.[10] Διὰ τοῦτο ὁ πορ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νικὸς στολισμὸς εἰς τὸν καλόν, ἀτιμάζει τὴν χάριν τοῦ τεχνίτου. Τὸ λοιπὸν ὦ γύναι, ὅταν περιπατῇς ἔξω, κοίταξε κάτω, καὶ σκέπαζε τὸ πρόσωπόν σου καθὼς πρέπει εἰς ταῖς γυναῖκες.

1. Εφ. 5, 22 - 23· Α' Κορ. 11, 3. **2**. Πρμ. 31, 10 - 31. **3**. Πρμ. 12, 4. **4**. Πρμ. 14, 1. **5**. Πρμ. 18, 3. **6**. Εκ. 7, 27. **7**. Πρμ. 11, 22. **8**. Πρμ. 12, 4. **9**. Πρμ. 21, 9 καὶ 19. **10**. Γεν. 1, 31.

Α',θ' Κεφάλαιον θ^ον.

Νὰ φεύγῃς καὶ τὸ ἄτακτον λούσιμον ὁποῦ γίνεται εἰς τὸν λουτρὸν ἀντάμα μὲ τοὺς ἄνδρας. Ὅτι πολλὰ εἶναι τὰ δίκτυα τοῦ διαβόλου. Ὅθεν ἡ καλὴ γυναῖκα ἂς μὴ λουσθῇ ἀντάμα μὲ τοὺς ἄνδρας. Διότι ἂν σκεπάζεται εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ κρύπτῃ μὲ εὐλάβειαν τὴν ὄψιν της ἀπὸ τοὺς ξένους ἄνδρας, πῶς θέλει ἔμπῃ εἰς τὸν λουτρὸν γυμνὴ μὲ τοὺς ἄνδρας ; Εἰδὲ καὶ εἶναι ὁ λουτρὸς γυναίκειος, ἂς λουσθῇ μὲ φρονιμάδαν, μὲ ἐντροπήν, καὶ μὲ μέτρον. Ἂς μὴ λουσθῇ περισσότερον ἀπὸ τὸ μέτρον, μήτε πολλαῖς φοραῖς, μήτε τὸ μεσημέρι, καὶ ἂν εἶναι δυνατὸν μήτε καθημέραν νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ λουτρόν. Ὁ καιρὸς τοῦ λουσίματος νὰ εἶναι ἡ ι^η ὥρα. Διότι ἐπειδὴ εἶναι πιστὴ χριστιανή, μὲ κάθε τρόπον καὶ πάντοτε πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὴν περιέργειαν τῶν πολλῶν ὀμματίων.

Α',ι' Κεφάλαιον ι^ον.

Ἐσὺ λοιπὸν ὡσὰν ἐμπιστευμένη ἀπόκοψε τὸ ἐνάντιον καὶ σκανδαλοποιόν, ὁποῦ σκανδαλίζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα τὸν ἄνδρα σου. Ἂν εἶναι ὁ ἄνδρας σου ἄπιστος, ἢ ἐθνικός, νὰ μὴ σκανδαλισθῇ διὰ λόγου σου, καὶ βλασφημήσῃ εἰς τὸν Θεόν, καὶ εὑρεθῇς ἐσὺ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν κληρονόμος τοῦ, ἀλοίμονον. Διότι λέγει ὁ Θεός, «ἀλοίμονον εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ φ.77^r /(φ.77^r) διὰ μέσου του βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ ἔθνη».[1] Εἰδὲ καὶ εἶναι χριστιανὸς ὁ ἄνδρας σου, νὰ μὴν ἀναγκασθῇ ὡς γραμματισμένος νὰ εἰπῇ τὸν λόγον ὁποῦ εἶναι γραμμένος εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Σολομῶντος· καλήτερον εἶναι νὰ κατοικῇ τινὰς εἰς τὴν ἔρημον, παρὰ μὲ γυναῖκα γλωσσοῦ καὶ πολεμήστριαν.[2] Ἐσεῖς λοιπὸν ἡ γυναῖκες μὲ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἡμερότητά σας φανερώσετε τὴν εὐσέβειαν ὁποῦ ἔχετε, διὰ νὰ χωρίσετε, καὶ νὰ παρακινήσετε εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας ὁποῦ εἶναι καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι σας. Ὦ ἀδελφὲς καὶ θυγατέρες καὶ μέλη ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων. Ἂν καὶ μὲ ὀλίγα λόγια σᾶς ἐνουθετήσαμεν, καὶ σᾶς ἐσωφρονίσαμεν, ὅμως καὶ ἐσεῖς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

15 ὡς φρόνιμαις νὰ εὑρίσκεσθε εἰς ὅλην σας τὴν ζωὴν ἀνύβρισταις. Ἐπιμεληθῆτε νὰ μάθετε καλαῖς μάθησες, διὰ μέσου τῶν ὁποίων νὰ ἠμπορῆτε νὰ σιμώσετε εὐάρεστα εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ αὐθέντου μας Θεοῦ. Καὶ νὰ ἀναπαύεσθε εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

1. Ησ. 52, 5. **2.** Πρμ. 21, 19.

φ.77^{v} /(φ.77^{v}, λευκὸν)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.78r /(φ. 78r) **Πίναξ τῶν Κεφαλαίων τοῦ Βου Βιβλίου.**

Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ εἶναι διδαγμένος καὶ ἔμπειρος εἰς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν : κεφάλαιον α^ον.

Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί : κεφάλαιον β^ον.

Εἰς πόσον πρέπει νὰ δοκιμάζεται ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ ἀρχιερατεύσῃ : κεφάλαιον γ^ον.

Ὅτι δὲν πρέπει εἰς κάθε χήραν νὰ δίδεται ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ μερικαῖς φοραῖς πρέπει νὰ προτιμᾶται καὶ ἡ ὕπανδρος. Καὶ ὅτι εἰς τὸν καταφαγᾶν, καὶ μέθυσον, καὶ ἀργόν, δὲν πρέπει νὰ δίδεται ἐλεημοσύνη : κεφάλαιον δ^ον.

Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ μὴν εἶναι φιλοπρόσωπος εἰς τὴν κρίσιν, νὰ εἶναι εἰς τὴν γνώμην ταπεινός, καὶ εἰς τὸ τραπέζι του μέτριος : κεφάλαιον ε^ον.

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἀγαπᾷ τὰ ἄδικα κέρδη, μήτε νὰ γίνεται ἐγγυητής, μήτε συμβοηθὸς ἐκείνου ὁποῦ κρίνεται : κεφάλαιον στ^ον.

Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ διδαγμένος τὴν ὀρθοδοξίαν, ἤγουν ὁ βαπτισμένος : [κεφάλαιον ζ^ον].

Διὰ τὸν συκοφαντούμενον, ἤτοι κατηγορούμενον : κεφάλαιον η^ον.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ πάρῃ δῶρα : κεφάλαιον θ^ον.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἀδιακρίτως ψυχοπονῶντας τὸν πταίστην, ὑπόδικος, καὶ πταίστης γίνεται : κεφάλαιον ι^ον.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πῶς πρέπει νὰ κρίνῃ τοὺς πταίστας : κεφάλαιον ια^ον.

Διδασκαλία πῶς πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ ὁ ἀρχιερεὺς τοὺς μετανοοῦντας : κεφάλαιον ιβ^ον.

Ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν δοκιμὴν τῶν ἁμαρτημάτων : κεφάλαιον ιγ^ον.

Διὰ ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δέχεται ὁ ἐπίσκοπος τὸν μετανοοῦντα. Ὅτι ὁ δίκαιος ἂν ἀνταμωθῇ μὲ τὸν ἁμαρτωλόν, δὲν μολύνεται μαζί του : κεφάλαιον ιδ^ον.

Ὅτι κανένας δὲν παιδεύεται διὰ ἄλλον, ἀλλὰ ὁ καθένας διὰ τὸν ἑαυτόν του ζητεῖται λογαριασμόν.

φ.78v /(φ.78v) Ὅτι πρέπει νὰ βοηθῇ ὁ ἐπίσκοπος ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ἀσθενὴς εἰς τὴν πίστιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ πείθεται εἰς λαϊκὸν σκανδαλοποιόν.

Ὅτι πρέπει ὁ ἱερεὺς ποτὲ νὰ μὴ παραβλέπῃ τὰ ἁμαρτήματα, μήτε νὰ εἶναι εὔκολος εἰς τὸ νὰ παιδεύῃ : κεφάλαιον ιεον.

Περὶ μετανοίας, καὶ ποῖος εἶναι ὁ τρόπος της, καὶ πῶς κατορθώνεται : κεφάλαιον ιστον.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ εἶναι ἄμεμπτος, ἤγουν χωρὶς ψεγάδι, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι παράδειγμα τοῦ λαοῦ : κεφάλαιον ιζον.

Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ φροντίζῃ διὰ νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ ὁ λαός, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὸς παράδειγμα παντοῦ : κεφάλαιον ιηον.

Ὅτι ὁ ποιμένας ἂν ἀμελῇ τὰ πρόβατα, χρεωστᾷ νὰ παιδεύεται, καὶ τὸ πρόβατον ἂν δὲν πείθεται εἰς τὸν ποιμένα, τιμωρεῖται : κεφάλαιον ιθον.

Πῶς πρέπει οἱ ὑποκείμενοι νὰ πείθουν εἰς τοὺς ἐπισκόπους ὁποῦ τοὺς ἐξουσιάζουν : κεφάλαιον κον.

Ὅτι κίνδυνος εἶναι νὰ κάμῃ ὁ προεστὼς κρίσιν εἰς τὸ ἕνα πρόσωπον, καὶ νὰ διορίσῃ παίδευσιν ἐναντίον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἐφανερώθη ὡς ἀδικητής : κεφάλαιον καον.

Ὅτι μεγάλον παράδειγμα τῆς μετανοίας εἶναι ὁ Δαβίδ, οἱ Νινευῖται, ὁ Ἐζεκίας, καὶ ὁ υἱός του ὁ Μανασσῆς : κεφάλαιον κβον.

Προσευχὴ τοῦ Μανασσῆ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας.

Εἰς ἐκείνους ὁποῦ μὲ καταφρόνησιν ἁμαρτάνουν, ἂς εἶναι παράδειγμα ὁ Ἀμών : κεφάλαιον κγον.

Ὅτι ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ Κύριος μᾶς ἦλθε νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς διὰ μέσου τῆς μετανοίας : κεφάλαιον κδον.

φ.79r Διὰ τὰ πρωτοφανήσιμα καὶ τὰ δέκατα. Καὶ πῶς πρέπει /(φ,79r) ὁ ἐπίσκοπος ἢ αὐτὸς νὰ πάρῃ ἀπ' αὐτά, ἢ εἰς ἄλλους νὰ μοιράζῃ : κεφάλαιον κεον.

Εἰς ποιονοῦ τύπον καὶ ἀξίαν ἐδιορίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ κάθε κληρικός: [κεφάλαιον κστον.]

Ὅτι φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι ὦ ἄνθρωπε νὰ ῥίχνῃς μὲ αὐθάδειαν τὸν ἑαυτόν σου εἰς κανένα ἀξίωμα ἱερατικόν, καθὼς ἔκαμαν οἱ Κορεῖται, ὁ Σαούλ, καὶ ὁ Ὀζίας : κεφάλαιον κζον.

Διὰ τὸ κάλεσμα, καὶ πῶς πρέπει νὰ τιμᾶται κάθε τάγμα τῶν κληρικῶν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὸν προσκαλοῦν : κεφάλαιον κηον.

Ποία εἶναι ἡ ἀξία τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ διακόνου : κεφάλαιον κθον.

Πῶς πρέπει οἱ λαϊκοὶ νὰ πείθουν εἰς τοὺς διακόνους : κεφάλαιον λον.

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ διάκονος νὰ κάμῃ τίποτες χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου : κεφάλαιον λαον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ διάκονος νὰ δώσῃ κανενὸς τίποτες χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου. Ὅτι αὐτὸ θέλει νὰ κάμῃ διὰ κατηγορίαν τοῦ ἐπισκόπου : κεφάλαιον λβ^{ον}.

Ὅτι πρέπει νὰ τιμοῦν οἱ λαϊκοὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ νὰ τοὺς λογιάζουν σεβασμίους, ἐπειδὴ καὶ εἶναι πνευματικοὶ γονεῖς : κεφάλαιον λγ^{ον}.

Ὅτι οἱ ἱερεῖς εἶναι καλήτεροι ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, καὶ βασιλεῖς : κεφάλαιον λδ^{ον}.

Ὅτι προστάζουν οἱ νόμοι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον νὰ προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἱερεῖς πρωτοφανήσιμα ἀπὸ τοὺς καρπούς : κεφάλαιον λε^{ον}.

Ἐνθύμησις τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὶ τρόπον μᾶς παραγγέλλουν ἐδώ : κεφάλαιον λστ^{ον}.

Διὰ τοὺς κατηγόρους καὶ συκοφάντας, καὶ ὅτι ὁ κριτὴς πρέπει μήτε εὔκολα νὰ τοὺς πιστεύῃ, μήτε νὰ μὴ τοὺς /(φ.79^{v}) πιστεύῃ τελείως. Πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς πιστεύσῃ μὲ λεπτολογημένην ἐξέτασιν : κεφάλαιον λζ^{ον}.
φ.79^{v}

Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος κατὰ μόνας νὰ ἐλέγχῃ τοὺς πταίστας, καὶ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν νὰ τοὺς δέχεται καθὼς προστάζει ὁ Κύριος: κεφάλαιον λη^{ον}.

Παραδείγματα διὰ τὴν μετάνοιαν : κεφάλαιον λθ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἐχθρεύεται ἐκεῖνον ὁποῦ ἁμαρτάνει μίαν καὶ δύο φοραῖς : κεφάλαιον μ^{ον}.

Πῶς πρέπει νὰ δέχεται ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ, καὶ πῶς πρέπει νὰ τὸν κυβερνήσῃ καὶ πότε νὰ τὸν ἐμποδίζῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν : κεφάλαιον μα^{ον}.

Ὅτι ὁ κριτὴς δὲν πρέπει νὰ εἶναι φιλοπρόσωπος : κεφάλαιον μβ^{ον}.

Πῶς πρέπει νὰ παιδεύῃ τοὺς συκοφάντας : κεφάλαιον μγ^{ον}.

Ὅτι πρέπει ὁ διάκονος νὰ ἐλαφρώνῃ τὸ βάρος τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ταῖς ἐλαφρότεραις ὑπόθεσες νὰ ταῖς διορθώνῃ : κεφάλαιον μδ^{ον}.

Ὅτι ἄπρεπον εἶναι εἰς τοὺς χριστιανοὺς νὰ μαλώνουν, καὶ νὰ δέρνουν : κεφάλαιον με^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ κρίνωνται εἰς τοὺς ἐθνικούς, μήτε πρέπει νὰ κράζουν κανένα ἐθνικὸν νὰ μαρτυρήσῃ ἐναντίον εἰς τοὺς χριστιανούς : κεφάλαιον μστ^{ον}.

Ὅτι πρέπει εἰς τὴν β^{αν} ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος νὰ γίνωνται ἡ κρίσες : κεφάλαιον μζ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει εἰς πολλὰ καὶ διάφορα σφάλματα νὰ δίδεται μία καὶ ἡ αὐτὴ παίδευσις, ἀλλὰ κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἁμαρτίας, νὰ διαφέρῃ ἡ παίδευσις : κεφάλαιον μη^{ον}.

Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι οἱ κατήγοροι, καὶ οἱ μάρτυρες: κεφάλαιον μθ^{ον}.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.80r Ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσωμεν καὶ κανενὸς κακοῦ /(φ.80r) τὴν μαρτυρίαν : κεφάλαιον νον.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεται κρίσις μόνον μὲ τὸ ἕνα μέρος: κεφάλαιον ναον.

Ἡ σιγουρότης, τὴν ὁποίαν κάμνουν οἱ πολιτικοὶ κριταὶ εἰς ταῖς ἀπόφασες, εἶναι παράδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως : κεφάλαιον νβον.

Ὅτι δὲν πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ ἐχθρεύωνται ἕνας τὸν ἄλλον : κεφάλαιον νγον.

Ὅτι πρέπει οἱ ἐπίσκοποι μὲ τὸ μέσον τοῦ διακόνου, νὰ ἐνθυμίζουν εἰς τὸν λαὸν τὴν εἰρήνην καὶ ἀγάπην : κεφάλαιον νδον.

Ὅτι πολλαῖς καὶ διάφοραις εἶναι ἡ πρόνοιαις καὶ ἐπιμέλειαις καὶ πῶς ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν εἰς μετάνοιαν ὅλους ἀπὸ κάθε γενεάν: κεφάλαιον νεον.

Ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ, νὰ εἶναι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν εὐσέβειαν σύμφωνοι, καθὼς εἶναι καὶ οἱ ἄγγελοι σύμφωνοι εἰς τὸν οὐρανόν : κεφάλαιον νστον.

Σχηματισμὸς τοῦ τάγματος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὶ χρεωστεῖ νὰ κάμῃ κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς κληρικούς, ἢ λαϊκούς, ὅταν μαζώνωνται εἰς τὴν σύναξιν : κεφάλαιον νζον.

Διὰ τὰ συστατικὰ τῶν ξένων, τῶν λαϊκῶν, τῶν κληρικῶν, τῶν ἐπισκόπων, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχουν διαφορὰν ἀνάμεσόν τους : κεφάλαιον νηον.

Ὅτι πρέπει ὁ Ἐπίσκοπος νὰ εἶναι πρόθυμος εἰς τὸ νὰ συνάξῃ τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸ ταχὺ καὶ τὸ βράδυ : κεφάλαιον νθον.

Ἡ ματαία καὶ ἄχρηστος συνάθροισις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἑβραίων εἰς τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ συναγώγια, εἶναι παράδειγμα ὁποῦ νὰ παρακινᾷ τοὺς χριστιανοὺς εἰς προθυμίαν καὶ μίμησιν : κεφάλαιον ξον.

φ.80v Ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ προκρίνωμεν τὰ κοσμικὰ /(φ.80v) ἀπὸ τὰ θεϊκά : κεφάλαιον ξαον.

Ὅτι πρέπει νὰ μισοῦμεν ὅλαις ταῖς ἀσέβειαις τῶν Ἑλλήνων : κεφάλαιον ξβον.

Ὅτι δὲν πρέπει κανένας ἀκαμάτης ἀπὸ τοὺς πιστοὺς νὰ τρώγῃ ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀλλὰ νὰ δουλεύῃ καθὼς ἔκαμαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι. Ὅτι ὁ μὲν Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι ἦταν ψαράδες, ὁ Παῦλος, καὶ ὁ Ἀκύλας ἔκαμναν τένταις, καὶ ὁ Ἰούδας τοῦ Ἰακὼβ ἦτον γεωργός : κεφάλαιον ξγον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.81r /(φ.81r) Βιβλίον Βον.

Β',α' Κεφάλαιον αον.

Διὰ τοὺς Ἐπισκόπους, Ἱερεῖς καὶ Διακόνους.

Διὰ τοὺς ἐπισκόπους ἀκούσαμεν ἀπὸ τὸν Κύριόν μας ὁποῦ εἶπεν, ὁ ποιμένας ὁποῦ γίνεται ἐπίσκοπος εἰς ταῖς Ἐκκλησίαις εἰς κάθε ἐπαρχίαν πρέπει νὰ εἶναι χωρὶς ἔγκλημα καὶ κατηγορίαν.[1] Νὰ εἶναι ἀμέτοχος ἀπὸ κάθε ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων. Νὰ μὴν εἶναι παρακάτω ἀπὸ τοὺς πενῆντα χρόνους. Ὅτι ὁ τέτοιος εἰς κάποιον τρόπον ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὰς ἀταξίας τῶν νέων, καὶ ἀπὸ τοὺς διαβαλμοὺς καὶ ταῖς κατηγορίαις ὁποῦ λέγονται εἰς πολλοὺς ἀπὸ κάποιους ξένους ψεύτικους χριστιανούς, ὁποῦ δὲν ἠξεύρουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «ὅποιος συντυχαίνει κανένα λόγον ἀργόν, θέλει δώσῃ λογαριασμὸν εἰς τὸν Θεόν εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως διὰ τὸν ἀργὸν ἐκεῖνον λόγον καὶ τὴν κατηγορίαν».[2] Καὶ πάλι λέγει· «ἀπὸ τὰ λόγιά σου θέλεις δικαιωθῇ, καὶ ἀπὸ τὰ λόγιά σου θέλεις παιδευθῇ».[3] Ἂς εἶναι λοιπὸν ὁ ἐπίσκοπος παιδευμένος· ἔμπειρος εἰς τὴν διδαχὴν καὶ εἰς τὴν μάθησιν· σωστὸς εἰς τὴν ἡλικίαν. Εἰδὲ καὶ εἶναι πουθενὰ καμία μικρὴ ἐπαρχία, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκεται ἄνθρωπος διὰ ἐπίσκοπος παράνω ἀπὸ πενῆντα χρόνους, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ γένῃ ἐπίσκοπος κανένας νεώτερος, πρέπει κἂν νὰ εἶναι μαρτυρημένος ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἠξεύρουν πῶς εἶναι ἄξιος διὰ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ πῶς εἰς τὴν νεότητα ὁποῦ εὑρίσκεται δείχνει ἡμερότητα καὶ φρονιμάδα μὲ δοκιμήν. Καὶ σὰν μαρτυρηθῇ πῶς εἶναι τέτοιος, ἂς ἀρχιερατεύσῃ μὲ εἰφ.81v ρήνην. Ὅτι καὶ /(φ.81v) ὁ Σολομὼν δώδεκα χρονῶν ὤντας, ἔγινε βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὁ Ἰωὰς ὤντας ἑπτὰ χρονῶν, ἐξουσίασε τὸν λαόν. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἰωσίας μὲ δικαιοσύνην ὀκτὼ χρονῶν ἔγινε βασιλεύς. Καὶ διὰ τοῦτο ἂν εἶναι καὶ νέος, ἀμὴ πρέπει νὰ εἶναι ταπεινός, νὰ φοβᾶται τὸν Θεόν, καὶ νὰ εἶναι ἥσυχος. Ὅτι λέγει ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· «εἰς ποῖον νὰ κοιτάξω ; δὲν κοιτάζω εἰς ἄλλον, πάρεξ εἰς τὸν ταπεινὸν καὶ ἥσυχον, καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τρέμει τὰ λόγιά μου πάντοτε».[4] Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον λέγει· «καλότυχοι εἶναι οἱ ταπεινοὶ καὶ ἥμεροι, ὅτι αὐτοὶ θέλουν κληρονομήσῃ τὴν γῆν».[5] Ἂς εἶναι ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἐλεήμων. Ὅτι πάλι λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, «καλότυχοι εἶναι οἱ ἐλεήμονες, διότι θέλουν ἐλεηθῇ καὶ αὐτοί».[6] Ἂς ἔχῃ καὶ καλὴν συνείδησιν· ἂς εἶναι καθαρὸς ἀπὸ κάθε κακίαν καὶ πονηρίαν καὶ ἀδικίαν. Ὅτι λέγει τὸ Εὐαγγέλιον· «καλότυχοι εἶναι ἐκεῖνοι, ὅσοι εἶναι καθαροὶ εἰς τὴν καρδίαν, ὅτι αὐτοὶ θέλουν ἰδῇ τὸν Θεόν».[7]

1. Τιτ. 1, 7· Α' Τιμ. 3, 2. **2**. Μτ. 12, 36. **3**. Μτ. 12, 37. **4**. Ησ. 66, 2. **5**. Μτ. 5, 5. **6**. Μτ. 5, 7. **7**. Μτ. 5, 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,β′ Κεφάλαιον β^ον.

Ἂς εἶναι λοιπὸν ὁ ἐπίσκοπος ἐγκρατητικός, παστρικός, φρόνιμος, στερεός, ἥσυχος, ὄχι μεθυστής, ὄχι θυμώδης, νὰ δέρνῃ ἕνα καὶ ἄλλον, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἥμερος, ἀσκανδάλιστος, ὄχι φιλάργυρος, ὄχι ἀκατάστατος, διὰ νὰ μὴν ὑπερηφανευθῇ καὶ πέσῃ εἰς τὴν κατάκρισιν, καὶ εἰς τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου.[1] Ὅτι ὅποιος ὑψώνει τὸν ἑαυτόν του, θέλει ταπεινωθῇ.[2] Τέτοιος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, ὁποῦ νὰ ἐστάθη ἄνδρας μιᾶς γυναικὸς πρωτοϋπανδρεμένης, κυβερνῶντας καὶ τὸ σπίτι του καλᾶ.[3] Ὁπόταν πέρνῃ τὴν χειροτονίαν καὶ κατα-
φ.82^r στένεται ἐπίσκοπος, μὲ τέτοιον /(φ.82^r) τρόπον νὰ δοκιμασθῇ. Ἂν εἶναι σεμνός, πιστός, φρόνιμος. Ἂν ἔχῃ, ἢ εἶχε γυναῖκα ἐμπιστευμένην καὶ χριστιανήν, ἂν ἀνάθρεψε τὰ παιδία του μὲ εὐσέβειαν, ἂν ἐπαίδευσε καὶ τὰ αὔξησε μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ, ἂν τὸν εὐλαβοῦνται καὶ τὸν ἐντρέπωνται, καὶ τὸν ὑπακούουν ὅσοι εἶναι εἰς τὸ σπίτι του. Διότι ἂν οἱ ἐδικοὶ καὶ συγγενεῖς του τὸν ἐναντιώνονται, καὶ δὲν τὸν πείθωνται πῶς νὰ τὸν ὑποτάσσωνται οἱ ξένοι τοῦ ὀσπιτίου του ὅταν γένουν ἐδικοί του ;

1. Α′ Τιμ. 3, 2 κεξ. 2. Λκ. 14, 11. 3. Α′ Τιμ. 3, 2 - 4· Τιτ. 1, 6.

Β′,γ′ Κεφάλαιον γ^ον.

Ἂς δοκιμασθῇ λοιπὸν ἂν εἶναι εἰς ταῖς χρείαις τῆς ζωῆς του ἀκατηγόρητος. Διότι λέγει ἡ Γραφή, «μὴ ψέγετε ἐκεῖνον ὁποῦ μέλλει νὰ γένῃ ἱερεύς».[1] Λοιπὸν ἂς μὴν εἶναι θυμώδης, διότι λέγει ἡ Σοφία· «ὁ θυμὸς φθείρει καὶ λαοὺς φρονίμους».[2] Νὰ εἶναι εὔσπλαγχνος. Νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ τοὺς τεχνίτας τοῦ παζαρίου. Νὰ ἀγαπᾷ ὅλους, διότι λέγει ὁ Χριστός, «μὲ τοῦτο θέλουν γνωρίσῃ ὅλοι, πῶς ἤσθε μαθηταὶ ἐδικοί μου, ἂν ἀγαπᾶτε ἕνας τὸν ἄλλον».[3] Νὰ εἶναι καὶ μεταδοτικός, νὰ περιποιῆται καὶ νὰ κυβερνᾷ ταῖς χήραις. Νὰ εἶναι φιλόξενος, δουλευτικός. Εὔκολα νὰ ὑπηρετῇ, καὶ νὰ παρηγορῇ τοὺς ἐνδεεῖς. Ὅταν τὸν ἐνοχλοῦν νὰ τὸ ὑποφέρῃ. Νὰ μὴν ἐντρέπεται τινά, καὶ νὰ γνωρίσῃ, ποῖος εἶναι περισσότερον ἄξιος διὰ ἔλεος καὶ βοήθειαν.

1. Λευ. 21, 27. 2. Παρ. 15, 11. 3. Ἰω. 13, 35.

Β′,δ′ Κεφάλαιον δ^ον.

Ὅτι ἂν εἶναι καμία χήρα, ἡ ὁποία ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ τὰ χρειαζόμενα εἰς τὴν ζωήν της, εἶναι καὶ ἄλλη ὑπανδρεμένη, ὅμως εἶναι ἐνδεής, ἢ μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀῤῥωστη, ἢ μὲ τὸ νὰ θρέφῃ τέκνα, ἢ δι' ἀσθένειαν τῶν χεριῶν της, ὁ ἐπί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.82ν /(φ.82ν) σκοπος καλήτερα πρέπει νὰ ἐλεήσῃ τὴν πτωχὴν καὶ ὑπανδρεμένην, παρὰ τὴν χήραν. Εἰδὲ καὶ εἶναι κανένας φαγᾶς, ἢ μεθυστής, ἢ ἀκαμάτης καὶ στενοχωρεῖται ἀπὸ τὴν ἔνδειαν, ἐκεῖνος δὲν εἶναι ἄξιος διὰ ἐλεημοσύνην του, μήτε εἶναι ἄξιος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοὺς τοιούτους λέγει ἡ Γραφή, «ὁ ὀκνηρὸς ὁποῦ κρύβει τὸ χέρι του εἰς τὸν κόλφον του, δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ στόμα του».[1] Καὶ πάλιν «ὁ ἀκαμάτης ἐμπόδισε τὸ χέρι του ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἔφαγε τὰ κρέατά του».[2] Καὶ πάλιν, «κάθε μεθυστὴς καὶ πόρνος θέλει ἦσθαι πτωχός· καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν ὕπνον, θέλει φορέσῃ φορέματα ξεσχισμένα, καὶ ἐμπαλωμένα».[3] Καὶ πάλιν ἀλλοῦ, «ἂν παραδώσῃς τὰ ὁμμάτιά σου εἰς λαγύνια καὶ εἰς τὰ ποτήρια, ὕστερα θέλεις περιπατήσῃ γυμνότερος καὶ ἀπὸ τὸ γουδοχέρι».[4] Κατὰ ἀλήθειαν ἡ ἀδουλευσία εἶναι μήτηρ τῆς πείνας.

1. Πρμ. 19, 24. **2**. Εκ. 4, 5. **3**. Πρμ. 23, 21. **4**. Πρμ. 23, 31.

Β′,ε′ Κεφάλαιον ε^ον.

Ὁ ἐπίσκοπος νὰ μὴν εἶναι φιλοπρόσωπος, μήτε νὰ ἐντρέπεται, καὶ νὰ κολακεύῃ τὸν πλούσιον περισσότερον ἀπὸ τὸ πρέπον, μήτε νὰ καταφρονῇ, ἢ νὰ δυναστεύῃ τὸν πτωχόν. Ὅτι λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν, «νὰ μὴν ἐντραπῇς τὸ πρόσωπον τοῦ πλουσίου,[1] καὶ νὰ μὴν ἐλεήσῃς τὸν πτωχὸν εἰς τὴν κρίσιν,[2] ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ εἶναι».[3] Καὶ πάλιν λέγει, «κυνήγα τὸ δίκαιον μὲ δικαιοσύνην».[4] Τὸ φαγητὸν καὶ τὸ πιοτὸν τοῦ ἐπισκόπου νὰ εἶναι μέτριον, διὰ νὰ εἶναι γνεφός, ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀμαθεῖς. Νὰ μὴν εἶναι ἐξο-
φ.83r διαστικός, μήτε ξεφαντωτικός, /(φ.83r) μήτε νὰ ἀγαπᾷ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὰ καλὰ φαγητά. Νὰ εἶναι ὑπομονητικός, ἥμερος εἰς ταῖς νουθεσίαις, νὰ διδάσκῃ συχνά. Νὰ καταγίνεται εἰς τὰ βιβλία τοῦ Θεοῦ. Νὰ τὰ διαβάζῃ πάντοτε, διὰ νὰ διδάσκῃ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν μὲ ἐπιμέλειαν. Καὶ νὰ ἐξηγᾷ τὸ Εὐαγγέλιον συμφωνημένα μὲ τοὺς Προφήταις, καὶ μὲ τὸν Νόμον. Ἡ ἐξήγησες τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν νὰ ὁμοιάζουν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον, καθὼς μᾶς παραγγέλλει ὁ αὐθέντης μας Χριστός· «ἐξετάζετε τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι αὐτὰ μαρτυροῦν διὰ λόγου μου».[5] Ὁμοίως καὶ «ὁ Μωϋσῆς ἔγραψε διὰ λόγου μου»,[6] λέγει ὁ Θεός. Τὸ περισσότερον πρέπει νὰ εἶναι ἐπιτήδειος διακριτικός, ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ διακρίνῃ τὸν πρῶτον καὶ καθαρὸν Νόμον, εἰς τὸν β^ον ὁποῦ δίδεται ὕστερα ἀφ' οὗ ἁμαρτάνουν οἱ ἄνθρωποι. Καὶ νὰ ξεχωρίσῃ καὶ νὰ φανερώσῃ ποῖος εἶναι ὁ νόμος τῶν χριστιανῶν, καὶ ποῖα εἶναι τὰ δεσίματα τῶν ἀπίστων, διὰ νὰ μὴ ξεπέσῃ κανένας εἰς τὰ δεσμὰ τῶν ἀπίστων. Ἐπιμελήσου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λοιπὸν ὦ ἐπίσκοπε, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγήσῃς κάθε λέξιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Καὶ νὰ ἠμπορῇς μὲ πολλὴν διδαχὴν νὰ θρέφῃς πλουσιοπάροχα, καὶ νὰ φωτίζῃς τὸν λαόν σου τὴν φώτισιν τοῦ Νόμου. Διότι λέγει ὁ Θεός· «φωτίσετε τὸν ἑαυτόν σας μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως ὡς ὁποῦ ἔχετε καιρόν».[7]

1. Λευ. 19, 15. **2.** Εξ. 23, 3. **3.** Δτ. 1, 17. **4.** Δτ. 16, 20. **5.** Ιω. 5, 39. **6.** Ιω. 5, 46. **7.** Ωσ. 10, 12.

Β′,στ′ Κεφάλαιον στ^ον.

Ὁ ἐπίσκοπος νὰ μὴν ἀγαπᾷ νὰ κερδαίνῃ ἄδικα,[1] καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ ἔθνη. Καλήτερα νὰ ζημιώνεται, παρὰ νὰ ζημιώνῃ. Νὰ μὴν εἶναι πλεονέκτης, νὰ μὴν
φ.83^v ἁρπάζῃ, νὰ /(φ.83^v) μὴν ἀδικᾷ· νὰ μὴν ἀγαπᾷ τοὺς πλουσίους, καὶ νὰ μισᾷ τοὺς πτωχούς· νὰ μὴν εἶναι καταλαλητής, μήτε ψευδομάρτυρας, μήτε θυμώδης, μήτε σκανδαλοποιός. Νὰ μὴν εἶναι περιπεπλεγμένος εἰς ταῖς πραγματείαις τοῦ κόσμου. Νὰ μὴ γίνεται ἐγγυτὴς τινός, μήτε νὰ βοηθῇ κανένα εἰς ταῖς κρίσες παίρνωντας ἄσπρα. Νὰ μὴν ἀγαπᾷ νὰ ἐξουσιάζῃ, νὰ μὴν εἶναι δίγνωμος, μήτε δίγλωσσος, μήτε νὰ ἀγαπᾷ νὰ ἀκούῃ τοὺς διαβαλμοὺς καὶ ταῖς κατηγορίαις, μήτε νὰ εἶναι ὑποκριτής, νὰ μὴν ὀρέγεται ταῖς ἑορταῖς τῶν ἀπίστων. Νὰ μὴ πλανᾷ ματαίως τοὺς ἀνθρώπους. Νὰ μὴν ὀρέγεται, νὰ μὴν εἶναι φιλάργυρος. Διότι ὅλα αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν εἶναι μισητὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἀγαπημένα εἰς τὸν διάβολον. Ὅλα αὐτὰ βεβαιώνωντας νὰ τὰ παραγγείλῃ ὁ ἐπίσκοπος καὶ εἰς λαϊκούς, καὶ νὰ τοὺς παρακινήσῃ νὰ μιμοῦνται τὰ ἤθη του. Διότι λέγει ὁ Θεός· «ἐσεῖς οἱ προεστοὶ νὰ κάμετε τοὺς δούλους μου εὐλαβεῖς».[2] Ἂς εἶναι ὁ ἀρχιερεὺς σοφός, ταπεινός, διδακτικὸς εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ· καλόγνωμος. Νὰ εἶναι χωρισμένος ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ ἔργα ταύτης τῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ ὅλαις ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν ἀπίστων. Νὰ ἔχῃ καλὴν καὶ μεγάλην προσοχήν. Νὰ εἶναι ὀξὺς εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ τοὺς κακούς, καὶ νὰ φυλάγεται ἀπ' αὐτούς. Νὰ εἶναι φίλος μὲ ὅλους, δίκαιος, διακριτικός, πρέπει ὁ ἀρχιερεὺς νὰ ἔχῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅλα τὰ καλὰ ὅσα εὑρίσκονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ὅταν εἶναι ὁ ποιμένας ἀκατηγόρητος καὶ ἀδοκίμαστος ἀπὸ τὴν ἀδικίαν, τότε μὲ τὴν συναναστροφή του ἠμπορεῖ νὰ ἀναγκάσῃ, καὶ νὰ παρακι-
φ.84^r νήσῃ τοὺς μαθητάς του, /(φ.84^r) ἤγουν τὸ ποίμνιόν του, νὰ μιμοῦνται πρεπόντως τὰ ἐδικά του θεάρεστα ἔργα. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Προφήτης, «θέλει ἦσθαι ὁ λαὸς καθὼς καὶ ὁ ἱερεύς».[3] Διὰ τοῦτο καὶ ὁ αὐθέντης καὶ διδάσκαλός μας ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἄρχησε πρῶτα νὰ κάμῃ, καὶ ὕστερα νὰ διδάξῃ, καθὼς λέγει ὁ Λουκᾶς· «ἄρχισεν ὁ Ἰησοῦς νὰ κάμῃ θαύματα, καὶ τότε νὰ δι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

δάξῃ».[4] Διὰ τοῦτο λέγει αὐτὸς ὁ Χριστός, «ὅποιος κάμνει καὶ διδάσκει, αὐτὸς θέλει ὀνομασθῇ μέγας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».[5] Πρέπει ἐσεῖς οἱ ἐπίσκοποι νὰ ἦσθε καλὸν παράδειγμα εἰς τὸν λαόν, καθὼς καὶ ἐσεῖς ἔχετε παράδειγμα τὸν Χριστόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσεῖς πρέπει νὰ γίνεσθε καλὰ παραδείγματα εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Διότι λέγει ὁ Θεὸς εἰς ἐσᾶς διὰ μέσου τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ· «ὦ ἐξουσιαστὰ υἱὲ τοῦ ἀνθρώπου, ἔδωσαν ἐσένα παράδειγμα εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἰσραήλ, καὶ διὰ τοῦτο θέλεις ἀκούσῃ τὸν λόγον μου, καὶ θέλεις τὸν φυλάξῃ. Καὶ τὰ ὅσα λέγω θέλεις τὰ εἰπῇ εἰς τὸν λαόν, εἶπα νὰ εἰπῇς εἰς τὸν παράνομον πῶς θέλει θανατωθῇ ἂν δὲν φυλάξῃ ταῖς παραγγελίαις μου, καὶ ἐσὺ δὲν τὸν ἐδίδαξες διὰ νὰ ἤθελες ἐπιστρέψῃ τὸν ἄνομον ἀπὸ τὴν κακίαν του. Ὁ κακὸς ἐκεῖνος διὰ τὴν κακίαν του μέλλει νὰ ἀποθάνῃ, καὶ τὸ αἷμα ἐκείνου θέλω τὸ ζητήσῃ ἀπὸ τὰ ἐδικά σου χέρια. Εἰδὲ καὶ ἐσὺ ἐπιμεληθῇς νὰ γυρίσῃς τὸν κακὸν ἀπὸ τὴν κακίαν του, καὶ ἐκεῖνος δὲν σὲ ἀκούει, μήτε ἀφίνεται ἀπὸ τὴν κακίαν του, ἐκεῖνος μὲν ἀποθαίνει εἰς τὴν κακίαν του, καὶ ἐσὺ ἐγλύτωσες τὴν ψυχήν σου».[6] Ὁμοίως καὶ «ὅταν ἔρχεται σπαθὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, καὶ βάλλει ὁ λαὸς βίγλαν, καὶ ἡ βίγλα /(φ.84ᵛ) βλέπει τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ ἔρχονται, καὶ δὲν δίδει εἴδησιν εἰς τὸν λαόν, καὶ διὰ τοῦτο σκοτώνονται μερικοί, ἐκεῖνοι μὲν ὁποῦ ἐσκοτώθησαν, ἀπέθαναν διὰ τὴν ἁμαρτίαν τους· ἀλλ' ὅμως τὸ αἷμά τους θέλει ζητηθῇ ἀπὸ τὴν βίγλαν, ὅτι δὲν ἔδωκεν εἴδησιν μὲ τὴν τρουμπέταν διὰ νὰ φυλαχθοῦν. Εἰδὲ καὶ ἡ βίγλα δίδει εἴδησιν μὲ τρουμπέταν, ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει δὲν φυλάγεται, καὶ ἔρχεται τὸ σπαθὶ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸν θανατώνει, τὸ αἷμά του εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν ἑαυτόν του, ὅτι πέρνωντας εἴδησιν δὲν ἐφυλάχθη. Καὶ ἡ βίγλα ὁποῦ ἔδωκεν εἴδησιν, εἶναι ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν».[7] Αὐτὰ ὁποῦ λέγει ὁ Προφήτης, πέρνονται καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς μὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Σπαθὶ εἶναι ἡ κρίσις, τρουμπέτα τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, βίγλα εἶναι ὁ ἀρχιερεύς, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ κηρύξῃ, καὶ νὰ διδάξῃ διὰ τὴν μέλλουσαν κρίσιν. Λοιπὸν ὦ ἀρχιερεῖς, ἂν δὲν διδάξετε τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἐσᾶς θέλει εὑρεθῇ ἡ ἁμαρτία τῶν ἀδιδάκτων. Διὰ τοῦτο νὰ διδάσκετε καὶ νὰ ἐλέγχετε τοὺς ἁμαθεῖς παῤῥησίᾳ καὶ θαῤῥετά. Νὰ διδάσκετε ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἠξεύρουν, τοὺς μαθημένους νὰ τοὺς στερεώνετε, τοὺς πλανεμένους νὰ γυρίζετε, ἂν καὶ πολλαῖς φοραῖς ὦ ἐπίσκοποι ἀδελφοὶ διδάσκομεν μὲ τὰ ἴδια λόγια καὶ διὰ ταῖς ἴδιαις ὑπόθεσες, ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι σφάλμα, ἀλλὰ μάλιστα ἀπὸ τὴν συχνὴν ἑρμηνείαν καὶ τὴν ἀκρόασιν, ἀκόλουθον εἶναι νὰ παρακινηθοῦν μερικοί, καὶ νὰ κάμουν κανένα καλὸν καμίαν φοράν, καὶ νὰ ἀφεθοῦν ἀπὸ τὰ κακά. Διότι λέγει ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Προφήτου, «δίδαξέ τους φ.85ʳ αὐ-/(φ.85ʳ) τὰ ὁποῦ λέγεις, ἴσως καὶ ἀκούσουν τὸν λόγον σου».[8] Καὶ πάλιν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

«ἴσως καὶ ἀκούσουν καὶ κλίνουν εἰς τὸ καλόν, καὶ ἀφεθοῦν ἀπὸ τὸ κακόν».[9] Καὶ ὁ Μωϋσῆς ἔλεγεν εἰς τὸν λαόν, «ἂν ἀκούσῃς μὲ τὴν ἀκοήν σου τὸν αὐθέντην σου Θεόν, ἤθελες κάμῃ τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτιά του».[10] Καὶ πάλιν, «ἄκουε ὦ Ἰσραὴλ ὁ αὐθέντης ὁ Θεός, ὁ αὐθέντης σου εἶναι ἕνας».[11] Καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πολλὰ μέρη λέγει· «ὅποιος ἔχει αὐτία νὰ ἀκούῃ, ἂς ἀκούσῃ».[12] Καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν λέγει· «ἄκουε παιδί μου τὴν ἑρμηνείαν τοῦ πατρός σου, καὶ μὴν ἀπαρνᾶσαι τοὺς νόμους τῆς μητρός σου».[13] Καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἕως τὴν σήμερον ἀκόμη δὲν ἄκουσαν τοὺς Προφήτας, λογιάζοντες πῶς νὰ ἤκουσαν, αὐτοὶ ἔγιναν παρήκοοι, ἄφηκαν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν,[14] καὶ ἐξέπεσαν εἰς ταῖς κακαῖς καὶ ψυχοβλαβεῖς αἱρεσες. Διὰ τοὺς ὁποίους πάλιν θέλομεν εἰπῆ κατωτέρω.

1. Τιτ. 1, 6. **2**. Λευ. 15, 31. **3**. Ωσ. 4, 9. **4**. Πραξ. 1, 1. **5**. Μτ. 5, 19. **6**. Ιεζ. 33, 7 - 9. **7**. Ιεζ. 33, 2 - 6. **8**. Ιερ. 33, 2 - 3· Ιεζ. 2, 7. **9**. Ιεζ. 3, 11. **10**. Εξ. 15, 26. **11**. Δτ. 6, 4· Μκ. 12, 29. **12**. Μτ. 11, 15. **13**. Πρμ. 1, 8. **14**. Ιω. 17, 3.

Β′,ζ′ Κεφάλαιον ζ^ον.

Νὰ ἠξεύρετε ὦ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐβαπτίσθηκαν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ,[1] δὲν πρέπει πλέον νὰ ἁμαρτάνουν. Διότι καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπέθαναν, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐνεργοῦν καμίαν ἁμαρτίαν· ἔτζι καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀπέθαναν μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν, δὲν πρέπει νὰ κάμουν καμίαν ἁμαρτίαν. Λοιπὸν ὦ ἀδελφοί, ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλούσθη τὸ λούσιμον τῆς ζωῆς, δὲν πιστεύομεν πῶς νὰ κάμῃ πλέον ταῖς ἁμαρτίαις τῶν παρανόμων. Ὅποιος δὲ ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἁμαρτάνει, ἂν δὲν μετανοῇ, καὶ δὲν παύῃ ἀπὸ τὴν ἁ-
φ.85^v μαρτίαν, θέλει κατα-/ (φ.85^v) δικασθῇ καὶ κατακριθῇ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

1. Ρωμ. 6, 3.

Β′,η′ Κεφάλαιον η^ον.

Εἰδὲ καὶ συκοφαντηθῇ τινὰς χριστιανὸς ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, μὲ τὸ νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ μαζί τους, ὁ τοιοῦτος ἂς ἠξεύρῃ πῶς εἶναι ἐπαινεμένος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, «καλότυχοι ἦσθε ὅταν σᾶς ὀνειδίζουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅταν σᾶς διώχνουν διὰ λόγου μου, ἢ ἤθελαν εἰπῆ ἐναντίον σας κάθε κακὸν λόγον ψεύματα νὰ χαίρεσθε τότε καὶ νὰ εὐφραίνεσθε, ὅτι ὁ μισθός σας εἶναι πολὺς εἰς τοὺς οὐρανούς».[1] Λοιπὸν ἂν ἴσως καὶ τινὰς κατηγορηθῇ, ἢ ὑβρισθῇ ψεύματα, ὁ τοιοῦτος εἶναι καλότυχος. Διότι λέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γει ἡ Γραφή· «ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν δοκιμάζει πείραξες, εἶναι ἀδόκιμος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν».[2] Εἰδὲ καὶ κανένας ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς φανερωθῇ πῶς ἔκαμε κανένα κακόν, αὐτὸς οὐ μόνον τὸν ἑαυτόν του ἔβλαψεν, ἀμὴ ἐπροξένησε κατηγορίαις καὶ ἀτιμίαν εἰς τὸ κοινὸν κορμὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τὴν χριστιανικὴν μὲ τὸ νὰ μὴ κάμνουν ἐκεῖνα ὁποῦ διδάσκουν πῶς εἶναι καλά.[3] Θέλομεν κατηγορηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἡμεῖς, ὅταν λέγωμεν καὶ δὲν κάμνωμεν. Ὅθεν τοὺς τέτοιους φανερᾶ θέλει τοὺς ἀποδιώξῃ ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν ἀληθινᾶ μαρτυρηθοῦν, καὶ δὲν θέλουν νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἀφεθοῦν ἀπὸ τὸ κακόν.

1. Μτ. 5, 11 - 12. **2.** Πρβλ. Ιακ. 1, 12· ibid. 1, 15. **3.** Μτ. 23, 3.

Β′,θ′ Κεφάλαιον θ^ον.

Πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ μὴν εἶναι σκανδαλοποιός, μήτε φιλοπρόσωπος, ἀλλὰ μὲ τὸ καλὸν καὶ μὲ δικαιοσύνην νὰ σωφρονίζῃ τοὺς ἁμαρτωλούς. Εἰδὲ φ.86^r καὶ δὲν ἔχει καλὴν /(φ.86^r) συνείδησιν καὶ γνώμην, καὶ κάμῃ φιλοπροσωπίαν, καὶ διὰ τὰ δῶρά του καὶ τὸ κέρδος του θέλει εὐσπλαγχνισθῇ ἐκεῖνον ὁποῦ παρανόμως ἁμαρτάνει, καὶ δὲν τὸν ἀποδιώχνει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ τέτοιος παραβαίνει τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ λέγει, «νὰ κυνηγᾷς τὸ δίκαιον μὲ δικαιοσύνην».[1] Καὶ πάλιν, «νὰ μὴν ἐντραπῇς πρόσωπον εἰς τὴν κρίσιν.[2] Νὰ μὴ δικαιώνῃς τὸν ἄδικον,[3] νὰ μὴν πάρῃς δῶρα καὶ βλάψῃς καμίαν ψυχήν. Τὰ δῶρα τυφλώνουν τὰ ὀμμάτια τῶν σοφῶν, καὶ βλάπτουν τὰ λόγια τῶν δικαίων».[4] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν λέγει, «νὰ σηκώσετε τὸν κακὸν ἀπὸ τὴν μέσην σας»[5]. Καὶ ὁ Σολομὼν λέγει εἰς ταῖς Παροιμίαις, «εὔγαλε τὸ θανατικὸν (ἤγουν τὸν κακὸν ἄνθρωπον) ἀπὸ τὴν μέσην, καὶ θέλουν εὔγῃ μαζί του καὶ τὰ σκάνδαλα».[6]

1. Δτ. 16, 20. **2.** Δτ. 1, 17. **3.** Εξ. 23, 7. **4.** Εξ. 23, 8. **5.** Δτ. 17, 7. **6.** Πρμ. 22, 10.

Β′,ι′ Κεφάλαιον ι^ον.

Ὅποιος δὲ ἐπίσκοπος ἤθελε λυπηθῇ τὸν ἄξιον τιμωρίας, καθὼς ὁ Σαοὺλ εὐσπλαγχνίσθη τὸν Ἀγάγ,[1] καὶ ὁ Ἠλεὶ εὐσπλαγχνίσθη τὰ παιδία του[2] ὁποῦ δὲν ἐγνώρισαν τὸν Θεόν, ὁ τέτοιος ἐμόλυνε καὶ τὴν ἐδικήν του ἀξίαν, καὶ τοὺς χριστιανούς, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, καὶ εἶναι ἄδικος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους, ὡσὰν ὁποῦ γίνεται αἰτία σκανδάλου εἰς πολλοὺς νεοφωτίστους, καὶ εἰς πολλοὺς ὁποῦ διδάσκονται τὴν πίστιν, καὶ εἰς πολλοὺς νέους καὶ νέαις εἰς τὴν ἡλικίαν. Τὸν τέτοιον ἐπίσκοπον τὸν ἀπαντυχαίνει τό, ἀλοίμονον. Καὶ ἡ ἀπάνω μυλόπετρα τοῦ μύλου εἰς τὸν λαιμόν του.[3]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ τὸ βάθος τῆς κολάσεως, εἰς τὸ ὁποῖον κατακρίνεται. Διότι βλέποντες οἱ ἄλλοι τὸν τέτοιον προεστόν τους, πῶς κάμνει παρανο-/(φ.86^{v}) μίαν καὶ ἄδι-
φ.86^{v} κον κρίσιν, θέλουν διακριθῇ εἰς τὸν ἑαυτόν τους, καὶ θέλουν ἀναγκασθῇ νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν ἰδίαν κακίαν καὶ κολάζονται μαζί του. Καθὼς ὁ λαὸς τοῦ Ἱεροβοὰμ ἀπωλέσθη μὲ αὐτὸν τὸν Ἱεροβοάμ. Καὶ μὲ τὸν Κορὲ[4] ἀπωλέσθησαν ὅσοι τὸν ἐβοήθησαν. Εἰδὲ καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἁμαρτάνει ἤθελεν ἰδῇ τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς διακόνους χωρὶς σφάλμα, καὶ τὸ ποίμνιον καθαρόν, α^{ον} μὲν δὲν θέλει τολμήσῃ νὰ καταφρονήσῃ καὶ νὰ σέβῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ τὸν κεντᾷ ἡ συνείδησις. Καὶ ἂν καταφρονῇ καὶ σέβῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εὐθὺς θέλει ἐλεγχθῇ, καθὼς ἔπαθεν ὁ Ὀζᾶν, ὅταν ἔγγιξε τὴν κιβωτὸν[5] διὰ νὰ τὴν στερεώσῃ, καὶ ὁ Ἄχαρ κλέπτωντας τὸ ἀφιερωμένον πρᾶγμα,[6] καὶ καθὼς ἔπαθεν ὁ Γιεζεὶ διὰ τὰ ἄσπρα τοῦ Νεεμᾶν,[7] καὶ παρευθὺς θέλει παιδευθῇ, ἢ θέλει διδαχθῇ ἀπὸ τὸν ποιμένα, καὶ νὰ μετανοήσῃ. Διότι κοιτάζωντας τριγύρω εἰς τὸν καθένα, καὶ μὴν εὑρίσκωντας ψεγάδι εἰς τινά, μήτε εἰς τὸν ἐπίσκοπον, μήτε εἰς τὸν λαόν του, θέλει ἐντραπῇ, καὶ μὲ ἐντροπὴν καὶ δάκρυα θέλει εὔγῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν εἰρηνικᾶ, καὶ μὲ κατάνυξιν καὶ μετάνοιαν, καὶ ἀπομένει τὸ ποίμνιον καθαρόν. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἥμαρτεν θέλει κλαύσῃ εἰς τὸν Θεόν, καὶ θέλει μετανοήσῃ διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του. Καὶ θέλει ἔχῃ ἐλπίδα καλήν. Καὶ τὸ ποίμνιον βλέπωντας τὰ δάκρυα ἐκείνου, θέλει καταλάβῃ πῶς ὁ ἁμαρτωλὸς σὰν μετανοῇ, δὲν χάνεται.

1. Πρβλ. Α′ Βασ. 15, 9. **2.** Πρβλ. Α′ Βασ. 2, 12 κεξ. **3.** Μτ. 18, 6. **4.** Πρβλ. Γ′ Βασ. 2, 12 κεξ. **5.** Πρβλ. Β′ Βασ. 6, 1 κεξ. **6.** Πρβλ. Ιησ. 7, 1 κεξ. **7.** Πρβλ. Δ′ Βασ. 5, 1 κεξ.

Β′,ια′

Κεφάλαιον ια^{ον}.

Διὰ τοῦτο λοιπόν, ὦ ἐπίσκοπε, ἐπιμελήσου νὰ εἶσαι καθαρὸς εἰς τὰ ἔργα,
φ.87^{r} καὶ νὰ καταλάβῃς τὸν τόπον σου καὶ τὸ ἀξίωμά σου, /(φ.87^{r}) καὶ πῶς κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἔχεις τόπον Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἐξουσιάζῃς ὅλους, καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἱερεῖς, βασιλεῖς, καὶ ἄρχοντας, πατέρας, υἱούς, καὶ διδασκάλους, καὶ ἀντάμα ὅλους τοὺς ὑπηκόους. Καὶ μὲ τέτοιον τρόπον νὰ κάθεσαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ διδάσκῃς, ὡσὰν ὁποῦ ἔχεις ἐξουσίαν νὰ κρίνῃς ἐκείνους ὁποῦ ἔσφαλαν. Διότι εἰς ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους εἶπεν ὁ Κύριος, «ἐκεῖνο ὁποῦ ἠθέλετε δέσῃ εἰς τὴν γῆν, θέλει ἦσθαι δεμένον καὶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἠθέλετε λύσῃ εἰς τὴν γῆν, θέλει ἦσθαι λυμένον καὶ εἰς τὸν οὐρανόν».[1]

1. Μτ. 18, 18.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,ιβ′ Κεφάλαιον ιβ^ον.

Τὸ λοιπὸν ὦ ἐπίσκοπε νὰ κρίνῃς μὲ ἐξουσίαν καθὼς καὶ ὁ Θεός, ἀλλ' ὅμως νὰ δεχθῇς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς τῆς εὐσπλαγχνίας. Μάλωσε ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουν, ἐρμήνευσε ἐκείνους ὁποῦ δὲν μετανοοῦν. Παρακίνησε τοὺς καλοὺς νὰ στέκωνται εἰς τὸ καλόν, νὰ δεχθῇς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν. Ὅτι ὁ αὐθέντης ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε μὲ ὅρκον νὰ συγχωρήσῃ ταῖς ἁμαρτίαις ἐκείνων ὁποῦ μετανοοῦν. Διότι λέγει ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Ἰεζεκιήλ, «λέγε πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἰουδαίους, λέγει ὁ αὐθέντης ὁ Θεὸς παντοῦ, νὰ ζῶ ἐγὼ δὲν θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ θέλω νὰ γυρίσῃ ὁ ἀσεβὴς ἀπὸ τὴν κακίαν του καὶ νὰ ζῇ. Γυρίσετε λοιπὸν ἀπὸ ταῖς στράταις σας ταῖς πονηραῖς καὶ κακαῖς. Καὶ ἐσὺ ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραήλ, διατὶ νὰ ἀποθάνετε εἰς ταῖς ἁμαρτίαις ;».[1] Ἐδὼ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔδωκε καλαῖς ἐλπίδες εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς, ὅτι ἂν μετανοοῦν, ἔχουν ἐλπίδες σωτηρίας, διὰ νὰ μὴν ἀπελπισθοῦν οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ παραδοθοῦν εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, ἀλλὰ νὰ ἔχουν
φ.87^v ἐλπίδες σωτηρίας, καὶ νὰ μετανοήσουν, καὶ /(φ.87^v) νὰ προσκλαύσουν εἰς τὸν Θεὸν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ νὰ μετανοήσουν ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ νὰ ἡμερώσουν αὐτὸν τὸν Θεόν, καὶ νὰ πάρουν ἀπ' αὐτὸν τὴν ἀλισμονησίαν τῶν ἁμαρτιῶν τους ὡσὰν ἀπὸ ἕνα καλὸν πατέρα.

1. Ιεζ. 33, 11.

Β′,ιγ′ Κεφάλαιον ιγ^ον.

Οἱ ἀναμάρτητοι πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἀναμάρτητοι, καὶ νὰ μὴ δοκιμάσουν ταῖς ἁμαρτίαις, διὰ νὰ μὴ χρειασθοῦν πόνον, πίκραν, καὶ κλάψιμον διὰ νὰ συγχωρηθοῦν. Ἐσὺ ὦ ἄνθρωπε ὁποῦ ἁμαρτάνεις, τάχα ἠξεύρεις πῶς θέλεις ζήσῃ εἰς τούτην τὴν ζωὴν διὰ νὰ μετανοήσῃς ; Ὅτι τὸ κίνημά σου ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν εἶναι ἀγνώριστον, καὶ ἂν λάχῃ καὶ ἀποθάνῃς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πλέον μετάνοια δὲν εἶναι. Καθὼς τὸ λέγει ὁ Δαβίδ, «ὦ Θεέ, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς ἐσὲ εἰς τὸν ἅδην;».[1] Πρέπει λοιπὸν νὰ εἴμεσθε πάντοτε ἕτοιμοι κάμνοντες τὰ καλά. Διὰ νὰ περιπατοῦμεν εἰς τὴν στράταν τοῦ θανάτου χωρὶς πίκραν. Διὰ τοῦτο μᾶς παραγγέλλει ἡ θεία διδασκαλία διὰ μέσου τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος, καὶ λέγει· «ἑτοίμαζε τὰ ἔργα σου διὰ τὸ κίνημα»,[2] καὶ νὰ εἶσαι ἕτοιμος εἰς τὸ περιβόλι διὰ νὰ μὴ σὲ λείψῃ κανένα ἀπὸ τὰ καλά, καθὼς καὶ εἰς τὰς πέντε παρθένους, ὁποῦ διηγεῖται τὸ Εὐαγγέλιον, ἔλειψε τὸ λάδι τῆς ἐλεημοσύνης διὰ τὴν ἀγνωσίαν τους. Καὶ διὰ τοῦτο ἔσβυσαν ταῖς λαμπάδαις τῆς θεογνωσίας, καὶ ἐδιώχθηκαν ἀπὸ τὸν νυμφῶνα.[3] Διὰ τοῦτο ὅποιος ἀκρι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βολογεῖ εἰς τὴν ζωήν του, καὶ μένει ἀναμάρτητος, μένει καὶ χωρὶς κίνδυνον, καὶ φυλάττει εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ ταῖς πρώταις καλωσύναις ὁποῦ ἔκαμεν. Ἐσὺ λοιπὸν συλλογίσου, πῶς ὁ Θεὸς εἶναι ὁποῦ κρίνει, καθὼς τὸ λέγει καὶ ἡ φ.88r Γραφή, ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ.[4] Πρῶτα /(φ.88r) λοιπὸν νὰ καταδικάσῃς τὸν πταίστην ὡς ἐξουσιαστής, ἔπειτα ἂν μεταβάλῃ τὴν γνώμην του καὶ μετανοῇ, νὰ τὸν δεχθῇς μὲ ἔλεος, καὶ σπλάγχνος, καὶ ἡμερότητα, καὶ νὰ τοῦ ὑποσχεθῇς πῶς θέλει σωθῇ. Νὰ δεχθῇς ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ, ὅμως νὰ τὸν μαλώσῃς α°ν, καὶ νὰ τὸν κανονίσῃς, ἐνθυμούμενος τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ εἶπε· γίνεται χαρὰ εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ ἕνα ἁμαρτωλὸν ὁποῦ μετανοεῖ.[5]

1. Ψλ. 6, 6. **2.** Πρμ. 24, 27. **3.** Πρβλ. Μτ. 25, 1 - 13. **4.** Δτ. 1, 17. **5.** Λκ. 15, 7.

Β′,ιδ′ Κεφάλαιον ιδ°ν.

Ἂν δὲν δεχθῇς τὸν μετανοημένον, τὸν παραδίδεις εἰς τοὺς ἐπιβούλους του, καὶ καταφρονεῖς τὸν προφήτην Δαβὶδ ὁποῦ λέγει, «μὴ παραδίδῃς εἰς τὰ θηρία τὴν ψυχὴν ὁποῦ ἐξομολογεῖται εἰς ἐσέ».[1] Διὰ τοῦτο ὁ Ἱερεμίας παρακινῶντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς μετάνοιαν λέγει· «τάχα ἐκεῖνος ὁποῦ πέφτει δὲν σηκώνεται ; Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποστάτησε δὲν γυρίζει ὀπίσω ; Διατὶ ἀποστάτησε ὁ λαός μου ἀποστασίαν ἀδιάντροπον, δὲν ἐξουσιάσθη ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὴν προαίρεσίν του;[2] Μετανοήσατε ἐσεῖς οἱ ἀποστάται, καὶ ἐγὼ θέλω ἰατρεύσῃ ταῖς πληγαῖς σας».[3] Λοιπὸν νὰ δεχθῇς ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ, καὶ μὴν ἀμφιβάλῃς παντελῶς. Καὶ μὴν ἐμποδίζεσαι ἀπὸ τοὺς ἀνελεήμονας ὁποῦ λέγουν, δὲν πρέπει νὰ μολύνεσαι καὶ ἐσὺ μὲ τοὺς τέτοιους ἁμαρτωλούς, μήτε νὰ συντυχαίνῃς μαζί τους. Ὅτι αὐταῖς ἡ συμβουλαῖς εἶναι ἀνθρώπων ὁποῦ δὲν φοβοῦνται τὸν Θεόν, καὶ τὴν θείαν του πρόνοιαν. Εἶναι λόγια κριτῶν τρελῶν, καὶ θηρίων ἀγρίων. Δὲν ἠξεύρουν οἱ τοιοῦτοι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν συνομιλίαν τῶν ἁμαρτωλῶν, μόνον δὲν πρέπει νὰ συγκοινωνοῦμεν εἰς τὰ φ.88v ἔργα τους. «Ὅτι (καθὼς λέγει /[φ.88v] ὁ Θεὸς ὁ ἐξουσιαστὴς παντὸς) ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου εἰς αὐτὸν ἐπὶ τὸν δίκαιον εὑρίσκεται. Καὶ ἡ κακία τοῦ κακοῦ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον εὑρίσκεται».[4] Καὶ πάλιν λέγει· «ἂν σφάλλῃ εἰς ἐμὲ ἡ γῆ καὶ μὲ ἀδικᾷ, θέλω ἁπλώσῃ τὸ χέρι μου ἀπάνω της, καὶ θέλω τὴν συντρίψῃ ὁποῦ νὰ μὴ κάμνῃ ψωμί, καὶ θέλω στείλῃ εἰς αὐτὴν πεῖναν, καὶ θέλω ἀφανίσῃ τοὺς ἀνθρώπους της, καὶ τὰ ζῶά της, καὶ ἂν εὑρεθοῦν εἰς τὸ μέσον της οἱ τρεῖς ἄνθρωποι ὁ Νῶε, ὁ Ἰώβ, καὶ ὁ Δανιήλ, αὐτοὶ μὲ τὴν δικαιοσύνην τους θέλουν σῶσι τὰς ψυχάς των, ἔτζι λέγει ὁ παντοκράτωρ Θεός».[5] Πολλὰ καθαρᾶ μᾶς ἐφανέρωσε ἡ Γραφή, πῶς ὁ δίκαιος ὤντας ἀντάμα μὲ τὸν ἁμαρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τωλόν, δὲν χάνεται μαζί του. Διότι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον συναναστρέφεται ὁ δίκαιος μὲ τοὺς ἁμαρτωλούς, ἀλλ' ὅμως συγκοινωνοῦν κατὰ τὴν κυβέρνησιν τῆς ζωῆς, καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἁγιότητα. Καὶ κατὰ τοῦτο δὲν σφάλλουν οἱ δίκαιοι, διότι μιμοῦνται τὸν πατέρα τους ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς οὐρανούς, ὁ ὁποῖος ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του καὶ εἰς τοὺς δικαίους καὶ εἰς τοὺς ἀδίκους, καὶ βρέχει τὴν βροχήν του καὶ εἰς τοὺς καλοὺς καὶ εἰς τοὺς κακούς.[6] Καὶ δὲν κινδυνεύει ὁ δίκαιος ἀπὸ τοῦτο· καθὼς καὶ εἰς τὴν παλαίστραν εἶναι καὶ νικηταί, εἶναι καὶ νικημένοι. Εἰς δὲ τὸ στεφάνωμα στεφανώνονται μοναχὰ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπολέμησαν ἀνδρειωμένα. Δὲν στεφανώνεται τινὰς ἂν δὲν ἀνδραγαθήσῃ νόμιμα.[7] Ὁ καθένας διὰ τὸν ἑαυτόν του θέλει ἐξομολογηθῇ. Καὶ δὲν θανατώνει ὁ Θεὸς τὸν δίκαιον ἀντάμα μὲ τὸν ἄδικον.[8] Ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁ ἀναμάρτητος δὲν παιδεύεται. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπνιξε τὸν Νῶε εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κατακλυσμοῦ. Οὔτε εἰς τὰ Σόδομα ἐκατάκαυσε /(φ.89ʳ) καὶ τὸν Λὼτ μὲ τοὺς ἄλλους. Οὔτε τὴν Ῥαὰβ ἐθανάτωσεν εἰς τὴν Ἰεριχώ. Εἰδὲ καὶ θέλετε νὰ ἠξεύρετε καὶ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν εἰς τὸν καιρόν μας. Ὁ Ἰούδας ὁ προδότης ὤντας μὲ τοῦ λόγου μας, τὸν λαχνὸν τῆς ὑπηρεσίας ὁποῦ ἐπήραμεν ἡμεῖς, τὸν ἐπῆρε καὶ ἐκεῖνος. Καὶ ὁ Σίμων ὁ μάγος ἐπῆρε τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὅμως μὲ τὸ νὰ ἐγνωρίσθηκαν καὶ οἱ δύο κακοί, ὁ μὲν Ἰούδας ἐκρεμάσθη, ὁ δὲ Σίμων ἔξω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν πετῶντας ἀψηλᾶ, ἔπεσε κάτω καὶ ἐσυντρίφθη. Καὶ μέσα εἰς τὴν κιβωτὸν ἦτον ὁ Νῶε καὶ τὰ τέκνα του, ἀμὴ ἐπειδὴ μόνος ὁ Χὰμ εὑρέθη κακός, ἐπῆρε τὴν παίδευσιν εἰς τὸν υἱόν του. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ πατέρες δὲν παιδεύονται διὰ τὰ τέκνα, μήτε τὰ τέκνα διὰ τοὺς γονεῖς,[9] φανερὸν εἶναι μήτε ἡ γυναῖκες παιδεύονται διὰ τοὺς ἄνδρας των, μήτε οἱ δοῦλοι διὰ τοὺς αὐθεντάδες, μήτε οἱ συγγενεῖς διὰ τοὺς συγγενεῖς, μήτε οἱ φίλοι διὰ τοὺς φίλους, μήτε οἱ δίκαιοι διὰ τοὺς ἀδίκους δὲν παιδεύονται, ἀλλ' ὁ καθένας θέλει δώσῃ λογαριασμὸν διὰ τὰ ἐδικά του ἔργα. Διότι μήτε ὁ Νῶε ἐπαιδεύθη διὰ τὸν κόσμον, μήτε ὁ Λὼτ ἐκάηκε διὰ τὰ Σόδομα, μήτε ἡ Ῥαὰβ ἐσφάγηκε διὰ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Ἰεριχώ, μήτε οἱ Ἑβραῖοι ἐπαιδεύθηκαν διὰ τοὺς Αἰγυπτίους. Ὅτι ἡ συναντάμωσις καὶ ἡ συναναστροφὴ δὲν παιδεύει τοὺς δικαίους μὲ τοὺς ἀδίκους, ἀλλὰ τοὺς παιδεύει ἡ συμφωνία τῆς γνώμης. Τότε παιδεύονται οἱ δίκαιοι μὲ τοὺς κακούς, ὅταν συμφωνοῦν εἰς τὴν αὐτὴν γνώμην. Λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ δώσετε ἀκρόασιν εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἕτοιμοι διὰ νὰ θανατώσουν, καὶ εἶναι μισάνθρωποι, καὶ φιλοκα-/(φ.89ᵛ) τήγοροι, καὶ ζητοῦν πρόφασιν διὰ νὰ θανατώσουν ἀνθρώπους, ὅτι καθὼς εἴπαμεν, κανένας διὰ ἄλλον δὲν ἀποθαίνει, ἀμὴ ὁ καθένας δένεται μὲ ταῖς ἄλυσες τῶν ἐδικῶν του ἁμαρτιῶν,[10] καθὼς τὸ λέγει καὶ ἡ Γραφή· «ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔργον του ἐμπροστὰ εἰς τὸ πρόσωπόν του».[11] Πρέπει ὅμως ἐκείνους ὁποῦ εἶναι μαζί μας καὶ κινδυνεύουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ σφάλλουν, νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, καὶ ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς ὑγιαίνωμεν, καὶ μὲ τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὸν λόγον νὰ τοὺς ἐλευθερώνωμεν ἀπὸ τὸν θάνατον, ὅτι οἱ γεροὶ καὶ ὑγιεῖς δὲν χρειάζονται ἰατρόν, ἀλλ' οἱ ἄῤῥωστοι.[12] Ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατέρας μας δὲν θέλει νὰ χαθῇ μήτε ἕνας ἀπὸ τοὺς παραμικρούς.[13] Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κάμετε τὸ θέλημα τῶν σκληροκάρδων ἀνθρώπων, ἀλλὰ νὰ κάμετε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρὸς ὁλονῶν. Τὸ ὁποῖον θέλημα ἐδόθη εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον Χριστὸν πρέπει δόξα καὶ τιμὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Ἐσὺ ὦ ἐπίσκοπε ὁποῦ εἶσαι κεφαλὴ δὲν πρέπει νὰ ἀκούσῃς τὴν οὐράν, (ἤγουν ἄνθρωπον λαϊκὸν καὶ σκανδαλοποιὸν) καὶ νὰ ἀφήσῃς τοὺς μετανοημένους νὰ χαθοῦν, ἀλλὰ νὰ ἀκούσῃς μοναχὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ.[14] Πρέπει νὰ ἐξουσιάζῃς τοὺς ὑπηκόους, καὶ ὄχι νὰ σὲ ἐξουσιάζουν ἐκεῖνοι. Διότι μήτε ὁ υἱὸς ἐξουσιάζει τὸν πατέρα ὡσὰν υἱός, μήτε ὁ δοῦλος τὸν ἀφέντην του ὅσον εἶναι δοῦλος, οὔτε ὁ μαθητὴς τὸν διδάσκαλόν του, οὔτε ὁ στρατιώτης τὸν βασιλέα, μήτε ὁ λαϊκὸς τὸν ἐπίσκοπον. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴ λογιάζουν τινές, πῶς ἐκεῖνοι ὁποῦ ἀνταμώνονται μὲ
φ.90ʳ τοὺς κακούς, καὶ συνομιλοῦν μαζή τους, μαγαρίζονται, καὶ /(φ.90ʳ) μετέχουν ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις ἐκείνων τῶν κακῶν, διὰ τοῦτο ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ ἀποκόπτει τὴν τέτοιαν ὑπόληψιν τῶν κακογνώμων ἀνθρώπων, καὶ λέγει, «διατὶ λέγετε ἐσεῖς αὐτὴν τὴν παραβολὴν εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραήλ ; Οἱ πατέρες ἔφαγαν ἀγουρίδαν, καὶ τὰ δόντια τῶν τέκνων τους ἐμούδιασαν ; Λέγει ὁ παντοκράτωρ Θεός, νὰ ζῶ ἐγώ, πλέον δὲν λέγεται εἰς τοὺς Ἑβραίους ἡ παραβολὴ αὕτη, διότι ὅλαις ἡ ψυχαῖς εἶναι ἐδικαῖς μου. Καθὼς εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ πατρὸς ἐδική μου, ἔτζι καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ. Ἡ ψυχὴ ὁποῦ ἁμαρτάνει, ἐκείνη θέλει ἀποθάνῃ. Ἀμὴ ὁ δίκαιος ἄνθρωπος ὁποῦ κάμνει δικαιοκρισίαν καὶ καλωσύνην, ἐκεῖνος εἶναι δίκαιος καὶ καλός»,[15] καὶ «θέλει ζήσῃ μὲ καλὴν ζωήν, ἔτζι λέγει ὁ παντοδύναμος Θεός. Καὶ ἂν κάμῃ αὐτὸς υἱόν, καὶ ὁ υἱός του ὁμοιάζει μὲ τὸ θανατικόν, καὶ χύνει αἷμα ἀνθρώπου, καὶ δὲν ἐπεριπάτησε τὴν στράταν τοῦ πατρός του τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου, ὁ τέτοιος δὲν θέλει ζήσῃ, (μὲ τὸ νὰ ἔκαμε κακίαις καὶ παρανομίαις) ἀλλὰ θέλει ἀποθάνῃ, καὶ τὸ αἷμά του εἶναι ἀπάνω εἰς τὸ κεφάλι του. Καὶ θέλετε εἰπῇ, ὅτι ὁ υἱὸς κάμνωντας δικαιοσύνην καὶ ἐλεημοσύνην, δὲν ἐπῆρε τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρός του, ἢ τὴν δικαιοσύνην».[16] Καὶ λέγε πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἑβραίους, «ἡ ψυχὴ ὁποῦ ἥμαρτεν, ἐκείνη θέλει ἀποθάνῃ. Ὁ υἱὸς δὲν κληρονομᾷ τὴν κακίαν τοῦ πατρός, μήτε ὁ πατὴρ τὴν κακίαν τοῦ υἱοῦ. Ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου θέλει ἦσθαι εἰς αὐτὸν τὸν δίκαιον, καὶ ἡ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παρανομία τοῦ κακοῦ θέλει μείνῃ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον».[17] Καὶ πάλι λέγει παρακάτω, «ὅταν ὁ δίκαιος καὶ καλὸς ἀφίνεται ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, καὶ κάμνει
φ.90ᵛ ἀδικίαν, διὰ ταῖς κακίαις /(φ.90ᵛ) ὁποῦ ἔκαμε, θέλουν ἀλησμονηθῇ ὅλα τὰ καλὰ ὁποῦ εἶχε κάμει καὶ θέλει ἀποθάνῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀδικίαν ὁποῦ
100 ἔκαμεν».[18] Ἐξεναντίας πάλι, «ὅταν ἐπιστρέφῃ ὁ ἁμαρτωλὸς ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις ὁποῦ ἔκαμε, καὶ κάμῃ ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, αὐτὸς ἐφύλαξε τὴν ψυχήν του, καὶ τὴν ἐλευθέρωσεν ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ ὁποῦ ἔκαμε, καὶ θέλει ζήσῃ, καὶ δὲν τὸν κυριεύει ὁ θάνατος».[19] Καὶ παρακάτω λέγει ὁ παντοκράτωρ Θεός· «θέλω κρίνῃ τὸν κάθε ἕνα κατὰ ταῖς στράταις ὁποῦ ἐπεριπάτησε».[20]

1. Ψλ. 73, 19. **2**. Ιερ. 8, 4 - 5. **3**. Ιερ. 3, 22. **4**. Ιεζ. 18, 20. **5**. Ιεζ. 14, 13 - 14. **6**. Μτ. 5, 45. **7**. Β' Τιμ. 2, 5. **8**. Γεν. 18, 23. **9**. Δτ. 24, 16. **10**. Πρμ. 5, 22. **11**. Ησ. 62, 11. **12**. Μτ. 9, 12. **13**. Μτ. 18, 14. **14**. Δτ. 28, 13 καὶ 44. **15**. Ιεζ. 18, 2 - 5. **16**. Ιεζ. 18, 9 - 11. **17**. Ιεζ. 18, 13 κεξ. **18**. Ιεζ. 18, 24. **19**. Ιεζ. 18, 27 - 28. **20**. Ιεζ. 18, 30.

Β',ιε' Κεφάλαιον ιεᵒᵛ.

Ὦ τέκνα μας ἠγαπημένα ἰδέτε, πῶς ὁ αὐθέντης μας Θεὸς εἶναι εὔσπλαγχνος καὶ δίκαιος, ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, τὸν πταίστην δὲν τὸν ἀθωώνει,[1] ἀμὴ ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ, τὸν δέχεται καὶ τοῦ δίδει ζωήν. Καὶ δὲν ἀφίνει ὑποψίαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ μὲ σκληρότητα ἀποφασίζουν καὶ λέγουν, νὰ μισήσωμεν τελείως τοὺς ἁμαρτωλούς, καὶ νὰ μὴ τοὺς συντυχαίνωμεν μὲ λόγια παρηγορητικὰ καὶ παρακινητικὰ εἰς τὴν μετάνοιαν. Ὁ δὲ Θεὸς προστάζει εἰς τοὺς ἐπισκόπους τὰ ἐναντία διὰ μέσου τοῦ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· «ἐσεῖς οἱ ἱερεῖς παρακινήσετε, παρακινήσετε τὸν λαόν μου, λέγετε εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἱερουσαλήμ».[2] Ἀκούοντες λοιπὸν τὰ τοιαῦτα λόγια τῆς Γραφῆς, παρακινήσετε τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, καὶ δότε τους καλαῖς ἐλπίδες, καὶ μὴν ὑποπτεύεσθε πῶς ἂν τοὺς ἀγαπᾶτε, θέλετε συγκοινωνήσῃ εἰς ταῖς ἁμαρτίαις των. Νὰ δεχθῆτε περιχαρῶς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, νὰ χαίρεσθε
φ.91ʳ διὰ λόγου τους, μὲ σπλάγχνος καὶ μὲ λύπην /(φ.91ʳ) νὰ κρίνετε τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὁποῦ μετανοοῦν. Διότι ἐὰν κανένα ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ περιπατῇ εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ποταμοῦ, καὶ κινδυνεύει νὰ γλυστρᾷ νὰ πέσῃ εἰς τὸν ποταμόν, καὶ ἐσὺ ἀντὶς διὰ νὰ τοῦ δώσῃς βοήθειαν, καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς, τὸν σπρώχνεις καὶ τὸν ῥίχνεις εἰς τὸν ποταμόν, λογάριασε πῶς τὸν ἐφόνευσες, πόσον περισσότερον πρέπει νὰ βοηθήσῃς ἐκεῖνον ὁποῦ πέφτει εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, διὰ νὰ μὴ χαθῇ τελείως ψυχικᾶ τε καὶ σωματικᾶ, διὰ νὰ σωφρονίζεται ὁ λαός, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς νὰ μὴ χαθῇ παντελῶς. Πρέπει ὦ ἐπίσκοπε μήτε νὰ παραβλέπῃς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὰ ἁμαρτήματα τοῦ λαοῦ, μήτε νὰ μισᾷς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, διὰ νὰ μὴν ἀφανίσῃς τὸ ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀτιμάσῃς τὸ καινούριον ὄνομα τοῦ Θεοῦ σου ὁποῦ ἐβάλθη εἰς τὸν λαὸν καὶ ὠνομάσθησαν χριστιανοί. Καὶ θέλεις ὀνειδισθῇ ὡσὰν τοὺς παλαιοὺς ποιμένας, διὰ τοὺς ὁποίους λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἱερεμίαν· «πολλοὶ ποιμένες ἀφάνισαν τὸν ἀμπελῶνά μου, ἐμαγάρισαν τὴν κληρονομίαν μου».[3] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «ἐπαρακινήθη ὁ θυμός μου ἐναντίον εἰς τοὺς προεστούς, θέλω θυμωθῇ καὶ ἐναντίον εἰς τὰ πρόβατα».[4] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «ἐσεῖς οἱ ἱερεῖς ἤσθε ὁποῦ κακουργεῖτε τὸ ὄνομά μου».[5]

1. Εξ. 34, 7· Νμ. 1, 3. **2.** Ησ. 40, 1 - 2. **3.** Ιερ. 12, 10. **4.** Ζαχ. 10, 3. **5.** Μαλ. 1, 6.

Β′,ιστ′ Κεφάλαιον ιστ^{ον}.

Βλέπωντας τὸν πταίστην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὦ ἐπίσκοπε, λυπήσου καὶ πρόσταξέ τον νὰ εὔγῃ ἔξω. Καὶ εὐγαίνωντας ἐκεῖνος ἔξω, ἂς πικραίνωνται οἱ διάκονοι, καὶ ἀφ' οὗ ζητοῦν καὶ τὸν εὕρουν, ἂς βαστάξουν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλη-
φ.91^{v} σίαν. Καὶ ἐμπαίνοντες αὐτοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἂς /(φ.91^{v}) παρακαλοῦν ἐσέ-
5 να διὰ λόγου του, διότι καὶ ὁ ἐλευθερωτής μας Χριστὸς ἐπαρακαλοῦσε τὸν πατέρα του διὰ τοὺς ἁμαρτωλούς, καθὼς εἶναι γραμμένον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· ὦ πατέρα μου συγχώρησέ τους, ὅτι δὲν ἠξεύρουν τὶ κάμνουν.[1] Καὶ τότε ἐσὺ πρόσταξέ τον νὰ σέβῃ μέσα ἐκεῖ ὁποῦ εὑρίσκεσαι, καὶ ἐξέτασέ τον, καὶ ἂν μετανοῇ, καὶ εἶναι ἄξιος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἰς κοντολογίαν ἂν εἶναι ἄξιος νὰ τὸν
10 δεχθῇς, κανόνησέ τον μὲ νηστείαις κατὰ τὸ ἁμάρτημά του, νὰ νηστεύῃ ἢ δύο ἑβδομάδες, ἢ τρεῖς, ἢ πέντε, ἢ ἑπτά, καὶ ἀπόλυσέ τον. Λέγωντας εἰς αὐτὸν ὅσα ἁρμόζει νὰ εἰπῇ εἰς ἑρμηνείαν ἑνὸς ἁμαρτωλοῦ ἕνας ὁποῦ τὸν μαλώνει καὶ τὸν διδάσκει. Διὰ νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν νὰ ἡμερωθῇ πρὸς τοῦ λόγου του καὶ νὰ τὸν συγχωρέσῃ. Καὶ νὰ λέγῃ πρὸς τὸν Θεόν· «ὦ Θεὲ ἂν
15 στοχάζεσαι μὲ ἀκρίβειαν τὰς ἁμαρτίας, ποῖος θέλει ὑπομένῃ ; Ὅτι εἰς ἐσένα εὑρίσκεται ἡ εὐσπλαγχνία καὶ ἡ συγχώρησις».[2] Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ εἰς τὴν Γένεσιν ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Κάϊν, ἥμαρτες, ἡσύχαζε.[3] Ἤγουν μὴ προσθέτῃς καὶ ἄλλην ἁμαρτίαν. Καὶ πῶς ὁ ἁμαρτωλὸς πρέπει νὰ ἐντρέπεται διὰ τὴν ἁμαρτίαν του. Ἀρκετὰ εἶναι τὰ λόγια ὁποῦ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν
20 Μωϋσῆν διὰ τὴν Μαρίαν τὴν ἀδελφήν του, ὅταν ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν νὰ τὴν συγχωρήσῃ. Τοῦ εἶπεν ἔτζι· «ἂν ὁ πατέρας της τὴν ἐφτοῦσε εἰς τὸ πρόσωπον δὲν ἤθελεν ἐντραπῇ ; Ἑπτὰ ἡμέραις ἂς κάθεται ξεχωριστὰ μακρὰν ἀπὸ
φ.92^{r} ὅλους καὶ ὕστερον ἂς ἀνακατωθῇ μαζί σας».[4] Ἔ-/(φ.92^{r})τζι πρέπει νὰ κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις των. Νὰ τοὺς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ξεχωρίσωμεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς διωρισμένον καιρὸν κατὰ τὸ ἁμάρτημά τους. Ἔπειτα ἀφ' οὗ μετανοήσουν, νὰ τοὺς δεχθοῦμεν, καθὼς οἱ πατέρες τὰ τέκνα.

1. Λκ. 23, 24. **2**. Ψλ. 129, 3 - 4. **3**. Γεν. 4, 7. **4**. Αρ. 12, 14.

Β',ιζ' Κεφάλαιον ιζον.

Εἰδὲ καὶ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος πταίστης, πῶς ἠμπορεῖ νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ζητῇ τὸ σφάλμα τοῦ ἄλλου ; Ἢ νὰ μαλώσῃ κανένα πῶς εἶναι τάχα φιλοπρόσωπος ; Ἢ πῶς πέρνει δῶρα ; Πῶς νὰ μαλώσῃ τὸν τέτοιον ; Ἢ αὐτός, ἢ οἱ διάκονοί του, ἐπειδὴ καὶ τοὺς τύπτει ἡ συνείδησις ; Διότι, ὅταν ὁ ἄρχωντας γυρεύῃ, καὶ ὁ κριτὴς πέρνει, καὶ ἡ κρίσις δὲν τελειώνεται, καὶ γίνονται σύντροφοι μὲ τοὺς κλέπτας, καὶ δὲν ἐπιμελοῦνται τὴν κρίσιν τῶν χηρῶν,[1] τότε δὲν ἠμποροῦν νὰ βοηθοῦν τὸν ἐπίσκοπον οἱ ἄνθρωποί του. Διότι θέλουν εἰπῇ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον οἱ ἄλλοι, ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι γραμμένον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «διατὶ τὸ μικρούτζικον ἄχυρον ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ ὀμμάτι τοῦ ἀδελφοῦ σου βλέπεις, καὶ τὸ δοκάρι ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ ἐδικόν σου ὀμμάτι δὲν βλέπεις ;».[2] Λοιπὸν ἂς ἐντρέπωνται, καὶ ἂς μὴ δώσουν αἰτίαν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ διάκονοί του νὰ ἀκούσουν τέτοιον λόγον. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἁμαρτάνει ὅταν βλέπῃ κανένα καὶ κάμνει τὰ ὅμοια παρακινεῖται περισσότερον εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὰ ἴδια σφάλματα. Ἔπειτα ὅταν ὁ κακὸς ἄνθρωπος εὑρίσκῃ ἀφορμὴν διὰ μέσου ἑνός, ἐνεργεῖ καὶ εἰς ἄλλους, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον χαλνᾷ τὸ ποίμνιον. Τὸ ὁποῖον ἄμποτες καὶ νὰ μὴ γένῃ. Ὅτι ὅταν εἶναι περισσότεροι οἱ ἁ-/(φ.92ᵛ)μαρτωλοί, εἶναι περισσότερη καὶ ἡ κακία ὁποῦ γίνεται ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἁμαρτωλούς. Διότι ἡ ἁμαρτία ὁποῦ δὲν ἐλεγχθῇ καὶ κατηγορηθῇ, γίνεται χειρότερη, καὶ μοιράζεται καὶ εἰς ἄλλους. Ἐπειδὴ καὶ «ὀλίγον προζύμι δολώνει περισσὸν ζυμάρι».[3] Καὶ ἕνας κλέπτης μαγαρίζει ἕνα ἔθνος. «Καὶ ἡ μυίαις ὅταν ψοφοῦν καὶ σέπωνται, μαγαρίζουν τὰ γλυκίσματα καὶ τὸ λάδι».[4] Καὶ «ὁ βασιλεὺς ὅταν ὑπακούῃ εἰς κανένα λόγον ἄδικον, ὅλοι οἱ ὑπηρέται του γίνονται παράνομοι».[5] Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τὸ ψωριασμένον πρόβατον ὅταν δὲν χωρισθῇ ἀπὸ τὰ γερὰ πρόβατα, μεταδίδει τὴν ψώραν καὶ εἰς τὰ ἄλλα. Καὶ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ θανατώνει πολλοὺς ψυχικά, πρέπει νὰ τὸν φυλαγόμεσθε. Καὶ τὸ λυσσιασμένον τὸ σκυλὶ εἶναι ἐπικίνδυνον εἰς ὅποιον ἤθελεν ἐγγίξῃ. Λοιπὸν ἂν δὲν διώξωμεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ τοὺς ⟨τὸν⟩ ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον, «κάμνομεν τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ σπήλαιον τῶν ληστάδων».[6] Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀφήσῃ ἐκείνους ὁποῦ ἁμαρτάνουν, ἀμὴ νὰ τοὺς ἐλέγξῃ, νὰ τοὺς ἑρμηνεύσῃ, νὰ τοὺς στενοχω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρήση, νὰ τοὺς φορτώνῃ ὁ ἐπίσκοπος μὲ νηστείαις, διὰ νὰ προξενήσῃ εὐλάβειαν εἰς τοὺς ἐπιλοίπους. Ὅτι λέγει ὁ Θεός· «κάμετε εὐλαβεῖς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραήλ».[7] Ὅθεν ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ γίνεται ἐμποδιστὴς τῶν ἁμαρτιῶν μὲ ταῖς ἑρμηνείαις του, νὰ εἶναι παράδειγμα τῆς δικαιοσύνης, καὶ κήρυκας τῶν καλῶν ὁποῦ ἑτοιμάσθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ λόγου μας, καὶ νὰ διηγᾶται τὸν θυμὸν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἀπαντυχαίνει τοὺς κακοὺς εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν, διὰ
φ.93r νὰ μὴ καταφρονῇ μὲ τὴν ἀμέλειάν /(φ.93r) του τὸν κῆπον τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότε θέλει ἀκούσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ Ὡσηέ, «διατὶ ἐσιωπήσετε τὴν ἀσέβειαν, καὶ ἐτρυγήσετε τὸν καρπόν της ;».[8]

1. Ησ. 1, 23. **2.** Μτ. 7, 3· Λκ. 6, 21. **3.** Α΄ Κορ. 5, 6· Γαλ. 5, 9. **4.** Εκ. 10, 1. **5.** Πρμ. 29, 12. **6.** Μτ. 21, 13. **7.** Λευ. 15, 31. **8.** Ωσ. 10, 13.

Β΄,ιη΄ Κεφάλαιον ιη^ον.

Ὅλους νὰ τοὺς ἐγνοιάζεται ὁ ἐπίσκοπος ὁμοῦ ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἥμαρταν διὰ νὰ μένουν ἀναμάρτητοι. Καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἥμαρταν διὰ νὰ μετανοήσουν. Διότι λέγει ὁ Θεὸς πρὸς ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους· στοχασθῆτε νὰ μὴ καταφρονήσετε κανένα ἀπὸ τοὺς παραμικροὺς τούτους·[1] καὶ νὰ συγχωρήσετε ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν. Διότι παρευθὺς ὁποῦ νὰ εἰπῇ κανένας ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὲ καθαρὰν γνώμην, ἥμαρτον εἰς τὸν Θεόν, ἀποκρίνεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ τοῦ λέγει· ὁ Θεὸς ἐσυγχώρησε τὴν ἁμαρτίαν σου, ἔχε θάῤῥος, δὲν θέλεις ἀποθάνῃ.[2] Τὸ λοιπὸν ὦ ἐπίσκοπε γνώριζε τὸ ἀξίωμά σου, ὅτι ὡς καθὼς ἐπῆρες ἐξουσίαν νὰ δέσῃς, ἔτζι ἐπῆρες ἐξουσίαν καὶ νὰ λύσῃς. Ἔχωντας λοιπὸν ἐξουσίαν νὰ λύῃς καὶ νὰ συγχωρῇς, γνώριζε τὸν ἑαυτόν σου, καὶ εἰς τούτην τὴν ζωὴν νὰ πολιτεύεσαι κατὰ τὸ ἀξίωμά σου, στοχαζόμενος πῶς ἐσένα θέλει ζητήσῃ περισσότερον λογαριασμὸν ὁ Θεός. Καθὼς τὸ λέγει καὶ ἡ Γραφή· εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐδάνεισαν πολὺ περισσότερον ζητοῦν ἀπὸ λόγου του.[3] Κανένας ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀναμάρτητος, ἔξω ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ λόγου μας, ἐπειδὴ καὶ εἶναι γραμμένον· «δὲν εἶναι τινὰς καθαρὸς ἀπὸ τὴν λέραν τῆς ἁμαρτίας. Μακάρι νὰ εἶναι ἡ ζωή του καὶ μία ἡμέρα».[4] Διὰ τοῦτο
φ.93v ἐγράφησαν εἰς τὰ βιβλία /(φ.93v) τὰ ἔργα, καὶ ἡ συναναστροφαῖς τῶν παλαιῶν δικαίων καὶ τῶν πατριαρχῶν. Ὄχι διὰ νὰ διαβάζωμεν, καὶ νὰ ὀνειδίζωμεν ἐκείνους, ἀλλὰ νὰ μετανοοῦμεν ἡμεῖς, καὶ νὰ ἔχωμεν καλαῖς ἐλπίδες πῶς θέλομεν εὕρῃ συγχώρησιν. Ὅτι ἡ λέραις ἐκείνων, εἶναι σιγουρότης καὶ νουθεσία ἐδική μας, πῶς καὶ ἡμεῖς ὅταν ἁμαρτάνωμεν, ἂν μετανοήσωμεν, θέλομεν συγχωρηθῇ. Ἐπειδὴ καὶ εἶναι γραμμένον· «ποῖος ἠμπορεῖ νὰ καυχᾶται

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πῶς ἔχει τὴν καρδίαν του καθαρήν ; Ἢ ποῖος θέλει τολμήσῃ νὰ εἰπῇ πῶς εἶναι καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτίαν ;».[5] Λοιπὸν κανένας δὲν εἶναι ἀναμάρτητος· διὰ τοῦτο ἐσὺ ὅσον εἶναι δυνατόν, ἐπιμελήσου νὰ εἶσαι ἀκατηγόρητος. Καὶ νὰ ἔχῃς φροντίδα διὰ ὅλους, μήπως καὶ σκανδαλισθῇ τινὰς διὰ λόγου σου, καὶ χάνεται. Ὅτι ὁ λαϊκὸς ἐγνοιάζεται μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀμὴ ἐσὺ ἐγνοιάζεσαι διὰ ὅλους, ὡσὰν ὁποῦ ἔχεις καὶ περισσότερον βάρος, καὶ βαστᾷς μεγαλήτερον φορτίον. Καθὼς εἶναι γραμμένον εἰς τὴν Παλαιάν· «καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Μωϋσῆν, ἐσὺ καὶ ὁ Ἀαρὼν θέλετε πάρῃ καὶ βαστάξῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης».[6] Λοιπὸν ὦ ἐπίσκοπε ἐπιμελήσου διὰ ὅλους, ὡσὰν ὁποῦ ἔχεις νὰ ἀπολογηθῇς διὰ πολλούς. Καὶ τοὺς μὲν γερούς καὶ ἐναρέτους φύλαξέ τους, καὶ στερέωσέ τους εἰς τὸ καλόν. Καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἑρμήνευε, καὶ φορτώνωντάς τους μὲ τὴν νηστείαν, εἰς τὴν συγχώρησιν ἐλάφρηνέ τους. Ἐκεῖνον ὁποῦ κλαίει καὶ μετανοεῖ νὰ τὸν δεχθῇς, καὶ οἱ μὲν χριστιανοὶ ὅλοι νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ λόγου του, καὶ ἐσὺ βάλλωντας τὸ χέρι σου
φ.94[r] ἐπάνω εἰς τὴν (φ.94[r]) κεφαλήν του, ἄφησέ τον νὰ ἀνακατώνεται μὲ τὸ ποίμνιον. Τοὺς ὀκνηρούς, καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἀγαποῦν τὸν ὕπνον, κάμε τους νὰ μετανοήσουν, στερέωνέ τους, παρακίνησέ τους, ἐπιμελήσου τους, καὶ στοχάσου πόσον μισθὸν ἔχεις, ἂν κάμῃς τὰ τοιαῦτα ; Καὶ πόσον κίνδυνον ἔχεις, ἂν τὰ καταφρονῇς ; Διότι λέγει ὁ προφήτης Ἰεζεκιὴλ εἰς τοὺς ἐπισκόπους ὁποῦ ἀμελοῦν τὸν λαόν· «ἀλοίμονον εἰς τοὺς προεστοὺς τοῦ Ἰσραήλ, διότι οἱ προεστοὶ ἐπιμελοῦνταν τὸν ἑαυτόν τους, καὶ ὄχι τὰ πρόβατα, ἐσεῖς ὦ ἐξουσιασταὶ τὸ γάλα ἐτρώγετε, τὰ μαλλία ἐφορούσατε, τὸ δυνατὸν ἐσφάζετε, καὶ τὰ πρόβατα δὲν ἐφυλάγετε, ἐκεῖνο ὁποῦ ἦτον ἀδύνατον δὲν τὸ ἐνδυναμώσετε, τὸ ἄῤῥωστον δὲν τὸ ἰατρεύσετε, τὸ τζακισμένον δὲν τὸ ἐδέσετε, τὸ ἐξωρισμένον δὲν τὸ ἐγυρίζετε, καὶ τὸ χαμένον δὲν τὸ ἐζητήσετε, καὶ μὲ μεγάλην ἐξουσίαν καὶ περιγέλασμα ἐπαιδεύσετε τὰ πρόβατα, καὶ διὰ τοῦτο μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ποιμένας, ἐσκορπίσθησαν, καὶ ἐκαταφαγώθησαν ἀπὸ τὰ θηρία τοῦ λόγκου».[7] Καὶ πάλι λέγει παρακάτω· «οἱ ποιμένες δὲν ἐζήτησαν τὰ πρόβατά μου, οἱ ποιμένες ἐφύλαξαν τὸν ἑαυτόν τους, καὶ τὰ πρόβατα δὲν τὰ ἐφύλαξαν».[8] Καὶ πάλιν λέγει παρακάτω· «καὶ θέλω ζητήσῃ τὰ πρόβατά μου ἀπὸ τὰ χέρια τῶν προεστῶν, καὶ θέλω τοὺς εὐγάλῃ ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, ὁποῦ νὰ μὴν ἐξουσιάζουν πλέον τὰ πρόβατά μου. Καὶ τότε οἱ ποιμένες δὲν θέλουν φυλάξῃ καὶ θρέψῃ τὸν ἑαυτόν τους. Καὶ θέλω ἐλευθερώσῃ τὰ πρόβατά μου ἀπὸ τὰ χεριά τους, καὶ δὲν θέλουν καταφαγωθῇ ἀπὸ τοὺς προεστούς».[9] Καὶ πάλι παρακάτω λέγει ὁ Θεὸς
φ.94[v] πρὸς /(φ.94[v]) τὸν λαόν· «ἐγὼ θέλω κρίνῃ τὸ πρόβατον μὲ τὸ πρόβατον, καὶ τὸ κριάρι μὲ τὸ κριάρι. Καὶ θέλω κάμῃ κρίσιν ἀναμεταξὺ εἰς τὸ πρόβατον καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὸ κριάρι. Μὴ νὰ ἦτον μικρὸν πρᾶγμα εἰς ἐσᾶς ; Ὅτι ἐτρώγετε τὴν καλὴν
60 βοσκήν, καὶ τὰ ἀπομεινάρια τῆς βοσκῆς τὰ ἐκαταπατούσετε μὲ τὰ ποδάριά σας, καὶ τὰ πρόβατα ἔτρωγαν τὰ πατήματα τῶν ποδαριῶν σας».[10] Καὶ πάλι λέγει παρακάτω· «καὶ θέλετε καταλάβῃ πῶς ἐγὼ εἶμαι ὁ αὐθέντης, καὶ ἐσεῖς ἦσθε πρόβατα τῆς μάνδρας μου. Ἐσεῖς ἦσθε ἄνθρωποί μου, καὶ ἐγὼ εἶμαι Θεός σας, λέγει ὁ παντοκράτωρ Θεός».[11]

1. Μτ. 18, 10. **2**. Β' Βασ. 12, 13. **3**. Λκ. 12, 48. **4**. Ιωβ. 14, 4 - 5. **5**. Ιερμ. 20, 9. **6**. Αρ. 18, 1. **7**. Ιεζ. 34, 2 - 5. **8**. Ιεζ. 34, 8. **9**. Ιεζ. 34, 10. **10**. Ιεζ. 34, 17 - 19. **11**. Ιεζ. 34, 30 - 31.

Β',ιθ' Κεφάλαιον ιθ^ον.

Ἀκούσατε οἱ ἐπίσκοποι, ἀκούσατε καὶ οἱ λαοὶ τὶ λέγει ὁ Θεός· θέλω κρί-
νῃ τὸ κριάρι μὲ τὸ κριάρι, καὶ τὸ πρόβατον μὲ τὸ πρόβατον.[1] Καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους λέγει· θέλετε κριθῇ διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητά σας καὶ διὰ τὸν ἀφανισμὸν ὁποῦ κάμετε εἰς τὰ πρόβατα. Ἤγουν κρίνω τὸν ἐπίσκοπον μὲ ἄλλον
5 ἐπίσκοπον, καὶ τὸν λαϊκὸν μὲ τὸν λαϊκόν, καὶ τὸν ἄρχοντα τὸν κρίνω μὲ τὸν ἄρχοντα. Διότι τὰ πρόβατα, ὁποῦ λέγει ἡ Γραφή, καὶ τὰ κριάρια, εἶναι λογικά, δὲν λέγει διὰ τὰ ἄλογα ζῶα. Διὰ νὰ μὴ λέγῃ ὁ λαϊκός, ἐγὼ εἶμαι πρόβατον, δὲν εἶμαι ποιμένας, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφρόντισα παντάπασι διὰ λόγου μου, ἂς δώσῃ λόγον ὁ ποιμένας, καὶ αὐτὸς μόνος θέλει παιδευθῇ διὰ λόγου μου. Καὶ
10 ὡς καθὼς τὸ πρόβατον ὁποῦ δὲν ἀκολουθεῖ εἰς τὸν καλὸν ποιμένα τὸ τρώγουν
φ.95^r οἱ λύκοι καὶ τὸ /(φ.95^r) ἀφανίζουν, ἔτζι καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀκολουθᾷ εἰς τὸν καλὸν ⟨κακὸν⟩ ποιμένα ἔχει τὸν θάνατον φανερόν.

1. Ιεζ. 34, 17.

Β',κ' Κεφάλαιον κ^ον.

Ὁ λαϊκὸς νὰ τιμᾷ τὸν καλὸν ποιμένα, νὰ τὸν ἀγαπᾷ, νὰ τὸν φοβᾶται ὡς ἐξουσιαστὴν καὶ αὐθέντην του, ὡσὰν διδάσκαλον τῆς εὐσεβείας. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκούει τὸν ἐπίσκοπον, τὸν Θεὸν ἀκούει, καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ καταφρονεῖ αὐτόν, τὸν Χριστὸν καταφρονεῖ. Καὶ ὅποιος δὲν δέχεται τὸν Χριστόν, δὲν δέ-
5 χεται μήτε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα του. Καθὼς τὸ λέγει μόνος του ὁ Χριστός· «ὅποιος ἀκούει ἐσᾶς τοὺς Ἀποστόλους, ἐμένα ἀκούει. Καὶ ὅποιος καταφρονεῖ ἐσᾶς, ἐμένα καταφρονεῖ. Καὶ ὅποιος καταφρονεῖ ἐμένα, καταφρονεῖ ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ ἔστειλεν».[1] Ὁμοίως καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἂς ἀγαπᾷ τοὺς λαϊκοὺς ὡσὰν τὰ τέκνα του. Νὰ τοὺς περιποιῆται μὲ μεγάλην ἀγάπην καὶ περιποίησιν, κα-
10 θὼς περιποιεῖται ἡ κλωσοῦ τὰ αὐγὰ διὰ νὰ κάμῃ πουλιά, ἢ καθὼς περιποιεῖ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ται καὶ ἀγκαλιάζεται τὰ πουλία διὰ νὰ γένουν ὀρνίθια. Ὁ ἐπίσκοπος ὅλους νὰ διδάσκῃ. Ἐκείνους ὁποῦ χρειάζονται μάλωμα καὶ ὕβρισμα, νὰ τοὺς μαλώσῃ, μὰ ὄχι νὰ τοὺς δείρῃ. Νὰ τοὺς στενοχωρῇ μὲ παρακίνησιν, ὄχι νὰ τοὺς ἀφανίσῃ. Νὰ τοὺς ἑρμηνεύσῃ διὰ νὰ τοὺς μεταγυρίσῃ εἰς τὸ καλόν, νὰ τοὺς μαλώνῃ διὰ νὰ τοὺς διορθώνῃ, καὶ νὰ τοὺς ἰσιάζῃ εἰς τὴν ἴσιαν στράταν. Νὰ φυλάττῃ τὸ δυνατόν,[2] ἤγουν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι στερεὸς εἰς τὴν πίστιν, νὰ τὸν φυλάττῃς σίγουρον. Νὰ τὸν φυλάγῃ εἰρηνικᾶ τὸν λαόν. Νὰ σιγουρεύῃ ἐκεῖνον ὁποῦ συγχίζεται·[3] ἐκεῖνον ὁποῦ πειράζεται[4] νὰ τὸν στερεώνῃ μὲ τὴν ἑρμη- /(φ.95ᵛ) φ.95ᵛ νείαν, ἐλαφρώνωντάς τον ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ δίδωντάς του καλαῖς ἐλπίδες, δυνάμωσέ τον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ γύρισέ τον εἰς τὸ κοπάδι. Γύρισε ὀπίσω τὸ ἀποδιωγμένον·[5] ἤγουν ἐκεῖνον ὁποῦ ἔσφαλε, καὶ μὲ παίδευσιν ἐδιώχθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ τὸν ἀφίνεις νὰ ἀπομένῃ ἔξω, ἀλλὰ νὰ τὸν δεχθῇς, καὶ νὰ τὸν διορθώνῃς, καὶ νὰ τὸν καταστένῃς μὲ τὰ ἄλλα πρόβατα, ἤγουν μὲ τὸν λαὸν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας. Γύρευε τὸ χαμένον,[6] ἤγουν μὴν ἀφήσῃς νὰ χαθῇ τελείως ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν του ἔῤῥιξε τοῦ λόγου του εἰς ἀπελπισίαν. Ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπὸ τὴν πολλὴν ψυχρότητα καὶ ὀκνηρίαν ἔγινεν ὑπνώδης, καὶ διὰ τὸν πολὺν ὕπνον ἐλησμόνησε τὴν ζωήν του, καὶ ἀποστάτησε μακρὰν ἀπὸ τὴν μάνδραν, καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς λύκους, καὶ θέλουν νὰ τὸν φάγουν. Ἐσὺ ὁ ἐπίσκοπος γύρευέ τον, καὶ μὲ ταῖς ἑρμηνείαις σου γύρισέ τον εἰς τὸ καλόν, καὶ παρακίνησέ τον νὰ ἐγκρατεύεται, καὶ δῶσέ του καλαῖς ἐλπίδες, καὶ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ λέγῃ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγουν μερικοί, ἡ ἁμαρτίαις μας εὑρίσκονται εἰς ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ πῶς θέλομεν ζήσῃ ;[7] Λοιπὸν ἂν εἶναι δυνατόν, ἂς οἰκειοποιηθῇ ὁ ἐπίσκοπος τὸ σφάλμα τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ ἂς εἰπῇ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἥμαρτεν· ἐσὺ ὦ παιδί μου μόνον μετανόησον, καὶ ἐγὼ θέλω δεχθῇ τὸν θάνατον διὰ λόγου σου, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐδέχθη τὸν θάνατον διὰ λόγου μου, καὶ διὰ ὅλους. «Διότι φ.96ʳ /(φ.96ʳ) ὁ ποιμένας ὁ καλὸς βάλλει τὴν ζωήν του διὰ τὰ πρόβατα. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι στοιχητὸς καὶ δὲν εἶναι ποιμένας, μήτε εἶναι τὰ πρόβατα ἐδικά του, βλέπει τὸν λύκον ὁποῦ ἔρχεται», (ἤγουν τὸν διάβολον) «καὶ ἀφήνει τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος τὰ ἁρπάζει καὶ τὰ σκορπίζει».[8] Λοιπὸν πρέπει νὰ ἠξεύρῃς πῶς ὁ Θεὸς ὤντας εὔσπλαγχνος εἰς τοὺς ἁμαρτωλούς, μὲ ὅρκον τοὺς ἔταξε μετάνοιαν καὶ συγχώρησιν. Ἀμὴ ὁ ἁμαρτωλὸς μὴν ἠξεύρωντας τὸ τάξιμον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἔταξεν εἰς τὸν μετανοοῦντα, καὶ μὴν ἠξεύρωντας τὴν μακροθυμίαν καὶ εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, μήτε τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὁποῦ κηρύττει τὴν μακροθυμίαν καὶ εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, | μήτε τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὁποῦ κηρύττει τὴν μεγαθυμίαν τοῦ Θεοῦ |, ἐπειδὴ καὶ δὲν τὴν ἐδιδάχθη ἀπὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λόγου σου, καὶ διὰ τοῦτο χάνεται. Ὅθεν ἐσὺ ὡσὰν εὔσπλαγχνος ποιμένας, καὶ ὡσὰν βοσκὸς καὶ ἐπιμελητής, μετρῶντας τὰ πρόβατά σου, γύρευε ἐκεῖνο ὁποῦ λείπει. Ὡς καθὼς ὁ αὐθέντης Θεὸς ὁ καλός μας πατέρας, ἀπέστειλε τὸν ἠγαπημένον του υἱὸν Ἰησοῦν, καλὸν ποιμένα καὶ ἐλευθερωτὴν καὶ διδάσκαλόν μας, παραγγέλωντάς τον νὰ ἀφήσῃ εἰς τὰ ὄρη τὰ ἐννενηκονταεννέα πρόβατα, καὶ νὰ πηγαίνῃ νὰ ζητᾷ τὸ χαμένον, καὶ σὰν τὸ εὕρῃ, νὰ τὸ σηκώσῃ ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους του, καὶ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ κοπάδι χαρούμενος διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ χαμένου.[9] Ἔτζι νὰ κάμῃς καὶ ἐσὺ ὦ ἐπίσκοπε, νὰ ζητᾷς τὸ χαμένον, νὰ ἰσιάζῃς τὸ πλανεμένον, νὰ γυρίζῃς ἐκεῖνο ὁποῦ ἐξεμάκρυνε,[10] διότι ἔχεις ἐξουσίαν νὰ μεταγυρίζῃς, καὶ /(φ.96ᵛ) νὰ συγχωρῇς τοὺς κατασυντριμμένους καὶ ἁμαρ- φ.96ᵛ τωλούς.[11] Μὲ τὸ μέσον τὸ ἐδικόν σου λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τὸν παράλυτον διὰ ταῖς ἁμαρτίαις, «νὰ εἶναι συγχωρημένες ἡ ἁμαρτίαις σου,[12] ἡ πίστις σου σὲ ἐλευθέρωσε, πήγαινε εἰς τὸ καλόν».[13] Εἰρήνη καὶ λιμένας ἥσυχος εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν πρόσφερε ἐκείνους ὁποῦ ἥμαρταν, πρότερον ἐλευθερώνωντάς τους ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ κάμνωντάς τους γερούς, χωρὶς ψεγάδια, μὲ καλαῖς ἐλπίδες, ἐπιμελητάς, κοπιαστικοὺς εἰς τὰ καλὰ ἔργα. Ὡσὰν τεχνίτης ἰατρὸς καὶ συμπαθητικὸς ἰάτρευε ὅλους ὁποῦ ἐπλανέθηκαν εἰς ταῖς ἁμαρτίαις, διότι δὲν χρειάζονται ἰατρὸν οἱ δυνατοὶ καὶ ὑγιεῖς, ἀμὴ οἱ ἄῤῥωστοι.[14] Καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ Χριστὸς ἦλθε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον νὰ γυρεύσῃ, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ χαμένον.[15] Τὸ λοιπὸν ὤντας καὶ ἐσὺ ἰατρὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, μὲ κάθε τρόπον νὰ προσφέρῃς ἁρμόδιον ἰατρείαν εἰς κάθε ἄῤῥωστον. Ἰάτρευε, ὑγίαινε, πρόσφερε τοὺς ἀνθρώπους γεροὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Φύλαξε τὸ κοπάδι σου[16], ὄχι ὡσὰν δυνάστης μὲ δυναστείαν καὶ μὲ περιγέλασμα,[17] ἀμὴ ὡσὰν καλὸς ποιμένας συμμαζώνωντας τὰ ἀρνία εἰς τὸν κόλφον σου, καὶ παρηγορῶντας τὰ ἐγγαστρωμένα πρόβατα.[18]

1. Λκ. 10, 16. **2**. Ιεζ. 34, 16. **3**. Ιεζ. 34, 16. **4**. Ιεζ. 34, 16. **5**. Ιεζ. 16. **6**. Ιεζ. 34, 16. **7**. Ιεζ. 33, 10. **8**. Ιω. 10, 11 - 12. **9**. Πρβλ. Μτ. 18, 12 - 13· Λκ. 15, 4 - 7. **10**. Πρβλ. Ιεζ. 34, 16. **11**. Λκ. 4, 19. **12**. Μτ. 9, 2. **13**. Λκ. 7, 48 καὶ 50· Μκ. 5, 34. **14**. Μτ. 9, 12. **15**. Λκ. 19, 10. **16**. Ιεζ. 34, 4· **17**. Πρβλ. Μτ. 20, 25. **18**. Ησ. 40, 11.

Β′,κα′ Κεφάλαιον κα′ᵒᵛ.

Ὦ Ἐπίσκοπε ἂς εἶσαι καλός, ἀγαθός, ἥμερος, ἄδολος, ἀληθινός, ὄχι σκληρός, ὄχι αὐθάδης, ὄχι ἀκατάδεκτος, ὄχι ὑπερήφανος, ὄχι ἀνελεήμονας, ὄχι καταφρονητής, μήτε νὰ ἔχῃς ἀνθρωπαρέσκειαν. Νὰ μὴν εἶσαι δειλόκαρδος, φ.97ʳ μήτε δίγνωμος, μὴ περιπαί-/(φ.97ʳ) ζῃς τὸν λαὸν ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σου, μὴ κρύψῃς ἀπ' αὐτοὺς τὰ νόμιμα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ καλά, καὶ τὰ λόγια ὁποῦ διδάσκουν διὰ τὴν μετάνοιαν. Μὴν εἶσαι πρόθυμος εἰς τὸ νὰ διώξῃς, καὶ νὰ εὐγάλῃς τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ νὰ εἶσαι στερεός. Νὰ μὴν ἀγαπᾷς νὰ ἐλέγξῃς, μὴν εἶσαι αὐθάδης. Ἂν δὲν μαρτυρήσουν τρεῖς ὀνομάτοι νὰ μὴ δέχεσαι μαρτυρίαν ἐναντίον κανενός, καὶ οἱ τρεῖς μάρτυρες ἐκεῖνοι νὰ εἶναι παλαιόθεν μαρτυρημένοι πῶς εἶναι καλοί, καὶ ἂν δὲν ἐπαρακινήθηκαν (νὰ μαρτυρήσουν) ἀπὸ ἔχθραν, ἢ ἀπὸ φθόνον. Διότι εἶναι πολλοὶ ὁποῦ χαίρονται εἰς ταῖς δυστυχίαις τῶν ἄλλων, εἶναι εἰς τὴν γλῶσσαν αὐθάδεις, καὶ ἔχουν τριπλῆν γλῶσσαν,[1] εἶναι μισάδελφοι, καὶ ἔχουν σκοπὸν νὰ σκορπίζουν τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ. Τῶν ὁποίων τὰ λόγια ἂν θὰ δεχθῇς θέλεις σκορπίσῃ τὸ ποίμνιόν σου, καὶ θέλεις τὸ παραδώσῃ εἰς τοὺς λύκους (ἤγουν εἰς τοὺς δαίμονας) καὶ εἰς τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸ φάγουν. Καὶ μάλιστα δὲν τὸ παραδίδεις εἰς ἀνθρώπους κακούς, ἀμὴ εἰς θηρία ὁποῦ ὁμοιάζουν ὡσὰν ἄνθρωποι, δηλαδὴ εἰς τοὺς ἀπίστους, καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ εἰς τοὺς ἀθέους αἱρετικούς. Διότι οἱ τέτοιοι βλαβεροὶ λῦκοι εὐθὺς πλησιάζουν καὶ καλοπιάνουν ἐκεῖνον ὁποῦ διώχνεις ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ λογιάζουν νὰ τὸν φάγουν ὡσὰν ἕνα ἀρνί, καὶ τὴν ἀπώλειαν ἐκείνου τὴν ἔχουν κέρδος ἐδικόν τους, ἐπειδὴ καὶ ὁ πατήρ τους διάβολος εἶναι ἀνθρωποφόνος.[2] Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφοριστῇ ἄδικα διὰ τὴν ἐδικήν σου ἀδιακρισίαν, ἴσως καὶ κυριευθῇ ἀπὸ τὴν πίκραν καὶ ὀλιγοψυχήσῃ, ἢ πε-/(φ.97ᵛ) δουκλώνεται εἰς ταῖς αἱρεσες, καὶ θέλει ἀποξενωθῇ παντελῶς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλει περιπλεχθῇ εἰς τὴν ἀσέβειαν, καὶ γίνεσαι ἐσὺ αἴτιος τῆς ἀπωλείας του. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι δίκαιον νὰ εἶσαι πρόθυμος εἰς τὸ νὰ διώξῃς τὸν ἁμαρτωλόν, καὶ εἰς τὸ νὰ δεχθῇς ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ νὰ εἶσαι ὀκνηρός. Δὲν πρέπει νὰ εἶσαι πρόθυμος εἰς τὸ νὰ διώχνῃς, καὶ ἄσπλαγχνος εἰς τὸ νὰ ἰατρεύῃς τὸν πονεμένον. Διὰ τοὺς τέτοιους λέγει ἡ Ἁγία Γραφή· «τὰ ποδάριά τους τρέχουν εἰς τὴν κακίαν, καὶ εἶναι ὀγλήγοροι εἰς τὸ νὰ χύσουν αἷμα. Ἀφανισμὸς καὶ ταλαιπωρία εἰς ταῖς στράταις των, καὶ τὴν στράταν τῆς εἰρήνης δὲν τὴν ἐγνώρισαν. Δὲν εἶναι φόβος Θεοῦ ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτιά τους».[3] Στράτα τῆς εἰρήνης, εἶναι ὁ ἐλευθερωτής μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐδίδαξε καὶ εἶπε· «συγχωρήσετε τοὺς ἄλλους, καὶ θέλετε συγχωρηθῇ καὶ ἐσεῖς· χαρίσετε, καὶ θέλει χαρισθῇ καὶ εἰς ἐσᾶς».[4] Ἤγουν δώσετε συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ θέλουν συγχωρεθῇ καὶ ἡ ἐδικαῖς σας ἁμαρτίαις. Ὡς καθὼς μᾶς ἐδίδαξεν ὁ ἴδιος Χριστὸς καὶ διὰ μέσου τῆς προσευχῆς τοῦ ⟨του⟩, περὶ ἡμῶν, «συγχώρησέ μας Θεέ μου τὰ χρέη μας, καθὼς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν τοὺς χρεοφειλέτας μας».[5] Τὸ λοιπὸν ἂν ἐσεῖς δὲν συγχωρῆτε τοὺς πταίστας, πῶς θέλετε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πάρῃ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σας; Καὶ μάλιστα παθαίνετε τὸ ἐναντίον, καὶ δένετε τὸν ἑαυτόν σας, διότι παρακαλεῖτε τὸν Θεόν, καθὼς ἐσεῖς συγχω-
φ.98r ρεῖτε τοὺς ἄλλους, ἔτζι νὰ σᾶς συγχω-(φ.98r)ρέσῃ ὁ Θεός. Ἐναντιώνεσθε ἀκόμη καὶ εἰς τὸ στόμα σας, λέγοντες πῶς συγχωρεῖτε, καὶ δὲν συγχωρεῖτε. Νὰ ἠξεύρετε λοιπὸν ἐκεῖνος ὁποῦ διώχνει τὸν δίκαιον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ δὲν τὸν δέχεται, εἶναι φονέας τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ χύνει τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ του, καθὼς ἔκαμε καὶ ὁ Κάϊν. Καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ εἰς τὸν Θεόν,[6] καὶ θέλει γυρευθῇ ἀπὸ λόγου σου. Ὁ δίκαιος ὅταν φονευθῇ ἀπὸ κανένα ἄδικον, θέλει ἦσθαι πάντοτε εἰς μεγάλην ἀνάπαυσιν[7] κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφορίζεται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον ἄδικα, εἶναι δεκτὸς κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Ὅποιος ἐπίσκοπος εὐγάλλει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὸν δίκαιον ὡσὰν βλαβερόν, εἶναι πικρότερος ἀπὸ τὸν φονέα, ἐπειδὴ δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, μήτε ἐνθυμᾶται τὴν ἡμερότητα ὁποῦ ἔχει εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, μήτε πέρνει ὡσὰν παράδειγμα ἐκείνους ὁποῦ ἐμετανόησαν, καὶ ἐπῆραν συγχώρησιν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν τους. Διὰ τοῦτο ὅποιος ἀποῤῥίχνει τὸν δίκαιον, εἶναι σκληρότερος καὶ ἀπὸ τόν φονέα. Ὁμοίως καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν δέχεται τοὺς μετανοημένους, σκορπίζει τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐναντιώνεται αὐτὸν τὸν Χριστόν. Διότι ὁ Θεὸς καθὼς εἶναι δίκαιος εἰς τὸ νὰ κρίνῃ τοὺς ἁμαρτωλούς, ἔτζι εἶναι ἐλεήμων εἰς τὸ νὰ δέχεται τοὺς μετανοημένους. Καθὼς τὸ βεβαιώνει καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ὁ ἠγαπημένος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐγνώρισε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εὐσπλαγχνίαν καὶ κρίσιν.[8]

1. Σειρ. 28, 14. **2**. Ιω. 8, 44. **3**. Ησ. 59, 7 - 8· Πρμ. 1, 16· Ρωμ. 3, 15· Ψλ. 35, 2. **4**. Πρβλ. Λκ. 6, 37 - 38. **5**. Μτ. 6, 12. **6**. Γεν. 4, 10. **7**. Σολ. 4, 7. **8**. Πρβλ. Ψλ. 102, 1 κεξ.

Β′,κβ′ Κεφάλαιον κβον.

φ.98v Ὦ Ἐπίσκοπε πρέπει νὰ ἔχῃς ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτιά σου /(φ.98v) καὶ τὰ ἁπερασμένα, καὶ νὰ τὰ μεταχειρίζεσαι μὲ τέχνην διὰ νουθεσίαν ἐκείνων ὁποῦ χρειάζονται λόγια αὐστηρὰ ἢ παρηγορητικά. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν κρίσιν πρέπει νὰ εἶσαι δίκαιος καὶ νὰ ἀκολουθῇς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ καθὼς ὁ Θεὸς κρίνει τοὺς ἁμαρτωλούς, ἢ τοὺς μετανοημένους, ἔτζι πρέπει νὰ κρίνῃς καὶ ἐσύ. Τὸν προφήτη Δαβὶδ ὁποῦ ἔπεσε εἰς τὴν ἁμαρτίαν, δὲν τὸν ὠνείδισε ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ προφήτου Νάθαν, καὶ τοῦ εἶπε νὰ μετανοήσῃ; Καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἐμετανόησε τὸν ἐγλύτωσε ἀπὸ τὸν θάνατον, λέγωντας, «δὲν θέλεις ἀποθάνῃ ὦ Δαβίδ».[1] Τὸν Ἰωνᾶν ὁποῦ δὲν ἠθέλησε νὰ κηρύξῃ εἰς τοὺς Νινευΐτας,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔκαμε καὶ τὸν ἐκατάπιεν ἡ θάλασσα καὶ τὸ ψάρι. Καὶ εὐθὺς ὁποῦ ἐπαρακάλεσε τὸν Θεὸν μέσα ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ψαριοῦ, ἐλευθέρωσε ὁ Θεὸς τὴν ζωήν του ἀπὸ τὸν θάνατον. Τὸν Ἐζεκίαν ὁποῦ ὑπερηφανεύθη εἰς ὀλίγον καιρόν, εὐθὺς ὁποῦ ἐπαρακάλεσε τὸν Θεὸν μὲ δάκρυα, τὸν ἐσυγχώρησε τὸ σφάλμα του. Ὦ ἐπίσκοποι ἀκούσατε ἕνα παράδειγμα ὠφέλιμον εἰς αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν. Εἶναι γραμμένον εἰς τὸ δ^{ον} βιβλίον τῶν Βασιλειῶν, καὶ εἰς τὴν β^{αν} τῶν Παραλειπομένων, ἔτζι· «ἀπέθανεν ὁ Ἐζεκίας ὁ βασιλεύς, καὶ ἐβασίλευσε ὁ υἱός του ὁ Μανασσῆς. Ὅταν ἐπῆρε τὴν βασιλείαν, ἦτον δώδεκα χρόνων, καὶ ἐβασίλευσε εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ χρόνους πενηνταπέντε. Τὸ ὄνομα τῆς μητρός του ἦτον Ἐψιβά, καὶ ἀσέβησεν ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεόν. Δὲν ἀφήθηκεν ἀπὸ τὰ εἴδωλα τῶν ἀπίστων. Τὰ ὁποῖα τὰ ἀφάνισε ὁ Θεὸς ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. Καὶ ἐμεταβάλθηκεν ὁ Μανασσῆς, καὶ ἔκτισε βωμοὺς ὑψηλοὺς ἐκείνους ὁποῦ ἐγκρέμησεν /(φ.99^{r}) ὁ Ἐζεκίας ὁ πατήρ του. Καὶ ἔστησε εἴδωλα διὰ τιμὴν τοῦ Βαάλ. Καὶ ἔκτισε θυσιαστήριον τοῦ Βαάλ. Καὶ ἔκαμε περιβόλια καὶ δένδρα ἀφιερωμένα εἰς τοὺς θεούς. Καθὼς ἔκαμεν ὁ Ἀχαὰβ βασιλεὺς τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐπροσκύνησεν ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ οὐρανοῦ, ἤγουν τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ τὰ ἄστρα. Καὶ ἔκαμε βωμοὺς μέσα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὸν ὁποῖον ναὸν ἐσύντυχεν ὁ Θεὸς μὲ τὸν Δαβίδ, καὶ μὲ τὸν Σολομῶντα τὸν υἱόν του, λέγωντας· μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ θέλω βάλῃ τὸ ὄνομά μου. Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν ναόν, ἔκαμε θυσιαστήριο ὁ Μανασσῆς, καὶ μέσα εἰς αὐτὰ ἐπροσκύνησε τὸν Βαάλ, καὶ εἶπε· θέλει μείνῃ τὸ ὄνομά μου εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πάντοτε. Καὶ ἔκτισε βωμοὺς εἰς ταῖς δύο αὐλαῖς τοῦ ὁσπιτίου τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, καὶ τὰ ἄστρα. Καὶ ἐπαρέδωκε τὰ τέκνα του εἰς τὴν φωτίαν εἰς τὸν τόπον τῆς Γεβανάς, καὶ ἐμαντεύετο. Καὶ ἐσυνάθροισε μάγους καὶ προφήτας τοῦ διαβόλου, καὶ ἐπερίσσευσε τὴν ἀσέβειαν ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἐπαρακίνησε εἰς θυμόν. Καὶ ἔστησε εἰς τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ τὸ χυτὸν εἴδωλον, καὶ τὸ γλυπτόν, καὶ τὴν εἰκόνα ὁποῦ ἔκαμε τοῦ ἀφιερωμένου περιβολιοῦ. Εἰς τὸ ὁποῖον ἅγιον σπίτι ἐδιάλεξεν ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ ὄνομά του τὸ ἅγιον εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἁγίαν πόλιν. Καὶ εἶπε, δὲν θέλω μετασαλεύσῃ τὸ ποδάρι μου ἀπὸ τὴν γῆν τοῦ Ἰσραήλ, τὴν ὁποίαν γῆν ἔδωκα εἰς τοὺς πατέρας τῶν Ἰουδαίων. Ὅμως ἂν φυλάξουν κατὰ πάντα ὅσα τοὺς ἐπαράγγειλα, καὶ ὅλαις ταῖς παραγγελίαις ὁποῦ τοὺς ἐπρόσταξεν ὁ δοῦλός μου ὁ Μωϋσῆς. Ἀμὴ αὐτοὶ δὲν τὰ ἐφύλαξαν. /(φ.99^{v}) Καὶ τοὺς ἐπλάνεσε ὁ Μανασσῆς εἰς τὸ νὰ ἀσεβήσουν εἰς τὸν Θεὸν περισσότερον ἀπὸ τὰ ἔθνη ὁποῦ ἐκατατρόπωσεν ὁ Θεὸς διὰ τοὺς Ἑβραίους. Καὶ εἶπε ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μανασσῆν, καὶ εἰς τὸν λαόν του διὰ μέσου τῶν δούλων του τῶν προφητῶν· ἐπειδὴ καὶ ὁ Μανασ-

σῆς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ἔκαμεν αὐτὰ τὰ συχαμερὰ καὶ κακὰ ὅλα ὅσα ἔκαμεν ὁ Ἀμορῥαῖος, καὶ ἔκαμε τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἐξέκλιναν εἰς τὰ εἴδωλα, λέγει ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ἰδοὺ ἐγὼ φέρω τόσα κακὰ καὶ δυστυχίαις εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους· ὥστε ὁποῦ ὅποιος τὰ ἀκούσῃ, νὰ βοοῦν καὶ τὰ δύο του αὐτία. Καὶ θέλω φέρῃ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς Σαμαρείας, καὶ τοῦ ὀσπιτίου τοῦ Ἀχαάβ. Καὶ θέλω ἀφανίσῃ τὴν Ἱερουσαλήμ, καθὼς ἀφανίζονται τὰ γράμματα ἀπὸ τὴν πινακίδα, καὶ ἡ πινακίδα γυρίζει εἰς τὸ χρῶμα τὸ ἐδικόν της. Καὶ θέλω ἀποδιώξῃ καὶ μισήσῃ τὸ ἀπομεινάρι τῆς κληρονομίας μου, ἤγουν τοῦ λαοῦ μου. Καὶ θέλω τοὺς παραδώσῃ εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν τους καὶ θέλουν γένῃ αἰχμαλωσία καὶ διαγουμισμὸς εἰς ὅλους τοὺς ἐχθρούς των, διὰ τὰ ὅσα κακὰ ἔκαμαν ἐμπροστά μου. Καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὁποῦ εὔγαλα τοὺς πατέρας των ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἕως τὴν σήμερον μὲ παρακινοῦν πάντοτε εἰς θυμόν. Καὶ ὁ Μανασσῆς ἔχυσε πολὺ αἷμα δίκαιον, ἕως ὁποῦ ἐγέμισε τὴν Ἱερουσαλὴμ στόμα πρὸς στόμα. Ἔξω ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις ὁποῦ ἔσφαλεν αὐτὸς ὁ ἴδιος, καὶ ἀνάγκασε τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἁμαρτάνουν ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν προσκυνοῦντες τὰ εἴδωλα. Καὶ ἔφερεν ὁ Θεὸς καταπάνω τοῦ Μα-
φ.100ʳ νασσῆ τοὺς ἄρχον-/(φ.100ʳ) τας τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων».[2] Καὶ ἐπίασαν τὸν Μανασσῆν, καὶ τὸν ἔδεσαν μὲ δεσμὰ σιδηραίνια, καὶ τὸν ἐπῆγαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Καὶ ἦτον μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ὅλος δεμένος μὲ σίδηρα καὶ ἅλυσσες. Καὶ τοῦ ἔδιδαν ὀλίγον ψωμὶ ἀπὸ πίτυρα, καὶ ὀλίγον νερὸ μὲ ξύδι ὅσον νὰ ζῇ. Καὶ ἦτον στενοχωρημένος καὶ λυπημένος πολλά. Καὶ σὰν ἐταλαιπωρήθη δυνατά, ἐζήτησε τὸν Θεόν, καὶ κατὰ πολλὰ ἐταπεινώθη ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων του. Καὶ ἐπαρακάλεσε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε· «Κύριε παντοκράτορ Θεὲ τῶν πατέρων μας τοῦ Ἀβραάμ, καὶ τοῦ Ἰσαάκ, καὶ τοῦ Ἰακώβ, καὶ τῶν τέκνων, καὶ ἀπογόνων τους τῶν δικαίων, ἐσὺ ὁποῦ ἔκαμες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν μὲ ὅλον τὸν στολισμόν τους· ἐσὺ ὁποῦ ἔδεσες τὴν θάλασσαν μὲ τὸ πρόσταγμά σου· ἐσὺ ὁποῦ ἔκλεισες τὴν ἄβυσσον, καὶ τὴν ἐβούλλωσες μὲ τὸ φοβερὸν καὶ δοξασμένον σου ὄνομα. Ἐσένα σὲ φοβοῦνται ὅλα τὰ πράγματα καὶ τρέμουν ἐμπροστὰ εἰς τὴν δύναμίν σου. Ὅτι ἡ μεγαλωτατή σου δόξα εἶναι ἀνυπόφερτος, καὶ ὅταν φοβερίζῃς τοὺς ἁμαρτωλούς. Ὁ θυμός σου εἶναι ἀνυπομόνητος. Καὶ πάλι τὸ ἔλεος τοῦ ταξίματός σου εἶναι ἀμέτρητον καὶ ἀνεξέταστον καὶ μέγα. Ὅτι ἐσὺ εἶσαι αὐθέντης εὔσπλαγχνος, ὑπομονητικός, πολυέλεος, καὶ μετανοεῖς διὰ τὰ κακὰ καὶ ταῖς παίδευσες τῶν ἀνθρώπων. Ἐσὺ ὦ Θεὲ διὰ τὴν πολλήν σου καλωσύνην ἔταξες συγχώρησιν εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὁπόταν μετανοοῦν. Καὶ διὰ τὴν πολλήν σου εὐσπλαγχνίαν
φ.100ᵛ ἐδιώρισες τοὺς ἁμαρτωλοὺς νὰ μετανο-/(φ.100ᵛ) οῦν, καὶ νὰ σωθοῦν. Ἐσὺ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λοιπὸν ὦ αὐθέντα Θεὲ τῶν καλῶν πατέρων μας, δὲν ἐδιώρισες μετάνοιαν εἰς τοὺς δικαίους, εἰς τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν Ἰσαάκ, καὶ τὸν Ἰακώβ, ἀμὴ ἐδιώρισες μετάνοιαν εἰς ἐμένα τὸν ἁμαρτωλόν, ἐπειδὴ καὶ σὲ ἔσφαλα περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ μέτρον τῆς ἄμμου τῆς θαλάσσης. Ἐπερίσσευσαν ἡ ἁμαρτίαις μου Κύριε, ἐπλήθυναν ἡ ἁμαρτίαις μου, καὶ πλέον δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ γυρίσω καὶ νὰ ἰδῶ τὸ ψήλωμα τοῦ οὐρανοῦ. Μὲ τὸ νὰ σκύφτω κάτω εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰ πολλὰ σιδηραίνια δεσμὰ ὁποῦ ἔχω διὰ ταῖς πολλαῖς μου ἀδικίαις. Διότι ἐπαρακίνησα τὸν θυμόν σου, καὶ ἔκαμα τὴν χειρότερη ἁμαρτίαν ἐμπροστά σου, καὶ ἔστησα καὶ ἐπλήθυνα τὰ εἴδωλα καὶ τοὺς μολυσμούς. Καὶ τῶρα κλίνω τὸ γόνατον τῆς καρδίας μου, καὶ παρακαλῶ τὴν ἀγαθότητά σου. Ἔσφαλα Θεέ μου ἔσφαλα, καὶ ταῖς ἀνομίαις μου ἐγὼ ταῖς ἰξεύρω· καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶντας ζητῶ συγχώρησιν. Συγχώρησέ με Θεέ μου συγχώρησέ με, καὶ μὴ μὲ ἀφανίσῃς μὲ ταῖς παρανομίαις μου ἀντάμα. Μήτε νὰ θυμωθῇς παντοτεινά, καὶ νὰ θυμηθῇς ταῖς ἁμαρτίαις μου. Μήτε νὰ βάλλῃς ἐμένα εἰς τὰ βαθύτατα μέρη τῆς γῆς, ἤγουν εἰς τὴν κόλασιν. Διότι ἐσὺ εἶσαι Θεός, Θεὸς τῶν μετανοημένων. Καὶ εἰς ἐμένα θέλεις δείξῃ ὅλην τὴν ἀγαθότητά σου. Διότι ἐμὲ ὁποῦ εἶμαι ἀνάξιος, θέλεις μὲ σώσῃς κατὰ τὸ πολὺ καὶ μεγάλον σου ἔλεος. Καὶ θέλω σὲ ἐπαινέσῃ πάντοτε εἰς ὅλαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς μου. Διότι ἐσένα δοξολογοῦν ὅλοι οἱ ἄγγελοι, καὶ ἐδική σου εἶναι ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Καὶ ἄκουσε ὁ Θεὸς τὴν φωνὴν τοῦ Μανασσῆ, καὶ τὸν εὐ-

φ.101[r] σπλαγχνίσθη, καὶ ἔγινε /(φ.101[r]) τριγύρω εἰς αὐτὸν φλόγα τῆς φωτίας, καὶ ἀνέλυσαν ὅλα τὰ σίδηρα ὁποῦ ἦτον δεμένος. Καὶ ἰάτρευσε ὁ Θεὸς τὸν Μανασσῆν ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν του, καὶ τὸν ἐγύρισε εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸ βασίλειόν του. Καὶ ἐγνώρισε ὁ Μανασσῆς, ὅτι ὁ αὐθέντης τῶν ὅλων αὐτὸς εἶναι μόνος Θεός. Καὶ εἰς ὅλαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς του ἐπροσκύνησε μοναχὰ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν καρδίαν του, καὶ μὲ ὅλην τὴν ψυχήν του, καὶ ἐφάνη δίκαιος, καὶ ἐσήκωσεν ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ τοὺς ξένους θεούς, καὶ τὰ εἴδωλα τὰ γλυπτά, καὶ ὅλους τοὺς βωμοὺς ὁποῦ εἶχε κτίσει εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅλα τὰ θυσιαστήρια ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, τὰ εὔγαλεν ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ ἐδιώρθωσε τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐθυσίασεν εἰς αὐτὸ θυσίαν τῆς σωτηρίας καὶ τῆς δοξολογίας. Καὶ εἶπεν ὁ Μανασσῆς εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ δουλεύουν τὸν αὐθέντην τους τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἐκοιμήθη μὲ εἰρήνην καθὼς καὶ οἱ πατέρες του. Καὶ ἐβασίλευσε Ἀμὼν ὁ υἱός του εἰς τὸν τόπον του. Καὶ ἔκαμε καὶ αὐτὸς ὅλα τὰ κακά, ὅσα ἔκαμε πρωτήτερα ὁ πατέρας του ὁ Μανασσῆς, καὶ ἐπαρακίνησε εἰς θυμὸν τὸν αὐθέντην του Θεόν».[3] Ἀκούσατε, ὦ τέκνα μας ἀγαπητά, πῶς ὁ αὐθέντης μας Θεός, ἐκείνους ὁποῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπροσκύνησαν τὰ εἴδωλα, καὶ ἐσκότωσαν πολλοὺς χωρὶς κανένα σφάλμα, τοὺς ἐπαίδευσε εἰς ὀλίγον καιρόν, καὶ ὡσὰν ἐμετανόησαν, παρευθὺς τοὺς ἐδέχθη. Καθὼς ἔκαμε καὶ τὸν Μανασσῆν, τὸν ὁποῖον οὐ μόνον τὸν ἐσυγχώρησε τὰ σφάλματά του, ἀλλὰ τοῦ ἔδωκε καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν τιμὴν τὴν πρώτην φ.101ᵛ ὅτι ὁ Θεὸς ὄχι μόνον /(φ.101ᵛ) συγχωρεῖ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, ἀμὴ καὶ εἰς τὴν προτέραν τους ἀξίαν τοὺς ἀνεβάζει.

1. Β′ Βασ. 12, 13. **2.** Πρβλ. Δ′ Βασ. 20, καὶ 21, 1 - 17· Β′ Παρ. 32, καὶ 33, 1 - 13. **3.** Πρβλ. Β′ Παρ. 33, 13 - 22.

Β′,κγ′ Κεφάλαιον κγ^ον.

Ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν μεγαλήτερη ἁμαρτία δὲν εἶναι ἄλλη, διότι εἶναι ἀσέβεια εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτὴ συγχωρεῖται διὰ μέσου τῆς καθαρᾶς μετανοίας. Εἰδὲ καὶ ἁμαρτάνῃ τινὰς μὲ ἀψηφισίαν καὶ πεῖσμα πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὸν πειράζει πῶς τάχα δὲν παιδεύει τοὺς κακούς, ὁ τέτοιος ἄνθρωπος συγχώρησιν δὲν ἔχει. Μακάρι καὶ ἂν συλλογίζεται καὶ λέγει· θέλω κυβερνηθῇ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κακῆς μου καρδίας, καὶ ὕστερα θέλω μετανοήσῃ νὰ κάμω καλᾶ.[1] Τέτοιος ἔγινε καὶ ὁ Ἀμὼν ὁ υἱὸς τοῦ Μανασσῆ, καθὼς τὸ λέγει ἡ Παλαιὰ Γραφή· «καὶ ἐσυλλογίσθη ὁ Ἀμὼν κακὸν συλλογισμὸν διὰ νὰ ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ εἶπεν· ὁ πατέρας μου ἔκαμε πολλὰ κακὰ εἰς τὸν καιρὸν τῆς νεότητός του, καὶ εἰς τὸ γηρατεῖόν του ἐμετανόησε. Τῶρα καὶ ἐγὼ θέλω κυβερνηθῇ, καθὼς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή μου, καὶ ὕστερα θέλω γυρίσῃ πρὸς τὸν Θεὸν. Καὶ ἥμαρτεν ὁ Ἀμὼν ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς πρωτητέρους του ἀνθρώπους, καὶ ἐπροσκύνησε τὰ εἴδωλα. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐξωλόθρευσεν ὁ Θεὸς ὀγλήγορα ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς του τῆς καλῆς. Καὶ ἔκαμαν ἐπανάστασιν τὰ παιδία του, καὶ τὸν ἐφόνευσαν μέσα εἰς τὸ σπίτι του, καὶ ἐβασίλευσε μόνον δύο χρόνους».[2]

1. Δτ. 29, 19. **2.** Δ′ Βασ. 21, 19 - 26· Β′ Παρ. 33, 21 - 24.

Β′,κδ′ Κεφάλαιον κδ^ον.

Τὸ λοιπὸν φυλαχθῆτε ὦ λαϊκοί, κανένας ἀπὸ ἐσᾶς νὰ μὴ θεμελιώσῃ εἰς φ.102ʳ τὴν καρδίαν του αὐτὸν τὸν κακὸν συλλογι-/(φ.102ʳ)σμὸν τοῦ Ἀμών, καὶ θέλει ἀφανισθῇ πολλὰ ὀγλήγορα. Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὅσον εἶναι δυνατὸν τοὺς ἀναμαρτήτους νὰ τοὺς φυλάττῃ ἀναμαρτήτους. Καὶ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, νὰ τοὺς ἰατρεύῃ, καὶ νὰ τοὺς δέχεται. Εἰδὲ καὶ εἶναι σκληρὸς καὶ ἀνελεήμων, καὶ δὲν θέλει νὰ δεχθῇ τὸν μετανοημένον, ἁμαρτάνει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὸν αὐθέντην του τὸν Θεόν, ἐπειδὴ καὶ κάμῃ τὸν ἑαυτόν του δικαιότερον ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν θέλει νὰ δεχθῇ ἐκεῖνον ὁποῦ ὁ Θεὸς τὸν ἐδέχθη μὲ τὸ μέσον τοῦ ἠγαπημένου του υἱοῦ τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τὸν ὁποῖον ἄνθρωπον ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν γῆν τὸν ἠγαπημένον του υἱόν, καὶ ἐσυναναστρέφετο μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὡσὰν ἄνθρωπος. Διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἠθέλησε ὁ Θεὸς νὰ γεννηθῇ ἀπὸ γονεῖς καὶ ὁ υἱός του ὁ ποιητὴς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Δι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ δὲν ἐλυπήθη τὴν σταύρωσιν, τὸν θάνατον, καὶ τὴν ταφήν, καὶ ἐσυγχώρησε νὰ ὑπομένῃ τὰ τόσα πάθη ὁ υἱός του ὁ ἀπαθὴς κατὰ τὴν οὐσίαν, ὁ υἱός ὁ ἠγαπημένος, ὁ Θεὸς λόγος, ὁ μηνυτὴς τῆς μεγάλης βουλῆς καὶ θελήσεως αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ,[1] διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον ἐκείνους ὁποῦ ἦταν ὑποκείμενοι εἰς τὸν θάνατον. Αὐτὸν τὸν Χριστὸν παρακινοῦν εἰς θυμὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν δέχονται τοὺς μετανοημένους. Αὐτὸς ὁ Χριστὸς δὲν ἐντράπη νὰ προσκαλέσῃ ἐμὲ τὸν Ματθαῖον ὁποῦ ἤμουν πρότερον τελώνης. Αὐτὸς καὶ τὸν Πέτρον ὁποῦ τὸν ἀρνήθηκε τρεῖς φοραῖς διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὕστερα ἐμετανόησε καὶ ἔκλαυσε καὶ τὸν ἠμέρωσε, τὸν ἐδέχθηκε καὶ τὸν ἐκατάστησε ποιμένα τῶν ἀρνίων του. Καὶ τὸν Παῦλον τὸν συναπόστολόν μας ὁποῦ ἐπροξένησε πρό-/(φ. φ.102ᵛ 102ᵛ) τερον πολλὰ κακὰ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ἐβλασφήμησε τὸ ὄνομά του τὸ ἅγιον, ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον διώκτης αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἔκαμεν Ἀπόστολόν του, καὶ σκεῦος διαλεγμένον.[2] Καὶ εἰς ἄλλην κάποιαν ἁμαρτωλὴν γυναῖκα εἶπεν, «ἐπειδὴ καὶ τρελλὰ μὲ ἀγάπησες, νὰ εἶναι συγχωρημέναις ἡ ἁμαρτίαις σου».[3] Καὶ ἄλλην κάποιαν γυναῖκα ὁποῦ ἔσφαλε, καὶ τὴν ἐπαράστησαν οἱ ἱερεῖς ἐμπροστὰ εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ἄφηκαν τὴν κρίσιν της εἰς τοῦ λόγου του, καὶ εὐγῆκαν ἔξω, καὶ αὐτὸς ὁ καρδιογνώστης τὴν ἐρώτησε, ἂν τὴν ἐκαταδίκασαν οἱ ἱερεῖς ; Καὶ ἐκείνη εἶπεν, ὄχι. Καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε πρὸς αὐτήν· πήγαινε λοιπόν, μήτε ἐγὼ δὲν σὲ καταδικάζω.[4] Λοιπὸν ὦ ἐπίσκοποι, πρέπει νὰ ἔχετε παράδειγμα αὐτὸν τὸν ἐλευθερωτὴν καὶ βασιλέα καὶ Θεόν μας Ἰησοῦν, καὶ αὐτὸν νὰ μιμηθῆτε. Νὰ ἦστε ἥμεροι, ἥσυχοι, σπλαγχνικοί, ἐλεήμονες, εἰρηνικοί, χωρὶς θυμόν, διδακτικοί,[5] νὰ μεταγυρίζετε τοὺς κακοὺς εἰς τὸ καλόν, καταδεκτικοί, παρηγορητικοί. Ὄχι νὰ δέρνετε[6] καὶ νὰ ὑβρίζετε, ὄχι ὑπερήφανοι, ὄχι καταφρονηταί, ὄχι κρασοπατέρες, ὄχι μέθυσοι, ὄχι κακοεξουσιασταί, ὄχι ξεφαντωταί. Νὰ μεταχειρισθῆτε τὰ ὀσπίτια τοῦ Θεοῦ, ὄχι ὡσὰν ξένα, ἀλλ' ὡς ἐδικά σας, νὰ γίνεσθε καλοὶ οἰκονόμοι, ὡσὰν ὁποῦ μέλλετε νὰ δώσετε λογαριασμὸν εἰς τὸν Θεόν.[7] Ὁ ἐπίσκοπος ἂς ἔχῃ τὰ φαγητὰ καὶ τὰ φορέματά του μέτρια, ἁρμόδια εἰς τὴν χρείαν του καὶ εἰς τὸ σεμνόν. Τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ τὰ μεταχειρισθῇ ὡσὰν ξένα, ἀμὴ μέτρια. Ὅτι ὁ Θεὸς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ τὸν πληρώνει τὸν μισθόν του εἶναι ἀξιώτατος.[8] Νὰ μὴν ἀγαπᾷ ταῖς ἡδοναῖς τοῦ σώματος, νὰ μὴν εἶναι κόλακας καὶ ἐλαφρός, ἀλλὰ νὰ ἐπιθυμῇ /(φ. φ.103^{r} 103^{r}) μοναχὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι πρὸς σιγουρότητα καὶ ὠφέλειάν του.

1. Ησ. 9, 6. **2.** Πραξ. 9, 15. **3.** Λκ. 7, 47. **4.** Ιω. 8, 11. **5.** Α' Τιμ. 3, 2. **6.** Τιτ. 1, 7. **7.** Πρβλ. Λκ. 16, 2. **8.** Λκ. 10, 7.

Β',κε' Κεφάλαιον κε^{ον}.

Τὰ δέκατα καὶ τὰ πρωτοφανήσιμα ὁποῦ τοῦ δίδονται κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, νὰ τὰ ἐξοδιάσῃ ὡς ἄνθρωπος Θεοῦ, ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ δίδουν μὲ τὸ θέλημά τους οἱ ἄνθρωποι διὰ κυβέρνησιν τῶν πτωχῶν, νὰ τὰ κυβερνᾷ καλᾶ, καὶ νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τοὺς ὀρφανούς, εἰς ταῖς χήραις, εἰς τοὺς στενοχωρημένους, καὶ εἰς τοὺς ξένους, καὶ εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει λογαριαστὴν τὸν Θεὸν ὁποῦ τὸν ἔδωκεν αὐτὴν τὴν οἰκονομίαν. Ὦ ἐπίσκοποι, νὰ τὰ μοιράζετε εἰς τοὺς ἐνδεεῖς μὲ δικαιοσύνην, νὰ μεταχειρισθῆτε καὶ ἐσεῖς ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀμὴ ὄχι νὰ τὰ κακομεταχειρισθῆτε, νὰ τρώγετε ἀπ' αὐτά, μὰ ὄχι νὰ κατατρώγετε μοναχοί. Καὶ μεταδίδοντες εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, θέλετε γένῃ ἀσκανδάλιστοι κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Ὅτι ἂν τὰ ἐξοδιάσετε μόνοι ἐσεῖς, θέλετε ὀνειδισθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁποῦ λέγει εἰς τοὺς ἀχορτάστους, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τρώγουν μοναχοί· «ἐκαταφάγετε τὸ γάλα τῶν προβάτων, καὶ ἐνδυθήκετε τὰ μαλλία».[1] Καὶ ἀλλοῦ πάλι· «μὴ κατοικήσετε μοναχοί σας εἰς τὴν γῆν».[2] Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸν Νόμον ἐπρόσταξεν ὁ Θεός, λέγωντας, «νὰ ἀγαπᾷς τὸν γείτονά σου, ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν σου».[3] Τοῦτα τὰ λέγομεν, ὄχι πῶς δὲν πρέπει νὰ ἀπολαμβάνετε καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τοὺς κόπους σας, ὅτι εἶναι γραμμένον, «νὰ μὴ δέσῃς τὸ στόμα τοῦ βοδίου ὁποῦ ἀλωνίζει»,[4] ἀλλὰ διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε μὲ μέτρον καὶ μὲ δικαιοσύνην. Καὶ ὡς καθὼς τὸ βόδι ὁποῦ δουλεύει εἰς τὸ ἀλῶνι μὲ ἄδετον στόμα, τρώγει ἀπὸ τὸ ἀλῶνι, ἀμὴ δὲν τρώγει ὅλα φ.103^{v} τὰ στάχυα /(φ.103^{v}) ὅσα εἶναι ἐκεῖ. Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἐσεῖς, ἐπειδὴ καὶ δουλεύετε εἰς τὸ ἀλῶνι, ἤγουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, νὰ τρώγετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Καθὼς ἔκαμναν καὶ οἱ λευῖται ὁποῦ ἐδούλευαν εἰς τὴν τένταν τοῦ μαρτυρίου, ἤγουν τὴν προσταγμένην τοῦ Θεοῦ, (ὁποῦ τὴν εἶχαν οἱ Ἑβραῖοι διὰ ἐκκλησίαν) ἡ ὁποία εἰς ὅλα ἦτον τύπος τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ ὁποῖον εἶναι φανερὸν καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομά της, ὅτι ὠνομάζετο μαρτύριον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτὴν τὴν τένταν τοῦ μαρτυρίου παραμονεύοντες οἱ λευῖται ἀνεμπόδιστα καὶ αὐτοὶ οἱ λευῖται, καὶ ἡ γυναῖκές των, καὶ τὰ παιδία τους, καὶ τὰ κορίτζιά τους, ἐμέτεχαν ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπροσφέρονταν εἰς τὸν Θεὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ ὅλον τὸν λαόν, καὶ ἀπὸ τὰ χαρίσματα, καὶ ἀπὸ τὰ μέρη τῶν θυσιῶν, καὶ ἀπὸ τὰ πρωτοφανήσιμα, καὶ ἀπὸ τὰ δέκατα, καὶ ἀπὸ ταῖς θυσίαις, καὶ ἀπὸ ταῖς προσφοραῖς, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἔργον τους ἦτον ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς Ἑβραίους δὲν ἔπερναν οἱ λευῖται κληρονομίαν τῆς γῆς, ἐπειδὴ καὶ τὰ δῶρα ὁποῦ ἐπρόσφεραν τὰ πλήθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἦτον ἡ κληρονομία τῶν λευιτῶν. Τὴν σήμερον ὦ ἐπίσκοποι, ἐσεῖς ἤσθε οἱ ἱερεῖς τοῦ λαοῦ σας. Λευῖται εἶναι ὅσοι ὑπηρετοῦν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ παραστέκονται εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ αὐθέντου μας Θεοῦ. Καὶ διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως[5] προσφέρουν εἰς τὸν Θεὸν τὴν λογικὴν καὶ ἀναιμώτατον θυσίαν. Εἰς τοὺς λαϊκούς σας ἐσεῖς ἤσθε προφῆται, ἄρχοντες, προεστῶτες, καὶ βασιλεῖς, οἱ μεσῖται τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν χριστιανῶν. Ἐσεῖς ἤσθε τὰ σκεύη καὶ οἱ διδακταὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐσεῖς
φ.104[r] ἠξεύρετε τὴν Ἁγίαν /(φ.104[r]) Γραφήν, ἐσεῖς ἤσθε φωνὴ Θεοῦ, καὶ κήρυκες τοῦ θελήματός του. Ἐσεῖς ἤσθε ὁποῦ κρατεῖτε ὁλονῶν ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ δίδετε λογαριασμὸν διὰ ὅλους. Ἐσᾶς (καθὼς τὸ ἀκούσετε) σᾶς φοβερίζει φοβερὰ ἡ Ἁγία Γραφὴ ἂν κρύψετε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὰ μυστήρια,[6] καὶ δὲν τοὺς τὰ διδάσκετε διὰ νὰ τὰ ἠξεύρουν. Ἂν δὲν κηρύξετε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι μέγας καὶ ἀφανιστικὸς κίνδυνος εἰς ἐσᾶς, καὶ εἰς τὸν λαὸν ὁποῦ ἐξουσιάζετε. Εἰδὲ καὶ ὑπηρετᾶτε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καλὰ καὶ θεάρεστα, ὁ μισθός σας ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶναι ἀληθινός, καὶ ἡ τιμή σας καὶ ἡ δόξα σας ὑπερβολικὴ καὶ μεγάλη. Καθὼς εἶναι τὸ βάρος ἐδικόν σας, ἔτζι ἀπολαμβάνετε καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις τῶν φαγητῶν, καὶ τὰ ἄλλα εἰσοδήματα καὶ χρειαζόμενα, ὡσὰν ὁποῦ ἦσθε μιμηταὶ τοῦ αὐθέντου μας Χριστοῦ. Ὅτι καὶ ἐκεῖνος ἐφορτώθη ταῖς ἁμαρτίαις ὁλονῶν μας,[7] καὶ ἐσταυρώθη εἰς τὸν σταυρὸν ὁ ἀναμάρτητος διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἦταν ἄξιοι διὰ τὴν κόλασιν. Ἔτζι καὶ ἐσεῖς πρέπει νὰ οἰκειοποιῆσθε ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ λαοῦ. Εἶναι γραμμένον εἰς τὸν Ἡσαΐαν τὸν προφήτην διὰ τὸν Χριστὸν ἔτζι· «αὐτὸς βαστᾷ ταῖς ἁμαρτίαις μας, καὶ πονεῖ διὰ λόγου μας».[8] Καὶ πάλι· «αὐτὸς ἐφορτώθη πολλῶν ἁμαρτίαις, καὶ διὰ ταῖς παρανομίαις τους ἐπαραδόθη εἰς θάνατον».[9] Ὡς καθὼς λοιπὸν ἐσεῖς οἱ ἐπίσκοποι ἤσθε παραδείγματα τοῦ λαοῦ, ἔτζι καὶ ἐσεῖς ἔχετε παράδειγμα αὐτὸν τὸν Χριστόν. Καθὼς λοιπὸν ὁ Χριστὸς εἶναι παράδειγμα ὁλονῶν σας, ἔτζι ἦσθε καὶ ἐσεῖς παράδειγμα τῶν λαϊκῶν ὁποῦ ἐξουσιάζετε. Μὴ λογιάζῃς ὦ ἐπίσκοπε, πῶς ἡ ἀρχιερωσύνη εἶναι φορτίον ἐλαφρόν.
φ.104[v] Ἐσεῖς λοιπὸν ὁποῦ βαστᾶτε τὸ βά-/(φ.104[v]) ρος, ἐσεῖς πρέπει πρῶτα νὰ ἀπολαμβάνετε καὶ τοὺς καρπούς, καὶ νὰ μεταδίδετε καὶ εἰς τοὺς ἐνδεῖς, ὡσὰν ὁποῦ μέλλετε νὰ δώσετε λογαριασμὸν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ σᾶς λογαριάζει χωρὶς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δόλον. Πρέπει ἐκεῖνοι ὁποῦ προσμένουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ θρέφωνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡσὰν οἱ ἱερεῖς, οἱ διάκονοι, οἱ προεστοὶ καὶ κληρικοί, οἱ ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ. Καθὼς εἶναι γραμμένον εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν διὰ τοὺς ἱερεῖς· «καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀαρών· ἐσὺ καὶ τὰ παιδία σου, καὶ τὸ σπίτι τοῦ πατρός σου θέλετε πάρῃ καὶ βαστάξῃ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἁγίων θυσιῶν τῆς ἱερωσύνης σας. Ἰδοὺ ἔδωκα εἰς ἐσᾶς τὴν φύλαξιν τῶν πρωτοφανησίμων, ἀπὸ ὅλα ὅσα προσφέρονται εἰς ἐμὲ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔδωκα χάρισμα νόμιμον καὶ παντοτινὸν εἰς ἐσέ, καὶ ὕστερα ἀπὸ λόγου σου εἰς τοὺς υἱούς σου. Καὶ αὐτὸ τὸ χάρισμα θέλει ἦσθε εἰς ἐσᾶς ἀπὸ τὰ ἀφιερώματα τῶν καρπῶν, καὶ ἀπὸ τὰ δῶρα, καὶ ἀπὸ ὅλαις ταῖς θυσίαις, καὶ ἀπὸ ὅλα ὅσα προσφέρουν οἱ ἄνθρωποι, διὰ τὰ σφάλματα καὶ ταῖς ἁμαρτίαις των. Καὶ ὅσα μὲ δίδουν, ἀπὸ ὅλα τὰ ἁγιασμένα καὶ ἀφιερωμένα νὰ εἶναι ἐδικά σου καὶ τῶν παιδίων σου, νὰ τὰ φάγετε εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων».[10] Καὶ πάλιν· «κάθε πρωτοφανήσιμον τοῦ λαδίου, καὶ τοῦ κρασίου, καὶ τοῦ σιταρίου, ὅσα προσφέρουν εἰς τὸν Θεόν, ὅλα τὰ ἔδωκα εἰς ἐσέ. Καὶ ὅλα τὰ πρωτογεννημένα σοῦ τὰ ἔδωκα. Καὶ ὅλα τὰ ἀφιερώματα, καὶ ὅλα τὰ πρωτογεννημένα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἄλλων ζώων καὶ τῶν καθαρῶν καὶ τῶν ἀκαθάρτων, καὶ ἀπὸ τὰ ζῶα ὁποῦ φ.105[r] θυσιάζονται τὸ στῆθος καὶ ἡ ὠμοπλάτη /(φ.105[r]) ἡ δεξιὰ ὅλα νὰ δίδωνται εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους ὑπηρέτας τῆς Ἐκκλησίας».[11] Αὐτὰ τὰ ἀκούσετε καὶ ἐσεῖς οἱ λαϊκοί, ἡ διαλεγμένη Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Ὁ λαὸς τῶν Ἰουδαίων ὠνομάζετο πρωτήτερα λαὸς Θεοῦ καὶ ἔθνος ἅγιον.[12] Καὶ ἐσεῖς λοιπὸν ἦσθε ἁγία καὶ τιμία συνάθροισις τοῦ Θεοῦ γραμμένη εἰς τὸν οὐρανόν, βασιλικὸν ἀφιέρωμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐπιμελημένος. Νύμφη στολισμένη,[13] τοῦ Θεοῦ, συνάθροισμα μεγάλον, Ἐκκλησία εὐσεβής, ἄκουε τῶρα ἐκεῖνα ὁποῦ πρότερον εἴπαμεν. Τὸ στῆθος καὶ ἡ ὠμοπλάτη τοῦ ζώου, καὶ τὰ δέκατα, εἶναι ἀφιερώματα εἰς τὸν ἀρχιερέα Χριστόν, καὶ εἰς τοὺς ὑπηρέτας του. Δέκατα τῆς ἐλευθερίας μὲν εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ. Ἄκουε ἁγία καὶ καθολικὴ Ἐκκλησία ἐσὺ ὁποῦ ἔφυγες ταῖς δέκα παίδευσες τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐπῆρες τὰς δέκα ἐντολάς, καὶ ἔμαθες τὸν Νόμον, καὶ ἐκράτησες τὴν πίστιν, καὶ ἐπίστευσες εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ὠνομάσθηκες χριστιανή, καὶ εἶσαι στερεωμένη, καὶ λάμπεις διὰ τὴν τελείωσιν τῆς δόξας αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Ἀντὶς διὰ ταῖς παλαιαῖς θυσίαις, ἔχομεν τῶρα ταῖς προσευχαῖς καὶ ταῖς εὐχαριστίαις. Ἀντὶς διὰ τὰ πρωτοφανήσιμα, καὶ τὰ δέκατα, καὶ τὰ δῶρα, εἶναι ἡ λειτουργίαις ὁποῦ προσφέρονται εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς ἁγίους ἐπισκόπους μὲ τὸ μέσον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἀπέθανε διὰ λόγου τους. Καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀρχιερεῖς σας, ἀμὴ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται εἶ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ναι, οἱ διάκονοι, καὶ οἱ ἀναγνῶσται, καὶ οἱ ψάλται, καὶ οἱ πορταρέοι, καὶ ἡ φ.105ᵛ διακόνισσαις, καὶ ἡ χήραις, καὶ αἱ παρθένοι, καὶ /(φ.105ᵛ) οἱ ὀρφανοί, καὶ παραπάνω ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς εἶναι ὁ ἀρχιερεύς.

1. Ιεζ. 34, 3. **2**. Ησ. 5, 8. **3**. Λευ. 19, 18. **4**. Δτ. 25, 4· Α′ Κορ. 9, 9. **5**. Εβρ. 4, 14. **6**. Λκ. 11, 52. **7**. Α′ Πε. 2, 24. **8**. Ησ. 53, 4 καὶ 12. **9**. Ησ. 53, 12. **10**. Αρ. 18, 1 καὶ 8 - 10. **11**. Αρ. 18, 12 κεξ. **12**. Εξ. 19, 5 - 6. **13**. Πρβλ. Εβρ. 12, 23· Α′ Πε. 2, 9.

Β′,κστ′ Κεφάλαιον κστ^{ον}.

Ὁ ἐπίσκοπος εἶναι ὑπηρέτης τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς διδαχῆς, εἶναι φυλακάτορας τῆς γνώσεως καὶ τῆς μαθήσεως, εἶναι μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων εἰς ταῖς δέησες ὁποῦ κάμνει πρὸς τὸν Θεόν. Αὐτὸς εἶναι διδάσκαλος τῆς εὐσεβείας. Αὐτὸς εἶναι πατέρας σας ἀπὸ τὸν Θεόν, αὐτὸς σᾶς ἐγέννησε, καὶ σᾶς ἔκαμεν υἱοὺς Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.[1] Αὐτὸς εἶναι ἄρχωντας καὶ ἡγούμενός σας, αὐτὸς εἶναι βασιλεὺς καὶ ἐξουσιαστὴς σας. Αὐτὸς ὕστερα ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶναι Θεός σας ἐπίγειος. Ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ τιμᾶται ἀπὸ ἐσᾶς τοὺς κοσμικούς. Ὅτι διὰ αὐτοὺς καὶ τοὺς ὁμοίους των ἔλεγεν ὁ Θεός· «ἐγὼ εἶπα πῶς ὅλοι σας ἤσθε Θεοί, καὶ τέκνα τοῦ ὑψηλοτάτου Θεοῦ».[2] Καὶ ἀλλοῦ πάλι· «τοὺς Θεούς σου νὰ μὴ τοὺς κακολογήσῃς».[3] Ὁ ἐπίσκοπος ἂς κάθεται παραπάνω ἀπὸ ὅλους σας τοὺς λαϊκοὺς ὡσὰν ὁποῦ εἶναι τιμημένος μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸ ὁποῖον ἀξίωμα κυριεύει τοὺς κληρικούς, καὶ ἐξουσιάζει ὅλον τὸν λαόν. Ὁ διάκονος ἂς παραστέκεται τὸν ἐπίσκοπον, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα. Καὶ ἂς τὸν ὑπηρετῇ εἰς ὅλα μὲ ἐμπιστοσύνην, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἀφ' ἑαυτοῦ του δὲν κάμνει τίποτες, ἀμὴ πάντοτε κάμνει ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν πατέρα του. Ἡ δὲ διακόνισσα ἂς τιμᾶται ἀπὸ λόγου σας ὡσὰν τύπος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ νὰ μὴ κάμνῃ μήτε νὰ λέγῃ τίποτες χωρὶς τὸν διάκονον, καθὼς μήτε τὸ φ.106ʳ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον λέγει, /(φ. 106ʳ) κάμνει τίποτες ἀφ' ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ δοξάζωντας τὸν Χριστόν, ἀπαντυχαίνει τὸ θέλημα ἐκείνου. Καὶ καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τινὰς εἰς τὸν Χριστὸν χωρὶς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸν ὅμοιον τρόπον χωρὶς τὴν διακόνισσαν νὰ μὴ πηγαίνῃ καμία γυναῖκα εἰς τὸν διάκονον, ἢ εἰς τὸν ἐπίσκοπον. Οἱ ἱερεῖς ἂς νομίζωνται κοντὰ εἰς ἐσᾶς εἰς τὸν τόπον Ἀποστόλων. Ἂς εἶναι διδάσκαλοι τῆς θεογνωσίας. Ἐπειδὴ καὶ ὁ αὐθέντης μας Χριστὸς ὅταν μᾶς ἔστελνε νὰ κηρύξωμεν, ἔλεγε, «πηγαίνετε, καὶ διδάξετε ὅλα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκον-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τές τους νὰ φυλάττουν ὅλα ὅσα σᾶς ἐπαράγγειλα».[4] Ἡι χήραις καὶ οἱ ὀρφανοὶ θέλουν ἦσθαι εἰς τύπον τοῦ θυσιαστηρίου. Αἱ παρθένοι ἂς τιμῶνται εἰς τύπον τοῦ θυμιατηρίου, καὶ τοῦ θυμιάματος.

1. Ἰω. 3, 5. **2.** Ψλ. 81, 6. **3.** Ἐξ. 22, 28. **4.** Μτ. 28, 19 - 20.

Β′,κζ′ Κεφάλαιον κζ^ον.

Καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον ἀπὸ ἄλλο γένος, καὶ δὲν ἦτον ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Λευί, δὲν εἶχεν ἄδειαν νὰ προσφέρῃ τίποτες, ἢ νὰ πλησιάζῃ εἰς τὸ θυσιαστήριον χωρὶς τὸν ἱερέα, ἔτζι καὶ ἐσεῖς χωρὶς τὸν ἐπίσκοπον νὰ μὴ κάμετε τίποτες. Εἰδὲ καὶ κανένας κάμνει τίποτες χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ ἐπισκόπου, ματαίως τὸ κάμνει, δὲν θέλει πιαστῇ τὸ ἔργον του εἰς λογαριασμόν. Καὶ καθὼς ὁ Σαοὺλ προσφέρωντας δῶρα χωρὶς τὸν Σαμουήλ, ἄκουσε, ματαίως τὰ ἔφερες ὦ Σαούλ,[1] ὁμοίως καὶ κάθε κοσμικὸς ὁποῦ κάμνει τίποτες χωρὶς τὸν ἱερέα, τοῦ κακοῦ κοπιάζει. Καὶ ὁ Ὀζίας ὁ βασιλεύς, μὴν ὤντας ἱερεύς, καὶ φ.106^v /(φ.106^v) κάμνωντας ταῖς ὑπηρεσίαις τῶν ἱερέων ἐλεπρώθη διὰ τὴν παρανομίαν του,[2] ἔτζι καὶ κάθε λαϊκὸς ὁποῦ καταφρονεῖ τὸν Θεὸν καὶ θυμώνεται εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἁρπάζει τὴν τιμήν τους, καὶ δὲν μιμᾶται τὸν Χριστόν, δὲν ἀπομαίνει χωρὶς παίδευσιν. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἐδόξασε τὸν ἑαυτόν του νὰ γένῃ ἀρχιερεύς,[3] ἀμὴ ἐκαρτέρησε νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του· «ἔταξεν ὁ ὁ Θεὸς καὶ δὲν θέλει μετανοήσῃ· ἐσὺ εἶσαι ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδέκ».[4] Λοιπὸν ἂν ὁ Χριστὸς δὲν δοξάζει τὸν ἑαυτόν του χωρὶς τὸν πατέρα, πῶς εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ρίχνει τὸν ἑαυτόν του εἰς τὴν ἱερωσύνην χωρὶς νὰ πάρῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης ἀπὸ τὸν μεγαλήτερόν του; Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κάμνῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχουν ἐξουσίαν νὰ τὰ κάμνουν μόνον οἱ ἱερεῖς ; Οἱ Κορεῖται μὲ ὅλους ὁποῦ ἦσαν ἀπὸ τὴν γενεὰν τοῦ Λευΐ, δὲν ἐκατεκάηκαν ἀπὸ τὴν φωτίαν μὲ τὸ νὰ ἐναντιώθηκαν τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρών, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐσυνερίζουνταν διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔπρεπαν εἰς αὐτούς ; Καὶ ὁ Δαθὰν καὶ ὁ Ἀβειρὼν δὲν ἐκατέβηκαν εἰς τὸν ἅδην ζωντανόν ⟨ζωντανοί⟩;[5] Καὶ μὲ τὸ νὰ ἐβλάστησε ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών, ἔπαυσε τὴν τρελάδα τῶν πολλῶν, καὶ ἐβεβαίωσε ἀρχιερέα τὸν Ἀαρὼν ὁποῦ ἐχειροτονήθη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὥστε ὁποῦ πρέπει καὶ ἐσεῖς ὦ ἀδελφοί, ταῖς θυσίαις καὶ τὰ δῶρά σας νὰ τὰ προσφέρετε εἰς τὸν ἐπίσκοπον ὡς ἀρχιερεὺς ὁποῦ εἶναι. Καὶ νὰ τὰ προσφέρετε ἢ ἐσεῖς οἱ ἴδιοι, ἢ διὰ μέσου τῶν διακόνων. Ἀκόμη καὶ τὰ πρωτοφανήσιμα, καὶ τὰ δέκατα, καὶ ταῖς θελημματικαῖς ἐλεημοσύναις εἰς αὐτὸν νὰ τὰ φ.107^r προσφέρετε ὅλα. Διότι αὐτὸς ὁ ἀρχιερεὺς ἰξεύρει τοὺς στενο-/(φ. 107^r) χω-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρημένους, καὶ δίδει εἰς τὸν καθένα ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει, διὰ νὰ μὴ λάχῃ καὶ πέρνῃ τινὰς ἐλεημοσύνην ἢ δύο φοραῖς, ἢ πολλαῖς φοραῖς εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἢ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἑβδομάδα, καὶ ἄλλος ἐνδεὴς παντελῶς δὲν πέρνει τίποτες. Διότι δίκαιον καὶ εὔλογον εἶναι νὰ βοηθῇ τινὰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀληθινὰ στενοχωρημένοι, παρὰ ἐκείνους ὁποῦ φαίνονται πῶς εἶναι ἐνδεεῖς, καὶ δὲν εἶναι.

1. Α' Βασ. 13, 13. **2.** Β' Παρ. 26, 19. **3.** Εβρ. 5, 5. **4.** Ψλ. 109, 4· **5.** Αρ. 16, 30.

Β',κη' Κεφάλαιον κη^ον.

Ὅταν προαιροῦντια τινὲς νὰ προσκαλέσουν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν ταῖς ἱερωμέναις καὶ ταῖς γερόντισσαις γυναῖκες, οἱ διάκονοι νὰ στείλουν μερτικὸν πολλαῖς φοραῖς εἰς ἐκείνην ὁποῦ ἠξεύρουν πῶς εἶναι στενοχωρημένη. Εἰς ἐκείνην τὴν τράπεζαν ἂς ξεχωρισθῇ διὰ τὸν ἐπίσκοπον τὸ συνηθισμένον, ἤγουν τὸ πρωτοφανήσιμον ὡσὰν ἱερεὺς ὁποῦ εἶναι, (μακάρι καὶ ἂν δὲν εἶναι παρὼν εἰς τὴν τράπεζαν) καὶ τοῦτο γίνεται διὰ τιμὴν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ τοῦ ἔδωκε τὴν ἱερωσύνην. Καὶ ὅσον μερτικὸν δίδεται εἰς αὐταῖς ταῖς ἱερωμέναις γυναῖκες, νὰ δοθῇ διπλὸν εἰς τοὺς διακόνους διὰ τιμὴν τοῦ Χριστοῦ. Εἰς δὲ τοὺς ἱερεῖς (ὡσὰν ὁποῦ κοπιάζουν εἰς ταῖς διδαχαῖς) ἂς διορισθῇ καὶ δι' αὐτοὺς διπλὸν μερτικὸν διὰ τιμὴν τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ. Τῶν ὁποίων Ἀποστόλων ἔχουν αὐτοὶ τὸν τόπον, ὡσὰν σύμβουλοι τοῦ ἐπισκόπου, καὶ στέφανοι, καὶ κοινὸν συμβούλιον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδὲ καὶ εἶναι ἀναγνώστης, ἂς πάρῃ καὶ αὐτὸς ἕνα μερτικὸν εἰς τιμὴν τῶν Προφητῶν, ὁμοίως καὶ ὁ ψάλτης, καὶ ὁ πορτάρης. Οἱ λαϊκοὶ ἂς δώσουν εἰς κάθε ἀξίωμα τὴν πρέπουσαν τιμήν, τόσα μέσα εἰς τὰ ὀσπίτια, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην συναναστρο-/(φ.107^ν)φήν. Εὔκολα φ.107^ν νὰ μὴ συγχίζουν τὸν ἄρχοντά τους τὸν ἐπίσκοπον, καὶ διὰ τοῦτο ἐκεῖνα ὁποῦ θέλουν ἂς τοῦ τὰ ἀναφέρουν διὰ μέσου τῶν ὑπηρετῶν, ἤγουν τῶν διακόνων. Εἰς τοὺς ὁποίους διακόνους ἂς ἔχουν περισσότερην παῤῥησίαν. Καὶ ὡς καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προστρέχῃ τινὰς εἰς τὸν παντοκράτορα Θεόν, πάρεξ μὲ τὸ μέσον τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ οἱ λαϊκοί, ὅσα θέλουν νὰ ἀναφέρουν εἰς τὸν ἐπίσκοπον, ἂς τοῦ τὰ φανερώσουν διὰ μέσου τοῦ διακόνου. Καὶ ὅ,τι διορίσει ἐκεῖνος, ἐκεῖνο νὰ κάμουν. Καθὼς καὶ τὸν παλαιὸν καιρὸν κανένα δῶρον δὲν ἐπροσφέρετο εἰς τὸν ναόν, μήτε ἐγίνετο τίποτες ἐκκλησιαστικὸν χωρὶς τὸν ἱερέα. Διότι καθὼς λέγει ὁ Προφήτης· «ὁ ἱερεὺς ἠξεύρει ὅλα, καὶ οἱ ἄλλοι θέλουν ζητήσῃ ἀπὸ τὸ στόμα του νόμον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἄγγελος τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ».[1] Καὶ ἂν οἱ Ἕλληνες ὁποῦ προσκυνοῦν δαίμονας,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὰ ἀκάθαρτα καὶ συχαμερά τους προσκυνήματα καὶ εἴδωλα, μιμοῦνται εἰς τοῦτο ταῖς ἐδικαῖς μας ἅγιαις συνήθειαις, (ἂν καλὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ συγκρίνωμεν ἐκεῖνα τὰ συχαμερὰ μὲ τὰ ἐδικά μας ἅγια) ὅμως εἰς τὰ τέτοια ἐντροπιασμένα καὶ συχαμερά, μήτε προσφέρουν τίποτες εἰς τὰ ἱερά τους, μήτε ἑορτάζουν χωρὶς τὸν μιαρόν τους ἱερέα. Ἀλλὰ τὸν ἱερέα τους τὸν λογιάζουν στόμα τῶν ἀψύχων εἰδώλων, καὶ καρτεροῦν τὶ θέλει τοὺς προστάξῃ νὰ κάμνουν, καὶ κάμνουν ὅλα ὅσα τοὺς προστάζει, καὶ χωρὶς ἐκεῖνον δὲν κάμνουν τίποτες, καὶ τιμοῦν αὐτὸν τὸν μιαρὸν ἱερέα, καὶ τὸ ὄνομά του τὸ ἔχουν διὰ σεβάσμιον, διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἀψύχων εἰδώλων, καὶ διὰ τὴν προσκύνησιν τῶν διαμόνων.
φ.108r Λοιπὸν ἐκεῖνοι οἱ Ἕλληνες ὁποῦ ἔχουν τὴν γνώμην τους εἰς τέ-/(φ.108r) τοια μάταια καὶ ψεύτικα, καὶ δὲν ἔχουν τὴν ἐλπίδα τους εἰς κανένα βέβαιον πρᾶγμα νὰ μιμοῦνται τὰ ἅγια, ἡμεῖς ὁποῦ ἔχομεν πίστιν λαμπροτέραν καὶ καθαράν, καὶ ἐλπίδα ἀληθινήν, καὶ ἀπαντυχαίνομεν τὴν δεδοξασμένην, καὶ παντοτεινήν, καὶ ἀμετασάλευτον ὑπόσχεσιν τοῦ Χριστοῦ, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, πόσον εἶναι δικαιότερον καὶ εὐλογώτερον νὰ τιμήσωμεν τὸν Κύριόν μας Θεὸν διὰ μέσου τῶν προεστῶν καὶ μεγαλητέρων μας, λογιάζοντες τοὺς ἐπισκόπους στόμα Θεοῦ ;

1. Μαλ. 2, 7.

Β′,κθ′ Κεφάλαιον κθον.

Καὶ ἂν ὁ Ἀρὼν ⟨Ἀαρὼν⟩ διατὶ εἶπεν ἀπὸ μέρους τοῦ Μωϋσέως πρὸς τὸν φαραὼ τὰ λόγια ἐκεῖνα, ὠνομάσθηκε προφήτης, καὶ ὁ Μωϋσῆς ὠνομάσθη θεὸς τοῦ φαραώ, ὡσὰν βασιλεὺς καὶ ἀρχιερεύς, ὡς καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν· «σὲ ἔκαμα Θεὸν τοῦ φαραώ, καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου νὰ εἶναι προφήτης σου»·[1] διατὶ νὰ μὴ λογιάζετε καὶ ἐσεῖς προφήτας, καὶ νὰ τιμᾶτε ὡσὰν θεοὺς τοὺς ἐπισκόπους τοὺς μεσίτας σας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ διδασκάλους τῶν ἀληθινῶν δογμάτων ;

1. Εξ. 7, 1.

Β′,λ′ Κεφάλαιον λον.

Τῶρα εἰς ἐσᾶς τοὺς λαϊκοὺς Ἀαρὼν εἶναι ὁ Διάκονος, Μωϋσῆς εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ὠνόμασε τὸν Μωϋσῆ Θεόν, ὁ μὲν ἐπίσκοπος νὰ τιμηθῇ ἀπὸ ἐσᾶς ὡσὰν Θεός, καὶ ὁ Διάκονος ὡσὰν προφήτης του. Καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς χωρὶς τὸν πατέρα του δὲν κάμνει τίποτες, ἔτζι καὶ ὁ Διάκονος χωρὶς τὸν ἐπίσκοπον νὰ μὴ κάμῃ τίποτες. Καὶ καθὼς δὲν εἶναι υἱὸς χωρὶς τὸν πατέρα, μήτε διάκονος εἶναι χωρὶς τὸν ἐπίσκοπον. Καὶ καθὼς εἶναι χρεώ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.108ᵛ στης ὁ υἱὸς εἰς τὸν πατέρα, ἔτζι καὶ κάθε διά-/(φ.108ᵛ) κονος εἶναι χρεώστης εἰς τὸν ἐπίσκοπον. Καὶ καθὼς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστὸς εἶναι ἄγγελος καὶ μυνητὴς τοῦ πατρὸς καὶ προφήτης,[1] ἔτζι καὶ ὁ διάκονος εἶναι ἄγγελος καὶ προφήτης τοῦ ἐπισκόπου. Διὰ τοῦτο ὅσα κάμνει ὁ διάκονος εἰς κανένα λαϊκόν, νὰ εἶναι φανερὰ καὶ εἰς τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἂς τελειωθοῦν διὰ μέσου τοῦ Διακόνου.

1. Πρβλ. Ησ. 9, 6· Δτ. 18, 15.

Β′,λα′ Κεφάλαιον λαοῦ.

Ὁ διάκονος νὰ μὴ κάμῃ τίποτες παντελῶς χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ ἐπισκόπου, μήτε νὰ δώσῃ εἰς κανένα ἐλεημοσύνη χωρὶς τὴν γνώμην ἐκείνου. Διότι ἂν δώσῃ τίποτες εἰς κανένα στενοχωρημένον κρυφᾶ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον, τὸ δίδει διὰ ὕβριν καὶ κατηγορίαν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τὸν διαβάλλει ὡς καταφρονητὴν τοῦ στενοχωρημένου. Τὸν ἐπίσκοπον ἂν τὸν κακολογῇ τινὰς ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον, σφάλλει εἰς τὸν Θεόν, καὶ δὲν τὸν ὑπακούει ὁποῦ εἶπε νὰ μὴ κακολογῇς τοὺς Θεούς,[1] ἤγουν τοὺς προεστοὺς καὶ ἱερεῖς, ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐνομοθετοῦσε διὰ τὰ πέτρινα καὶ ξύλινα εἴδωλα ὁποῦ εἶναι συχαμερὰ διὰ τὸ ψεύτικον ὄνομα ὁποῦ ἔχουν. Ἀμὴ ἐνουθετοῦσε διὰ τοὺς ἱερεῖς, καὶ διὰ τοὺς κριτάς, εἰς τοὺς ὁποίους εἶπεν, ἤσθε Θεοί, καὶ υἱοὶ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.[2]

1. Εξ. 22, 27. 2. Ψλ. 81, 6.

Β′,λβ′ Κεφάλαιον λβοῦ.

Διὰ τοῦτο ὦ διάκονε ἂν ἰξεύρῃς κανένα στενοχωρημένον ἐνδεῆ, αοῦ ἀνάφερέ το εἰς τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ὕστερον ἐλέησον αὐτόν. Καὶ μὴ κάμνῃς τίποτες κρυφᾶ διὰ κατάκρισιν τοῦ ἐπισκόπου. Διὰ νὰ μὴ παρακινήσῃς παράπονον φ.109ʳ ἐναντίον τοῦ ἐπισκόπου. /(φ.109ʳ). Καὶ τὸ παράπονον καὶ ἡ κατηγορία δὲν γίνεται ἐναντίον τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλ' ἐναντίον τοῦ αὐθέντου μας Θεοῦ. Καὶ τότε ὁ διάκονος, καὶ οἱ λοιποὶ θέλουν ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐκεῖνο ὁποῦ ἄκουσεν ὁ Ἀαρών, καὶ ἡ Μαρία ὅταν ἐκατάκριναν τὸν Μωϋσῆν· «πῶς δὲν ἐφοβηθήκετε νὰ κατακρίνετε τὸν δοῦλόν μου τὸν Μωϋσῆν».[1] Καὶ πάλι αὐτὸς ὁ Μωϋσῆς λέγει εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὁποῦ ἐσυνάχθηκαν καταπάνω του· «τὸ παράπονον καὶ ἡ κατηγορία σας δὲν εἶναι ἐναντίον εἰς ἐμέ, ἀμὴ ἐναντίον εἰς τὸν αὐθέντην μας Θεόν».[2] Καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε τὸν λαϊκὸν ῥακᾶ, ἤγουν μωρόν,[3] δὲν ἀπόμεινεν ἀπαίδευτον ⟨ἀπαίδευτος⟩ ὡσὰν ὁποῦ ὕβρισε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, τὶ ἤθελεν εἰπῇ τινὰς διὰ τὸν ἐπίσκοπον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου μὲ τὸ θέ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σιμον τοῦ χερίου του ἐπάνω σας ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς ἐσᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅ-
γιον ; Καὶ ἀπὸ αὐτὸν ἐμάθετε τὰ ἅγια δόγματα καὶ ἐγνωρίσετε τὸν Θεόν, καὶ
ἐπιστεύσετε εἰς τὸν Χριστόν; Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἐγνωρισθήκετε καὶ ἐσεῖς
ἀπὸ τὸν Θεόν;[4] Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἐβουλλωθήκετε μὲ τὸ λάδι τῆς χαρᾶς,
καὶ μὲ τὸ μῦρον τῆς γνώσεως,[5] μὲ τὸ μέσον του ἐγινήκετε υἱοὶ τοῦ φωτός ;
Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα μὲ τὸ βάλσιμον τῆς χειρὸς τοῦ
ἐπισκόπου μαρτυρῶντας ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν καθένα σας τὴν θείαν ἐκείνην
φωνήν· «ἐσὺ εἶσαι ὁ υἱός μου, ἐγὼ σὲ ἐγέννησα σήμερον».[6] Ὦ ἄνθρωπε ὁ
Θεὸς σὲ κάμνει υἱόν του διὰ μέσου τοῦ ἐπισκόπου σου. Γνώριζε τὴν δεξιὰν
χεῖρα τοῦ ἐπισκόπου ὁποῦ ἔγινε μητέρα σου. Ἀγάπα ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ τὸν
Θεὸν ἔγινε πατέρας σου, καὶ τίμησέ τον.

1. Αρ. 12, 8. **2.** Εξ. 16, 8. **3.** Μτ. 5, 22. **4.** Πρβλ. Γαλ. 4, 9. **5.** Ψλ. 44, 8. **6.** Ψλ. 2, 7.

Β′,λγ′ Κεφάλαιον λγ^ον.

φ.109ᵛ /(φ.109ᵛ) Ἂν διὰ τοὺς σωματικοὺς γονεῖς λέγει ὁ θεῖος λόγος, «τίμα τὸν
πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου διὰ νὰ καλοπαθαίνῃς»,[1] καὶ «ἐκεῖνος ὁποῦ κα-
κολογᾷ τὸν πατέρα του, ἢ τὴν μητέρα του, νὰ ἀποθάνῃ μὲ θάνατον»,[2] πόσον πε-
ρισσότερον σᾶς ἑρμηνεύει ὁ θεῖος λόγος διὰ τοὺς πνευματικούς σας γονεῖς νὰ
τοὺς ἀγαπᾶτε ὡς εὐεργέτας σας καὶ μεσίτας πρὸς τὸν Θεόν ; Αὐτοὺς ὁποῦ
σᾶς ἐδευτερογέννησαν διὰ μέσου τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ;[3] Ὁποῦ σᾶς ἔκα-
μαν τελείους μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ; Ὁποῦ σᾶς ἔθρεψαν μὲ τὴν διδαχὴν ὡσὰν
μὲ γάλα ; Ὁποῦ σᾶς ἀνάθρεψαν μὲ τὴν διδασκαλίαν ; Ὁποῦ σᾶς ἐστερέωσαν
μὲ ταῖς νουθεσίαις ; Ὁποῦ σᾶς ἔκαμαν ἀξίους νὰ μεταλάβετε τὸ τίμιον σῶμα
καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ; Ὁποῦ σᾶς ἐλευθέρωσαν ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ σᾶς
ἔκαμαν συγκοινωνοὺς εἰς τὴν ἁγίαν λειτουργίαν, καὶ συγκληρονόμους τοῦ
ταξίματος τοῦ Θεοῦ, ἤγουν τοῦ παραδείσου. Αὐτοὺς τοὺς ἐπισκόπους νὰ τοὺς
εὐλαβῆσθε, καὶ νὰ τοὺς τιμᾶτε μὲ κάθε τιμήν. Διότι αὐτοὶ ἐπῆραν ἀπὸ τὸν
Θεὸν τὴν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου σας εἰς τὸ νὰ κρίνουν τοὺς ἁμαρ-
τωλούς, καὶ νὰ τοὺς καταδικάζουν εἰς τὸν θάνατον τοῦ αἰωνίου πυρός. Καὶ
πάλι ὅταν μετανοήσουν νὰ τοὺς ἐλευθερώσουν ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ νὰ τοὺς
δίδουν ζωήν.

1. Εξ. 20, 12. **2.** Εξ. 21, 16. **3.** Ιω. 3, 5.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,λδ′ Κεφάλαιον λδ^ον.

φ.110^r Αὐτοὺς τοὺς ἐπισκόπους νὰ τοὺς λογιάζετε προεστοὺς /(φ.110^r) καὶ βασιλεῖς σας. Καὶ νὰ δώσετε εἰς αὐτοὺς δοσίματα ὡσὰν εἰς βασιλεῖς. Διότι καὶ αὐτοὶ καὶ ὅσοι κατοικοῦν μαζί τους πρέπει νὰ θρέφωνται ἀπὸ λόγου σας καθὼς εἰς τὴν α^ην τῶν Βασιλειῶν ἐδιώρισεν ὁ Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν διὰ τὸν βασιλέα,[1] καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐδιώρισεν εἰς τὸ Λευϊτικὸν διὰ τοὺς ἱερεῖς, ἔτζι καὶ ἡμεῖς σᾶς προστάζομεν διὰ τοὺς ἐπισκόπους. Διότι ἀνίσως ἐκεῖ ὁ λαὸς ἔδιδε κατ' ἀναλογίαν ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τὰ ἔξοδα τέτοιου μεγάλου βασιλέως, πῶς δὲν πρέπει νὰ πάρῃ καὶ τῶρα ὁ ἐπίσκοπος ἀπὸ λόγου σας ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδιωρίσθηκαν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὸ φαγὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν κληρικῶν ὁποῦ εἶναι μαζί του ; Εἰδὲ καὶ πρέπει νὰ εἰποῦμε τὸ ἀληθέστερον, περισσότερον πρέπει νὰ πάρῃ ὁ ἐπίσκοπος, παρὰ ὁπόσον ἔπερνεν ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς τὸν παλαιὸν καιρόν. Διότι ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκυβερνοῦσε μόνον τὰ στρατιωτικά, καὶ ἐδέχετο τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην διὰ φύλαξιν τῶν κορμιῶν, ἀμὴ ὁ ἐπίσκοπος ὁ τοῦ Θεοῦ ἱερεὺς ἐλευθερώνει ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα. Λοιπὸν ὅσον εἶναι ἡ ψυχὴ καλητέρα καὶ τιμιωτέρα ἀπὸ τὸ κορμί, τόσον εἶναι καὶ ἡ ἱερωσύνη καλητέρα ἀπὸ τὴν βασιλείαν. Διότι ἡ ἱερωσύνη καὶ δένει καὶ λύει ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἄξιοι διὰ παίδευσιν, ἢ διὰ συγχώρησιν. Διὰ τοῦτο χρεωστᾶτε νὰ ἀγαπᾶτε τὸν ἐπίσκοπον ὡσὰν πατέρα σας, καὶ νὰ τὸν φοβᾶσθε ὡσὰν βασιλέα, νὰ τὸν τιμᾶτε ὡσὰν Θεόν. Καὶ διὰ ἐδικήν σας εὐλογίαν νὰ προσφέρετε εἰς αὐτὸν τὰ γεννήματά σας, καὶ τὰ ἔργα τῶν χεριῶν σας. Νὰ φ.110^v τοῦ δώσετε τὰ πρωτοφανήσιμα, καὶ τὰ /(φ.110^v) δέκατα, καὶ τὰ διωρισμένα μέρη τοῦ ζώου ἀπὸ ταῖς θυσίαις, καὶ τὰ δῶρά σας, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ. Νὰ προσφέρετε εἰς αὐτὸν πρωτοφανήσιμα ἀπὸ τὸ σιτάρι, ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ λάδι, ἀπὸ τὰ πωρικά, ἀπὸ τὸ μαλλί, καὶ ἀπὸ ὅλα ὅσα σᾶς ἔδωκεν ὁ Θεός. Καὶ θέλει ἦσθαι τὸ δῶρόν σου δεκτὸν εἰς τὸν αὐθέντην σου Θεὸν ὡσὰν μία καλὴ εὐωδία εἰς τὴν ὄσφρησιν.[2] Καὶ ὁ Θεὸς θέλει εὐλογήσῃ τὰ ἔργα τῶν χεριῶν σου, καὶ θέλει πληθύνῃ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς σου. Ἐπειδὴ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἶναι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ μεταδοτικοῦ καὶ ἐλεήμονος.[3]

1. Πρβλ. Α′ Βασ. 8, 1 - 18. 2. Εξ. 29, 18. 3. Παρμ. 11, 26.

Β′,λε′ Κεφάλαιον λε^ον.

Πρέπει νὰ ἠξεύρετε ὦ λαϊκοί, πῶς ὁ Θεός, ἂν καλὰ καὶ σᾶς ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὴν σκλαβίαν τῶν δεσμῶν τοῦ β^ου καὶ ὑστερινοῦ Νόμου, καὶ σᾶς ἐκατήντησε εἰς παρηγορίαν, καὶ δὲν σᾶς ἄφηκε νὰ θυσιάζετε εἰς τὰ ἄλογα ζῶα διὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σας, καὶ διὰ τὸν καθαρισμόν σας, καὶ διὰ τὴν ἀποφυγὴν τῶν κακῶν, καὶ διὰ τὰ συχνὰ λουσίματα, καὶ διὰ τὰ ῥαντίσματα, ὅμως δὲν σᾶς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα ὁποῦ χρεωστᾶτε εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἀπὸ ταῖς εὐεργεσίαις ὁποῦ πρέπει νὰ κάμετε εἰς τοὺς ἐνδεεῖς. Διότι σᾶς λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «ἂν δὲν περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη σας περισσότερον ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, δὲν θέλετε ἔμπῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».[1] Τότε περισσεύει ἡ δικαιοσύνη σας, ὅταν περισσότερον ἐπιμελῆσθε τοὺς ἱερεῖς, καὶ τὰ ὀρφανά, καὶ ταῖς χήραις. Καθὼς εἶναι γραμμένον· «ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη του ἀπομέ-
φ.111ʳ νει εἰς τοὺς αἰῶνας».[2] /(φ.111ʳ) Καὶ πάλι, «ἡ ἁμαρτίαις καθαρίζονται μὲ ταῖς ἐλεημοσύναις καὶ μὲ τὴν πίστιν».[3] Καὶ πάλιν· «κάθε ψυχὴ ἁπλῆ καὶ ἀπονήρευτος εἶναι εὐλογημένη».[4] Ἔτζι θέλεις κάμῃ ὦ λαϊκέ, καὶ θέλεις δώσῃ εἰς τὸν ἱερέα ἐκεῖνα ὁποῦ τοῦ χρεωστοῦνται, πρωτοφανήσιμον ἀπὸ τὸ ἁλῶνί σου, καὶ ἀπὸ τὸν ληνὸν σου διὰ ταῖς ἁμαρτίαις σου, ἐπειδὴ καὶ εἶναι μεσίτης πρὸς τὸν Θεὸν διὰ ἐκείνους ὁποῦ χρειάζονται καθαρισμὸν καὶ συγχώρησιν. Ἐσὺ ὁ λαϊκὸς πρέπει νὰ δώσῃς, καὶ ἐκεῖνος ὁ ἐπίσκοπος νὰ κυβερνᾷ ὡσὰν οἰκονόμος καὶ κυβερνήτης τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Καὶ νὰ μὴ πάρῃς λογαριασμὸν τὸν ἐπίσκοπόν σου, μήτε νὰ παραμονεύῃς τὴν οἰκονομίαν του πῶς τὴν κάμνει, ἢ πότε, ἢ εἰς ποίους, ἢ ποῦ, καὶ καλὰ τὴν κάμνει, ἢ μὲ δόλον, ἢ καθὼς πρέπει, ὅτι ἐκεῖνος ἔχει λογαριαστὴν Κύριον τὸν Θεὸν ὁποῦ ἔδωκεν εἰς τὰ χέριά του αὐτὴν τὴν κυβέρνησιν, καὶ τὸν ἀξίωσε ἱερέα τέτοιου μεγάλου τόπου καὶ ἀξιώματος.

1. Μτ. 5, 20. **2**. Ψλ. 111, 9. **3**. Ιρμ. 15, 27ᵃ. **4**. Ιρμ. 11, 25.

Β′,λστ′ Κεφάλαιον λστ^{ον}.

Νὰ ἔχῃς ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτιά σου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἐνθυμούμενος πάντοτε τὰς δέκα ἐντολάς του. Ἤγουν νὰ ἀγαπᾷς μὲ ὅλην τὴν δύναμίν σου τὸν ἕνα καὶ μόνον αὐθέντην σου Θεόν.[1] Νὰ μὴ προσκυνῇς τὰ εἴδωλα, ἢ ἄλλα τίποτες, ἤγουν θεοὺς ἀψύχους, ἢ ἄλογα ζῶα, ἢ δαίμονας. Νὰ ἠξεύρῃς πῶς ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ εἶναι διάφορος, καὶ ἐπῆρεν ἀρχὴν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Νὰ ἑορτάζῃς τὸ Σάββατον καὶ ταῖς ἄλλαις ἑορταῖς διὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ ἔπαυσεν ἀπὸ τὰ ἔργα του, καὶ τὴν δημιουργίαν τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββά-
φ.111ᵛ του, ἀμὴ δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τὸ νὰ προνοῇ, /(φ.111ᵛ) καὶ νὰ κυβερνᾷ τὸν κόσμον. Καὶ νὰ ἑορτάζῃς, ἀναγινώσκοντας τὸν Νόμον, καὶ ὄχι νὰ κάθεσαι ἀργὸς ἀπὸ τὸ ἐργόχειρόν σου. Δίωξε ἀπὸ λόγου σου κάθε παράνομον ἐπιθυμίαν, κάθε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βλάβην ὁποῦ βλάπτει τοὺς ἀνθρώπους, κάθε θυμόν. Τίμα τοὺς γονεῖς σου ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἴτιοι τῆς γεννήσεώς σου. Ἀγάπα τὸν γείτονά σου ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν σου.[2] Μετάδωσε ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά σου εἰς τοὺς ἐνδεεῖς. Νὰ φεύγῃς τὸν ψεύτικον ὅρκον, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀχρήστους ὅρκους, ὅτι μὲ τοὺς ὅρκους δὲν ἀθῳώνεσαι. Μὴ φαίνεσαι ἄδειος ἐμπροστὰ εἰς τοὺς ἱερεῖς.[3] Καὶ συχνάζωντας εἰς αὐτούς, πρόσφερε θεληματικῶς τὰ διωρισμένα. Μὴ λείπῃς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, νὰ πηγαίνῃς τὸ ταχὺ εἰς τὸν ὄρθρον πρωτήτερα ἀπὸ κάθε σου ἔργον, καὶ πάλιν τὸ βράδυ νὰ προστρέχῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ εὐχαριστᾷς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ζωήν, καὶ διὰ τὴν κυβέρνησιν ὁποῦ σὲ ἐχάρισε. Δούλευε, σύχναζε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου, κοπίαζε, πρόσφερε εἰς τὸν Θεὸν τὰ δῶρα θεληματικῶς, καθὼς προστάζει ἡ Γραφή· «τίμα τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς δικαίους κόπους σου».[4] Ἂν δὲν ἔχῃς τόσα ἄσπρα ὁποῦ νὰ βάλλῃς εἰς τὸν κορβανᾶν, ἤγουν εἰς τὸ σεντοῦκι, ὁποῦ μαζώνονται τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσπρα, δῶσε κἂν εἰς τοὺς ξένους ἕνα, ἢ δύο, ἢ πέντε ἄσπρα. Θησαύριζε διὰ λόγου σου τὸν οὐράνιον πλοῦτον, τὸν ὁποῖον μήτε τὸ σκουλῆκι τὸν βλάπτει, μήτε οἱ κλέπται.[5] Καὶ κάμνωντας ἔτζι, μὴ κρίνῃς καὶ ἐξετάζῃς τὸν ἐπίσκοπόν σου, ἢ ἄλλον λαϊκόν. Διότι ἂν κρίνῃς τὸν ἀδελφόν σου, ἔγινες κριτὴς χωρὶς νὰ σὲ κάμνῃ τινὰς κριτήν, τὸ ὁποῖον ἐδόθη μοναχὰ εἰς τοὺς ἱερεῖς, μὲ τὸ φ.112[r] νὰ /(φ.112[r]) κρίνουν δηλαδή. Αὐτοὺς προστάζει ὁ Θεὸς λέγωντας· «νὰ κρίνετε κρίσιν δικαίαν».[6] Καὶ πάλιν· «γίνεσθε ἐπιτήδειοι σαράφιδες». Ἀμὴ ἐσᾶς τοὺς λαϊκοὺς δὲν ἐπρόσταξεν ὁ Θεὸς νὰ κρίνετε. Μάλιστα εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν εἶναι κριταί, μήτε διδάσκαλοι, εἶπε τὸ ἐναντίον. Μὴ κρίνετε καὶ δὲν θέλετε κριθῇ καὶ ἐσεῖς.[7]

1. Δτ. 6, 5. **2.** Μτ. 19, 19. **3.** Εξ. 23, 15. **4.** Πρμ. 3, 9. **5.** Μτ. 6, 20. **6.** Δτ. 1, 6· ibid. 16, 18· Ζαχ. 7, 9. **7.** Λκ. 6, 37.

Β′,λζ′ Κεφάλαιον λζ^ον.

Πρέπει ὅμως ὁ ἐπίσκοπος νὰ κρίνῃ δίκαια, καθὼς εἶναι γραμμένον· «νὰ κρίνετε τὴν δικαίαν κρίσιν».[1] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν, «διατὶ ἀφ' ἑαυτοῦ σας δὲν κρίνετε τὸ δίκαιον» ;[2] Τὸ λοιπὸν νὰ γίνεσθε ὡσὰν σαράφιδες ἐπιτήδειοι. Καὶ καθὼς ἐκεῖνοι ξεχωρίζουν ταῖς κάλπικαις μονέδαις, καὶ πέρνουν ταῖς καλαῖς, τὸν ὅμοιον τρόπον πρέπει καὶ ὁ ἐπίσκοπος, τοὺς μὲν καλοὺς νὰ τοὺς ἔχῃ κοντά του, τοὺς δὲ κακοὺς ἢ νὰ τοὺς ἰατρεύσῃ, ἢ ἂν ἀῤῥώστοῦν ἀνιάτρευτα νὰ τοὺς ἀποῤῥίξῃ. Ὅμως νὰ μὴ τοὺς ἀποδιώξῃ ὀγλήγορα, μήτε νὰ πιστεύσῃ τοὺς διαβαλμοὺς τοῦ καθενός. Διότι εἶναι βολετὸν νὰ κατηγορῇ τινὰς ψεύματα τὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀδελφόν του χριστιανὸν ἢ διὰ ἔχθραν, ἢ διὰ φθόνον. Καθὼς οἱ δύο ἐκεῖνοι γέροντες ἐκατηγόρησαν τὴν Σωσάναν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἡ γυναῖκα τοῦ Πετεφρῆ ἐκατηγόρησε ψεύματα τὸν Ἰωσὴφ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐσὺ λοιπὸν ὡσὰν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ[3] νὰ μὴ δεχθῇς εὔκολα ταῖς τέτοιαις ψευδοκατηγορίαις, διὰ νὰ μὴ θανατώσῃς τὸν ἀναίτιον, καὶ φονεύσῃς τὸν δίκαιον.[4] Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ πιστεύει τὰ τέτοια, εἶναι πατέρας τοῦ θυμοῦ, καὶ ὄχι τῆς εἰρήνης. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ θυμός, ἐκεῖ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι. Ἐπειδὴ καὶ ὁ θυ-/(φ.112ᵛ)
φ.112ᵛ μὸς ὁποῦ κινεῖται ἀδίκως διὰ μέσου τῶν ψευδομαρτύρων καὶ ψεύτικων ἀδελφῶν, εἶναι ἀγαπημένος εἰς τὸν σατανᾶν, καὶ δὲν ἀφίνει ποτὲ νὰ γίνεται ὁμόνοια εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅθεν γνωρίζοντες καλᾶ τοὺς τέτοιους μωρούς, καὶ φιλονείκους, καὶ φθονερούς, καὶ σκανδαλοποιούς, μὴ τοὺς πιστεύετε. Καὶ ὅταν ἀκούετε ἀπὸ τοὺς τέτοιους καμίαν κατηγορίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ χριστιανοῦ, νὰ ἔχετε μεγάλην προσοχὴν καὶ φύλαξιν. Ὅτι ὁ φόνος εἰς τοὺς τέτοιους δὲν μετρᾶται διὰ τίποτες. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ὑποπτεύεται τινάς, αὐτοὶ γκρεμίζουν τὸν ἄνθρωπον. Ἐσὺ λοιπὸν ὦ ἐπίσκοπε ἔπερνε λογαριασμὸν καλᾶ τὸν κατήγορον, καὶ μὲ φρονιμάδα στοχάσου τὴν πολιτείαν του ποία καὶ τὶ λογῆς εἶναι. Καὶ ἂν τὸν εὕρῃς ἀληθινόν, κάμε καθὼς ἐπρόσταξεν ὁ Χριστός. Καὶ πέρνωντας κατὰ μόνας ἐκεῖνον ὁποῦ ἐκατηγορήθη, χωρὶς νὰ εἶναι τινὰς ἄλλος παρόν, ἔλεγξέ τον[5] διὰ νὰ μετανοήσῃ. Εἰδὲ καὶ δὲν καταπεισθῇ, καὶ εἰς ἄλλον ἕνα ἐμπροστά, ἢ καὶ εἰς δύο φανέρωσέ του τὸ σφάλμα του, καὶ νουθέτησέ τον μὲ ἡμερότητα νὰ τὸν σωφρονίσῃς. Ὅτι «εἰς τὴν καλὴν καρδίαν ἀναπαύεται ἡ σοφία, ἀμὴ εἰς τὴν καρδίαν τῶν τρελῶν μήτε εὑρίσκεται, μήτε κατοικᾷ».[6]

1. Ιω. 7, 24. **2.** Λκ. 12, 57. **3.** Α' Τιμ. 6, 11. **4.** Εξ. 23, 7. **5.** Μτ. 18, 15. **6.** Ιρμ. 14, 33.

Β',λη' Κεφάλαιον λη^ον.

Καὶ ἂν καταπεισθῇ μὲ τὴν ἑρμηνείαν τῶν τριῶν σας, καλᾶ εἶναι. Εἰδὲ καὶ σκληρύνεται, λέγε το εἰς τὴν σύνοδον. Καὶ ἂν παρακούσῃ καὶ τότε, λογιάζέ τον ὡσὰν ἕνα ἄπιστον, ἢ τελώνην. Καὶ πλέον μὴ τὸν δέχεσαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡσὰν χριστιανόν. Ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήσῃς ὡσὰν ἀσεβῆ. Εἰδὲ καὶ θέ-
5 φ.113ʳ λει νὰ μετανοήσῃ, νὰ τὸν δέχεσαι. Καθὼς /(φ.113ʳ) καὶ ἡ Ἐκκλησία μας μήτε τὸν ἄπιστον δέχεται, μήτε τὸν τελώνην,[1] μήτε συγκοινωνῇ μὲ αὐτὸν πριχοὺ νὰ μετανοήσῃ ἀπὸ τὴν προτέραν ἀσέβειαν. Ὅτι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐδιώρισε τόπον μετανοίας διὰ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν.

1. Μτ. 18, 17.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,λθ′ Κεφάλαιον λθ^ον.

Καὶ ἐγὼ ὁ Ματθαῖος, ὁποῦ εἶμαι ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα, ὁποῦ σᾶς ἑρμηνεύω εἰς τούτην τὴν διδασκαλίαν, εἶμαι τῶρα 'Απόστολος, καὶ πρότερον ἤμουν τελώνης. Καὶ μὲ τὸ νὰ ἐπίστευσα, ἐλεήθηκα τῶρα ἀπὸ τὸν Χριστόν. Καὶ μετανοῶντας ἀπὸ τὰ πρωτητερινά μου ἔργα, ἀξιώθηκα νὰ εἶμαι 'Απόστολος καὶ κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὁ Ζακχαῖος (τὸν ὁποῖον ἐδέχθηκεν ὁ Χριστὸς μὲ τὸ νὰ τὸν ἐπαρακάλεσε μὲ μετάνοιαν) ὁμοίως καὶ αὐτὸς πρότερον ἦτον τελώνης. Καὶ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ τελῶναι ἐρχόμενοι εἰς τὴν θείαν διδαχὴν ὁποῦ γίνεται περὶ μετανοίας, ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἀκούουν ἀπὸ τὸν προφήτην 'Ιωάννην, νὰ μὴ πάρετε τίποτες περισσότερον ἀπὸ τὸ διατεταγμένον σας.[1] 'Ομοίως καὶ οἱ ἄπιστοι δὲν εἶναι ἀπελπισμένοι ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωήν, ὁπόταν μετανοοῦν καὶ ἀπαρνοῦνται τὴν ἀπιστίαν. 'Εκεῖνον δὲ ὁποῦ μαρτυρηθῇ διὰ κακὸς καὶ δὲν μετανοεῖ, ἔχε τον ὡσὰν ἄπιστον, ἢ ὡσὰν τελώνην.[2] Εἰδὲ καὶ μετανοεῖ ὕστερον, καὶ γυρίζει ἀπὸ τὴν πλάνην του, νὰ τὸν δεχθῇς. Καθὼς τοὺς ἀσεβεῖς ὅταν θέλουν νὰ μετανοοῦν, τοὺς δεχόμεσθεν εἰς τὴν 'Εκκλησίαν διὰ νὰ ἀκούσουν τὴν θείαν διδασκαλίαν, ὅμως δὲν συγκοινωνοῦμε φ.113^v μὲ αὐτοὺς ἕως νὰ βαπτισθοῦν, /(φ.113^v) καὶ νὰ τελειωθοῦν χριστιανοί. Τὸ ἴδιον κάμνομεν καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν ἕως ὁποῦ νὰ δείξουν ἔργα καλὰ τῆς μετανοίας. Τοὺς δίδομεν ἄδειαν νὰ σέβουν εἰς τὴν 'Εκκλησίαν, νὰ ἀκούσουν τὴν ἀκολουθίαν καὶ τὴν διδαχὴν διὰ νὰ μὴ χαθοῦν παντάπασιν. 'Ομως νὰ μὴ συγκοινωνοῦν μὲ ἡμᾶς εἰς τὴν προσευχήν, ἀλλὰ ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Νόμου, καὶ τῶν Προφητῶν, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἂς εὔγουν ἔξω ἀπὸ τὴν 'Εκκλησίαν, διὰ νὰ καλλιτερεύσουν τὴν ζωήν τους μὲ αὐτὸ τὸ εὔγαλμα, ἐπιμελούμενοι νὰ ἔλθουν κάθε ἡμέραν εἰς ταῖς συνάθροισες τῶν χριστιανῶν, καὶ νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν προσευχήν, διὰ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ γένουν καὶ αὐτοὶ δεκτοί. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς βλέπουν νὰ γένουν εὐλαβέστεροι, καὶ σιγουρότεροι, φοβούμενοι νὰ μὴ πέσουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ἴδια ὡσὰν ἐκείνους.

1. Λκ. 3, 13. 2. Μτ. 18, 17.

Β′,μ′ Κεφάλαιον μ^ον.

Ὦ ἐπίσκοπε νὰ μὴ συχαίνεσαι ἐκεῖνον ὁποῦ πέσῃ εἰς ἕνα, ἢ εἰς δύο σφάλματα. Μήτε νὰ τὸν ἐμποδίσῃς ἀπὸ τὴν ἀκρόασιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, μήτε νὰ τὸν εὐγάλῃς ἀπὸ τὴν κοινὴν τράπεζαν. 'Επειδὴ καὶ ὁ Κύριός μας ἔτρωγε, καὶ ἔπινε μὲ τοὺς τελῶνας καὶ τοὺς ἁμαρτωλούς. Καὶ ἔλεγε πρὸς τοὺς φαρισαίους ὁποῦ τὸν ἐκατηγοροῦσαν διὰ τοῦτο· «δὲν χρειάζονται οἱ ὑγιεῖς τὸν ἰατρόν,

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀλλὰ οἱ ἄῤῥωστοι».[1] Λοιπὸν νὰ ἐπιμελῆσθε ἐκείνους ὁποῦ διὰ ταῖς ἁμαρτίαις των τοὺς ξεχωρίζετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ συναναστρέφεσθε μαζί τους. Καὶ νὰ τοὺς παρακινᾶτε, νὰ τοὺς δυναμώνετε λέγοντες εἰς αὐτούς· «ἐσεῖς ὦ φ.114ʳ χέρια ἀδύνατα, καὶ /(φ.114ʳ) γόνατα παράλυτα δυναμωθῆτε».[2] Διότι πρέ-
10 πει νὰ παρηγορῆτε ἐκείνους ὁποῦ κλαίουν, καὶ νὰ δίδετε προθυμίαν εἰς τοὺς ὀλιγοψύχους. Διὰ νὰ μὴ τρελαθοῦν ἀπὸ τὴν ἄμετρον πίκραν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ ὀλιγόψυχος εἶναι πολλὰ ἄγνωστος.[3]

1. Μτ. 9, 12. **2.** Ησ. 35, 3. **3.** Ηρμ. 14, 29.

Β′,μα′ Κεφάλαιον μα^ον.

Εἰδὲ καὶ κανένας μετανοεῖ, καὶ δείχνει ἔργα τῆς μετανοίας, νὰ τὸν δεχθῆτε καὶ εἰς τὴν προσευχήν. Καθὼς καὶ ὁ φιλότεκνος καὶ εὔσπλαγχνος πατὴρ ἐδέχθηκε μὲ μουσικὰ ὄργανα τὸν χαμένον του υἱὸν τὸν ἄσωτον, ὁποῦ ἐξουσίασε τὸν πλοῦτον τοῦ πατρός του μὲ ταῖς πουτάναις, ὁποῦ ἔβοσκε χοίρους,
5 καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ χορτάσῃ ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα, καὶ δὲν εὕρισκεν. Ἀμὴ ὡσὰν ἐμετανόησε, καὶ ἐγύρισε ὀπίσω εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἶπε, πατέρα ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐμπροστά σου, καὶ πλέον δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ λέγωμαι υἱός σου,[1] τότε τὸν ἐδέχθηκε, καὶ τὸν ἔνδυσε τὴν προτέραν ἐνδυμασίαν, καὶ τὸ δα-
κτυλίδι, καὶ τὰ ὑποδήματα, καὶ σφάζωντας τὸ θρεμμένον μοσχάρι, ἐχαίρετο
10 μὲ τοὺς φίλους του. Ἔτζι κάμε καὶ ἐσὺ ὦ ἐπίσκοπε. Ὅμως ὡς καθὼς δέχεσαι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸν ἀσεβῆ ἀφ' οὗ τὸν βαπτίσῃς καὶ τὸν διδάξῃς τὴν χριστιανωσύνην, τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ αὐτὸν ὁποῦ μετανοεῖ, ἀφ' οὗ καθαρισθῇ διὰ μέσου τῆς μετανοίας, καὶ βάλῃς τὸ χέρι σου ἐπάνω του, καὶ ὅλοι προσεύχονται διὰ λόγου του, νὰ τὸν κατακαθίσῃς εἰς τὴν προτέραν του τάξιν.
15 Καὶ τὸ βάλσιμον τοῦ χερίου σου ἐπάνω του θέλει ἦσθαι ἀντὶς διὰ τὸ βάπτισμα. Καθὼς καὶ διὰ μέσου τῆς θέσεως τῶν χερίων μας ἐπάνω εἰς τὰ κεφάλια φ.114ᵛ ἐκείνων ὁποῦ ἐπί- /(φ.114ᵛ) στευαν, ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ ἂν κανένας ἀπὸ τοὺς στερεοὺς ἀδελφούς του τοὺς λαϊκοὺς σὲ κατη-
γορεῖ, διατὶ ἐφιλιώθης μὲ ἐκεῖνον, λέγε του, ἐσὺ πάντοτε εἶσαι μὲ λόγου μου,
20 καὶ ὅλα ὅσα ἔχω εἶναι ἐδικά σου. Ἔπρεπε νὰ εὐφραίνεσαι καὶ νὰ χαίρεσαι, ὅτι ἐτοῦτος ὁ ἀδελφός σου ἦτον νεκρός, καὶ ἀναστήθηκεν. Ἦτον χαμένος καὶ εὑρέθηκεν.[2] Ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς ὄχι μόνον δέχεται ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προτέραν ἀξίαν τοὺς ἀνεβάζει. Εἶναι ἀξιοπίστευτος μάρτυς ὁ προφήτης Δαβίδ. Ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸν
25 Οὐρίαν, ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν καὶ ἔλεγε, «δῶ μου τὴν χαρὰν τῆς εὐσπλαγ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χνίας σου, καὶ δυνάμωσέ με μὲ κοινὸν καὶ αὐθεντικὸν νοῦν».[3] Καὶ πάλιν· «γύρισε τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ ταῖς ἁμαρτίαις μου, καὶ ἀφάνισον ὅλαις ταῖς παρανομίαις μου. Κτίσον μέσα εἰς μὲ καρδίαν καθαρὰν καὶ καινούργωσε μέσα εἰς τὰ σπλάγχνα μου πνεῦμα ἀληθινόν. Μὴ μὲ ἀποδιώχνῃς ἀπὸ τὸ πρόσωπόν σου. Καὶ μὴ μὲ ὑστερήσῃς τὸ πνεῦμα σου τὸ ἅγιον».[4] Καὶ ἐσὺ λοιπὸν ὡσὰν συμπαθητικὸς ἰατρός, ἰάτρευσε ὅλους τοὺς ἁμαρτωλούς, μεταχειριζόμενος εἰς βοήθειαν κυβέρνησες ὠφέλιμαις. Καὶ μὴ κόπτῃς μοναχὰ καὶ κάψῃς, καὶ πασπαλίζῃς βότανα ξηραντικά, ἀμὴ νὰ δένῃς ταῖς πληγαῖς καὶ μὲ ἔμπλαστρα ἀλείφωντας βότανα γλυκὰ καὶ ἰαματικά. Καὶ νὰ ταῖς βρέχῃς μὲ λόγια παρηγορητικά. Εἰδὲ καὶ εἶναι ἡ πληγὴ βαθουλή, νὰ τὴν θρέψῃς μὲ ἔμπλαστρον γλυκὺ διὰ νὰ ἀπογεμισθῇ νὰ ἰσιάζεται μὲ τὸ γερὸν σῶμα. Εἰδὲ καὶ λερωθῇ, /(φ.115ʳ) φ.115ʳ τότε καθάρισέ την μὲ βοτάνι καθαριστικόν, ἤγουν μὲ λόγια ἐλεγκτικά. Εἰδὲ καὶ εἶναι πρισμένη ἡ πληγή, καταπράϋνέ την μὲ βοτάνι αὐστηρόν, ἤγουν μὲ φοβερισμὸν καὶ μὲ κρίσιν. Εἰδὲ καὶ γένῃ φάγουσα, κόψε τὸ σαπημένον κρέας, καὶ κόψε τὴν πληγήν, ἤγουν νὰ φορτώσῃς μὲ νηστείαις ἐκεῖνον ὁποῦ ἔσφαλεν. Εἰδὲ καὶ κάμῃς αὐτά, καὶ καταλαμβάνῃς, πῶς ἀπὸ τὰ ποδάρια ἕως εἰς τὴν κεφαλὴν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βάλλῃς ἀλοιφήν, ἢ λάδι, ἢ ἔμπλαστρα,[5] ἀλλὰ ἐξαπλώνεται ἡ φάγουσα καὶ ὑπερβαίνει κάθε ἰατρείαν καθὼς καὶ ἡ γάγγραινα, καὶ σαπίζει ὅλα τὰ μέρη, τότε μὲ πολὺν στοχασμόν, καὶ μὲ συμβουλήν, καὶ μὲ ἄλλους τεχνικοὺς ἰατρούς, κόψε τὸ μέλος ἐκεῖνο τὸ σαπημένον διὰ νὰ μὴν ἀφανισθῇ ὅλον τὸ κορμὶ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο μὴν εἶσαι ἕτοιμος εἰς τὸ νὰ κόψῃς, μήτε νὰ πιάσῃς εὔκολα τὸ πολύδοντον πριόνι, ἀλλὰ πρῶτα μὲν μεταχειρίσου τὴν σμίλην, (ἤγουν τὸ ἰατρικὸν μαχαιράκι) καὶ σχίσε τὰ ἀποστέματα, διὰ νὰ εὔγῃ ἐκεῖνο ὁποῦ κεῖται μέσα καὶ κάμνει τὸν πόνον, καὶ νὰ φυλάξῃ τὸ κορμὶ χωρὶς πόνον. Εἰδὲ καὶ βλέπῃς τινὰ πῶς εἶναι ἀμετανόητος καὶ ἀναίσθητος, τότε μὲ πίκραν καὶ μὲ δάκρυα ἀπόκοψε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὸν τὸν ἀνιάτρευτον, καθὼς προστάζει καὶ ἡ Γραφή· «θέλετε σηκώσῃ ἀπὸ τὴν μέσην σας τὸν κακὸν ἄνθρωπον».[6] Καὶ «θέλετε κάμῃ εὐλαβεῖς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραήλ».[7] Καὶ πάλι· «εἰς τὴν κρίσιν μὴ κοιτάζῃς τὸ πρόσωπον τοῦ πλουσίου,[8] καὶ τὸν πτωχὸν μὴ τὸν ἐλεήσῃς, ὅτι ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ».[9]

1. Λκ. 15, 21. **2.** Λκ. 15, 31 - 32. **3.** Ψλ. 50, 14. **4.** Ψλ. 50, 11 - 13. **5.** Ησ. 1, 16. **6.** Δτ. 17, 7. **7.** Λευ. 15, 31. **8.** Λευ. 19, 15. **9.** Εξ. 23, 3· Λευ. 19, 15· Δτ 1, 17.

Β′,μβ′ Κεφάλαιον μβ^{ον}.

φ.115ᵛ /(φ.115ᵛ) Ἂν εἶναι ἡ κατηγορία ψεύτικη, καὶ ἐσεῖς οἱ ποιμένες μαζὶ μὲ τοὺς διακόνους στέργετε τὸ ψέμα ὡς ἀληθινόν, ἢ διὰ φιλοπροσωπίαν, ἢ διὰ δῶ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρα, καὶ θέλετε νὰ κάμετε ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν διαβαλτήν, καὶ διὰ τοῦτο ἠθέλετε διώξῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὸν κατηγορούμενον, ἀλλ' ὅμως ἀμέτοχον ἀπὸ τὸ σφάλμα, θέλετε δώσῃ λογαριασμὸν εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ Θεοῦ. Διότι εἶναι γραμμένον, «νὰ μὴ φονεύσῃς τὸν ἀθῷον καὶ τὸν δίκαιον. Νὰ μὴ πάρῃς δῶρα καὶ βλάπτῃς ζωὴν τινός»,[1] ὅτι «τὰ δῶρα τυφλώνουν τὰ ὀμμάτια τῶν σοφῶν, καὶ βλάπτουν τὰ ἀληθινὰ λόγια».[2] Καὶ πάλι· «ἐσεῖς διὰ τὰ δῶρα δικαιώνετέ τον, καὶ σηκώνετε τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου».[3] Στοχασθῆτε λοιπὸν μήπως καὶ γίνεσθε φιλοπρόσωποι. Καὶ θέλετε ἦσθε ὑποκείμενοι εἰς αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ὅσον ἠμπορεῖτε φεύγετε τὴν ἄδικον κατάκρισιν, καὶ μὴ βοηθῆτε τοὺς κακούς. «Ἀλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ λέγει τὸ καλὸν κακόν, καὶ τὸ κακὸν καλόν. Τὸ γλυκὺ πικρόν, καὶ τὸ πικρὸν γλυκύ. Τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς».[4] Ἂν κατακρίνετε ἄλλους ἄδικα, τὸν ἑαυτόν σας καταδικάζετε. Διότι λέγει ὁ Χριστός· «μὲ τὴν κρίσιν ὁποῦ κρίνετε, θέλετε κριθῇ. Καὶ μὲ τὴν καταδίκην ὁποῦ καταδικάζετε ἄλλους, θέλετε καταδικασθῇ».[5] Ὥστε ὁποῦ ἂν κρίνετε χωρὶς φιλοπροσωπίαν, θέλετε γνωρίσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ μαρτυρεῖ ἐναντίον τοῦ γειτόνου του μαρτυρίαν ψεύτικην. Καὶ φανερώνοντές τον συκοφάντην, φθονερόν, φονέα, σκανδαλοποιὸν μὲ ταῖς ἐναντιολογίαις, ὡς κακόν, φ.116ʳ ἄστατον εἰς τὰ /(φ.116ʳ) λόγια, ἐναντίον εἰς τὸν ἑαυτόν του μὲ τὰ λόγιά του, καὶ παγιδευμένον μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ συντυχαίνει, ὅτι δυνατὴ παγίδα εἶναι εἰς αὐτὸν τὰ ἐδικά του χείλη.[6] Τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ τὸν γνωρίσετε, καὶ τὸν ἐλέγξετε διὰ τὰ ψεύματά του, θέλετε τὸν κρίνῃ μὲ σκληρότητα, καὶ θέλετε τὸν παραδώσῃ εἰς τὸ μαχαῖρι τῆς φωτίας. Καὶ θέλετε κάμῃ εἰς αὐτόν, ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπονηρεύθηκεν αὐτὸς νὰ κάμῃ τοῦ γειτόνου του.[7] Ἐπειδὴ καὶ ὅσον κατὰ τὴν ἐδικήν του δύναμιν καὶ γνώμην ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του, μὲ τὸ νὰ ἐπρόλαβε, καὶ ἐγέμισε τὰ αὐτία τοῦ κριτοῦ. Διὰ τοῦτο λέγει ἡ Γραφή, «θέλεις σηκώσῃ ἀπὸ πάνω σου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον ὁποῦ ἐχύθηκε μάταια,[8] ἂν χύσῃς τὸ αἷμα ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ ἔγινεν αἰτία, καὶ ἐφονεύθη ὁ δίκαιος».[9]

1. Εξ. 23, 7· Δτ. 27, 25. **2.** Δτ. 16, 19. **3.** Ησ. 5, 23. **4.** Ησ. 5, 20. **5.** Μτ. 7, 2· Λκ. 6, 37. **6.** Ιρμ. 6, 2. **7.** Δτ. 19, 19. **8.** Γεν. 9, 6. **9.** Δτ. 19, 13.

Β',μγ' Κεφάλαιον μγ^ον.

Τὸ λοιπὸν κάμετέ τον ἀποσυνάγωγον ὡσὰν φονέα τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἔπειτα μὲ καιρὸν ἂν λέγῃ πῶς μετανοῇ, φόρτωσέ τον μὲ νηστείαις. Καὶ μετὰ ταῦτα βάλλοντες τὰ χέριά σας ἐπάνω εἰς αὐτόν, νὰ τὸν δεχθῆτε. Ὅμως νὰ τὸν σιγουρεύσετε καλὰ διὰ νὰ μὴ συγχίσῃ πάλι κανένα. Εἰδὲ καὶ ἀφ' οὗ τὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δεχθῆτε πάλι ὁμοίως σκανδαλίσῃ, καὶ δὲν παύει ἀπὸ τὸ νὰ ἀνακατώνῃ, καὶ νὰ ὑβρίζῃ τὸν ἀδελφόν του, πλάττωντας φιλονεικίαις καὶ κατηγορίαις, νὰ τὸν εὐγάλλετε ἀπὸ τὸ μέσον ὡσὰν ἕνα θανατικόν, διὰ νὰ μὴ βλάψῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ὁ τέτοιος ἄνθρωπος κάμνει ἀνακατώματα εἰς ταῖς πολιτείαις. φ.116ᵛ Ὁ τοιοῦτος ἂν εἶναι καὶ μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ δὲν κάμνει τὰ /(φ.116ᵛ) πρέποντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι περίσσιος καὶ ἄχρηστος, λερώνωντας τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὅσον ἀπὸ μέρος ἐδικόν του. Καὶ ἂν κάποιοι ἄνθρωποι ὁποῦ γεννῶνται, καὶ ἔχουν περισσότερα μέλη τοῦ σώματος προσκολλημένα, ὡσὰν δάκτυλα, ἢ περισσεύματα κρέατος ὡσὰν ῥόζους, καὶ ἄλλα τέτοια. Τὰ ὁποῖα τὰ κόπτουν καὶ τὰ ῥίχνουν ἀπὸ λόγου τους διὰ τὴν ἀσχημάδα, καὶ δὲν προξενοῦν καμία ἀσχημάδα μὲ τὸ νὰ ἀπολαμβάνῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ μέσου τοῦ τεχνίτου τὸν φυσικὸν στολισμόν, πόσῳ μᾶλλον ἐσεῖς οἱ ποιμένες πρέπει νὰ κάμετε τὸ ἴδιον, ὁποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία ἕνα σῶμα σωστόν, καὶ ἀπὸ μέλη γερὰ ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεὸν μὲ φόβον Θεοῦ καὶ ἀγάπην, ὅταν εὑρεθῇ κανένα μέλος περιττόν, κακόγνωμον, καὶ προξενᾷ ἀσχημάδαν εἰς τὸ ἐπίλοιπον κορμί, καὶ τὸ στενοχωρεῖ μὲ φιλονεικίαν, καὶ πόλεμον, καὶ κατάκρισιν. Καὶ δίδει εἰς αὐτὸ φόβους, σύγχυσες, κατηγορίαις, κατάκρισες, σφάλματα, ἀκαταστασίαις, καὶ κάμνει ταῖς τοιαύταις ἐνέργειαις τοῦ διαβόλου, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι χειροτονημένος ἀπὸ τὸν διάβολον διὰ νὰ καταφρονῇ τὴν Ἐκκλησίαν μὲ βλασφημίαις, καὶ πολλὴν ἀκαταστασίαν, καὶ φιλονεικίαν, καὶ διχογνωμίαις, καὶ σκάνδαλα. Αὐτὸς λοιπὸν κατὰ τὸ πρέπον πρέπει νὰ διωχθῇ, καὶ νὰ ἀποκοπῇ ἀπὸ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τότε περισσότερον στολίζεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ παρὰ ὁποῦ ἦτον στολισμένη πρότερον ὅταν εἶχεν ἐκεῖνο τὸ μέλος τὸ περιττὸν καὶ ἀνάρμοστον εἰς τοῦ λόγου της. Καὶ διὰ τοῦτο ὕστερον μένει ἀβλασφήμητος καὶ ἀκαταφρόνητος. Μὲ τὸ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ ἀνθρώπους κακούς, δολερούς, ὑβριστικούς, ἀνημέρους, προδότας, ἐχθροὺς τοῦ καλοῦ, φίλους φ.117ʳ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, καινοδόξους, πλάνους. Οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ νὰ /(φ.117ʳ) κρατοῦν τοῦ λόγου τους διὰ σοφούς, ἄλλον σκοπὸν δὲν ἔχουν, πάρεξ πῶς νὰ σκορπίσουν τοῦ Θεοῦ τὰ ἀρνία. Διὰ τοῦτο ἐσὺ ὦ ἐπίσκοπε ἀντάμα μὲ ὅλον τὸν κλῆρόν σου νὰ ἐπιμεληθῆτε νὰ κρατῆτε ἄσφαλτα καὶ ὀρθὰ τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν.[1] Διότι λέγει ὁ Θεός· «ἂν ἔρχεσθε εἰς ἐμὲ πλάγια, καὶ ὄχι μὲ καθαρὰν καρδίαν, καὶ ἐγὼ θέλω ἔλθῃ εἰς ἐσᾶς πλαγίως».[2] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «μὲ τὸν ἅγιον θέλεις γένῃ καὶ ἐσὺ ἅγιος, καὶ μὲ τὸν ἀναμάρτητον ἀναμάρτητος, καὶ μὲ τὸν σκληρὸν καὶ πονηρὸν θέλεις γένῃ κακὸς καὶ ἐναντίος».[3] Κυβερνηθῆτε λοιπὸν μὲ δίκαιον τρόπον διὰ νὰ ἐπαινεθῆτε περισσότερον ἀπὸ τὸν Θεόν, παρὰ νὰ ἦσθε ἄδικοι, καὶ νὰ κατηγορηθῆτε ἀπὸ τὸν Θεόν.

1. Β' Τιμ. 2, 15. 2. Λευ. 26, 27 - 28. 3. Ψλ. 17, 26 - 27.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,μδ′ Κεφάλαιον μδ^ον.

Ὦ ἐπίσκοποι νὰ ἦσθε σύμφωνοι ἀναμεταξύ σας, νὰ ἦσθε εἰρηνικοὶ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον, συμπαθητικοί, φιλάδελφοι. Νὰ ποιμαίνετε τὸν λαὸν πολλὰ στοχαστικά, μὲ συμφωνίαν νὰ διδάσκετε τοὺς ὑπηκόους σας νὰ ἔχουν μίαν γνώμην, καὶ διὰ τὰ αὐτὰ καὶ ἴδια πράγματα νὰ ἔχουν τὴν ὁμοίαν ὑπόληψιν, διὰ νὰ μὴ γένουν σχίσματα ἀναμεταξύ σας.[1] Νὰ ἦσθε ἕνα κορμὶ καὶ μία ψυχή, θεμελιωμένοι μὲ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν νοῦν, καὶ μὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην, καθὼς διορίζει ὁ Κύριός μας.[2] Ὅλαις ταῖς ὑπόθεσες ἂς ταῖς ἀναφέρῃ ὁ διάκονος εἰς τὸν ἐπίσκοπον, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Πατέρα. Ὅσαις δὲ ἠμπορῇ, ἂς ταῖς διορθώνῃ ἀπὸ λόγου του· (πέρνωντας α^ον : τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν Πατέρα, τὸ νὰ δημιουργῇ τὸν κόσμον, καὶ νὰ τὸν ἐπιμελῆται) ταῖς δὲ με-/(φ.117^ν) γάλαις ὑπόθεσες ἂς ταῖς κρίνῃ ὁ ἐπίσκοπος. Ὅμως ὁ διάκονος ἂς εἶναι τοῦ ἐπισκόπου αὐτία, καὶ ὀμμάτια, καὶ στόμα, καὶ καρδία, καὶ ψυχή, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ πολλὰς φροντίδας ὁ ἐπίσκοπος, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃ μόνον τὰ κυριώτερα. Καθὼς καὶ ὁ Ἰωθὼρ, ὁ πεθερὸς τοῦ Μωϋσῆ, ἐσυμβούλευσε τὸν Μωϋσῆν, καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐδέχθηκε τὴν συμβουλήν.[3]

φ.117^ν

1. Α′ Κορ. 1, 10. 2. Εφ. 4, 4. 3. Πρβλ. Εξ. 18, 1 κεξ.

Β′,με′ Κεφάλαιον με^ον.

Καλὸς ὁ ἔπαινος εἶναι εἰς τὸν χριστιανὸν νὰ μὴν ἔχῃ μαλώματα μὲ κανένα. Εἰδὲ καὶ συμβαίνῃ εἰς κανένα καμία σύγχυσις ἀπὸ ἐνέργειαν, ἢ πειρασμὸν τοῦ διαβόλου, ἂς ἐπιμεληθῇ νὰ τὴν παύσῃ, μακάρι ἂν ἔχῃ καὶ βλάβην, καὶ ἂς μὴ πηγαίνῃ εἰς κριτήριον τῶν ἐθνικῶν.[1] Ἀλλὰ μήτε κοσμικοὺς ἄρχοντας χριστιανοὺς νὰ μὴν ἀφίνετε νὰ κρίνουν τοὺς ἐδικούς μας. Ὅτι ὁ διάβολος διὰ μέσου αὐτῶν τῶν ἀρχόντων προξενᾷ κατηγορίας εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, πῶς τάχα δὲν ἔχομεν ἕνα σοφὸν ἄνθρωπον ὁποῦ νὰ ἠμπορῇ νὰ κάμῃ δικαιοσύνην ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς χριστιανούς, ἢ νὰ παύσῃ τὰ σκάνδαλα.

1. Πρβλ. Α′ Κορ. 6, 1 κεξ.

Β′,μστ′ Κεφάλαιον μστ^ον.

Ἂς μὴν ἠξεύρουν τὰ ἔθνη ταῖς διαφοραῖς ὁποῦ ἔχετε ἀναμεταξύ σας, μήτε νὰ δεχθῆτε τοὺς ἀπίστους εἰς μαρτυρίαν, ὅτι εἶναι κατηγορία σας, μήτε νὰ κριθῆτε ἀπὸ αὐτούς. Μήτε νὰ τοὺς χρεωστᾶτε τίποτες, μήτε δόσιμον, μήτε

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φόβον. Ἀλλὰ νὰ πληρώσετε εἰς τὸν καίσαρα, τὰ τοῦ καίσαρος, καὶ εἰς τὸν Θεὸν τὰ τοῦ Θεοῦ.[1] Ἤγουν νὰ πληρώσετε εἰς τοὺς βασιλεῖς τὸ χαράτζι, καθὼς καὶ ὁ Χριστός μας δίδωντας τὸν στατῆρα, ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν σύγχυ-
φ.118ʳ σιν.[2] Λοιπὸν καλήτερα πρόκρι-/(φ.118ʳ)νε νὰ βλάπτεσαι καὶ νὰ εἰρηνεύῃς ὄχι μόνο μὲ τοὺς ἀδελφούς σου, ἀμὴ καὶ μὲ τοὺς ἀπίστους. Ὅτι ἂν εἰς τὰ κοσμικὰ βλάπτεσαι τίποτες, ὅμως κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν δὲν θέλεις ζημιωθῇ ὡσὰν θεοσεβὴς ὁποῦ εἶσαι, καὶ ζῇς, καθὼς παραγγέλλει ὁ Χριστός. Εἰδὲ καὶ δύο ἀδελφοὶ χριστιανοὶ ἔχουν ἀναμεταξύ τους σκάνδαλα (τὸ ὁποῖον μὴ γένοιτο), ἐσεῖς οἱ προεστοὶ χρεωστᾶτε νὰ καταλάβετε εὐθύς, πῶς οἱ τέτοιοι δὲν κάμνουν ἔργον τῶν κατὰ Θεὸν ἀδελφῶν, ἀλλὰ κάμνουν ἔργον ἐχθρῶν ἐναντίων. Καὶ ὁ μὲν ἕνας ἀπ' αὐτοὺς θέλει εὑρεθῇ ἥμερος, ταπεινός, τέκνον τοῦ φωτός.[3] Καὶ ὁ ἄλλος, ἀνήμερος, αὐθάδης, πλεονέκτης. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ γνωρισθῇ διὰ κακός, ἂς ἑτοιμασθῇ, ἂς ἀφορισθῇ, καὶ ἂς παιδευθῇ διὰ τὴν ἔχθραν ὁποῦ ἔχει πρὸς τὸν ἀδελφόν του. Ἔπειτα σὰν μετανοήσῃ, νὰ τὸν δεχθῆτε. Καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον σωφρονίζονται, καὶ ἐλαφρώνουν τὰ κριτήριά σας. Πρέπει νὰ συγχωροῦν τὰ σφάλματα ὁποῦ ἔχουν ἀναμεταξύ τους, μὰ ὄχι οἱ κριταί· ἀμὴ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ ἔχουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους. Καθὼς ἀπεφάσισε ὁ Χριστὸς ὅταν τὸν ἐρώτησα ἐγὼ ὁ Πέτρος, καὶ εἶπα· πόσαις φοραῖς νὰ σφάλλῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ νὰ τὸν συγχωρήσω, ἕως ἑπτὰ φοραῖς ; Καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε, δὲν σὲ λέγω ἕως ἑπτὰ φοραῖς, ἀλλὰ ἕως ἑβδομῆντα φοραῖς ἀπὸ ἑπτά.[4] Ἔτζι θέλει ὁ Κύριός μας νὰ εἶναι οἱ ἀληθινοὶ μαθηταί του, νὰ μὴν ἔχουν ποτὲ κατὰ τινὸς ὀργὴν ἀμέτρητον, ἢ θυμὸν ἀνήμερον, ἢ ἐπιθυμίαν ἄδικον, ἢ μῖσος ἀφιλίωτον. Διὰ τοῦτο νὰ φιλιώνετε ἐκείνους ὁποῦ θυμώνονται. Ἐκείνους ὁποῦ ἐχθρεύονται ἕνας τὸν ἄλλον, νὰ τοὺς ὁμονοιάζετε. Διότι λέγει ὁ αὐθέν-/(φ.
φ.118ᵛ 118ᵛ)της μας Χριστός· «καλότυχοι εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν εἰρήνην, διότι αὐτοὶ θέλουν ὀνομασθῇ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ».[5]

1. Μτ. 22, 21. **2.** Μτ. 17, 27. **3.** Ἰω. 12, 36. **4.** Μτ. 18, 21 - 22. **5.** Μτ. 5, 9.

Β',μζ' Κεφάλαιον μζον.

Ἡ κρίσες νὰ γίνωνται εἰς τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος. Ὅτι ἂν γένῃ καμία ἀντιλογία εἰς τὴν ἀπόφασίν σας, διὰ νὰ ἔχετε ἄδειαν ὡς τὸ Σάββατον νὰ ἠμπορῆτε νὰ διορθώνετε τὸ ἐναντίον, καὶ εἰς τὴν Κυριακὴν νὰ εἰρηνεύετε ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν τὰ μαλώματα ἀναμεταξύ τους. Εἰς τὸ κριτήριον ἂς εἶναι παρὸν καὶ οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἱερεῖς κρίνοντες μὲ δικαιοσύνην, καὶ χωρὶς φιλοπροσωπίαν ὡσὰν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ.[1] Καὶ σὰν ἔλθουν εἰς τὸ παρὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ τὰ δύο πρόσωπα ὁποῦ ἔχουν τὴν κρίσιν καὶ τὴν διαφοράν, καθὼς λέγει ὁ νόμος, θέλουν σταθῇ εἰς τὸ μέσον τοῦ κριτηρίου.[2] Καὶ ἀφ' οὗ ἀκούσετε τὰ λόγια καὶ τῶν δύο, νὰ κάμετε τὴν ἀπόφασιν δικαίως. Ὅμως πρωτήτερα ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐπισκόπου νὰ ἐπιμεληθῆτε ἐσεῖς οἱ διάκονοι νὰ τοὺς φιλιώσετε καὶ τοὺς δύο. Διὰ νὰ μὴν εὔγῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπόφασις ἐναντίον εἰς τὸν πταίστην, ὡσὰν ὁποῦ ὁ ἐπίσκοπος καὶ εἰς τὸ κριτήριον ἔχει ὁμογνώμονα καὶ συμβοηθὸν τὸν Χριστόν. Εἰδὲ καὶ τινὲς ἤθελαν φανερωθῇ καὶ μαρτυρηθῇ ἀπὸ κανένα πῶς βλασφημοῦν, καὶ δὲν περιπατοῦν κατὰ Θεὸν τὴν στράταν τῆς ζωῆς, τότε ὅμοια νὰ ἀκροασθῆτε καὶ τὰ δύο πρόσωπα, καὶ τὸν κατήγορον καὶ τὸν κατηγορούμενον, μὰ ὄχι τὸν ἕνα πρωτήτερα, καὶ τὸν ἄλλον ὑστερώτερα, μήτε τὸν ἕνα μοναχά, ἀλλὰ καὶ τοὺς δύο ὁμοῦ μὲ δικαιοσύνην, καὶ τότε νὰ κάμετε ἀπόφασιν, ἐπειδὴ καὶ δίδετε ἀπόφασιν διὰ ζωὴν αἰώνιον, ἢ διὰ θάνατον αἰώνιον. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Θεὸς νὰ κυνηγᾷς τὸ δίκαιον μὲ δικαιοσύνην.[3]

φ.119ʳ Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ δίκαιον τρόπον παι-/(φ.119ʳ) δεύεται, καὶ ἀφορίζεται ἀπὸ ἐσᾶς, διώχνεται καὶ ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ δόξαν. Καὶ κοντὰ εἰς τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἄτιμος, καὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι κατάδικος.

1. Α' Τιμ. 6, 11. **2.** Δ-. 19, 17. **3.** Δτ. 16, 20.

Β',μη' Κεφάλαιον μηον.

Εἰς κάθε σφάλμα μὴ κάμετε μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ εἰς κάθε ἁμαρτίαν νὰ κάμετε τὴν ἐδικήν της ἀπόφασιν, κρίνοντες τὸ κάθε σφάλμα ξεχωριστὰ μὲ πολλὴν φρονιμάδα, τόσον τὰ μικρά, ὅσον καὶ τὰ μεγάλα. Ἄλλης λογῆς νὰ κρίνετε τὸ ἔργον, καὶ ἄλλης λογῆς τὸν λόγον, καὶ ἀλλεοτρόπως τὴν γνώμην, ἢ τὴν ὕβριν, ἢ τὴν ὑπόληψιν. Καὶ ἄλλους μὲν μοναχὰ θέλεις τοὺς φοβερίσῃ, καὶ ἄλλους θέλεις κανονίσῃ νὰ ἐλεήσουν τοὺς πτωχούς, ἄλλους θέλεις φορτώσῃ μὲ νηστείαις, καὶ ἄλλους θέλεις ἀφορίσῃ κατὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ σφάλματος. Καθὼς καὶ ὁ Νόμος εἰς κάθε ἁμαρτίαν δὲν ἔδιδε τὴν ἴδιαν παίδευσιν, ἀμὴ κατὰ ἄλλον τρόπον ἐπαίδευε τὰ σφάλματα ὁποῦ ἐγίνουνταν εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὸν ναόν, καὶ εἰς τὴν θυσίαν. Καὶ ἀλλέως τὰ σφάλματα ὁποῦ ἐγίνουνταν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ εἰς ἄρχοντα, καὶ εἰς στρατιώτην, καὶ εἰς ἄλλον ὅμοιόν του, ἢ εἰς δοῦλον, ἢ εἰς κανένα πρᾶγμα, ἢ εἰς ἄλογον ζῷον. Καὶ πάλι ἀλλέως ἐπαίδευε τὰ σφάλματα ὁποῦ ἐγίνουνταν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς. Καὶ ἀλλέως τὰ ἀπρομελέτητα, καὶ ἀλλέως τὰ θελληματικά. Καὶ διὰ ἄλλους μὲν ἀποφασίζει Θάνατον, καὶ ἢ νὰ σταυρωθῇ, ἢ νὰ λιθοβοληθῇ. Διὰ ἄλλους διορίζει ζημίαν, ἢ δαρμούς, ἢ νὰ πάθῃ τὰ ὅμοια ἐκεῖνα ὁποῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔκαμε. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσεῖς διὰ τὰ διάφορα σφάλματα, νὰ κάμετε διάφοραις καὶ ταῖς παίδευσες, διὰ νὰ μὴ γένῃ καμία ἀδικία, καὶ παρακινᾷ τὸν Θεὸν εἰς φ.119ᵛ θυμὸν /(φ.119ᵛ) εἰς ὅ,τι λογῆς ἄδικον κρίσιν ἠθέλετε γένῃ μεσῖται, τέτοια πληρωμὴν θέλετε πάρῃ καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅτι μὲ τὴν κρίσιν ὁποῦ κρίνετε, θέλετε κριθῇ καὶ ἐσεῖς.[1]

1. Μτ. 7, 2.

Β′,μθ′ Κεφάλαιον μθ^ον.

Ὅταν καθήσετε εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἔρθουν παρὸν καὶ τὰ δύο πρόσωπα, (δὲν τοὺς λέγομεν ἀδελφούς, ἂν δὲν εἰρηνευθοῦν ἀναμεταξύ τους) νὰ ἐξετάζετε μὲ λεπτολογίαν διὰ τοὺς πταίστας. Καὶ α^ον διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ κατηγορεῖ, ἂν α^ον αὐτὸν κατηγορῇ, ἢ ἐκατηγόρησε καὶ ἄλλους. Καὶ ἂν ἡ φιλονεικία καὶ τὸ σφάλμα εἶναι ἀληθινόν, καὶ δὲν προέρχεται ἀπὸ κατηγορίαν. Καὶ τὶ λογῆς εἶναι ἡ πολιτεία ἐκείνου ὁποῦ κατηγορεῖ. Καὶ ἂν εὑρεθῇ καλός, καὶ μὲ καλὴν συνείδησιν, πάλι νὰ μὴν τὸν πιστεύετε μοναχόν, ὅτι εἶναι παράνομον. Ἀλλὰ ἂς ἔχῃ καὶ ἄλλους μάρτυρας ὁμοίους του εἰς τὴν καλωσύνην. Καθὼς λέγει ὁ Νόμος· «ἐπάνω εἰς τὴν μαρτυρίαν δύο ἢ τριῶν μαρτύρων θεμελιώνεται κάθε λόγος».[1] Καὶ διατὶ εἴπαμεν νὰ ἐξετάζετε τὴν πολιτείαν τους τὶ λογῆς εἶναι; Ἐπειδὴ καὶ εἶναι βολετὸν πολλαῖς φοραῖς νὰ μαρτυρήσουν ψεύματα καὶ οἱ δύο καὶ οἱ περισσότεροι, καὶ μὲ συμφωνίαν νὰ βοηθοῦν τὸ ψεῦμα. Καθὼς οἱ δύο γέροντες ἐψευδομαρτύρησαν διὰ τὴν Σωσάναν εἰς τὴν Βαβυλῶνα.[2] Καὶ τὰ τέκνα τῶν παρανόμων ἐψευδομαρτύρησαν ἐναντίον τοῦ Ναβουθαὶ εἰς τὴν Σαμάρειαν.[3] Καὶ τὸ πλῆθος τῶν Ἑβραίων, ἐναντίον τοῦ αὐθεντός μας Χριστοῦ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ,[4] καὶ ἐναντίον τοῦ Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ.[5] Ἂς εἶναι λοιπὸν οἱ μάρτυρες ἥμεροι, νὰ μὴν εἶναι θυμώδεις, νὰ εἶναι ταπεινοί, ἀγαπημένοι, καθαροί, /(φ.120ʳ) ἐγκρατευτικοί, χωρὶς πονηρίαις, ὀρθόδοξοι, θεοσεβεῖς. Διότι ἡ μαρτυρία τῶν τοιούτων ἀνθρώπων βεβαιώνεται καὶ διὰ μέσου τῆς πολιτείας των, καὶ διὰ μέσου τῆς συναναστροφῆς των εἶναι ἀληθινή. Τὴν δὲ μαρτυρίαν ἐκείνων ὁποῦ δὲν εἶναι τέτοιοι καλοί, νὰ μὴν τὴν δεχθῆτε μὲ ὅλον ὁποῦ φαίνονται πῶς συμφωνοῦν εἰς τὴν μαρτυρίαν. Διότι προστάζει ὁ Νόμος, «νὰ μὴν εἶσαι μαζὶ μὲ τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν κακίαν, νὰ μὴ δεχθῇς ἀκρόασιν ψεύτικην, νὰ μὴ κάθεσαι μαζὶ μὲ τὸ πλῆθος διὰ νὰ παραβαίνῃς τὸ δίκαιον».[6] Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος πρέπει νὰ ἰξεύρετε καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ κατηγορηθῇ, τὶ λογῆς εἶναι ἡ συνηθισμένη του πολιτεία, καὶ ἡ συναναστροφή του ; Ἂν εἶναι μαρτυρημένη ἡ ζωή του, ἂν εἶναι ἀκατηγόρητος, ἂν ἀγάπησε τὴν ἁγιότητα, ἂν ἐλεῇ ταῖς χήραις, ἂν εἶναι φιλόξενος,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ φιλόπτωχος, καὶ φιλάδελφος, ἂν δὲν ἀγαπᾷ τὴν ἀδικίαν, ἂν δὲν εἶναι φαγᾶς, καὶ ἂν δὲν εἶναι πολλὰ ἐξοδιαστής, ἂν εἶναι φρόνιμος, καὶ δὲν εἶναι ἄσωτος, ἢ μεθυστής, ἢ ἀκαμάτης, ἂν εἶναι εὔσπλαγχνος καὶ μεταδοτικός ;

1. Δτ. 19, 5. **2**. Πρβλ. Δν. 13, 1 κεξ. **3**. Πρβλ. Γ' Βασ. 20, 1 κεξ. **4**. Πρβλ. Μτ. 26, 1 κεξ. **5**. Πραξ. 6, 1 κεξ. **6**. Εξ. 23, 1 - 2.

Β',ν' Κεφάλαιον ν^{ον}.

Ὅτι ἂν ἔχῃ πρωτητερινὰ ἔργα κακὰ καμωμένα, εἰς κάποιον τρόπον ἀληθεύουν καὶ ἡ τωριναῖς κατηγορίαις ὁποῦ τὸν κατηγοροῦν ἂν δὲν ἔχῃ συμβοηθόν του τὴν δικαιοσύνην. Ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ἔσφαλεν ἄλλην φοράν, εἰδὲ ἀπὸ τὸ σφάλμα ὁποῦ λέγουν πῶς νὰ ἔκαμεν ὕστερον, ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἀθῷος. Διὰ τοῦτο ἐξετάζοντες τὰ τοιαῦτα μὲ λεπτολογίαν, νὰ κάμετε ταῖς ἀπόφασες ἐναντίον τοῦ κατηγορουμένου ἀληθιναῖς καὶ βέβαιαις. Εἰδὲ καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν ἀφορισμόν, γυρεύει συγχώρησιν ὁ πταίστης, καὶ προσπέσῃ εἰς τὸν ἐπί-
φ.120^{v} σκοπον, καὶ ὁμολογήσῃ, πῶς ἔσφαλε, νὰ τὸν /(φ.120^{v}) δεχθῆτε. Ἀμὴ μήτε τὸν συκοφάντην νὰ μὴ τὸν ἀφήσετε ἀπαίδευτον διὰ νὰ μὴ κατηγορήσῃ καὶ ἄλλον καλὸν ἄνθρωπον. Ἢ ἤθελε παρακινήσῃ ἄλλον τινὰ νὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖνος τὰ ὅμοια. Μήτε τὸν κατηγορούμενον νὰ μὴν τὸν ἀφήσετε ἀνύβριστον, διὰ νὰ μὴ πέσῃ ἄλλος εἰς αὐτὰ τὰ σφάλματα. Διότι μήτε ἐκεῖνος ὁποῦ ψευδομαρτυρεῖ,[1] ἀπομένει ἀπαίδευτος, μήτε ἐκεῖνος ὁποῦ σφάλλῃ.

1. Πρμ. 9, 4 καὶ 9.

Β',να' Κεφάλαιον να^{ον}.

Εἴπαμεν πῶς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ κάμετε ταῖς κρίσες, ἀκούοντες μόνον τὸ ἕνα μέρος. Διότι ἀνίσως καὶ εἰς τὴν κρίσιν ἀκούσετε τὸ ἕνα πρόσωπον, καὶ τὸ ἄλλο δὲν εἶναι παρόν, μήτε ἀποκρίνεται εἰς τὸ σφάλμα ὁποῦ τὸ κατηγοροῦν, καὶ ἐσεῖς μὲ αὐθάδειαν τὸ καταδικάζετε, θέλετε εὑρεθῇ κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν τὸν δίκαιον κριτὴν ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἀπώλειαν ἐκείνου, καὶ ὅμοιοι μὲ τὸν συκοφάντην. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιστατεῖ εἰς τὴν ξένην κρίσιν, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον ὁποῦ κρατεῖ τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλου.[1] Εἰδὲ καὶ μιμηθῆτε τοὺς δύο γέροντας ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, οἱ ὁποῖοι ἐψευδομαρτύρησαν ἐναντίον εἰς τὴν Σωσάνναν, καὶ τὴν ἐκαταδίκασαν εἰς θάνατον ἄδικα, θέλετε γένῃ καὶ ἐσεῖς ὑποκείμενοι εἰς τὴν κρίσιν καὶ παίδευσιν ἐκείνου. Ὅτι τὴν μὲν Σωσάνναν τὴν ἐλευθέρωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ χέρια τῶν παρανόμων μὲ τὸ μέσον τοῦ προφήτου Δανιήλ. Τοὺς δὲ γέροντας ἐκείνους ὁποῦ ἤθελαν νὰ θανατώσουν τὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σωσάνναν μὲ τὴν ψευδομαρτυρίαν, τοὺς ἐκατάκαυσε μὲ φωτίαν. Καὶ διὰ μέσου τοῦ προφήτου Δανιὴλ ὠνείδισεν ἐσᾶς τοὺς κριτὰς ὁ Θεὸς λέγωντας· «ἔτζι ἤσθε τρελοὶ ὦ Ἰουδαῖοι καὶ ἀποφασίσετε εἰς θάνατον τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰ-
φ.121r /(φ.121r) σραὴλ χωρὶς νὰ ἐξετάξετε τὴν ὑπόθεσιν, καὶ χωρὶς νὰ γνωρίσετε τὴν ἀλήθειαν. Γυρίσετε λοιπὸν εἰς τὸ κριτήριον, ὅτι αὐτοὶ οἱ γέροντες ψεύματα ἐμαρτύρησαν ἐναντίον τῆς Σωσάννης».[2]

1. Πρμ. 26, 17. **2**. Δν. 13, 48 - 49.

Β′,νβ′ Κεφάλαιον νβ^{ον}.

Στοχασθῆτε καὶ τὰ κοσμικὰ κριτήρια, εἰς τὰ ὁποῖα βλέπομεν καὶ πηγαίνουν, φονεῖς, μοιχούς, ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν τὰ φαρμάκια, τοὺς κλέπτας ὁποῦ ξεγυμνώνουν τοὺς νεκρούς, τοὺς λῃστάς. Καὶ οἱ κριταὶ πέρνοντες τὴν ἐξέτασιν τῶν σφαλμάτων τῶν τέτοιων ἀνθρώπων, ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ τοὺς πηγαίνουν εἰς τὴν κρίσιν, ἐρωτοῦν τὸν πταίστην ἂν ἔκαμεν αὐτὰ τὰ σφάλματα ; Καὶ ὁμολογῶντας ἐκεῖνος πῶς τὰ ἔκαμε, δὲν τὸν παιδεύουν εὐθύς, ἀλλὰ τὸν ἐξετάζουν εἰς πολλαῖς ἡμέραις μὲ πολλὰ συμβούλια, βάλλοντες καὶ εἰς τὸ ἀναμεταξὺ περδέν. Εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ ἀποφασίσῃ θάνατον διὰ τὸν κατάδικον, σηκώντας τὰ χέριά του πρὸς τὸν ἥλιον, ὁμολογᾷ πῶς εἶναι ἀθῷος ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. Καὶ τοῦτα τὰ κάμνουν μὲ ὅλον ὁποῦ εἶναι ἐθνικοὶ καὶ ἄπιστοι, καὶ δὲν ἠξεύρουν Θεόν, ἢ τὴν ἐκδίκησιν ὁποῦ κάμνει ὁ Θεὸς διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἀδίκως παιδεύονται.

Β′,νγ′ Κεφάλαιον νγ^{ον}.

Ἠξεύροντες ἐσεῖς οἱ ἐπίσκοποι, ποῖος εἶναι ὁ Θεός μας ; Καὶ τὶ λογῆς εἶναι ἡ κρίση του ; Πῶς ἠμπορεῖτε νὰ κάμετε ἀπόφασιν μὲ θυμόν, ὁποῦ ἡ κρίσις σας παρευθὺς γίνεται γνωστὴ εἰς τὸν Θεόν ; Καὶ εἰμὲν καὶ ἐκρίνετε δίκαια, θέλετε πάρῃ δικαίαν ἀνταμοιβὴν καὶ τῶρα καὶ ὕστερον. Εἰδὲ καὶ κρίνετε ἄδικα, θέλετε ἀπολαύσῃ καὶ ἐσεῖς τὰ ὅμοια. Διὰ τοῦτο ὦ ἀδελφοί μας σᾶς συμβουλεύομεν, καλλίτερα νὰ ἐπαινεθῆτε κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, παρὰ νὰ
φ.121v κατηγορῆτε. Διότι ὁ ἔπαινος τοῦ Θεοῦ εἶναι /(φ.121v) εἰς τοὺς ἀνθρώπους ζωὴ αἰώνιος, καθὼς καὶ ἡ κατηγορία του εἶναι θάνατος αἰώνιος. Διὰ τοῦτο νὰ γίνεσθε κριταὶ δίκαιοι, εἰρηνοποιοί, ἥμεροι. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναιτίως θυμώνεται κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἁμαρτάνει.[1] Εἰδὲ καὶ ἀπὸ καμίαν αἰτίαν συμβαίνει νὰ θυμωθῆτε εἰς κανένα, ἂς μὴ βασιλεύσῃ ὁ ἥλιος, καὶ νὰ ἀπομένετε

1. Ἐφ. 4, 26.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θυμωμένοι.[2] Καθὼς προστάζει καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ, «θυμωθῆτε, ὅμως μὴν ἁμαρτάνετε».[3] Ἤγουν ὀγλήγορα νὰ ἀγαπηθῆτε, διὰ νὰ μὴ γίνεται ὁ θυμὸς μνησικακία, καὶ κάμνει ἁμαρτίαν. Καθὼς λέγει καὶ ὁ Σολομών· «ἡ ψυχαῖς ἐκείνων ὁποῦ ἔχουν τὴν μνησικακίαν, παραδίδονται εἰς θάνατον».[4] Λέγει καὶ ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «ἂν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἂν θυμηθῇς ἐκεῖ, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει καμίαν κακὴν καρδίαν καταπάνω σου, ἄφησε τὸ δῶρόν σου ἐκεῖ ἐμπροστὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πήγαινε νὰ ἀγαπηθῇς α'' μὲ τὸν ἀδελφόν σου, καὶ τότε ἔλα, καὶ πρόσφερε τὸ δῶρόν σου».[5] Δῶρον εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ προσευχή, καὶ ἡ εὐχαριστία τοῦ καθενός. Λοιπὸν ἂν εἶσαι θυμωμένος εἰς τὸν ἀδελφόν σου, ἢ ἐκεῖνος εἰς ἐσέ, μήτε ἡ προσευχαῖς σου εἰσακούωνται, μήτε ἡ εὐχαριστίαις σου θέλουν ἤσθε δεκταῖς εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸν θυμὸν ὁποῦ ἔχετε. Πρέπει ὦ ἀδελφοὶ νὰ προσεύχεσθε συχνά. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν εἰσακούει ἐκείνους ὁποῦ θυμώνονται καὶ ἄδικα, μισοῦν τοὺς ἀδελφούς των, μακάρι ἂν προσεύχωνται καὶ τρεῖς φοραῖς εἰς κάθε ὥραν, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀφήσωμεν κάθε μῖσος καὶ μικροψυχίαν, διὰ νὰ ἠμποροῦμεν νὰ προσευχώμεσθε μὲ καρδίαν καθαρὰν καὶ ἀλέρωτον. Ἂν καλὰ καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἐπρόσταξε νὰ ἀγαποῦμεν καὶ τοὺς ἐχθρούς μας, καὶ πῶς ἠμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ μισοῦμεν καὶ τοὺς φίλους ; φ.122r Καὶ ὁ νο-/(φ.122r) μοθέτης Μωϋσῆς λέγει· «νὰ μὴ μισῇς κάθε ἄνθρωπον. Νὰ μὴν ἐχθρεύεσαι τὸν ἀδελφόν σου μὲ τὸν νοῦν σου. Ἂν σφάλλῃ νὰ ἐλέγξῃς τὸν ἀδελφόν σου.[6] Καὶ δὲν θέλεις πάρῃ διὰ λόγου του ἁμαρτίαν. Μὴ μισῇς τὸν Αἰγύπτιον, ὅτι ἐκατοικοῦσες εἰς τὸν τόπον του.[7] Μὴν ἐχθρεύεσαι τὸν Ἰδουμαῖον, ὅτι εἶναι ἀδελφός σου».[8] Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· «ἂν ἐκακοποίησα ἐκείνους ὁποῦ μὲ ἐκακοποίησαν ;».[9] Διὰ τοῦτο ἂν θέλῃς νὰ εἶσαι χριστιανός, νὰ ἀκολουθῇς τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ, λύσον τὸ κακὸν δέσιμον τῆς ἀδικίας.[10] Εἰς ἐσὲ ἔδωκεν ὁ Κύριός μας ἐξουσίαν, ἕως ἑβδομῆντα φοραῖς ἀπὸ ἑπτά,[11] ἤγουν τετρακόσιαις ἐννενῆντα φοραῖς νὰ συγχωρῇς τὰ σφάλματα τοῦ ἀδελφοῦ σου ὁποῦ κάμνει εἰς ἐσέ. Τὸ λοιπὸν πόσαις φοραῖς ἐσυγχώρησες τὸν ἀδελφόν σου, διὰ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ τὸν συγχωρήσῃς καὶ τῶρα ; Μὲ ὅλον ὁποῦ ἀκούεις εἰς τὸν προφήτην Ἱερεμίαν ὁποῦ λέγει· «ὁ καθένας μὴ συλλογισθῆτε μέσα εἰς τὴν καρδίαν σας τὴν κακίαν τοῦ γειτόνου σας».[12] Καὶ ἐσὺ μνησικακεῖς, καὶ φυλάττεις τὴν ἔχθραν, καὶ πηγαίνεις εἰς τὴν κρίσιν, καὶ ὑποπτεύεσαι θυμόν. Καὶ ἐμποδίζεται ἡ προσευχή σου ; Ἂν ἐσυγχώρησες τὸν ἀδελφόν σου καὶ τετρακόσιαις ἐννενῆντα φοραῖς,[13] καὶ τότε περισσότερον περίσσευε τὴν ἡμερότητα διὰ καλωσύνην ἐδικήν σου. Καὶ ἐκεῖνος ἂν δὲν κάμνῃ τὰ ὅμοια, ἐσὺ ὅμως προθυμήσου νὰ συγχωρῇς τὸν γείτονά σου διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διὰ νὰ γένῃς υἱὸς τοῦ πατρός σου ὁποῦ εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν.[14] Καὶ ὅταν προσευχηθῇς νὰ σὲ ἀκούσῃ ὡσὰν φίλον του.

1. Μτ. 5, 22. **2**. Εφ. 4, 26. **3**. Ψλ. 4, 5. **4**. Ιρμ. 12, 28. **5**. Μτ. 5, 23 - 24. **6**. Λευ. 19, 17. **7**. Δτ. 23. 9. **8**. Δτ. 23, 8. **9**. Ψλ. 7, 5. **10**. Ησ. 58, 6. **11**. Μτ. 18, 22. **12**. Ζαχ. 8, 17. **13**. Μτ. 5, 24. **14**. Μτ. 5, 45.

Β′,νδ′ Κεφάλαιον νδ^{ον}.

φ.122^{v} Διὰ τοῦτο ὦ ἐπίσκοποι μέλλοντες νὰ προσευχηθῆτε /(φ.122^{v}) ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν ψαλμωδίαν, καὶ τὴν ἐξήγησιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, στέκωντας ὁ διάκονος κοντά σας, ἂς λέγῃ μὲ μεγάλην φωνήν. Ἂς μὴν ἔχῃ τινὰς ἔχθραν εἰς κανένα, ἂς μὴν ἔλθῃ τινὰς μὲ ὑπόκρισιν. Καὶ ἂν εὑρεθῇ εἰς μερικοὺς ἔχθρα νὰ ἀναγκάζωνται ἀπὸ τὴν συνείδησίν τους, νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεόν, καὶ νὰ φιλιωθοῦν μὲ τοὺς ἀδελφούς των. Καὶ ἀνίσως ἐκεῖνοι ὁποῦ σεβαίνουν εἰς σπίτι κανενὸς α^{ον} πρέπει νὰ λέγουν, εἰρήνη εἰς τὸ σπίτι τοῦτο,[1] ὡσὰν υἱοὶ τῆς εἰρήνης ὁποῦ εἶναι, χαρίζουν εἰρήνην εἰς τοὺς ἀξίους, καθὼς εἶναι γραμμένον. Καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι κοντά, καὶ εἰς τοὺς μακρυνούς[2] τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ,[3] πολλὰ περισσότερον πρέπει ἐκεῖνοι ὁποῦ σεβαίνουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, α^{ον}: νὰ παρακαλοῦν διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂν διὰ ἄλλους παρακαλεῖ ὁ χριστιανὸς νὰ ἔχουν εἰρήνην, πολλὰ περισσότερον πρέπει αὐτὸς νὰ εἰρηνεύῃ ὡς τέκνον τοῦ φωτός.[4] Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔχει τὴν εἰρήνην εἰς τὸν ἑαυτόν του, δὲν εἶναι ἄξιος νὰ τὴν χαρίσῃ εἰς ἄλλους. Διὰ τοῦτο α^{ον} : πρέπει αὐτὸς νὰ εἰρηνεύῃ μὲ τὸν ἑαυτόν του. Ἐπειδὴ καὶ ὅποιος δὲν φιλονεικεῖ μὲ τὸν ἑαυτόν του, μήτε μὲ ἄλλον δὲν θέλει πολεμήσῃ. Καὶ θέλει ἦσθε εἰρηνικὸς καὶ φιλικός. Συναθροίζωντας τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ, γίνεται συμβοηθὸς αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ νὰ περισσεύσῃ τοὺς δικαίους μὲ τὴν ὁμόνοιαν. Ὅτι ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐφευρίσκουν ἔχθρας, καὶ πολέμους, καὶ ἐναντιολογίας, καὶ κρίσεις, εἶναι κακοὶ καὶ ξένοι ἀπὸ τὸν Θεόν.

1. Μτ. 10, 13· Λκ. 10, 5. **2**. Ησ. 57, 19· Εφ. 2, 17. **3**. Β′ Τιμ. 2, 19. **4**. Ιω. 12, 36.

Β′,νε′ Κεφάλαιον νε^{ον}.

Ὁ Θεὸς ὤντας Θεὸς τῆς εὐσπλαγχνίας, ἐξ ἀρχῆς προσκαλεῖ εἰς τὴν μετάνοιαν κάθε γενεὰν διὰ μέσου τῶν δικαίων καὶ τῶν Προφητῶν. Καὶ ἐκείνους φ.123^{r} μὲν ὁποῦ ἦσαν πρωτήτερα ἀπὸ τὸν κατακλυσμόν, /(φ.123^{r}) τοὺς ἐσωφρόνιζε διὰ μέσου τοῦ Ἄβελ, καὶ Σήμ, καὶ Σήθ, καὶ τοῦ Ἐνώς, καὶ τοῦ Ἐνώχ,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ ἐμετετέθη ζωντανός. Ἐκείνους δὲ ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ κατακλυσμοῦ, τοὺς ἐσωφρόνιζε διὰ μέσου τοῦ Νῶε. Ἐκείνους δὲ ὁποῦ ἦσαν εἰς τὰ Σόδομα τοὺς ἐσωφρόνιζε μὲ τὸν φιλόξενον Λώτ. Ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς ἐσωφρόνιζε διὰ μέσου τοῦ Μωϋσέως. Τοὺς Ἰσραηλίτας, διὰ μέσου τοῦ Μωϋσέως, καὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τοῦ Χάλεβ, καὶ τοῦ Φινεές, καὶ τῶν ἐπιλοίπων. Ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν ὕστερον ἀπὸ τὸν Νόμον, τοὺς ἐσωφρόνιζε διὰ μέσου τῶν ἀγγέλων, καὶ τῶν Προφητῶν. Τοὺς ἴδιους αὐτοὺς ἐσωφρόνιζε διὰ μέσου τῆς ἐνανθρωπήσεώς του ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὴν παρθένον Μαριάμ. Ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν ὀλίγον πρωτήτερα ἀπὸ τὴν ἁγίαν του γέννησιν, τοὺς ἐσωφρόνιζε διὰ μέσου τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου. Τοὺς ἴδιους ἐσωφρόνιζε πάλι ὕστερα ἀπὸ τὴν γέννησίν του μὲ τὸ μέσον τοῦ αὐτοῦ Προδρόμου ὁποῦ ἔλεγε, μετανοεῖτε, διότι ἐπλησίασεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.[1] Ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν ἀπὸ τὸ ἅγιον πάθος, τοὺς σωφρονίζει διὰ μέσου ἡμῶν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, καὶ διὰ μέσου τοῦ Παύλου τοῦ διαλεγμένου σκεύους.[2] Ἡμεῖς λοιπὸν ὁποῦ ἐκαταξιωθήκαμεν νὰ εἴμεσθε μάρτυρες τῆς ἐλεύσεώς του, ἀντάμα μὲ τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, καὶ μὲ ἄλλους ἑβδομῆντα δύο μαθητάς, καὶ μαζὶ μὲ τοὺς ἑπτὰ διακόνους, ἀκούσαμεν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἠξεύροντες τὸ βέβαιον λέγομεν, τὶ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀρεστόν, καὶ τέλειον,[3] ὁποῦ ἐγνωρίσθη εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ ; Εἶναι τὸ θέλημά του, νὰ μὴ χαθῇ τινάς, ἀλλὰ ὅλοι οἱ ἄν-
φ.123ᵛ θρωποι μὲ συμφωνίαν νὰ πιστεύουν /(φ.123ᵛ) εἰς αὐτόν, καὶ νὰ πέμψουν εἰς τὸν Θεὸν σύμφωνον δοξολογίαν, καὶ νὰ ζοῦν αἰώνια.[4]

1. Μτ. 4, 17· Μκ. 1, 15. **2.** Πραξ. 9, 15. **3.** Ρωμ. 12, 1. **4.** Πρβλ. Ιω. 3, 16.

Β′,νστ′ Κεφάλαιον νστ^ον.

Αὐτὸ τὸ θέλημα εἶναι τοῦ Θεοῦ ὁποῦ μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς νὰ λέγωμεν εἰς τὸν πατέρα του ὅταν προσευχώμεσθε, «ἂς γένῃ τὸ θέλημά σου καθὼς εἰς τὸν οὐρανόν, ἔτζι καὶ εἰς τὴν γῆν».[1] Ἤγουν ὡς καθὼς ὅλοι οἱ ἀσώματοι καὶ αἰώνιοι ἄγγελοι δοξάζουν τὸν Θεὸν μὲ μίαν συμφωνίαν, ἔτζι καὶ εἰς τὴν γῆν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μὲ ἕνα στόμα, καὶ μὲ μίαν γνώμην νὰ δοξάζουν τὸν μόνον Θεὸν τὸν ἕνα καὶ ἀληθινόν, διὰ μέσου τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ ⟨του⟩ Χριστοῦ. Ὥστε ὁποῦ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ τὸν δοξολογοῦμεν μὲ μίαν γνώμην, καὶ νὰ τὸν προσκυνοῦμεν μὲ μίαν συμφωνίαν. Αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, οἱ σωσμένοι νὰ εἶναι πολλοί. Καὶ νὰ μὴν τὸν ζημιώνετε μήτε νὰ ὀλιγοστεύετε τὴν Ἐκκλησίαν, μήτε νὰ ὀλιγοστεύετε τὸ μέ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τρον μὲ μίαν ψυχὴν ἀνθρώπου χαμένου ἀπὸ λόγου σας, ἡ ὁποία ἠμποροῦσε νὰ σωθῇ διὰ μέσου τῆς μετανοίας. Ἐχάθηκεν ὅμως ὄχι ἀπὸ ἐδικήν της κακίαν, ἀλλὰ ἀπὸ ἐδικήν σας ἐπιβουλήν. Καὶ ἐκάμετε ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι γραμμένον εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «ὅποιος δὲν μαζώνει μὲ λόγου μου, σκορπίζει».[2] Ὄντας δὲ τοιοῦτος σκορπιστής, ἀντίδικος τῶν προβάτων, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, φθορέας τῶν ἀρνιῶν, τῶν ὁποίων ὁ Κύριός μας Χριστὸς ἦτον ποιμένας καὶ ἡμεῖς τὰ ἐμαζώξαμεν ἀπὸ διάφορα ἔθνη καὶ γλώσσαις μὲ κόπον πολὺν καὶ κίνδυνον παντοτεινόν, μὲ ἀγρυπνίαις, μὲ νηστείαις, μὲ κακονυκτίαις, μὲ διωγμούς, μὲ
φ.124[r] δαρμούς, μὲ φυλακαῖς,[3] διὰ νὰ κάμωμεν τὸ θέλημα /(φ.124[r]) τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ γεμίσωμεν τὸ σπίτι τῶν φιλευομένων,[4] ἤγουν τὴν ἁγίαν καὶ καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐχαίρουνταν οἱ καλεσμένοι, καὶ ὑμνοῦσαν καὶ ἐδόξαζαν τὸν Θεὸν ὁποῦ τοὺς ἐπροσκάλεσεν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν μὲ τὸ μέσον ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων. Καὶ ἐσεῖς ὅσον ἀπὸ τὸ μέρος σας τὰ ἐσκορπίσετε. Καὶ ἐσεῖς οἱ λαϊκοὶ νὰ ἔχετε εἰρήνην ἀναμεταξύ σας καὶ ὡσὰν φρόνιμοι ἐπιμεληθῆτε νὰ αὐξήσετε τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ τὰ πρόβατα ὁποῦ φαίνονται ἄγρια νὰ τὰ ἐπιστρέφετε εἰς αὐτήν, καὶ νὰ τὰ ἡμερώσετε, καὶ νὰ τὰ φέρετε εἰς τὴν τάξιν τους. Καὶ τοῦτο εἶναι ὁ μεγαλώτατος μισθὸς ὁποῦ ὑπόσχεται ὁ Θεός. Ἐὰν γυρίσῃς τὸν ἀνάξιον, καὶ τὸν κάμῃς ἄξιον καὶ τίμιον, θέλεις ἦσθαι ὡσὰν τὸ στόμα μου.[5]

1. Μτ. 6, 10. **2.** Μτ. 12, 30. **3.** Β' Κορ. 11, 23 καὶ 27. **4.** Πρβλ. Μτ. 22, 10. **5.** Ιερ. 15,19.

Β',νζ' Κεφάλαιον νζ^ον.

Ἐσὺ ὁ ἐπίσκοπος νὰ εἶσαι ἅγιος χωρὶς ψεγάδι, ὄχι νὰ δέρνῃς, ὄχι θυμώδης, ὄχι σκληρός, ἀλλὰ κτίστης, διορθωτής, διδακτικός, ὑπομονητικός, ἥμερος εἰς τὸν θυμόν, ταπεινὸς ἑρμηνευτικός, παρηγορητικός, μακρόθυμος, ὡσὰν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ.[1] Καὶ ὅταν συναθροίσῃς τὴν μάζωξιν τῶν χριστιανῶν, ὡσὰν κυβερνήτης μεγάλου καραβίου, μὲ μεγάλην ἐπιτηδειότητα πρόσταξε νὰ κάμνουν τὰς συνόδους. Παράγγειλε τοὺς διακόνους ὡσὰν ναύτας νὰ διορίσουν τοὺς τόπους διὰ τοὺς ἀδελφοὺς μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν καὶ σεμνότητα. Καὶ α^ον μὲν τὸ σπίτι νὰ εἶναι μακρύ, καὶ γυρισμένον πρὸς τὴν ἀνατολήν, καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ κάμαραις νὰ εἶναι γυρισμέναις πρὸς τὴν ἀνατολήν. Καὶ τότε τὸ σπίτι ὁμοιάζει μὲ τὸ καράβι. Εἰς τὴν μέσην νὰ εἶναι ὁ θρόνος τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο νὰ κάθεται
φ.124[v] τὸ ἱερατεῖον, καὶ οἱ Διάκο-/(φ.124[v]) νοι νὰ παραστέκωνται μὲ ἐλαφρὰ καὶ σεμνὰ φορέματα ἕτοιμοι, ὅτι ὁμοιάζουν μὲ τοὺς ναύτας, καὶ μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἐπιμελοῦνται τὰ πλάγια τοῦ καραβίου. Μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν διακόνων νὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κάθωνται ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ λαϊκοὶ μὲ μεγάλην ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν. Ἂς κάθωνται καὶ ἡ γυναῖκες ξεχωριστὰ μὲ σιωπήν. Εἰς τὴν μέσην ἐπάνω εἰς ὑψηλότερον τόπον νὰ στέκεται ὁ ἀναγνώστης, καὶ νὰ ἀναγνώσῃ τὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως, καὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, τὰ βιβλία τῶν Κριτῶν καὶ τῶν Βασιλειῶν, καὶ τῶν Παραλειπομένων, καὶ τοῦ γυρίσματος τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ τοῦ Ἰώβ, καὶ τοῦ Σολομῶντος. Καὶ τὰ βιβλία τῶν δεκαέξι Προφητῶν. Καὶ ἂν γένουν ἀπὸ δύο ἀνάγνωσες, ἄλλος ἂς ψάλλῃ τοὺς ὕμνους τοῦ Δαβίδ, καὶ ὁ λαὸς ἂς ψάλλῃ μυστικᾶ ταῖς ἀρχαῖς τῶν στίχων. Ὕστερον ἀπὸ τοῦτο ἂς διαβάζωνται ἡ Πράξες ἡ ἐδικαῖς μας, καὶ ἡ Ἐπιστολαῖς τοῦ Παύλου τοῦ συναποστόλου μας, ἐκεῖναις ὁποῦ ἔστειλεν εἰς ταῖς Ἐκκλησίαις μὲ τὴν φώτισιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ὕστερον ἢ διάκονος, ἢ ἱερεὺς ἂς ἀναγνώσῃ τὰ Εὐαγγέλια ὁποῦ σᾶς ἐπαραδώκαμεν ἐγὼ ὁ Ματθαῖος, καὶ ἐγὼ ὁ Ἰωάννης. Καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ὁποῦ ἄφησαν εἰς ἐσᾶς οἱ συμβοηθοὶ τοῦ Παύλου ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Μάρκος. Τὰ ὁποῖα τὰ ἐδιδάχθηκαν ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅλοι οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ διάκονοι, καὶ ὅλος ὁ λαὸς νὰ στέκωνται μὲ πολλὴν ἡσυχίαν, καθὼς προστάζει ἡ Γραφή· «σιώπα ὦ Ἰσραὴλ καὶ ἄκουε».[2] Καὶ πάλι· «ἐσὺ στάσου αὐτοῦ καὶ ἄκουε».[3] Καὶ ἀκολούθως ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς νὰ παρακινήσῃ τὸν λαὸν καὶ ὄχι ὅλοι ὁμοῦ. Καὶ τέλος πάντων ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ὁποῖος ὁμοιάζει τὸν κυβερνήτην τοῦ καραβίου. Νὰ
φ.125[r] σταθοῦν καὶ οἱ πορτάροι κοντὰ εἰς ταῖς θύραις ὁποῦ σε-/(φ.125[r]) βαίνουν οἱ ἄνδρες, καὶ νὰ ταῖς φυλάγουν, καὶ οἱ διάκονοι νὰ φυλάττουν ἐκεῖ ὁποῦ σεβαίνουν ἡ γυναῖκες ὡσὰν τοὺς ναύτας. Ἡ αὐτὴ τάξις καὶ ὁ τύπος ἐγίνετο καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου,[4] ἡ αὐτὴ καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ. Εἰδὲ καὶ εὑρεθῇ τινὰς ὁποῦ δὲν κάθεται εἰς τὸν τόπον του, ἂς τὸν μαλώσῃ ὁ διάκονος ὡσὰν ναύκληρος, καὶ ἂς τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸν πρέποντα τόπον του. Ἡ Ἐκκλησία παρομοιάζει ὄχι μόνον μὲ καράβι, ἀμὴ καὶ μάνδραν. Διότι ὡς καθὼς οἱ ποιμένες βάλλουν τὰ ἄλογα ζῶα πρόβατα καὶ κατζίκια κατὰ τὴν συγγένειαν καὶ τὴν ἡλικίαν τους, ἤγουν τὸ πρόβατον μὲ τὸ πρόβατον, καὶ τὸ ἀρνὶ μὲ τὸ ἀρνί, καὶ τὸ κατζίκι μὲ τὸ κατζίκι, καὶ τρέχει τὸ ὅμοιον εἰς τὸ ὅμοιον, ἔτζι καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ μὲν νέοι ἂν εἶναι τόπος ἂς κάθωνται ξεχωριστά. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι τόπος, ἂς στέκωνται ὀρθοί. Οἱ δὲ γέροντες ἂς κάθωνται κατὰ τάξιν. Τὰ δὲ παιδία ἂς στέκωνται, καὶ νὰ τὰ ἐπιμελοῦνται οἱ πατέρες καὶ ἡ μητέρες των. Ἡ νέαις πάλι ἂν εἶναι τόπος, ἂς κάθωνται. Εἰδὲ μή, ἂς στέκωνται ὀπίσω ἀπὸ ταῖς γυναῖκες· ὅσαις εἶναι ὑπανδρευμένες, καὶ ἔχουν τέκνα, ἂς στέκωνται ξεχωριστά. Πρωτήτερα ἀπὸ ὅλαις ἂς στέκωνται, καὶ ἂς κάθωνται ἡ παρθέναις, καὶ ἡ χήραις, καὶ ἡ γερόντισσαις. Καὶ ὁ διάκονος νὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπιμεληθῇ τοὺς τόπους, διὰ νὰ πηγαίνῃ ὁ καθένας εἰς τὸν τόπον του, καὶ νὰ μὴ κάθεται ἐπάνω εἰς τὸ πέρασμα. Ἀκόμη ὁ διάκονος νὰ στοχάζεται τὸν λαόν, διὰ νὰ μὴ ψιθυρίσῃ, ἢ μουρμουρίσῃ τινάς, ἢ νυστάζῃ, ἢ γελάσῃ, ἢ κάμῃ νεῦμα. Διότι ὁ καθένας πρέπει νὰ στέκεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φρόνιμα, ἐγκρατευτικά, καὶ ἔξυπνα, ἔχωντας τὴν ἀκοήν του δοσμένην εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τοῦτο σηκωθέντες ὅλοι μὲ συμφωνίαν, καὶ πρὸς /(φ. φ.125ᵛ 125ᵛ) τὴν ἀνατολὴν κοιτάζοντες, ἀφ' οὗ εὔγουν οἱ κατηχούμενοι, (ἤγουν ἐκεῖνοι ὁποῦ διδάσκονται τὴν πίστιν) καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐμετανόησαν, ἂς προσεύχωνται εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ κάθεται ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν ἀνατολήν,[5] ἐνθυμούμενοι καὶ τὴν παλαιάν τους πατρίδα, τὸν παράδεισον, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν ἀνατολήν. Ἀπὸ τὸν ὁποῖον παράδεισον ἐδιώχθη ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, μὲ τὸ νὰ ἐπαρέβῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ διαβόλου. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τὴν προσευχήν, οἱ διάκονοι ἄλλοι μὲν νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν λειτουργίαν, ὑπηρετοῦντες μὲ φόβον τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἄλλοι δὲ νὰ στοχασθοῦν τὰ πλήθη διὰ νὰ στέκωνται μὲ σιωπὴν καὶ ἡσυχίαν. Καὶ ὁ διάκονος ὁποῦ παραστέκεται εἰς τὸν ἀρχιερέα, ἂς λέγῃ εἰς τὸν λαόν, νὰ μὴν ἔχῃ τινὰς ἔχθραν εἰς κανένα. Νὰ μὴ σταθῇ τινὰς μὲ ὑπόκρισιν. Ἔπειτα νὰ ἀσπάζωνται οἱ ἄνδρες ἕνας τὸν ἄλλον τὸ θεῖον καὶ ἀδελφικὸν φίλημα, ὁμοίως νὰ ἀσπάζωνται καὶ ἡ γυναῖκες ἡ μία τὴν ἄλλην, ὅμως ὄχι μὲ δολιότητα, καθὼς ὁ Ἰούδας μὲ φίλημα δολερὸν παρέδωκε τὸν Χριστόν. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τοῦτο ἂς προσεύχεται ὁ διάκονος διὰ ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ διὰ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ διὰ τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ τὰς ἐπαρχίας, καὶ διὰ ταῖς καρποφορίαις, διὰ τοὺς ἱερεῖς, καὶ διὰ τοὺς ἄρχοντας, διὰ τὸν ἀρχιερέα, καὶ διὰ τὸν βασιλέα, καὶ διὰ τὴν εἰρήνην ὅλου τοῦ κόσμου. Καὶ ὕστερον ὁ ἀρχιερέας παρακαλῶντας τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ εἰρήνην εἰς τὸν λαόν, ἂς τὸν εὐλογήσῃ. Καθὼς καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐπαράγγειλε τοὺς ἱερεῖς νὰ εὐλογοῦν τὸν λαὸν καὶ νὰ λέγουν· «νὰ σὲ εὐλογήσῃ ὁ Κύριος, καὶ νὰ σὲ φυλάξῃ, ἄμποτες καὶ νὰ φανερώσῃ ὁ φ.126ʳ Θεὸς τὸ πρόσωπόν του εἰς ἐσέ, καὶ νὰ σὲ δώσῃ εἰρήνην».[6] /(φ.126ʳ) Ἂς παρακαλῇ καὶ ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἂς λέγῃ, σῶσον Κύριε τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου,[7] ἐκείνην ὁποῦ ἀπόκτησες, καὶ τὴν οἰκειοποιήθηκες μὲ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου,[8] καὶ τὴν ὠνόμασες βασιλικὸν ἱεράτευμα, καὶ ἔθνος ἅγιον.[9] Καὶ ὕστερον νὰ γένῃ ἡ λειτουργία, στέκωντας ὅλος ὁ λαός, καὶ προσευχόμενος μυστικᾶ. Καὶ ὅταν προσφερθοῦν καὶ τελειωθοῦν τὰ ἅγια, κάθε τάξις ξεχωριστὰ ἂς μεταλαμβάνῃ τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ πλησιάσουν εἰς τὸ τίμιον σῶμα μὲ μεγάλην εὐταξίαν καὶ μὲ ἐντροπὴν καὶ εὐλάβειαν, ὡσὰν ὁποῦ πλησιάζουν εἰς σῶμα βασιλέως. Ἂς πη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γαίνουν καὶ ἡ γυναῖκες μὲ τάξιν καὶ σκεπασμέναις εἰς τὸ κεφάλι, καθὼς πρέπει εἰς ταῖς γυναῖκες. Εἰς ταῖς θύραις εἶναι φύλαξις, διὰ νὰ μὴ σέβῃ μέσα κανένας ἄπιστος, ἢ κανένας ἀδίδακτος τὰ τῆς πίστεως.

1. Α' Τιμ. 6, 11. **2.** Δτ. 27, 9. **3.** Δτ. 5, 31. **4.** Δτ. 23, 1. **5.** Ψλ. 67, 34. **6.** Αρ. 6, 24 - 26. **7.** Ψλ. 27, 9. **8.** Πραξ. 20, 28. **9.** Α' Πε. 1, 19· ibid. 2, 9.

Β',νη' Κεφάλαιον νη^ον.

Ἂν ἔλθῃ τινὰς ἀδελφός, ἢ καμία ἀδελφὴ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, καὶ φέρουν συστατικὸν γράμμα, ὁ διάκονος ἂς τοὺς ἐξετάζῃ, ἂν εἶναι ὀρθόδοξοι, ἂν εἶναι ἐκκλησιαστικοί· καὶ νὰ μὴν εἶναι μαγαρισμὸς ἀπὸ καμίαν αἵρεσιν· καὶ ἡ γυναῖκα ὑπανδρεμένη εἶναι, ἢ χήρα. Καὶ ἀφ' οὗ τοὺς γνωρίσῃ πῶς εἶναι ἀληθινὰ πιστοὶ καὶ σύμφωνοι εἰς τὰ θεῖα, ἂς φέρῃ τὸν καθένα εἰς τὸν τόπον ὁποῦ τοῦ πρέπει. Εἰδὲ καὶ ἔλθῃ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν κανένας ἱερεύς, ἂς τὸν δεχθοῦν οἱ ἱερεῖς οἱ συγκοινωνοί του. Εἰδὲ καὶ ἔλθῃ διάκονος, ἂς τὸν δεχθοῦν οἱ διάκονοι. Εἰδὲ καὶ ἔλθῃ ἐπίσκοπος, ἂς κάθεται μαζὶ μὲ τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἂς ἀξιωθῇ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον εἰς τὴν ἰδίαν τιμήν. Καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃς ὦ ἐπίσκοπε νὰ διδάξῃ τὸν λαόν. φ.126^v /(φ.126^v) Ὅτι ἡ ἐρμηνεία, καὶ ἡ παρακίνησις τῶν ξένων, εὔκολα εἰσακούεται καὶ εἶναι ὠφελιμωτάτη. Ἐπειδὴ καὶ οὐδεκανένας προφήτης εἶναι στερκτὸς εἰς τὴν ἐδικήν του πατρίδα.[1] Νὰ τοῦ δώσῃς ἄδειαν καὶ νὰ λειτουργήσῃ. Εἰδὲ καὶ ὡσὰν σοφὸς καὶ φρόνιμος φυλάττῃ τὴν τιμήν σου διὰ εὐλάβειαν, καὶ δὲν θελήσῃ νὰ τελειώσῃ τὴν λειτουργίαν, ἀνάγκασέ τον κἂν νὰ εὐλογήσῃ τὸν λαόν. Εἰδὲ καὶ ἐκεῖ ὁποῦ κάθεσαι ἐσὺ ὁ ἐπίσκοπος, ἔρχεται τινὰς ἄλλος φρόνιμος καὶ ἔνδοξος, ἢ ξένος, ἢ ἐντόπιος, ἂν τύχῃ ἐσὺ καὶ διδάσκῃς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τότε, ἢ ἀκούῃς τὸν ψάλτην, ἢ ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει ἀνάγνωσιν, μὴ κάμῃς φιλοπροσωπίαν, καὶ ἀφίνεις τὴν ὑπηρεσίαν σου, διὰ νὰ τοῦ διορίσῃς νὰ πρωτοκαθίσῃ, ἀλλὰ νὰ ἡσυχάσῃς, καὶ μὴ κάμῃς διακοπὴν τῆς διδασκαλίας, ἢ τῆς ἀκροάσεως. Καὶ ἂς τὸν δεχθοῦν οἱ ἀδελφοὶ διὰ μέσου τῶν διακόνων. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι τόπος, ὁ διάκονος μὲ λογαριασμόν, καὶ ὄχι μὲ θυμὸν ἂς σηκώσῃ τὸν πλέον νεώτερον, καὶ ἂς καθίσῃ ἐκεῖνον. Αὐτὸ εἶναι εὔλογον νὰ τὸ κάμῃ ὁ φιλάδελφος καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ του. Εἰδὲ καὶ δὲν θέλει νὰ σηκωθῇ, νὰ τὸν σηκώσῃς βιαστικῶς, καὶ νὰ τὸν στήσῃς ὀπίσω ἀπὸ ὅλους, διὰ νὰ παιδευθοῦν καὶ οἱ ἐπίλοιποι νὰ δώσουν τόπον εἰς τοὺς τιμωτέρους. Εἰδὲ καὶ ἤθελεν ἔλθῃ κανένας πτωχός, ἢ ἀγενής, ἢ ξένος, ἢ γέροντας, ἢ νέος εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ τόπος δὲν εἶναι, ὁ διάκονος μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν ἂς κάμῃ τόπον καὶ αὐτούς, διὰ νὰ μὴ γένῃ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς ἄνθρωπον ἡ φιλοπροσωπία, ἀλλὰ νὰ γένῃ ἡ ὑπηρεσία ἀρεστὴ εἰς τὸν Θεόν. Τὸ ἴδιον ἂς κάμῃ καὶ ἡ διακόνισσα εἰς ταῖς γυναῖκες ὁποῦ ἔρχονται, κἄν τε πτωχαῖς, κἄν τε πλούσιαις.

1. Λκ. 4, 24· Ιω. 4, 44.

Β′,νθ′ Κεφάλαιον νθ^ον.

φ.127^r (φ.127^r) Διδάσκωντας ὦ ἐπίσκοπε, πρόσταξε καὶ ἑρμήνευε τὸν λαόν, νὰ συνάζουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καθημέραν ταχὺ καὶ βράδυ, καὶ νὰ μὴ λείψουν παντελῶς, ἀλλὰ νὰ συναθροίζωνται παντοτεινά, καὶ νὰ μὴ κολοβώνῃ τινὰς τὴν Ἐκκλησίαν, εὐγάλλωντας τὸν ἑαυτόν του, καὶ κάμνωντας τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ λειψὸν ἀπὸ ἕνα μέρος. Διότι ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπεν ὁ Χριστός, δὲν τὸ εἶπε διὰ τοὺς ἱερεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε κοσμικόν. Ὅποιος δὲν εἶναι μὲ λόγου μου, εἶναι ἐναντίον μου. Καὶ ὅποιος μὲ λόγου μου δὲν μαζώνει, ἐκεῖνος σκορπίζει.[1] Λοιπὸν ὦ χριστιανοὶ ἔχοντες κεφαλὴν τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶναι μὲ τεσᾶς ⟨μετ' ἐσᾶς⟩, καὶ συγκοινωνεῖ μαζί σας, καθὼς ὑποσχέθηκε, μὴ σκορπίζετε τὸν ἑαυτόν σας (ὁποῦ ἦσθε μέλοι τοῦ Χριστοῦ) μὲ τὸ νὰ μὴ συναθροίζεσθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Μὴν ἀμελῆτε τὸν ἑαυτόν σας, μὴ ζημιώνετε τὸν Χριστὸν τὰ μέλη του, μὴ ξεχωρίζετε τὸ κορμί του, καὶ σκορπίζετε τὰ μέλη του, μὴ προτιμᾶτε τὰ χρειαζόμενα τῆς ζωῆς σας περισσότερον ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ νὰ συναθροισθῆτε κάθε ἡμέραν ταχὺ καὶ βράδυ εἰς ταῖς Ἐκκλησίαις ψάλλοντες καὶ προσευχόμενοι. Τὰ ταχὺ νὰ εἰπῆτε τὸν ἑξηκοστὸν δεύτερον ψαλμόν, ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω. Καὶ τὸ βράδυ τὸν ἑκατοστὸν τεσσαρακοστὸν ψαλμόν, Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σὲ εἰσάκουσόν μου. Καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, καὶ τῆς Ἀναστάσεως τῆς Κυριακῆς νὰ πηγαίνετε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προθυμότεροι ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν ὁποῦ ἔκαμε τὰ πάντα διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς ἡμᾶς καὶ ἔδωκεν ἄδειαν εἰς τὸ νὰ παιδευθῇ, καὶ τὸν ἀνάστησεν ἀπὸ τοὺς νεκρούς. Τὶ ἀπολογίαν θέλει δώσῃ εἰς τὸν Θεὸν ἐκεῖνος ὁποῦ τὴν Κυριακὴν δὲν ἔρχεται μὲ φ.127^v τοὺς ἄλλους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀκούσῃ τὸν ὠφέλιμον /(φ.127^v) λόγον τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ; Εἰς τὴν ὁποίαν Κυριακὴν ἱστάμενοι ὀρθοὶ κάμνομεν τρεῖς φοραῖς εὐχάς, διὰ ἐνθύμησιν τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Εἰς αὐτὴν γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τοὺς Προφήτας καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, γίνεται κοινὴ ὁμόνοια καὶ ἀγάπη, γίνεται λειτουργία καὶ κοινωνία τῶν μυστηρίων.

1. Μτ. 12, 30.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,ξ′

Κεφάλαιον ξ^ον.

Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνος ὁποῦ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπιμελεῖται πρόσκαιρα, καὶ τὰ αἰώνια τὰ ἀμελεῖ ; Ἀγαπᾷ τὰ λουτρᾷ, καὶ τὸ πρόσκαιρον φαγητὸν ἐπιμελεῖται κάθε ἡμέραν, ἀμὴ τὰ σίγουρα καὶ παντοτεινὰ δὲν φροντίζει ; Τάχα δὲν λέγει καὶ τῶρα ὁ Θεὸς εἰς τὸν τέτοιον ; «οἱ ἀσεβεῖς ἐδικαιώθηκαν περισσότερον ἀπὸ ἐσᾶς», καθὼς ἔλεγε καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, «τὰ Σόδομα ἐδικαιώθηκαν περισσότερον ἀπὸ λόγου σου».[1] Ἂν οἱ ἀσεβεῖς ὅταν σηκωθοῦν ἀπὸ τὸν ὕπνον, κάθε ἡμέραν τρέχουν εἰς τὰ εἴδωλα διὰ νὰ τὰ προσκυνήσουν· καὶ πρωτήτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις των προσεύχονται εἰς τὰ εἴδωλα· καὶ εἰς ταῖς ἑορταῖς καὶ τὰ πανηγύριά των δὲν δουλεύουν, μήτε ἀργοποροῦν, ἀλλὰ ἀφήνουν ταῖς ἄλλαις ὑπηρεσίαις. Καὶ ὄχι μόνον οἱ ἐντόπιοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ξένοι. Καὶ εἰς τὰ θέατρά των ὅλοι μαζώνονται ὡσὰν εἰς σύνοδον. Ὁμοίως καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἓξ ἡμέραις δουλεύουν, καὶ εἰς τὴν ζ^ην ἡμέραν συναθροίζονται εἰς τὸ συναγῶγί τους, καὶ μήτε λείπουν καμίαν φορὰν μήτε ὀκνεύουν τὴν ἀργίαν τους, ἢ τὸ συναγῶγί τους, μὲ ὅλον ὁποῦ μὲ τὴν ἀπιστίαν τους ἔμειναν ὑστερημένοι ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ λόγου καὶ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐξέπεσαν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομά τους ὁποῦ λέγονται Ἰουδαῖοι, καὶ ὀνομάζονται Ἰουδαῖοι ματαίως. Ὅτι Ἰούδας θέλει νὰ εἰπῇ ἐξομολόγησις, καὶ αὐτοὶ |καὶ αὐτοὶ| δὲν ἐξομολογοῦνται εἰς τὸν Θεόν, (μὲ τὸ νὰ ἐπαίδευσαν φ.128^r τὸν Χριστὸν παράνομα) διὰ νὰ μετανοήσουν, καὶ νὰ σωθοῦν. /(φ.128^r) Τὸ λοιπὸν ἂν αὐτοὶ ὁποῦ δὲν ἔχουν σωτηρίαν, συχνάζουν εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τοὺς ὠφελοῦν, τὶ ἠμπορεῖς νὰ ἀποκριθῇς εἰς τὸν αὐθέντην σου ἐσὺ ὁποῦ λείπεις ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ δὲν μιμᾶσαι μήτε τοὺς ἀσεβεῖς ; Καὶ μὲ τὸ νὰ λείπῃς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀμελεῖς, ἢ ἀποστατεῖς, ἢ κακοποιεῖς ; Καθὼς λέγει ὁ Θεὸς διὰ μέσου Ἱερεμίου τοῦ προφήτου· «ταῖς παραγγελίαις μου δὲν ταῖς ἐφυλάξετε, μήτε ἐκυβερνηθήκετε κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀπίστων, σχεδὸν τοὺς ἐπεράσετε καὶ αὐτούς».[2] Καὶ πάλι· «ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἐδικαίωσε τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὴν συμφωνίαν τοῦ Ἰούδα».[3] Καὶ πάλι· «οἱ ἀσεβεῖς δὲν ἀλλάζουν τοὺς θεούς των, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν εἶναι θεοί. Εὐγᾶτε εἰς τὰ νησία τοῦ Χετιείμ καὶ εἰδέτε. Στείλετε εἰς τὴν Κηδὰρ καὶ καταλάβετε πολλὰ καλά, ἂν ἔγιναν ἔτζι ; Ἐκεῖνοι οἱ ἀσεβεῖς δὲν ἀλλάζουν τοὺς νόμους καὶ ταῖς συνήθειαίς των, ἀμὴ ὁ λαός μου ἄλλαξε τὴν δόξαν του μὲ μεγάλην του ζημίαν».[4] Λοιπὸν τὶ ἀπόκρισιν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ καταφρονεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἢ λείπει ἀπ' αὐτήν ;

1. Πρβλ. Ιεζ. 16, 51 κεξ. 2. Ιεζ. 5, 7. 3. Ιερ. 3, 11. 4. Ιερ. 2, 10 - 11.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β′,ξα′ Κεφάλαιον ξαον.

Εἰδὲ καὶ κανένας προφασίζεται πῶς ἔχει ὑπηρεσίαν, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ προφασίζεται προφάσεις εἰς ταῖς ἁμαρτίαις[1], ἂς ἠξεύρῃ ὁ τέτοιος, πῶς κύριον ἔργον τοῦ χριστιανοῦ εἶναι ἡ εὐσέβεια, ἀμὴ ἡ τέχναις δὲν εἶναι κύρια ἔργα. Λοιπὸν ταῖς τέχναις σας νὰ ταῖς μεταχειρισθῆτε ὡσὰν πάρεργον διὰ νὰ θρέφεσθε. Καὶ κύριον ἔργον νὰ ἔχετε τὴν εὐσέβειαν, καθὼς ἔλεγεν ὁ Χριστός· «νὰ μετέρχεσθε ὄχι τὸ φαγητὸν ὁποῦ χάνεται, ἀλλὰ τὸ φαγητὸν ὁποῦ ἀπομένει εἰς ζωὴν αἰώνιον».[2] Καὶ πάλιν· «τοῦτο εἶναι φ.128ν τὸ ἔργον /(φ.128ν) τοῦ Θεοῦ νὰ πιστεύετε εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀπέστειλεν ἐκεῖνος ὁ Θεός».[3] Διὰ τοῦτο ἐπιμεληθῆτε νὰ μὴν ἀφίνετε ποτὲ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Εἰδὲ καὶ τινὰς καταφρονᾷ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ σεβαίνει εἰς τὸν ἀκάθαρτον ναὸν τῶν ἀσεβῶν, ἢ εἰς τὸ συναγῶγι τῶν Ἰουδαίων, ἢ τῶν αἱρετικῶν, τὶ θέλει ἀποκριθῇ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως; Ὁποῦ ἐκαταφρόνησε τὰ λόγια τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εἶναι καὶ αὐτὰ ζωντανά, καὶ δίδουν ζωήν, καὶ ἠμποροῦν νὰ ἐλευθερώσουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλασιν; Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τῶν δαιμόνων, ἢ εἰς τὸ συναγῶγι τῶν φονευσάντων τὸν Χριστόν, ἢ εἰς τὸ συνάθροισμα τῶν κακῶν αἱρετικῶν. Καὶ δὲν ἄκουσε τὸν Δαβὶδ ὁποῦ εἶπεν, «ἐμίσησα τὴν ἐκκλησίαν τῶν κακῶν, καὶ νὰ μὴν ἔμπω μὲ τοὺς παρανόμους.[4] Δὲν ἐκάθισα μὲ τὴν σύνοδον τῆς ματαιότητος. Καὶ μὲ τοὺς ἀσεβεῖς δὲν θέλω καθίσῃ».[5] Καὶ πάλιν· «καλότυχος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ δὲν ἐπῆγεν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν ἐθνικῶν, καὶ εἰς τὴν στράταν τῶν ἁμαρτωλῶν δὲν ἐστάθη, καὶ εἰς τὸ σκαμνὶ τῶν θανατηφόρων ἀνθρώπων δὲν ἐκάθισε. Ἀλλὰ τὸ θέλημά του εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα μελετᾷ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ».[6] Καὶ ἐσὺ ὦ χριστιανὲ ἀφίνεις τὸ συνάθροισμα τῶν ὀρθοδόξων, τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, τοὺς νόμους του, καὶ κοιτάζεις εἰς τὰ σπήλαια τῶν λῃστῶν. Καὶ λογιάζεις ἅγια, ἐκεῖνα ὁποῦ ὁ Χριστὸς τὰ ὠνόμασεν ἀκάθαρτα. Καὶ συγκοινωνεῖς μὲ ἐκεῖνα ὁποῦ αὐτὸς τὰ ἐξεχώρισε. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ τρέχεις καὶ εἰς τὰ πανηγύρια τῶν Ἑλλήνων, καὶ πηγαίνεις εἰς τὰ θέατρα, καὶ ἐπιθυμεῖς νὰ γένῃς ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ φ.129r εἶναι ἐκεῖ, καὶ νὰ ἀκούσῃς ἄπρε-/(φ.129r)πα λόγια καὶ συχαμερά. Καὶ δὲν ἀκούεις τὸν Ἱερεμίαν ὁποῦ λέγει· «ὦ Θεέ μου δὲν ἐκάθισα εἰς τὴν σύνοδον αὐτῶν ὁποῦ παίζουν, ὅτι ἐφοβόμουν ἀπὸ τὸ δυνατόν σου χέρι».[7] Δὲν ἀκούεις καὶ τὸν Ἰὼβ ὁποῦ λέγει τὰ ὅμοια, «ἂν καὶ καμιὰν φορὰν ἐπῆγα μὲ τοὺς γελωτοποιούς, ὅμως ἐστέκουμουν εἰς δίκαιον ζύγι νὰ μὴ ξεκλίνω».[8] Διατὶ ἀγαπᾷς νὰ μετέχῃς ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ λόγια, ὁποῦ εἶναι λόγια νεκρῶν ἀνθρώπων,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἀπὸ φώτισιν τοῦ διαβόλου ἀποφασίσθηκαν θανατηφόρα, καὶ ἀφανιστικὰ τῆς πίστεως τῆς ἀληθινῆς. Καὶ φέρουν εἰς τὴν πολυθεΐαν ἐκείνους ὁποῦ προσέχουν εἰς ἐκεῖνα. Ἐσεῖς λοιπὸν νὰ καταγίνεσθε εἰς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ. Καὶ νὰ τοὺς λογιάζετε πλέον τιμιωτέρους καὶ ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα τῆς ζωῆς σας. Καὶ διὰ νὰ τιμᾶτε περισσότερον αὐτοὺς τοὺς νόμους, νὰ τρέχετε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Τὴν ὁποίαν τὴν οἰκειοποιήθη διὰ μέσου τοῦ αἵματος[9] τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἠγαπημένου του υἱοῦ, τοῦ πρωτοτόκου πάσης τῆς κτίσεως.[10] Αὕτη ἡ Ἐκκλησία εἶναι θυγάτηρ τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ μᾶς ἐγέννησε διὰ μέσου τῆς διδασκαλίας τῆς νέας χάριτος, καὶ ἐτύπωσεν εἰς ἡμᾶς τὸν Χριστόν, μὲ τὸν ὁποῖον ἐσυντροφιασθήκετε, καὶ ἤσθε μέλη του ἅγια, καὶ διαλεκτά, καὶ δὲν ἔχετε καμίαν λέραν, ἢ ζαρωματίαν, ἢ κανένα μόλυσμα[11]. Ἀμὴ ἤσθε ἅγιοι καὶ χωρὶς ψεγάδι, καὶ μὲ τὴν ὀρθὴν πίστιν τελειωμένοι εἰς αὐτὸν τὸν Χριστόν, καὶ ἤσθε κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ σᾶς ἔπλασε.

1. Ψλ. 140, 4. **2.** Ιω. 6, 27. **3.** Ιω. 6, 29. **4.** Ψλ. 25, 5. **5.** Ψλ. 25, 4. **6.** Ψλ. 1, 1 - 2. **7.** Ιερ. 15, 17. **8.** Ιωβ 31, 5 - 6. **9.** Πραξ. 20, 28. **10.** Κολ. 1, 15. **11.** Εφ. 5, 27.

Β′,ξβ′ Κεφάλαιον ξβ^{ον}.

Φυλαχθῆτε λοιπὸν νὰ μὴν ἀνταμώνεσθε μὲ τοὺς διεφθαρμένους ἀνθρώπους, ἤγουν μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐθνῶν, καὶ πλανᾶσθε καὶ ἐσεῖς καὶ χάνεσθε, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει καμίαν συγκοινωνίαν μὲ τὸν διάβολον.[1] Καὶ ὅποιος ἀνταμώ-
φ.129^{v} νεται μὲ ἐκείνους ὁποῦ /(φ.129^{v}) φρονοῦν τὰ τοῦ διαβόλου, μετρᾶται ἕνας ἀπὸ ἐκείνους, καὶ θέλει κληρονομήσῃ τό, ἀλοίμονον. Νὰ φεύγετε καὶ τὰ ἄπρεπα σεργιάνια, λέγω τὰ θέατρα, καὶ τὰ πανηγύρια τῶν Ἑλλήνων, καὶ ταῖς γοητείαις, καὶ μαγείαις, καὶ μαντείαις, καὶ τοὺς καθαρισμούς, καὶ τὰς ὀρνιθομαντείας, καὶ τὰς νεκρομαντείας, καὶ τὰς φωνὰς τοῦ θεάτρου. Διότι λέγει ἡ Γραφή· «δὲν εἶναι ὀρνιθομαντεία εἰς τὸν Ἰακώβ, μήτε εἶναι μαντεία εἰς τὸν Ἰσραήλ».[2] Καὶ πάλι· «ἡ ὀρνιθομαντεία εἶναι ἁμαρτία».[3] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «νὰ μὴ μεταχειρισθῆτε ὀρνιθομαντείαν, καὶ νὰ μὴν ἀκολουθῆτε μαγείαις, καὶ μαντείαις, καὶ λεκανομαντείαις. Νὰ μὴ δέχεσθε ἐκείνους ὁποῦ γητεύουν».[4] Διὰ τοῦτο ἑρμηνεύει καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας λέγωντας, «εἰς ταῖς στράταις τῶν ἀσεβῶν μὴ περιπατῆτε, καὶ ἀπὸ τὰ σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ μὴ φοβᾶσθε».[5] Διὰ τοῦτο ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ ταῖς σύνοδαις τῶν ἀσεβῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν λοιπῶν αἱρετικῶν. Διὰ νὰ μὴ πάρωμεν εἰς ταῖς ψυχαῖς μας παγίδες μὲ τὴν συναναστροφὴν τῶν κακῶν. Διὰ νὰ μὴ συγκοινωνήσωμεν μὲ τοὺς ἀσεβεῖς εἰς τὴν ἀσέβειαν, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ μὴ συνα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ναστρεφώμεσθε εἰς ταῖς ἑορταῖς των, ἢ ὁποίαις γίνονται διὰ τιμὴν τῶν δαιμόνων. Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν καὶ τὰ πανηγύριά τους, καὶ τὰ παιγνίδια ὁποῦ γίνονται εἰς αὐτά. Ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν πανήγυριν, πάρεξ ἂν θέλῃ νὰ ἀγοράσῃ τίποτες διὰ τὸ κορμί του, καὶ νὰ περιποιηθῇ τὴν ψυχήν του, καὶ νὰ ἀγοράσῃ καὶ ἄλλα κάποια ἀναγκαῖα. Διὰ τοῦτο νὰ λείψετε ἀπὸ τὸ ἀλλάγι τῶν δαιμόνων, καὶ ἀπὸ τὴν θεωρίαν, καὶ ἀπὸ τὴν πανήγυριν, καὶ ἀπὸ τὰ τραπέζια, καὶ ἀπὸ τὸ πάλεμα, καὶ ἀπὸ κάθε θεωρία διαβολικήν.

1. Β' Κορ. 6, 14. **2**. Αρ. 23, 23. **3**. Α' Βασ. 15, 23. **4**. Λευ. 19, 26· Δτ. 18, 10 καὶ 19. **5**. Ιερ. 10, 2.

Β',ξγ' φ.130r /(φ.130r) Κεφάλαιον ξγον.

Ἐσεῖς οἱ νεώτεροι τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιμεληθῆτε νὰ ὑπηρετᾶτε μὲ προθυμίαν εἰς ὅλαις ταῖς χρείαις. Μὲ μεγάλην φρονιμάδα νὰ καταγίνεσθε εἰς ὅλα τὰ ἔργα σας. Διὰ νὰ βοηθῆτε (εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς σας) καὶ τὸν ἑαυτόν σας καὶ τοὺς πτωχούς, διὰ νὰ μὴ βαρύνετε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.[1] Διότι καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, ἂν καλὰ καὶ καταγινώμεσθε εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ὅμως καὶ τὰ ἔργα τῆς τέχνης μας δὲν τὰ ἀμελοῦμε. Μερικοὶ ἀπὸ λόγου μας εἶναι ψαράδες, ἄλλοι κάμνουν τέντας, ἄλλοι εἶναι γεωργοί, διὰ νὰ μὴ καθώμεσθε ποτὲ ἀργοί. Λέγει καὶ ὁ Σολομών· «ὦ ὀκνηρέ, πήγαινε εἰς τὸ μυρμῆγκι, καὶ βλέπωντας ταῖς στράταις του μιμήσου το, καὶ γίνου σοφώτερος ἀπὸ ἐκεῖνο. Ὅτι ἐκεῖνο μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν ἔχει χωράφι, μήτε ἔχῃ τινὰ νὰ τὸ ἀναγκάσῃ, μήτε ἔχῃ αὐθέντην, καὶ τὸ καλοκαῖρι ἑτοιμάζει τὸ φαγί του διὰ τὸν χειμῶνα, καὶ θησαυρίζει πολλὰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θερισμοῦ. Ἢ πήγαινε εἰς τὴν μέλισσαν, καὶ μάθε πῶς εἶναι δουλευτική, καὶ πραγματεύεται τὴν ὑπηρεσίαν της ὡς τιμίαν. Τῆς ὁποίας τοὺς κόπους τοὺς μεταχειρίζονται καὶ οἱ βασιλεῖς, καὶ οἱ ἰδιῶται διὰ ὑγείαν τους. Εἶναι ἐπιθυμητὴ καὶ δοξασμένη, μὲ ὅλον ὁποῦ εἰς τὴν δύναμιν εἶναι ἀδύνατος, τιμήσασα τὴν σοφίαν, ἤγουν τὴν ἐπιμέλειαν, εὐγῆκεν εἰς τὸ ἔργον της».[2] Καὶ πάλι· «ὡς πότε κάθεσαι ὦ ὀκνηρέ ; Πότε θέλεις σηκωθῇ ἀπὸ τὸν ὕπνον ; Ὀλίγον κοιμᾶσαι, ὀλίγον κάθεσαι, ὀλίγον νυστάζεις, καὶ ὀλίγον ἀγκαλιάζεσαι τὰ στήθη σου μὲ τὸ χέρι φ.130v σου. Ἔπειτα ἔρχεται εἰς ἐσὲ ἡ πτωχεία ὡσὰν ἕνας /(φ.130v) κακὸς σύντροφος, καὶ ἡ ἔνδεια ἔρχεται ὀγλήγορα ὡσὰν ἕνας κακὸς ἄνθρωπος θέλει ἀναχωρήσῃ ἀπὸ λόγου σου».[3] Καὶ πάλι· «ὅποιος δουλεύει καὶ ὀργώνει τὴν γῆν του, θέλει χορτάσῃ ἀπὸ ψωμία».[4] Καὶ ἀλλοῦ πάλι λέγει· «ὁ ἀργὸς ἐμπόδισε τὰ χέριά του ἀπὸ τὸ ἔργον, καὶ ἔφαγε τὰ κρέατά του».[5] Καὶ πάλι· «ὁ ὀκνηρὸς μὲ τὸ νὰ ἔκρυψε τὰ χέρι του ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ πη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γαίνῃ εἰς τὸ στόμα του».[6] Καὶ πάλι· «ὅταν ἀργοῦν τὰ χέρια, χαμηλώνει καὶ ταπεινώνεται ἡ στέγη τοῦ ὁσπιτίου».[7] Δουλεύετε λοιπὸν πάντοτε, ὅτι ἡ κατηγορία τοῦ ἀκαμάτου εἶναι ἀνιάτρευτος. Εἰδὲ καὶ δουλεύει καὶ δὲν κοπιάζει τινάς, νὰ μὴ τρώγῃ κοντὰ εἰς ἐσᾶς,[8] ὅτι τοὺς ἀργοὺς καὶ ἀκαμάτας τοὺς ἐχθρεύεται ὁ αὐθέντης μας Θεός. Κανένας ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ πιστεύουν τὸν Θεὸν ὀρθᾶ, δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀκαμάτης.

1. Α' Τιμ. 5, 16. **2**. Πρμ. 6, 6 - 8. **3**. Πρμ. 6, 9 - 11. **4**. Πρμ. 12, 11· ibid. 28, 19. **5**. Εκ. 4, 5. **6**. Πρμ. 19, 24. **7**. Εκ. 10, 18. **8**. Β' Θεσ. 3, 10.

(φ.131^{r-v} λευκὸν)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.132^{r} /(φ.132^{r}) **Κεφάλαια τοῦ Γου Βιβλίου.**

Ὅτι ἡ χήρα ὁποῦ δὲν εἶναι χρονῶν ἑξήντα, δὲν πρέπει νὰ βαλθῇ εἰς τὸ μοναστῆρι ὁποῦ εἶναι διωρισμέναις νὰ κάθωνται ἡ χήραις ὁποῦ ἀπαρνήθηκαν τὴν δεύτερην ὑπανδρείαν : α^{ον}.

Ὅτι εἰς τὸ μοναστῆρι ὁποῦ εἶναι διωρισμέναις ἡ χήραις, δὲν πρέπει νὰ βαλθοῦν νέαις χήραις διὰ τὸ ὕποπτον, μήπως καὶ δευτεροϋπανδρευθοῦν : β^{ον}.

Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ χήραις, καὶ πῶς πρέπει νὰ βοηθοῦνται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον : γ^{ον}.

Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ εὐεργετῇ κάθε ἐνδεῆ : δ^{ον}.

Ὅτι πρέπει ἡ χήρα νὰ ἐπιμελῆται τὰ καλὰ ἤθη : ε^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ διδάσκουν ἡ γυναῖκες, ὅτι εἶναι ἄπρεπον, καὶ ποίαις γυναῖκες ἀκολουθοῦσαν τὸν Χριστόν : στ^{ον}.

Τὶ λογῆς εἶναι ἡ ψεύτικαις χήραις : ζ^{ον}.

Ὅτι μήτε ἡ χήρα, μήτε ὁ ἐπίσκοπος, μήτε ἄλλος χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ πάρῃ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τοὺς κακοὺς καὶ ἀναξίους : η^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει ἡ γυναῖκες νὰ βαπτίζουν. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀσεβές, καὶ ξένον ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ : θ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει ὁ λαϊκὸς νὰ κάμῃ τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως, ἢ βάπτισμα, ἢ θυσίαν, ἢ χειροθεσίαν, ἢ εὐλογίαν : ι^{ον}.

Ὅτι ἔξω ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον, ἢ ἀπὸ τὸν ἱερέα δὲν ἐδόθη ἄδεια εἰς κανένα ἄλλον ἀπὸ τοὺς ἐπιλοίπους κληρικοὺς νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐνεργεῖ ὁ ἱερεύς. Χειροτονίαν δὲ νὰ κάμῃ μόνος ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὄχι ἄλλος τινάς : ια^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ φθονοῦμεν, καὶ νὰ βασκαίνωμεν : ιβ^{ον}.

Πῶς πρέπει νὰ προσεύχωνται ἡ χήραις διὰ ἐκείνους ὁποῦ ταῖς δίδουν τὰ χρειαζόμενα : ιγ^{ον}.

φ.132^{v} /(φ.132^{v}) Ὅτι ὅποια δίδει ἐλεημοσύνην εἰς ταῖς χήραις, δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται, καὶ νὰ κηρύξῃ τὸ ὄνομά της, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προστάζει : ιδ^{ον}.

Ὅτι εἶναι ἄπρεπον νὰ κακολογῇ τινὰς τὸν γείτονά του, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χριστιανοῦ νὰ καταρᾶται : ιε^{ον}.

Ἑρμηνεία διὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα : [ιστ^{ον}.]

Ποίαν αἰτίαν ἔχει τὸ εἰς Χριστὸν βάπτισμα ; Καὶ διατὶ λέγονται τὰ τέτοια λόγια ὁποῦ λέγονται εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα ; Καὶ διατὶ γίνονται τὰ ὅσα γίνονται εἰς τὸ βάπτισμα : ιζ^{ον}.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ διδαγμένος τὴν χριστιανωσύνην : ιη^{ον}.
Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ διάκονος : ιθ^{ον}.
Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ χειροτονᾶται ἀπὸ τρεῖς, ἢ δύο ἐπισκόπους, καὶ ὄχι ἀπὸ ἕνα, ὅτι ἂν χειροτονᾶται ἀπὸ ἕνα, εἶναι ἀβεβαιον : κ^{ὸν}.

φ.133^{r} /(φ.133^{r}) Βιβλίον Γ^{ον}.

Γ′,α′ Κεφάλαιον α^{ον}.

Διὰ ταῖς χήραις.

Χήραις παρακάτω ἀπὸ ἑξῆντα χρονῶν νὰ μὴ ταῖς διορίσετε[1], καὶ ταῖς βάλλετε εἰς τὸ μοναστῆρι τῶν χηρῶν, ὦ ἐπίσκοποι, διὰ νὰ μὴν εἶναι (εἰς κάποιον τρόπον) ὑποψία, μήπως καὶ ὑπανδρεύωνται β^{ον} μὲ τὸ νὰ εἶναι νέαις. Εἰδὲ καὶ διορίσετε ἐκεῖ νεώτερην χήραν, καὶ δὲν ὑποφέρει τὴν χηρείαν, μὲ τὸ νὰ εἶναι νέα, καὶ ὑπανδρευθῇ, προξενᾷ ἐντροπὴν εἰς τὴν τιμὴν τοῦ μοναστηρίου ἐκείνου, καὶ θέλει δώσῃ λόγον εἰς τὸν Θεόν, ὄχι διατὶ ὑπανδρεύθηκεν β^{αν} φοράν, ἀλλὰ διατὶ δὲν ἐφύλαξε τὴν ὑπόσχεσίν της, καὶ ἔκαμεν ἀταξίαν ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ,[2] διότι δὲν ἦλθε μὲ πίστιν, καὶ φόβον νὰ φυλάξῃ τὴν ὑπόσχεσίν της. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑποσχεθῇ μὲ αὐθάδειαν καὶ ἀστόχαστα, ἀλλὰ μὲ σιγουρότητα. Διότι καλήτερα εἶναι νὰ μὴ τάξῃ, παρὰ νὰ τάξῃ καὶ νὰ μὴ πληρώσῃ.[3] Εἰδὲ καὶ καμία χήρα νεώτερη ζήσασα μὲ τὸν ἄνδρα της ὀλίγον καιρόν, τὸν ὑστερήθη ἢ διὰ τὸν θάνατόν του, ἢ διὰ καμίαν ἄλλην αἰτίαν, καὶ μένει μοναχή, ἔχουσα τὸ χάρισμα τῆς χηρείας, θέλει ἦσθαι καλότυχη, ἐπειδὴ καὶ ἔγινεν ὁμοία μὲ τὴν χήραν ὁποῦ ἦτον ἀπὸ τὰ Σάρεφθα τῆς Σιδονίας, ἡ ὁποία ἐφιλοξένησε τὸν Ἠλίαν τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ.[4] Ἡ τέτοια χήρα εἶναι ὡσὰν τὴν Ἄνναν τὴν θυγατέρα τοῦ Φανουήλ, ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἀσήρ, ἡ ὁποία δὲν ἀναχωροῦσε ἀπὸ τὸ ἱερόν, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐκαταγίνετο εἰς ταῖς παρακάλεσες καὶ εἰς ταῖς προσευχαῖς, μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον ὀγδοντατεσσάρων χρόνων, μὲ τὸν ἄνδρα της ἔζησε ἑπτὰ χρόνους ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς παρθενείας της. Καὶ δοξάζουσα τὸν ἐρχομὸν τοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστοῦσε τὸν Θεόν. Καὶ φ.133^{v} ἐκήρυττε διὰ τὸν Χριστὸν εἰς ὅλους τοὺς Ἰουδαίους ὁ-/(φ.133^{v}) ποῦ ἀπαντύχαιναν τὴν ἐλευθερίαν.[5] Ἡ τέτοια χήρα πέρνουσα μαρτυρίαν καὶ βεβαίωσιν, θέλει τιμηθῇ. Καὶ ἐδὼ εἰς τὴν γῆν ἔχει τιμὴν καὶ δόξαν κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν ἔχει ἔπαινον.

1. Α′ Τιμ. 5, 9. 2. Α′ Τιμ. 5, 11. 3. Εκ. 5, 4. 4. Γ′ Βασ. 17, 9 - 24. 5. Λκ. 2, 36 - 38.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γ',β' Κεφάλαιον β^ον.

Ἡ νεώτεραις χήραις νὰ μὴ βαλθοῦν εἰς τὴν κατοικίαν τῶν χηρῶν, μήπως καὶ διὰ πρόφασιν πῶς δὲν ἠμποροῦν νὰ χαλινώσουν τὴν νεότητα, ἤθελαν ὑπανδρευθῇ β^ον, καὶ ἤθελαν ἀτιμασθῇ. Ταῖς χήραις νὰ ταῖς ἐπιμεληθῆτε, καὶ νὰ ταῖς βοηθήσετε, διὰ νὰ μὴ προφασίζωνται πῶς δὲν ἔχουν τὰ χρειαζόμενα, καὶ ὑπανδρεύονται β^ον, καὶ κάμνουν πρᾶγμα ἄπρεπον καὶ ἄσχημον. Πρέπει νὰ ἠξεύρετε καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ α^η ὑπανδρεία ὁποῦ γίνεται κατὰ τὸν Νόμον, εἶναι νόμιμος ὡσὰν ὁποῦ γίνεται κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ. Ἡ β^α ὑπανδρεία εἶναι παράνομος, ὄχι διὰ τὴν ἀντάμωσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ψεῦμα, διατὶ ὑποσχέθηκε νὰ μὴ μεταϋπανδρευθῇ, καὶ ὑπανδρεύθηκε. Ὁ δὲ γ^ος γάμος εἶναι σημάδι τῆς κακῆς ἐπιθυμίας. Ὁ δὲ δ^ος γάμος εἶναι φανερὰ πορνεία, καὶ ἀναμφίβολος ἀκολασία. Ὅτι ὁ Θεὸς ὅταν ἔκαμε τὸν κόσμον, εἰς ἕνα ἄνδρα μίαν γυναῖκα ἔδωκε, καθὼς λέγει καὶ ἡ Γραφή. Καὶ θέλουν ἦσθαι οἱ δύο εἰς ἕνα κορμί.[1] Ἡ δὲ χήραις ὁποῦ εἶναι νέαις, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ α^ου ἀνδρός, ἂς ὑπανδρεύωνται καὶ β^ον διὰ νὰ μὴ πέσουν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ διαβόλου, καὶ εἰς πολλαῖς παγίδες, καὶ εἰς ἄπρεπαις ἐπιθυμίαις, ὁποῦ ζημιώνουν[2] τὴν ψυχήν. Ἡ ὁποίαις περισσότερον προξενοῦν κόλασιν, παρὰ ἄνεσιν.

1. Γεν. 2, 24. 2. Α' Τιμ. 3, 6· ibid. 6, 9.

Γ',γ' Κεφάλαιον γ^ον.

φ.134^r Ἀληθιναῖς χήραις εἶναι ἐκείναις ὁποῦ ἐπῆραν ἕνα ἄνδρα, /(φ.134^r) καὶ εἶναι μαρτυρημέναις ἀπὸ πολλούς, πῶς ἔχουν καλὰ ἔργα. Εἶναι χήραις ἀληθιναῖς, εἶναι καθαραῖς, παστρικαῖς, πισταῖς, εὐσεβεῖς, ἔθρεψαν τὰ τέκνα των καλά,[1] εἶχαν ἀκατηγόρητον φιλοξενίαν, ταῖς ὁποίαις πρέπει νὰ ταῖς ἐπιμεληθῆτε ὡς ἀφιερωμέναις εἰς τὸν Θεόν. Ὅμως καὶ τοὺς πτωχοὺς νὰ τοὺς ἐνθυμηθῇς ὦ ἐπίσκοπε, καὶ νὰ τοὺς βοηθήσῃς, καὶ νὰ τοὺς ἐπιμεληθῇς, ὡσὰν ἐπίτροπος τοῦ Θεοῦ[2] ὁποῦ εἶσαι, μοιράζωντας τὰ πρέποντα εἰς τὸν ἁρμόδιον καιρόν, τόσον εἰς ταῖς χήραις, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὀρφανούς, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς θλίψες, καὶ στενοχωρίαις.

1. Α' Τιμ. 5, 10. 2. Τιτ. 1, 7.

Γ',δ' Κεφάλαιον δ^ον.

Καὶ ἂν εἶναι τινὲς ὁποῦ δὲν εἶναι χήραις, ἢ χηρευόμενοι, ὅμως χρειάζονται βοήθειαν, ἢ διὰ τὴν πτωχείαν τους, ἢ διὰ ἀῤῥωστίαν, ἢ διατὶ θρέφουν τέκνα, πρέπει νὰ ἐπισκέπτεσαι ὅλους, καὶ νὰ τοὺς ἐπιμεληθῇς. Διότι ἐκεῖνοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ δίδουν ἐλεημοσύναις, δὲν ταῖς δίδουν παρευθὺς εἰς ταῖς χήραις ἀστόχαστα, ἀλλὰ ταῖς δίδουν ἀδιορίστως, καὶ ταῖς ὀνομάζουν ἐλεημοσύναις θελληματικαῖς. Καὶ ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι ἐπίσκοπος, καὶ ἠξεύρεις τοὺς στενοχωρημένους, νὰ μοιράσῃς ὡς καλὸς οἰκονόμος[1] ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐλεημοσύνην εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἠξεύρεις. Ὁ Θεὸς ἠξεύρει ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδωκε τὴν ἐλεημοσύνην, μὲ ὅλον ὁποῦ ἐκεῖνος λείπει, καὶ ἐσὺ μοιράζεις τὴν ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς ἐνδεεῖς. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἔχει τὸν τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ ἐσὺ ἔχεις τὸν μακαρισμὸν καὶ τὸν ἔπαινον τῆς κυβερνήσεως ὁποῦ ἔγινε μὲ καλήν σου συνείδησιν. Νὰ εἰπῇς εἰς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνου ὁποῦ ἔδωκε τὴν ἐλεημοσύνην, διὰ νὰ προσ-
φ.134ᵛ ευχηθοῦν διὰ λόγου του καὶ ἐξ ὀνόματος. Πρέπει νὰ /(φ.134ᵛ) εὐεργετήσῃς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ μὴν ἐξετάζῃς ποῖος εἶναι τοῦτος, καὶ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ; Ὅτι λέγει ὁ Χριστός, «ὅποιος σὲ ζητᾷ ἐλεημοσύνην, δῶσέ του».[2] Φανερὸν εἶναι πῶς προστάζει νὰ δώσῃς εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀληθινᾶ ἔχει χρείαν καὶ ἔνδειαν, κἄντε φίλος εἶναι, κἄντε ἐχθρός, κἄντε συγγενής, κἄντε ξένος, κἄντε ἀνύπανδρος, κἄντε ὑπανδρεμένος. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἁγίας Γραφῆς μᾶς παραγγέλλει ὁ Θεὸς διὰ τοὺς πτωχούς, λέγωντας, διὰ μέσου τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, «θρύψε τὸ ψωμί σου εἰς τὸν πεινασμένον, καὶ νὰ δεχθῇς εἰς τὸ σπίτι σου τοὺς πτωχοὺς ὁποῦ δὲν ἔχουν κατοικίαν. Ἂν βλέπῃς γυμνόν, ἔνδυσέ τον, καὶ ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς σου δὲν θέλεις ἀλησμονηθῇ».[3] Καὶ διὰ μέσου τοῦ Δανιὴλ λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἐξουσιαστήν· «διὰ τοῦτο ὦ βασιλεῦ, ἂς σὲ ἀρέσῃ ἡ θέλησίς μου, καὶ ἐλευθέρωσε ταῖς ἁμαρτίαις σου μὲ ἐλεημοσύναις, καὶ ταῖς ἀδικίαις σου μὲ ταῖς εὐσπλαγχνίαις πρὸς τοὺς πτωχούς».[4] Καὶ διὰ τοῦ Σολομῶντος λέγει· «μὲ ταῖς ἐλεημοσύναις καὶ μὲ τὴν πίστιν καθαρίζονται ἡ ἁμαρτίαις».[5] Καὶ ὁ Δαβὶδ πάλι λέγει· «καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ γίνεται φρόνιμος καὶ στοχαστικὸς εἰς τὸν πτωχὸν καὶ ἐνδεῆ, εἰς καιρὸν ἀνάγκης θέλει τὸν γλυτώσῃ ὁ Κύριος».[6] Καὶ πάλι· «ὁ ἐλεήμων ἐσκόρπισε, ἔδωκεν εἰς τοὺς πτωχούς, ἡ δικαιοσύνη του ἀπομένει αἰώνιος».[7] Καὶ ὁ Σολομὼν λέγει· «ὅποιος ἐλεεῖ τὸν πτωχόν, δανείζει τὸν Θεόν. Καὶ κατὰ τὴν ἐλεημοσύνην του θέλει τοῦ ἀνταποδοθῇ».[8] Καὶ πάλι· «ὅποιος κλείει τὰ αὐτία του διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν παρακαλεῖ, θέλει παρακαλέσῃ καὶ αὐτός, ὅμως δὲν θέλει εἰσακουσθῇ».[9]

1. Α' Πε. 4, 10. **2**. Λκ. 6, 30. **3**. Ησ. 58, 7. **4**. Δν. 4, 24. **5**. Πρμ. 15, 27α. **6**. Ψλ. 40, 2. **7**. Ψλ. 111, 9. **8**. Πρμ. 19. 17. **9**. Πρμ. 21, 13.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γ',ε' Κεφάλαιον ε^ον.

φ.135^r Κάθε χήρα ἂς εἶναι ἥμερη, ἥσυχη, ταπεινή, ἄκακος, νὰ μὴ /(φ.135^r) θυμώνεται, νὰ μὴν εἶναι πολύλογος, νὰ μὴ φωνάζῃ, νὰ μὴν εἶναι αὐθαδόστομος, νὰ μὴ κατακρίνῃ, νὰ μὴ πολυεξετάζῃ τὰ λόγια, νὰ μὴ λέγῃ τὰ αὐτὰ λόγια δύο φοραῖς. Νὰ μὴν ἀγαπᾷ νὰ ἐξετάζῃ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων. Ἂν ἀκούσῃ κανένα λόγον σκληρόν, ἢ ἔργον σκληρὸν ὁποῦ ἔγινεν, ἂς καμωθῇ πῶς δὲν τὸ εἶδεν, ἢ δὲν τὸ ἄκουσε. Ἡ χήρα ἄλλο τίποτες νὰ μὴ φροντίζῃ, πάρεξ πῶς νὰ προσεύχεται διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἐλεοῦν, καὶ διὰ ὅλους τοὺς χριστιανούς. Ὅταν τὴν ἐρωτᾷ τινὰς τίποτες, νὰ μὴν ἀποκρίνεται εὐθύς, πάρεξ νὰ ἀποκριθῇ ὅταν εἶναι διὰ τὴν πίστιν, καὶ διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα. Ἐκείνους ὁποῦ θέλουν νὰ διδάσκωνται τὰ δόγματα τῆς χριστιανωσύνης, νὰ τοὺς στείλῃς εἰς τοὺς ἡγουμένους. Νὰ ἀποκριθῇ μόνον τὰ λόγια ὁποῦ ἀναιροῦν τὴν πλάνην τῆς πολυθεΐας, καὶ νὰ ἀποδείξῃ πῶς ἕνας καὶ μόνος εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν ὅλων Θεός. Διὰ δὲ τὰ ἄλλα ἂς μὴν ἀποκριθῇ τίποτες μὲ αὐθάδειαν, μήπως καὶ συντυχαίνῃ μὲ ἀμάθειαν, καὶ προξενᾷ βλασφημίαν εἰς τὸν περὶ πίστεως λόγον. Ὁ Χριστὸς ἐπαρωμοίασε τὸν περὶ πίστεως λόγον μὲ τὸ σπυρὶ τοῦ σιναπίου.[1] Τὸ ὁποῖον εἶναι πολλὰ θερμόν. Καὶ ἂν τὸ μεταχειρισθῇ τινὰς ἄτεχνα, τὸ εὑρίσκει πικρόν. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ μυστήρια δὲν πρέπει νὰ εἶναι τινὰς αὐθάδης, ἀλλὰ στερεός. Μᾶς παραγγέλλει ὁ αὐθέντης μας Χριστὸς λέγωντας· «μὴ βάλλετε τὰ μαργαριτάριά σας ἐμπροστὰ εἰς τοὺς χοίρους, μήπως καὶ τὰ καταπατοῦν μὲ τὰ ποδάριά τους, ἔπειτα γυρίζουν καὶ σᾶς τὰ ρίχνουν».[2] Διότι οἱ ἄπιστοι ἂν ἀκούσουν ἀπὸ τινὰ τὸν περὶ Χριστοῦ λόγο, ὄχι τεχνικά, καὶ καθὼς πρέπει, ἀλλὰ ἄτεχνα, καὶ λειψά, (μάλιστα τὴν σάρκωσιν καὶ τὰ πάθη του) περισσότερον τὸν περιγελοῦν, καὶ τὸν καταφρονοῦν, παρὰ ὁποῦ νὰ τὸν πιφ.135^v στεύσουν. Καὶ τότε ἡ /(φ.135^v) γερόντισσα ἡ χήρα ὑπόκειται εἰς τὴν αὐθάδειαν, καὶ εἰς τὴν βλασφημίαν. Καὶ θέλει κληρονομήσῃ τό, ἀλοίμονον. Καθὼς λέγει ὁ Θεός· «ἀλοίμονον εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, διὰ τὸν ὁποῖον βλασφημᾶται τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ ἄπιστα ἔθνη».[3]

1. Πρβλ. Μτ. 13, 31. 2. Μτ. 7, 6. 3. Ησ. 52, 5.

Γ',στ' Κεφάλαιον στ^ον.

Διὰ τοῦτο δὲν δίδομεν ἄδειαν εἰς ταῖς γυναῖκες νὰ διδάξουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μόνον νὰ προσευχηθοῦν, καὶ νὰ ἀκροάζωνται τοὺς διδασκάλους. Ὅτι ὁ ἴδιος διδάσκαλος καὶ αὐθέντης μας Ἰησοῦς Χριστὸς στέλλωντας ἡμᾶς τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους νὰ διδάξωμεν τὸν λαὸν καὶ τὰ ἔθνη,[1] δὲν ἔστειλε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γυναῖκες πουθενὰ εἰς τὸ κήρυγμα, μὲ ὅλον ὁποῦ εἶχε νὰ στείλῃ. Ὅτι ἦτον μαζί μας ἡ μητέρα του, καὶ ἡ ἀδελφαῖς του,[2] καὶ ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ Μαρία τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἡ Μάρθα καὶ ἡ Μαρία ἡ ἀδελφαῖς τοῦ Λαζάρου, ἡ Σαλώμη, καὶ ἄλλαις.[3] Ἂν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ διδάξουν ἡ γυναῖκες, α^ος ὁ Χριστὸς ἤθελε προστάξῃ καὶ αὐταῖς μαζί μας νὰ διδάξουν τὸν λαόν. Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνδρας εἶναι κεφαλὴ τῆς γυναικός,[4] δὲν εἶναι δίκαιον τὸ κορμὶ νὰ ἐξουσιάζῃ τὸ κεφάλι. Ἂς καταλάβῃ ἡ χήρα πῶς εἶναι ναὸς Θεοῦ, καὶ ἂς κάθεται μέσα εἰς τὸ σπίτι της, καὶ ἂς μὴ περιπατῇ εἰς τὰ σπίτια τῶν ἀνθρώπων μὲ πρόφασιν, πῶς τάχα πηγαίνει διὰ νὰ πάρῃ τίποτες, ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ δὲν τρέχει ποτὲ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀμὴ εἶναι στερεωμένος εἰς ἕνα τόπον. Καὶ ἡ παρθένος καὶ ἡ χήρα νὰ μὴ τρέχουν εἰς ἕνα μέρος καὶ ἄλλο, καὶ νὰ περιτριγυρίζουν ματαίως εἰς τὰ ξένα σπίτια, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀδιάντροπαις, καὶ ἐκείναις ὁποῦ χωρὶς ὑπηρεσία τρέχουν εἰς ἕνα καὶ ἄλλο μέρος, δὲν ἡσυχάζουν εἰς ἕνα τόπον[5]
φ.136^r μὲ τὸ νὰ μὴν εἶναι ἀληθινᾶ χήραις, ἀλλὰ /(φ.136^r) πήραις, ἤγουν σακκούλαις, εἰς τὸ νὰ δεχθοῦν μέσα φλύαρους, κατακριτάς, κακοὺς συμβούλους, ἀπροσώπους. Λοιπὸν μὲ τὸ νὰ εἶναι τέτοιαις, δὲν εἶναι ἄξιαις διὰ τὸν Θεὸν ὁποῦ ταῖς ἐπροσκάλεσε. Καὶ τὴν Κυριακὴν δὲν συναθροίζονται εἰς τὸ κοινὸν συμμάζωμα ὡς καθὼς καὶ οἱ πρόθυμοι, ἀμὴ ἢ νυστάζουν, ἢ φλυαροῦν, ἢ μαυλιστεύουν, ἢ ζητοῦν τίποτες, ἢ κουρσεύουν ἄλλους καὶ τοὺς φέρουν εἰς τὸν διάβολον, καὶ δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ ἐγκρατεύωνται κατὰ Θεόν, ἀμὴ τοὺς κάμνουν νὰ εὔγουν τέτοιοι ἄδειοι, καθὼς ἐμπῆκαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἄδειοι, μὲ τὸ νὰ μὴν ἀκούσουν ἐκείνους ὁποῦ διδάσκουν, ἢ ἀναγινώσκουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοὺς τέτοιους λέγει καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας, «θέλετε ἀκούσῃ μὲ τὴν ἀκοήν, καὶ νὰ μὴ καταλάβετε. Καὶ βλέποντας θέλετε ἰδῇ, καὶ νὰ μὴν ἰδῆτε».[6]

1. Πρβλ. Μτ. 28, 19. **2.** Μτ. 13, 56. **3.** Πρβλ. Μτ. 27, 56 καὶ 61. **4.** Α' Κορ. 11, 3. **5.** Πρβλ. Πρμ. 7, 11. **6.** Ησ. 6, 9 - 10.

Γ',ζ' Κεφάλαιον ζ^ον.

Τὸν ὅμοιον τρόπον ἐκλείσθηκαν τὰ αὐτία τῆς καρδίας τῶν τέτοιων χηρῶν, διὰ νὰ μὴ κάθωνται μέσα εἰς τὰ σπίτια των, καὶ νὰ συνομιλοῦν μὲ τὸν Θεόν. Ἀλλὰ νὰ τρέχουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, μὲ πρόφασιν τάχα ἐλεημοσύνης. Καὶ μὲ ταῖς φλυαρίαις των νὰ κάμουν τὰ θελήματα τοῦ διαβόλου. Ἡ τέτοιαις χήραις δὲν εἶναι ἀφιερωμέναις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι κάποιαις χήραις, ἡ ὁποίαις τὴν ζητίαν τὴν λογιάζουν διὰ ὑπηρεσίαν. Καὶ μὲ τὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ ζητοῦν ἀδιάντροπα, καὶ πέρνουν ἀχόρταστα, ἔκαμαν πολλοὺς καὶ δὲν θέλουν νὰ δώσουν ἐλεημοσύνην. Ἔπρεπε διὰ τὴν ὀλιγαρκίαν καὶ ταπεινότητα τῆς γνώμης των νὰ εὐχαριστοῦνται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ αὐταῖς κάμνουν τὸ ἐναντίον, τρέχουν εἰς τὰ σπίτια τῶν πλουσίων καὶ τῶν γειτόνων καὶ τὰ
φ.136ᵛ συγχίζουν, καὶ σωρεύουν ἄσπρα. /(φ.136ᵛ) Καὶ δανείζουν μὲ βαρέα διάφορα. Καὶ μόνον τὸν πλοῦτον ἐγνοιάζονται. Ὁ Θεὸς αὐτῶν εἶναι τὸ πουγγί. Αὐταῖς περισσότερον ἀπὸ κάθε ἀρετὴν προτιμοῦν τὸ φαγητὸν καὶ τὸ πιοτόν, καὶ λέγουν, ἂς τρώγωμεν, καὶ ἂς πίνωμεν, ὅτι αὔριον ἀποθαίνομεν.[1] Ἡ ὁποίαις τὸν πλοῦτον καὶ τὰ φαγητὰ τὰ ἐλογίασαν παντοτεινά, καὶ ὄχι πρόσκαιρα. Διότι ἐκείνη ὁποῦ ἔμαθε νὰ μαζώνῃ ἄσπρα, ἀντὶς διὰ τὸν Θεόν, προσκυνᾷ τὸν πλοῦτον, ἤγουν δουλώνεται εἰς τὸ κέρδος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἀρεστὴ εἰς τὸν Θεόν, μήτε νὰ εἶναι ὑπήκοος εἰς ταῖς προσκύνησές του, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ τὸν παρακαλέσῃ συχνά, ἐπειδὴ καὶ ἔχει τὸν νοῦν της καὶ τὴν γνώμην της εἰς τὸ νὰ μαζώνῃ ἄσπρα. Ὅπου εἶναι ὁ θησαυρός της, ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ καρδία της.[2] Καὶ συλλογίζεται ποῦ νὰ πηγαίνῃ νὰ πάρῃ τίποτες. Ἢ ὅτι ἀλησμόνησε τὴν ὀδεῖνα τὴν φιλενάδα της, καὶ ἔχει χρέος νὰ συνομιλήσῃ μὲ ἐκείνην. Καὶ ὅποια συλλογίζεται τὰ τοιαῦτα, πλέον δὲν ἔχει τὸν νοῦν της εἰς τὴν προσευχήν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔγνοιαν ὁποῦ ἤθελε λάχῃ. Διὰ τοῦτο καὶ ἂν θέλῃ καμίαν φορὰν νὰ προσεύχεται διὰ κανένα, δὲν τὴν ἀκούει ὁ Θεός, ὅτι δὲν παρακαλεῖ τὸν Θεὸν μὲ ὅλην της τὴν καρδίαν, ἀλλὰ μὲ διαμοιρασμένον νοῦν. Ἀμὴ ἐκείνη ὁποῦ θέλει νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν της εἰς τὸν Θεόν, κάθεται μέσα εἰς τὸ σπίτι, καὶ συλλογίζεται τὰ τοῦ Θεοῦ[3] νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ μὲ ἀκατάπαυστον στόμα προσφέρει εἰς τὸν Θεὸν καθαρὰν παρακάλεσιν. Ὡς καθὼς καὶ ἡ σοφωτάτη Ἰουδὴθ ἡ μαρτυρημένη εἰς τὴν καθαρότητα, τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν ἐπαρακαλοῦσε τὸν Θεὸν διὰ τοὺς Ἑβραίους.[4] Ἔτζι καὶ
φ.137ʳ ἡ χήρα ὁποῦ ὁμοιάζει ἐκείνην, ἂς πα-/(φ.137ʳ)ρακαλῇ τὸν Θεὸν ἀκατάπαυστα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ὁ Θεὸς θέλει τὴν ἀκούσῃ, μὲ τὸ νὰ εἶναι ὁ νοῦς της ἀφιερωμένος εἰς μόνον τὸν Θεόν, καὶ δὲν εἶναι δοσμένος εἰς τὴν ἀχορτασίαν, μήτε εἰς ἐπιθυμίαν πολυέξοδον. Ὅταν τὸ ὁμμάτι της εἶναι παστρικό, καὶ ἡ ἀκοή της καθαρά, καὶ τὰ χέριά της ἀμαγάριστα, καὶ τὰ ποδάριά της ἥσυχα, καὶ τὸ στόμα της δὲν εἶναι ἕτοιμον, μήτε εἰς τὴν λαιμαργίαν, μήτε εἰς τὴν φλυαρίαν, ἀλλὰ συντυχαίνει τὰ πρέποντα, καὶ τρώγει ὅσον πρέπει διὰ νὰ ζῇ, καὶ νὰ ὑγιαίνῃ, ὅταν εἶναι ἔτζι φρόνιμη καὶ ἥσυχος, θέλει ἦσθαι καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀρεστή. Καὶ εὐθὺς ὁποῦ ζητᾷ τίποτες ἀπὸ τὸν Θεόν, τῆς τὸ δίδει ὁ Θεός. Ὁ ὁποῖος λέγει εἰς τὸν καλὸν ἄνθρωπον· ἀκόμι παρακαλεῖς, καὶ ἐγὼ λέγω, ἰδοῦ ὁποῦ εἶμαι παρόν.[5] Καὶ σὰν εἶναι τέτοια, ἂς μὴν εἶναι φιλάργυρη,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἂς μὴν εἶναι ὑπερήφανη, μήτε ἄδικη, μήτε ἀχόρταστη, μήτε λαίμαργη. Νὰ εἶναι σωφρονισμένη, ἥμερη, ἀτάραχη, εὐλαβής, τιμία, νὰ κάθεται εἰς τὸ σπίτι της, νὰ ψάλλῃ, νὰ προσεύχεται, νὰ διαβάζῃ, νὰ ἀγρυπνᾷ, νὰ νηστεύῃ. Πάντοτε νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Θεόν, μὲ ὕμνους καὶ ψαλμωδίαις. Ἂν ἀγοράσῃ μαλλὶ διὰ δούλευμα, καλήτερα νὰ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλαις νὰ τὸ δουλεύουν, παρὰ νὰ ἔχῃ χρεία αὐτὴ ἀπὸ τίποτες, ἐνθυμουμένη τὴν χήραν ὁποῦ μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν Χριστὸν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Ἡ ὁποία πηγαίνουσα εἰς τὸ ἱερόν, ἔβαλεν εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς Ἐκκλησίας τὰ δύο λεπτά, τὰ ὁποῖα λέγονται ἕνας κοδράτης. Καὶ βλέπωντάς την ὁ καρδιογνώστης ὁ αὐθέντης καὶ διδάσκαλός μας Χριστός, εἶπεν· «ἀλήθεια σᾶς λέγω, ἐτούτη ἡ χήρα ἔβαλεν εἰς τὸ θησαυροφυ-
φ.137ᵛ λάκιον περισ-/(φ.137ᵛ) σότερον ἀπὸ ὅλους. Ὅτι ὅλοι ἔβαλαν ἀπὸ τὸ περίσσευμά τους, ἐτούτη ἔβαλεν ἀπὸ ἐκεῖνο ὁποῦ τῆς ἔλειπεν, ἤγουν ὅλον τὸν βίον ὁποῦ εἶχεν».[6] Ἡ χήραις πρέπει νὰ εἶναι φρόνιμαις καὶ τίμιαις, νὰ πείθωνται εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ διακόνους, ἀκόμι καὶ εἰς ταῖς διακόνισσαις. Νὰ εὐλαβοῦνται, νὰ ἐντρέπωνται, νὰ φοβοῦνται, νὰ μὴ θελήσουν νὰ προστάξουν, μήτε νὰ κάμνουν τίποτες χωρὶς τὴν παραγγελίαν, καὶ τὴν γνώμην τοῦ διακόνου, ἤγουν τὸ νὰ πηγαίνουν εἰς κανένα διὰ νὰ φάγουν, καὶ νὰ πίουν, ἢ νὰ πάρουν τίποτες ἀπὸ τινά. Εἰδὲ καὶ χωρὶς προσταγὴν κάμνει κανένα ἀπ' αὐτὰ ὁποῦ εἴπαμεν, ἂς παιδευθῇ ἢ ἂς ἀφορισθῇ ὡς αὐθάδισσα.

1. Ησ. 22, 13. **2**. Μτ. 6, 21. **3**. Πρβλ. Α' Κορ. 7, 32. **4**. Πρβλ. Ιδ0. 9, 1 κεξ. **5**. Ησ. 58, 9. **6**. Μκ. 12, 42 - 44· Λκ. 21, 3.

Γ',η' Κεφάλαιον η'ον.

Ἡ χήρα ὁποῦ πέρνει τὴν ἐλεημοσύνην, πόθεν ἰξεύρει τὶ λογῆς εἶναι ἐκείνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πέρνει ἐλεημοσύνην ; Καὶ ἀπὸ ποίαν ὑπηρεσίαν ἀπόκτησε, καὶ τῆς δίδει τὸ φαγητόν ; Τάχα ἀπὸ ἀδικίαν, ἢ ἀπὸ καμίαν ἄλλην κακὴν κυβέρνησιν ; Δὲν ἰξεύρει ἡ χήρα, πῶς ἂν πάρῃ τίποτες ὁποῦ δὲν ἀρέσει τοῦ Θεοῦ, θέλει δώσῃ λογαριασμὸν διὰ τὸ καθένα. Μήτε οἱ ἱερεῖς δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ δεχθοῦν θελληματικὴν ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὴν κακήν, ἤγουν ἀπὸ τὴν ἀδικήτριαν, ἢ πόρνην. Διότι εἶναι γραμμένον, «νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃς τὰ πράγματα τοῦ γειτόνου σου,[1] καὶ νὰ μὴ προσφέρῃς εἰς τὸν Θεὸν τὸν μισθὸν τῆς πόρνης».[2] Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δεχθοῦν δῶρα ἀπὸ ταῖς τέτοιαις, μήτε ἀπὸ ταῖς ἀφωρισμέναις. Ἡ χήραις ἂς ὑπακούσουν εἰς ταῖς παραγγελίαις τῶν καλλιτέρων,
φ.138ʳ καὶ /(φ.138ʳ) ἂς κάμουν τὰ ἔργα των κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἂς τὸν ὑπακούσουν ὡσὰν Θεόν. Διότι ὅποια δεχθῇ δῶρον ἀπὸ τέτοιον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατηγορημένον, ἢ ἀποσυνάγωγον, (ὁποῦ μὲ τὴν προαίρεσίν του μένει εἰς τὴν κακίαν, καὶ δὲν θέλει νὰ μετανοήσῃ ποτὲ) καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν διὰ ἐκεῖνον, ὁποῦ κατὰ τὴν προσευχὴν συγκοινωνεῖ μὲ αὐτόν, καὶ πικραίνει τὸν Χριστὸν ὁποῦ μισεῖ τοὺς ἀδίκους. Καὶ θέλει ὁ τοιοῦτος νὰ διορθώνῃ τοὺς κακοὺς μὲ τὴν ἀνάξιόν τους ἐλεημοσύνην, καὶ μολύνεται μαζί τους, ἐπειδὴ καὶ δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ μετανοοῦν καὶ νὰ κλαύσουν, καὶ νὰ παρακαλέσουν τὸν Θεόν.

1. Εξ. 20, 17. **2.** Δτ. 23, 18.

Γ',θ' Κεφάλαιον θ^ον.

Ἀκόμι σᾶς φανερώνομεν καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ βαπτίσουν. Καὶ εἰς ἐκεῖναις ὁποῦ ἐπιχειρίζονται τὸ τέτοιον ἔργον ἀκολουθᾷ μέγας κίνδυνος. Διὰ τοῦτο δὲν σᾶς τὸ συμβουλεύομεν, ὅτι εἶναι σφαλερόν, καὶ μάλιστα ἀσεβὲς καὶ παράνομον. Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνδρας εἶναι κεφαλὴ τῆς γυναικός,[1] καὶ αὐτὸς χειροτονᾶται ἱερεύς, δὲν εἶναι εὔλογον νὰ καταφρονήσῃ τινὰς τὴν προσταγὴν τοῦ πλάστου Θεοῦ, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὴν ἀρχήν, ἤγουν τὸ κεφάλι, καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ ὕστερον, ἤγουν εἰς τὸ κορμί. Ἡ γυναῖκα εἶναι κορμὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τὸ πλευρόν του, καὶ εἶναι ὑποκείμενη εἰς ἐκεῖνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπάρθη διὰ γέννεσιν τῶν παιδίων. Καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Θεός· «αὐτὸς ὁ ἄνδρας θέλει σὲ κυριεύσῃ».[2] Ἀρχὴ τῆς γυναικὸς εἶναι ὁ ἄνδρας, ἐπειδὴ εἶναι καὶ κεφαλή της. Καὶ ἂν εἰς τὸ στ^ον κεφάλαιον δὲν ταῖς ἐδώσαμεν ἄδειαν νὰ
φ.138^v διδάξουν, πῶς νὰ ταῖς συγχωροῦμεν νὰ κά-/(φ.138^v) μουν τὰ μυστήρια τῆς ἱερωσύνης ὁποῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν; Αὐτὴ εἶναι τρέλα τῆς ἀθεΐας τῶν Ἑλλήνων, τὸ νὰ χειροτονοῦν ἱέρειαις διὰ ταῖς θηλυκαῖς θεαῖς, καὶ δὲν εἶναι ἰδίωμα τῆς χριστιανικῆς παραγγελίας. Ἂν ἦτον πρέπον νὰ βαπτίζωνται οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ταῖς γυναῖκες, ἤθελε βαπτισθῇ καὶ ὁ Χριστός μας ἀπὸ τὴν ἴδιαν μητέρα του, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Ἰωάννην.[3] Ἢ ὅταν ἔστειλεν ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ βαπτίσωμεν,[4] ἤθελε στείλῃ μαζί μας καὶ γυναῖκες διὰ νὰ βαπτίσουν. Ἀμὴ δὲν φαίνεται νὰ τὸ ἐπρόσταξε πουθενά, μήτε ἐγγράφως τὸ ἐπαράδωκε, μὲ τὸ νὰ ἤξευρε καὶ τὴν τάξιν τῆς φύσεως, καὶ τὸν στολισμὸν τοῦ βαπτίσματος, ὡσὰν πλάστης τῆς φύσεως, ὁποῦ ἦτον καὶ νομοθέτης τοῦ βαπτίσματος.

1. Α' Κορ. 11, 3. **2.** Γεν. 3, 16. **3.** Μτ. 3, 13. **4.** Μτ. 28, 19.

Γ',ι' Κεφάλαιον ι^ον.

Ἀλλὰ μέτε ⟨μήτε⟩ τοὺς λαϊκοὺς δίδομεν ἄδειαν νὰ κάμουν κανένα ἔργον τῆς ἱερωσύνης. Ἤγουν λειτουργίαν, ἢ βάπτισμα, ἢ χειροτονίαν, ἢ εὐλογίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μικράν, ἢ μεγάλην. Τὴν χάριν καὶ τιμὴν τῆς ἱερωσύνης δὲν ἠμπορεῖ ὁ καθένας νὰ τὴν πάρῃ εἰς τοῦ λόγου του, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ προσκαλεῖται ἀπὸ τὸν Θεόν.[1] Διὰ τοῦτο ἡ τοιαύτη ἀξία δίδεται διὰ μέσου τῆς ἐπιθέσεως τοῦ χερίου τοῦ ἐπισκόπου. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ δὲν πέρνει ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τὴν χάριν αὐτήν, ἀλλὰ τὴν ἁρπάζῃ ἀτός του, θέλει πάθῃ τὴν παίδευσιν τοῦ Ὀζία.[2]

1. Εβρ. 5, 4. 2. Β' Παρ. 26, 1 κεξ.

Γ',ια' Κεφάλαιον ια^ον.

Οὔτε εἰς τοὺς λοιποὺς κληρικοὺς δίδομεν ἄδειαν νὰ βαπτίζουν, ἤγουν εἰς τοὺς ἀναγνώστας, εἰς τοὺς ψάλτας, εἰς τοὺς πορταραίους, ἢ εἰς τοὺς ὑπηρέτας, παρὰ μόνον εἰς τοὺς ἐπισκόπους, εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ νὰ τοὺς ὑπηρετοῦν οἱ διάκονοι. Ὅσοι δὲ τολμοῦν νὰ κάμουν τὰ τοιαῦτα ἀναξίως, θέλουν παιδευθῇ ὡσὰν τοὺς Κορείτας.[1] Δὲν δίδομεν ἄδειαν εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ χειροτονοῦν /(φ. φ.139^r 139^r) διακόνους, ἢ διακόνισσαις, ἢ ἀναγνώστας, ἢ ὑπηρέτας, ἢ ψάλτας, ἢ πορταραίους, ἀλλὰ μοναχὰ εἰς τοὺς ἐπισκόπους δίδομεν αὐτὴν τὴν ἄδειαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ τάξις, καὶ ἡ συμφωνία τῆς Ἐκκλησίας.

1. Αρ. 16, 1 κεξ.

Γ',ιβ' Κεφάλαιον ιβ^ον.

Σᾶς εἴπαμεν διὰ τὸν φθόνον, καὶ διὰ τὴν βασκανίαν, καὶ τὴν κατάκρισιν, καὶ διὰ τὴν φιλονεικίαν, πῶς δὲν εἶναι ἔργα χριστιανοῦ, καὶ μάλιστα τῶν χηρῶν. Ὅμως ἐπειδὴ ὁ διάβολος ὁποῦ τὰ ἐνεργεῖ, εἶναι τεχνίτης καὶ πολυποίκιλος, πάσχει νὰ φανερώσῃ ταῖς χήραις πῶς δὲν εἶναι χήραις, καθὼς ἔκαμε τὸν παλαιὸν καιρὸν καὶ τὸν Κάϊν. Μερικαῖς λέγουν πῶς εἶναι χήραις, ἀμὴ τὰ ἄξια παραγγέλματα τῆς χηρείας δὲν τὰ κάμνουν, καθὼς καὶ ὁ Κάϊν δὲν ἔκαμε τὰ ἀδελφικὰ δίκαια καὶ πρέποντα. Καὶ δὲν ἠξεύρουν πῶς τὸ ὄνομα τῆς χηρείας δὲν ταῖς βάλλει εἰς τὸν παράδεισον, ἀλλὰ ἡ ἀληθινὴ πίστις καὶ τὰ καλὰ ἔργα. Εἰδὲ καὶ καμία ἔχει τὸ ὄνομα τῆς χηρείας, ὅμως κάμνει τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, ἡ χηρεία της δὲν τὴν ὠφελεῖ, καὶ διὰ τοῦτο διώχνεται ἀπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ θέλει παραδοθῇ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Ἀκούομεν πῶς εἶναι κάποιαις χήραις, βάσκαναις, φθονεραῖς, διαβάλλουν, φθονοῦν τὴν ἀνάπαυσιν τῶν ἄλλων. Ἡ τέτοιαις δὲν εἶναι τοῦ Χριστοῦ, μήτε εἶναι μαθήτριαις τῆς διδασκαλίας του. Πρέπει αὐταῖς ὅταν βλέπουν καμίαν ἀδελφὴν αὐτῶν χήραν καὶ παρηγορηθῇ, ἢ μὲ τὸ νὰ ἐνδύθῃ ἀπὸ κανένα, ἢ πάρῃ ἄσπρα, ἢ φαγητόν, ἢ ποτόν, ἢ ὑποδείγματα[1], τότε νὰ λέγουν :

1. ὑποδήματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γ′,ιγ′ Κεφάλαιον ιγ^ον.

Εὐλογημένος εἶσαι ὦ Θεέ, ὁποῦ ἐπαρηγόρησες τὴν ὁμοίαν μου χήραν. φ.139^v ΤΩ Κύριε εὐλόγησον καὶ δόξασον ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἐ-/(φ.139^v) βοήθησε, καὶ τὸ καλόν του ἔργον νὰ ἀνέβῃ εἰς ἐσὲ μὲ ἀλήθειαν, καὶ νὰ τὸν ἐνθυμηθῇς εἰς καλὸν εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Καὶ νὰ αὐξήσῃς τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἐπισκόπου μου ὁποῦ σὲ ὑπηρέτησε καλᾶ, καὶ ἐπαρακίνησε τοὺς χριστιανοὺς νὰ κάμουν εἰς καιρὸν ἁρμόδιον ἐλεημοσύνην εἰς τὴν ὁμοίαν μου χήραν καὶ γερόντισσαν ὁποῦ ἦτον γυμνή. Καὶ εἰς τὴν β^αν σου παρουσίαν νὰ τοῦ δώσῃς στεφάνι τῆς τιμῆς καὶ τῆς καυχήσεως. Ὁμοίως καὶ ἡ χήρα ὁποῦ ἐπῆρε τὸ ἔλεος νὰ προσευχηθῇ καὶ αὐτὴ διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν ἠλέησε.

Γ′,ιδ′ Κεφάλαιον ιδ^ον.

Ἐκείνη δὲ ὁποῦ κάμῃ τὸ καλόν, ὡσὰν σοφή, ἂς κρύψῃ τὸ ἐδικόν της ὄνομα, καὶ νὰ μὴ κηρύξῃ τὸ καλὸν ὁποῦ ἔκαμε,[1] διὰ νὰ γίνεται ἡ ἐλεημοσύνη πρὸς τὸν Θεὸν κρυφᾶ, καθὼς λέγει ὁ Χριστός· «ὅταν κάμῃς ἐλεημοσύνην, ἂς μὴν ἠξεύρῃ τὸ χέρι σου τὸ ἀριστερὸν τί κάμνει τὸ δεξιόν, διὰ νὰ εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη σου εἰς τὸ κρυφόν».[2] Καὶ ἡ χήρα ὁποῦ εἶναι θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, ἂς προσεύχεται διὰ ἐκεῖνον ὁποῦ τῆς ἔδωκεν ἐλεημοσύνην ὅποιος καὶ ἂν εἶναι. Καὶ ὁ κοινὸς πατὴρ ὁποῦ βλέπει εἰς τὸ κρυπτόν, θέλει πληρώσῃ τὸν ἐλεήμονα εἰς τὸ φανερόν.[3] Ἡ χήραις ὁποῦ δὲν θέλουν νὰ ζήσουν κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ, ἐγνοιάζονται νὰ πολυεξετάζουν, ποία ἔδωκεν ἐλεημοσύνην, καὶ ποίαις ἐπῆραν. Καὶ ἀφ' οὗ τὰ μάθῃ αὐτά, κατηγορεῖ ἐκείνην ὁποῦ ἔδωκε τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ λέγει· δὲν ἤξευρες πῶς ἐγὼ εἶμαι στενο-[χω]ρημένη περισσότερον ἀπὸ τὴν ἄλλην; Διατί ἐπροτίμησες ἐκείνην ἀπὸ λόγου μου ; Καὶ αὐτὰ τὰ λέγει, ὅτι εἶναι ἄγνωστος, καὶ δὲν συλλογίζεται, ὅ-/(φ.140^r) φ.140^r τι αὐτὸ ὁποῦ ἔγινε, δὲν ἦτον θέλημα ἀνθρώπου, ἀλλὰ Θεοῦ προσταγή. Διότι ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ μαρτυρεῖ, πῶς αὐτὴ ἦτον σιμώτερα, καὶ ἐστενοχωρεῖτο μὲ περισσοτέραν ἔνδειαν, καὶ περισσότερον αὐτὴ ἦτον γυμνὴ παρὰ ἐκείνη, πρέπει νὰ καταλάβῃ πῶς ὁ Θεὸς ἐδιώρισεν ἔτζι, καὶ νὰ σιωπήσῃ, καὶ νὰ μὴ κατηγορήσῃ ἐκείνην ὁποῦ ἔδωκε τὸ ἔλεος, καὶ πηγαίνουσα εἰς τὸ σπίτι της, καὶ πέφτουσα ἐπάνω εἰς τὸ πρόσωπον νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὸ σφάλμα της. Διότι ὁ Θεὸς ἐπαράγγειλεν ἐκείνην ὁποῦ κάμνει τὴν ἐλεημοσύνην, νὰ μὴ κηρύξῃ τὴν ἐλεημοσύνην της, καὶ αὐτὴ τὴν ἐκατηγοροῦσε πῶς δὲν ἐκήρυξε τὸ ὄνομά της διὰ νὰ τὸ μάθῃ καὶ αὐτὴ διὰ νὰ τρέξῃ νὰ πάρῃ ἐλεημοσύνην. Καὶ ὄχι μόνον πῶς τὴν ἐμέμφουνταν, ἀμὴ ἀκόμι καὶ τὴν ἐκα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ταρᾶτο, καὶ ἐλησμόνησε τὸν Θεὸν ὁποῦ λέγει· «ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ εὐλογεῖ, εἶναι εὐλογημένος. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ καταρᾶται, εἶναι καταραμένος».[4] Λέγει καὶ ὁ Κύριός μας· «ὅταν σεβαίνετε εἰς τὸ σπίτι, εἰπέτε, εἰρήνη εἰς τοῦτο τὸ σπίτι. Καὶ ἂν εἶναι ἐκεῖ ὁ υἱὸς τῆς εἰρήνης, ἡ εἰρήνη σας ἀναπαύεται ἐπάνω εἰς αὐτόν. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι ἄξιος, ἡ εἰρήνη σας γυρίζει εἰς ἐσᾶς».[5]

1. Πρβλ. Μτ. 6, 2. **2.** Μτ. 6, 3 - 4. **3.** Μτ. 6, 4. **4.** Γεν. 27, 29. **5.** Μτ. 10, 13· Λκ. 10, 5 - 6.

Γ',ιε' Κεφάλαιον ιε^ον.

Ἂν ἡ εἰρήνη γυρίζῃ πάλι ὀπίσω εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὴν ἔδωκαν, μὲ τὸ νὰ μὴν ηὗρε καλοὺς καὶ ἀξίους ἀνθρώπους νὰ κατοικῇ, πολλὰ εὐκολώτερα θέλει γυρίσῃ ἡ κατάρα εἰς τὴν κεφαλὴν ἐκείνου ὁποῦ τὴν ἔστειλεν ἄδικα, ὅταν δὲν εἶναι ἄξιος νὰ τὴν πάρῃ ἐκεῖνος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐστάλθη ἡ κατάρα. Ὅποιος ἀναιτίως ὑβρίζει, τὸν ἑαυτόν του καταρᾶται. Καθὼς λέγει ὁ Σολομών· «ὡς καθὼς πετοῦν τὰ ὄρνεα καὶ ἡ στρούθαις, /(φ.140ᵛ) ἔτζι καὶ ἡ κατάρα ὁποῦ φ.140ᵛ εἶναι χωρὶς σφάλμα δὲν πηγαίνει εἰς τινά».[1] Καὶ πάλι λέγει· «ἐκεῖνοι ὁποῦ κακολογοῦν εἶναι ἄγνωστοι».[2] Καὶ ὡς καθὼς ἡ μέλισσα ὁποῦ εἶναι ἀδύνατος εἰς τὴν δύναμιν ὅταν κεντρώνῃ τινά, χάνει τὸ κέντρον της καὶ γίνεται στεῖρα. Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἐσεῖς τὴν ἀδικίαν ὁποῦ κάμνετε εἰς ἄλλους, εἰς τὸν ἑαυτόν σας τὴν κάμνετε. Διότι «ἄνοιξε λάκκον καὶ τὸν ἔσκαψε, καὶ θέλει πέσῃ εἰς αὐτὸν τὸν λάκκον ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἔσκαψε».[3] Καὶ πάλι· «ὅποιος σκάφτει λάκκον διὰ τὸν γείτονά του, ἐκεῖνος θέλει πέσῃ εἰς αὐτόν».[4] Ὥστε ὁποῦ ἐκεῖνος ὁποῦ φεύγει τὴν κατάραν, ἂς μὴ καταρᾶται ἄλλον. Ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἀγαπᾶς ἐσὺ νὰ γένῃ εἰς ἐσέ, μήτε ἐσὺ μὴ τὸ κάμῃς εἰς ἄλλον.[5] Διὰ τοῦτο ἑρμηνεύετε ἐκείναις ὁποῦ εἶναι ἀπειθεῖς, μαλώσετε ταῖς ἀδιάντροπαις, παρηγορήσετε ταῖς ὀλιγόψυχαις, δυναμώσετε ταῖς ἀσθενημέναις, ἐπαινέσετε ἐκείναις ὁποῦ περιπατοῦν μὲ ἁγιότητα, καλήτερα νὰ κακολογοῦν, παρὰ νὰ ἀτιμάζουν. Νὰ κάμνουν εἰρήνην, καὶ νὰ μὴ προξενοῦν πόλεμον. Λοιπὸν μήτε ἐπίσκοπος, μήτε ἱερεύς, μήτε διάκονος, μήτε ἄλλος κανένας ἀπὸ τὸ τάγμα τὸ ἱερατικὸν νὰ μὴ μολύνῃ τὴν γλῶσσάν του μὲ τὴν κακολογίαν διὰ νὰ μὴ κληρονομήσῃ τὴν κατάραν τῆς ἐναντιολογίας. Ἂς ἐπιμεληθῇ ὁ ἐπίσκοπος τόσον ὁποῦ μήτε ὁ λαϊκὸς νὰ καταρᾶται, διότι ἔχει χρέος νὰ φροντίζῃ διὰ ὅλους, καὶ διὰ τοὺς κληρικούς, καὶ διὰ ταῖς παρθέναις, διὰ ταῖς χήραις, καὶ διὰ τοὺς λαϊκούς. Διὰ τοῦτο ὦ ἐπίσκοπε κάμε διακόνους τοὺς συμβοηθοὺς τῆς ζωῆς σου, καὶ ἐργάτας τῆς δικαιοσύνης, ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀρεστοὶ εἰς φ.141ʳ τὸν Θεόν, καὶ εἶναι δοκιμασμένοι /(φ.141ʳ) ἀπὸ ὅλον τὸν λαὸν πῶς εἶναι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄξιοι, καὶ κοπιάζουν μὲ προθυμίαν εἰς ταῖς χρείαις τῆς ὑπηρεσίας των. Μεταχειρίσου καὶ εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῶν γυναικῶν διακόνισσαν εὐσεβῆ καὶ ἁγίαν. Διότι ὁπόταν εἰς κάποιον ὀσπίτιον δὲν ἠμπορεῖς νὰ στείλῃς διάκονον εἰς ταῖς γυναῖκες διὰ τὰ στόματα τῶν ἀπίστων, ἐκεῖ θέλεις στείλῃ διακόνισσαν διὰ τοὺς συλλογισμοὺς τῶν κακῶν ἀνθρώπων. Καὶ μάλιστα εἰς πολλαῖς χρείαις χρειαζόμεσθε γυναῖκα διακόνισσαν. Καὶ α^ον^ μὲν ὅταν βαπτίζουν γυναῖκες, ὁ διάκονος θέλει ἀλείψῃ μόνον τὸ μέτωπόν τους μὲ τὸ ἅγιον ἔλαιον, καὶ ὕστερα θέλει ταῖς ἀλείψῃ ἡ διακόνισσα. Ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φαίνωνται ἡ γυναῖκες εἰς τοὺς ἄνδρας. Ἀλλὰ μόνον ὁ ἐπίσκοπος ὅταν βάλῃ τὸ χέρι του ἐπάνω της, θέλει ἀλείψῃ τὴν κεφαλήν της, ὡς καθὼς ἐχρίουνταν πρότερον οἱ βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς. Ὄχι πῶς καὶ τῶρα ἐκεῖνοι ὁποῦ βαπτίζονται χειροτονοῦνται ἱερεῖς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὀνομάζονται χριστιανοί, βασιλικὸν ἱεράτευμα, λαὸς ἅγιος,[6] Ἐκκλησία Θεοῦ, στύλος καὶ στερέωμα τοῦ νυμφῶνος.[7] Ὁ ὁποῖος πρότερον δὲν ἦτον λαὸς Θεοῦ, καὶ τῶρα εἶναι ἠγαπημένος καὶ διαλεγμένος, εἰς τὸν ὁποῖον ὠνομάσθη τὸ καινούριον ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, καθὼς μαρτυρεῖ καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγωντας· «καὶ θέλουν ὀνομάσῃ τὸν λαὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τὸ καινούριον. Τὸ ὁποῖον ὄνομα θέλει τὸ ὀνομάσῃ ὁ Κύριος εἰς τὸν λαόν του».[8]

1. Πρμ. 26, 2. **2**. Πρμ, 10, 18. **3**. Ψλ. 7, 16. **4**. Πρμ. 26, 27. **5**. Τωβ. 4, 15. **6**. Α′ Πε. 2, 9. **7**. Α′ Τιμ. 3, 15. **8**. Ησ. 62, 2.

Γ,′ιστ′ Κεφάλαιον ιστ^ον^.

Ἐσὺ λοιπὸν ὦ ἐπίσκοπε κατὰ τὸν τύπον ἐκείνου τοῦ πνευματικοῦ βαπτίσματος θέλεις ἀλείψῃ μὲ τὸ ἅγιον ἔλαιον τὰ κεφάλια τῶν βαπτιζομένων φ.141^v^ εἴτε ἀνδρῶν, εἴτε γυναικῶν. Ἔπειτα ἐσὺ ὁ ἐ-/(φ.141^v^) πίσκοπος, ἢ ὁ ἱερεὺς ὁποῦ εἶναι ὑποκείμενος εἰς ἐσὲ λέγωντας, καὶ ὀνομάζωντας ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νὰ τοὺς βαπτίσῃς εἰς τὸ νερόν. Καὶ τὸν μὲν ἄνδρα νὰ τὸν δεχθῇ ὁ διάκονος, τὴν δὲ γυναῖκα ἡ διακόνισσα, διὰ νὰ γένῃ μὲ σεμνότητα ἡ μετάδοσις τῆς στερεᾶς βούλλας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τοῦτο, ὁ ἐπίσκοπος ἂς ἀλείφῃ μὲ τὸ μῦρον ἐκείνους ὁποῦ ἐβαπτίσθησαν.

Γ′,ιζ′ Κεφάλαιον ιζ^ον^.

Τὸ μὲν βάπτισμα δίδεται εἰς τύπον τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ,[1] καὶ τὸ νερὸ ἀντὶς διὰ τὴν ταφήν του, καὶ τὸ λάδι ἀντὶς διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σταύρωμα ἀντὶς διὰ τὸν σταυρόν. Τὸ μῦρον εἶναι βεβαίωσις τῆς ὁμολογίας. Τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι αἴτιος, καὶ πέμπει τὴν χάριν. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι μάρτυρας. Τὸ βούτημα, σημαδεύει πῶς ἀποθαίνομεν καὶ ἐνταφιαζόμεσθε μὲ τὸν Χριστόν. Τὸ ἀνέβασμα ἀπὸ τὸ νερὸν σημαίνει τὴν Ἀνάστασιν. Πατὴρ εἶναι ὁ Θεὸς ὁλονῶν. Χριστὸς εἶναι ὁ μονογενὴς Θεός, ὁ ἀγαπητός του υἱός, ὁ Κύριος τῆς δόξης. Πνεῦμα Ἅγιον εἶναι ὁ παράκλητος, ὁποῦ στέλλεται ἀπὸ τὸν Χριστόν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον διδάσκεται καὶ ἐκεῖνον κηρύττει.

1. Ρωμ. 6, 3.

Γ′,ιη′ Κεφάλαιον ιη^ον.

Ἐκεῖνος ὁποῦ βαπτίζεται, ἂς εἶναι καθαρὸς ἀπὸ κάθε ἀσέβειαν, ἀνενέργητος εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἤγουν νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ, νὰ εἶναι φίλος Θεοῦ, ἐχθρὸς τοῦ διαβόλου, κληρονόμος ὁμοῦ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ξεχωρισμένος ἀπὸ τὸν σατανᾶ, καὶ ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ ἀπὸ ταῖς πλάναις τους, παστρικός, καθαρός, ἅγιος, φίλος Θεοῦ, υἱὸς Θεοῦ. Προσευχόμενος καθὼς υἱὸς /(φ. φ.142^r 142^r) εἰς τὸν πατέρα του ὡσὰν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ κοινοῦ συναθροίσματος τῶν χριστιανῶν καὶ λέγωντας· πατέρα μας ὁποῦ εἶσαι εἰς τοὺς οὐρανούς, ἂς εἶναι ἅγιον τὸ ὄνομά σου, ἂς ἔλθῃ ἡ βασιλεία σου, ἂς γένῃ τὸ θέλημά σου, ὡς καθὼς εἰς τὸν οὐρανόν, ἔτζι καὶ εἰς τὴν γῆν. Δῶσέ μας σήμερον τὸ καθημερινόν μας ψωμί. Καὶ σύγχώρησόν μας τὰ χρέη, καὶ τὰ σφάλματά μας, καθὼς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν ἐκείνους ὁποῦ μᾶς χρεωστοῦν καὶ μᾶς ἔσφαλαν. Καὶ μὴ μᾶς βάλλῃς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ἐλευθέρωσέ μας ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον, ὅτι ἐδική σου εἶναι ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.[1]

1. Μτ. 6, 9 - 13.

Γ′,ιθ′ Κεφάλαιον ιθ^ον.

Οἱ διάκονοι πρέπει νὰ εἶναι ἀκατηγόρητοι εἰς ὅλα καθὼς καὶ ὁ ἐπίσκοπος, ὅμως κοπιαστικώτεροι, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν, ὁποῦ ἐπιμελοῦνται τόσοι νὰ εἶναι καὶ οἱ διάκονοι, διὰ νὰ ἠμποροῦν νὰ ὑπηρετήσουν καὶ τοὺς ἀδυνάτους ὡς ἄξιοι ἐργάται.[1] Καὶ ἡ μὲν γυναῖκα ἂς ἐπιμεληθῇ νὰ περιποιῆται ταῖς γυναῖκες. Οἱ δύο δέ, διάκονος καὶ διακόνισσα, νὰ ὑπηρετοῦν εἰς τὰ μνήματα, εἰς τὴν ἀναχώρησιν ὅταν μέλλῃ νὰ ἀναχωρήσῃ τινάς, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, εἰς τὴν δούλευσιν. Καθὼς ἔλεγε καὶ ὁ Ἡσαΐας διὰ τὸν Θεόν· «ὦ Θεὲ νὰ δικαιώσῃς τὸν δίκαιον ὁποῦ δουλεύει πολλοὺς καλὰ καὶ πιστά».[2]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Λοιπὸν ὁ καθένας ἂς γνωρίσῃ τὸν ἐδικόν του τόπον καὶ τὴν ὑπηρεσίαν του, καὶ ἂς τὴν κάμῃ μὲ προθυμίαν. Μὲ ὁμόνοιαν, μὲ συμφωνίαν, ἰξεύροντες τὸν μισθὸν ὁποῦ μέλλουν νὰ πάρουν διὰ τὴν δούλευσίν τους. Νὰ μὴν ἐντρέπωνται εἰς τὸ νὰ ὑπηρετοῦν τοὺς ἐνδεεῖς. Καθὼς καὶ ὁ αὐθέντης μας ὁ Χριστὸς δὲν φ.142ᵛ ἦλθε εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσουν, ἀλλὰ νὰ ὑπηρε-/(φ.142ᵛ) τήσῃ, καὶ νὰ δώσῃ τὴν ζωήν του, καὶ νὰ ἀγοράσῃ πολλούς.[3] Τὸ ὅμοιον πρέπει νὰ κάμουν καὶ αὐτοί, ἂν κάμῃ χρεία νὰ δώσουν καὶ τὴν ψυχήν τους διὰ τὸν ἀδελφόν τους, νὰ μὴ τὸ ἀμφιβάλλουν. Διότι καὶ ὁ αὐθέντης καὶ ἐλευθερωτής μας Χριστὸς δὲν ἀμφίβαλε νὰ δώσῃ τὴν ψυχήν του διὰ τοὺς φίλους του.[4] Λοιπὸν ἂν ὁ αὐθέντης τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὑπέμεινε τόσα καὶ τόσα διὰ λόγου μας, πῶς θέλετε ἀμφιβάλλῃ ἐσεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πτωχῶν; Ἐσεῖς ὁποῦ ἔχετε χρέος νὰ μιμηθῆτε τὸν Χριστὸν ὁποῦ ὑπέμεινε διὰ λόγου μας σκλαβίαν, πτωχείαν, δαρμούς, καὶ σταύρωσιν; Πρέπει λοιπὸν ἡμεῖς ὡσὰν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ νὰ ὑπηρετήσωμεν τοὺς ἀδελφούς μας. Μᾶς παραγγέλλει καὶ ὁ Χριστὸς λέγωντας· «ὅποιος θέλει νὰ εἶναι μεγάλος ἀναμεταξύ σας, ἂς εἶναι ὑπηρέτης. Καὶ ὅποιος θέλει νὰ εἶναι αος, νὰ εἶναι δοῦλος».[5] Ἔτζι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐτελείωσε μὲ τὸ ἔργον τὸ νὰ δεχθῇ καλὰ πολλούς, καὶ ὄχι μόνον μὲ τὸν λόγον. Ἐπῆρε φουτᾶν καὶ ἐζώσθη, ἔπειτα ἔβαλε νερὸν εἰς τὴν λεκάνην, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐκαθόμεσθε, ἔπλυνε τὰ ποδάριά μας ὁλονῶν. Καὶ μὲ τὸ μανδῆλι τὰ ἐσφούγγισε.[6] Καὶ τοῦτο κάμνωντας, μᾶς ἔδειξε τὴν ἀγάπην καὶ φιλαδελφίαν διὰ νὰ κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον ἀναμεταξύ μας.[7] Λοιπὸν ἂν ὁ αὐθέντης καὶ διδάσκαλος μας ἐταπείνωσε τόσον τὸν ἑαυτόν του,[8] ἐσεῖς ὁποῦ ἦσθε ὑπηρέται τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστάται, καὶ βοηθοὶ τῆς εὐσεβείας, διατὶ ἐντρέπεσθε νὰ κάμετε τὸ ὅμοιον εἰς τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἀσθενεῖς ἀδελφούς σας; Διὰ τοῦτο νὰ ὑπηρετήσετε μὲ ἀγάπην καὶ χωρὶς παράπονον. Καὶ μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι δὲν δουλεύετε διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεόν. Καὶ τὸν φ.143ʳ μισθὸν τοῦ κό-/(φ.143ʳ) που σας θέλετε τὸν πάρῃ ἀπὸ ἐκεῖνον εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. Διὰ τοῦτο πρέπει ἐσεῖς οἱ διάκονοι νὰ ἐπιμεληθῆτε ὅλους, ὅσοι χρειάζονται βοήθειαν. Καὶ νὰ ἀναφέρετε εἰς τὸν ἐπίσκοπον διὰ τοὺς στενοχωρημένους. Διότι ἐσεῖς ἔχετε χρέος νὰ ἦσθε καὶ ψυχή, καὶ στόμα, καὶ αὐτία, καὶ ὀμμάτια τοῦ ἐπισκόπου. Νὰ ἦσθε κοπιαστικοί, καὶ εἰς τὰ πάντα ὑπήκοοι εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ πατέρα σας τὸν ἐπίσκοπον.

1. Β' Τιμ. 2, 15. **2.** Ησ. 53, 11. **3.** Μτ. 20, 28. **4.** Ιω. 10, 15· ibid. 15, 13. **5.** Μτ. 20, 26 - 27. **6.** Ησ. 53, 11. **7.** Ιω. 13, 4 - 5. **8.** Πρβλ. Ιω. 13, 14.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γ′,κ′ Κεφάλαιον κ^ον.

Προστάζομεν, ὁ ἐπίσκοπος νὰ χειροτονηθῇ ἀπὸ τρεῖς ἐπισκόπους, ἢ κἂν τὸ ὀλιγώτερον ἀπὸ δύο. Καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ χειροτονηθῇ ἀπὸ ἕνα. Διότι ἡ μαρτυρία τῶν δύο καὶ τῶν τριῶν εἶναι βεβαιωτέρα καὶ σίγουρος.[1] Ὁ δὲ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος νὰ χειροτονηθῇ ἀπὸ ἕνα ἐπίσκοπον, καὶ τοὺς ἐπιλοίπους κληρικούς. Μήτε ὁ διάκονος ἀπὸ λαϊκοὺς νὰ χειροτονῇ κληρικούς, ἀλλὰ μόνον ὁ ἱερεὺς νὰ διδάξῃ, νὰ ἀνεβάζῃ, νὰ βαπτίζῃ, καὶ νὰ εὐλογῇ τὸν λαόν. Ὁ δὲ διάκονος νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς ἱερεῖς. Ἀμὴ τὰ ἐπίλοιπα ἔργα τῶν ἱερέων νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ τὰ κάμῃ.

1. Μτ. 18, 16· Ιω. 8, 17.

(φ. 143^v λευκὸν)

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.144^{r} /(φ.144^{r}) **Κεφάλαια τοῦ Δου Βιβλίου.**

Διὰ τοὺς ὀρφανούς : α^{ον}.

Μὲ τί τρόπον πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἐγνοιάζεται τοὺς ὀρφανούς : β^{ον}.

Ποῖοι πρέπει νὰ βοηθοῦνται κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ : γ^{ον}.

Περὶ φιλαργυρίας : δ^{ον}.

Μὲ τί λογῆς φόβον πρέπει νὰ μετέχουν ὅλοι ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα : ε^{ον}.

Ποίων ἀνθρώπων τὰ δῶρα εἶναι δεκτά, καὶ ποίων δὲν εἶναι δεκτά: στ^{ον}.

Ὅτι τὰ δῶρα τῶν κακῶν καὶ ἀναξίων, (ἐν ὅσῳ εἶναι κακοὶ) ὄχι μόνον πῶς δὲν ἡμερώνουν τὸν Θεόν, ἀλλὰ μάλιστα τὸν παρακινοῦν εἰς θυμόν : ζ^{ον}.

Ὅτι καλήτερον εἶναι νὰ δώσῃ τινὰς εἰς ταῖς χήραις ἀπὸ τὸν κόπον του, καὶ ἂν εἶναι τὰ δῶρα ταπεινὰ καὶ ὀλίγα, παρὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, ἂν εἶναι καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα. Διότι καλήτερον εἶναι νὰ ἀποθάνουν οἱ ἐνδεεῖς ἀπὸ τὴν πεῖναν, παρὰ νὰ δεχθοῦν εἰσοδήματα ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς : η^{ον}.

Ὅτι πρέπει οἱ ἱερεῖς νὰ παρακινοῦν τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ εὐεργετήσουν τοὺς πτωχούς, ὡς καθὼς ἔκαμε καὶ ὁ σοφὸς Σολομών : θ^{ον}.

Παραγγελία, πῶς ἀνίσως καὶ κανένας ἀσεβὴς ῥίξῃ μὲ βίαν ἄσπρα εἰς τοὺς ἱερεῖς, νὰ τὰ ἐξοδιάσουν εἰς ξύλα καὶ κάρβουνα, καὶ ὄχι εἰς τὰ φαγητά: ι^{ον}.

Διὰ τοὺς γονεῖς, καὶ τὰ τέκνα : ια^{ον}.

Διὰ τοὺς δούλους καὶ τοὺς αὐθέντας των : ιβ^{ον}.

φ.144^{v} Εἰς ποῖα πράγματα πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ ὑπακούσουν /(φ.144^{v}) τοὺς ἄρχοντας τοὺς κοσμικούς : ιγ^{ον}.

Διὰ τὰς παρθένους : ιδ^{ον}.

φ.145^{r} /(φ.145^{r}) Βιβλίον Δ^{ον}.

Κεφάλαιον α^{ον}.

Δ′,α′ Διὰ τοὺς ὀρφανούς.

Ὅταν κανένα ὀρφανὸν ἢ παιδί, ἢ κορίτζι γένῃ χριστιανόν, εἶναι καλὸν νὰ τὸ πάρῃ κανένας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ δὲν ἔχει παιδί, καὶ νὰ τὸ ἔχῃ εἰς τόπον τέκνου. Τὸ δὲ κορίτζι, ὅποιος ἔχει παιδί, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ζήσῃ ἕως εἰς τὸν καιρὸν τῆς ὑπανδρείας τοῦ υἱοῦ του, νὰ τὸ ὑπανδρεύσῃ μὲ τὸν υἱόν του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν αὐτό, μεγάλον ἔργον κατορθώνουν, καὶ γίνονται πατέρες τῶν ὀρφανῶν. Καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν θέλουν πάρῃ τὸν μισθὸν τῆς καλωσύνης των. Εἰδὲ καὶ τινὰς περιπατεῖ μὲ ἀνθρωπαρέσκειαν, καὶ ὤντας πλούσιος, ἐντρέπεται νὰ δεχθῇ τὰ μέλη τῆς ὀρφανείας, τὰ μὲν ὀρφανὰ θέλει τὰ ἐπιμεληθῇ ὁ πατέρας τῶν ὀρφανῶν, καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν.[1] Καὶ τὸν πλούσιον ἐκεῖνον θέλει τὸν ἐναντιωθῇ, ὁποῦ νὰ ἐξοδιάσῃ καὶ νὰ ἀφανίσῃ τὴν ἀκρίβειάν του. Καὶ θέλει γένῃ εἰς αὐτόν, ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ἡ Γραφή· «ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἔφαγαν, καὶ δὲν ἔπιαν αὐτοί, θέλουν τὰ φάγῃ οἱ Ἀσσύριοι».[2] Καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἡσαΐας· «τὴν χώραν σας ἐμπροστά σας θέλουν τὴν καταφάγῃ οἱ ξένοι».[3]

1. Ψλ. 67, 6. 2. Γραφικόν; Βλ. PG 1, 807, σημ. 18. 3. Ησ. 1, 7.

Δ′,β′ Κεφάλαιον β^ον.

Ἐσεῖς ὦ ἐπίσκοποι νὰ φροντίζετε διὰ τὸ θρέψιμον τῶν ὀρφανῶν, καὶ νὰ μὴ τοὺς λείψῃ τίποτες. Εἰς μὲν τοὺς ὀρφανούς, νὰ ἦσθε ὡσὰν γονεῖς. Εἰς ταῖς χήραις, ὡσὰν ἄνδρες. Εἰς τὰ παλικάρια νὰ δίδετε ὑπανδρείαις. Εἰς τὸν τεχνίτην, ἐργόχειρον. Εἰς τὸν ἀδύνατον, ἔλεος. Εἰς τοὺς ξένους, σπίτι. Εἰς τοὺς πεινασμένους, ψωμί. Εἰς τοὺς διψασμένους, πιοτόν. Εἰς τοὺς γυμνούς, ἐνδυ-
φ.145^v μασίαν. Εἰς τοὺς ἀῤῥώστους, ἐπιμέλειαν. Εἰς τοὺς φυ-/(φ.145^v) λακωμένους, βοήθειαν.[1] Κοντὰ εἰς αὐτοὺς περισσότερον νὰ ἐγνοιάζεσθε διὰ τοὺς ὀρφανούς, διὰ νὰ μὴ τοὺς λείπῃ τίποτες. Τὴν παρθένον νὰ τὴν κυβερνήσετε ἕως ὁποῦ νὰ φθάσῃ εἰς καιρὸν ὑπανδρείας, καὶ τότε νὰ τὴν ὑπανδρεύσετε μὲ κανένα ἀδελφόν. Εἰς τὸ παιδὶ νὰ δώσετε ἔξοδα διὰ νὰ μάθῃ καὶ τέχνην, καὶ νὰ θρέφετε μὲ τὰ ἔξοδα ἐκεῖνα, καὶ ὅταν μάθῃ καλὰ τὴν τέχνην, τότε νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀγοράσῃ καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης του, διὰ νὰ μὴ παραβαρύνῃ πλέον τὴν καθαρὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχουν εἰς αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, ἀλλὰ νὰ κυβερνηθῇ μόνος του. Βέβαια καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἑαυτόν του, καὶ δὲν πιάνει τὸν τόπον κανενὸς ὀρφανοῦ, ἢ ξένου, ἢ χήρας.

1. Πρβλ. Μτ. 25, 35 - 36.

Δ′,γ′ Κεφάλαιον γ^ον.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ Κύριός μας ὠνόμασε καλότυχον ἐκεῖνον ὁποῦ δίδει, παρὰ ἐκεῖνον ὁποῦ πέρνει.[1] Καὶ πάλι λέγει ὁ Θεός· «ἀλοίμονον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν ἔξοδα, καὶ καμώνονται πῶς δὲν ἔχουν, καὶ πέρνουν ἐλεημοσύνην. Ἢ ἠμποροῦν νὰ βοηθήσουν τὸν ἑαυτόν τους, καὶ αὐτοὶ ἀγαποῦν νὰ πάρουν ἀπὸ ἄλλους».[2] Διότι καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος θέλει δώσῃ λόγον εἰς τὸν Θεὸν ἐν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι ἀνήλικος καὶ ὀρφανός, ἢ εἶναι γέρωντας καὶ ἀδύνατος, ἢ εἶναι ἄῤῥωστος, ἢ θρέφει πολλὰ τέκνα, καὶ πέρνει ἐλεημοσύνην, ὁ τέτοιος κοντὰ ὁποῦ δὲν κατηγορεῖται, ἀκόμι καὶ ἐπαινᾶται. Ὅτι μὲ τὸ νὰ προσεύχεται πάντοτε μὲ προθυμίαν διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἐλεοῦν, θέλουν τιμηθῇ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡσὰν θυσιαστήριον καθαρὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅ,τι πέρνει, δὲν τὸ πέρνει ἀνωφελῶς, ἀλλὰ ὅσον εἶναι τῆς δυνάμεώς του, πληρώνει τὸν φ.146ʳ μισθὸν διὰ μέσου τῆς προσευχῆς του. Αὐτὸς καλο-/(φ.146ʳ) τυχίζεται ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει, καὶ ὑποκρίνεται πῶς δὲν ἔχει, καὶ πέρνει· ἢ εἶναι ἀργός, καὶ ἀντὶς νὰ δουλεύῃ νὰ βοηθῇ τοὺς καὶ ἄλλους, αὐτὸς πέρνει, θέλει παιδευθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν. Διότι ἅρπαξε τὸ ψωμὶ τὸν πτωχῶν.[3]

1. Πραξ. 20, 35. **2**. Γραφικόν; **3**. Ιωβ 22, 7.

Δ′,δ′ Κεφάλαιον δ^ον.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει ἄσπρα, καὶ μήτε βοηθῇ ἄλλους, μήτε ἀτός του τὰ μεταχειρίζεται, εἶναι ὡσὰν τὸ φίδι, ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τοὺς θησαυρούς. Εἰς αὐτὸν ἀληθεύει ἡ Γραφὴ ὁποῦ λέγει· «ἐμάζωξε τὸν πλοῦτον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν θέλει γευθῇ».[1] Καὶ ἀπὸ τὸν πλοῦτόν του δὲν ὠφελεῖται, ὅταν παιδεύεται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καθὼς λέγει ἡ Γραφή· «εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ θυμοῦ δὲν ὠφελοῦν τὰ ὑπάρχονται».[2] Ὁ τέτοιος ἄνθρωπος δὲν ἐπίστευσε εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ εἰς τὰ ἄσπρα του, καὶ αὐτὰ λογιάζει διὰ Θεόν, καὶ εἰς αὐτὰ ἐλπίζει. Αὐτὸς εἶναι ὑποκριτὴς τῆς ἀληθείας, φιλοπρόσωπος, ἄπιστος, περιγελαστής, δειλός, ἄνανδρος, ἐλαφρός, εὐκολομετάβλητος, παραπονιάρης, πρόξενος πόνων καὶ κόπων, ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ οὐδεκανενὸς φίλος. Τὰ ἄσπρα αὐτοῦ φθείρωνται, καὶ ξένος τὰ τρώγει,[3] καὶ ἢ ζῶντός του τὰ πέρνει, ἢ ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ, τὰ κερδαίνει ἐκεῖνος. Ὅτι ὁ πλοῦτος ὁποῦ μαζώνεται ἄδικα, εὔκολα σκορπίζεται.[4]

1. Ιωβ 20, 18· πρβλ. Εκ. 5, 9. **2**. Ιρμ. 11, 4. **3**. Εκ. 6, 2. **4**. Ιωβ 20, 15.

Δ′,ε′ Κεφάλαιον ε^ον.

Παραγγέλλομεν ταῖς χήραις καὶ τοὺς ὀρφανούς, μὲ φόβον καὶ εὐλάβειαν νὰ ἀπολαμβάνουν ἐκεῖνα ὁποῦ τοὺς δίδονται. Καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Θεὸν ὁποῦ θρέφει τοὺς πεινασμένους,[1] καὶ νὰ σηκώσουν τὰ ὀμμάτιά τους εἰς αὐτόν. Διότι λέγει ἡ Γραφή· «ποῖος τρώγει, ἢ ποῖος πίνει χωρὶς τὸν Θεόν;».[2] Αὐτὸς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

«ἀνοίγει τὸ χέρι του, καὶ χορταίνει κάθε ζῶον, μὲ τὴν καλήν του θέλησιν φ.146ᵛ /(φ.146ᵛ) καὶ κυβέρνησιν.[3] Εἰς τὰ παλικάρια δίδει σιτάρι. Εἰς τὰς παρθένους κρασί. Λάδι διὰ χαρὰν ζωντανῶν.[4] Χορτάρι εἰς τὰ ζῶα τὰ χορτοφάγα. Καὶ χλόην διὰ τὴν δούλευσιν τῶν ἀνθρώπων».[5] Κρέατα εἰς τὰ θηρία, σπέρματα εἰς τὰ ὄρνεα. Καὶ εἰς ὅλα δίδει τὴν πρέπουσαν τροφήν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Χριστός· «στοχασθῆτε τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ, πῶς δὲν σπέρνουν, μήτε θερίζουν, μήτε μαζώνουν εἰς τὰ ἀμπάρια, καὶ ὁ πατέρας σας ὁ αἰώνιος τὰ θρέφει, καὶ ἐσεῖς δὲν ἔχετε μεγάλην διαφορὰν ἀπὸ ἐκεῖνα; Λοιπὸν μὴ φροντίζετε λέγοντες, τί νὰ φάγωμεν, ἢ τί νὰ πίωμεν; Ἠξεύρει ὁ πατέρας σας πῶς αὐτὰ ὅλα τὰ χρειάζεσθε».[6] Ἐσεῖς λοιπὸν ὁποῦ ἀπολαμβάνετε τόσην ἐπιμέλειαν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἀποκτᾶτε τόσα καλά, χρέος ἔχετε νὰ ὑμνῆτε καὶ νὰ δοξάζετε τὸν παντοκράτορα Θεόν, ὁποῦ βοηθᾷ καὶ χήραν καὶ ὀρφανὸν[7] διὰ μέσου τοῦ ἠγαπημένου του υἱοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου υἱοῦ, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ εἰς τὸν Θεόν, καὶ πατέρα πάντοτε.

1. Ψλ. 145, 7. **2.** Ἐκ. 2, 25. **3.** Ψλ. 144, 16. **4.** Ζαχ. 9, 17. **5.** Ψλ. 103, 14. **6.** Πρβλ. Μτ. 6, 26. **7.** Ψλ. 145, 9.

Δ',στ' Κεφάλαιον στ^ον.

Πρέπει νὰ ἠξεύρῃ ὁ ἐπίσκοπος ποίων ἀνθρώπων τοὺς καρποὺς καὶ δῶρα νὰ δέχεται, καὶ ποίων δὲν πρέπει νὰ δέχεται. Πρέπει νὰ φυλαχθῇ νὰ μὴ πάρῃ τὰ δῶρα καὶ τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ κάπηλα, ὅτι ὁ κάπηλας δὲν δικαιώνεται διὰ τὴν ἁμαρτίαν του.[1] Δι' αὐτοὺς ὁ Ἡσαΐας ὀνειδίζωντας τοὺς Ἑβραίους ἔλεγεν· «οἱ κάπηλοί σου σμίγουν τὸ κρασὶ μὲ τὸ νερόν».[2] Νὰ φεύγῃ καὶ τοὺς πόρνους, διότι λέγει ὁ Νόμος· «νὰ μὴ προσφέρῃς εἰς τὸν Θεὸν τὸν μισθὸν τῆς πόρνης».[3] Νὰ μὴ δεχθῇ δῶρον μήτε ἀπὸ τοὺς ἀδικητάς, καὶ τῶν ξένων πραφ.147ʳ γμάτων ἐπιθυμητάς, μήτε ἀπὸ τοὺς /(φ. 147ʳ) μοιχούς, ὅτι ἡ θυσίαις των εἶναι μισηταῖς εἰς τὸν Θεόν. Ἀκόμη νὰ ἀποφεύγῃς ὦ ἐπίσκοπε καὶ ἐκείνους ὁποῦ στενοχωροῦν ταῖς χήραις, καὶ δυναστεύουν τὸν ὀρφανόν, καὶ γεμίζουν ταῖς φυλακαῖς ἀπὸ ἀνθρώπους ὁποῦ δὲν ἔσφαλαν, ἢ μεταχειρίζονται τοὺς δούλους των σκληρά, ἤγουν μὲ δαρμούς, μὲ πεῖναν, καὶ κακοκυβέρνησιν, ἢ βλάπτουν ὁλάκερην τὴν πολιτείαν. Ὅσα προσφέρουν οἱ τέτοιοι, εἶναι συχαμερὰ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Θέλεις ἀποφύγῃ καὶ τοὺς πονηρούς, καὶ τοὺς ῥήτορας, ὁποῦ ἀγονίζονται διὰ τὴν ἀδικίαν. Καὶ ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν τὰ εἴδωλα. Καὶ τοὺς κλέπτας, καὶ τοὺς ἀδίκους κομερκιαρέους. Καὶ ἐκείνους ὁποῦ ζυγιάζουν ψεύματα. Καὶ ἐκείνους ὁποῦ μετροῦν τὰ γεννήματα μὲ δόλον. Καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸν στρατιώτην τὸν συκοφάντην ὁποῦ δὲν εὐαρεστεῖται εἰς τὸ μερτίκι του, καὶ στενοχωρεῖ τοὺς πτωχούς.[4] Νὰ ἀποβάλλῃς καὶ τὸν τιμωρητὴν τὸν ⟨τοῦ⟩ φονέα, (ἤγουν τὸν τζελλάτην) καὶ τὸν παράνομον κριτήν. Καὶ τὸν χαλαστὴν τῶν πραγμάτων. Τὸν ἐπίβουλον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει ἔργα μικρά. Καὶ τὸν μεθυστήν, καὶ τὸν βλάσφημον, καὶ τὸν ἀδιάντροπον, καὶ τὸν δανειστήν, ὁποῦ δανείζει μὲ τὸ διάφορον. Καὶ κάθε ἄλλον κακὸν ὁποῦ ἐναντιώνεται εἰς τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· πῶς ὅλοι οἱ τέτοιοι εἶναι μισημένοι κοντὰ εἰς τὸν Θεόν.[5] Καὶ ὅσοι πέρνουν ἀπὸ τέτοιους, καὶ θρέφουν χήραις καὶ ὀρφανά, εἶναι πταῖσται εἰς τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ. Καθὼς καὶ Ἀδωνίας ὁ προφήτης, (ὁποῦ διηγεῖται ἡ Παλαιὰ εἰς τὰς Βασιλείας) μὲ τὸ νὰ ἐπαρήκουσε τὸν Θεόν, καὶ ἔφαγε ψωμί, καὶ ἔπιε νερὸν εἰς τὸν τόπον ὁποῦ τὸν ἐμπόδισε ὁ Θεὸς διὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Ἱεροβοάμ, ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν λέ-
φ.147ᵛ οντα.[6] Τὸ ψωμὶ ὁποῦ ἀπο-/(φ.147ᵛ) κτᾶται μὲ δίκαιον κόπον, καὶ δίδεται εἰς ταῖς χήραις, ἂν εἶναι καὶ ὀλίγον, ὅμως εἶναι πολλὰ δικαιότερον ἀπὸ τὸ πολὺ καὶ καλὸν ψωμὶ ὁποῦ εἶναι ἀπὸ ἀδικίαν καὶ συκοφαντίαν. Καθὼς λέγει καὶ ἡ Γραφή· «τὸ ὀλίγον τοῦ δικαίου ἀνθρώπου, εἶναι καλήτερον ἀπὸ τὸν πολὺν πλοῦτον τῶν ἁμαρτωλῶν».[7] Εἰδὲ καμία χήρα φάγῃ ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ χορτασμένους, καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν διὰ τοὺς ἀσεβεῖς, δὲν τὴν ἀκούει ὁ Θεός. Ὁ ὁποῖος ὡς καρδιογνώστης μὲ κρίσιν ἀποφάσισε διὰ τοὺς ἀσεβεῖς λέγωντας· «ἂν καὶ ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὁ Σαμουὴλ σταθοῦν ἐμπροστὰ εἰς τὸ πρόσωπόν μου, καὶ παρακαλέσουν δι' αὐτούς, δὲν θέλω τοὺς ἀκούσῃ.[8] Διὰ τοῦτο καὶ ἐσὺ μὴ μὲ παρακαλῇς διὰ τὸν λαὸν τοῦτον διὰ νὰ τὸν ἐλεήσω, μήτε νὰ πλησιάσῃς εἰς ἐμὲ δι' αὐτούς, ὅτι δὲν θέλω σὲ ἀκούσῃ».[9]

1. Σειρ. 26, 29. **2**. Ησ. 1, 22. **3**. Δτ. 23, 18. **4**. Λκ. 3, 14. **5**. Πρμ. 17, 15. **6**. Πρβλ. Γ' Βασ. 13, 1 κεξ. **7**. Ψλ. 36, 16. **8**. Ιερ. 15, 1. **9**. Ιερ. 7, 16.

Δ',ζ' Κεφάλαιον ζον.

Ἀλλὰ καὶ κοντὰ ὁποῦ ἥμαρταν, καὶ δὲν ἐμετανόησαν, ὅταν προσευχηθοῦν, ὄχι μονάχα πῶς δὲν θέλουν εἰσακουσθῇ, ἀλλὰ παρακινοῦν τὸν Θεὸν καὶ εἰς θυμόν, ἐνθυμίζοντές τον ταῖς κακίαις των. Νὰ φεύγετε λοιπὸν τὰ τέτοια δῶρα ὡσὰν τὸ ξετίμημα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ σκύλλου, καὶ τὴν πληρωμὴν τῆς πόρνης.[1] Ὅτι καὶ τὰ δύο εἶναι ἐμποδισμένα ἀπὸ τὸν Νόμον. Καθὼς μήτε ὁ Ἐλισσαῖος ἐδέχθη ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν ἔφερεν ὁ Ἀζαήλ·[2] μήτε ὁ Ἀχιὰς ἐδέχθη τὰ δῶρα τοῦ Ἱεροβοάμ[3]. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Προφῆται δὲν ἐδέχθηκαν τὰ δῶρα τῶν ἀσεβῶν, πρέπον εἶναι μήτε ἐσεῖς νὰ μὴ τὰ δεχθῆτε. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σίμων ὁ μά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γος φέρωντας ἄσπρα εἰς ἡμᾶς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην ἐδοκίμαζε νὰ πάρῃ ἀγοραστὴν τὴν ἀτίμητον χάριν τοῦ Θεοῦ.[4] Τὰ ὁποῖα δὲν τὰ ἐδέχθημεν, καὶ φ.148[r] μάλιστα /(φ.148[r]) τὸν ἐδέσαμεν μὲ κατάρας αἰωνίους. Διότι ἐλογίασε πῶς ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν ἀποκτᾶται μὲ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην, ἀμὴ μὲ ἄσπρα. Διὰ τοῦτο ἀποφεύγετε τὰ δῶρα ὁποῦ μὲ κακὴν γνώμην προσφέρονται εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «λεῖψε ἀπὸ τὸν ἄδικον, καὶ δὲν θέλεις φοβηθῇ, καὶ τρόμος δὲν θέλει σὲ ἐγγίξῃ».[5]

1. Δτ. 23, 18. **2.** Δ' Βασ. 8, 1 κεξ. **3.** Γ' Βασ. 14, 1 κεξ. **4.** Πραξ. 8, 18 - 20. **5.** Ησ. 54, 14.

Δ',η' Κεφάλαιον η^ον.

Εἰδὲ καὶ λέγετε, αὐτοὶ εἶναι ὁποῦ δίδουν ταῖς ἐλεημοσύναις· καὶ ἂν δὲν πέρνωμεν ἀπ' αὐτούς, πόθε νὰ κυβερνήσωμεν ταῖς χήραις, καὶ νὰ θρέψωμεν τοὺς ἐνδεεῖς ; Σᾶς ἀποκρινόμεσθεν· ὅτι διὰ τοῦτο ἐλάβετε τὰ εἰσοδήματα τῶν λευιτῶν, καὶ τοῦ λαοῦ σας τὰ δέκατα, διὰ νὰ βοηθῆτε καὶ τὸν ἑαυτόν σας, καὶ τοὺς ἐνδεεῖς, καὶ νὰ μὴ στενοχωρηθῆτε, καὶ δεχθῆτε ἀπὸ κακοὺς ἐλεημοσύνην. Εἰδὲ καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον πάλι ἔχουν ἔνδειαν ἡ Ἐκκλησίαις, ὠφελιμότερον εἶναι νὰ χαλασθοῦν, παρὰ νὰ πάρουν τίποτες ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ διὰ ὕβριν καὶ περιγέλασμα τῶν φίλων του. Διὰ τοὺς τέτοιους λέγει καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ· «τὸ λάδι τοῦ ἁμαρτωλοῦ νὰ μὴν ἀλείφῃ καὶ θρέφῃ τὸ κεφάλι μου».[1] Ὥστε ὁποῦ νὰ δοκιμάζετε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ μὲν τοὺς καλοὺς νὰ πάρετε, καὶ νὰ δίδετε εἰς τοὺς στενοχωρημένους. Ἀπὸ δὲ τοὺς κακοὺς καὶ ἀποδιωγμένους νὰ μὴ πάρετε τίποτες ἕως ὁποῦ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ γένουν μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδὲ καὶ λείψουν τὰ ἔξοδα, ἀνάφερέ το εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ μαζώνωντας ἀπ' αὐτούς, κυβέρνησον μὲ δικαιοσύνην τὰ ὀρφανὰ καὶ ταῖς χήραις.

1. Ψλ. 140, 5.

Δ',θ' Κεφάλαιον θ^ον.

φ.148[v] Λέγε εἰς τὸν ὑποκείμενόν σου λαὸν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπεν καὶ ὁ /(φ.148[v]) σοφὸς Σολομών· «τίμα τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς δικαίους κόπους σου, καὶ πρόσφερε εἰς αὐτὸν πρωτοφανήσιμα ἀπὸ τοὺς καρποὺς τῆς δικαιοσύνης σου, διὰ νὰ γεμίσουν αἱ ἀποθῆκαι σου ἀπὸ σιτάρι, καὶ οἱ ληνοί σου νὰ ἀναβροῦν κρασί».[1] Λοιπὸν ἀπὸ τὸν δίκαιον κόπον τῶν χριστιανῶν νὰ θρέψετε, καὶ νὰ ἐνδύσετε τοὺς ἐνδεεῖς. Καὶ τὰ ἄσπρα ὁποῦ μαζωχθοῦν ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς ὡς καθὼς εἴπαμεν, νὰ τὰ διορίσετε διὰ νὰ ἐξαγοράσετε ἀνθρώπους καλούς, νὰ ἐλευθερώ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σετε δούλους, ἀναγκεμένους, καὶ ἐκείνους ὁποῦ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καταδικάζονται ἀπὸ τοὺς τυράννους νὰ μονομαχοῦν καὶ νὰ θανατωθοῦν. Καθὼς παραγγέλλει καὶ ἡ Γραφή· «ἐλευθέρωσε ἐκείνους ὁποῦ μέλλουν νὰ θανατωθοῦν, καὶ ἀγόρασε ἐκείνους ὁποῦ φονεύονται, καὶ μὴν ἀκριβεύεσαι τὰ ἄσπρα.[2]

1. Πρμ. 3, 9 - 10. **2**. Πρμ. 24, 11.

Δ',ι' Κεφάλαιον ι^ον.

Ἂν συνέβη καμίαν φορὰν ἐξ ἀνάγκης καὶ στανικῶς νὰ δεχθῆτε ἄσπρα ἀπὸ κανένα κακὸν ἄνθρωπον, νὰ τὰ ἐξοδιάσετε εἰς ξύλα καὶ κάρβουνα. Διὰ νὰ μὴ πάρῃ ἀπ' αὐτὰ ἢ ἡ χήρα, ἢ ὁ ὀρφανός, καὶ ἀναγκασθῇ νὰ ἀγοράσῃ φαγητόν, ἢ πιοτὸν ἔξω ἀπὸ τὸ πρέπον. Ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ δίδονται ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, πρέπει νὰ τὰ κάψῃ ἡ φωτία, καὶ ὄχι νὰ τὰ φάγουν οἱ χριστιανοί. Τὰ ἴδια λέγει καὶ ὁ Νόμος. Ἡ θυσία ὁποῦ ἀργοπορεῖ καὶ γένῃ παράκαιρα δὲν πρέπει νὰ φαγωθῇ, ἀλλὰ νὰ καῇ εἰς τὴν φωτίαν.[1] Τὰ δῶρα ὁποῦ προσφέρονται δὲν εἶναι κακά, ἀλλὰ διὰ τὴν γνώμην ἐκείνων ὁποῦ τὰ προσφέρουν γίνονται βλαβερά. Ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται εἰς ἐσᾶς σᾶς προστάζομεν νὰ μὴ τοὺς γυρίσετε ὀπίσω. Διότι ἠξεύρομεν πῶς πολλαῖς φοραῖς ἡ ἀντάμωσις τῶν ἀσεβῶν γίνεται
φ.149^r ὠφέλιμος εἰς τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ εἶναι βλαβερὰ μόνη /(φ.149^r) ἡ κατὰ τὴν πίστιν συμφωνία καὶ συγκοινωνία. Ταῦτα σᾶς εἴπαμεν ὦ ἀγαπητοὶ διὰ τὴν ἐδικήν σας σιγουρότητα.

1. Πρβλ. Λευ. 19, 2.

Δ',ια' Κεφάλαιον ια^ον.

Ἐσεῖς οἱ πατέρες μάθετε τὰ τέκνα σας μὲ θεῖον σκοπόν, νὰ τὰ ἀναθρέψετε μὲ τὴν μάθησιν, καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ.[1] Καὶ νὰ τὰ διδάξετε τέχναις καλαῖς ὁποῦ νὰ τεργιάζουν μὲ τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν. Διὰ νὰ μὴν εὕρουν καιρὸν καὶ γένουν ἀνυπότακτα, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ τὰ μαλώνετε εὑρίσκουν ἄνεσιν πρὸ καιροῦ, καὶ ἀποστατοῦν ἀπὸ τὸ καλόν. Διὰ τοῦτο νὰ τὰ μαλώνετε, καὶ νὰ τὰ σωφρονίσετε μὲ αὐστηρότητα.[2] Ὅτι ἂν τὰ παιδεύσετε δὲν τὰ σκοτώνετε, ἀλλὰ μάλιστα τὰ σώνετε. Καθὼς λέγει καὶ Σολομὼν εἰς τὴν Σοφίαν του· «παίδευε τὸν υἱόν σου, καὶ θέλει σὲ ἀναπαύσῃ, καὶ θέλεις ἔχῃ καλὴν ἐλπίδα εἰς αὐτόν. Ἐσὺ τὸν δέρνεις μὲ τὸ ῥαβδί, καὶ γλυτώνεις τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὸν θάνατον».[3] Καὶ πάλιν λέγει ὁ ἴδιος· «ὅποιος ἀκριβεύεται τὸ ῥαβδί του, μισεῖ τὸν υἱόν του».[4] Καὶ πάλιν· «τζάκισε τὰ πλευρά του ἕως ὁποῦ εἶναι παιδί. Διὰ νὰ μὴ γένῃ σκληρός, καὶ δὲν σὲ ὑπακούει».[5] Ὅποιος λοιπὸν δὲν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θέλει νὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ νὰ σωφρονίσῃ τὸν υἱόν του, μισεῖ τὸν ἴδιόν του υἱόν. Διδάξετε τὰ τέκνα σας καὶ τὴν χριστιανωσύνην. Νὰ τὰ σωφρονίσετε καὶ μὲ δαρμούς, καὶ ἀπὸ μικρὰ νὰ τὰ κάμετε ὑποτακτικά, καὶ νὰ τὰ μάθετε τὰ ἱερὰ γράμματα[6] καὶ τὰ ἐδικά σας καὶ τὰ θεϊκά, καὶ ὅλην τὴν θείαν Γραφήν. Νὰ μὴ τὰ δώσετε ἄδειαν νὰ σᾶς ἐξουσιάσουν χωρὶς τὸ θέλημά σας. Νὰ μὴ τὰ ἀφήσετε νὰ πηγαίνουν εἰς ταῖς τράπεζαις μὲ τὰ συνομήλικά τους παιδία,[7] διὰ νὰ μὴ δοθοῦν εἰς ἀταξίαις, καὶ πέσουν εἰς τὴν πορνείαν. Εἰδὲ καὶ ἀτακτήσουν φ.149ᵛ διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν γονέων, οἱ γο-/(φ.149ᵛ) νεῖς θέλουν ἦσθε χρεῶσται διὰ ταῖς ψυχαῖς τῶν παιδίων τους. Διότι ἀνίσως καὶ ἀπὸ ἀμέλειαν τῶν γονέων τους ἀνταμωθοῦν μὲ τοὺς ἀσώτους, καὶ ἁμαρτάνουν, δὲν θέλουν κολασθῇ μόνον αὐτά, ἀλλὰ καὶ οἱ γονεῖς των θέλουν παιδευθῇ διὰ τὰ τέκνα τους. Διὰ τοῦτο εἰς τὸν καιρὸν τῆς ὑπανδρείας των νὰ ὀγληγορήσετε νὰ τὰ ὑπανδρεύσετε. Διὰ νὰ μὴ βράζῃ ἡ νεότης τους, καὶ πέσουν εἰς τὴν πορνείαν. Καὶ ἐσεῖς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως θέλετε ζητηθῇ λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν αὐθέντην Θεόν.

1. Εφ. 6, 4. **2.** Πρβλ. Πρμ. 23, 13. **3.** Πρμ. 29, 17· ibid 19, 18· ibid 23, 14. **4.** Πρμ. 13, 24. **5.** Σειρ. 30, 12. **6.** Β' Τιμ. 3, 15. **7.** Πρβλ. Πρμ. 23, 20.

Δ',ιβ' Κεφάλαιον ιβ^ον.

Διὰ τοὺς δούλους τὶ νὰ εἰποῦμεν περισσότερον ; Πάρεξ καὶ ὁ δοῦλος νὰ προσφέρῃ ἀγάπην εἰς τὸν αὐθέντην του μὲ φόβον Θεοῦ, κἄντε ἀσεβὴς εἶναι ὁ αὐθέντης του, κἄντε κακός. Ἀμὴ κατὰ τὴν πίστιν νὰ μὴ συμφωνήσῃ μὲ λόγου του. Καὶ ὁ αὐθέντης νὰ ἀγαπᾷ τὸν δοῦλόν του. Καὶ ἂν διαφέρῃ ὁ δοῦλος κατὰ τὴν πίστιν, ὁ αὐθέντης του νὰ κρίνῃ τὸ ἴσον ὁποῦ καὶ ὁ δοῦλος εἶναι ἄνθρωπος. Ὁ δοῦλος ὁποῦ ἔχει αὐθέντην χριστιανὸν ἐν ὅσῳ τὸν κυβερνᾷ ὡς αὐθέντης του, νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ ὡς αὐθέντην, καὶ ὡσὰν ὁμόπιστον, καὶ ὡσὰν πατέρα. Νὰ μὴν εἶναι δοῦλος μοναχὰ ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτια, ἀλλὰ νὰ ἀγαπᾷ τὸν αὐθέντην του ἀπὸ καρδίας. Ἰξεύρωντας πῶς ὁ Θεὸς θέλει τοῦ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τῆς ὑπηρεσίας του. Ὁμοίως ὁ αὐθέντης ὁποῦ ἔχει χριστιανὸν δοῦλον, ἐν ὅσῳ φυλάττει καλᾶ τὴν ὑπηρεσίαν του, νὰ τὸν ἀγαπᾷ ὡσὰν υἱόν του, ἢ ὡσὰν ἀδελφόν του διὰ τὴν ὁμοπιστίαν.

Δ',ιγ' Κεφάλαιον ιγ^ον.

Εἰς κάθε βασιλείαν καὶ ἐξουσίαν, νὰ ὑποταχθῆτε[1] εἰς ἐκεῖνα ὁποῦ ἀρέζουν τὸν φ.150ʳ Θεόν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι οἱ ἐξουσια-/(φ.150ʳ)σταί, ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παιδεύουν τοὺς κακούς.[2] Νὰ πληρώσετε εἰς αὐτοὺς κάθε χρεωστούμενον φόβον. Κάθε εἰσόδημα, κάθε χαράτζι, κάθε τιμήν, κάθε δόσιμον. Διότι ἔτζι προστάζει ὁ Θεός. Κανενὸς νὰ μὴ χρεωστᾶτε τίποτες, πάρεξ τὸ σημάδι τῆς φιλίας,[3] ἐκεῖνο ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ.

1. Πρβλ. Α' Πε. 2, 13· Ρωμ. 13, 1· Τιτ. 3, 1. **2**. Ρωμ. 13, 4. **3**. Ρωμ. 13, 8.

Δ',ιδ' Κεφάλαιον ιδ^ον.

Διὰ τὴν παρθενίαν δὲν ἐπήραμεν καμίαν παραγγελίαν.[1] Διὰ τοῦτο τὴν ἀφίνομεν ὡσὰν ἕνα τάξιμον εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνων ὁποῦ θέλουν νὰ τὴν φυλάττουν. Τοῦτο λοιπὸν παραγγέλλομεν, νὰ μὴ τάζουν εὔκολα τίποτες. Καθὼς λέγει ὁ Σολομών· «καλήτερον εἶναι νὰ μὴ τάξῃ τινάς, παρὰ νὰ τάξῃ, καὶ νὰ μὴ δώσῃ».[2] Ἡ παρθένος αὐτὴ ἂς εἶναι ἁγία καὶ κατὰ τὸ κορμί, καὶ κατὰ τὴν ψυχήν, ὡσὰν ναὸς τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν σπίτι Θεοῦ, ὡσὰν κατοικία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.[3] Ἐκείνη ὁποῦ ὑπόσχεται παρθενίαν, πρέπει νὰ κάμῃ ἔργα ἄξια τοῦ ταξίματος, καὶ νὰ δείξῃ τὴν παρθενίαν της, πῶς εἶναι ἀληθινή, καὶ ὅτι ἔμεινε παρθένος, διὰ νὰ ἔχῃ ἄδειαν νὰ φυλάξῃ τὰ ἔργα τῆς πίστεως, καὶ ὄχι πῶς ἐκατηγόρησε τὸν γάμον. Νὰ μὴ περιπλανᾶται εἰς ἕνα καὶ ἄλλο μέρος, νὰ μὴ περιπατῇ παράκαιρα, νὰ μὴν εἶναι δίγνωμος. Ἀλλὰ νὰ εἶναι φρόνιμη, ἐγκρατευτική, γνωστική, παστρική, παρθένος. Νὰ φεύγῃ τὴν συναναστροφὴν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ μά[λι]στα τῶν ἀτάκτων, καὶ μαργέλων.

1. Πρβλ. Α' Κορ. 7, 25. **2**. Εκ. 5, 4. **3**. Πρβλ. Α' Κορ. 7, 34.

φ.150^v /(φ.150^v λευκὸν)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.151r /(φ.151r) **Κεφάλαια τοῦ Ε^ου Βιβλίου.**

Διὰ τοὺς μάρτυρας :

Ὅτι εἰς ἐκείνους ὁποῦ παιδεύονται ἀπὸ τοὺς ἀπίστους διὰ τὸν Χριστόν, εὔλογον εἶναι νὰ δώσουν τὰ χρειαζόμενα οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ : α^ον.

Ὅτι πρέπει νὰ φύγωμεν τὴν συναναστροφὴν τῶν ψεύτικων ἀδελφῶν, ὅταν μένουν εἰς τὴν κατοικίαν τους : β^ον.

Ὅτι πρέπει νὰ βοηθήσωμεν ἐκείνους ὁποῦ κουρσεύονται διὰ τὸν Χριστόν, μακάρι ἂν μᾶς ἀκολουθᾷ καὶ κίνδυνον : γ^ον.

Ὅτι τρομερὸν εἶναι καὶ ἀφανιστικόν, τὸ νὰ ἀρνᾶται τινὰς τὸν Χριστόν: δ^ον.

Ὅτι ὅταν κακοπαθαίνωμεν, νὰ μιμηθοῦμεν τὸν Χριστόν, καὶ τὴν ὑπομονήν του : ε^ον.

Ὅτι ὁ χριστιανὸς μήτε πολλὰ τολμηρὸς πρέπει νὰ εἶναι διὰ τὴν σιγουρότητά του· μήτε νὰ εἶναι δειλὸς διὰ τὴν ἀνανδρείαν· ἀμὴ καὶ νὰ φεύγῃ διὰ τὸν φόβον, καὶ ὅταν πέσῃ εἰς τὰ χέρια τῶν ἀσεβῶν, νὰ ἀγωνίζεται διὰ τὸ στεφάνι ὁποῦ τὸν ἀπαντυχαίνει : στ^ον.

Διάφοραις βεβαίωσες διὰ τὴν Ἀνάστασιν, καὶ διὰ τὴν Σιβύλλαν, καὶ τὶ λέγουν οἱ στοϊκοὶ διὰ τὸν φοίνικα τὸ ὄρνεον : ζ^ον.

Διὰ τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τὸν Στέφανον τὸν πρωτομάρτυρα : η^ον.

Διὰ τοὺς ψευδομάρτυρας : θ^ον.

Ἑρμηνεία ἠθική, ὅτι πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν ταῖς ματαιολογίαις, ταῖς ἀσχημολογίαις, τοὺς χωρατάδες, τὴν μέθην, τὴν πορνείαν, καὶ τὰ χαδέματα : ι^ον.

φ.151v Νουθεσία ὁποῦ παραγγέλλει νὰ φύγωμεν τὸν μολυσμὸν /(φ.151v) τῆς εἰδωλολατρείας : ια^ον.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ τραγουδήσωμεν τραγοῦδι τῶν ἀπίστων, ἢ πορνικόν, οὔτε νὰ ὁμόσωμεν εἰς τὰ εἴδωλα, ὅτι εἶναι ἔργα τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ ἐναντίον τῆς θεογνωσίας : ιβ^ον.

Κατάλογος τῶν ἑορτῶν τοῦ Χριστοῦ, ἐκείνας ὁποῦ πρέπει νὰ φυλάξωμεν· καὶ πότε πρέπει νὰ ἑορτάζεται ἡ καθεμία : ιγ^ον.

Διὰ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ· καὶ τὶ καὶ τὶ πάθος ἔγινεν εἰς τὴν κάθε ἡμέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ραν· καὶ διὰ τὸν Ἰούδαν· καὶ ὅτι ὅταν ὁ Χριστὸς ἐπαρέδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰ μυστήρια, δὲν ἦτον παρὸν ὁ Ἰούδας : ιγ^{ον} ⟨ιδ^{ον}⟩.

Διὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα· καὶ διατὶ μᾶς παραγγέλλουν νὰ νηστεύσωμεν Τετράδα καὶ Παρασκευήν : ιε^{ον}.

Πόσαις προφητείαις τῶν Προφητῶν κηρύττουν τὸν Χριστόν· τῶν ὁποίων τὴν τελείωσιν βλέποντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπὸ τὴν κακὴν τους γνώμην δὲν ἐπίστευσαν πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκαταδίκασαν εἰς τὸν σταυρὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης : ιστ^{ον}.

Πῶς πρέπει νὰ γίνεται τὸ Πάσχα : ιζ^{ον}.

Διορισμὸς διὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα : ιη^{ον}.

Διὰ τὴν ὁλονυκτίαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, καὶ διὰ τὴ ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως : ιθ^{ον}.

Πρόλογος προφητείας διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν : κ^{ον}.

φ.152^{r} /(φ.152^{r}) Βιβλίον Ε^{ον}.

Διὰ τοὺς μάρτυρας.

Ἀνίσως καὶ κανένας χριστιανὸς (διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην) καταδικασθῇ ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας εἰς ἀγῶνα καὶ πόλεμον, ἢ εἰς θηρία, ἢ εἰς ὄκναν, καὶ εἰς τὰ μέταλλα, νὰ μὴν τὸν παραβλέπετε, ἀλλὰ νὰ τὸν στείλλετε ἀπὸ τὸν κόπον σας, καὶ ἀπὸ τὸν ἵδρωτά σας. Ἕνα μὲν νὰ θραφῇ αὐτὸς ὁ φυλακωμένος, ἄλλο δὲ νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας ὁποῦ τὸν φυλάγουν, διὰ νὰ τὸν ἐλαφρώνουν, καὶ νὰ τὸν ἐπιμεληθοῦν. Ὅσον ἀπὸ μέρος ἐδικόν σας νὰ μὴ ταλαιπωρηθῇ ὁ καλότυχος ὁ ἀδελφός σας. Διότι ὅποιος καταδικάζεται διὰ τὸ ὄνομα τοῦ αὐθέντου μας Θεοῦ, ἐκεῖνος μάρτυρας ἅγιος, ἀδελφὸς τοῦ Θεοῦ, υἱὸς τοῦ ὑψηλοτάτου Θεοῦ,[1] σκεῦος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Πνεύματος κάθε χριστιανὸς ἐπῆρε τὸν φωτισμὸν τῆς δόξης τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου,[2] μὲ τὸ νὰ ἀξιώθηκε νὰ λάβῃ τὸν ἄφθαρτον στέφανον,[3] καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ αἵματός του, καὶ ἐμεταμορφώθη μὲ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ,[4] (ἤγουν μὲ τὸ ἅγιον βάπτισμα) καὶ ἔγινεν υἱὸς τοῦ Θεοῦ.[5]

1. Λκ. 6, 35. **2.** Β′ Κορ. 4, 4. **3.** Α′ Κορ. 9, 25. **4.** Φιλ. 3, 10. **5.** Εφ. 1, 5.

Ε′,α′ Κεφάλαιον α^{ον}.

Διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ εὐσεβεῖς διὰ μέσου τοῦ ἐπισκόπου σας νὰ βοηθήσετε τοὺς ἁγίους μάρτυρας ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα,[1] καὶ τοὺς κόπους σας. Εἰδὲ καὶ τι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰς δὲν ἔχει, ἂς νηστεύῃ ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελε νὰ ἐξουσιάσῃ, ἂς τὸ μοιράσῃ, καὶ ἂς τὸ διορίσῃ διὰ τοὺς ἁγίους. Εἰδὲ καὶ εἶναι τινὰς πλούσιος, ἂς τοὺς βοηθήσῃ καὶ περισσότερον κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς του. Εἰδὲ καὶ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, καὶ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν φυλακήν, εἶναι καλότυχος καὶ φίλος τοῦ Χριστοῦ. Διότι ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ ἀφ' φ.152ᵛ οὗ /(φ.152ᵛ) γνωρίσῃ τὰ θεῖα μυστήρια, δίδει τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχούς, εἶναι τέλειος.[2] Πολλὰ περισσότερον εἶναι τέλειος καὶ μακάριος ὅποιος δίδει τὰ ὑπάρχοντά του διὰ τοὺς μάρτυρας. Ὁ τοιοῦτος ὤντας ἄξιος τοῦ Θεοῦ, κάμνει τὸ θέλημά του, μὲ τὸ νὰ βοηθήσῃ ἐκείνους ὁποῦ ὁμολόγησαν τὸν Χριστὸν ἐμπροστὰ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ εἰς τοὺς βασιλεῖς, καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους[3] διὰ τοὺς ὁποίους μάρτυρας ἀποφάσισεν ὁ Χριστὸς λέγωντας· «ὅποιος μὲ μαρτυρήσῃ ἐμπροστὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, θέλω τὸν μαρτυρήσῃ καὶ ἐγὼ ἐμπροστὰ εἰς τὸν πατέρα μου».[4] Καὶ ἂν οἱ μάρτυρες εἶναι τέτοιοι, ὥστε ὁποῦ καὶ ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ μαρτυροῦνται ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, δὲν πρέπει ἐσεῖς νὰ ἐντρέπεσθε εἰς τὸ νὰ πηγαίνετε εἰς ταῖς φυλακαῖς νὰ τοὺς εἰδῆτε καὶ κάμνοντες ἔτζι, θέλετε λογιασθῇ καὶ ἐσεῖς ὡσὰν μάρτυρες. Ἐπειδὴ εἰς ἐκείνους εἶναι τὸ μαρτύριον μὲ δοκιμήν, καὶ εἰς ἐσᾶς μὲ τὴν προθυμίαν ἐσυγκοινωνήσετε μὲ τοὺς μάρτυρας. Διὰ τοὺς τέτοιους λέγει ὁ Χριστός· «ἐλᾶτε ἐσεῖς οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρονομήσετε τὴν βασιλείαν ὁποῦ ἑτοιμάσθη διὰ λόγου σας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου. Ὅτι ἐπείνασα, καὶ μὲ ἐδώκετε καὶ ἔφαγα. Ἐδίψησα καὶ μὲ ἐποτίσετε. Ἤμουν ξένος, καὶ μὲ ἐδεχθήκετε εἰς τὰ ὀσπίτιά σας. Ἤμουν γυμνός, καὶ μὲ ἐνδύσετε. Ἤμουν ἄῤῥωστος, καὶ μὲ ἐπιμεληθήκετε. Ἤμουν εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἤλθετε εἰς ἐμέ. Τότε θέλουν τοῦ ἀποκριθῇ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε πότε σὲ εἴδαμεν πεινασμένον, καὶ σὲ ἐθρέψαμεν, ἢ διψασμένον, καὶ σὲ ἐποτίσαμεν. Πότε σὲ εἴδαμεν γυμνόν, καὶ σὲ ἐνδύσαμεν, ἢ ἄῤῥωστον, καὶ σὲ ἐπιμεληθήκαμεν. Καὶ πότε σὲ εἴδαμεν ξένον, καὶ σὲ ἐδεχθήκαμεν. Ἢ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἤλθαμεν πρὸς σέ ; Καὶ τότε ἀποκρίνεται ὁ βασιλεύς, καὶ λέγει εἰς αὐτούς· ὅσον καλὸν ἐκάμετε εἰς ἕνα ἀπὸ τούτους τοὺς παραμικροὺς τοὺς ἀδελφούς μου, εἰς ἐμὲ τὸ ἐκάμετε. Καὶ θέλουν φ.153ʳ /(φ.153ʳ) ὑπάγῃ αὐτοὶ οἱ ἐλεήμονες εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν».[5] «Τότε λέγει καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τὸ ἀριστερόν του μέρος· ἐσεῖς οἱ καταραμένοι πηγαίνετε μακρὰν ἀπὸ λόγου μου εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, ὁποῦ ἑτοιμάσθη διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ὑπηρέτας του. Ὅτι ἐπείνασα, καὶ δὲν μὲ ἐδώσετε νὰ φάγω. Ἐδίψησα, καὶ δὲν μὲ ἐποτίσετε. Ἤμουν ξένος, καὶ δὲν μὲ ἐδεχθήκετε. Ἤμουν γυμνός, καὶ δὲν μὲ ἐνδύσατε. Ἤμουν ἄῤῥωστος καὶ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ δὲν μὲ ἐπιμεληθήκετε. Τότε θέλουν ἀποκριθῇ καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σὲ εἴδαμεν πεινασμένον, ἢ διψασμένον, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἄῤῥωστον, ἢ εἰς τὴν φυλακήν, καὶ δὲν σὲ ὑπηρετήσαμεν ; Τότε θέλει ἀποκριθῇ εἰς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς λέγωντας· ἐπειδὴ καὶ δὲν εὐεργετήσετε κανένα ἀπὸ τούτους τοὺς παραμικρούς, μήτε ἐμὲ δὲν εὐεργετήσετε. Καὶ πηγαίνουν αὐτοὶ εἰς κόλασιν ἀτελεύτητον».[6]

1. Λκ. 8, 3. **2**. Πρβλ. Μτ. 19, 21. **3**. Πραξ. 9, 15. **4**. Μτ. 10, 32. **5**. Μτ. 25, 34 - 40. **6**. Μτ. 25, 41 - 46.

Ε′,β′ Κεφάλαιον β^{ον}.

Εἰδὲ καὶ τινὰς ἔλεγε πῶς εἶναι ἀδελφός σας, ὅτι ἐγελάσθη ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον, καὶ ἔσφαλεν, ἢ ἐμοίχευσε δηλαδή, ἢ ἐφόνευσε, καὶ μαρτυρηθῇ καὶ καταδικασθῇ εἰς θάνατον, νὰ ξεμακρύνετε ἀπὸ λόγου του διὰ νὰ ἦσθε καθαροί, καὶ διὰ νὰ μὴ σᾶς ὑποπτευθῇ τινὰς πῶς ἦσθε καὶ ἐσεῖς σύμφωνοι μὲ ἐκεῖνον εἰς τὴν κακίαν, καὶ προξενήσετε κατηγορίας εἰς τοὺς χριστιανούς, πῶς τάχα ὅλοι οἱ χριστιανοὶ χαίρονται εἰς τὰ παράνομα ἔργα. Διὰ τοῦτο νὰ ξεμακρύνετε ἀπ' αὐτούς. Ἐκείνους ὅμως ὁποῦ εἶναι κλεισμένοι εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς διὰ νὰ τοὺς βλάψουν, ἢ νὰ τοὺς θανατώσουν, ἢ νὰ τοὺς παραδώσουν εἰς τὰ δεσμά, καὶ νὰ τοὺς ἐξορίσουν, αὐτοὺς βοηθήσετε μὲ ὅλην σας τὴν προθυμίαν, ἐλευθερώνοντες τὰ μέλη σας ἀπὸ χέρια παράνομα. Εἰδὲ καὶ κανένας ἄλλος ὤντας μαζί τους πιασθῇ καὶ αὐτός, καὶ παιδευθῇ, εἶναι
φ.153^{v} καλότυχος, ὅτι ἔγινε μάρτυ-/(φ.153^{v})ρας καὶ συγκοινωνὸς μὲ αὐτούς, καὶ μιμητὴς τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι διὰ τὸν Χριστὸν ἐδαρθήκαμεν πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ τὸν Καϊάφαν, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἀπὸ τὸν Ἄνναν,[1] καὶ εὐγαίναμεν ἀπὸ τὸ κριτήριον χαρούμενοι, ὅτι ἀξιωθήκαμεν νὰ πάθωμεν τὰ τοιαῦτα διὰ τὸν σωτῆρα Χριστόν.[2] Καὶ ἐσεῖς ὅταν παθαίνετε τέτοια, νὰ χαίρεσθε ὅτι θέλετε ἦσθε μακάριοι εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως[3].

1. Πρβλ. Πραξ. 4, 6. **2**. Πραξ. 5, 41. **3**. Πρβλ. Λκ. 6, 23.

Ε′,γ′ Κεφάλαιον γ^{ον}.

Καὶ δεχθῆτε ὡσὰν μάρτυρας, καὶ νὰ ἐπιμεληθῆτε κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐκείνους ὁποῦ διώκονται διὰ τὴν πίστιν, ἢ φεύγουν ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν.[1] Καὶ νὰ χαίρεσθε διατὶ ἐσυγκοινωνήσετε μὲ ἐκείνους εἰς τὸν διωγμόν, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθηκαν ἀπὸ Χριστὸν μακάριοι. Ὁ ὁποῖος λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «καλότυχοι ἦσθε ὅταν σᾶς ὀνειδίσουν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν σᾶς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διώξουν, καὶ ὅταν λέγουν ἐναντίον σας ψεύματα κάθε κακὸν λόγον διὰ λόγου μου. Χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε, ὅτι ὁ μισθός σας εἶναι πολὺς εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἔτζι ἐδίωξαν τοὺς Προφήτας ὁποῦ ἦσαν πρωτήτερον ἀπὸ λόγου μας».[2] Καὶ πάλι λέγει ὁ Χριστός· «ἂν ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ἐσᾶς θέλουν διώξῃ».[3] Καὶ παρακάτω λέγει· «ἂν σᾶς διώξουν εἰς τούτην τὴν πόλιν, φύγετε εἰς τὴν ἄλλην»,[4] ὅτι «εἰς τὸν κόσμον ἔχετε στενοχωρίαν.[5] Θέλουν σᾶς παραδώσῃ εἰς τὰ συναγώγια,[6] καὶ θέλουν σᾶς φέρῃ ἐμπροστὰ εἰς ἐξουσιαστὰς καὶ βασιλεῖς εἰς ἔλεγχον ἐδικόν τους.[7] Καὶ ὅποιος ὑπομένει ἕως τὸ τέλος, ἐκεῖνος θέλει σωθῇ».[8] Διότι ὅποιος διωχθῇ διὰ τὴν πίστιν, καὶ μαρτυρήσῃ διὰ τὸν Χριστόν, καὶ ὑπομένει, ἐκεῖνος εἶναι ἀληθινᾶ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ.[9]

1. Μτ. 10, 23. **2.** Μτ. 5, 11 - 12. **3.** Ιω. 15, 20. **4.** Μτ. 10, 23. **5.** Ιω. 16, 33. **6.** Μτ. 10, 17. **7.** Μτ. 10, 18. **8.** Μτ. 10, 23. **9.** Α' Τιμ. 6, 11.

Ε',δ' Κεφάλαιον δ^ον.

Ὅποιος δὲ διὰ νὰ μὴ μισηθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀρνᾶται πῶς εἶναι φ.154^r χριστιανός, ἀγαπῶντας τὴν ψυχήν του περισσότερον,[1] παρὰ τὸν /(φ.154^r) Χριστὸν ὁποῦ ἔχει τὴν ζωήν του εἰς τὰ χέριά του,[2] ἐκεῖνος εἶναι ταλαίπωρος καὶ ἄξιος ἐλέους ὡς μισητὸς καὶ ἀκάθαρτος. Ὁ ὁποῖος ἐπρόκρινε νὰ εἶναι φίλος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι συντροφιασμένος μὲ τοὺς καταραμένους, καὶ ὄχι μὲ τοὺς ἁγίους. Καὶ ἀντὶς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν εὐλογημένων, ἀγάπησε τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ὁποῦ ἑτοιμάσθη διὰ τὸν διάβολον καὶ τοὺς ὑπηρέτας του,[3] καὶ πλέον δὲν μισεῖται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶναι ἀποδιωγμένος, καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του μεμακρυσμένος. Διὰ τὸν τέτοιον ἀπεφάσισεν ὁ Χριστὸς λέγωντας· «ὅποιος μὲ ἀρνᾶται ἐμπροστὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐντρέπεται διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ ἐγὼ θέλω τὸν ἀρνηθῇ διὰ λόγου του ἐμπροστὰ εἰς τὸν πατέρα μου ὁποῦ εἶναι εἰς τοὺς οὐρανούς».[4] Καὶ πάλι λέγει εἰς ἡμᾶς τοὺς μαθητάς του· «ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν πατέρα του, ἢ τὴν μητέρα του περισσότερον ἀπὸ λόγου μου, δὲν εἶναι ἄξιος διὰ λόγου μου. Καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν υἱόν του, ἢ τὴν θυγατέρα του περισσότερον ἀπὸ ἐμέ, δὲν εἶναι ἄξιος διὰ λόγου μου. Καὶ ὅποιος δὲν πέρνει τὸν σταυρόν του, καὶ δὲν ἀκολουθεῖ κατόπιν μου, δὲν εἶναι ἄξιος διὰ λόγου μου. Ἐκεῖνος ὁποῦ εὑρίσκει τὴν ζωήν του, τὴν χάνει. Καὶ ὅποιος χάσῃ τὴν ζωήν του διὰ λόγου μου, τὴν εὑρίσκει.[5] Τὶ ὠφελεῖται ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχήν του; Ἢ τὶ πρᾶγμα θέλει δώσῃ ἄνθρωπος διὰ ἀλλαγὴν τῆς ψυχῆς του;».[6] Καὶ παρακάτω· «μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ σκοτώ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νουν τὸ κορμί, καὶ τὴν ψυχὴν δὲν ἠμποροῦν νὰ σκοτώσουν. Περισσότερον νὰ φοβᾶσθε ἐκεῖνον ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἀπολέσῃ εἰς τὴν κόλασιν καὶ τὸ κορμὶ καὶ τὴν ψυχήν».[7]

1. Ιω. 12, 25. **2.** Δν. 5, 23. **3.** Πρβλ. Μτ. 25, 41. **4.** Μτ. 10, 33· Λκ. 9, 26. **5.** Μτ. 10, 37 - 39. **6.** Μτ. 16, 26. **7.** Μτ. 10, 28.

Ε′,ε′ Κεφάλαιον ε^ον.

Καθένας ὁποῦ μαθαίνει καμίαν τέχνην, βλέπωντας τὸν μάστορήν του πῶς τελειώνει τὸ ἔργον του μὲ τὴν δούλευσιν καὶ τὴν τέχνην του, μιμᾶται καὶ αὐ-
φ.154^v τὸς νὰ κάμῃ τὸ ἔργον του ὅμοιο μὲ /(φ.154^v) ἐκεῖνον τὸν μάστορην. Καὶ ἂν δὲν ἠμπορῇ νὰ τὸ κάμῃ ὅμοιον, δὲν εἶναι τέλειος εἰς τὴν τέχνην. Καὶ ἡμεῖς ἔχοντες διδάσκαλον τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, διατὶ δὲν μιμούμεσθε τὴν διδαχήν του ; Διότι ἐκεῖνος μὲν ἀπαρνήθηκε τὴν ἀνάπαυσιν, τὰ ξεφαντώματα, τὴν δόξαν, τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν δύναμιν τὴν ἐκδικητικήν, τὴν μητέρα του, τοὺς ἀδελφούς του, ἀκόμι καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του. Καὶ διὰ τὴν εὐσέβειαν ὁποῦ εἶχεν εἰς τὸν πατέρα του, καὶ διὰ τὴν φιλανθρωπίαν ὁποῦ ἔχει εἰς ἡμᾶς, ὑπέμεινεν ὄχι μόνον διωγμούς, καὶ δαρμούς, καὶ ὀνειδισμούς, καὶ περιγελάσματα, ἀλλὰ καὶ τὴν σταύρωσιν, διὰ νὰ σώσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ τοὺς Ἑβραίους ἂν μετανοήσουν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς διὰ λόγον μας ἀπαρνήθηκε τὴν ἀνάπαυσιν, δὲν ἐντράπη τὸν σταυρόν, δὲν ἀπέφυγε τὸν θάνατον ὡς ἄτιμον διὰ νὰ μὴν ὑστερηθῇ τὴν δόξαν του, δηλαδὴ ἡμεῖς δὲν μιμούμεσθε τὰ πάθη του ; Καὶ διὰ τὴν ἀγάπην του, διατὶ δὲν ἀπαρνούμεσθε τὴν ζωήν μας ; Μὲ ὅλον ὁποῦ αὐτὸς μᾶς δίδει καὶ μεγάλην ὑπομονήν, ἐκεῖνος ἔπαθε διὰ λόγου μας, ἡμεῖς παθαίνομεν διὰ τὴν ἐδικήν μας ὠφέλειαν. Διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἔχει χρείαν ἀπὸ λόγου μας, ἀμὴ ἡμεῖς χρειαζόμεσθε τὸ ἔλεός του. Ἀπὸ λόγου μας ζητᾷ μόνον πίστιν καθαρὰν καὶ αὐτοπροαίρετον, καθὼς λέγει ἡ Γραφή· «ἂν εἶσαι δίκαιος, τί θέλεις δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν, ἢ τί θέλει πάρῃ ἀπὸ τὸ χέρι σου; Ἡ ἀσέβειά σου δίδεται εἰς ἄνθρωπον ὅμοιόν σου, καὶ ἡ δικαιοσύνη σου εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου».[1]

1. Ιωβ 35, 7 - 8.

Ε′,στ′ Κεφάλαιον στ^ον.

Ἂς ἀπαρνηθοῦμεν καὶ τοὺς γονεῖς μας, καὶ τοὺς συγγενεῖς μας, καὶ τοὺς φίλους , καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ὅλην τὴν ζωήν μας, ὅταν κανένα ἀπ' αὐτὰ μᾶς γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν εὐσέβειαν. Πρέπει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.155r νὰ προσευχηθοῦμεν νὰ μὴ/(φ.155r) μᾶς ἔλθῃ πειρασμός[1]. Εἰδὲ καὶ μᾶς καλέσουν εἰς τὸ μαρτύριον, μὲ τόλμην νὰ ὁμολογήσωμεν τὸ τίμιον ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἂν παιδευθοῦμεν δι' αὐτό, νὰ χαιρώμεσθε, διατὶ τρέχομεν εἰς τὴν ἀθανασίαν.[2] Ὅταν μᾶς κυνηγοῦν νὰ μὴ μᾶς φανῇ παράξενον. Ἂς μὴν ἀγαπήσωμεν ἐτούτην τὴν ζωήν, μήτε τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων, μήτε τὴν δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἀρχόντων. Ὡς καθὼς μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ἐθαύμαζαν τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ, ὅμως δὲν ἐπίστευαν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν φόβον τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἀρχόντων. Διότι περισσότερον ἀγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, παρὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.[3] Εἰδὲ καὶ ὁμολογήσωμεν τὴν καλὴν ὁμολογίαν,[4] ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν μας σώνομεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεοβαπτίστους βεβαιώνομεν, καὶ τοὺς κατηχουμένους τοὺς κάμνομεν πιστοτέρους. Εἰδὲ καὶ ἀμελήσωμεν τὴν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, καὶ ἀρνηθοῦμεν τὴν εὐσέβειαν διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῆς γνώμης μας, καὶ διὰ φόβον ὀλίγης τιμωρίας, ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν μας ὑστεροῦμεν ἀπὸ τὴν αἰώνιον δόξαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους γινόμεσθεν αἴτιοι τῆς ἀπωλείας, καὶ θέλομεν παιδευθῇ διπλᾶ. Ὡσὰν ὁποῦ μὲ τὴν ἐδικήν μας ἄρνησιν ἐδώσαμεν ὑποψίαν, πῶς ἡ ἀλήθεια ὁποῦ ἐδοξάζαμεν πρότερον ἦτον διδαχὴ πλανεμένη, καὶ ψεῦμα. Διὰ τοῦτο μήτε νὰ εἴμεσθεν ἕτοιμοι καὶ ἀπόκοτοι, διότι λέγει ὁ Κύριός μας, «παρακαλέσετε νὰ μὴ πέσετε εἰς πειρασμόν. Ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι πρόθυμος, τὸ δὲ κορμὶ εἶναι ἀδύνατον».[5] Μήτε νὰ βυθισθοῦμεν εἰς τὸν φόβον, καὶ νὰ ἐντροπιάσωμεν τὴν πίσπιν μας. Ἂν ἀρνηθῇ τινὰς τὴν ἐλπίδα του, (ἡ ὁποία εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ) καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν πρόσκαιρον θάνατον, ἔπειτα αὔριον πέσῃ εἰς τὸ κρεββάτι μὲ μεγάλην καὶ ξαφνικὴν ἀσθένειαν, ἢ τῆς κοιλίας, ἢ τοῦ φ.155v στομά-/(φ.155v) χου, ἢ τῆς κεφαλῆς, ἢ εἰς κανένα πάθος ἀνιάτρευτον, εἰς σάπημα, ἢ γάγγραιναν, ἢ ξερατόν, ἢ κόλικα, ἢ ὑδρόπικα, καὶ ἀποθάνῃ ὀγλήγορα, καὶ εὔγῃ ἀπὸ τὴν ζωήν, ὑστερήθη καὶ τὰ καλὰ ἐτούτου τοῦ κόσμου, ἐξέπεσε καὶ ἀπὸ τὰ παντοτεινὰ καὶ βέβαια. Καὶ μάλιστα ἐκατάντησε μέσα εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ τρισμὸς τῶν δοντιῶν.[6] Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀξιώθηκε νὰ μαρτυρήσῃ, ἂς χαίρεται τὴν θείαν χαρὰν ὡσὰν νὰ ἐκέρδησε τέτοιον μεγάλον στεφάνι, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τούτην τὴν ζωὴν μὲ τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, καὶ ἂν εἶναι καὶ ἀβάπτιστος ἀκόμι, ὅμως ἂς ὑπάγῃ χαρούμενος, διότι τὸ μαρτύριον ὁποῦ ἐμαρτύρησε διὰ τὸν Χριστὸν, εἶναι εἰς αὐτὸν ἁρμοδιώτερον καὶ ἀπὸ τὸ βάπτισμα, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς μὲ τὴν δοκιμὴν ἀπέθανε μὲ τὸν Χριστόν, ἀμὴ οἱ ἄλλοι, μὲ τύπον μόνον. Ἂς χαρῇ λοιπόν, διατὶ ἐμιμήθηκε τὸν διδάσκαλόν του, καθὼς ἐπροστάχθη. Ὁ καθένας ἂς εἶναι στερεωμένος, καθὼς καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ διδάσκαλός του.[7] Ὁ δὲ διδάσκαλός μας καὶ αὐθέντης Ἰησοῦς ἐπληγώθη διὰ λόγου μας, ὑπέμεινεν ὕβρισμούς, καὶ ὀνειδισμοὺς μὲ μεγάλην ὑπομονήν, ἐδάρθη, ἐῤῥαπίσθηκεν. Ἀφ' οὗ ἐδάρθη, ἐκρεμάσθη καὶ εἰς τὸν σταυρόν. Ἐποτίσθη ξύδι καὶ χολή. Καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσε ὅλα τὰ γραμμένα, εἶπεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα· εἰς τὰ χέριά σου παραδίδω τὴν ψυχήν μου.[8] Διὰ τοῦτο καὶ ὅποιος καυχᾶται πῶς εἶναι μαθητὴς ἐκείνου, ἂς μιμᾶται τὰ πάθη του, καὶ τὴν ὑπομονήν του ἠξεύρωντας πῶς ἂν καῇ εἰς τὴν φωτίαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θέλει πάθῃ τίποτες, καθὼς καὶ οἱ τρεῖς παῖδες.[9] Εἰδὲ καὶ πάθῃ τίποτες, φ.156ʳ θέλει πάρῃ μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, πιστεύωντας /(φ.156ʳ) τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν καὶ πατέρα διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, καὶ ἐλευθερωτοῦ τῶν ψυχῶν, καὶ μισθαποδότου τῶν παθημάτων. Εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1. Μτ. 26, 41. **2.** Πρβλ. Α' Ἰω. 2, 15· Β' Τιμ. 4, 10. **3.** Ἰω. 12, 43. **4.** Α' Τιμ. 6, 12. **5.** Λκ. 22, 40· Μτ. 26, 41. **6.** Μτ. 8, 12. **7.** Λκ. 6, 40. **8.** Λκ. 23, 46. **9.** Δν. 3, 24.

Ε',ς' Κεφάλαιον ζον.

Αὐτὸς ὁ παντοκράτωρ Θεὸς θέλει μᾶς ἀναστήσῃ διὰ μέσου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του τὴν ἀληθινήν. Καὶ θέλει μᾶς ἀναστήσῃ μὲ ὅλους τοὺς ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους εἰς τέτοιον σχῆμα, ὅτι λογῆς εἴμεσθεν τῶρα, χωρὶς νὰ ἔχωμεν κανένα λειψόν, ἢ χαλασμόν, ἐπειδὴ καὶ ἀναστενόμεσθεν ἄφθαρτοι. Κἄντε εἰς τὸ πέλαγος πνιγώμεσθε, κἄντε εἰς τὴν γῆν σκορπίζόμεσθε, κἄντε ἀπὸ τὰ θηρία, καὶ τὰ ὄρνεα ξεσχιζώμεσθε, ὁ Θεὸς θέλει μᾶς ἀναστήσῃ μὲ τὴν δύναμίν του, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος περιέχεται εἰς τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος λέγει· «μήτε μία τρίχα ἀπὸ τὸ κεφάλι σας δὲν χάνεται».[1] Διὰ τοῦτο μᾶς παραγγέλλει λέγωντας· «μὲ τὴν ὑπομονήν σας κερδίσετε ταῖς ψυχαῖς σας».[2] Διὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν μαρτύρων λέγει εἰς τὸν Δανιὴλ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ· «καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κεκοιμημένους θέλουν ἀναστηθῇ ἀπὸ τὸ χῶμα τῆς γῆς, ἄλλοι μὲν εἰς ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἄλλοι εἰς ἐντροπὴν καὶ ὀνειδισμὸν αἰώνιον. Καὶ οἱ ἐνάρετοι θέλουν λάμψῃ ὡσὰν τὸν ἥλιον, καὶ ὡσὰν τὸν οὐρανόν, ἢ ὡσὰν τὰ ἄστρα».[3] Ὥστε ὁποῦ ὁ πανάγιος Γαβριὴλ ἐπροεῖπε πῶς οἱ ἅγιοι θέλουν λάμψῃ ὡσὰν τὰ ἄστρα. Καὶ τὸ τίμιον ὄνομα τοῦ ἀρχαγγέλου μᾶς βεβαιώνει νὰ καταλάβωμεν πῶς ταῦτα τὰ λόγια εἶναι ἀληθινά, ἐπειδὴ καὶ Γαβριήλ, δύναμις Θεοῦ ἑρμηνεύεται. Καὶ δὲν μέλλουν νὰ ἀναστηθοῦν μόνον οἱ μάρτυρες, ἀμὴ καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δίκαιοι καὶ ἄδικοι, εὐσεβεῖς καὶ ἀσεβεῖς. Διὰ νὰ ἀπολαύ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.156ᵛ σῃ ὁ καθένας κατὰ τὰ /(φ.156ᵛ) ἔργα του. Ἄκουε τί λέγει ἡ Γραφή· «ὁ Θεὸς ὅλον τὸ ποίημά του τὸ φέρῃ εἰς τὴν κρίσιν νὰ ἐξετασθῇ διὰ κάθε ἔργον ἢ καλόν, ἢ κακόν».[4] Αὐτὴν τὴν ἀνάστασιν δὲν τὴν ἐπίστευαν τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγαν· «τὰ κόκκαλά μας ἔγιναν ξηρά, ἀπελπισθήκαμεν».[5] Εἰς τοὺς ὁποίους ἀποκριθεὶς ὁ Θεὸς εἶπεν· «ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίγω τοὺς τάφους σας, καὶ θέλω σᾶς εὐγάλῃ ἀπὸ τοὺς τάφους, καὶ θέλω δώσῃ τὸ πνεῦμα εἰς ἐσᾶς, καὶ θέλετε ζήσῃ, καὶ θέλετε γνωρίσῃ πῶς ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐσύντυχα, καὶ θέλω τὸ κάμῃ».[6] Καὶ πάλι λέγει διὰ μέσου τοῦ Ἡσαΐου· «θέλουν ἀναστηθῇ οἱ ἀπεθαμένοι καὶ σηκωθῇ ἀπὸ τοὺς τάφους, καὶ θέλουν χαρῇ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἡσυχάζουν εἰς τὴν γῆν. Ὅτι ἡ δροσιὰ ἡ ἐδική σου ὦ Θεὲ θέλει ἤσθε ἰατρεία τους».[7] Καὶ ἄλλαις πολλαῖς μαρτυρίαις εὑρίσκονται διὰ τὴν ἀνάστασιν, καὶ διὰ τὴν παντοτινὴν δόξαν τῶν δικαίων, καὶ διὰ τὴν κόλασιν τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ τὸν ξεπεσμόν, καὶ τὸ μῖσος, καὶ τὴν καταδίκην, καὶ τὴν ἀτιμίαν, καὶ διὰ τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ διὰ τὸ σκουλῆκι τὸ ἀτελείωτον.[8] Καὶ πῶς ἂν ἤθελεν ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀθανάτους, τὸ ἔδειξε μὲ τὸ νὰ μὴ ἄφηκε τὸν Ἐνὼχ[9] καὶ τὸν Ἠλίαν νὰ δοκιμάσουν θάνατον.[10] Καὶ πῶς ἂν ἤθελε νὰ ἀναστήσῃ κατὰ γενεὰν τοὺς ἀπεθαμένους ἠμποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ, τὸ ἐφανέρωσε καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του, καὶ διὰ μέσου ἑτέρων, ἀναστένωντας τὸν υἱὸν τῆς χήρας διὰ μέσου τοῦ Ἠλία,[11] καὶ τὸν υἱὸν τῆς Σωμανίτιδος διὰ μέσου τοῦ Ἐλισσαίου.[12] Ἂς πιστεύσωμεν πῶς ὁ θάνατος δὲν εἶναι πληρωμὴ τῆς παιδεύσεως, μὲ τὸ νὰ ἀπέθαναν καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ αὐτὸς ὁ αὐθέντης τῶν ἁγίων ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ἡ ζωὴ φ.157ʳ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.[13] Διὰ τοῦτο /(φ.157ʳ) λοιπὸν εἰς ἡμᾶς ὁποῦ εὑρισκόμεσθε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ὡσὰν εἰς μίαν μεγάλην πόλιν, ὕστερα ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὸν πόλεμον ὁποῦ ἔχομεν ἐδῶ, φέρει εἰς ἡμᾶς τὸν θάνατον ὁ Θεός, διὰ νὰ ἀναστήσῃ τὸν καθένα, καὶ ἢ νὰ τὸν καταφρονήσῃ, ἢ νὰ τὸν στεφανώσῃ. Διότι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπλασε τὸ κορμὶ τοῦ Ἀδὰμ ἀπὸ τὴν γῆν, θέλει ἀναστήσῃ καὶ τὸ κορμὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, μὲ τὸ νὰ εἶναι χρεωστούμενον εἰς τὴν λογικὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, τὸ νὰ μένῃ πάντοτε εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ ἔκαμε τὸν θάνατον, κάμνει καὶ τὴν ἀνάστασιν. Ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν, «ἐπῆρεν ὁ Θεὸς χῶμα ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπόν του πνοὴν ζωῆς, καὶ ἔγινεν ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζωντανήν».[14] Καὶ μετὰ τὴν παράβασιν τῶν πρωτοπλάστων εἶπεν· «γῆ ἦσαι, καὶ εἰς τὴν γῆν θέλεις ὑπάγῃ»,[15] αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς ὑστερινοὺς χρόνους μᾶς ἔταξε τὴν ἀνάστασιν λέγωντας· «ὅλοι ὅσοι εἶναι εἰς τὰ μνήματα θέλουν ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ὅσοι τὸν ἀκούσουν θέλουν ζήσῃ».[16] Ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ πιστεύομεν πῶς γίνεται καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ ἀνέστησε τὸν Λάζαρον,[17] καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου,[18] καὶ τὸν υἱὸν τῆς χήρας.[19] Καὶ μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ πατρός του ἀνέστησε καὶ τὸν ἑαυτόν του μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὁ Χριστὸς λέγω ὁποῦ εἶναι ἀῤῥαβῶνας τῆς ἀναστάσεως ἡμῶν, καθὼς τὸ λέγει μόνος του· «ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή».[20] Ἐκεῖνος ὁποῦ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας εὔγαλε τὸν Ἰωνᾶν ζωντανὸν καὶ γερὸν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ψαρίου,[21] καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας ἀπὸ τὴν φ.157ᵛ φλόγα τῆς /(φ.157ᵛ) Βαβυλῶνος.[22] Καὶ τὸν Δανιὴλ ἀπὸ τὰ στόματα τῶν λεόντων,[23] ἔχει δύναμιν νὰ μᾶς ἀναστήσῃ καὶ ἡμᾶς. Καὶ ἂν μᾶς περιγελοῦν οἱ Ἕλληνες, καὶ δὲν πιστεύουν ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν τὰ βιβλία μας, κἂν ἂς πιστεύσουν τὴν ἐδικήν τους προφήτισσαν τὴν Σιβύλλαν ὁποῦ λέγει καὶ αὐτὴ κατὰ λέξιν ἔτζι· «ὁπόταν καίωνται ὅλα τὰ πράγματα καὶ γένουν στάκτη, καὶ ὁ ἄφθαρτος Θεὸς καταπραΰνει τὴν φωτίαν ὁποῦ ἄναψεν, αὐτὸς ὁ Θεὸς θέλει δώσῃ πάλιν μορφὴν ἀνθρώπινον εἰς τὰ κόκκαλα καὶ εἰς τὴν στάχτην, καὶ θέλει στήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καθὼς ἦσαν καὶ πρότερον, καὶ τότε θέλει γένῃ ἡ κρίσις εἰς τὴν ὁποίαν κρίσιν μέλλει νὰ κρίνῃ αὐτὸς ὁ Θεός, κρίνωντας πάλι ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ ὅσοι ἄνθρωποι ἔσφαλαν εἰς ταῖς ἀσέβειαις, τοὺς σκεπάζει πάλιν ἡ γῆ. Καὶ ὅσοι ἔζησαν εὐσεβεῖς καὶ καλοί, πάλιν θέλουν ζήσῃ εἰς τὸν κόσμον, δίδωντάς τους ὁ Θεὸς ψυχήν, καὶ ζωήν, καὶ χάρι, καὶ τότε ὅλοι θέλουν εἰδῇ τὸν ἑαυτόν τους».[24] Λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ Σιβύλλα ὁμολογᾷ τὴν ἀνάστασιν, καὶ δὲν ἀρνεῖται τὴν βᵃᵛ ἀναγέννησιν, καὶ ξεχωρίζει τοὺς εὐσεβεῖς ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, σφάλλουν οἱ Ἕλληνες ὁποῦ δὲν πιστεύουν ταῖς γραφαῖς μας. Ἂν καλὰ λέγουν καὶ μερικῶς φανερώνουν τὴν ἀνάστασιν, καὶ πάλι δὲν πιστεύουν ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουν. Βεβαιώνουν πῶς εὑρίσκεται ἕνα πουλὶ ὀνομαζόμενον φοίνικας. Τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ἕνα καὶ μόνον εἰς ὅλον τὸν κόσμον χωρὶς σύζυγον, καὶ μᾶς φανερώνει καλότατα τὴν ἀνάστασιν. Διὰ τὸ ὁποῖον λέγουν πῶς εἰς κάθε πεντακοσίους χρόνους ἔρχεται εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰς τὸν βωμὸν ὁποῦ λέγεται τοῦ ἡλίου, καὶ φέρει περισσὴν κανέλλαν καὶ σμύρναν καὶ ξυλοβάλσαμον, καὶ στέκεται κατὰ ἀνατολὰς καὶ προσεύχεται, ἔπειτα ἀφ' φ.158ʳ ἑαυτοῦ του καίεται, καὶ γίνεται σκόνη. Καὶ ἀπὸ τὴν στάχτην /(φ.158ʳ) γενᾶται ἕνα σκουλῆκι, τὸ ὁποῖον θερμαίνεται, καὶ σχηματίζεται, καὶ γίνεται νεογέννητος φοίνικας μὲ φτερά, καὶ πηγαίνει εἰς τὴν Αἰθιωπίαν, ἡ ὁποία εἶναι παρέκει ἀπὸ τὸν τόπον τῆς Αἰγύπτου. Ἐπειδὴ λοιπὸν (καθὼς λέγουν καὶ αὐτοὶ) βεβαιώνεται ἡ ἀνάστασις διὰ μέσου ὀρνέου ἀλόγου, διατὶ περιγελοῦν ἐδικά μας λόγια χωρὶς λογαριασμόν ; Ὅταν ὁμολογοῦμεν, πῶς ἐκεῖ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νος ὁποῦ μὲ τὴν δύναμίν του ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος ἔκαμε τὸ ὄν, αὐτὸς ἠμπορεῖ αὐτὸ τὸ ὄν ἀφ' οὗ χαλασθῇ, νὰ τὸ μετακάμῃ. Διὰ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως ὑπομένομεν δαρμούς, καὶ διωγμούς, καὶ θανάτους, καὶ ἂν δὲν ἤμεσθε καλὰ πληροφορημένοι διὰ αὐτὰ ὁποῦ κηρύττωμεν, τοῦ κακοῦ ὑποφέρνομεν ταῖς τιμωρίαις καὶ κακοπάθειαις. Καὶ ὡς καθὼς ἐκαταπεισθήκαμεν εἰς τὸν Μωϋσῆν ὁποῦ εἶπεν· «εἰς τὴν ἀρχὴν ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν»,[25] καὶ ἠξεύρομεν πῶς δὲν ἐχρειάσθηκεν ὕλην, ἀλλὰ μόνον μὲ τὴν θέλησίν του ἔκαμεν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐπροστάχθη, τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, τὸ φῶς, τὴν νύκτα, τὴν ἡμέραν, φωστῆρας, ἄστρα, πετούμενα, ὀψάρια, τετράποδα, ἑρπετά, φυτά, χόρτα. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον θέλει ἀναστήσῃ καὶ ὅλους μὲ τὸ θέλημά του, καὶ δὲν χρειάζεται καμίαν βοήθειαν. Διότι μία καὶ ἡ αὐτὴ δύναμις εἶναι τὸ νὰ κάμῃ τὸν κόσμον, καὶ τὸ νὰ ἀναστένῃ νεκρούς. Καὶ τότε ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ἦτον ἄνθρωπος, ἀπὸ διάφορα στοιχεῖα ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον, δίδωντας εἰς αὐτὸν ψυχὴν ἀπὸ τὸ μὴ ὄν. Τῶρα δὲ εἰς τὰς ψυχὰς ὁποῦ εἶναι, σμίγει τὰ κορμία ὁποῦ ἐδιαλύθηκαν, ὅτι ἡ ἀνάστασις εἶναι τῶν πεσμένων, ὄχι ἐκείνων ὁποῦ δὲν εἶναι. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁποῦ ἔκαμε τὰ πρῶτα σώματα ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ δὲν ἦσαν, τὰ στοιχεῖα δηλαδή, καὶ φ.158^{v} /(φ.158^{v}) ἀπ' ἐκεῖνα ἔπλασεν ἄλλα διάφορα, αὐτὸς δίδωντας καὶ εἰς τοὺς ἀπεθαμένους ζωήν, θέλει τοὺς ἀναστήσῃ. Ἐκεῖνος ὁποῦ σχηματίζει μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ὀλίγον σπέρμα, καὶ πλάττει εἰς αὐτὸν τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, καθὼς λέγει μόνος του εἰς τὸν Ἱερεμίαν· ἐγὼ δὲν ἠξεύρω παρὰ τοῦ νὰ σὲ πλάσω μέσα εἰς τὴν κοιλίαν.[26] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς ὁποῦ στερεώνω τὸν οὐρανόν, καὶ θεμελιώνω τὴν γῆν, καὶ πλάττω ψυχὴν εἰς αὐτόν,[27] αὐτὸς θέλει ἀναστήσῃ καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶναι ποιήματά του. Καθὼς καὶ ἡ θεία Γραφὴ μαρτυρεῖ, πῶς ὁ Θεὸς λέγει πρὸς τὸν μονογενῆ Χριστόν· «ἂς κάμωμεν ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἐδικήν μας εἰκόνα, καὶ τὴν ὁμοίωσιν. Καὶ ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἔκαμε κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἔκαμεν ἄνδρα καὶ γυναῖκα».[28] Καὶ ὁ θαυμασιώτατος καὶ ὑπομονητικὸς Ἰώβ, (διὰ τὸν ὁποῖον λέγει ἡ Γραφή, πῶς εἶναι γραμμένον, ὅτι θέλει ἀναστηθῇ ἀντάμα μὲ ἐκείνους ὁποῦ ἀναστένει ὁ Θεὸς)[29] λέγει πρὸς τὸν Θεόν· «ὦ Θεὲ ἦ δὲν μὲ ἄλμεξες ὡσὰν τὸ γάλα, καὶ μὲ ἔπηξες ὡσὰν τὸ τυρί; Μὲ ἔνδυσες δέρμα καὶ κρέας, καὶ μὲ ἐπερίπλεξες μὲ κόκκαλα, καὶ μὲ νεῦρα. Καὶ ἔθηκες κοντά μου ζωὴν καὶ εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἡ ἐπιμέλειά σου ἐφύλαξε τὴν ψυχήν μου. Αὐτὰ ἔχωντας εἰς τὸν ἐμαυτόν μου, ἠξεύρω πῶς ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς ὅλα, καὶ τίποτες δὲν ὑπερβαίνει τὴν δύναμίν σου».[30] Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ ἐλευθερωτὴς καὶ διδάσκαλός μας Χριστός· «ἐκεῖνο ὁποῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶναι ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι δυνατόν».[31] Λέγει καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ, «τὰ χέριά σου μὲ ἔκαμαν, καὶ μὲ ἔπλασαν».[32] Καὶ πάλιν «ἐσὺ ἐγνώρισες τὸ πλάσμα μας».[33] Καὶ πάλιν· «ἐσὺ μὲ ἔπλασες, φ.159r καὶ ἔβαλες τὸ χέρι σου ἐπάνω μου. /(φ.159r) Ἡ γνῶσίς σου ἐγνωρίσθη θαυμαστὴ ἀπὸ τὴν ἐδικήν μου πλάσιν, ἐδυναμώθη, καὶ δὲν ἔχω καμίαν δύναμιν πρὸς αὐτήν. Καὶ τὸ ἔργον ὁποῦ δὲν ἔκαμα ἀκόμι, τὸ εἶδαν τὰ ὀμμάτιά σου, καὶ ὅλοι θέλουν γραφῇ εἰς τὸ βιβλίον σου».[34] Καὶ ὁ Ἡσαΐας παρακαλῶντας τὸν Θεὸν λέγει· «ἡμεῖς εἴμεσθε ἡ λάσπη, καὶ ἐσὺ εἶσαι ὁ πλάστης μας».[35] Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ εἶναι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, βέβαια καὶ ἀφ' οὗ ἀποθάνῃ, διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ θέλει ἀναστηθῇ, καὶ ἢ νὰ στεφανωθῇ διὰ τὰ καλά του ἔργα, ἢ νὰ κολασθῇ διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του. Καὶ ἐπειδὴ ὡσὰν νομοθέτης κάνει μὲ δικαιοσύνην, ὡς καθὼς κολάζει τοὺς ἀσεβεῖς, ἔτζι εὐεργετῶντας σώζει τοὺς ἀγαθούς. Καὶ τοὺς ἁγίους ὁποῦ σφάζονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διὰ αὐτὸν τὸν Θεόν, ἄλλους μὲν τοὺς λαμπρύνει ὡσὰν τὰ ἄστρα, καὶ ἄλλους ὡσὰν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καθὼς ἔλεγεν ὁ Γαβριὴλ πρὸς τὸν Δανιήλ.[36] Καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ὄντες μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, πιστεύομεν τὰ ταξίματά του, ὅτι αὐτὸς ὁποῦ τάζει εἶναι ἀληθέστατος. Λέγει καὶ ὁ μακάριος προφήτης Δαβίδ· «ὁ Θεὸς εἶναι ἀξιόπιστος εἰς ὅλα του τὰ λόγια, καὶ ἅγιος εἰς ὅλα τὰ ἔργα του».[37] Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔπλασε κορμὶ διὰ λόγου του ἀπὸ τὴν παρθένον Μαρίαν, αὐτὸς εἶναι ποιητὴς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνάστησε τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τοὺς νεκρούς, αὐτὸς θέλει ἀναστήσῃ καὶ ὅλους τοὺς ἀπεθαμένους. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπὸ ἕνα σπυρὶ σιτάρι ἀναστένει ἀπὸ τὴν γῆν πολὺ σιτάρι, καὶ τὸ κομμένον δένδρον τὸ φυτρώνει, καὶ τὸ κάμνει κλωνάρι, ἐκεῖνος ὁποῦ ἔκαμε, καὶ ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος ἡ ξηρὰ τοῦ Ἀαρών,[38] αὐτὸς θέλει ἀναστήσῃ καὶ ἡμᾶς μὲ δόξαν. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐσήκωσε γερὸν τὸν παράλυτον,[39] καὶ ἰάτρευσεν ἐκεῖνον ὁποῦ εἶχε τὸ φ.159v χέρι του ξηρόν,[40] καὶ μὲ τὸ φτύσιμα καὶ μὲ τὴν λάσπην /(φ.159v) ἔδωκεν ὀμμάτια εἰς τὸν τυφλόν,[41] αὐτὸς ὁ ἴδιος θέλει ἀναστήσῃ καὶ ἡμᾶς. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπὸ πέντε ψωμία καὶ δέκα ὀψάρια ἐχόρτασε πέντε χιλιάδες ἀνθρώπους, καὶ ἐπερίσσευσε δώδεκα κοφίνια φελία,[42] καὶ ἀπὸ τὸ νερὸν ἔκαμε κρασί,[43] καὶ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ψαρίου εὔγαλε φλουρί, καὶ ἔστειλε χαράτζι, εἰς τοὺς χαρατζάριδες διὰ μέσου ἐμοῦ τοῦ Πέτρου,[44] αὐτὸς θέλει ἀναστήσῃ καὶ τοὺς νεκρούς. Αὐτὰ ὅλα μαρτυροῦμεν ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι διὰ αὐτὸν τὸν Χριστόν, καὶ τὰ ἄλλα μαρτυροῦν οἱ Προφῆται. Ἡμεῖς ὁποῦ ἐφάγαμεν καὶ ἐπιάμεν μὲ αὐτὸν τὸν Χριστόν, καὶ ἴδαμεν τὰ θαύματά του, καὶ τὴν ζωήν, καὶ τὴν πολιτείαν του, καὶ τὰ λόγιά του, καὶ τὰ πάθη του, καὶ τὸν θάνατόν του, καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν ἐκ νεκρῶν του ἀνάστασιν. Καὶ ἐσυναναστραφήκαμεν μὲ αὐτὸν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάστασίν του ἡμέρας σαράντα.[45] Καὶ ἐπήραμεν ἀπὸ αὐτὸν παραγγελλίαν, νὰ κηρύξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ νὰ διδάξωμεν ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ νὰ τὰ βαπτίσωμεν εἰς τύπον τοῦ Θανάτου αὐτοῦ,[46] καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων, ὁποῦ εἶναι ὁ πατὴρ του, καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὁποῦ εἶναι ὁ παράκλητος. Ἡμεῖς λοιπὸν σᾶς διδάσκομεν ὅλα αὐτά, τὰ ὁποῖα παραγγέλλωντας ἡμᾶς, ἐμπροστὰ ἀπὸ τὰ ὀμμάτιά μας ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν πατέρα του ὁποῦ τὸν ἔστειλε.[47] Καὶ ἂν πιστεύσετε, θέλετε γένῃ καλότυχοι. Εἰδὲ καὶ δὲν πιστεύσετε, ἡμεῖς θέλομεν εὑρεθῇ καθαροὶ καὶ ἀμέτοχοι ἀπὸ τὴν ἐδικήν σας κακοπιστίαν.

1. Λκ. 21, 18. **2**. Λκ. 21, 19. **3**. Δν. 12, 2 - 3· πρβλ. Μτ. 13, 43. **4**. Εκ. 12, 14. **5**. Ιεζ. 37, 4 καὶ 11. **6**. Ιεζ. 37, 12 - 14. **7**. Ησ. 26, 19. **8**. Ησ. 66, 24. **9**. Γεν. 5, 24· Εβρ. 11, 5. **10**. Δ' Βασ. 2, 11. **11**. Γ' Βασ. 17, 17 - 24. **12**. Δ' Βασ. 4, 32, 37. **13**. Ιω. 11, 25. **14**. Γεν. 2, 5. **15**. Γεν. 3, 19. **16**. Ιω. 5, 25. **17**. Ιω. 11, 39. **18**. Μκ. 5, 41. **19**. Λκ. 7, 14. **20**. Ιω. 11, 25. **21**. Ιων. 2, 11. **22**. Δν. 3, 50. **23**. Δν. 6, 22. **24**. Βλ. PG, 1, 843 - 844. **25**. Γεν. 1, 1. **26**. Ιερ. 1, 5. **27**. Ζαχ. 12, 11. **28**. Γεν. 1, 26 - 27. **29**. Ιωβ 42, 18. **30**. Ιωβ 10, 10 - 13. **31**. Λκ. 17, 27. **32**. Ψλ. 118, 73. **33**. Ψλ. 102, 14. **34**. Ψλ. 138, 5 - 6. **35**. Ησ. 64, 8. **36**. Δν. 12, 3. **37**. Ψλ. 144, 17. **38**. Λρ. 17, 23. **39**. Μτ. 9, 5. **40**. Μκ. 3, 5. **41**. Ιω. 9, 7. **42**. Μτ. 14, 20. **43**. Ιω. 2, 3. **44**. Μτ. 17, 26. **45**. Πραξ. 1, 3. **46**. Μτ. 28, 19· Μκ. 16, 15· Ρωμ. 6, 3. **47**. Πραξ. 1, 9.

Ε',η' Κεφάλαιον η^ον.

Διὰ τοὺς μάρτυρας σᾶς λέγομεν νὰ τοὺς ἔχετε εἰς κάθε τιμήν, καθὼς καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐτιμήσαμεν, τὸν μακάριον Ἰάκωβον τὸν ἐπίσκοπον, καὶ τὸν ἅγιον συνδιάκονόν μας Στέφανον. Αὐτοὶ εἶναι καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν μακαρισμένοι, φ.160^r καὶ ἀπὸ ἁγίους ἀνθρώπους τιμη-/(φ.160^r)μένοι, καὶ εἶναι καθαροὶ ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, ἀναμάρτητοι, ἀμεταγύριστοι ἀπὸ τὰ καλά, ἀναμφίβολοι εἰς τοὺς ἐπαίνους. Διὰ τοὺς ὁποίους ἔλεγε καὶ ὁ προφήτης Δαβίδ· «τίμιος εἶναι ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν ὁ θάνατος τῶν ὁσίων του».[1] Καὶ ὁ Σολομών· «ἡ ἐνθύμησις τοῦ δικαίου εἶναι μὲ ἐγκώμια».[2] Διὰ αὐτοὺς ἔλεγε καὶ ὁ Προφήτης· «οἱ δίκαιοι ἄνθρωποι τιμοῦνται καὶ ὑψώνονται».[3]

1. Ψλ. 115, 6. **2**. Πρμ. 10, 7. **3**. Ησ. 57, 1.

Ε',θ' Κεφάλαιον θ^ον.

Αὐτὰ τὰ εἴπαμεν διὰ τοὺς μάρτυρας ὁποῦ ἐμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστὸν κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ὄχι διὰ τοὺς ψευδομάρτυρας. Διὰ τοὺς ὁποίους λέγει ἡ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γραφή· τὸ ὄνομα τῶν ἀσεβῶν σβύνεται.[1] Ὁ μάρτυρας ὁ ἀληθινὸς δὲν ψεύδεται, ἀμὴ ὁ ἄδικος μάρτυρας παρακινᾷ τὰ ψεύματα.[2] Ἐκεῖνος ὁποῦ πηγαίνει νὰ μαρτυρήσῃ βέβαια διὰ τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸς εἶναι μάρτυρας ἀληθινὸς καὶ ἀξιόπιστος. Ὅτι μὲ τὸ ἴδιόν του αἷμα ἐπολέμησεν διὰ τὴν εὐσέβειαν.

1. Πρμ. 10, 7. **2**. Πρμ. 14, 5.

Ε',ι' Κεφάλαιον ι^ον.

Ὦ ἀδελφοὶ καὶ δοῦλοι Χριστοῦ, σᾶς νουθετοῦμεν νὰ φεύγετε τὰ ἄκαιρα καὶ ἄσχημα λόγια, καὶ τὰ μετεωρίσματα, καὶ ταῖς μέθαις, καὶ ταῖς πορνείαις, καὶ τὰ χάδια, καὶ τὸν ἄμετρον θυμόν, καὶ ταῖς μωρολογίαις. Μήτε εἰς ταῖς χαρμόσυναις ἡμέραις ταῖς Κυριακαῖς δὲν σᾶς δίδομεν ἄδειαν νὰ εἰπῆτε κανένα ἄπρεπον λόγον, ἢ νὰ κάμετε κανένα ἄτακτον ἔργον. Καθὼς παραγγέλλει καὶ ἡ Γραφή· «νὰ δουλεύσετε τὸν Θεὸν μὲ φόβον, καὶ χαρῆτε διὰ λόγου του μὲ τρόμον».[1] Πρέπει καὶ ἡ χαραῖς σας μὲ φόβον καὶ τρόμον νὰ γίνωνται. Διότι ὁ ἀληθινὸς χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ εἰπῇ μήτε ψαλτικὸν τῶν ἀπίστων, μήτε τραγοῦδι πορνικόν. Ἐπειδὴ καὶ διὰ μέσου τοῦ ψαλτικοῦ ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἐνθυμηθῇ ὀνόματα δαιμονικά. Καὶ ἀντὶς διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, σεβαίνει φ.160^v /(φ.160^v) μέσα του ὁ διάβολος.

1. Ψλ. 2, 11.

Ε',ια' Κεφάλαιον ια^ον.

Ἐμποδισμένον εἶναι καὶ τὸ νὰ ὁμνύετε εἰς αὐτὰ τὰ εἴδωλα, καὶ μὲ τὸ στόμα σας νὰ ἐνθυμηθῆτε τὰ συχαμερά τους ὀνόματα, ἢ νὰ τὰ προσκυνᾶτε, ἢ νὰ τὰ φοβᾶσθε ὡσὰν θεούς, ὅτι δὲν εἶναι θεοί, ἀλλὰ κακοὶ δαίμονες, ἢ κατηγορημένα ἔργα. Λέγει καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοὺς Ἑβραίους· «ἄφηκαν ἐμέ, καὶ ὤμνεαν εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν εἶναι θεοί».[1] Καὶ παρακάτω· «θέλω σηκώσῃ ἀπὸ τὸ στόμα τους τὰ ὀνόματα τῶν εἰδώλων».[2] Καὶ ἀλλοῦ· «μὲ ἐπαρακίνησαν εἰς θυμὸν διὰ τὰ εἴδωλά τους ὁποῦ δὲν εἶναι θεοί».[3] Εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Γραφῆς εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐμποδισμένα καὶ καταφρονεμένα τὰ εἴδωλα.

1. Ιερ. 5, 7. **2**. Ζαχ. 13, 2. **3**. Δτ. 32, 21.

Ε',ιβ' Κεφάλαιον ιβ^ον.

Ὄχι μόνον διὰ τὰ εἴδωλα ἐμποδίζουν ἡ Γραφαῖς, ἀλλὰ νομοθετοῦν καὶ ἑρμηνεύουν καὶ διὰ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα, μήτε νὰ ὁμνύετε εἰς αὐτά, μήτε νὰ τὰ προσκυνήσετε. Ἀκούσατε τί λέγουν ἡ Γραφαῖς· «βλέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πωντας τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα, μὴ πλανηθῇς, καὶ τὰ προ-
σκηνήσῃς».[1] Καὶ ἀλλοῦ πάλι· «μὴ μανθάνετε ταῖς στράταις τῶν ἀπίστων,
καὶ ἀπὸ τὰ σημάδια τοῦ οὐρανοῦ μὴ φοβᾶσθε».[2] Ὅτι ὁ ἥλιος[,] ἡ σελήνη,
καὶ τὰ ἄστρα, ἔγιναν διὰ νὰ φέγγουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὄχι νὰ τὰ προ-
σκυνήσουν. Ἄγκαλα καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τὴν κακίαν τους ἐπροσκυνοῦσαν τὰ
κτίσματα ἀντὶς διὰ τὸν κτίστην.[3] Καὶ ἀτίμασαν τὸν ποιητὴν τους, καὶ τὰ
κτίσματα τὰ ἐτίμησαν περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε. Καίποτὲ μὲν ἐπρο-
σκυνοῦσαν τὸ μοσχάρι εἰς τὴν ἔρημον,[4] ποτὲ δὲ τὸν Βεελφεγώρ,[5] καὶ ἄλλοτε
φ.161[r] τὸν Βάαλ,[6] καὶ τὸν Θαμμούς, καὶ τὴν Ἀστάρτην τὴν Σιδονίαν,[7] /(φ.161[r])
καὶ πάλι τὸν Μολώχ, καὶ τὸν Χαμώς. Καὶ ἄλλοτε τὸν ἥλιον, καθὼς γράφει
ὁ Ἰεζεκιήλ.[8] Ἀκόμι καὶ ἄλογα ζῶα ἐπροσκυνοῦσαν, ὡσὰν τὸν Ἄπιν εἰς τὴν
Αἴγυπτον, καὶ τὸν τράγον ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Μένδην. Καὶ θεοὺς ἀργυροῦς
καὶ χρυσοῦς εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα αὐτὰ τοὺς ἐφοβέριζεν ὁ Θεός,
καὶ ἔλεγε διὰ τοῦ Προφήτου· «μὴ νὰ εἶναι τοῦτο μικρὸν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἰού-
δα, τὸ νὰ κάμουν αὐτὰ τὰ εἴδωλα ὁποῦ ἔκαμαν, καὶ ἐγέμισαν τὴν γῆν ἀπὸ τὴν
παρανομίαν τους, διὰ νὰ μὲ παρακινήσουν εἰς θυμόν ; Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ οἱ Ἑ-
βραῖοι εἶναι ὡσὰν περιγελασταὶ καὶ μὲ περιγελοῦν. Καὶ ἐγὼ θέλω τοὺς παι-
δεύσῃ μὲ θυμόν, τὸ ὀμμάτι μου δὲν θέλει τοὺς λυπηθῇ, μήτε θέλω τοὺς ἐλεήσῃ.
Θέλουν φωνάξῃ εἰς τὰ αὐτία μου μὲ μεγάλην φωνήν, καὶ δὲν θέλω τοὺς ἀκού-
σῃ».[9] Βλέπετε ἀγαπητοί, πόσα ἀποφασίζει ὁ Θεὸς ἐναντίον εἰς τοὺς εἰδωλο-
λάτρας, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ προσκυνοῦν ἥλιον καὶ σελήνην ; Διὰ τοῦτο ὁ
ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ[10] πρέπει ὡς χριστιανὸς μήτε ἥλιον νὰ ὀμνύῃ,μήτε σελή-
νην, μήτε ἄστρα, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε κανένα ἀπὸ τὰ στοι-
χεῖα μεγάλον, ἢ μικρόν. Διότι ἂν ὁ διδάσκαλος μας Χριστὸς μᾶς ἐπαράγγειλε
νὰ μὴν ὀμνέωμεν εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεόν,[11] διὰ νὰ εἶναι ὁ λόγος μας βεβαιό-
τερος ἀπὸ τὸν ὅρκον, μήτε νὰ ὀμνέωμεν εἰς τὸν οὐρανόν,[12] ὅτι εἶναι ἀσέβεια
τῶν Ἑλλήνων, μήτε τὴν Ἱερουσαλήμ, μήτε εἰς τὰ ἅγια τοῦ Θεοῦ, μήτε εἰς
τὸ θυσιαστήριον, καὶ εἰς τὰ ἅγια δῶρα, ἢ εἰς τὸ μαλαμάτωμα τοῦ ναοῦ, μή-
τε εἰς τὸ κεφάλι μας,[13] ὅτι αὐτὴ ἡ συνήθεια εἶναι τῆς τρέλας τῶν Ἰουδαίων,
καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐμποδισμένον. Ὅθεν παραγέλλει εἰς τοὺς χριστιανούς,
νὰ εἶναι τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ ὄχι, ὄχι.[14] Καὶ τὸ περισσότερον ἀπὸ τοῦτα ἀπὸ τὸ
ναί, καὶ τὸ ὄχι, λέγει πῶς εἶναι τοῦ διαβόλου, πόσον περισσότερον εἶναι
φ.161[v] πταῖσται ἐκεῖνοι ὁποῦ ὀ-/(φ.161[v]) μνέουν εἰς τὰ ψεύτικα εἴδωλα, καὶ λο-
γιάζουν τὰ ψεύτικα αὐτὰ διὰ ἀληθινά; Τοὺς τέτοιους ὁ Θεὸς διὰ τὴν κακίαν
τους τοὺς ἐπαράδωκεν εἰς ἀστοχασίαν νὰ κάμουν τὰ ἄπρεπα.[15]

1. Δτ. 4, 19. 2. Ιερ. 10, 2. 3. Ρωμ. 1, 25. 4. Εξ. 32, 4. 5. Αρ. 24, 3. 6. Κρ. 2, 13.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

7. Γ' Βασ. 11, 5. **8**. Ιεζ. 8, 16. **9**. Ιεζ. 8, 17 - 18. **10**. Α' Τιμ. 6, 11. **11**. Μτ. 5, 34. **12**. Μτ. 5, 34. **13**. Μτ. 5, 35 - 37· ibid 23, 16 - 22. **14**. Μτ. 5, 37. **15**. Ρωμ. 1, 28.

Ε',ιγ' Κεφάλαιον ιγ^ον.

Ὦ ἀδελφοί μας νὰ φυλάξετε καὶ ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν, καὶ α^ην τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ὁποία νὰ ἑορτάζεται εἰς τὸν θ^ον μῆνα ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀνάστασιν, εἰς τὰς εἰκοσιπέντε τοῦ Δεκεμβρίου. Ὕστερα ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἔχετε τιμιωτάτην τὴν ἡμέραν τῶν Ἐπιφανείων, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Κύριός μας ἐφανέρωσε τὴν θεότητά του. Ἂς ἑορτάζεται καὶ αὐτὴ εἰς τὰς ἕξι τοῦ Ἰανουαρίου. Ὕστερα ἀπὸ αὐταῖς νὰ φυλάξετε τὴν νηστείαν τῆς τεσσαρακοστῆς, ἡ ὁποία ἔχει ἐνθύμησιν τῆς ζωῆς, καὶ τῆς νομοθεσίας τοῦ αὐθέντου μας Χριστοῦ. Ἂς γένῃ καὶ αὐτὴ ἡ νηστεία πρωτήτερα ἀπὸ τὴν νηστείαν τοῦ Πάσχα, νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ Β^αν καὶ νὰ τελειώσῃ εἰς Παρασκευήν. Καὶ ὕστερα νὰ ἀρχίσετε τὴν ἁγίαν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα, νηστεύοντες ὅλοι μὲ φόβον καὶ τρόμον, καὶ παρακαλῶντας τὸν Θεὸν διὰ τοὺς ἀπεθαμένους.

Ε',ιδ' Κεφάλαιον ιδ^ον.

Ἄρχισαν νὰ κάμνουν σκέψιν οἱ Ἑβραῖοι ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ Β^αν ἡμέραν εἰς τὸν α^ον μῆνα τὸν Μάρτιον. Καὶ τὴν Γ^ην ἐπερίσσευσεν ἡ σκέψις τους, καὶ εἰς τὴν Τετράδην ἀπεφάσισαν νὰ τὸν σταυρώσουν. Καὶ ὁ Ἰούδας τὸ ἤξευρε τοῦτο, ὤντας ἀπὸ πολὺς διεστραμμένος, καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν διάβολον διὰ μέσου τῆς φιλαργυρίας παρακινημένος.[1] Ἂν καλὰ καὶ πρωτήτερα αὐτὸς ἐκρατοῦσε τὸ πουγγὶ τῆς κοινότητος ἡμῶν, καὶ ἔκλεφτε τὰ ἄσπρα τῶν πτωχῶν, ὅμως ὁ Κύριός μας διὰ τὴν μακροθυμίαν του διὰ ⟨δὲν⟩ τὸν ἀπεδίωξε. Καὶ μάλιστα μίαν φορὰν ἐκεῖ ὁποῦ ἔτρωγε μαζί μας ὁ Χριστός, θέλωντας φ.162^r /(φ.162^r) νὰ σωφρονίσῃ τὸν Ἰούδαν, καὶ νὰ μᾶς φανερώσῃ τὴν πρόγνωσίν του, εἶπεν· «ἀλήθεια ἀλήθεια σᾶς λέγω, ὅτι ἕνας ἀπὸ λόγου σας μέλλει νὰ μὲ παραδώσῃ».[2] Καὶ ὁ καθένας ἀπὸ ἡμᾶς λέγωντας, μήπως καὶ εἶμαι ἐγώ ;[3] Ὁ Χριστὸς ἐσιωποῦσεν. Καὶ σηκωθεὶς ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα ὁ πλέον ἠγαπημένος ἀπὸ ὅλους μας, τὸν ἀγκαλιάσθηκε, καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ εἰπῇ ποῖος μέλλει νὰ τὸν παραδώσῃ ; Καὶ ὁ πανάγαθος Χριστὸς μήτε τότε δὲν ἠθέλησε νὰ εἰπῇ τὸ ὄνομά του. Ἀλλὰ μᾶς ἔδωκε δύο σημάδια τοῦ προδότου. Ἕνα, ὅποιος βάλῃ μαζί μου εἰς τὸ σκουτέλι τὸ χέρι του.[4] Β^ον, ἐκεῖνος εἶναι ὁ προδότης μου, εἰς ὅποιον ἐγὼ βουτῶντας θέλω δώσῃ τὸ ψωμί.[5] Καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἔλεγε καὶ ἐκεῖνος, διδάσκαλε, μήπως καὶ εἶμαι ἐγώ ;[6] Δὲν εἶπεν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ Χριστὸς ναὶ ἐσὺ εἶσαι, ἀμὴ τοῦ εἶπε, ἐσὺ τὸ εἶπες. Καὶ θέλωντας νὰ τὸν φοβερίσῃ εἶπεν· «ἀλοίμονον εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καλὸν ἦτον εἰς αὐτὸν νὰ μὴν εἶχε γεννηθῇ».[7] Καὶ ὁ Ἰούδας ἀκούωντας αὐτά, ἐπῆγε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς ἱερεῖς, τί μὲ δίδετε, καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς τὸν παραδώσῃ ; Καὶ ἐκεῖνοι ἐδιώρισαν νὰ τοῦ δώσουν τριάντα ἀργύρια.[8] Καὶ ἐπληρώθηκεν ἡ Γραφὴ ὁποῦ λέγει· «καὶ ἐπῆραν τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, τὸν ὁποῖον ἐξετίμησαν ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τῶν Ἑβραίων, καὶ τὴν τιμὴν ἐκείνην τὴν ἔδωκαν εἰς τὸν κῆπον τοῦ κεραμιδᾶ».[9] Καὶ τὴν Ε$^{\eta\nu}$ ἐφάγαμεν τὸ Πάσχα μὲ τὸν Χριστόν, καὶ ὁ Ἰούδας ἔβαλε τὸ ψωμὶ εἰς τὸ σκουτέλι, καὶ πέρνωντας τὸ ψωμὶ ἀπὸ τὸν Χριστόν, εὐγῆκε τὴν νύκτα. Καὶ ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς ἡμᾶς· ἔφθασε ἡ ὥρα διὰ νὰ σκορπισθῆτε, καὶ νὰ ἀφήσετε ἐμὲ μοναχόν.[10] Καὶ ὁ καθένας βεβαιώνωντας πῶς δὲν θέλει τὸν ἀφήσῃ. Ἐγὼ ὁ Πέτρος ἔταξα καὶ νὰ συναποθάνω μαζί του, καὶ ὁ Χριστὸς εἶπε· «βέβαια φ.162^{v} σὲ λέγω, πρὸ τοῦ νὰ φωνάξῃ ὁ πετεινός, θέ-/(φ.162^{v}) λεις μὲ ἀρνηθῇ τρεῖς φοραῖς πῶς δὲν μὲ ἠξεύρεις».[11] Καὶ παραδίδωντας εἰς ἡμᾶς τὰ μυστήρια τὰ ἀντίτυπα τοῦ σώματος, καὶ τοῦ αἵματός του, μὴν ὤντας παρὸν ὁ Ἰούδας, εὐγῆκεν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κοντὰ εἰς τὸ ξηροπόταμον τῶν κέδρων, ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον κῆπος.[12] Ἤμεσθε καὶ ἡμεῖς μαζί του, καὶ ἐπροσευχηθήκαμεν κατὰ τὴν συνήθειαν.[13] Καὶ ὁ Χριστὸς ἐχωρίσθη ἀπὸ λόγου μας, καὶ πολὺ ἐπροσευχήθηκεν εἰς τὸν πατέρα του λέγωντας· «πάτερ μου ξεμάκρυνε ἀπὸ λόγου μου τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου. Πλὴν ἂς μὴ γένῃ τὸ θέλημα τὸ ἐδικόν μου, ἀλλὰ τὸ ἐδικόν σου».[14] Καὶ τοῦτο τὸ ἔκαμε τρεῖς φοραῖς, καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν πίκραν μας ἀπεκοιμηθήκαμεν.[15] Καὶ ὁ Χριστὸς ἦλθε, καὶ μᾶς λέγει· «ἔφθασε ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς τὰ χέρια τῶν ἁμαρτωλῶν».[16] Καὶ τότε ἔφθασε ὁ Ἰούδας, καὶ μαζί του πλῆθος τῶν ἀσεβῶν. Καὶ τοὺς ἔδειξε σημάδι τῆς προδοσίας, φίλημα δολερόν. Καὶ ἐκεῖνοι καταλαμβάνοντες τὸ σημάδι, ἐπίασαν τὸν Χριστόν. Καὶ δένοντές τον, τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Καϊάφα, τοῦ ἀρχιερέως. Εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον συναθροισμένον πολὺ πλῆθος, ὄχι συνάθροισμα τίμιον γερόντων καὶ ἱερέων, ἀλλὰ συνάθροισμα παράνομον, καὶ συμβούλιον τῶν ἀσεβῶν. Οἱ ὁποῖοι ἔκαμαν εἰς τὸν Χριστὸν πολλὰ κακά, καὶ ὕβρισμούς, καὶ ἀτιμίαις, τὸν ἔφτυσαν, τὸν ἐπερίπαιξαν, τὸν ἔδειραν, τὸν ἐῤῥάπισαν, τὸν ὕβρισαν, τὸν ἐπείραξαν, ἀντὶς διὰ προφητείαις τὸν ἐζητοῦσαν μαγείαις. Τὸν ὠνόμαζαν περιγελαστήν, βλάσφημον, παραβάτην τοῦ Μωϋσέως, χαλαστὴν τοῦ ναοῦ, χαλαστὴν τῶν θυσιῶν, πολέμιον τῶν Ῥωμαίων, ἐναντίον τοῦ καίσαρος. Ἔτζι τὸν ἐπαίδευσαν οἱ ταῦροι, καὶ οἱ σκύλοι ἕως πρὸς τὸ ταχύ.[17] Ὕστερα τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸν Ἄνναν τὸν πενθερὸν τοῦ Καϊάφα. Καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.163r ἐκεῖ εἶχαν ἑτοιμασίαν, καὶ τοῦ /(φ.163r) ἔκαμαν τὰ ὅμοια, καὶ τὸν ἐπαράδωκαν εἰς τὸν Πιλάτον τὸν ἄρχοντα τῶν Ῥωμαίων, κατηγορῶντάς τον πολλὰ καὶ βαρέα σφάλματα. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα κανένα δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ἀποδείξουν. Διὰ τοῦτο ἀδημονῶντας ὁ Πιλάτος, ἔλεγε, καμία αἰτία καὶ κανένα σφάλμα δὲν εὑρίσκω εἰς αὐτόν.[18] Καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἔφεραν δύο μάρτυρας ψευδεῖς, καὶ ἤθελαν νὰ συκοφαντήσουν τὸν Κύριόν μας, καὶ οἱ μάρτυρες ἀσύμφωνοι ὄντες, ἐγύρισαν τὸ πρᾶγμα εἰς κατάκρισιν λέγοντες· ἐτοῦτος λέγει τὸν ἑαυτόν του βασιλέα, καὶ μᾶς ἐμποδίζει νὰ δώσωμεν χαράτζια εἰς τὸν καίσαρα.[19] Καὶ ἔγιναν αὐτοὶ κατήγοροι καὶ μάρτυρες καὶ κριταί, καὶ τῆς ἀποφάσεως ἐξουσιασταί, λέγοντες, σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν,[20] διὰ νὰ τελειωθοῦν ἐκεῖνα ὁποῦ εἶπαν οἱ Προφῆται διὰ λόγου του· «ἐμαζώχθηκαν καταπάνω του μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἡ ἀδικία ἐψεύσθηκεν εἰς τὸν ἑαυτόν της».[21] Καὶ πάλι· «μὲ ἐπεριτριγύρισαν σκύλοι πολλοί, τὸ συνάθροισμα τῶν κακῶν μὲ ἐπερίλαβε».[22] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «ἔγινε καταπάνω μου κληρονομία μου, ἤγουν ὁ λαός μου, ὡσὰν λεοντάρι εἰς τὸν λόγγον, καὶ ἔδωκε τὴν φωνήν του ἐναντίον μου».[23] Ὁ δὲ Πιλάτος ἐντροπιάζωντας τὴν ἐξουσίαν του ὡς ἄνανδρος αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔδειξε τὴν κακία του, καὶ περισσότερον ἀπὸ τὸ δίκαιον ἐτίμησε τοὺς Ἑβραίους, καὶ τὸν Χριστὸν ἐμαρτύρησε δίκαιον, ἔπειτα τὸν ἐπαράδωκεν εἰς τὸν σταυρὸν ὡσὰν πταίστην, μὲ ὅλον ὁποῦ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχαν νόμους, νὰ μὴ θανατωθῇ τινὰς ἂν δὲν παῤῥησιασθῇ ἡ κακία του. Καὶ οἱ βασανισταὶ πέρνοντες τὸν Κύριον τῆς δόξης, τὸν ἐκάρφωσαν εἰς τὸν σταυρὸν εἰς τὴν στ^{ην} ὥραν, καὶ τὴν ἀπόφασίν του τὴν εἶχαν πάρῃ εἰς τὴν γ^{ην} ὥραν. Ἔπειτα τοῦ ἔδωκαν νὰ πίνῃ ξύδι μὲ χολήν,[25] καὶ ὕστερον ἐμοίρασαν τὰ φορέματά του μὲ κλῆφ.163v ρον.[26] /(φ.163v). Ἔπειτα ἐσταύρωσαν μαζί του δύο καταδίκους ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος του καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ ῥητὸν ὁποῦ λέγει· «εἰς τὸ φαγητόν μου μὲ ἔδωκαν χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου μὲ ἐπότισαν ξύδι».[26] Καὶ πάλι· «ἀναμεταξύ τους ἐμοίρασαν τὰ φορέματά μου, καὶ ἔβαλαν κλῆρον εἰς τὴν ἐνδυμασίαν μου».[27] Καὶ ἀλλοῦ πάλιν· «καὶ ἐσυναριθμήθηκα μὲ τοὺς παρανόμους».[28] Ἔπειτα ἔγινε σκότος τρεῖς ὥραις ἀπὸ τὴν στ^{ην} ἕως τὴν θ^{ην}. Καὶ πάλι πρὸς τὸ βράδυ ἔγινε φῶς, καθὼς εἶναι γραμμένον· «δὲν εἶναι ἡμέρα, καὶ δὲν εἶναι νύκτα, καὶ πρὸς τὸ βράδυ θέλει ἦσθε φῶς».[29] Καὶ οἱ κατάδικοι ὁποῦ ἐσταυρώθηκαν μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν βλέποντες ὅλα αὐτά, ὁ μὲν ἕνας τὸν ἐβλασφημοῦσε πῶς τάχα δὲν ἠμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ὁ δὲ ἄλλος τὸν ἐμάλωσε πῶς δὲν ἠξεύρει τί συντυχαίνει, καὶ ὡσὰν νὰ ἐφωτίσθη ἀπὸ τὸν Χριστόν, καὶ νὰ ἐγνώρισε ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁποῦ πάσχει αὐτὰ τὰ πάθη, γυρίζωντας πρὸς τὸν Χριστόν, τὸν ἐπαρακαλοῦσε νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὕστερον εἰς τὴν βασιλείαν του. Καὶ ὁ Χριστὸς εὐθὺς τὸν ἐσυγχώρησεν ὅλα τὰ προτερινά του σφάλματα, καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τὸν παράδεισον διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ μυστικά του ἀγαθά. Ὁ δὲ Χριστὸς εἰς τὴν θ^ην^ ὥραν φωνάζωντας, εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του· «Θεέ μου, Θεέ μου, διατὶ μὲ ἄφηκες ;».[30] Καὶ μετ' ὀλίγον ἐφώναξε μὲ μεγάλην φωνήν· «πατέρα συγχώρησέ τους, ὅτι δὲν ἠξεύρουν τί κάμνουν».[31] Καὶ λέγωντας· «εἰς τὰ χέριά σου ἐγχειρίζω τὴν ψυχήν μου»,[32] ἐξεψύχησε. Καὶ πρὸ τοῦ νὰ βασιλεύσῃ ὁ ἥλιος, ἐτάφη εἰς καινούργιον μνῆμα. Καὶ τὴν Κυριακὴν τὸ ταχὺ ὅταν ἄρχισε νὰ φέξῃ, ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ ἀπεγέμισεν ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς ἔλεγε καὶ πρωτήτερα ἀπὸ
φ.164^r^ τὸ πάθος του, ἤγουν πῶς /(φ.164^r^) πρέπει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου νὰ κάμῃ εἰς τὴν καρδίαν τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας, καὶ τρεῖς νύκτας.[33] Καὶ ἀφ' οὗ ἀνέστη, α^ον^ ἐφάνηκεν εἰς τὴν Μαγδαληνὴν Μαρίαν, καὶ εἰς τὴν Μαρίαν τοῦ Ἰακώβου.[34] Καὶ ἔπειτα εἰς τὴν στράταν ἐφάνη εἰς τὸν Κλεώπαν.[35] Ὕστερα ἐφάνη εἰς ἡμᾶς τοὺς μαθητάς του ὁποῦ ἐφεύγαμεν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,[36] ὅμως κρυφᾶ ἐπεριεργαζόμεσθε τὸ τὶ γίνεται. Αὐτὰ εἶναι γραμμένα καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.

1. Ιω. 12, 6. **2**. Ιω. 13, 21. **3**. Μτ. 26, 22. **4**. Μκ. 14, 20. **5**. Ιω. 13, 26. **6**. Μτ. 26, 25. **7**. Μτ. 26, 24. **8**. Μτ. 26, 15. **9**. Μτ. 27, 9. **10**. Ιω. 16, 32· Μτ. 36, 31. **11**. Μτ. 26, 34· Λκ. 22, 34. **12**. Ιω. 18, 1. **13**. Μτ. 26, 30. **14**. Λκ. 22, 42. **15**. Μτ. 26, 43-44· Λκ. 22, 45. **16**. Μτ. 26, 45. **17**. Ψλ. 21, 13 καὶ 17. **18**. Λκ. 23, 14· Ιω. 18, 38. **19**. Λκ. 23, 2. **20**. Λκ. 23, 21. **21**. Ψλ. 26, 12. **22**. Ψλ. 21, 17. **23**. Ιερ. 12, 8. **24**. Μτ. 27, 34. **25**. Λκ. 23, 34. **26**. Ψλ. 68, 22. **27**. Ψλ. 21, 19. **28**. Ησ. 53, 12. **29**. Ζαχ. 14, 7. **30**. Μτ. 27, 46. **31**. Λκ. 23, 34. **32**. Λκ. 23, 46. **33**. Μτ. 12, 40. **34**. Μτ. 28, 9· Μκ. 16, 9. **35**. Λκ. 24, 18. **36**. Μκ. 16, 14.

Ε',ιε' Κεφάλαιον ιε^ον^.

Αὐτὸς ὁ Χριστὸς μᾶς ἐπαράγγειλε νὰ νηστεύσωμεν ταῖς ἕξι ἡμέραις τοῦ πάθους του, διὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ παρανομίαν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐπρόσταξε νὰ τοὺς κλαύσωμεν, καὶ νὰ τοὺς λυπηθοῦμεν διὰ τὴν ἀπώλειάν τους. Ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐδάκρυσε δι' αὐτούς, διατὶ δὲν ἐγνώρισαν τὸν καιρὸν τῆς σωτηρίας των.[1] Μᾶς ἐδιώρισε νὰ νηστεύσωμεν Τετράδα καὶ Παρασκευήν. Τὴν Τετράδα διὰ τὴν προδοσίαν, καὶ τὴν Παρασκευὴν διὰ τὸ πάθος. Διὰ τὸ Σάββατον ἐπρόσταξεν ἀφ' οὗ φωνάξῃ ὁ πετεινὸς νὰ μὴν νηστεύσωμεν. Τὸ δὲ Μέγα Σάββατον νὰ νηστεύσωμεν ὄχι πῶς πρέπει νὰ νηστεύσωμεν τὸ Σάββατον, ὁποῦ εἶναι παύσιμον τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνο τὸ Μέγα Σάββατον πρέπει νὰ νηστεύσωμεν, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ποιητὴς Χριστὸς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἦτον ἀκόμι ὑποκάτω εἰς τὴν γῆν. Εἰς αὐτὴν τὴν ἑορτήν τους ἐπίασαν οἱ Ἑβραῖοι τὸν Χριστόν, διὰ νὰ πληρωθῇ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει· «τὰ σημάδιά του τὰ ἔθηκαν εἰς τὸ μέσον τῆς ἑορτῆς των, καὶ δὲν ἐκατάλαβαν».[2] Πρέπει λοιπὸν νὰ κλαύσωμεν διὰ αὐτοὺς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθε, καὶ αὐτοὶ δὲν τὸν ἐπίστευσαν, ἀλλὰ ἀπέῤῥιξαν τὴν διδασκαλίαν του κρίνοντες τὸν ἑαυφ.164ᵛ /(φ.164ᵛ) τόν τους ἀναξίους τῆς σωτηρίας. Ἐσεῖς λοιπὸν ἦσθε μακάριοι ὁποῦ ἕνα καιρὸν δὲν ἦσθαν λαὸς Θεοῦ, καὶ τώρα ἦσθε ἔθνος ἅγιον[3] ὁποῦ ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ ἀσέβειαν. Ἐσεῖς ὁποῦ δὲν ἦσθαν ἐλεημένοι, τῶρα ἐλεηθήκετε[4] διὰ τὴν ὑπακοὴν τῆς καρδίας σας. Ἡ θύρα τῆς ζωῆς ἀνοίχθηκεν εἰς ἐσᾶς ὁποῦ ἦσθε ἀπὸ τὰ ἔθνη, ἕνα καιρὸν ἦσθαν μισημένοι ἀμὴ τῶρα ἦσθε ἠγαπημένοι. Ἦσθαν λαὸς διωρισμένος εἰς τὸ νὰ περιποιηθῆτε τὸν Θεὸν[5] μὲ τὸ νὰ κηρύττετε τὰς ἀρετάς, καὶ τὰς καλωσύνας του. Διὰ ἐσᾶς εἶπεν ὁ ἐλευθερωτής μας Θεός· «εὑρέθηκα εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν μὲ ζητοῦν, ἐφανερώθηκα εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν μὲ ἐρωτοῦν. Εἰς τὸ ἔθνος ὁποῦ δὲν ἐκάλεσε τὸ ὄνομά μου εἶπα, ἰδοὺ ἐδὼ εἶμαι».[6] Διότι πρωτήτερα δὲν τὸν ἐζητήσετε, καὶ ἐκεῖνος σᾶς ἐζήτησε. Τῶρα δὲ ἐσεῖς πιστεύσαντες εἰς αὐτόν, ὑπακούσετε εἰς τὸ κάλεσμά του, καὶ ἀφήκετε τὴν πολυθεΐαν, καὶ ἐφύγετε εἰς ἕνα ἐξουσιαστήν, δηλαδὴ εἰς τὸν παντοκράτορα Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποκτήσετε τὴν σωτηρίαν σας μύριαι μυριάδες, καὶ χίλιαι χιλιάδες, καθὼς λέγει ὁ Δαβίδ· «ὦ Θεὲ ἀπὸ τὸ πλάγι σου, καὶ τὸ πλευρόν σου θέλουν πέσῃ χίλιοι, καὶ ἀπὸ τὰ δεξιά σου μέρη δώδεκα χιλιάδες. Τὸ ἀμάξι τοῦ Θεοῦ πολυπλασιάζεται εἰς δέκα χιλιάδες. Καὶ χιλιάδες εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸ ἰσιάζουν».[8] Πρὸς δὲ τοὺς ἀπίστους Ἑβραίους λέγει· «ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξάπλωσα τὰ χέριά μου εἰς λαὸν ὁποῦ ἀντιλέγει, καὶ δὲν πείθεται εἰς ἀνθρώπους ὁποῦ δὲν περιπατοῦν εἰς καλὴν στράταν, ἀλλὰ περιπατοῦν ἀπίσω εἰς ταῖς ἁμαρτίαις των, εἰς λαὸν ὁποῦ ἐμπροστά μου μὲ παρακινᾷ εἰς θυμόν».[9]

1. Λκ. 19, 41. **2.** Ψλ. 73, 4. **3.** Α′ Πε. 2, 10. **4.** Α′ Πε. 2, 10. **5.** Α′ Πε. 2, 9. **6.** Ησ. 65, 1. **7.** Δν. 7, 10· Ψλ. 90, 7. **8.** Ψλ. 67, 18. **9.** Ησ. 65, 2 - 3.

Ε′,ιστ′ Κεφάλαιον ιστ^{ον}.

φ.165ʳ Βλέπετε πῶς ἐθύμωσε τὸν Θεὸν ὁ λαὸς ὁποῦ δὲν τὸν ἐπί-/(φ.165ʳ) στευσε. Διὰ τοῦτο λέγει, «ἐπείραξαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἐγύρισεν εἰς ἔχθραν τους».[1] Τοὺς ἐπερικύκλωσε τύφλα διὰ τὸν κακόν τους στοχασμόν. Διότι βλέποντες τὸν Ἰησοῦν, δὲν ἐπίστευαν πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ ἐγεννήθη ἀπ' αὐτὸν πρωτήτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενής, τὸν ὁποῖον διὰ τὴν ἀπιστίαν τους δὲν τὸν ἐγνώρισαν, μήτε διὰ μέσου τῶν θαυμάτων του, μήτε διὰ μέσου τῶν Προφητῶν, ὁποῦ ἐπροφήτευαν διὰ λόγου του. Διότι πῶς μέλλει νὰ γεννηθῇ ἀπὸ παρθένον, ἐδιάβασαν τὸ ῥητὸν τοῦ Ἡσαΐου· «ἰδοὺ μέλλει νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ παρθένος, καὶ μέλλει νὰ γεννήσῃ υἱόν, καὶ θέλουν ὀνομάσῃ τὸ ὄνομά του Ἐμμανουήλ.[2] Ὅτι ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς παιδίον, υἱός, καὶ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς. Τοῦ ὁποίου ἡ ἐξουσία εἶναι ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους του, καὶ κράζεται τὸ ὄνομά του τῆς μεγάλης θελήσεως τοῦ πατρός, σύμβουλος θαυμαστός, Θεὸς δυνατός, ἐξουσιαστής, ἄρχωντας τῆς εἰρήνης, πατέρας τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.[3] Καὶ ὅτι διὰ τὴν ὑπερβολικήν τους κακίαν ἔμελλαν νὰ φανοῦν εἰς αὐτὸν ἀπειθεῖς». Λέγει πάλι ὁ Κύριος· «ποῖος ἐπίστευσε τὴν ἀκοήν καὶ τὴν φήμην μας ; Ὁ βραχίωνας τοῦ Θεοῦ (ἤγουν ὁ υἱός του) εἰς ποῖον ἐγνωρίσθη ;».[4] Καὶ παρακάτω πάλι· «θέλετε ἀκούσῃ μὲ τὴν ἀκοήν σας, καὶ νὰ μὴ καταλαμβάνετε, καὶ βλέπωντες θέλετε ἰδῇ, καὶ νὰ μὴν εἰδῆτε. Διότι ἐπάχυνεν ἡ καρδία τούτου τοῦ λαοῦ».[5] Διὰ τοῦτο ἐσηκώθη ἀπ' αὐτοὺς ἡ γνῶσις, ὅτι βλέποντες ἐκαταφρόνησαν, καὶ ἀκούσαντες δὲν ἤκουσαν. Καὶ ἐδόθηκεν ἡ βασιλεία εἰς ἐσᾶς ὁποῦ ἦσθε ἀπὸ τὰ ἔθνη, ἐπειδὴ καὶ μὴν ἠξεύροντες τὸν Θεόν, τὸν ἐπιστεύσετε διὰ μέσου τοῦ φ.165ᵛ κηρύγματος ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, καὶ /(φ.165ᵛ) τὸν ἐγνωρίσετε. Ἡ καλήτερα νὰ εἰποῦμεν ἐγνωρισθήκετε ἀπ' αὐτὸν[6] τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος καὶ ἐλευθερωτοῦ τῶν ἐλπιζόντων εἰς αὐτόν. Διότι ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὴν προτέραν σας ἀνωφελῆ συνήθειαν, καὶ καταφρονήσαντες τὰ ἄψυχα εἴδωλα, καὶ τοὺς σκοτεινοὺς δαίμονας, ἐπροστρέξετε εἰς τὸ ἀληθινὸν φῶς, καὶ διὰ μέσου του ἐγνωρίσετε τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν[7] καὶ πατέρα, καὶ ἐγινήκετε κληρονόμοι τῆς βασιλείας του. Διότι βαπτισθέντες εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ[8] καὶ εἰς τὴν ἀνάστασίν του, χρεωστᾶτε νὰ ἦσθε ἀνενέργητοι εἰς κάθε ἁμαρτίαν ὡς νεογέννητα βρέφη,[9] ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦσθε ἐδικοί σας ἀλλὰ τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ σᾶς ἀγόρασε[10] μὲ τὸ αἷμά του. Διὰ τὴν ἀπιστίαν τῶν Ἑβραίων εἶπε ὁ Κύριος· ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μέλλει νὰ παρθῇ ἀπ' αὐτούς, καὶ νὰ δοθῇ εἰς ἕνα ἔθνος ὁποῦ κάμνει τοὺς καρποὺς αὐτῆς τῆς βασιλείας.[11] Ἤγουν δίδωντας ὁ Θεὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν εἰς ἐσᾶς ὁποῦ ἦσθε πρότερον ξένοι ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀπαντυχαίνει τοὺς καρποὺς τῆς καλῆς σας γνώμης. Διότι ἐσεῖς ἦσθε ὁποῦ ἐσταλθήκετε πρότερον εἰς τὸν ἀμπελῶνά μου, καὶ δὲν ὑπακούσετε. Οἱ δὲ Ἑβραῖοι εἶναι ὁποῦ ὑπήκουσαν.[12] Ἀλλ' ὅμως ἐσεῖς ἐμετανοήσετε διὰ τὴν ἀνυποταξίαν, καὶ τῶρα δουλεύετε εἰς αὐτὸ τὸ ἀμπέλι. Καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἀδημονήσαντες εἰς ταῖς συμφωνίαις των, οὐ μόνον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ ἀμπέλι ἄφηκαν ἀδούλευτον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ αὐθέντου τοῦ ἀμπελῶνος τοὺς ἐφόνευσαν. Ἄλλον μὲ πέτραις, καὶ ἄλλον μὲ σπαθί, καὶ ἄλλον μὲν ἐπριώνισαν,[13] ἄλλον δὲ ἐσκότωσαν μέσα εἰς τὸ ἱερὸν ἀναμεταξὺ εἰς φ.166r τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸ θυσιαστήριον.[14] Ὕστερα καὶ αὐ-/(φ.166r) τὸν τὸν κληρονόμον τὸν εὔγαλαν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τὸν ἐφόνευσαν,[15] καὶ ὡς ἄχρηστον λίθον τὸν ἀπέβαλαν. Ἐσεῖς δὲ τὸν ἐδεχθήκετε ὡς λίθον τῆς ἄκρης γωνίας τοῦ τοίχου,[16] καὶ πολλὰ χρειαζόμενον. Διὰ τοῦτο λέγει διὰ ἐσᾶς· «τὸν λαὸν ὁποῦ δὲν ἐγνώρισα, ἐκεῖνος μὲ ἐδούλευσε, καὶ εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ αὐτίου μὲ ὑπήκουσε».[17]

1. Ησ. 63, 10. **2.** Ησ. 7, 14· Μτ. 1, 23. **3.** Ησ. 9, 6. **4.** Ησ. 53, 1. **5.** Ησ. 6, 9 - 10. **6.** Γαλ. 4, 9. **7.** Ιω. 1, 9· ibid. 17, 3. **8.** Ρωμ. 6, 3. **9.** Α' Πε. 2, 2. **10.** Α' Κορ. 6, 20. **11.** Μτ. 21, 43. **12.** Μτ. 21, 28 - 29. **13.** Μτ. 21, 35· Εβρ. 11, 37. **14.** Μτ. 23, 35. **15.** Μτ. 21, 39. **16.** Εφ. 2, 20. **17.** Ψλ. 17, 44 - 45.

Ε',ιζ' Κεφάλαιον ιζον.

Ὦ ἀδελφοὶ χριστιανοί, ἐσεῖς ὁποῦ ἤσθε ἀγορασμένοι μὲ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ ἑορτάζετε ταῖς ἡμέραις τοῦ Πάσχα μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἰσημερινὴν τροπήν. Διὰ νὰ μὴ συνέβῃ καὶ εἰς ἕνα χρόνον καὶ κάμετε ἐνθύμησιν δύο φοραῖς ἑνὸς παθήματος. Ἀλλὰ μίαν φορὰν τὸν χρόνον νὰ ἑορτάζετε τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἀπέθανε μίαν φοράν. Νὰ φυλαχθῆτε νὰ μὴν ἑορτάζετε ἀντάμα μὲ τοὺς Ἑβραίους, ὅτι τῶρα δὲν ἔχετε καμίαν συγκοινωνίαν μὲ αὐτούς, ἐπειδὴ καὶ τὴν διωρίαν τοῦ Πάσχα ὁποῦ λογιάζουν πῶς τὴν ἑορτάζουν, τὴν ἐσφαλαν καὶ αὐτήν, καὶ εἶναι πλανεμένοι. Διὰ νὰ εἶναι ἀπὸ κάθε μέρος πλανεμένοι, καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ξεμακρυμένοι. Ἀμὴ ἐσεῖς φυλάξετε καλὰ τὴν ἰσημερινὴν τροπὴν τοῦ ἡλίου ὁποῦ γίνεται τὴν ἄνοιξιν. Ἡ ὁποία γίνεται εἰς ταῖς εἰκοσιδύο τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ὁποῦ εἶναι ὁ Μάρτιος. Νὰ προσέχετε ἕως εἰς τὴν κανὴν τῆς σελήνης, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς ἄλλην ἑβδομάδα ἡ ιδη ἡμέρα τῆς σελήνης, καὶ πλανᾶσθε, καὶ ἀπὸ τὴν ἀνιξευρίαν ἠθέλαμεν ἑορτάσῃ τὸ Πάσχα δύο φοραῖς τὸν χρόνον. Ἢ ἠθέλαμεν ἑορτάσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς φ.166v ἄλλην ἡ-/(φ.166v) μέραν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἑορτάζεται τὴν Κυριακὴν μόνην.

Ε',ιη' Κεφάλαιον ιηον.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ὁποῦ εἶναι κοντὰ εἰς τὸ Πάσχα νὰ νηστεύετε ἕξι ἡμέραις, ἀρχινῶντας ἀπὸ τὴν Βαν ἕως τὴν Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον. Μετα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χειριζόμενοι μόνον ψωμί, καὶ ἅλας, καὶ λάχανα, καὶ νερόν. Ἀπὸ κρασὶ καὶ κρέατα νὰ νηστεύετε εἰς αὐταῖς ταῖς ἡμέραις, ὅτι εἶναι ἡμέραις κλαυσίματος καὶ λύπης, καὶ ὄχι ἑορτῆς. Τὴν Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον ὅσοι ἠμποροῦτε νὰ ταῖς νηστεύετε ὁλάκεραις, ἤγουν νὰ μὴ τρώγετε τίποτες ἕως ὁποῦ νὰ φωνάξῃ τὴν νύκτα ὁ πετεινός. Εἰδὲ καὶ κανένας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀνταμώσῃ καὶ νὰ νηστεύσῃ ταῖς δύο ἡμέραις ἀντάμα, ἂς φυλάξῃ κἂν τὸ Σάββατον. Διότι λέγει ὁ Χριστὸς διὰ τὸν ἑαυτόν του· ὅταν παρθῇ ὁ νυμφίος ἀπὸ τοὺς μαθητάς, τότε θέλουν νηστεύσῃ εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.[1] Εἰς αὐταῖς λοιπὸν ταῖς δύο ἡμέραις τὸν ἐπῆραν ἀπὸ λόγου μας οἱ ψευδεῖς Ἰουδαῖοι, καὶ τὸν ἐκάρφωσαν εἰς τὸν σταυρόν, καὶ τὸν ἔβαλαν ἀνάμεσα εἰς τοὺς παρανόμους.[2]

1. Μκ. 2, 20· Λκ. 5, 35. 2. Ησ. 53, 12.

Ε′,ιθ′ Κεφάλαιον ιθ^ον.

Διὰ τοῦτο ἑρμηνεύομεν καὶ ἐσεῖς νὰ νηστεύετε αὐταῖς ταῖς ἡμέραις, καθὼς καὶ ἡμεῖς (ὅταν ἐπάρθη ὁ Χριστὸς ἀπὸ λόγου μας) ἐνηστεύσαμεν ἕως τὸ βράδυ, εἰς δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις ὁποῦ εἶναι πρωτήτερα ἀπὸ τὴν Παρασκευήν, ἂς τρώγῃ ὁ καθένας ἢ εἰς ταῖς ἐννέα ὥραις, ἢ τὸ βράδυ, ἢ ὅπως ἂν ἠμπορῇ. Καὶ ἀπὸ τὸ βράδυ τῆς Ε^ης νὰ νηστεύετε ἕως εἰς τὴν Κυριακὴν τὸ ταχὺ ὅταν φωνάζουν οἱ πετεινοί. Καὶ τὴν Κυριακὴν τὸ ταχὺ ἀφ' οὗ ξημερώσῃ, νὰ χαλάσετε τὴν νηστείαν. Ἀπὸ τὸ βράδυ τοῦ Σαββά-
φ.167^r του, ἕως ὁποῦ νὰ φωνάξουν οἱ πετεινοὶ νὰ ἤσθε εἰς /(φ.167^r) τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ ὁμοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν συναθροισμένοι, ἀγρυπνήσετε, καὶ προσευχηθῆτε, καὶ παρακαλέσετε τὸν Θεόν. Καὶ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν νὰ ἀναγινώσκετε τὸν Νόμον, τοὺς Προφήτας, τοὺς Ψαλμούς, ἕως ὁποῦ νὰ φωνάξουν οἱ πετεινοί. Καὶ ἀφ' οὗ βαπτίσετε τοὺς διδασκομένους τὴν πίστιν καὶ ἀβαπτίστους, καὶ ἀναγνώσετε τὸ Εὐαγγέλιον μὲ φόβον καὶ τρόμον, καὶ διδάξετε τὸν λαὸν τὰ ὠφέλιμα, τότε νὰ παύσετε ἀπὸ τὴν λύπην, καὶ νὰ παρακαλῆτε τὸν Θεὸν νὰ μεταγυρίσῃ τοὺς Ἑβραίους διὰ νὰ μετανοήσουν, καὶ νὰ πάρουν συγχώρησιν διὰ τὴν ἀσέβειάν τους. Ὅτι ὁ ἀλλόφυλος κριτὴς ὁ Πιλάτος νίπτωντας τὰ χέριά του εἶπε· ἀμέτοχος εἶμαι ἀγὼ ἀπὸ τὸ αἷμα ἐτούτου τοῦ δικαίου, ἐσεῖς θέλετε δώσῃ λογαριασμόν.[1] Ἀμὴ οἱ Ἑβραῖοι, ἐφώναξαν· τὸ αἷμά του νὰ εἶναι ἐπάνω εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα μας.[2] Καὶ ὁ Πιλάτος εἶπε τὸν βασιλέα σας νὰ σταυρώσω ; Καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἐφώναξαν, δὲν ἔχομεν βασιλέα, μόνον καίσαρα,[3] σταύρωσέ τον σταύρωσέ τον. Διότι ὅποιος κάμνει τὸν ἑαυτόν του βασιλέα, ἐναντιώνεται τὸν καίσαρα. Καὶ πάλι· ἂν τὸν ἐλευθερώ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σης, δὲν εἶσαι φίλος τοῦ καίσαρος.[4] Καὶ τότε ὁ αὐθέντης ὁ Πιλάτος, καὶ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐπρόσταξαν νὰ σταυρωθῇ ὁ Χριστός. Καὶ ἔλαβε τὸ ῥητὸν τέλος ὁποῦ λέγει· «διατὶ ἐσυγχίσθηκαν τὰ ἔθνη, καὶ οἱ λαοὶ ἐστοχάσθηκαν μάταια; Ἐπαραστάθηκαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες ἐμαζώχθηκαν εἰς ἕνα τόπον ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναντίον εἰς τὸν Χριστόν του».[5] Καὶ ἀπέῤῥιξαν τὸν ἠγαπημένον Ἰησοῦν ὡσὰν νεκρὸν συχαμερόν.[6] Ἐσταυρώθη ὁ φ.167ᵛ Χριστὸς τῇ Παρασκευῇ, ἀνέστη τῇ /(φ.167ᵛ) Κυριακῇ τὸ ταχύ, καὶ ἐπληρώθη ἡ Γραφὴ ὁποῦ λέγει· «ἐσὺ ὦ Θεὲ ἀναστήσου, καὶ κρῖνε τὴν γῆν, ὅτι ἐσὺ θέλεις γένῃ κληρονόμος εἰς ὅλα τὰ ἔθνη».[7] Καὶ πάλιν λέγει ὁ Θεός, «θέλω ἀναστηθῇ, καὶ θέλω προξενήσῃ σωτηρίαν, καὶ θέλω παῤῥησιασθῇ μὲ αὐτὴν τὴν παῤῥησίαν».[8] Καὶ πάλι· «ἐσὺ ὦ Κύριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἐγὼ θέλω κάμῃ τὴν ἀνταπόδοσιν εἰς αὐτούς».[9] Διὰ τοῦτο μὲ τὸ νὰ ἀνέστη ὁ Χριστός, νὰ προσφέρετε καὶ ἐσεῖς τὴν θυσίαν, (ἤγουν τὴν θείαν λειτουργίαν) διὰ τὴν ὁποίαν ἐπρόσταξε μὲ τὸ μέσον ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, λέγωντας· «τοῦτο νὰ κάμετε εἰς ἐδικήν μου ἐνθύμησιν».[10] Καὶ λοιπὸν νὰ παύσετε ἀπὸ τὴν ἀνάστασιν, χαίροντες καὶ ἑορτάζοντες, ὅτι ὁ ἀῤῥαβῶνας τῆς ἀναστάσεώς σας Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκρούς. Καὶ τοῦτο νὰ εἶναι εἰς ἐσᾶς νόμος παντοτεινὸς ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ἕως ὁποῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστός.[11] Διότι ὁ Χριστὸς ὅσον εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἀπέθανε διὰ τὴν ἀπιστίαν τους, ὅσον δὲ εἰς τοὺς χριστιανούς, ἀνεστήθη διὰ πληροφορίαν καὶ ἀνάπαυσίν τους, ὅτι ἡ ἐλπίδα ὁποῦ ἔχουν εἰς τὸν Χριστόν, εἶναι ζωὴ ἀθάνατος καὶ παντοτεινή. Ὕστερα δὲ ἀπὸ ὀκτὼ ἡμέρας, νὰ ἔχετε πάλιν τιμίαν ἑορτὴν αὐτὴν τὴν η^{ην} ἡμέραν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπληροφόρησεν ὁ Χριστὸς ἐμὲ τὸν Θωμᾶν ὁποῦ ἀμφίβαλλα διὰ τὴν ἀνάστασίν του. Καὶ μὲ ἔδειξε ταῖς πληγαῖς τῶν χερίων του ὁποῦ ἔγιναν μὲ τὰ καρφία, καὶ τὴν πλευράν του ὁποῦ εἶχε τὴν πληγήν, ὁποῦ ἔγινε μὲ τὸ κτύπημα τοῦ κονταρίου.[12] Καὶ πάλι ἀπὸ τὴν α^{ην} Κυριακὴν μετρῶντες σαράντα ἡμέραις ἕως τὴν ε^{ην} νὰ ἑορτάσετε τὴν ἑορτὴν τῆς ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ.[13] Εἰς τὴν ὁποίαν ε^{ην} (τελειώνωντας ὅλην τὴν οἰκονομίαν, καὶ φ.168ʳ τοὺς διορισμούς, [/φ.168ʳ] καὶ παραγγελίαις του) ἀνελήφθηκεν εἰς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα του ὁποῦ τὸν ἔστειλε, καὶ ἐκάθισεν ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέρη τῆς δυνάμεως τοῦ πατρός,[14] ἀπαντυχαίνωντας ἕως ὁποῦ νὰ βαλθοῦν οἱ ἐχθροὶ του ὑποκάτω εἰς τὰ ποδάριά του.[15] Ὁ ὁποῖος Χριστὸς εἰς τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος τούτου μέλλει νὰ ἔλθῃ μὲ δύναμιν μεγάλην[16] καὶ δόξαν πολλὴν διὰ νὰ κρίνῃ ζωντανοὺς καὶ ἀπεθαμένους,[17] καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του.[18] Καὶ τότε οἱ Ἰουδαῖοι θέλουν ἰδῇ[19] τὸν ἠγαπημένον υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ ἐκέντησαν, καὶ γνωρίζοντές τον, θέλουν κλαύσῃ, καὶ κτυπηθῇ κάθε φυλὴ ξεχωριστά, καὶ ἡ γυναῖκές τους πάλιν ξέχωρα.[20]

1. Μτ. 27, 24. **2**. Μτ. 27, 25. **3**. Ιω. 19, 15. **4**. Ιω. 19, 12. **5**. Ψλ. 2, 1 - 2· Πραξ. 4, 25 - 27. **6**. Ησ. 14, 19. **7**. Ψλ. 81, 8. **8**. Ψλ. 11, 6. **9**. Ψλ. 40, 11. **10**. Λκ. 22, 19. **11**. Εξ. 12, 14· Α' Κορ. 11, 26. **12**. Ιω. 20, 24 - 25. **13**. Μκ. 16, 19· Πραξ. 1, 3. **14**. Μτ. 26, 64. **15**. Εβρ. 10, 13. **16**. Μκ. 13, 26. **17**. Β' Τιμ. 4, 1. **18**. Ρωμ. 2, 6. **19**. Ιω. 19, 37. **20**. Ζαχ. 12, 10 - 12.

Ε',κ'

Κεφάλαιον κ^ον.

Καὶ τῶρα εἰς τὴν ι^ην ἡμέραν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς συναθροίζονται οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ἀναγινώσκουν τοὺς θρήνους τοῦ Ἱερεμίου, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι γραμμένον ἔτζι· «Χριστὸς ὁ κύριος εἶναι πνεῦμα ἐμπροστὰ εἰς τὸ πρόσωπόν σας, ὁ ὁποῖος ἐπιάσθη διὰ ταῖς ἀναποδίαις καὶ κακίαις σας».[1] Ἀναγινώσκουν καὶ τὸν Βαρούχ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι γραμμένον ἔτζι· «ἐτοῦτος εἶναι ὁ Θεός μας, κοντὰ εἰς αὐτὸν δὲν θέλει ὀνομασθῇ ἄλλος Θεός. Αὐτὸς ηὗρε κάθε στράταν τῆς ἐπιστήμης, καὶ τὴν ἐφανέρωσε εἰς τὸν δοῦλόν του τὸν Ἰακώβ, καὶ εἰς τὸν Ἰσραὴλ τὸν ἠγαπημένον του. Ὕστερον ἐφάνη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐσυνανεστράφηκε μὲ τοὺς ἀνθρώπους».[2] Καὶ ὅταν διαβάσουν τὰ τέτοια, δέρνονται καὶ κλαίουν, καθὼς λογιάζουν αὐτοί, τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα. Ἀμὴ καθὼς εἶναι ἡ ἀλήθεια, κάμνουν φ.168^v ἀρχὴν καὶ προφη-/(φ.168^v) τεύουν στανικῶς διὰ τὸν θρῆνον καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς λύπης καὶ στενοχωρίας ὁποῦ μέλλει νὰ τοὺς κυριεύσῃ εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν. Καὶ ὕστερα πάλι ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν δέκα ἡμέραις, εἰς τὴν ἐνδεκάτην ἡμέραν (ἡ ὁποία λέγεται πεντηκοστὴ ἀπὸ τὴν α^ην Κυριακὴν τῆς Ἀναστάσεως) νὰ ἑορτάζετε μεγάλην ἑορτήν.[3] Διότι εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὴν γ^ην ὥραν ὁ αὐθέντης μας Ἰησοῦς ἀπέστειλεν εἰς ἡμᾶς τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐγεμίσαμεν ἀπὸ τὴν χάριν του, καὶ ἐσυντύχαμεν γλώσσαις διάφοραις, καθὼς μᾶς ἐδίδασκεν ἐκεῖνο τὸ Πνεῦμα.[4] Καὶ ἐκηρύξαμεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, πῶς αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἶναι ὁποῦ ἐδιωρίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν κριτὴς τῶν ζωντανῶν,[5] καὶ τῶν ἀποθαμένων. Αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐμαρτυροῦσε καὶ ὁ Μωϋσῆς λέγωντας· «ὁ Κύριος ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν Κύριον φωτίαν, καὶ ἔβρεξεν».[6] Αὐτὸν τὸν ἴδεν ὁ Ἰακὼβ ὡσὰν τὸν ἄνθρωπον καὶ εἶπεν· «ἴδα τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθηκεν ἡ ψυχή μου».[7] Αὐτὸν ἐφιλοξένησεν ὁ Ἀβραάμ, καὶ τὸν ὡμολόγησε κριτὴν καὶ αὐθέντην του.[8] Αὐτὸν εἶδεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν βάτον.[9] Διὰ αὐτὸν ἔλεγε καὶ εἰς τὸ Δευτερονόμιον· «Κύριος ὁ Θεὸς θέλει ἀναστήσῃ εἰς ἐσᾶς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς σας προφήτην

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὡσὰν ἐμέ. Καὶ νὰ τὸν ἀκούσετε εἰς ὅλα ὅσα σᾶς λέγει. Καὶ κάθε ψυχὴ ὁποῦ δὲν ἀκούσῃ τὸν προφήτην ἐκεῖνον, θέλει ἀφανισθῇ, μέσα ἀπὸ τὸν λαόν της».[10] Αὐτὸν τὸν ἴδεν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ στρατάρχην τοῦ στρατεύματος τοῦ Θεοῦ ἁρματωμένον, καὶ συμβοηθόν του εἰς τὴν Ἰεριχώ. Εἰς τὸν ὁποῖον ἐπρόσπεσε, φ.169r καὶ τὸν ἐπροσκύνησεν ὡς δοῦλος τὸν αὐθέντην του,[11] .[12] Αὐτὸν ἠξεύ-/(φ.169r) ρωντας καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ἔψαλε διὰ λόγου του τὸ ψάλσιμον λέγωντάς το, ψαλτικὰ διὰ τὸν ἀγαπημένον.[13] Καὶ ἀναφέρωντας τὰ λόγιά του εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἔλεγεν· «ὦ δυνατὲ ζώσου τὸ σπαθί σου ἐπάνω εἰς τὸ μερί σου μὲ τὴν εὐμορφίαν καὶ τὸ κάλλος σου. Τέντωσε, καὶ κατευοδώσου, καὶ βασίλευε διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν ἡμερότητα, καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὸ δεξιόν σου χέρι, ἤγουν ἡ δύναμίς σου θέλει σὲ ὁδηγήσῃ θαυμαστά. Ὦ δυνατὲ ἡ σαγίταις σου εἶναι ἀκονησμέναις, οἱ λαοὶ θέλουν ὑποταχθῇ εἰς ἐσέ, καὶ ὅσοι δὲν ὑποτάσσονται, θέλουν λάβῃ ταῖς σαγίταις σου εἰς τὴν καρδίαν τους, καθὼς οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὁ Θεός σου σὲ ἔχρισε τὸ λάδι τῆς χαρᾶς, ξεχωριστὰ ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ μετέχουν τὴν χάριν ἀπὸ λόγου σου».[14] Δι' αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἔλεγε καὶ ὁ Σολομὼν ἀπὸ τὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ· «ὁ Θεὸς μὲ ἔκτισε ἀρχὴν εἰς ταῖς στράταις του, εἰς τὰ ἔργα του. Εἰς τὴν ἀρχὴν πρωτήτερα ἀπὸ τὸν αἰῶνα μὲ ἐθεμελίωσε πρὸ τοῦ νὰ κάμῃ τὴν γῆν. Πριχοὺ νὰ εὔγουν ἡ βρύσες τῶν ὑδάτων, πριχοὺ νὰ στερεωθοῦν τὰ ὄρη, καὶ πρωτήτερα ἀπὸ τὰ βουνὰ μὲ γεννᾷ».[15] Καὶ πάλιν· «ἡ σοφία ἔκτισε σπίτι διὰ λόγου της».[16] Δι' αὐτὸν ἔλεγε καὶ ὁ Ἡσαΐας· «θέλει εὔγῃ ῥάβδος ἀπὸ τὴν ῥίζαν τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ἀπὸ τὴν ῥίζαν θέλει ἀναβλαστήσῃ λουλοῦδι, καὶ θέλει ἦσθε ἡ ῥίζα τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναστένεται νὰ ἐξουσιάζῃ τὰ ἔθνη. Καὶ εἰς αὐτὸν θέλουν ἔχῃ τὰ ἔθνη τὴν ἐλπίδα τους».[17] Καὶ ὁ Ζαχαρίας λέγει· «ὦ Σιών, ἰδοὺ ὁποῦ ἔρχεται ὁ βασιλεύς σου δίκαιος καὶ ἐλευθερωτής, ἥμερος, καὶ καββαλάρης ἐπάνω εἰς τὸν ὄνον καὶ /(φ.169v) φ.169v τὸ πουλάρι καὶ παιδὶ τοῦ ὄνου».[18] Αὐτὸν τὸν λέγει ὁ Δανιὴλ πῶς εἶναι «υἱὸς ἀνθρώπου, ὁποῦ ἔρχεται»[19] πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ὅλην τὴν τιμὴν καὶ τὴν κρίσιν τὴν πέρνει ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πατέρα. Τὸν λέγει καὶ «λίθον ὁποῦ ἐκόπη ἀπὸ τὸ βουνὸν χωρὶς χέρι ἀνθρώπου»,[20] ἔπειτα ἔγινεν ὄρος μέγα, καὶ ἐγέμισεν ὅλην τὴν γῆν, καὶ ἐχάλασε ταῖς πολλαῖς ἐξουσίαις τῆς γῆς, καὶ τὴν πολυθεΐαν τῶν θεῶν, καὶ ἐκήρυξε τὸν ἕνα Θεόν, καὶ ἐβεβαίωσε τὴν μοναρχίαν τῶν Ῥωμαίων. Διὰ αὐτὸν προφητεύωντας καὶ ὁ Ἱερεμίας ἔλεγεν· «ὁ αὐθέντης ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ προσώπου μας, ἐπιάσθη διὰ τῶν ἀνθρώπων ταῖς κακίαις. Ὑποκάτω εἰς τοῦ ὁποίου τὸν ἴσκιον θέλομεν ζῇ ἀνάμεσα εἰς τὰ ἔθνη».[21] Καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ ὁ προφήτης, καὶ ἀκολούθως οἱ ἐπίλοιποι προφῆται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κηρύττουν πανταχοῦ, πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός, αὐθέντης, βασιλεύς, κριτής, νομοθέτης, ἄγγελος τοῦ πατρός, Θεὸς μονογενής. Αὐτὸν καὶ ἡμεῖς κηρύττομεν καὶ βεβαιώνομεν εἰς ἐσᾶς Θεὸν λόγον, ὁποῦ ὑπηρέτησε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα του εἰς τὴν κοσμοποιΐαν. Αὐτὸν ἂν πιστεύσετε, θέλετε ζήσῃ. Καὶ ἂν δὲν τὸν πιστεύσετε, θέλετε κολασθῇ. Διότι ὅποιος γίνεται ἀπειθὴς εἰς τὸν υἱόν, δὲν θέλει ἰδῇ τὴν ζωήν, καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπάνω του.[22] Καὶ ἀφ' οὗ ἑορτάσετε τὴν πεντηκοστήν, νὰ ἑορτάσετε μίαν ἑβδομάδα. Καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐκείνην νὰ νηστεύσετε μίαν ἑβδομάδα. Διότι δίκαιον εἶναι καὶ νὰ χαίρεσθε διὰ τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄνεσιν νὰ νηστεύσετε. Ἔτζι ἔκαμαν καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας καὶ ἐνήστευσαν σαράντα ἡμέραις.[23] Καὶ ὁ Δανιὴλ τρεῖς ἑβδομάδες δὲν ἔφαγε ψωμὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ κρέας, καὶ κρασὶ δὲν ἐσέβη εἰς τὸ στόμα του.[24] Καὶ ἡ μακαρία Ἄννα ὅταν ἐζητοῦσε τὸν Σαμουήλ, φ.170[r] /(φ.170[r]) ἔλεγε· δὲν ἔπια κρασί, ἢ κανένα ἄλλο πιοτὸν ὁποῦ μεθᾷ. Καὶ θέλω χύσῃ τὴν ψυχήν μου ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεόν,[25] (ἤγουν θέλω τὸν παρακαλέσῃ ὁλοψύχως) καὶ οἱ Νινευῖται νηστεύσαντες τρεῖς ἡμέρας, καὶ τρεῖς νύκτες, ἔφυγαν τὴν παίδευσιν τοῦ Θεοῦ.[26] Καὶ ἡ Αἰσθήρ, καὶ ὁ Μαρδοχαῖος,[27] καὶ ἡ Ἰουδήθ,[28] νηστεύσαντες, ἔφυγαν τὴν ἀντιβουλὴν τῶν ἀσεβῶν, τοῦ Ὀλοφέρνου δηλαδὴ καὶ τοῦ Ἀμάν. Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· «τὰ γόνατά μου ἀδυνάμισαν ἀπὸ τὴν νηστείαν, καὶ τὸ κορμί μου διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν ἔγινεν ἀλλοιώτικο».[29] Καὶ ἐσεῖς ὅταν νηστεύετε, ζητήσετε ἀπὸ τὸν Θεὸν τὰ ζητήματά σας. Ὕστερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα τῆς νηστείας, σᾶς προστάζομεν νὰ νηστεύετε ὅλαις ταῖς Τετράδες καὶ ταῖς Παρασκευαῖς, καὶ τὸ φαγητὸν ὁποῦ σᾶς περισσεύει διὰ τὴν νηστείαν, νὰ τὸ μοιράσετε εἰς τοὺς πτωχούς. Εἰδὲ τὰ Σάββατα, (ἔξω ἀπὸ ἕνα τὸ Μέγα Σάββατον) καὶ εἰς ὅλαις ταῖς Κυριακαῖς νὰ συναθροισθῆτε, καὶ νὰ χαρῆτε. Ὅποιος δὲ νηστεύει τὴν Κυριακὴν ὁποῦ εἶναι ἀναστάσιμος ἡμέρα, ἢ τὴν Πεντηκοστήν, ἢ φαίνεται σκυθρωπὸς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Κυρίου μας, ὁ τοιοῦτος εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Διότι εἰς ταῖς ἑορταῖς πρέπει νὰ χαρῆτε, καὶ ὄχι νὰ κλαύσετε.

1. Θρ. 4, 20. **2**. Βαρ. 3, 35 - 37. **3**. Πραξ. 2, 1. **4**. Πραξ. 2, 4. **5**. Πραξ. 10, 42. **6**. Γεν. 19, 24. **7**. Γεν. 32, 30. **8**. Γεν. 18, 25 καὶ 27. **9**. Εξ. 3, 2. **10**. Δτ. 18, 15. **11**. Ησ. 5, 14. **12**. Ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ὁ Τραπεζούντιος παραλείπει ἐνταῦθα τὸ χωρίον: «Τοῦτον Σαμουὴλ εἰδὼς Χριστὸν Θεοῦ, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς βασιλεῖς, χριστοὺς ὠνόμαζε» (πρβλ. Α' Βασ. 12, 3). **13**. Ψλ. 44, 1. **14**. Ψλ. 44, 4 - 6 καὶ 8. **15**. Πρμ. 8, 22 - 25. **16**. Πρμ. 9, 1. **17**. Ησ. 11, 1 καὶ 10. **18**. Ζαχ. 9, 9. **19**. Δν. 7, 13. **20**. Δν. 2, 34. **21**. Θρ. 4, 20. **22**. Ιω. 3, 36. **23**. Εξ. 34, 28· Γ' Βασ. 19, 8. **24**. Δν. 10, 2 - 3. **25**. Α' Βασ. 1, 15. **26**. Ιων. 3, 4 - 5. **27**. Εσθ. 4, 16. **28**. Ιδθ. 8, 6. **29**. Ψλ. 108, 24.

φ.170[v] /(φ.170[v] λευκόν).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.171ʳ /(φ.171ʳ) **Κεφάλαια τοῦ ΣΤ^ου Βιβλίου.**

Ποῖοι ἐτόλμησαν νὰ κάμουν σχίσματα, καὶ δὲν ἔφυγαν τὴν τιμωρίαν : α^ον.

Ὅτι δὲν εἶναι νόμιμον μήτε τὴν βασιλείαν νὰ ἐπιβουλεύεται τινάς, μήτε τὴν ἱερωσύνη : β^ον.

Διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Μωϋσέως, καὶ διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπιστίαν, καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐθαυματούργησε ὁ Θεὸς διὰ μέσου αὐτῶν : γ^ον.

Ὅτι ἐκεῖνος κάμνει σχίσμα, ὅποιος ἀποστατεῖ ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ ὄχι ἐκεῖνος ὁποῦ ξεχωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς : δ^ον.

Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀπεβάλθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων, καὶ βεβαίωσις ἀπὸ τὰ προφητικὰ λόγια : ε^ον.

Ὅτι καὶ κοντὰ εἰς τοὺς Ἑβραίους εὑρίσκετο θεομίσητος διδασκαλία διαφόρων αἱρέσεων : στ^ον.

Πόθεν ἐφύτρωσαν ἡ αἵρεσες, καὶ ποῖος ἔγινε προεστὼς τῆς ἀσεβείας; : ζ^ον.

Ποῖοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι τῆς ἀσεβείας τοῦ Σίμωνος, καὶ ποίαις αἵρεσες ἔκαμαν : η^ον.

Πῶς ὁ Σίμων ὁ μάγος θέλωντας νὰ πετάξῃ μὲ κάποιαις μαντείαις, διὰ ταῖς εὐχαῖς τοῦ Πέτρου ἔπεσε κάτω ἀπὸ τὸ ὕψος, καὶ ἐσυντρίφθηκαν τὰ ποδάριά του, καὶ ἡ παλάμαις τῶν χερίων του : θ^ον.

Πῶς ἡ αἵρεσες δὲν συμφωνοῦν μήτε ἀναμεταξύ τους, μήτε μὲ τὴν ἀλήθειαν : [ι^ον].

Ἐξήγησις τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων : ια^ον.

Διὰ ἐκείνους ὁποῦ ὁμολογοῦν πῶς εἶναι χριστιανοί, ἔπειτα φρονοῦν τὰ τῶν Ἰουδαίων : ιβ^ον.

Μὲ τί τρόπον πρέπει νὰ χωριζώμεσθε ἀπὸ τοὺς αἱρετικούς : ιγ^ον.

φ.171ᵛ /(φ.171ᵛ) Ποῖοι ἐκήρυξαν τὴν καθολικήν, καὶ κοινὴν διδασκαλίαν, καὶ ποίαις εἶναι ἡ παραγγελίαις των : ιδ^ον.

Ὅτι μήτε πρέπει νὰ δευτεροβαπτίζωμεν, μήτε νὰ δεχθοῦμεν τὸ βάπτισμα ὁποῦ ἐδόθη ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι βάπτισμα, ἀλλὰ μαγάρισμα : ιε^ον.

Διὰ τὰ βιβλία ὁποῦ ἔχουν ψεύτικαις ἐπιγραφαῖς : ιστ^ον.

Παραγγέλματα τῆς ὑπανδρείας διὰ τοὺς κληρικούς : ιζ^ον.

Νουθεσία ὁποῦ προστάζει νὰ φύγωμεν τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἀσεβῶν αἱρετικῶν : ιη^ον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πρὸς ἐκείνους ὁποῦ ὑβρίζουν καὶ κατηγοροῦν τὸν Νόμον : ι0ον.

Ποῖος εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος, καὶ ποῖος εἶναι ὁ γραπτός, καὶ διατὶ ἔγινε : κόν.

Ὅτι ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ εἴμεσθε ὑποκάτω εἰς τὴν χάριν τοῦ γραπτοῦ νόμου, καὶ ὄχι ὑποκάτω εἰς τὴν σκλαβίαν του : καον.

Ὅτι ὁ νόμος ὁποῦ προστάζει διὰ ταῖς θυσίαις εἶναι ἐξωτερικός, καὶ ὄχι φυσικός. Τὸν ὁποῖον τὸν ἀναίρεσε ὁ Χριστὸς ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον : κβον.

Μὲ τί τρόπον ἐπλήρωσε ὁ Χριστὸς τὸν Νόμον ; Καὶ ποίους νόμους ἔπαυσε, καὶ ποίους ἄλλαξε, καὶ ποίους ἐμετάθεσε : κγον.

Ὅτι εὐδόκησε ὁ Θεὸς καὶ διὰ μέσου τῶν Ῥωμαίων νὰ φανερωθῇ ὁ νόμος τῆς δικαιοσύνης : κδον.

Ὅτι διὰ τὴν ἀσέβειαν ὁποῦ ἔδειξαν εἰς τὸν Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι, τοὺς ἄφηκε νὰ σκλαβωθοῦν, καὶ νὰ χαρατζαθοῦν : κεον.

Ὅτι πρέπει νὰ φύγωμεν τοὺς αἱρετικοὺς ὡς ἀφανιστικοὺς τῶν ψυχῶν μας : κστον.

Διὰ κάποια παρατηρήματα τῶν Ἑβραίων, καὶ τῶν Ἑλλήνων : κζον.

Διὰ τὴν ἀρσενοκοιτείαν, καὶ τὴν μοιχείαν, καὶ τὴν πορνείαν : κηον.

φ.172r/(φ.172r) Ὅτι πρέπει νὰ ὑποταχθοῦν ἡ γυναῖκες εἰς τοὺς ἄνδρας των, καὶ οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαποῦν ταῖς γυναῖκές των : κθον.

Ὅτι εἶναι συνήθεια εἰς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ φυλάττουν τοὺς φυσικοὺς καθαρισμοὺς νὰ πλύνωνται συχνά, καὶ νὰ συχαίνωνται τὰ λείψανα τῶν ἀπεθαμένων. Τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς χριστιανοὺς εἶναι ἀνοίκειον : λόν.

φ.172v /(φ.172v λευκόν).

φ.173r /(φ.173r) Βιβλίον Στον.

Στ′,α′ Κεφάλαιον αον.

Διὰ τὰ σχίσματα καὶ ταῖς διαφοραῖς.

Πρωτήτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα (ὦ ἐπίσκοποι) νὰ φυλαχθῆτε ταῖς κακαῖς καὶ βλαβεραῖς καὶ ἀθεώταταις αἱρεσες, καὶ νὰ ταῖς φύγετε ὡσὰν τὴν φωτίαν ὁποῦ κατακαίει ἐκείνους ὁποῦ πλησιάζουν εἰς αὐτήν. Νὰ φύγετε καὶ τὰ σχίσματα καὶ ταῖς διαφοραῖς. Διότι μήτε εἶναι εὔλογον καὶ πρέπον νὰ ξεκλίνετε τὸν νοῦν σας εἰς ταῖς ἀκάθαρταις αἱρεσες, μήτε εἶναι δίκαιον νὰ χωρισθῆτε ἀπὸ τοὺς ὁμοπίστους σας διὰ τὴν φιλοδοξίαν. Αὐτὰ ἐτόλμησαν νὰ ἐπιχειρισθοῦν κάποιοι τὸν παλαιὸν καιρόν, καὶ δὲν ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὴν παίδευσιν. Ὁ Δαθὰν καὶ ὁ Ἀβειρὼν μὲ τὸ νὰ ἐναντιώθηκαν τὸν Μωϋσῆν, τοὺς ἐκατά-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πιεν ἡ γῆ.[1] Ὁ Κορὲ καὶ ὅσοι ἦσαν μαζί του διακόσιοι πενῆντα μὲ τὸ νὰ ἐναντιώθηκαν τὸν Ἀαρών, τοὺς ἐκατάκαυσε ἡ φωτία. Ἡ Μαρία μὲ τὸ νὰ ὠνείδισε τὸν Μωϋσῆν, ἐδιώχθη ἔξω ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Ἰουδαίων ἑπτὰ ἡμέραις.[2] Ἐκατηγόρησε τὸν Μωϋσῆν, διατὶ ἐπῆρε γυναῖκα Αἰθιώπισσαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀζαρίας ἐπαιδεύθη. Καὶ ὁ Ὀζίας ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα καταφρονῶντας τὴν ἱερωσύνην, καὶ θέλωντας νὰ θυμιάσῃ τὸ θυμίαμα ὁποῦ δὲν τὸν ἔπρεπε, καὶ μὴν ὑπακούωντας εἰς τὸν Ἀζαρίαν τὸν ἀρχιερέα καὶ τοὺς ὀγδόντα ἱερεῖς ὁποῦ τὸν ἐμπόδισαν, ἐφύτρωσε λέπρα εἰς τὸ μέτωπόν του, καὶ τοῦτο ἐγλήγοροῦσε νὰ εὔγῃ καὶ νὰ φύγῃ, ὅτι τὸν ἔλεγξεν ὁ Θεός.[3]

1. Αρ. 16, 31. 2. Αρ. 12, 14 - 15. 3. Β' Παρ. 26, 20.

Στ',β' Κεφάλαιον β^ον.

φ.173^v Λοιπὸν ὦ ἀγαπητοὶ ἂς στοχασθοῦμεν καλὰ τὶ τιμὴν ἔχουν /(φ.173^v) οἱ ἀποστάται, καὶ τὶ λογῆς εἶναι ἡ ἀπόφασις ὁποῦ γίνεται ἐναντίον τους, ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ σηκωθῇ καταπάνω τῶν βασιλέων, κἄντε υἱὸς εἶναι, κἄντε φίλος, εἶναι ἄξιος τιμωρίας, πόσῳ μᾶλλον ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπιβουλεύεται τοὺς ἱερεῖς. Διότι ἡ ἱερωσύνη ὁποῦ ἔχει τὸν ἀγῶνα, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ψυχήν, ὅσον εἶναι καλητέρα ἀπὸ τὴν βασιλείαν, τόσον ἔχει καὶ τὴν παίδευσιν βαρυτέραν, ὅποιος τολμήσῃ νὰ ἐναντιώνεται αὐτήν, παρὰ τὴν βασιλείαν. Ἂν καλὰ καὶ μήτε οἱ ἐναντίοι τῆς βασιλείας μένουν ἀπαίδευτοι, μήτε οἱ ἐναντίοι τῆς ἱερωσύνης, μήτε ὁ Ἀβεσαλὼμ καὶ ὁ Ἀβεδαδὰμ ἔμειναν ἀτιμώρητοι,[1] μήτε ὁ Κορὲ καὶ ὁ Δαθάν.[2] Ὅτι ὁ Ἀβεσαλὼμ καὶ ὁ Ἀβεδαδὰμ ἐπιβουλεύθηκαν τὸν Δαβὶδ διὰ τὴν βασιλείαν. Ὁ δὲ Κορὲ καὶ ὁ Δαθὰν ἐναντιώνουνταν τὸν Μωϋσῆν διὰ τὰ πρωτεῖα. Καὶ ἐκακολογοῦσαν, ὁ μὲν Ἀβεσαλώμ, Δαβὶδ τὸν πατέρα του ὡς κριτὴν ἄδικον λέγωντας· τὰ λόγιά σου φαίνονται καλὰ εἰς τὸν καθένα, καὶ δὲν εἶναι ποῖος νὰ σὲ ἀκούσῃ καὶ νὰ σὲ δικαιώσῃ. Ποῖος θέλει μὲ κάμῃ ἄρχοντα ;[3] Ὁ δὲ Ἀβεδαδὰν ἔλεγε· δὲν ἔχω μέρος μὲ τὸν Δαβίδ, μήτε κληρονομίαν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἰεσαί.[4] Φανερὸν εἶναι πῶς τὸ ἔκρινεν ἀνάξιον νὰ ἐξουσιάζεται ἀπὸ τὸν Δαβίδ, διὰ τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός· «ὅτι ηὗρα Δαβὶδ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰεσσαὶ ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὁ ὁποῖος θέλει κάμῃ ὅλα τὰ θελήματά μου».[5] Ὁ δὲ Δαθάν, καὶ οἱ Κορεῖται καὶ ὁ Ἀβειρὼν ἔλεγαν διὰ τὸν Μωϋσῆν· μὴ νὰ εἶναι παραμικρὸν πρᾶγμα πῶς μᾶς εὔγαλες ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου, ἀπὸ γῆν ὁποῦ ῥέει μέλι καὶ γάλα ;[6] Καὶ διατί ἐτύφλωσες τὰ ὀμμάτιά μας, καὶ μᾶς ἐξουσιάζεις ἐσύ ; Καὶ ἐμάζωξαν κατὰ τοῦ Μωϋσέως φ.174^r σύνοδον μεγάλην. Καὶ οἱ /(φ.174^r) Κορεῖται ἔλεγαν, μὴ νὰ ἐσύντυχεν ὁ Θεὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μόνον μὲ τὸν Μωϋσῆν,[7] καὶ εἰς μόνον τὸν Ἀαρὼν ἔδωκε τὴν ἀρχιερωσύνην ; Ὅλος ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἅγιος ; Καὶ διατὶ νὰ ἱερεύσῃ μόνος ὁ Ἀαρών;[8] Καὶ πρωτήτερα ἀπὸ αὐτοὺς ἄλλος Ἰουδαῖος ἔλεγε πρὸς τὸν Μωϋσῆν· ποῖος σὲ ἔκαμεν ἐξουσιαστὴν καὶ κριτὴν ἐπάνω μας;[9]

1. Β' Βασ. 18, 9. **2.** Αρ. 16, 31. **3.** Β' Βασ. 15, 3 - 4. **4.** Β' Βασ. 20, 1. **5.** Πραξ. 13, 22. **6.** Αρ. 16, 13 - 14. **7.** Αρ. 12, 2. **8.** Αρ. 16, 3. **9.** Εξ. 2, 19.

Στ',γ' Κεφάλαιον γ'^ον.

Καὶ ἔκαμαν ἐπανάστασιν οἱ ἀχάριστοι ἐναντίον εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ[1] τὸν πλέον ἥμερον καὶ πιστὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀτίμασαν τὸν τέτοιον μέγαν ἄνθρωπον. Τὸν νομοθέτην, τὸν φύλακά τους, τὸν ἀρχιερέα, καὶ βασιλέα. Τὸν διδακτὴν τῶν θεϊκῶν ἔργων, ὁποῦ ὡσὰν ἕνας πλάστης ἐφανέρωσε τὰ ἔργα τοῦ πλάστου Θεοῦ. Τὸν ἡμερωτήν, τὸν ταπεινωτήν, τὸν ὑπομονητικόν, τὸν φιλανθρωποτήν. Ἐκεῖνον ὁποῦ τοὺς ἐλευθέρωσε ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους, καὶ μὲ τὴν ἁγιότητά του τοὺς ἐγλύτωσεν ἀπὸ διαφόρους θανάτους, ὁποῦ ἔκαμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τόσα σημεῖα καὶ θαύματα εἰς τὸν λαόν, ἐκεῖνον ὁποῦ ἔκαμε τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἔργα διὰ καλωσύνην αὐτῶν τῶν Ἑβραίων, ὁποῦ ἐπροξένησε ταῖς δέκα τιμωρίαις εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, ἐκεῖνον ὁποῦ ἐχώρισε τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν, καὶ ἐξεχώρισε τὰ νερὰ εἰς ἕνα καὶ ἄλλο μέρος ὡσὰν τεῖχος, καὶ ἐπέρασε τὸν λαὸν ὡσὰν μέσα ἀπὸ ξηρὰν ἔρημον, ὁποῦ ἐκαταπόντισε τὸν φαραώ, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους, ὅσοι ἦτον μαζί τους,[2] ὁποῦ διὰ μέσου τοῦ ξύλου ἐγλύκανε τὴν πικρὰν βρύσιν, αὐτὸν ὁποῦ τοὺς ἐπρόσφερε νερὸν ἀπὸ τὴν σκληρὰν πέτραν ὁπόταν ἐδίψασαν,[3] ὁποῦ τοὺς ἔδωκε μάννα ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ κρέατα ἀπὸ
φ.174^v τὸν ἀέρα,[4] αὐτὸν ὁποῦ τοὺς ἔδωκε στύ-/(φ.174^v)λον φωτίας τὴν νύκτα,[5] καὶ τοὺς ἐφώτιζε, καὶ τοὺς ὡδηγοῦσε, καὶ τοὺς ἔδωκε στύλον συννέφου, καὶ τοὺς ἔκαμνεν ἴσκιον τὴν ἡμέραν διὰ τὴν καῦσιν τοῦ ἡλίου.[6] Αὐτὸν λέγω τὸν Μωϋσῆν ὁποῦ ἀπὸ τὸ στόμα, καὶ ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ ἀπὸ τὸ γράψιμον τοῦ Θεοῦ τοὺς ἔδωκε τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ σκαμμένον εἰς πέτρινα πλάκες δέκα ἐντολαῖς εἰς τέλειον ἀριθμόν.[7] Μὲ τὸν ὁποῖον ἐσυνωμίλησε ὁ Θεὸς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καθὼς συνομιλεῖ τινὰς μὲ τὸν φίλον του.[8] Διὰ τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός, «δὲν ἐστάθη προφήτης ὡσὰν τὸν Μωϋσῆν»[9]. Ἐναντίον εἰς αὐτὸν ἔκαμαν ἐπανάστασιν οἱ Κορεῖται, καὶ οἱ Ῥουβηλῖται, καὶ ἐρρίξαν πέτραις ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως[10] ὁποῦ ἐπροσεύχετο, καὶ ἔλεγεν· ὦ Θεὲ μὴ δεχθῇς τὴν θυσίαν τους.[11] Καὶ τότε ἐφάνη ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλους μὲν τοὺς ἔστειλε μέσα εἰς τὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γῆν, ἄλλους δὲ τοὺς ἐκατάκαψε μὲ φωτίαν. Καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον τοὺς προεστοὺς τῆς πλάνης τοῦ σχίσματος ὁποῦ ἔλεγαν· ἂς δώσωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας ἄλλον προεστόν,[12] ἄνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα της, καὶ τοὺς ἐκατάπιε μὲ ταῖς τέντζαις των, καὶ μὲ τὴν ἀποσκευήν τους. Καὶ ἐκατέβηκαν εἰς τὸν ᾅδην ζωντανοί. Τοὺς δὲ Κορείτας τοὺς ἀφάνισε μὲ τὴν φωτίαν.[13]

1. Αρ. 12, 3. **2**. Εξ. 7, 8. **3**. Εξ. 15, 25. **4**. Εξ. 16, 4. **5**. Εξ. 16, 14. **6**. Εξ. 13, 21. **7**. Εξ. 31, 18. **8**. Εξ. 33, 11. **9**. Δτ. 34, 10. **10**. Αρ. 14, 10. **11**. Αρ. 16, 15. **12**. Αρ. 14, 4. **13**. Αρ. 19, 32 - 33.

Στ',δ' Κεφάλαιον δ^ον.

Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς παρευθὺς ἀπαίδευσε ἐκείνους ὁποῦ ἀποστάτησαν διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἐξουσίας, πολλὰ περισσότερον παιδεύει ἐκείνους ὁποῦ γίνονται ἀρχηγοὶ αἱρέσεων ἀσεβῶν; Πῶς δὲν θέλει παιδεύσῃ μὲ αὐστηρότητα ἐκείνους ὁποῦ βλασφημοῦν τὴν πρόνοιάν του, ἢ τὴν κοσμοποιΐαν του; Ἐσεῖς ὅμως ἀδελφοὶ διδασκόμενοι ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, φυλαχθῆτε νὰ μὴ κάμετε σχί-
φ.175^r σματα τῆς γνώμης σας, μήτε τῆς συμφωνίας /(φ.175^r) σας. Ὅτι ὅσοι ἀρχινοῦν καμίαν παράνομον αἵρεσιν, γίνονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους παραδείγματα τῆς ἀπωλείας. Ὁμοίως καὶ ἐσεῖς οἱ λαϊκοὶ μὴ πλησιάζετε εἰς ἐκείνους ὁποῦ κρατοῦν δόγματα ἐναντία τῆς γνώμης τοῦ Θεοῦ, μήτε νὰ γίνεσθε συγκοινωνοὶ τῆς ἀσεβείας των. Διότι προστάζει ὁ Θεός· χωρισθῆτε ἀπὸ τὴν μέσην τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν διὰ νὰ μὴ χαθῆτε μαζί τους.[1] Καὶ πάλιν· εὐγᾶτε ἀπὸ τὴν μέσην τους καὶ ξεχωρισθῆτε (λέγει ὁ Θεὸς) καὶ μὴν ἐγγίζετε τὸν ἀκάθαρτον, καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς δεχθῇ.[2]

1. Αρ. 16, 21 καὶ 26. **2**. Ησ. 52, 11· Β' Κορ. 6, 17.

Στ',ε' Κεφάλαιον ε^ον.

Βέβαια πρέπει νὰ ἀποφύγετε ἐκείνους ὁποῦ βλασφημοῦν τὸν Θεόν. Διότι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς δὲν ἠξεύρουν τὸν Θεόν. Ἀμὴ οἱ αἱρετικοὶ ὡς θεομάχοι ὁποῦ εἶναι, ἐννοοῦν τὸν Θεὸν σφαλτά. Καθὼς λέγει ὁ Ἱερεμίας ὁ προφήτης· ἀπὸ τὴν κακίαν τῶν αἱρετικῶν ἐμαγαρίσθη ὅλη ἡ γῆ.[1] Διότι ἀφ' οὗ ἐμίσησε ὁ Θεὸς τοὺς πονηροὺς Ἰουδαίους, καὶ ἀπέῤῥιξε τὸ σπίτι του, καθὼς τὸ λέγει καὶ μόνος του· ἄφηκαν τὸ σπίτι μου, ἄφηκαν τὴν κληρονομίαν μου.[2] Καὶ πάλιν ὁ Ἡσαΐας λέγει· θέλω ἀφήσῃ τὸ ἀμπέλι μου ὁποῦ νὰ μὴ κλαδευθῇ, μήτε νὰ σκαφθῇ, καὶ θέλουν ἀνέβῃ εἰς αὐτὸ ἀγκάθια καθὼς καὶ εἰς τὴν ξηράν· καὶ θέλω παραγγείλῃ τὰ σύννεφα ὁποῦ νὰ μὴ βρέξουν εἰς αὐτὸ βροχήν.[3] Ἀφί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νωντας ὁ Θεὸς τὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων ὡσὰν μίαν τένταν τοῦ ἀμπελουργοῦ μέσα εἰς τὸ ἀμπέλι, καὶ ὡσὰν μίαν πόλιν περικυκλωμένην ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.[4] Πέρνωντας ἀπ' αὐτοὺς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ τὸ προφητικὸν χάρισμα, ἐγέμισε τὴν ἐδικήν του Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν χάριν, καὶ ὡσὰν τὸν Νεῖλον τὸν ποταμὸν εἰς τὸν καιρὸν τῆς πλημμύρας του. Καὶ τὴν ὕψωσε φ.175ᵛ ὡσὰν /(φ.175ᵛ) ἕνα σπίτι ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος, ἢ ὡσὰν ἕνα ὄρος ὑψηλόν, ὡσὰν ἕνα ὄρος ἀπὸ τυρὶ λιπαρόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ κατοικήσῃ ὁ Θεός, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει κατοικήσῃ εἰς αὐτὸ πάντοτε.[5] Καὶ εἰς τὸν Ἱερεμίαν λέγει· «τὸ ἁγίασμα ἡμῶν εἶναι θρόνος τῆς δόξης ὑψωμένος».[6] Καὶ εἰς τὸν Ἡσαΐαν λέγει· «εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις θέλει γένῃ φανερὸν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, καὶ τὸ σπίτι τοῦ Θεοῦ θέλει ὑψωθῇ ἐπάνω εἰς ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων παραπάνω ἀπὸ τὰ βουνά».[7] Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀπέβαλε τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἄφηκεν ἔρημον τὸν ναὸν σχίζωντας τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ,[8] καὶ ἐπῆρεν ἀπὸ ἐκείνους τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς τὸ λέγει αὐτὸς ὁ ἴδιος· «ἰδοὺ ἀφίνετε τὸ σπίτι σας ἔρημον»,[9] καὶ δίδωντας τὴν πνευματικὴν χάριν εἰς ἐσᾶς τοὺς ἐθνικούς, καθὼς λέγει ὁ Ἰωήλ· «λέγει ὁ Θεὸς ὕστερον, θέλω χύσῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμα μου ἐπάνω εἰς κάθε κορμί, καὶ θέλουν προφητεύσῃ τὰ παιδία σας, καὶ ἡ θυγατέρες σας θέλουν ἰδῇ ὁράματα, καὶ οἱ γέροντές σας θέλουν ἐνυπνιασθῇ ὀνείρατα».[10] Διότι ὁ Θεὸς πέρνωντας ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ὅλην τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς προφητείας, τὴν ἔδωκεν εἰς ἐσᾶς ὁποῦ ἦσθε διαλεγμένοι ἀπὸ τὰ ἔθνη. Διὰ τοῦτο ὁ διάβολος ἐφθόνησε τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ἐγύρισε εἰς ἐσᾶς, καὶ ἐκίνησε καταπάνω σας στενοχωρείαις, διωγμούς, ἀκαταστασίαις, βλασφημίαις, σχίσματα, αἱρεσες. Τοὺς Ἑβραίους τοῦ ἄφηκεν, ὅτι μὲ τὸ νὰ τοὺς ἐπαρακίνησε νὰ σκοτώσουν τὸν Χριστόν, τοὺς ὑπόταξεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. Καὶ ἐσεῖς ὁποῦ ἐξεμακρύνετε ἀπὸ τὴν κακίαν του, σᾶς πειράζει πάντοτε μὲ διαφόρους πειρασμούς, καθὼς καὶ φ.176ʳ τὸν /(φ. 176ʳ) μακάριον Ἰώβ. Ἀντιστέκετο καὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν μεγάλον ἀρχιερέα τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσεδέκ.[11] Πολλαῖς φοραῖς ἐδοκίμασε νὰ ἀδυναμήσῃ καὶ νὰ πλανέσῃ καὶ ἡμᾶς, διὰ νὰ ὀλιγοστεύσῃ ἡ πίστις μας,[12] ἀμὴ ὁ αὐθέντης καὶ διδάσκαλός μας Χριστὸς καταδικάζωντάς τον ἔλεγε πρὸς αὐτόν· «ὦ διάβολε ἄμποτες καὶ νὰ σὲ παιδεύσῃ ὁ Θεός».[13] Καὶ πάλι· «νὰ σὲ παιδεύσῃ ὁ Θεὸς ὁποῦ ἐδιάλεξε τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐτοῦτος ὁ λόγος δὲν εἶναι ὡσὰν δαυλὴ εὐγαλμένον ἀπὸ τὴν φωτίαν ;».[14] Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε (τὸν καιρὸν ἐκεῖνον) εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπαρεστέκουνταν κοντὰ εἰς τὸν μεγάλον ἀρχιερέα τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσεδέκ· «ξεγυμνώσετε τὸν Ἰησοῦν τὰ φορέματα τὰ λερωμένα».[15] Καὶ ὕστερον εἶπεν· «ἰδοὺ ἐσήκωσα ἀπὸ λόγου σου ταῖς ἁμαρτίαις

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σου».[16] Αὐτὸς καὶ τῶρα θέλει εἰπῇ διὰ ἐσᾶς, καθὼς εἶπε καὶ πρότερον διὰ λόγου μας ὅταν εἴμεσθε συμμαζωμένοι, ἐπαρακάλεσαν διὰ λόγου σας διὰ νὰ μὴν λείψῃ ἡ πίστις σας.[17]

1. Ιερ. 23, 15. **2.** Ιερ. 12, 7. **3.** Ησ. 5, 6. **4.** Ησ. 1, 8. **5.** Ψλ. 67, 16 - 17. **6.** Ιερ. 17, 12. **7.** Ησ. 2, 2. **8.** Πρβλ. Εβρ. 10, 20. **9.** Μτ. 23, 38. **10.** Ιλ. 2, 28. **11.** Ζαχ. 3, 1. **12.** Λκ. 22, 31. **13.** Ζαχ. 3, 2. **14.** Ζαχ. 3, 2. **15.** Ζαχ. 3, 4. **16.** Ζαχ. 3, 4. **17.** Λκ. 22, 32.

Στ,΄στ΄ Κεφάλαιον στ^ον.

Καὶ ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων εἶχεν αἱρέσεις τῆς κακίας. Διότι οἱ Σαδδουκαῖοι ὁποῦ δὲν ὡμολογοῦσαν ἀνάστασιν νεκρῶν,[1] ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ἦσαν. Ὁμοίως καὶ οἱ Φαρισαῖοι[2] ὁποῦ ἀφιέρωναν εἰς τὴν τύχην καὶ τὴν εἱμαρμένην τὰ ἔργα τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ οἱ Βασμώθεοι, οἱ ὁποῖοι ἀρνοῦνται τὴν πρόνοιαν, καὶ λέγουν πῶς τὰ ὄντα νὰ γίνωνται ἀπὸ κίνησιν ὁποῦ γίνεται ἀφ' ἑαυτῆς της. Δὲν στέργουν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους εἶναι καὶ οἱ Ἡμεροβαπτισταί, οἱ ὁποῖοι καθημέραν ἂν δὲν βαπτίζωνται δὲν τρώγουν. Καὶ ἂν δὲν πλύνουν μὲ τὸ νερὸν τὰ πινάκιά τους, τὰ λαγκίνιά τους, τὰ ποτήριά τους, καὶ τὰ σκαμνία τους, δὲν τὰ μεταχειρίζονται. Ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι καὶ οἱ Ἐβιωναῖοι ὁποῦ ἐφάνηκαν εἰς τὸν καιρόν μας. Οἱ ὁποῖοι θέλουν φ.176^v πῶς /(φ.176^v) ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ εἶναι μόνος ἄνθρωπος, καὶ νὰ ἐκοιμήθη ὁ Ἰωσὴφ μὲ τὴν Μαρίαν, καὶ νὰ τὸν ἔκαμεν. Οἱ δὲ Ἐσσαῖοι εἶναι ξεχωρισμένοι ἀπὸ ὅλους αὐτούς, καὶ φυλάττουν ταῖς πατρικαῖς τους συνήθειαις. Αὐτὰ ἐσυνέβηκαν εἰς τοὺς πρωτητερινοὺς Ἑβραίους. Ἀκόμη καὶ τῶρα ὁ διάβολος ὥντας ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ κακοποιήσῃ, καὶ μὴν ἠξεύροντας τὶ εἶναι τὸ καλόν,[3] ξεχωρίζωντας μερικοὺς ἀπὸ λόγου μας ἐνήργησεν εἰς αὐτοὺς αἵρεσες καὶ σχίσματα.

1. Μτ. 22, 23. **2.** Πρβλ. Πραξ. 15, 5. **3.** Ιερ. 4, 22.

Στ,΄ ζ΄ Κεφάλαιον ζ^ον.

Ἡ δὲ ἀρχὴ τῶν νέων αἱρέσεων ἔγινε μὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐνδύθηκεν ὁ Διάβολος κάποιον Σίμωνα Σαμαρείτην, ἀπὸ μίαν χώραν ὀνομαζομένην Γιτθών, μάγον εἰς τὴν τέχνην, καὶ τὸν ἔκαμεν ὑπηρέτην τῆς κακῆς του γνώμης.[1] Ὁπόταν δὲ ὁ Φίλιππος ὁ συναπόστολός μας, μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἰάτρευεν εἰς τὴν Σαμάρειαν πᾶσαν ἀῤῥωστειαν, εἰς τόσον ὁποῦ ξιππασθέντες οἱ Σαμαρεῖται ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεὸν τῶν ἁπάντων, καὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸν αὐθέντην μας, καὶ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὄνομά του. Τότε καὶ ὁ Σίμων ὁ μάγος βλέπωντας πῶς ἐγίνουνταν θαύματα καὶ σημεῖα χωρὶς μαγείαν καὶ μαντικὴν τέχνην, ἐθαύμασε πολλά, καὶ ἐπίστευσε, καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ ἐπρόσμενεν εἰς τὴν νηστείαν, καὶ εἰς τὴν προσευχήν. Καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐπερίσσευσε εἰς τὴν Σαμάρειαν διὰ μέσου τοῦ Φιλίππου, ἐπήγαμεν εἰς τοὺς Σαμαρείτας, καὶ ἐβοηθήσαμεν κατὰ πολλὰ τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας. Καὶ βάνοντες τὰ χέριά μας ἐπάνω εἰς τοὺς βαπτισμένους, μὲ ταῖς προσευχαῖς μας ἐδίδαμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ βλέπωντας ὁ Σίμων πῶς μὲ τὸ βάλσιμον τοῦ χερίου μας δίδεται /(φ.177ʳ) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπίστευαν, πέρνωντας ἄσπρα, τὰ ἤφερεν εἰς ἡμᾶς λέγωντας· δότε καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν, καὶ εἰς ὅποιον ἐπάνω ἤθελα βάλῃ τὸ χέρι μου, νὰ πάρῃ Πνεῦμα Ἅγιον.[2] Ἐστοχάσθηκεν ὁ διάβολος πῶς καθὼς ἐπαρακίνησε τὸν Ἀδάμ, καὶ ἔφαγεν ἀπὸ τὸ ξύλο τῆς γνώσεως, καὶ τὸν ὑστέρησεν ἀπὸ τὴν ἀθανασίαν ὁποῦ τοῦ ἔταξεν ὁ Θεός,[3] ἔτζι καὶ ἡμᾶς νὰ μᾶς γλυκαίνῃ μὲ τὰ ἄσπρα νὰ μᾶς ξεχωρίσῃ ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ κάμωμεν ἀλλαξίαν, καὶ μὲ ἄσπρα νὰ τοῦ δώσωμεν τὴν πολύτιμον χάριν τοῦ Πνεύματος. Διὰ τὸ ὁποῖον ἐσυγχισθήκαμεν ὅλοι. Καὶ ἐγὼ ὁ Πέτρος γυρίζωντας, καὶ κοιτάζωντας εἰς αὐτὸν τὸν Σίμωνα ὡσὰν εἰς ἕνα βλαβερώτατον φίδι, τοῦ εἶπα· τὰ ἄσπρα σου νὰ εἶναι εἰς ἀφανισμὸν μαζί σου, ὅτι ἐλογίασες πῶς ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀποκτᾶται μὲ ἄσπρα. Δὲν ἔχεις μερτικὸν εἰς τούτην τὴν διδασκαλίαν, μήτε ἔχεις κληρονομίαν εἰς τὴν πίστιν ταύτην. Ὅτι ἡ καρδία σου δὲν εἶναι ἄδολος ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεόν. Μετανόησε λοιπὸν ἀπ' αὐτὴν τὴν κακίαν σου, καὶ παρακάλεσε τὸν Θεὸν ἴσως καὶ παστρευθῇ ὁ τέτοιος συλλογισμὸς τῆς καρδίας σου. Διότι σὲ βλέπω πῶς ἔχεις πικράδα ὡσὰν τὴν χολήν, καὶ εἶσαι δουλωμένος εἰς τὴν ἀδικίαν[4]. Καὶ τότε ὁ Σίμων ἐφοβήθη, καὶ εἶπε· σᾶς παρακαλῶ δεηθῆτε τοῦ Θεοῦ ἐσεῖς διὰ λόγου μου, διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ εἰς ἐμὲ κανένα ἀπ' ὅσα εἴπετε.[5]

1. Πραξ. 8, 9 κεξ. 2. Πραξ. 8, 19. 3. Γεν. 3, 23. 4. Πραξ. 8, 20 - 23. 5. Πραξ. 8, 24.

Στ', η' Κεφάλαιον η^ον.

Ὁπόταν εὐγήκαμεν εἰς τὰ ἔθνη διὰ νὰ κηρύξωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τότε ἐνήργησε ὁ διάβολος εἰς τὸν λαὸν νὰ ἀποστείλῃ ὀπίσω μας ψευδαποστόλους διὰ νὰ μολύνουν τὴν διδαχήν μας, καὶ ἐμεταχειρίσθηκαν κάποιον Κλεόφ.177ᵛ βιον, καὶ τὸν ἀντά-/(φ.177ᵛ) μωσαν μὲ τὸν Σίμωνα. Οἱ ὁποῖοι δύο ἦσαν μαθηταὶ κάποιοι ⟨κάποιου⟩ Δοσιθέου. Τὸν ὁποῖον τὸν ὑπερέβηκαν, καὶ τὸν εὔγαλαν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν. Ἔπειτα ἄλλοι καὶ ἄλλοι ἐπενόησαν ἄλλα καὶ ἄλλα δόγματα ἄπρεπα. Ὁ Κήρινθος, καὶ ὁ Μάρκος, καὶ ὁ Μένανδρος, καὶ ὁ Βασιλείδης, καὶ ὁ Στρατόνικος. Ἀπ' αὐτοὺς μερικοὶ μὲν δοξάζουν πολλοὺς θεούς, ἄλλοι δοξάζουν τρεῖς ἐναντίους, ἀνάρχους, ὄντας ὁμοῦ πάντοτε εἰς τὸν ἑαυτόν τους. Καὶ ἄλλοι μὲν ἀπαρνοῦνται τὸν γάμον, καὶ λέγουν πῶς δὲν εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι πάλι συχαίνονται κάποια φαγητά. Ἄλλοι πάλι πορνεύουν ἀδιάντροπα, ὅ,τι λογῆς εἶναι οἱ τωρινοὶ Νικολαΐται. Καὶ α°ν: ὁ Σίμων ἀνταμωθεὶς μὲ ἐμένα τὸν Πέτρον εἰς τὴν Καισάρειαν τοῦ Στράτωνος, (ἐκεῖ ὁποῦ ὁ Κορνήλιος ὁ πιστός, ὁποῦ ἦτον ἀσεβής, καὶ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ μέσου ἐμοῦ τοῦ Πέτρου)[1] ἐδοκίμαζε νὰ ἀναιρέσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ ὄντα παρὸν καὶ τὰ σεβάσμια τέκνα μου, ὁ Ζακχαῖος ὁποῦ ἦτον ἕνα καιρὸν τελώνης,[2] καὶ ὁ Βαρνάβας, καὶ ὁ Νικήτας, καὶ ὁ Ἀκύλας οἱ δύο ἀδελφοί, καὶ ὁ Κλήμης ὁ ἐπίσκοπος καὶ πολίτης τῶν Ῥωμαίων, τότε εἶχε γένῃ καὶ ὁ Παῦλος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, καὶ συναπόστολος μὲ ἡμᾶς, καὶ συμβοηθός, καὶ συνεργάτης εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ γ°ν: ἐδιαλέχθηκα μὲ τοῦ λόγου του ἐμπροστὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ εἶπα, διὰ τὸν λόγον τοῦ Μωϋσέως ὁποῦ διαλαμβάνει διὰ τὸν προφήτην καὶ τὴν μοναρχίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νικῶντάς τον, τὸν ἔκαμα καὶ ἐσιώπησε καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

1. Πραξ. 10, 1 κεξ. 2. Λκ. 19, 2.

Στ', θ' Κεφάλαιον θ°ν.

Πηγαίνωντας εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπείραξε πολλὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπλαφ.178ʳ νοῦσε πολλούς, καὶ τοὺς ἐτραβοῦσεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ (φ.178ʳ) ἐξίπταζε τὰ πλήθη μὲ τὴν μαγικήν του τέχνην. Καὶ μίαν ἡμέραν τὸ μεσημερὶ ἐμπαίνωντας εἰς τὸ θέατρον, ἐπρόσταξε νὰ ἁρπάζουν καὶ ἐμὲ εἰς τὸ θέατρον, ὅτι ὑπέσχετο νὰ πετάξῃ εἰς τὸν ἀέρα. Διὰ τὸ ὁποῖον ἔχοντες ὅλοι μεγάλαις ἐλπίδες, ἐγὼ ἐπροσεύχουμουν μυστικά. Καὶ λοιπὸν σηκωθεὶς ὑψηλὰ ὑπὸ τῶν δαιμόνων, ἐπετοῦσε εἰς τὸν ἀέρα, λέγωντας πῶς ἀνεβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ στέλλει εἰς τοὺς ἐδικούς του τὰ ἀγαθά. Καὶ τότε ὅλα τὰ πλήθη τὸν ἐπαινοῦσαν ὡσὰν Θεόν. Ἐγὼ δὲ σηκώνωντας τὰ χέριά μου καὶ τὸν νοῦν μου εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπαρακαλοῦσα τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ ξεσχίσῃ αὐτὸν τὸν βλαβερόν, καὶ νὰ κόψῃ τὴν δύναμιν τῶν δαιμόνων. Τὴν ὁποίαν τὴν μεταχειρίζονται εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸν Σίμωνα σὰν τὸν ῥίξῃ κάτω νὰ μὴ τὸν θανατώσῃ, ἀλλὰ νὰ τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

συντρέξῃ. Καὶ γυρίζωντας καὶ κοιτάζωντας πρὸς τὸν Σίμωνα, ἀποκριθεὶς εἶπα πρὸς αὐτόν· ἂν εἶμαι ἐγὼ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ,[1] καὶ Ἀπόστολος ἀληθινὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂν εἶμαι διδάσκαλος τῆς εὐσεβείας, καὶ ὄχι τῆς πλάνης, καθὼς εἶσαι ἐσὺ ὁ Σίμων, προστάζω τοὺς κακοὺς ὑπηρέτας τοῦ διαβόλου τοῦ ἀποστάτου τῆς εὐσεβείας, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους ἐσᾶς κάθεται ὁ Σίμων ὁ μάγος, νὰ τὸν ἀφήσετε νὰ μὴ τὸν κρατῆτε, διὰ νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ ὕψος διὰ περιγέλασμα ἐκείνων ὁποῦ ἀπατήθηκαν ἀπὸ λόγου του. Καὶ λέγωντας αὐτὰ τὰ λόγια ἐγώ, ἀφῆκαν οἱ δαίμονες τὸν Σίμωνα, καὶ ἐκατέβη μὲ μεγάλην βοήν, καὶ ἐκτύπησε κάτω πέσιμον παράδοξον, καὶ ἐσυντρίφθη ὁ γόμφος του, καὶ τὰ ποδάριά του, καὶ παρευθὺς ἐφώναξε τὸ πλῆθος λέγωντας· ἕνας καὶ μόνος εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ὁ Θεὸς ἐκεῖνον ὁποῦ δικαίως κηρύττει ὁ Πέτρος. φ.178ᵛ Καὶ πολλοὶ ἀποστάτησαν ἀπὸ τὸν Σίμωνα. Κάποιοι δὲ ὁ-/(φ.178ᵛ) ποῦ ἦσαν ἄξιοι νὰ πάθουν τὰ ὅμοια ὡσὰν ἐκεῖνον, ἔμειναν εἰς τὴν κακὴν καὶ βλαβεράν του διδασκαλίαν. Καὶ ἔτζι α°ν : ἐφύτρωσε εἰς τὴν Ῥώμην ἡ ἄθεος αἵρεσις τῶν σιμωνιακῶν. Ἐνεργοῦσε ὁ διάβολος καὶ διὰ μέσου τῶν λοιπῶν ψευδαποστόλων.

1. Α′ Τιμ. 6, 11.

Στ, ι′

Κεφάλαιον ι°ν.

Εἰς ὅλους αὐτοὺς ἐξίσου ἦτον ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς σκοπὸς τῆς ἀθεΐας, νὰ βλασφημοῦν τὸν παντοκράτορα Θεόν, νὰ τὸν λογιάζουν ἀγνώριστον, νὰ μὴν εἶναι πατέρας τοῦ Χριστοῦ, μήτε ποιητὴς τοῦ κόσμου. Εἶναι ἀνερμήνευτος καὶ ἀνονόμαστος, ἀφ' ἑαυτοῦ του γεννημένος, νόμον καὶ προφήτας δὲν μεταχειρίζονται, πρόνοιαν δὲν θέλουν, ἀνάστασιν δὲν πιστεύουν, κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν δὲν θέλουν. Τὴν ψυχὴν δὲν τὴν θέλουν ἀθάνατον. Χαίρονται μόνον εἰς τὴν σωματικὴν ἀπόλαυσιν, εἰς κάθε πίστιν ξεκλίνουν χωρὶς καμίαν διαφοράν. Καὶ ἄλλοι μὲν λέγουν πῶς εἶναι περισσοὶ θεοί. Ἄλλοι λέγουν πῶς εἶναι τρεῖς ἄναρχοι. Καὶ ἄλλοι λέγουν πῶς εἶναι δύο ἀγέννητοι. Καὶ ἄλλοι λέγουν πῶς εἶναι ἄπειροι αἰῶνες. Καὶ μερικοὶ μὲν ἀπ' αὐτοὺς διδάσκουν ἀνυπανδρείαν, καὶ ἀποχὴν ἀπὸ κρέας καὶ ἀπὸ κρασί. Λέγουν πῶς εἶναι συχαμερὸς ὁ γάμος, καὶ ἡ γέννησις τῶν παιδίων, καὶ τὰ φαγητά. Ὡσὰν τάχα ἄξιοι εὐλαβείας νὰ παρακινήσουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ δεχθοῦν τὴν κακήν τους γνώμην ὡς ἀξιοπίστευτον. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς νομοθετοῦν νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὸ κρέας, ὄχι πῶς εἶναι ἄλογα ζῷα, ἀλλὰ ὡσὰν ὁποῦ ἔχουν λογικὴν ψυχήν, καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τολμοῦν νὰ τὰ σφάξουν, μέλλουν νὰ παιδευθοῦν ὡσὰν φονεῖς. Ἄλλοι πάλι ἀπ' αὐτοὺς ἔλεγαν, πρέπει νὰ ἀπέχουν μόνον ἀπὸ τὸ χοιρινὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κρέας, ἀμὴ ἐκεῖνα δὲ ὁποῦ εἶναι καθαρὰ κατὰ τὸν Νόμον, νὰ τρώγουν οἱ
φ.179r ἄνθρωποι. Καὶ νὰ περιτέμνωνται κατὰ τὸν Νόμον. Τὸν Ἰη-/(φ.179r) σοῦν
20 νὰ τὸν πιστεύουν ὡς ἄνθρωπον δίκαιον καὶ προφήτην. Καὶ ἄλλοι ἐδίδαξαν νὰ πορνεύουν ἀδιάντροπα, καὶ νὰ κακομεταχειρισθοῦν τὸ κορμί τους, (ἤγουν νὰ πορνεύωνται) καὶ νὰ μεταχειρισθοῦν κάθε ἄσχημον ἔργον, ὡσὰν ὁποῦ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον μοναχὰ θέλει ἀποφύγῃ ἡ ψυχὴ τοὺς κοσμικοὺς ἐξουσιαστάς. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ὄργανα τοῦ διαβόλου, καὶ τέκνα τοῦ θυμοῦ.[1]

1. Εφ. 2, 3.

Στ′, ια′ Κεφάλαιον ια^ον.

Ὦ τέκνα τοῦ Θεοῦ[1] καὶ παιδία τῆς εἰρήνης,[2] ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι κηρύττομεν τὸν ἅγιον καὶ ὀρθὸν λόγον τῆς εὐσεβείας, καὶ ὁμολογοῦμεν ἕνα καὶ μόνον Θεὸν Κύριον τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν, ποιητὴν τῶν ὅλων, πατέρα τοῦ Χριστοῦ, ὄχι αἴτιον αὐτὸν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἢ γεννήτορα αὐτὸν ἑαυτοῦ,
5 καθὼς ἐκεῖνοι οἱ αἱρετικοὶ λογιάζουν, ἀλλὰ αἰώνιον καὶ ἄναρχον, καὶ ὁποῦ κατοικεῖ φῶς ἀπλησίαστον.[3] Ὄχι β^ον, ἢ γ^ον, ἢ παραμικρόν, ἀλλὰ μόνον αἰωνίως ὄντα. Ὄχι ἀγνώριστον, ἢ ἀνεκδιήγητον, ἀλλὰ διὰ μέσου τοῦ Νόμου, καὶ τῶν Προφητῶν κηρυττόμενον. Παντοκράτορα, πάντων αὐθέντην, πάντων ἐξουσιαστήν. Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ μονογενοῦς του υἱοῦ ὁποῦ ἐγεννήθη ἀπ'
10 αὐτὸν πρωτήτερα ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα.[4] Ἕνα Θεὸν ἑνὸς υἱοῦ πατέρα, καὶ ὄχι πολλῶν. Καὶ Θεὸν ἑνὸς παρακλήτου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Ποιητὴν τῶν ἀγγέλων. Ἕνα δημιουργόν, ποιητὴν διαφόρων ποιημάτων διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸν τὸν Θεὸν ὁμολογοῦμεν προνοητήν, καὶ νομοθέτην διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Αἴτιον τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς κρί-
15 σεως καὶ τῆς ἀνταποδόσεως ὁποῦ γίνονται διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς ἠθέλησε νὰ γένῃ ἄνθρωπος, καὶ νὰ πολιτευθῇ χωρὶς ἁμαρτίαν, καὶ νὰ παιδευθῇ, καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ νὰ ἀ-
φ.179v /(φ.179v) νέβῃ εἰς τὸν πατέρα ὁποῦ τὸν ἔστειλε. Καὶ ὅλα τὰ κτίσματα τὰ λέγομεν καλά, καὶ δὲν εἶναι κανένα συχαμερόν.[5] Κάθε πρᾶγμα ὁποῦ τρώγεται
20 μὲ τρόπον δίκαιον, διὰ φύλαξιν καὶ βοήθειαν, εἶναι καλώτατον. Ὅτι καθὼς λέγει ἡ Γραφή· «ὅλα εἶναι πολλὰ καλά».[6] Πιστεύομεν πῶς ὁ νόμιμος γάμος, καὶ ἡ γέννεσις τῶν τέκνων εἶναι τίμια καὶ καθαρά.[7] Ὅτι διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἐσχηματίσθη εἰς τὸν Ἀδάμ, καὶ εἰς τὴν Εὔαν ἡ διαφορὰ τοῦ σχήματος ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ. Ὁμολογοῦμεν πῶς εἶναι
25 εἰς ἡμᾶς ψυχὴ ἀσώματος καὶ ἀθάνατος. Ὄχι φθαρτὴ ὡσὰν τὰ κορμία, ἀλλὰ ἀθάνατος ὡς λογικὴ καὶ αὐτεξούσιος. Συχαινόμεσθε ὡς παράνομον καὶ ἀκά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θαρτον κάθε σμίξιν παράνομον, καὶ ἐκείνην ὁποῦ γίνεται ἀπὸ κάποιους παρὰ φύσιν, (ἤγουν τὴν ἀρσενοκοιτίαν) ὁμολογοῦμεν πῶς γίνεται ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις τοῦ μισθοῦ καὶ εἰς τοὺς δικαίους καὶ εἰς τοὺς ἀδίκους. Τὸν Χριστὸν δὲν τὸν ὁμολογοῦμεν μόνον γυμνὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ Θεὸν λόγον καὶ ἄνθρωπον, μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων,[8] ἀρχιερέα τοῦ πατρός. Δὲν περιτεμνόμεσθε ὡσὰν τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι ἦλθε ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον διωρισμένον νὰ ἔλθῃ.[9] Καὶ ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐφυλάττουνταν τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων,[10] ἤγουν ἦλθε ὁ Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ἡ ἀπανδοχὴ τῶν ἐθνῶν, ὁποῦ ἀνέτειλεν ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, ὁ υἱὸς ὁποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸ βλάστημα, τὸ ἄνθος τοῦ Ἰεσσαὶ.[11] Τοῦ ὁποίου Χριστοῦ ἡ ἐξουσία εἶναι ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους του.[12]

1. Ιω. 12, 36. **2**. Λκ. 10, 6. **3**. Α′ Τιμ. 6, 16. **4**. Κολ. 1, 15. **5**. Α′ Τιμ. 4, 4. **6**. Γεν. 1, 31. **7**. Εβρ. 13, 4. **8**. Α′ Τιμ. 2, 5. **9**. Γεν. 49, 10. **10**. Γεν. 49, 10. **11**. Ησ. 11, 1. **12**. Ησ. 9, 6.

Στ′, ιβ′

Κεφάλαιον ιβ^ον.

Ἐπειδὴ καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν αὐτὴ ἡ αἵρεσις τῆς περιτομῆς ἐφάνηκε νὰ εἶναι δυνατώτερη εἰς τὸ νὰ πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκινδύνευσε φ.180^r ὅλη ἡ Ἐκκλησία, ἡμεῖς οἱ δώδεκα /(φ.180^r) ἐμαζωχθήκαμεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, (εἴμεσθε δώδεκα, διότι ἀντὶς διὰ τὸν προδότην Ἰούδαν ἀνταμώθη μαζί μας νὰ εἶναι Ἀπόστολος ὁ Ματθίας, πέρνωντας τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα,[1] καθὼς τὸ εἶπε ἡ Γραφή· «τὴν ἐπιστασίαν του ἄμποτες νὰ τὴν πάρῃ ἄλλος»[2]) καὶ μαζωχθέντες ἐστοχαζόμεσθε μὲ τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου· τί νὰ γένῃ ; Καὶ ἐφάνη εὔλογον εἰς αὐτόν, καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ διδάξωμεν εἰς τὸν λαὸν λόγια τῆς διδασκαλίας. Ὅτι καὶ κάποιοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν κατεβαίνοντες εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ, λέγοντες, ἂν δὲν περιτμηθῆτε κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ Μωϋσέως, καὶ ἂν δὲν περιπατῆτε κατὰ ταῖς ἄλλαις συνήθειαις ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ Μωϋσῆς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σωθῆτε[3]. Διὰ τὸ ὁποῖον ἔγινε φιλονεικία καὶ ἐξέτασις μεγάλη,[4] καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἠξεύροντες πῶς ἐσυναχθήκαμεν ὅλα νὰ ἐξετάζωμεν διὰ τοῦτο, ἔστειλαν εἰς ἡμᾶς ἀνθρώπους εὐλαβεῖς καὶ ἐμπείρους εἰς τὰς Ἁγίας Γραφὰς διὰ νὰ μάθουν διὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Οἱ ὁποῖοι ἐλθόντες εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐφανέρωσαν εἰς ἡμᾶς ἐκεῖνα ὁποῦ ἐζητήθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀντιοχέων, πῶς ἔλεγαν τινές πρέπει νὰ περιτέμνωνται, καὶ νὰ φυλάττουν καὶ ταῖς ἄλλαις καθαρότητες.[5] Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Ἀπόστολοι ἔλεγαν ἄλλα καὶ ἄλλα, ἐγὼ δὲ ὁ Πέτρος σηκω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θεὶς εἰς τὸ μέσον, εἶπα πρὸς αὐτούς, ἄνδρες ἀδελφοί, ἐσεῖς ἠξεύρετε, πῶς ἀπὸ ταῖς πρωτητεριναῖς ἡμέραις ἀναμεταξύ σας ἐδιάλεξεν ὁ Θεός, διὰ μέσου τοῦ στόματός μου νὰ ἀκούσουν τὰ ἔθνη τὴν διδαχὴν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ νὰ πιστεύσουν. Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς τοὺς τὸ ἐβεβαίωσε.[6] Διότι ὁ ἄγγελος φ.180ᵛ τοῦ/(φ.180ᵛ) Θεοῦ ἐφάνηκεν εἰς τὸν Κορνήλιον ὁποῦ ἦτον ἑκατόνταρχος τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν διὰ λόγου μου, νὰ στείλῃ νὰ μὲ κράξῃ, καὶ νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ στόμα μου λόγια τῆς ζωῆς.[7] Καὶ ἐκεῖνος ἔστειλε καὶ μὲ ἔκραξεν ἀπὸ τὴν Ἰώππην εἰς τοῦ Στράτωνος τὴν Καισάρειαν. Καὶ ὁπόταν ἤθελα νὰ εὔγω νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτόν, ἠθέλησα νὰ φάγω. Καὶ ἐν ὅσῳ ἑτοιμάζετο τὸ φαγητόν, ἤμουν ἐπάνω εἰς τὸ δόμα, καὶ ἐπροσεύχουμουν. Καὶ βλέπω τὸν οὐρανὸν ὁποῦ ἀνοίχθηκε. Βλέπω καὶ ἕνα σκεῦος ὡσὰν ἕνα σινδόνι λαμπρόν, καὶ ἐκατέβηκεν εἰς τὴν γῆν ἀπὸ ταῖς τέσσαρες ἄκραις δεμένον καὶ κρεμασμένον. Εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν ὅλα τὰ τετράποδα καὶ τὰ συρόμενα τῆς γῆς, καὶ τὰ πουλία τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἦλθε εἰς ἐμὲ φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν λέγουσα· ὦ Πέτρε σήκω καὶ σφάξε καὶ φάγε.[8] Καὶ ἐγὼ εἶπα· ὄχι Κύριε, ὅτι καμίαν φορὰν δὲν ἔφαγα κανένα μολυσμένον καὶ ἀκάθαρτον. Καὶ βᵗᵛ φορὰν ἦλθε φωνὴ καὶ ἔλεγεν· ἐκεῖνα ὁποῦ ἐκαθάρισε ὁ Θεός, ἐσὺ μὴ τὰ μολύνῃς. Καὶ τοῦτο ἔγινε τρεῖς φοραῖς, καὶ ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ἀποροῦσα τί τάχα νὰ ἦτον ἐκεῖνο ὁποῦ ἴδα ; μὲ εἶπε τὸ Πνεῦμα· ἰδοὺ σὲ ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι, σήκω καὶ πήγαινε μαζί τους, καὶ μὴν ἀμφιβάλῃς τίποτες, ὅτι ἐγὼ τοὺς ἀπέστειλα. Καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐστάλθησαν ἀπὸ τὸν ἑκατόνταρχον.[9] Καὶ ἔτζι συλλογιζόμενος, ἐκατάλαβα τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὁποῦ λέγει· «κάθε ἄνθρωπος ὁποῦ ἤθελεν ἐπικαλεσθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, θέλει σωθῇ».[10] Καὶ πάλιν· «ὅλα τὰ ἄκρα τῆς γῆς θέλουν ἐνθυμηθῇ, καὶ θέλουν γυρίσῃ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ θέλουν προσκυνήσῃ ἐμπροστά του ὅλαις ἡ φυλαῖς τῶν ἐθνῶν, ὅτι ἡ βασιλεία εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἐξουσιάζει τὰ ἔθνη».[11] Ἐστοχάσθηκα ἀκόμι ὅτι εἰς πολλὰ μέρη φ.181ʳ /(φ.181ʳ) τῆς Γραφῆς εὑρίσκεται διὰ τὸ κάλεσμα τῶν ἐθνῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυκώθηκα καὶ ἐπῆγα μαζὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. Καὶ ἐσέβηκα εἰς τὸ σπίτι τοῦ Κορνηλίου. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐδίδασκα ἀκόμι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἔπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπάνω εἰς ἐκεῖνον, καὶ εἰς ὅλους ὅσοι ἦτον μαζί του, καθὼς ἐκατέβη ἐξ ἀρχῆς καὶ εἰς ἡμᾶς, καὶ δὲν ἔκαμε καμίαν διάκρισιν ἀναμεταξὺ εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς αὐτούς, μὲ τὸ νὰ ἐκαθάρισε ταῖς καρδίαις των μὲ τὴν πίστιν.[12] Καὶ ἐγὼ ἐγνώρισα πῶς ὁ Θεὸς δὲν εἶναι φιλοπρόσωπος, ἀμὴ εἰς κάθε ἔθνος ὅποιος τὸν φοβᾶται, καὶ μεταχειρίζεται δικαιοσύνην, εἶναι δεκτὸς εἰς τὸν Θεόν. Καὶ εἰς τοῦτο ἐθαύμασαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἦσαν περιτετμημένοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

καὶ ἐπίστευσαν. Λοιπὸν καὶ τῶρα τί πειράζετε τὸν Θεόν; Καὶ βάλλετε ζυγὸν βαρὺν ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, τὸν ὁποῖον οὔτε ἡμεῖς, οὔτε οἱ πατέρες μας ἠμπορέσαμεν νὰ τὸν βαστάξωμεν. Ἀλλὰ πιστεύομεν πῶς διὰ μέσου τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ θέλουν σωθῇ οἱ μαθηταί, ὡς καθὼς καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἐθνικοί.[13] Διότι μᾶς ἠλευθέρωσε ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ δεσμά, καὶ ἐλάφρυνε τὸ φορτίον μας. Καὶ διὰ τὴν ἡμερότητα ὁποῦ ἔχει ἔλυσεν ἀπὸ λόγου μας τὸν ζυγὸν τὸν βαρύν. Λέγωντας ἐγὼ αὐτὰ τὰ λόγια, ἐσιώπησε ὅλον τὸ πλῆθος.[14] Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου, καὶ εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοὶ ἀκούσατέ μου. Ὁ Συμεὼν εἶπε, ὡς καθὼς αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐπιμελήθηκε νὰ διαλέξῃ, καὶ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ ἔθνη λαὸν εἰς τὸ ὄνομα του, καὶ μὲ αὐτὸν συμφωνοῦν τὰ λόγια τῶν Προφητῶν, καθὼς εἶναι γραμμένον·[15] «μὴν ταῦτα θέλω γυρίσῃ, καὶ θέλω ἀνακαινίσῃ τὴν τένταν τοῦ Δαβὶδ ὁποῦ ἔπεσε. Καὶ θέλω κτίσῃ τὰ μέρη τους ὁποῦ ἔπεσαν. Καὶ θέλω τὴν διορθώσῃ, διὰ νὰ ζη-/τήσουν τὸν Θεὸν οἱ ἐπίλοιποι ἄνθρωποι καὶ ὅλα τὰ ἔθνη εἰς ὅσα ὀνομάζεται τὸ ὄνομά μου εἰς αὐτά», ἔτζι λέγει ὁ Κύριος ὁ ποιητής τους.[16] Ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ εἶναι γνωστὰ εἰς αὐτὸν ἐκ τοῦ αἰῶνος. Διὰ τοῦτο ἐγὼ ηὗρα εὔλογον νὰ μὴν ἐνοχλοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ ἀπὸ τὰ ἔθνη γυρίζουν εἰς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ νὰ τοὺς γράψωμεν νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τοὺς μολυσμοὺς τῶν ἀπίστων, νὰ μὴ τρώγουν ἀπὸ τὰ ζῶα ὁποῦ θυσιάζονται εἰς τὰ εἴδωλα, μήτε αἷμα, μήτε πνικτόν, νὰ ἀπέχουν καὶ ἀπὸ τὴν πορνείαν».[17] Τὰ ὁποῖα τοῦτα ἐνομοθετήθησαν καὶ ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν πρωτήτερα ἀπὸ τὸν μωσαϊκὸν νόμον, καὶ εἶχαν τὸν νόμον τὸν φυσικόν, ἤγουν ἀπὸ τὸν Ἐνώς, ἀπὸ τὸν Ἐνώχ, Νῶε, Μελχισεδέκ, ἀπὸ τὸν Ἰώβ, καὶ ἀπὸ τοὺς ὁμοίους των. Τότε ἐφάνη εὔλογον εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ εἰς τὸν Ἰάκωβον τὸν ἐπίσκοπον, καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ εἰς ὅλην τὴν συνάθροισιν τῶν ὀρθοδόξων, νὰ διαλέξωμεν ἀνθρώπους ἀπὸ λόγου μας, καὶ νὰ στείλωμεν μαζὶ μὲ τὸν Βαρνάβαν, καὶ Παῦλον τὸν Ταρσέα τὸν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν, καὶ Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ τὸν Σίλαν, ὁποῦ εἶναι ἄνθρωποι προεστοὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ διὰ μέσου αὐτῶν νὰ γράψωμεν ἐτοῦτα. Ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἱερεῖς, καὶ οἱ ἀδελφοί, στέλλομεν χαιρετισμὸν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὁποῦ ἐγύρισαν ἀπὸ τὰ ἔθνη εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. «Ἐπειδὴ καὶ ἀκούσαμεν πῶς κάποιοι ἀπὸ λόγου μας σᾶς ἐσύγχισαν μὲ λόγια, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς δὲν τὰ ἐδιωρίσαμεν, μήτε τοὺς τὰ ἐπαραγγείλαμεν, καὶ ἐμάλωναν, καὶ ἔβλαψαν ταῖς ψυχαῖς σας. Διὰ τοῦτο ἐφάνη εὔλογον εἰς ἡμᾶς ὁποῦ ἐσυναθροισθήκαμεν νὰ διαλέξωμεν ἀνθρώπους, καὶ νὰ τοὺς στείλωμεν εἰς ἐσᾶς μαζὶ μὲ τοὺς ἀγαπητοὺς ἡμῶν τὸν Βαρνάβαν,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.182ʳ καὶ /(φ.182ʳ) τὸν Παῦλον, ἀνθρώπους ὁποῦ ἐπαρέδωκαν τὰς ψυχάς των διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοὺς στέλλομεν διὰ τὰς ὑποθέσεις ὁποῦ μᾶς ἐγράψετε. Ἐστείλαμεν μὲ αὐτοὺς τὸν Ἰούδαν, καὶ τὸν Σίλαν διὰ νὰ σᾶς μηνύσουν καὶ αὐτοὶ τὰ ἴδια μὲ τὸν λόγον. Ἐφάνη εὔλογον εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ εἰς ἡμᾶς, πλέον κανένα βάρος νὰ μὴ σᾶς φορτώσω ἔξω ἀπὸ τοῦτα τὰ ἀναγκαῖα. Νὰ μὴ τρώγετε τὰ ζῶα ὁποῦ θυσιάζονται εἰς τὰ εἴδωλα, μήτε αἷμα, μήτε πνικτόν, νὰ ἀπέχετε καὶ ἀπὸ τὴν πορνείαν. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα ταῦτα φυλάττοντες τοῦ λόγου σας, εὐτυχεῖτε καὶ ὑγιαίνετε».[18] Τὴν μὲν ἐπιστολὴν τὴν ἐστείλαμεν, καὶ ἡμεῖς ἀπομείναμεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μερικαῖς ἡμέραις, καὶ ἐδιαλεγόμεσθεν διὰ νὰ διορθώσωμεν τὸ κοινὸν ὠφέλιμον.

1. Πραξ. 1, 26. **2**. Ψλ. 108, 8· Πραξ. 1, 20. **3**. Πραξ. 15, 1. **4**. Πραξ. 15, 2. **5**. Πραξ. 15, 4 - 5. **6**. Πραξ. 15, 7 - 8. **7**. Πραξ. 10, 1 κεξ. **8**. Πραξ. 10, 13. **9**. Πραξ. 10, 14 - 17. **10**. Ιλ. 2, 32. **11**. Ψλ. 21, 28 - 29. **12**. Πραξ. 15, 9. **13**. Πραξ. 15, 10. **14**. Πραξ. 15, 12. **15**. Πραξ. 15, 13 - 15. **16**. Αμ. 9, 11· Πραξ. 15, 16 - 17. **17**. Πραξ. 15, 20. **18**. Πραξ. 15, 23 - 29.

Στ,′ ιγ′ Κεφάλαιον ιγ′ʸ.

Ὕστερα ἀπὸ μερικὸν καιρὸν ἀφ' οὗ ἐπιμεληθήκαμεν τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς ἐστερεώσαμεν μὲ τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας, καὶ τοὺς ἐπαραγγείλαμεν νὰ φύγουν ἐκείνους ὁποῦ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ Μωϋσέως πολεμοῦν τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Μωϋσῆν, καὶ εἰς τὸ δέρμα τοῦ προβάτου κρύπτουν τὸν λύκον. Διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ ψευδόχριστοι καὶ οἱ ψευδοπροφῆται καὶ οἱ ψευδοδιδάσκαλοι, πλάνοι καὶ χαλασταί. Εἶναι ὡσὰν ταῖς ἀλεποῦδες[1] ὁποῦ ἀφανίζουν τὰ χαμηλὰ ἀμπέλια.[2] Διὰ τοὺς ὁποίους θέλει ψυχρανθῇ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ὑπομένει εἰς τὸ τέλος ὀρθὸς καὶ καθαρός, ἐκεῖνος θέλει σωθῇ.[3] Διὰ τοὺς ὁποίους αὐτοὺς στερεώνωντάς μας ὁ Χριστὸς ἔλεγε· θέλουν ἔλθῃ εἰς ἐσᾶς ἄνθρωποι μὲ ἐνδύματα προβάτου, καὶ ἀπὸ μέσα εἶναι λύκοι ἅρπαγες. Τοὺς ὁποίους θέλετε τοὺς γνωρίσῃ ἀπὸ τοὺς καρπούς, ἤγουν φ.182ᵛ ἀπὸ τὰ ἔργα τους.[4] Νὰ φυλαχθῆτε ἀπὸ αὐτούς, ὅτι θέ-/(φ.182ᵛ) λουν σηκωθῇ ψεύτικοι Χριστοὶ καὶ ψεύτικοι προφῆται, καὶ θέλουν πλανέσῃ πολλούς.[5]

1. Ψλ. 62, 11. **2**. Ασμ. 2, 15. **3**. Μτ. 24, 12 - 13. **4**. Μτ. 7, 15 - 16. **5**. Μτ. 24, 11.

Στ,′ ιδ′ Κεφάλαιον ιδ′ʸ.

Διὰ τοὺς ὁποίους καὶ ἡμεῖς τῶρα μαζωχθέντες εἰς ἕνα τόπον ὁ Πέτρος, ὁ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, τὰ τέκνα τοῦ Ζεβεδαίου, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ἁλφαίου, καὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Λεββαῖος ὁποῦ ἐμετωνομάσθη Θαδδαῖος. Καὶ Σίμων ὁ Κανανίτης,[1] καὶ ὁ Ματθίας ὁποῦ ἐσέβη εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἰούδα.[2] Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου καὶ ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ Παῦλος ὁ Διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν,[3] τὸ ἐκλεκτὸν σκεῦος.[4] Ἡμεῖς ὅλοι ἀντάμα εἰς ἕνα τόπον συναθροισθέντες, ἐγράψαμεν εἰς ἐσᾶς ἐτούτην τὴν κοινὴν διδασκαλίαν διὰ στερέωσίν σας, ὁποῦ σᾶς ἐμπιστεύθηκεν ὁ Χριστὸς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς κοινότητος, εἰς τὴν ὁποίαν διδασκαλίαν βεβαιώνομεν εἰς ἐσᾶς πῶς εἶναι ἕνας Θεὸς παντοκράτωρ, ἔξω ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι ἄλλος. Καὶ αὐτὸν μόνον νὰ προσκυνῆτε, καὶ νὰ λατρεύετε διὰ μέσου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας, μὲ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Νὰ μεταχειρισθῆτε ταῖς Ἁγίαις Γραφαῖς, τὸν Νόμον, τοὺς Προφήτας, νὰ τιμᾶτε τοὺς γονεῖς σας, νὰ φύγετε κάθε ἔργον παράνομον. Νὰ πιστεύετε τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ νὰ ἀπαντυχαίνετε τὴν ἀναπόδοσιν. Καὶ μὲ εὐχαρίστισιν νὰ ἀπολαμβάνετε ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἔργα Θεοῦ, καὶ κανένα κακὸν εἰς τοῦ λόγου τους δὲν ἔχουν. Καὶ νὰ ὑπανδρευθῆτε νόμιμα, ὅτι ὁ νόμιμος γάμος εἶναι ἀκατηγόρητος.[5] Καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν στεφανώνεται ὁ ἄνδρας μὲ τὴν γυναῖκα. Καὶ ὁ Κύριος λέγει· «ὁ Θεὸς ὁποῦ τοὺς ἔκαμεν εἰς τὴν ἀρχήν, /(φ. φ.183[r] 183[r]) ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν τοὺς ἔκαμε. Καὶ εἶπε· διὰ τοῦτο θέλει ἀφήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του, καὶ θέλει ἀνταμωθῇ μὲ τὴν γυναῖκά του καὶ θέλουν ἦσθαι οἱ δύο εἰς ἕνα κορμί».[6] Μήτε νὰ ἔχῃ ἄδειαν τινὰς ὕστερα ἀπὸ τὸν γάμον νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκά του ἂν εἶναι καθαρὰ καὶ ἀκατηγόρητος. Διότι λέγει ἡ Γραφή· «θέλεις φυλαχθῇ μὲ τὴν ψυχήν σου, καὶ μὴν ἀφήσῃς τὴν γυναῖκά σου ὁποῦ ἐπῆρες εἰς τὴν νεότητά σου, ὅτι αὐτὴ εἶναι συγκοινωνὸς καὶ σύντροφος τῆς ζωῆς σου, καὶ ἀπομεινάρι τῆς ψυχῆς σου».[7] Καὶ πάλιν· «ἐγὼ ἔκαμα τὸν γάμον, καὶ ὄχι ἄλλος».[8] Διότι λέγει ὁ Κύριός μας· ἐκεῖνα ὁποῦ ἀντάμωσεν ὁ Θεός, ἄνθρωπος ἂς μὴ τὰ χωρίζῃ. Ἡ γυναῖκα εἶναι σύντροφος τῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ δύο κορμία ἀνταμώνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς ἕνα κορμὶ μὲ τὸν ἄνδρα. Καὶ ὅποιος ἐξεναντίας τὸ ἕνα κορμὶ τὸ χωρίζει εἰς δύο, εἶναι ἐχθρὸς τῆς πλάσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐναντίος τῆς προνοίας του. Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ὅποιος κρατεῖ τὴν γυναῖκα ὁποῦ πορνεύεται μὲ ξένον ἄνδρα, εἶναι παράνομος τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ἐπειδὴ καὶ (καθὼς λέγει ἡ Γραφὴ) «ὅποιος κρατεῖ γυναῖκα ὁποῦ ἐμοιχεύθη, εἶναι τρελὸς καὶ ἀσεβής».[9] Καὶ πάλι· «ἀπόκοψε καὶ χώρισε ἀπὸ τὸ κορμί σου αὐτὴν ὁποῦ ἐμοιχεύθη»,[10] ὅτι δὲν εἶναι βοηθή σου, ἀμὴ ἐπίβουλη, ἐπειδὴ καὶ ἔκλινε τὸν νοῦν της εἰς ἄλλον ἄνδρα. Νὰ [μὴ] περιτέμνετε τὴν σάρκα σας. Πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ εἶναι εὐχαριστημένοι μόνον εἰς τὴν πνευματικὴν περιτομὴν τῆς καρδίας,[11]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καθὼς προστάζει καὶ ἡ Γραφή· «νὰ περιτμηθῆτε διὰ τὸν Θεόν σας»·[12] (ἤγουν θεϊκὴν καὶ πνευματικὴν περιτομήν). Καὶ πάλι· «νὰ περιτέμνετε τὴν ἀκροβυστίαν τῆς καρδίας σας».[13]

1. Μτ. 10, 2 - 4. **2**. Πραξ. 1, 26. **3**. Α΄ Τιμ. 2, 27. **4**. Πραξ. 9, 15. **5**. Ιρμ. 19, 14. **6**. Μτ. 19, 4 - 5. **7**. Μαλ. 2, 14 - 15. **8**. Μτ. 19, 6. **9**. Ιρμ. 18, 22α. **10**. Σολ. 25, 26. **11**. Ρωμ. 2, 29. **12**. Ιερ. 4, 4. **13**. Ιερ. 4, 4.

φ.183ν Στ΄,ιε΄ /(φ.183ν) Κεφάλαιον ιεον.

Ὁμοίως νὰ εὐχαριστηθῆτε εἰς ἕνα καὶ μόνον βάπτισμα ὁποῦ σᾶς ἐδόθη εἰς τύπον τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ,[1] ὄχι [«παρὰ τῶν δυσωνύμων αἱρετικῶν, ἀλλὰ»] εἰς τὸ βάπτισμα ὁποῦ σᾶς ἐδόθη ἀπὸ τοὺς ἀληθινοὺς ἱερεῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.[2] Μήτε τῶν ἀσεβῶν τὸ βάπτισμα νὰ δεχθῆτε, μήτε μὲ βον βάπτισμα νὰ κάμετε ἄκυρον καὶ ἀβέβαιον τὸ βάπτισμα ὁποῦ ἐπήρετε ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἁγίους. Διότι ὡς καθὼς εἶναι ἕνας ὁ Θεός,[3] ἕνας ὁ Χριστός, καὶ ἕνα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἕνας εἶναι ὁ σωματικὸς θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ἔτζι νὰ εἶναι ἕνα καὶ τὸ βάπτισμα ὁποῦ δίδεται εἰς τύπον τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Ἀμὴ ὅσοι δεχθοῦν μολυσμὸν ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, θέλουν ἦσθαι συγκοινωνοὶ μὲ τὴν γνώμην ἐκείνων. Ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἀσεβεῖς δὲν εἶναι ἱερεῖς. Πρὸς τοὺς ὁποίους λέγει ὁ Θεός· «ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ δὲν μὲ ἐγνώρισες, καὶ ἐγὼ θέλω σὲ ἀποβάλῃ νὰ μὴν εἶσαι ἱερεύς μου».[4] Καὶ διὰ τοῦτο ὅσοι ἐδιδάχθηκαν νὰ βαπτισθοῦν ἀπὸ αὐτούς, δὲν ἐδιδάχθηκαν εὐσέβειαν, ἀλλὰ εἶναι μαγαρισμένοι. Καὶ δὲν ἐπῆραν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν τους, ἀμὴ ἐπῆραν δέσιμον τῆς ἀσεβείας. Καὶ ὄχι τοῦτο μόνον, ἀμὴ δοκιμάζοντες νὰ βαπτίζουν βον τοὺς διδαγμένους καὶ βαπτισμένους, βον σταυρώνουν τὸν Χριστόν,[5] τὸν θανατώνουν βαν φοράν, περιγελοῦν τὰ μυστήρια, περιπαίζουν τὰ ἅγια, ὑβρίζουν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ἅγιον αἷμα τὸ ἀτιμάζουν ὡς ἀκάθαρτον, ἀσεβοῦν εἰς τὸ πατέρα ὁποῦ ἀπέστειλε τὸν υἱόν. Γίνονται ἀσεβεῖς εἰς τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἔπαθε καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα ὁποῦ ἐμαρτύρησε τὸν υἱόν. Ἀλλὰ καὶ ὅποιος καταφρονεῖ τὸ βάπτισμα, καὶ δὲν θέλει νὰ βαπτισθῇ, θέλει κατακριθῇ ὡς ἀσεβής, καὶ θέλει ὀνειδισθῇ ὡς ἀχάριστος καὶ κακόγνωμος. Διότι λέγει ὁ Χριστός·
φ.184r «ἂν δὲν βαπτισθῇ τινὰς εἰς τὸ /(φ.184r) νερὸν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα, δὲν θέλει σέβῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».[6] Καὶ πάλι· «ὅποιος πιστεύσῃ καὶ βαπτισθῇ, θέλει σωθῇ. Καὶ ὅποιος δὲν πιστεύσῃ, θέλει κατακριθῇ».[7] Καὶ ὅποιος λέγει, ὅταν ἀποθαίνω βαπτίζομαι, διὰ νὰ μὴν ἁμαρτήσω, καὶ μολύνω τὸ βάπτισμα, ὁ τέτοιος Θεὸν δὲν γνωρίζει, καὶ εἶναι ἀλησμονητὴς τῆς ἐδικῆς του

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνθρωπίνης φύσεως. Λέγει ἡ Γραφή, «μὴν ἀργοπορῇς νὰ ἐπιστρέψῃς πρὸς τὸν Θεόν,[8] ὅτι δὲν ἠξεύρεις τί θέλει γεννήσῃ ἡ αὐριανὴ ἡμέρα».[9] Νὰ βαπτίζετε καὶ τὰ μικρά σας παιδία, καὶ ἀναθρέψετέ τα μὲ μάθησιν καὶ ἑρμηνείαν Θεοῦ. Διότι λέγει ὁ Χριστός· «ἀφήσετε τὰ παιδία νὰ ἔλθουν εἰς ἐμέ, καὶ μὴ τὰ ἐμποδίζετε».[10]

1. Ρωμ. 6, 4. **2**. Μτ. 28, 19. **3**. Εφ. 4, 5. **4**. Ωσ. 4, 6. **5**. Εβρ. 6, 6. **6**. Ιω. 3, 5. **7**. Μκ. 16, 16. **8**. Σειρ. 5, 7. **9**. Ηρμ. 3, 28. **10**. Εφ. 6, 4· Μτ. 19, 14.

Στ′,ιστ′ Κεφάλαιον ιστ′ν.

Σᾶς ἐγράψαμεν ὅλα αὐτὰ ὦ ἀδελφοί, διὰ νὰ καταλάβετε τὴν ἐδικήν μας γνώμην τὶ λογῆς εἶναι, καὶ νὰ μὴ δεχθῆτε τὰ βιβλία ὁποῦ τὰ βεβαιώνουν οἱ ἀσεβεῖς μὲ τὸ ἐδικόν μας ὄνομα. Διότι ἐσεῖς δὲν πρέπει νὰ προσέχετε εἰς τὰ ὀνόματα τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ νὰ προσέχετε εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν γνώμην. Ἠξεύρομεν καλὰ πῶς ὁ Σίμων καὶ ὁ Κλεόβιος ἐσύνθεσαν κάποια φαρμακερὰ βιβλία εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ τὰ περιτριγυρίζουν εἰς ἕνα καὶ ἄλλο μέρος διὰ νὰ ἀπατήσουν ἐσᾶς ὁποῦ ἀγαπήσετε τὸν Χριστόν, καὶ ἡμᾶς τοὺς δούλους του. Καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς ἀνθρώπους ἀνάμεσα κάποιοι ἔγραψαν βιβλία ἀπόκρυφα τοῦ Μωϋσέως, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Ἡσαΐου, τοῦ Δαβίδ, καὶ τοῦ Ἠλία, καὶ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν. Τὰ ὁποῖα ἦσαν θανατηφόρα καὶ τῆς ἀληθείας ἐναντία. Τέτοια ἔκαμαν καὶ τῶρα οἱ κακονόμαστοι, καὶ κατηγοροῦν τὴν κοσμοποιΐαν, τὸν γάμον, τὴν πρόνοιαν, τὴν τεκνογονίαν, τὸν Νόμον, τοὺς Προφήτας. Καὶ φ.184ν γράφουν μέσα /(φ.184ν) κάποια βαρβαρικὰ ὀνόματα, καὶ λέγουν πῶς εἶναι ὀνόματα ἀγγέλων. Καὶ νὰ εἰποῦμεν τὴν ἀλήθειαν, εἶναι ὀνόματα δαιμόνων ὁποῦ τοὺς διδάσκουν. Τὴν διδασκαλίαν τῶν τέτοιων ἀνθρώπων νὰ τὴν ἀποφύγετε, διὰ νὰ μὴ μετέχετε καὶ ἐσεῖς ἀπὸ τὴν παίδευσιν ὁποῦ μέλλουν νὰ ἔχουν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔγραψαν τὰ τοιαῦτα διὰ νὰ ἀπωθήσουν, καὶ νὰ διαφθείρουν τοὺς ὀρθοδόξους, καὶ ἀκατηγορήτους μαθητὰς τοῦ αὐθέντου μας Χριστοῦ, καὶ τοὺς υἱούς, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας του.

Στ′,ιζ′ Κεφάλαιον ιζ′ν.

Εἴπαμεν πῶς ὁ ἐπίσκοπος, ὁ ἱερεύς, καὶ ὁ διάκονος νὰ ἔχουν α′ν γάμον,[1] κἄντε ζοῦν ἡ γυναῖκές των, κἄντε ἀποθαίνουν. Εἰδὲ καὶ χειροτονηθοῦν ἀνύπανδροι, νὰ μὴν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ὑπανδρευθοῦν ὕστερα ἀπὸ τὴν χειροτονίαν. Ἢ ἂν εἶναι ὑπανδρεμένοι, νὰ μὴ σμιχθοῦν μὲ ξέναις γυναῖκες, ἀλλὰ νὰ εὐχα-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ριστοῦνται εἰς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἶχαν ὅταν ἐχειροτονήθηκαν. Οἱ δὲ ὑπηρέται τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οἱ ψάλται, καὶ οἱ ἀναγνῶσται, καὶ οἱ πορταρέοι, προστάζομεν νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ πρωτοϋπανδρεμένοι. Εἰδὲ καὶ πριχοὺ νὰ ὑπανδρευθοῦν, πάρουν τὸ ὀφφίκιον, τοὺς δίδομεν ἄδειαν νὰ ὑπανδρευθοῦν ἂν ἔχουν γνώμην διὰ ὑπανδρείαν, διὰ νὰ μὴν ἁμαρτήσουν καὶ κολάζονται. Προστάζομεν κανένας κληρικὸς νὰ μὴν ὑπανδρευθῇ καὶ πάρῃ ἢ πουτάναν, ἢ σκλάσαν, ἢ χήραν χωρισμένην ἀπὸ τὸν ἄνδρα της,[2] καθὼς τὸ λέγει καὶ ὁ Νόμος. Διακόνισσα νὰ γένῃ παρθένος καθαρά. Εἰδὲ μὴ νὰ εἶναι χήρα α^ου^ γάμου, καὶ ὀρθόδοξος, καὶ τιμία.[3]

1. Α΄ Τιμ. 3, 2 καὶ 12· Τιτ. 1, 6. 2. Λευ. 21, 14. 3. Ιρβλ. Α΄ Τιμ. 5, 9.

Στ΄,ιη΄ Κεφάλαιον ιη^ου^.

φ.185^r^ Νὰ δεχθῆτε ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν, αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα /(φ.185^r^) τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ.[1] Τοὺς διδαγμένους τὴν πίστιν, νὰ τοὺς στερεώσετε καὶ νὰ τοὺς βαπτίσετε. Τοὺς ἀθέους αἱρετικοὺς ὁποῦ δὲν μετανοοῦν, νὰ τοὺς ξεχωρίσετε ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους, καὶ νὰ τοὺς ἀποδιώξετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ παραγγέλλετε τοὺς χριστιανοὺς νὰ ἀπέχουν ἀπ' αὐτοὺς μὲ κάθε τρόπον. Νὰ μὴ συγκοινωνῆτε μὲ αὐτοὺς μήτε εἰς τὰ λόγια, μήτε εἰς ταῖς προσευχαῖς. Διότι αὐτοὶ εἶναι ἐναντίοι καὶ ἐπίβουλοι τῆς Ἐκκλησίας ὁποῦ φθείρουν τὸ ποίμνιον, καὶ μολύνουν τὴν κληρονομίαν τοῦ Θεοῦ οἱ παμπόνηροι καὶ σοφοὶ μόνον μὲ τὴν ὑπόληψίν τους, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀσεβεῖς, καὶ ὑποκρίνονται πῶς εἶναι εὐσεβεῖς. Διὰ τοὺς ὁποίους ἔλεγεν ὁ σοφὸς Σολομών· «εἶναι στράτα, ἡ ὁποία εἰς μερικοὺς φαίνεται πῶς εἶναι ὀρθή, καὶ τὰ τέλη της καταντοῦν εἰς τὸ βάθος τοῦ ᾅδου».[2] Ἐτοῦτοι εἶναι ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Κύριός μας ἀπεφάσισε πικρὰ καὶ σκληρὰ λέγωντας· εἶναι ψευδόχριστοι, καὶ ψευδοδιδάσκαλοι,[3] ὅσοι ἐβλασφήμησαν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τῆς χάριτος, καὶ ἀφ' οὗ ἐπῆραν τὴν χάριν, ἐκαταφρόνησαν τὸ χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουν συγχωρηθῇ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.[4] Οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀσεβέστεροι καὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, καὶ ἀθεώτεροι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Αὐτοὶ ὁποῦ βλασφημοῦν τὸν Θεὸν τῶν ἁπάντων, καὶ καταπατοῦν τὸν υἱόν του, καὶ καταφρονοῦν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτοὶ ὁποῦ ἀρνοῦνται τὰ θεῖα λόγια, ἢ κάμνωντας μὲ ὑπόκρισιν πῶς τὰ δέχονται διὰ νὰ ἀτιμάσουν τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἀπατήσουν τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ πλησιάζουν εἰς αὐτούς, ὁποῦ ὑβρίζουν τὰς θείας Γραφάς, καὶ δὲν ἠξεύρουν τὶ πρᾶγμα εἶναι ἡ δικαιοσύνη. Αὐτοὶ ὁποῦ καταχαλνοῦν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.185ᵛ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καταχαλνοῦν /(φ.185ᵛ) ἡ ἀλεποῦδες τὰ χαμηλὰ ἀμπέλια.[5] Τοὺς ὁποίους παρακαλοῦμέν σας νὰ τοὺς ἀποφύγετε, διὰ νὰ μὴ πάρετε βρόχια εἰς ταῖς ψυχαῖς σας. Διότι ὅποιος περιπατεῖ μὲ τοὺς σοφούς, εἶναι σοφός. Ὅποιος περιπατεῖ μὲ τοὺς τρελούς, θέλει γνωρισθῇ.[6] Δὲν πρέπει τινὰς νὰ τρέχῃ μαζὶ μὲ τὸν κλέπτην, μήτε νὰ βάλλῃ τὸ μερτικόν του μὲ τὸν μοιχόν.[7] Λέγει καὶ ὁ δίκαιος Δαβίδ· «ὦ Θεὲ ἐμίσησα ἐκείνους ὁποῦ μὲ ⟨σὲ⟩ μισοῦν, καὶ ἐκτήκιαξα εἰς τοὺς ἐχθρούς σου. Τοὺς ἐμισοῦσα μῖσος τέλειον, καὶ ἔγιναν ἐχθροί μου».[8] Καὶ τὸν Ἰωσαφάτ, τὸν ὀνειδίζει ὁ Θεὸς διὰ τὴν φιλίαν ὁποῦ εἶχε μὲ τὸν Ἀχαάβ, καὶ μὲ τὸν Ὀχοζίαν, καὶ διὰ τὴν βοήθειαν ὁποῦ ἔκαμε τοῦ Ἀχαάβ, λέγωντάς του διὰ μέσου τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ προφήτου· «ἐπειδὴ καὶ ἐσὺ ἔχεις φιλίαν μὲ τὸν ἁμαρτωλόν, ἢ βοηθᾷς ἐκεῖνον ὁποῦ μισεῖ ὁ Θεός, διὰ τοῦτο ἔξαφνα ἦλθε ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἰς ἐσέ, ὅμως ἐπειδὴ καὶ εὑρέθη ἡ καρδία σου τελεία πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τοῦτο σὲ ἐλυπήθη ὁ Θεός,[9] πάρεξ πῶς ἀπόκοψε τὸ ἔργα σου, καὶ ἐσυντρίφθησαν τὰ καράβια σου, καὶ δὲν ἠμπόρησαν νὰ πηγαίνουν εἰς τοὺς θαρσεῖς».[10] Λοιπὸν φεύγετέ τους, καὶ ἂς ἦσθε ξένοι ἀπὸ τὴν συντροφίαν τους· καὶ ἀπὸ τὴν εἰρήνην καὶ ἀγάπην τους. Δι' αὐτοὺς ἀπεφάσισε ὁ Προφήτης λέγωντας· «λέγει ὁ Θεὸς δὲν εἶναι χαιρέτημα εἰς τοὺς ἀσεβεῖς»[11]. Διότι αὐτοὶ εἶναι οἱ κρυφοὶ λύκοι, οἱ σιωπηλοὶ σκύλοι, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦν νὰ βαβύσσουν.[12] Οἱ ὁποῖοι τῶρα εἶναι ὀλίγοι, ἀμὴ σὰν περάσῃ ἀρκετὸς χρόνος, καὶ πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ κόσμου, θέλουν ἦσθαι περισσότερον σκληρότεροι. Διὰ τοὺς ὁποίους ἔλεγεν ὁ Χριστός· «ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, τάχα θέλει | θέλει | εὕρῃ τὴν πίστιν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν ;».[13] φ.186ʳ Καὶ «μὲ τὸ νὰ περισσεύσῃ ἡ κακία, θέλει ψυχρανθῇ /(φ.186ʳ) ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν».[14] Καὶ πάλι· «θέλουν ἔλθῃ ψευδόχριστοι, καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ θέλουν δώσῃ σημεῖα εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τόσον ὁποῦ ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπατήσουν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς».[15] Ἀπὸ τῶν ὁποίων αἱρετικῶν τὴν ἀπάτην θέλει μᾶς ἐλευθερώσῃ ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος τῶν χριστιανῶν.[16] Καὶ ἡμεῖς περιπατοῦντες εἰς τὰ ἔθνη, καὶ δυναμώνοντες τὰς Ἐκκλησίας, μερικοὺς τοὺς ἰατρεύσαμεν μὲ πολλαῖς ἑρμηνείαις, καὶ μὲ λόγον ἰαματικόν, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔμελλαν εἰς ὀλίγον καιρὸν νὰ ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν ἀπάτην, τοὺς ἐφέραμεν πάλιν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν. Καὶ μερικοὺς ὁποῦ ἔμειναν ἀνιάτρευτοι, τοὺς εὐγάλαμεν ἀπὸ τὴν μάνδραν, διὰ νὰ μὴ μεταδώσουν τὴν ἀῤῥωστίαν τῆς ψώρας καὶ εἰς τὰ γερὰ ἀρνία. Ἀλλὰ νὰ ἀπομένουν τὰ ἀρνία καθαρὰ καὶ ἀμόλυντα, καὶ γερὰ καὶ παστρικὰ εἰς τὸν αὐθέντην τὸν Θεόν. Καὶ αὐτὰ τὰ ἐκάμαμεν εἰς κάθε τόπον παντοῦ, εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην τοῦ κόσμου, ἀφίνωντας εἰς ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους, καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἱερεῖς τούτην τὴν κοινὴν διδασκαλίαν ἄξια καὶ δίκαια, διὰ ἐνθύμησιν τῆς στερεώσεως ἐκείνων ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεόν. Τὴν ὁποίαν διδασκαλίαν τὴν ἐστείλαμεν εἰς ἐσᾶς διὰ μέσου τοῦ συλλειτουργοῦ μας Κλήμεντος τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ὁμοψύχου τέκνου μας ἐν Κυρίῳ, ὁμοῦ μὲ τὸν Βαρνάβαν, καὶ μὲ τὸν Τιμόθεον τὸν ἐπιθυμητόν μας υἱόν, καὶ μὲ τὸν Μάρκον τὸν γνήσιόν μας, μαζὶ μὲ αὐτοὺς σᾶς κάμνομεν γνώριμον καὶ τὸν Τῖτον, καὶ τὸν Λουκᾶν, καὶ τὸν Ἰάσωνα, καὶ τὸν Λούκιον, καὶ τὸν Σωσίπατρον.[17] Διὰ μέσου τῶν ὁποίων σᾶς παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ, νὰ ἀπέχετε ἀπὸ τὴν παλαιὰν συνήθειαν, φ.186ᵛ ἀπὸ τὰ δεσμὰ ὁποῦ δένετε τοὺς /(φ.186ᵛ) ἀνθρώπους χωρὶς ἄρτον, καὶ ἀπὸ τοὺς ἀφορισμούς, ἀπὸ κάποιαις παρατήρησες, ἀπὸ τὸν διορισμὸν τῶν φαγητῶν, ἀπὸ τὰ καθημερινὰ βαπτίσματα. Διότι τὰ παλαιὰ ἐπέρασαν, ἰδοὺ ὁποῦ ἔγιναν ὅλα καινούρια.[18]

1. Α′ Θεσσ. 5, 18. **2**. Ηρμ. 14, 12. **3**. Μτ. 24, 24. **4**. Μτ. 12, 32. **5**. Ασμ. 2, 15. **6**. Ηρμ. 13, 20. **7**. Ψλ. 99, 18. **8**. Ψλ. 138, 21 - 22. **9**. Β′ Παρ. 19, 2 - 3. **10**. Β′ Παρ. 20, 37. **11**. Ησ. 57, 21. **12**. Ησ. 56, 10. **13**. Λκ. 18, 8. **14**. Μτ. 24, 12. **15**. Μτ. 24, 24. **16**. Α′ Τιμ. 1, 1. **17**. Ρωμ. 16, 21. **18**. Β′ Κορ. 5, 17.

Στ′,ιθ′ Κεφάλαιον ιθ^ον.

Ἐγνωρίσετε τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅλην του τὴν οἰκονομίαν ὁποῦ ἔκαμεν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ἔδωκε Νόμον γραπτὸν διὰ βοήθειαν τοῦ φυσικοῦ νόμου, ἁπλόν, καθαρόν, σωτήριον,[1] ἅγιον, (εἰς τὸν ὁποῖον Νόμον ἔβαλε καὶ τὸ ἐδικόν του ὄνομα[2]) τέλειον, σωστόν, εἰς δέκα λόγια, γεμάτον, ἀκατηγόρητον, διορθωτὴν τῶν ψυχῶν.[3] Τὸν ὁποῖον Νόμον τὸν ἀλησμόνησαν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ὁ Θεὸς τοὺς τὸν ἐνθυμίζει διὰ μέσου τοῦ προφήτου Μαλαχίου, λέγωντας, «ἐνθυμηθῆτε τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσῆ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος σᾶς ἐπαράγγειλε προσταγαῖς καὶ δικαιοσύναις».[4] Καὶ ὁ Νόμος αὐτὸς τόσον εἶναι ἅγιος καὶ δίκαιος, ὥστε ὁποῦ καὶ ὁ Χριστὸς ὅταν ἰάτρευσεν ἕνα λεπρόν, καὶ ὕστερον ἐννέα, εἶπεν εἰς τὸν α^ον : «πήγαινε καὶ δεῖξον τὸν ἑαυτόν σου εἰς τὸν ἀρχιερέα, καὶ πρόσφερε τὸ χάρισμα ὁποῦ ἐπρόσταξεν ὁ Μωϋσῆς διὰ μαρτυρίαν».[5] Καὶ εἰς τοὺς ἐννέα εἶπε, «πηγαίνετε, δείξετε τὸν ἑαυτόν σας εἰς τοὺς ἱερεῖς».[6] Καὶ δὲν ἐχάλασε τὸν Νόμον, καθὼς λογιάζει ὁ Σίμων, ἀλλὰ τὸν ἀπαγέμισε, καθὼς λέγει καὶ μόνος του· «δὲν θέλει λείψῃ ἀπὸ τὸν Νόμον ἕνα ἰῶτα, ἢ μία κεραία, ἕως ὁποῦ νὰ γένουν ὅλα. Ὅτι δὲν ἦλθα νὰ χαλάσω τὸν Νόμον, ἀλλὰ νὰ κάμω τὰ ὅσα λέγει».[7] Καὶ ὁ Μωϋσῆς ὁ νομοθέτης καὶ προφήτης καὶ βασιλεύς, καὶ ὁ Ἠλίας ὁ πρόθυμος ἀπὸ ὅλους τοὺς Προφήτας,[8]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.187ʳ ἦσαν ἀντάμα μὲ τὸν Χριστὸν εἰς τὴν /(φ.187ʳ) μεταμόρφωσίν του ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος[9] μάρτυρες τῆς ἐνανθρωπήσεώς του, καὶ τῶν παθημάτων του, ὡσὰν ὁποῦ ἦσαν φίλοι τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐδικοί του, καὶ ὄχι ὡσὰν ἐχθροί, καὶ ξένοι. Ἀπὸ τοῦτα βεβαιώνεται καὶ ὁ Νόμος καλός, καὶ ἅγιος, καὶ οἱ Προφῆται.

1. Ησ. 8, 20. **2.** Δτ. 12, 5. **3.** Ψλ. 18, 8. **4.** Μαλ. 4, 6. **5.** Μτ. 8, 4· Μκ. 1, 44. **6.** Λκ. 17, 14. **7.** Μτ. 5, 18 καὶ 17. **8.** Γ' Βασ. 19, 10. **9.** Λκ. 9, 30.

Στ',κ' Κεφάλαιον κ^ον.

Νόμος εἶναι ἡ δέκα ἐντολαῖς, ταῖς ὁποίαις ἐνομοθέτησεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἑβραίους μὲ φωνὴν ἀκουστὴν πρὸ τοῦ νὰ χύσουν,[1] καὶ νὰ κάμουν τὸ μοσχάρι τὸν Ἄπιν τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτὸς ὁ Νόμος εἶναι δίκαιος, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ Νόμος, διατὶ κάμνει ταῖς κρίσες φυσικᾶ μὲ δίκαιον τρόπον. Αὐτὸν τὸν Νόμον τὸν καταφρονᾷ ὁ Σίμων, καὶ οἱ ἀκόλουθοί του, λογιάζοντες, πῶς ἂν δὲν κρίνωνται ἀπὸ αὐτὸν τὸν Νόμον, γλυτώνουν ἀπὸ τὴν κόλασιν. Ἐτοῦτος ὁ Νόμος εἶναι ἀγαθός, ἅγιος, ἀβίαστος. Ὅτι λέγει ὁ Θεός· «ἂν κάμῃς διὰ λόγου μου θυσιαστήριον, θέλεις τὸ κάμῃ ἀπὸ τὴν γῆν».[2] Δὲν εἶπε κάμε, ἀμὴ ἂν κάμῃς. Δὲν ἔβαλε στενοχωρίαν, ἀλλὰ ἔδωκεν ἄδειαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τους ὡς ἐλευθέραν. Ὅτι ὁ Θεὸς ὡς ἀνενδεὴς ὁποῦ εἶναι κατὰ τὴν φύσιν, δὲν χρειάζεται θυσίαις. Ἀλλὰ ἠξεύρωντας πῶς καθὼς καὶ τὸν παλαιὸν καιρόν, ὁ φιλόθεος Ἄβελ, καὶ ὁ Νῶε, καὶ ὁ Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐπίλοιποι, χωρὶς νὰ τοὺς ἐζήτησε θυσίαις, ἐκεῖνοι ἐπαρακινήθηκαν ἀπὸ λόγου τους μὲ τὸν φυσικὸν νόμον, καὶ ἐπρόσφεραν θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τὴν γνώμην τους τὴν εὐχάριστον, διὰ τοῦτο παραγγέλει καὶ τῶρα τοὺς Ἑβραίους, δὲν τοὺς προστάζει, ἀλλὰ ἂν θέλουν τοὺς δίδει ἄδειαν. Καὶ ἂν ταῖς προσφέρουν μὲ ὀρθὴν καὶ καλὴν γνώμην, ἀναπαύεται εἰς ταῖς θυσίαις των. Διὰ τοῦτο λέγει· «ἂν ἐπιθυμῇς νὰ θυσιάζῃς, φ.187ᵛ θυσίαζε εἰς /(φ.187ᵛ) ἐμὲ ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἔχω ἔνδειαν ἀπὸ τίποτες».[3] Ὅτι δὲν ἔχω χρείαν ἀπὸ κανένα πρᾶγμα, «ἐδική μου εἶναι ἡ οἰκουμένη, καὶ ὅσα εὑρίσκονται εἰς αὐτήν».[4] Καὶ ὁπόταν οἱ Ἑβραῖοι ἀλησμόνησαν αὐτὸν τὸν Θεόν, καὶ ἀντὶς διὰ τὸν Θεόν, ὠνόμασαν θεὸν τὸ μοσχάρι, καὶ ἀφιέρωσαν εἰς αὐτὸ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἐλευθερίας των λέγοντες· ὦ Ἰσραήλ, ἐτοῦτοι εἶναι οἱ θεοί σου ὁποῦ σὲ εὔγαλαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.[5] Καὶ ἀσέβησαν εἰς εἴδωλον μοσχαριοῦ ὁποῦ τρώγει χορτάρι,[6] καὶ ἀρνήθηκαν τὸν Θεὸν ὁποῦ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀνάγκης των, τοὺς ἐπεριποιήθη διὰ μέσου τοῦ Προφήτου Μωϋσέως,[7] ὁποῦ ἔκαμε τὰ θαύματα μὲ τὸ χέρι καὶ τὸ ῥάβδί τοῦ Μωϋσέως, καὶ μὲ ταῖς δέκα πληγαῖς ἐπαίδευσε τοὺς Αἰγυπτίους, ὁποῦ ἐχώ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρισε τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν εἰς δύο χωρίσματα τῶν ὑδάτων, ὁποῦ ἐπέρασε τοὺς Ἑβραίους μέσα ἀπὸ τὸ νερὸν ὡσὰν ἕνα ἄλογον εἰς τὸν κάμπον,[8] λέγομεν τὸν Θεὸν ὁποῦ ἔπνιξεν εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς ἐπιβούλους τῶν Ἑβραίων, ὁποῦ ἐγλύκανε τὴν πικρὰν βρύσιν εἰς τὴν Μερρὰν, ὁποῦ εὔγαλε νερὸν πλουσιοπάροχον ἀπὸ τὴν σκληρὰν πέτραν, ὁποῦ ἐσκέπαζε τοὺς Ἰουδαίους τὴν ἡμέραν μὲ τὸ στύλον τῆς νεφέλης διὰ τὴν πολλὴν ζέστην, καὶ τὴν νύκτα ὁποῦ δὲν ἤξευραν ποῦ πηγαίνουν, τοὺς ἐφώτιζε, καὶ τοὺς ὡδηγοῦσε μὲ τὸν στύλον τῆς φωτίας, ἐκεῖνον ὁποῦ ἔδωκε μάννα ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν τοὺς ἔδωκε κρέας ὀρτίκια,[9] ὁποῦ τοὺς ἔδωκε Νόμον εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ,[10] καὶ ἀξιώθηκαν νὰ ἀκούσουν τὴν φωνήν του. Αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν ἀρνήθηκαν λέγοντες εἰς τὸν Ἀαρών· κάμε μας θεοὺς ὁποῦ νὰ πηγαίνουν ἔμπρο-/(φ. φ.188ʳ 188ʳ) στά μας, καὶ νὰ μᾶς ὁδηγοῦν.[11] Καὶ ἔκαμαν τὸ μοσχάρι τὸ χυτόν, καὶ ἐθυσίασαν εἰς τὸ εἴδωλον. Τότε ἐθυμώθη ὁ Θεὸς μὲ τὸ νὰ ἐφάνηκαν ἀχάριστοι εἰς αὐτόν, καὶ τοὺς ἔδεσε μὲ δεσίματα ἄλυτα, μὲ βάρος φορτίου, καὶ μὲ ἄλυσον σκληράν. Καὶ πλέον δὲν εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν λαόν, ἂν κάμῃς,[12] ἀλλὰ κάμε θυσιαστήριον, καὶ θυσίαζε πάντοτε, ὅτι εἶσαι ἀλησμονιάρης καὶ ἀχάριστος. Κάμε θυσίαις συχνὰ διὰ νὰ μὲ ἐνθυμηθῇς. Διότι ἐπειδὴ καὶ τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ σὲ ἔδωκα, τὴν ἐμεταχειρίσθηκες ἀχαμνᾶ. Τὸ λοιπὸν βάλλω στενοχωρίαν ἐπάνω σου, καὶ σὲ κάμνω καὶ ἀπέχεις ἀπὸ κάποια φαγητά, καὶ σὲ διορίζω, καὶ σὲ προστάζω μὲ τὴν διαφορὰν τῶν καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων ζώων, μὲ ὅλον ὁποῦ ὅλα τὰ ζῶα εἶναι καλὰ ὡσὰν ὁποῦ ἔγιναν ἀπὸ λόγου μου. Καὶ σὲ προστάζω μὲ τέτοιους διορισμούς, καθαρισμούς, συχνὰ λουσίματα, ῥαντίσματα, τέτοιαις καθαρότητες, διάφοραις ἀργίαις, καὶ ἂν παρακούσῃς εἰς κανένα ἀπὸ αὐτά, διορίζω παίδευσιν εἰς ἐσέ, καθὼς πρέπει εἰς ἕνα ἀπειθῆ. Διὰ νὰ στενοχωρηθῇς καὶ νὰ κινδυνεύῃς νὰ πνιγῇς ἀπὸ τὴν ἄλυσον, καὶ νὰ ξεμακρεύεσαι ἀπὸ τὴν πολύθεον πλάνην. Καὶ ἀφίνωντας ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπες· ὦ Ἰσραὴλ τοῦτα τὰ εἴδωλα εἶναι οἱ θεοί σου,[13] νὰ ἐνθυμηθῇς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶπα ἐγώ· «ἄκουε Ἰσραήλ, ὁ αὐθέντης σου ὁ Θεὸς ὁ αὐθέντης σου ἕνας εἶναι».[14] Καὶ νὰ ἀνέβῃς εἰς ἐκεῖνον τὸν φυσικὸν νόμον, ὁ ὁποῖος ἐφυτεύθη ἀπὸ λόγου μου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν κοινῶς εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πῶς εἶναι φ.188ᵛ ἕνας καὶ μόνος ὁ Θεὸς /(φ.188ᵛ) εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἰς τὴν γῆν. Καὶ αὐτὸν νὰ ἀγαπᾷς μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν, καὶ μὲ ὅλην τὴν δύναμίν σου, καὶ μὲ ὅλον τὸν συλλογισμόν σου.[15] Καὶ ἔξω ἀπὸ λόγου μου νὰ μὴ φοβᾶσαι ἄλλον. Μήτε νὰ συλλογισθῇς μὲ τὸν νοῦν σου ὄνομα ἄλλου θεοῦ, μήτε νὰ λέγῃς μὲ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ στόμα σου. Διὰ τὴν σκληροκαρδίαν τῶν Ἰουδαίων τοὺς ἔδωσε μὲ τοῦτα νὰ θυσιάζουν, καὶ νὰ ἀργοῦν, καὶ νὰ καθαρίζωνται, καὶ νὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φυλάττουν τὰ τέτοια, διὰ νὰ συλλογίζωνται τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐδίδαξε τὰ τέτοια
65 παραγγέλματα.

1. Εξ. 20 - 25. **2.** Εξ. 20, 24. **3.** Πρβλ. Ψλ. 49, 8 κεξ. **4.** Ψλ. 49, 12. **5.** Εξ. 32, 4. **6.** Ψλ. 105, 20. **7.** Εξ. 4 κεξ. **8.** Ησ. 63, 13. **9.** Αρ. 11, 31. **10.** Εξ. 20, 1. **11.** Εξ. 32, 1. **12.** Εξ. 20, 24. **13.** Εξ. 32, 4. **14.** Δτ. 6, 4. **15.** Δτ. 6, 5.

Στ′,κα′ Κεφάλαιον κα^{ον}.

Ἐσεῖς δὲ μὲ τὸ νὰ ἐπιστεύσετε εἰς ἕνα Θεόν, ὄχι ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἀπὸ καλήν σας προαίρεσιν, καὶ ὑπακούσετε εἰς τὸν Χριστὸν ὁποῦ σᾶς ἐπροσκάλεσε, καλότυχα εἶναι τὰ ὀμμάτιά σας, ὅτι βλέπουν. Καὶ καλότυχα εἶναι τὰ αὐτία σας, ὅτι ἀκούουν.[1] Διότι ἐλυθήκετε ἀπὸ τὰ δεσμά, καὶ ἐλευθερωθήκετε ἀπὸ τὴν
5 σκλαβίαν. Διὰ τοῦτο πλέον δὲν σᾶς λέγω δούλους, ἀλλὰ φίλους, ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ ἄκουσα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, σᾶς τὰ ἐφανέρωσα.[2] Εἰς ἐκείνους δὲ τοὺς Ἑβραίους ὁποῦ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἰδοῦν, μήτε νὰ ἀκούσουν, (ὄχι πῶς δὲν εἶχαν ὀμμάτια ἢ αὐτία) ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν τους κακίαν, ἔδωκα προσταγαῖς ὄχι καλαῖς, καὶ διορισμούς, εἰς τοὺς ὁποίους θέλουν ζήσῃ.[3] Τὰ προστάγματα
10 τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι καλὰ κατὰ τὸν σκοπὸν τὸν ἐδικόν τους, ὡς καθὼς οἱ ἄῤῥωστοι μισοῦν τὰ καυστικὰ ὄργανα, καὶ τὸ μαχαῖρι, καὶ τὰ ἰατρικὰ βότανα. Δὲν ἐφύλαξαν οἱ Ἰουδαῖοι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παρακοήν τους. Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ τὰς ἐφύλαξαν, προξενοῦν εἰς αὐτοὺς θάνατον.

1. Μτ. 13, 16. **2.** Ιω. 15, 15. **3.** Ιεζ. 20, 25.

Στ′,κβ′ Κεφάλαιον κβ^{ον}.

φ.189^{r} Ἐσεῖς ὁποῦ ἐλευθερωθήκετε ἀπὸ τὴν κατάραν, ἤσθε μακά-/(φ.189^{r}) ριοι. Διότι ἐρχόμενος ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐβεβαίωσε τὸν Νόμον, καὶ τὸν ἐτελείωσε. Ταῖς προσταγαῖς τοῦ β^{ου} Νόμου, ὁποῦ ἐπρόσταξαν τιμωρίαις καὶ θανάτους, ταῖς ἀναίρεσε, ἂν καλὰ καὶ ὄχι ὅλαις, ἀλλὰ ταῖς βαθύτεραις. Τὸν
5 α^{ον} Νόμον τὸν ἐβεβαίωσε, καὶ τὸν β^{ον} τὸν τιμωρητικὸν τὸν ἔπαυσε. Τὸ αὐτεξούσιον τῶν ἀνθρώπων τὸ ἄφηκε πάλιν ἐλεύθερον. Τὸ ὁποῖον δὲν τὸ κρίνει μὲ θάνατον σωματικόν, ἀλλὰ τὸ ἐξετάζει εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν. Διὰ τοῦτο λέγει· «ἂν θέλῃ τινὰς νὰ ἔλθῃ ὀπίσω μου, ἂς ἔλθῃ».[1] Καὶ πάλιν· «μήπως καὶ θέλετε νὰ πηγαίνετε καὶ ἐσεῖς ;».[2] Καὶ πρωτήτερα πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν
10 κόσμον, δὲν ἔστεργε ταῖς θυσίαις τοῦ λαοῦ, μὲ τὸ νὰ ἁμάρταναν πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἐθαῤῥοῦσαν πῶς τὸν ἡμερώνουν μὲ ταῖς θυσίαις, καὶ ὄχι μὲ τὴν μετάνοιαν. Καὶ διὰ τοῦτο λέγει ἔτζι· «διατὶ μὲ φέρεις θυμίαμα ἀπὸ τὴν Σαβά,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ σμύρναν ἀπὸ μακρυνὴν γῆν ; Ἡ θυσίαις σας δὲν εἶναι δεκταῖς, καὶ δὲν μὲ ἐχαροποίησαν».[3] Καὶ πάλιν λέγει παρακάτω· «μαζώξετε τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ ταῖς θυσίαις σας καὶ φάγετε κρέατα. Ὅτι ὅταν σᾶς εὔγαλα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, δὲν σᾶς ἐπαράγγειλα διὰ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίαις».[4] Καὶ διὰ μέσου τοῦ προφήτου Ἡσαΐου λέγει ἔτζι· «τί μὲ χρειάζονται ἡ πολλαῖς σας θυσίαις λέγει ὁ Θεὸς ; Ἐγὼ εἶμαι γεμάτος ἀπὸ ταῖς θυσίαις τῶν κριαρίων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν θέλω ξύγγι τῶν ἀρνιῶν, καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, μήτε καὶ ἂν ἔρχεσθε νὰ φανῆτε εἰς ἐμέ. Ποῖος τὰ ἐζήτησε αὐτὰ ἀπὸ τὰ χέριά σας ; Δὲν θέλετε ἔλθῃ πλέον νὰ πατήσετε τὴν αὐλήν μου. Ἂν μὲ φέρετε ἀλεῦρι καθαρώτατον, εἶναι μάταιον. Τὸ θυμίαμά σας, εἶναι συχαμερόν. Ταῖς ἀρχη-
φ.189ᵛ μηνίαις σας, καὶ τὰ Σάββατά σας, καὶ ἡ-/(φ.189ᵛ) μέραν μεγάλην, δὲν στέργω. Νηστεύσετε καὶ ἀργίσετε, καὶ ταῖς ἑορταῖς σας μισεῖ ἡ ψυχή μου, καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι χορτασμένος ἀπὸ λόγου σας».[5] Καὶ πάλι ἀλλοῦ λέγει· «ξεμάκρυνε ἀπὸ λόγου μου τὴν φωνὴν τῆς ψαλμωδίας σου, καὶ τὸ ψάλσιμον τῶν ὀργάνων σου δὲν θέλω τὸ ἀκούσῃ».[6] Καὶ ὁ προφήτης Σαμουὴλ εἶπε πρὸς τὸν Σαούλ, θυσίαζε εἰς τὸν Θεὸν ταῖς παραγγελίαις τοῦ Θεοῦ· «διότι ἡ καλὴ ἡ ὑπακοὴ εἶναι μεγαλήτερη ἀπὸ τὴν θυσίαν· καὶ ἡ ὑποταγὴ εἶναι καλήτερη ἀπὸ τὸ ξύγγι τῶν κριαριῶν».[7] Ἰδοὺ ὁποῦ «ὁ Θεὸς δὲν θέλει θυσίαν, ἀλλὰ θέλει νὰ τὸν ἀκούσωμεν».[8] Καὶ διὰ μέσου τοῦ Δαβὶδ λέγει· «δὲν θέλω δεχθῇ μοσχάρι ἀπὸ τὸ σπίτι σου, μήτε θέλω δεχθῇ τράγους ἀπὸ τὰ κοπάδιά σου. Ἐὰν πεινάσω, δὲν σοῦ τὸ λέγω, διατὶ ἐδική μου εἶναι ἡ οἰκουμένη, καὶ ὅλα ὅσα περιέχει. Μήπως καὶ θαῤῥῆτε πῶς τρώγω κρέατα ταύρων, ἢ πίνω αἷμα τῶν τράγων ; Εἰς τὸν Θεὸν νὰ θυσιάσῃς θυσίαν τῆς δοξολογίας, καὶ εἰς τὸν ὕψιστον Θεὸν νὰ πλερώσῃς ταῖς προσευχαῖς σου».[9] Καὶ εἰς ὅλαις ταῖς Γραφαῖς ὁμοίως ἀπαρνᾶται ὁ Θεὸς ταῖς θυσίαις των μὲ τὸ νὰ ἔσφαλαν εἰς αὐτόν. Διότι ἡ θυσίαις τῶν ἀσεβῶν κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι συχαμεραὶ ὅταν ταῖς προσφέρουν παράνομα.[10] Καὶ πάλιν· ἡ θυσίαις των εἶναι εἰς αὐτοὺς ὡσὰν ψωμὶ τοῦ θρήνου, ὅσοι ταῖς τρώγουν, θέλουν μολυνθῇ.[11] Ἀνίσως λοιπὸν καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, περισσότερον ἐζήτησε καρδίαν καθαρὰν καὶ ψυχὴν συντετριμμένην,[12] εὐλαβητικὴν καὶ ταπεινήν, παρὰ θυσίαις, πολλὰ περισσότερον ἔπαυσε ταῖς θυσίαις τῶν ζώων ἀφ' οὗ ἦλθε. Ὅμως ταῖς ἔπαυσεν ἀφ' οὗ ταῖς ἔκαμεν ἀτός του. Διότι καὶ ἐπεριτμήθη,[13] καὶ ἐῤῥαντίσθη μὲ τὰ
φ.190ʳ ῥαντίσματα, ἐπρό-/(φ.190ʳ) σφερε θυσίαις καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ ταῖς ἄλλαις συνήθειαις ταῖς ἐμεταχειρίσθη. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος νομοθέτης ἐφύλαξε τὸν Νόμον. Καὶ δὲν ἐχάλασε τὸν νόμον τὸν φυσικόν, ἀλλὰ ἔπαυσε ταῖς τιμωρίαις τοῦ βου Νόμου, ἂν καλὰ καὶ ὄχι ὅλαις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

1. Μτ. 16, 24. **2.** Ιω. 6, 67. **3.** Ιερ. 6, 20. **4.** Ιερ. 7, 21 - 22. **5.** Ησ. 1, 11 - 14. **6.** Αμ. 5, 23. **7.** Α' Βασ. 15, 22. **8.** Α' Βασ. 15, 22. **9.** Ψλ. 49, 9 καὶ 12 - 14. **10.** Πρμ. 21, 27. **11.** Ωσ. 9, 4. **12.** Ψλ. 50, 12 καὶ 19. **13.** Αχ. 2, 21.

Στ',κγ' Κεφάλαιον κγ^ον.

Τὸν Νόμον τὸν φυσικὸν δὲν τὸν ἀναίρεσε, ἀλλὰ τὸν ἐβεβαίωσε. Διατὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπεν εἰς τὸν παλαιόν· «ὁ αὐθέντης ὁ Θεός σου ὁ αὐθέντης ἕνας εἶναι»,[1] αὐτὸς ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, «διὰ νὰ σὲ γνωρίσουν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν».[2] Καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ εἶπε εἰς τὴν Παλαιάν· «θέλεις ἀγαπήσῃ τὸν γείτονά σου ὡσὰν καὶ τὸν ἑαυτόν σου»,[3] εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τὸ ἀνακαινουργώνῃ καὶ λέγει· «καινούργιαν παραγγελίαν σᾶς δίδω διὰ νὰ ἀγαπᾶτε ἕνας τὸν ἄλλον».[4] Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπόδισε τότε τὸν φόνον, τῶρα ἐμποδίζει καὶ τὸν ἀναίτιον θυμόν.[5] Τότε ἐμπόδισε τὴν μοιχείαν, τῶρα ἐπιθυμίαν παράνομον. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπόδισε τότε τὴν κλεψίαν, τῶρα μακαρίζει περισσότερον ἐκεῖνον ὁποῦ δίδει ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀπὸ τοὺς κόπους του.[6] Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐμπόδισε τότε τὴν ἔχθραν, τῶρα προστάζει νὰ ἀγαποῦμεν καὶ τοὺς ἐχθρούς. Ἐκεῖνος ὁποῦ ἔλεγε τότε νὰ κάμουν ἐκδίκησιν, τῶρα διδάσκει νὰ ὑποφέρωμεν τὴν κακίαν, ὄχι πῶς εἶναι ἄδικος ἡ δικαία ἐκδίκησις, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀνεξικακία εἶναι καλητέρα.[7] Δὲν ἐνομοθέτησε νὰ ἀποκόψωμεν τὰ φυσικὰ πάθη, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν νὰ ἀποκόψωμεν. Αὐτὸς ὁποῦ ἐπρόσταξε νὰ τιμοῦμεν τοὺς γονεῖς, ὑπετάχθη εἰς τοὺς γονεῖς.[8] Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπρόσταξε νὰ ἀργοῦν τὸ Σάββατον διὰ νὰ μελετήσουν τὸν Νόμον, τῶρα μᾶς ἐπρόσταξε κάθε
φ.190^v ἡμέραν νὰ συλλογιζώμεσθεν τὸν νόμον τῆς κοσμο-/(φ.190^v) ποιΐας, καὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν. Ἔπαυσε τὴν περιτομὴν τελειώνωντάς της εἰς τὸν ἑαυτόν του. Διότι αὐτὸς ἦτον ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον φυλαγμένη ἡ ἀπανδοχὴ τῶν ἀπίστων.[9] Ἐκεῖνος ὁποῦ ἐνομοθέτησεν εἰς τὴν Παλαιὰν νὰ μὴν ὀμνύουν ἀληθινὸν ὅρκον, καὶ ἐμπόδισε τὴν ἐπιορκίαν, τῶρα μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴν ὀμνύωμεν.[10] Ἐμετάβαλεν ἀλλεοτρόπως τὸ βάπτισμα, τὴν θυσίαν, τὴν ἱερωσύνην, τὴν τοπικὴν προσκύνησιν. Καὶ ἀντὶς διὰ τὸ καθημερινὸν βάπτισμα, ἔδωκεν ἕνα καὶ μόνον ὁποῦ εἶναι εἰς τύπον τοῦ θανάτου. Αὐτὸς διὰ τὴν ἱερωσύνην ὁποῦ ἐγίνουνταν οἱ ἱερεῖς ἀπὸ μίαν φυλὴν τοῦ Λευΐ, τῶρα ἐπρόσταξεν ἀπὸ κάθε γένος οἱ ἄξιοι καὶ καλοὶ νὰ γένουν ἱερεῖς, καὶ νὰ μὴν ἐξεταχθοῦν τὰ ψεγάδια τοῦ κορμιοῦ, ἀλλὰ ἡ πίστις τους, καὶ ἡ καλή τους πολιτεία. Ἀντὶς διὰ τὴν θυσίαν ὁποῦ ἐγίνετο μὲ αἵματα καὶ σφαγαῖς, ἐνομοθέτησε τὴν λογικὴν καὶ ἀναίμακτον καὶ μυστικὴν θυσίαν, τὴν λειτουργίαν. Ἡ ὁποία γίνεται εἰς τύπον τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ ἐνθύ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματός του. Ἀντὶς διὰ τὴν τοπικὴν προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἦτον διορισμένη νὰ γένῃ μόνον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, τῶρα ἐπρόσταξε νὰ τὸν προσκυνήσουν ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν ἕως καὶ εἰς τὴν δύσιν εἰς ὅλον τὸν τόπον τῆς αὐθεντείας του.[11] Λοιπὸν ἐδιαφέντευσε τὸν Νόμον, ὥστε ὁποῦ δὲν ἐπῆρεν ἀπὸ λόγου μας τὸν Νόμον, ἀλλὰ τὰ δεσίματα. Διὰ τὸν Νόμον λέγει ὁ Μωϋσῆς· «τὸν λόγον ὁποῦ σὲ προστάζω ἐγώ, θέλεις τὸν μελετήσῃ. Καὶ ὅταν κάθεσαι εἰς τὸ σπίτι, καὶ ὅταν σηκωθῇς, καὶ ὅταν περιπατῇς εἰς τὴν στράταν».[12] Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· «καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἔχει φ.191ʳ τὸ θέλημά του /(φ.191ʳ) εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν μελετᾷ τὸν Νόμον του».[13] Πανταχοῦ θέλει ὁ Θεὸς νὰ εἴμεσθε νόμιμοι, καὶ ὄχι παράνομοι. Διότι λέγει ὁ Δαβίδ· «εἶναι ἀκατηγόρητοι εἰς τὴν στράταν τους, ὅσοι περιπατοῦν εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ. Καλότυχοι εἶναι ὅσοι ἐξετάζουν ταῖς μαρτυρίαις καὶ παραγγελίαις τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ ὅλην τους τὴν καρδίαν ζητοῦν αὐτὸν τὸν Θεόν».[14] Καὶ πάλι· «μακάριοι εἴμεσθεν ὦ Ἰσραήλ, διατὶ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν, εἶναι γνώριμα εἰς ἡμᾶς».[15] Καὶ ὁ Κύριος λέγει· «ἐπειδὴ καὶ ἠξεύρετε τὰ ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν, ἦσθε καλότυχοι ἂν τὰ κάμετε».[16]

1. Δτ. 6, 4. **2**. Ιω. 17, 3. **3**. Λευ. 19, 18. **4**. Ιω. 13, 34. **5**. Μτ. 5, 22. **6**. Μτ. 5, 7· Πραξ. 20, 35. **7**. Μτ. 5, 44. **8**. Λκ. 2, 51. **9**. Γεν. 49, 10. **10**. Μτ. 5, 34. **11**. Ψλ. 112, 3· Μαλ. 1, 11. **12**. Δτ. 6, 6 - 7. **13**. Ψλ. 1, 2. **14**. Ψλ. 118, 1 - 2. **15**. Βαρ. 4, 4. **16**. Ιω. 13, 17.

Στ',κδ' Κεφάλαιον κδ^{ον}.

Οὐ μόνον διὰ μέσου ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ διὰ μέσου τῶν Ῥωμαίων ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ φαίνεται, καὶ νὰ λάμπῃ ὁ νόμος τῆς δικαιοσύνης. Ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστόν, ἀφέθηκαν ἀπὸ τὴν πολυθεΐαν καὶ ἀπὸ τὴν ἀδικίαν, καὶ δέχονται τοὺς καλοὺς καὶ παιδεύουν τοὺς κακούς, καὶ τοὺς Ἑβραίους τοὺς ἔχουν χαρατζωμένους, καὶ δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ μεταχειρίζωνται ταῖς ἐδικαῖς των συνήθειαις.

Στ',κε' Κεφάλαιον κε^{ον}.

Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι θελῃματικῶς ἐτράβηξαν εἰς τοῦ λόγου τους τὴν σκλαβίαν, λέγοντες· δὲν ἔχομεν βασιλέα, πάρεξ καίσαρα.[1] Καὶ ἂν δὲν φονεύσωμεν τὸν Χριστόν, ὅλοι θέλουν πιστεύσῃ εἰς αὐτόν. Καὶ τότε θέλουν ἔλθῃ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ θέλουν πάρῃ τὸν τόπον, καὶ τὸ ἔθνος μας.[2] Στανικῶς ἐπροφήτευσαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ αὐτοὶ ἔχασαν τὴν ἐξουσίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τους, καὶ ἐδουλώθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἔχασαν ἀκόμι καὶ τὴν νομικὴν
φ.191ᵛ τους προσκύνησιν. Ὅτι τῶρα εἶναι ἐμπο-/(φ.191ᵛ) δισμοὶ εἰς τὸ νὰ φονεύσουν ὅποιους θέλουν, καὶ νὰ θυσιάσουν ὅταν θέλουν. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι κατηραμένοι, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ κάμνουν τὰ διατεταγμένα τους. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «ἐπικατάρατος εἶναι ὅποιος δὲν σταθῇ εἰς ὅλα ὁποῦ εἶναι γραμμένα εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Νόμου διὰ νὰ τὰ κάμῃ».[3] Ἐπειδὴ καὶ ὄντες διεσπαρμένοι ἀναμεταξὺ εἰς τὰ ἔθνη, εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμουν ὅλα τοῦ Νόμου. Ὅτι ὁ θεῖος Μωϋσῆς τοὺς ἐμποδίζει νὰ μὴ στήσουν θυσιαστήριον ἔξω ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας νὰ μὴ διαβάζουν τὸν Νόμον.[4] Ἡμεῖς λοιπὸν οἱ χριστιανοὶ ἀκολουθοῦντες τὸν Χριστόν, ἂς κληρονομήσωμεν ταῖς εὐλογίαις. Ἂς διαβάσωμεν τὸν Νόμον καὶ τοὺς Προφήτας διὰ μέσου τοὺ Εὐαγγελίου. Ἂς φύγωμεν τοὺς πολυθέους Ἕλληνας, καὶ τοὺς Ἰουδαίους ὁποῦ ἐφόνευσαν τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς Προφήτας, καὶ τοὺς ψευδοχριστιανοὺς καὶ ἀθέους αἱρετικούς. Νὰ καταπεισθοῦμεν εἰς τὸν βασιλέα ὡσὰν ὁποῦ ἔχει ἐξουσίαν νὰ μετατρέψῃ διαφόρους διορισμούς, καὶ ἔχει σοφίαν ὡσὰν νομοθέτης νὰ διατάσσῃ διαφόρως, καὶ τὰ φυσικὰ νὰ φυλάττωνται παντοῦ ἀμετασάλευτα.

1. Ἰω. 19, 15. 2. Ἰω. 11, 48. 3. Δτ. 27, 25· Γαλ. 3, 10. 4. Δτ. 12, 13 - 14.

Στ′,κστ′

Κεφάλαιον κστ^ον.

Ὦ ἐπίσκοποι καὶ λαϊκοὶ νὰ ἀπέχετε ἀπὸ ὅλους τοὺς αἱρετικοὺς ὁποῦ ἀτιμάζουν καὶ καταφρονοῦν τὸν Νόμον, καὶ τοὺς Προφήτας. Οἱ ὁποῖοι ἐχθρεύονται τὸν παντοκράτορα Θεόν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀπειθεῖς. Καὶ τὸν Χριστὸν δὲν τὸν ὁμολογοῦν υἱὸν Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ ἀρνοῦνται τὴν κατὰ σάρκα γέννησίν του. Ἐντρέπονται νὰ τιμήσουν τὸν σταυρόν. Δὲν δοξάζουν τὰ πάθη, καὶ τὸν θάνα-
φ.192ʳ τόν του. Τὴν ἀνάστασιν δὲν ἠξεύρουν. Τὴν ἀπὸ /(φ.192ʳ) τὸν Θεὸν καὶ πατέρα πρὸ πάντων τῶν ὄντων γέννεσίν του τὴν σμικρύνουν. Μερικοὶ πάλι ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν ἄλλην ἀσέβειαν. Φαντάζονται τὸν Χριστὸν ἄνθρωπον μόνον, καὶ τὸν λογιάζουν συνθεμένον μόνον ἀπὸ ψυχὴν καὶ κορμί. Ἄλλοι πάλι λολογιάζουν, πῶς αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ παντοκράτωρ Θεός, καὶ δοξάζουν, πῶς αὐτὸς εἶναι πατέρας τοῦ ἑαυτοῦ του. Αὐτὸν τὸν ἴδιον λογιάζουν καὶ υἱὸν καὶ πατέρα. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ τί ἄλλο ἤθελεν ἦσθαι ἀκαθαρτότερον; Ἄλλοι πάλι ἀπ' αὐτοὺς ἀτιμάζουν κάποια φαγητά. Καὶ λέγουν πῶς ὁ γάμος καὶ ἡ τεκνογονία εἶναι κακὸν πρᾶγμα, καὶ ἐφεύρεμα τοῦ διαβόλου. Καὶ διὰ τὴν κακίαν τους μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀσεβεῖς, δὲν θέλουν νὰ ἀναστηθοῦν ἀπὸ τοὺς νεκρούς, λέγοντες, ὅτι ἀνάστασις δὲν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο κατηγοροῦν τὴν ἀνά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

στασιν λέγοντες· ἡμεῖς εἴμεσθεν σεμνοὶ καὶ φρόνιμοι, δὲν θέλωμεν νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ πίωμεν, καὶ νὰ φανταζώμεσθεν δαιμόνια ἀσώματα νὰ ἀναστηθοῦν ἀπὸ τοὺς νεκρούς. Τὰ ὁποῖα δαιμόνια θέλουν καταδικασθῆ παντοτεινὰ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ. Φύγετε λοιπὸν ἀπ' αὐτούς, διὰ νὰ μὴν ἀπολεσθῆτε καὶ ἐσεῖς μὲ ταῖς ἀσέβειαις ἐκείνων.

Στ',κζ' Κεφάλαιον κζον.

Εἰδὲ καὶ μερικοὶ μὲ παρατήρησιν φυλάττουν κάποια συνηθισμένα τῶν Ἰουδαίων, ἤγουν ῥεύσεις τοῦ σπέρματος, ἢ ἐνυπνιασμούς, ἢ τὴν νόμιμον σμίξιν,[1] ἂς μᾶς εἰποῦν, εἰς ταῖς ὥραις, ἢ εἰς ταῖς ἡμέραις, ὁποῦ παθαίνουν κανένα ἀπ' αὐτά, ἂν φυλάγωνται νὰ προσευχηθοῦν, ἢ νὰ πιάσουν κανένα βιβλίον. Καὶ ἂν λέγουν πῶς ἔτζι εἶναι, καὶ ἀπέχομεν ἀπὸ ὅλα, τότε γίνεται φανερόν, φ.192ᵛ πῶς εἶναι ξεχωρισμένοι ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, /(φ.192ᵛ) ὁποῦ εὑρίσκεται πάντοτε μὲ τοὺς ὀρθοδόξους. Ὅτι διὰ τοὺς δικαίους λέγει ὁ Σολομών· «νὰ ἑτοιμάσῃ ὁ καθένας τὸν ἑαυτόν του, ὅταν κοιμᾶται, νὰ τὸν φυλάξῃ τὸ Πνεῦμα. Καὶ ὅταν σηκωθῆ, νὰ συντυχαίνῃ μαζί του».[2] Ὦ γύναι εἰς ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις ὁποῦ ἔχεις τὰ καταμήνια, ἀνίσως καὶ λογιάζῃς πῶς εἶσαι ὑστερημένη ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα·[3] λοιπὸν ἂν ἀποθάνῃς ἔξαφνα, πηγαίνεις ὑστερημένη ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ χωρὶς παῤῥησίαν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδος. Ἡ ἐξάπαντος ἔχεις τὸ Πνεῦμα ἀχώριστον ἀπὸ λόγου σου ὡσὰν ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τόπον περικλεισμένον, καὶ σὲ χρειάζεται προσευχή, καὶ λειτουργία, καὶ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ δὲν ἁμαρτάνεις εἰς τοῦτο. Διότι μήτε ἡ νόμιμος σμίξις, μήτε στρωμνή, μήτε κίνησις τοῦ αἵματος, μήτε ἐνυπνιασμὸς ἔχουν δύναμιν νὰ μαγαρίσουν τὸν ἄνθρωπον, ἢ νὰ ξεχωρίσουν ἀπ' αὐτὸν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Πάρεξ τὸ ξεχωρίζει μόνη ἡ ἀσέβεια, καὶ τὰ κακὰ ἔργα. Διότι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εὑρίσκεται πάντοτε εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὸ ἔχουν ἕως ὁποῦ εἶναι ἄξιοι. Καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ ἤθελε χωρισθῆ, τοὺς ἀφίνει ἔρημους καὶ παραδομένους εἰς τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. Ὅτι κάθε ἄνθρωπος, ἄλλος μὲν εἶναι γεμάτος ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἄλλος ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. Καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ φύγῃ τινὰς καὶ τὰ δύο, ἂν δὲν πάθουν κανένα πρᾶγμα ἐναντίον. Διότι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μισεῖ κάθε ψεῦμα. Καὶ ὁ διάβολος ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Λοιπὸν ὅποιος εἶναι βαπτισμένος κατὰ ἀλήθειαν, εἶναι χωρισμένος ἀπὸ τὸ διαβολικὸν πνεῦμα, καὶ εἶναι μέσα εἰς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ὅταν κάμνῃ καλὰ ἔργα, στέκεται εἰς αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τὸ φ.193ʳ Ἅγιον, καὶ τὸν γεμίζει ἀπὸ σοφίαν καὶ γνῶσιν, /(φ. 193ʳ) καὶ δὲν ἀφίνει νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸν τὸ διαβολικὸν πνεῦμα, καὶ φυλάττει τὸν ἄνθρωπον

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διὰ νὰ μὴν εὕρῃ καιρὸν καὶ ὁρμήσῃ καταπάνω του τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. Ἐσὺ λοιπὸν ὦ γύναι εἰς ταῖς ἡμέραις ὁποῦ ἔχεις τὰ καταμήνια ἂν εἶσαι ἄδεια ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καθὼς λέγεις, λοιπὸν εἶσαι γεμάτη ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα. Ὅτι ὅταν δὲν προσεύχεσαι, καὶ δὲν κάμνεις ἀνάγνωσιν εἰς τὰ βιβλία, προσκαλεῖς τὸν διάβολον χωρὶς τὸ θέλημά του. Ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τοὺς ἀχαρίστους, τοὺς ὀκνηρούς, τοὺς ἀμελεῖς, τοὺς ὑπνώδεις. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς μὲ τὸ νὰ ἐσυλλογίσθη κακὸν σκοπὸν διὰ τὴν ἀχαριστίαν του, τὸν ἐγύμνωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὴν ἀξίαν του, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἀρχάγγελος, ἐπρόκρινε νὰ εἶναι διάβολος. Διὰ τοῦτο ὦ γύναι ἀφήσου ἀπὸ τὰ τοιαῦτα μάταια λόγια. Καὶ ἐνθυμήσου πάντοτε τὸν Θεὸν ὁποῦ σὲ ἔπλασε, καὶ νὰ προσευχηθῇς εἰς αὐτόν, ὅτι ὁ αὐθέντης σου καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Καὶ νὰ μελετᾷς τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ χωρὶς νὰ φυλάγεσαι, ἢ καθαρισμὸν φυσικόν, ἢ σμίξιν νόμιμον, ἢ γέννην παιδίου, ἢ ἀποῤῥίξιμον παιδίου, ἢ κανένα σφάλμα τοῦ κορμίου. Ἐπειδὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παρατηρήματα εἶναι τρελῶν ἀνθρώπων, ἐφευρέματα μάταια, μήτε κανένα νόημα ἔχουν. Διότι μήτε ἀνθρώπου ἐνταφίασμα, μήτε κόκκαλον ἀπεθαμένου, μήτε μνῆμα, μήτε τὸ τέτοιον καὶ τέτοιον φαγητόν, μήτε ἐνυπνιασμός, ἠμποροῦν νὰ μολύνουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Μόλυσμα τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀσέβεια, καὶ ἡ παρανομία, καὶ ἡ ἀδικία, ὁποῦ γίνεται εἰς τὸν γείτονα, ἢ ἁρπαγή, ἢ δυναστεία, ἢ κανένα ἐναντίον εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ γειτόνου, μοιχεία δηλαδή, ἢ πορνεία. Διὰ τοῦτο ὦ ἀγαπητοί,
φ.193ᵛ νὰ ἀπο-/(φ.193ᵛ) φεύγετε τὰ τέτοια παρατηρήματα μὲ τὸ νὰ εἶναι ἑλληνικά. Διότι μήτε τὸν ἀπεθαμένον συχαινόμεσθεν, ὡς καθὼς κάμνουν ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ καὶ ἐλπίζομεν πῶς πάλιν θέλει ἀναστηθῇ. Μήτε κατηγοροῦμεν τὴν νόμιμον σμίξιν, ὅτι οἱ αἱρετικοὶ συνηθίζουν νὰ ἀσεβοῦν εἰς τὰ τοιαῦτα. Ὅτι ἡ ὑπανδρεία τοῦ ἀνδρός, καὶ τῆς γυναικός, ὁποῦ εἶναι μὲ δικαιοσύνην, γίνεται μὲ γνώμην αὐτῶν. Ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν Γραφὴν ὁ Θεὸς ὁποῦ τοὺς ἔκαμεν ἐξ ἀρχῆς, τοὺς ἔκαμεν ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν,[5] καὶ τοὺς εὐλόγησε, καὶ εἶπε· «νὰ αὐξάνεσθε, καὶ νὰ πληθύνεσθε, καὶ νὰ γεμίσετε τὴν γῆν».[6] Ἐπειδὴ λοιπὸν μὲ γνώμην Θεοῦ ἔγινεν ἡ διαφορὰ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ, διὰ νὰ πληθεύῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ὥστε ὁποῦ καὶ μὲ γνώμην Θεοῦ γίνεται ἡ νόμιμος ἀντάμωσις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ.

1. Πρβλ. Λευ. 12, 1 κεξ.· ibid 15, 1 κεξ.· **2.** Πρμ. 6, 22. **3.** Πρβλ. Λευ. 15, 19. **4.** Αρ. 19, 16. **5.** Γεν. 1, 27. **6.** 1, 28· Μτ. 19, 4.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σ τ', κη'

Κεφάλαιον κη'ον.

Ἡ δὲ παρὰ φύσιν συχαμερὴ σμίξις, καὶ τὰ παράνομα ἔργα, εἶναι μισητὰ καὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Παρὰ φύσιν εἶναι ἡ ἀρσενοκοιτία, καὶ ἡ μὲ τὰ ἄλογα ζῶα ἁμαρτία. Παράνομα δὲ εἶναι ἡ μοιχεία καὶ ἡ πορνεία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ μὲν δύο α^{α} εἶναι ἀσέβειαις, τὰ δὲ β^{α} δύο εἶναι ἀδικία, καὶ ἀκολούθως ἁμαρτία. Καὶ μήτε τὰ πρῶτα, μήτε τὰ β^{α} ἀπομένουν χωρὶς παίδευσιν, κατὰ τὴν γνώμην ὁποῦ γίνονται. Ὅτι οἱ μὲν $\alpha^{οι}$ τεχνεύονται χαλασμὸν τοῦ κόσμου, μὲ τὸ νὰ ἐπιχειρίζωνται τὰ κατὰ φύσιν νὰ τὰ κάμουν παρὰ φύσιν. Οἱ δὲ $\beta^{οι}$, οἱ μὲν μοιχοὶ ἀδικοῦν μὲ τὸ νὰ χαλνοῦν ξένους γάμους, καὶ τὸ στεφάνωμα ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ἕνα, τὸ χωρίζουν εἰς δύο. Καὶ τὰ παιδία γίνονται
φ.194^{r} μὲ ὑποψίαν, ποιουνοῦ τάχα νὰ εἶναι; Καὶ τὸν φυσικὸν ἄν-/(φ.194^{r}) δρα τὸν κάμνουν εὐκολοεπιβούλευτον. Ἡ δὲ πορνεία εἶναι μολυσμὸς τοῦ κορμίου, ἐπειδὴ καὶ δὲν γίνεται διὰ τεκνογονίαν, ἀλλὰ ὅλως διόλου διὰ τὴν γλυκάδα τοῦ κορμιοῦ. Τὸ ὁποῖον εἶναι σημάδι τῆς ἀκολασίας, καὶ ὄχι τῆς ἀρετῆς. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐμποδισμένα ἀπὸ τοὺς νόμους. Ὅτι λέγει ἡ Γραφὴ ἔτζι· «δὲν θέλεις κοιμηθῇ μὲ τὸ ἀρσενικὸν ὡσὰν μὲ γυναῖκα.[1] Καὶ ὅποιος τὸ κάμνει εἶναι καταραμένος, καὶ νὰ τὸν λιθοβολήσετε μὲ ταῖς πέτραις, ὅτι ἔκαμε συχαμερὸν πρᾶγμα.[2] Ἐκεῖνον ὁποῦ σμίγεται μὲ ζῷον ἄλογον νὰ τὸν φονεύσετε, ὅτι ἔκαμε παρανομίαν εἰς τὸν λαόν.[3] Καὶ ἂν μολύνῃ τινὰς ὑπανδρεμένην γυναῖκα, νὰ τοὺς σκοτώσετε καὶ τοὺς δύο. Ἔκαμαν παρανομίαν, καὶ εἶναι πταῖσται, καὶ ἂς ἀποθάνουν».[4] Καὶ παρακάτω λέγει· «νὰ μὴν εἶναι πόρνος εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν Ἑβραίων, μήτε πόρνισσα εἰς ταῖς θυγατέραις των. Νὰ μὴ προσφέρῃς εἰς τὸ θυσιαστήριον πρὸς τὸν Θεόν σου τὸν μισθὸν τῆς πόρνης, μήτε τὴν ἀλλαγὴν τοῦ σκύλου. Ὅτι ἡ παρακάλεσες ὁποῦ γίνονται ἀπὸ τὸν μισθὸν τῆς πόρνης, δὲν εἶναι καθαραῖς».[5] Αὐτὰ τὰ ἐμπόδισαν οἱ νόμοι, ἀμὴ τὸν γάμον τὸν ἐτίμησαν, καὶ τὸν εἶπαν εὐλογημένον, ἐπειδὴ καὶ τὸν εὐλόγησεν ὁ Θεὸς ὁποῦ ἀντάμωσε τὸ θηλυκὸν μὲ τὸ ἀρσενικόν.[6] Λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομών· «ἀπὸ τὸν Θεὸν τεργιάζεται ἡ γυναῖκα μὲ τὸν ἄνδρα».[7] Καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· «ἡ γυναῖκά σου εἶναι ὡσὰν τὸ ἀμπέλι τὸ πολύκαρπον εἰς ταῖς γωνίαις τοῦ ὁσπιτίου σου. Τὰ τέκνα σου εἶναι τριγύρω εἰς τὸ τραπέζι σου ὡσὰν τὰ νέα φυτὰ τῶν ἐλαιῶν. Ἰδοὺ ἔτζι θέλει εὐλογηθῇ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ φοβᾶται τὸν Θεόν».[8] Λοιπὸν ὁ γάμος εἶναι τίμιος καὶ σεμνός,[9] καὶ ἡ γέννησις τῶν τέ-
φ.194^{v} κνων καθαρά, ὅτι /(φ.194^{v}) εἰς τὸ καλὸν κακὸν δὲν εἶναι. Λοιπὸν ὁ φυσικὸς καθαρισμὸς εἶναι μισητὸς κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. Ὁ ὁποῖος οἰκονόμησε νὰ γίνεται αὐτὸς ὁ καθαρισμὸς τῶν γυναικῶν εἰς τριάντα ἡμέραις, διὰ στερέωσιν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ὑγείαν, μὲ τὸ νὰ μὴ περιπατοῦν ἔξω, καὶ τὸ περισσότερον κάθονται μέσα εἰς τὸ σπίτι. Ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται καὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον πῶς ἡ γυναῖκα ὁποῦ ἔτρεχεν αἷμα ἀπὸ λόγου της, ἐπίασε τὴν ἱματικὴν ποδίαν τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν ὑγείαν της, καὶ ὁ Χριστὸς δὲν τὴν ἐσυχάθηκε, μήτε τὴν ἐκατηγόρησε, καὶ μάλιστα ἐξεναντίον τὴν ἱάτρευσε λέγωντας· ἡ πίστις σου σὲ ἠλευθέρωσε.[10] Ὅμως ὅταν φαίνωνται εἰς ταῖς γυναῖκες τὰ τέτοια φυσικὰ ὡσὰν τὰ καταμήνια, καὶ ὁ κατὰ τὴν γένναν καθαρισμός,[11] ἂς μὴ κοιμοῦνται οἱ ἄνδρες μὲ αὐταῖς διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φύλαξιν τῶν παιδίων. Ὅτι ὁ Νόμος τὸ ἐμποδίζει λέγωντας· «νὰ μὴν ἐγγίξῃς εἰς γυναῖκα ὁποῦ εὑρίσκεται εἰς τὰ καταμήνια».[12] Καὶ ὅταν εἶναι ἐγκαστρωμέναις νὰ μὴν κοιμοῦνται μὲ αὐταῖς. Ὅτι τότε δὲν τὸ κάμνουν διὰ γέννησιν τέκνων, ἀλλὰ διὰ σωματικὴν ἡδονήν.[13] Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν δὲν πρέπει νὰ ἀγαπᾷ καὶ ταῖς ἡδοναῖς.

1. Λευ. 18, 22. **2.** Λευ. 20, 13. **3.** Ἐξ. 22, 19. **4.** Λευ. 20, 10· Δτ. 22, 22. **5.** Δτ. 23, 17 - 18· Πρμ. 19, 13. **6.** Γεν. 1, 28. **7.** Πρμ. 19, 14. **8.** Ψλ. 127, 3 - 4. **9.** Εβρ. 13, 4. **10.** Μτ. 9, 22. **11.** Λευ. 18, 19. **12.** Ιεζ. 18, 6. **13.** Β' Τιμ. 3, 4.

Στ',κθ'

Κεφάλαιον κθ^ον.

Ἡ γυναῖκες νὰ ὑποταχθῆτε εἰς τοὺς ἄνδρας σας,[1] καὶ νὰ τοὺς τιμᾶτε, καὶ νὰ τοὺς δουλεύετε μὲ φόβον καὶ ἀγάπην. Ὡς καθὼς ἡ ἁγία Σάῤῥα ἐτιμοῦσε τὸν Ἀβραάμ, καὶ μήτε ἐξ ὀνόματος δὲν ἔστεργε νὰ τὸν κράξῃ, ἀμὴ τὸν ὠνόμαζεν αὐθέντην,[2] ὅταν ἔλεγεν· ὁ αὐθέντης μου εἶναι γέρωντας.[3] Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἐσεῖς οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαπᾶτε ταῖς γυναῖκές σας ὡσὰν μέλη σας γνήσια,[4] ὡσὰν σύντροφαις τῆς ζωῆς σας, καὶ συμβοηθοὺς εἰς τὴν γέννησιν
φ.195^r τῶν παιδίων. Αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Σο-/(φ.195^r) λομών· «νὰ χαίρεσαι μὲ τὴν γυναῖκα ὁποῦ ἔχεις ἐκ νεότητός σου. Ἂς συναναστραφῇ μαζί σου τὸ ἐλάφι τῆς φιλίας σου καὶ τὸ πουλάρι τῶν ἐδικῶν σου χαρισμάτων. Ἡ γυναῖκά σου ἂς προτιμηθῇ ἀπὸ ἐσένα, καὶ εἰς ὅλον τὸν καιρὸν νὰ εἶναι μαζί σου, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην της νὰ χαρῇς πάντοτε».[5] Λοιπὸν νὰ ἀγαπᾶτε πάντοτε ταῖς γυναῖκές σας ὡσὰν ἐδικά σας μέλη, ὡσὰν ἐδικά σας κορμία. Διότι λέγει ἡ Γραφή· «ὁ Θεὸς ἔκαμε σιγουρότητα ἀναμεταξὺ εἰς ἐσένα, καὶ εἰς τὴν γυναῖκα, ὁποῦ ἐπῆρες εἰς τὴν νεότητά σου. Καὶ αὐτὴ εἶναι σύντροφός σου, καὶ δὲν τὸ ἔκαμεν ἄλλος, πάρεξ ὁ Θεός».[6] Καὶ πάλιν· «ἡ γυναῖκά σου εἶναι ἀπομεινάρι τῆς ψυχῆς σου, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὴν φυλάγετε μὲ τὴν ψυχήν σας».[7] Καὶ πάλιν· «τὴν γυναῖκα ὁποῦ εἶχες ἐκ νεότητός νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃς».[8] Τὸ λοιπὸν ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα ὅταν σμιχθοῦν μὲ νόμιμον γάμον, καὶ σηκωθοῦν ἀπὸ τὸ κρεββάτι,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ προσευχηθοῦν χωρὶς ἐμπόδιον καὶ φόβον, ὅτι καὶ ἂν δὲν λουσθοῦν ὅμως καθαροὶ εἶναι. Ἀμὴ ἂν σμιχθῇ τινάς, μὲ ξένην γυναῖκα καὶ τὴν μολύνῃ, ἢ μαγαρισθῇ μὲ τὴν πόρνην, ὅταν σηκωθῇ ἀπ' αὐτήν, μακάρι καὶ ἂν λουσθῇ εἰς ὅλον τὸ πέλαγος, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ποταμούς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παστρευθῇ.

1. Κολ. 3, 18. **2.** Α' Πε. 3, 6. **3.** Γεν. 18, 12. **4.** Εφ. 5, 25 καὶ 28. **5.** Ιρμ. 5, 18 - 19. **6.** Μαλ. 2, 14 - 15. **7.** Μαλ. 2, 15. **8.** Μαλ. 2, 15.

Στ',λ' Κεφάλαιον λ^ον.

Μὴ φυλαχθῆτε ἀπὸ τὰ νόμιμα καὶ φυσικά, λογιάζοντες πῶς μολύνεσθε μὲ ἐκεῖνα. Μήτε νὰ ζητῆτε τοὺς ξεχωρισμοὺς τοὺς ἑβραϊκούς, ἢ τὰ συχνὰ λουσίματα,[1] μὴ γυρεύετε καθαρισμοὺς ὅταν ἐγγίζετε ἀποθαμένον.[2] Χωρὶς ἀμφιβολίαν νὰ συναθροισθῆτε εἰς τὰ κοιμητήρια, νὰ ἀναγνώσετε τὰ ἱερὰ βιβλία, νὰ ψάλλετε διὰ τοὺς κεκοιμημένους μάρτυρας, καὶ διὰ ὅλους τοὺς ἐξ αἰῶνος ἁγίους καὶ διὰ τοὺς ἀδελφούς σας, ὁποῦ ἐκοιμήθηκαν θεάρεστα. Καὶ φ.195^v ὅταν συναθροίζεσθε εἰς ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ εἰς τὰ κοιμητή-/(φ.195^v) ρια, νὰ προσφέρετε τὴν δεκτὴν εὐχαριστίαν τὸ τίμιον σῶμα, καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅταν εὐγάλλετε νὰ θάψετε τοὺς κοιμηθέντας, ἂν ἀπέθαναν εἰς τὴν εὐσέβειαν, νὰ τοὺς ξεπροβοδώνετε μὲ ψαλμωδίαις. Διότι «ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεὸν εἶναι τιμημένος ὁ θάνατος τῶν ὁσίων τους».[3] Καὶ πάλιν λέγει ὁ Δαβίδ· «γύρισε ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι σὲ εὐεργέτησεν ὁ Θεός».[4] Καὶ ἄλλος λέγει· «ἡ ἐνθύμησις τῶν δικαίων εἶναι μὲ ἐγκώμια».[5] Καὶ πάλιν· «ἡ ψυχαῖς τῶν δικαίων εἶναι εἰς τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ».[6] Ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὅταν ἀπεθάνουν, δὲν εἶναι νεκροί, καθὼς τὸ εἶπε καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Σαδουκαίους· «διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν δὲν ἐδιαβάσετε ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι γραμμένον· ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ.[7] Λοιπὸν ὁ Θεὸς δὲν εἶναι Θεὸς τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ τῶν ζωντανῶν».[8] Ὅτι ὅλοι οἱ δίκαιοι ζοῦν εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.[9] Τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ ζοῦν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὰ λείψανά τους εἶναι τιμημένα. Ὅτι ὁ Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης ἀφ' οὗ ἐκοιμήθη, ἀνέστησε τὸν νεκρὸν ὁποῦ τὸν εἶχαν φονεύσει οἱ κουρσάροι τῆς Συρίας. Ἔγγιξε τὰ κόκκαλά του ὁ Ἐλισσαῖος εἰς τὸ κορμὶ τοῦ νεκροῦ, καὶ τὸν ἀνέστησε, καὶ ἔζησε.[10] Τὸ ὁποῖον αὐτὸ δὲν ἤθελε γένῃ, ἂν δὲν ἦτον τὸ σῶμα τοῦ Ἐλισσαίου ἅγιον. Καὶ ὁ Ἰωσὴφ ὁ σώφρων ἀγκαλιάζετο τὸν Ἰακὼβ τὸν πατέρα του ἀφ' οὗ ἀπέθανε, καὶ ἐκείτετο ἐπάνω εἰς τὸ κρεββάτι.[11] Καὶ ὁ Μωϋσῆς,[12] καὶ ὁ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Ναυῆ[13]

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶχαν μαζί τους τὰ λείψανα τοῦ Ἰωσήφ, καὶ δὲν τὸ ἐλογίαζαν διὰ μολυσμόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσεῖς ὦ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ λοιποὶ μὴ φυλαχθῆτε ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ ἐγγίζοντες τοὺς κεκοιμημένους, μὴ λογιάζετε πῶς μολύνεσθε, φ.196r μήτε νὰ συχαθῆτε τὰ /(φ.196r) λείψανά τους, νὰ φύγετε τὰ τέτοια παρατηρήματα ὁποῦ εἶναι τρελά, καὶ νὰ τοὺς στολίζετε μὲ ἁγιασμόν καὶ φρονιμάδα, διὰ νὰ γενῆτε καὶ ἐσεῖς κληρονόμοι τῆς ἀθανασίας, καὶ συγκοινωνοὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ νὰ κληρονομήσετε τὸ τάξιμον τοῦ Θεοῦ, (τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν) καὶ νὰ ἀναπαυθῆτε αἰωνίως διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἂς εἶναι δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἀνοίξῃ τὰ αὐτία τῆς καρδίας σας διὰ νὰ καταδεχθῆτε τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἐλαλήθησαν διὰ μέσου τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, καὶ διὰ μέσου τῆς διδαχῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὁποῦ ἐσταυρώθη εἰς τὸν καιρὸν Ποντίου Πιλάτου, καὶ τοῦ Ἡρώδου, καὶ ἐκοιμήθη, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου πάλι μέλλει νὰ ἔλθῃ μὲ δύναμιν καὶ δόξαν πολλήν,[14] καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς τοὺς ἀναστaίνει, τὸν δὲ κόσμον τὸν τελειώνει, καὶ εἰς τὸν καθένα δίδει κατὰ τὴν ἀξίαν του. Ἂς εἶναι δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν Χριστόν, ὁποῦ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸν ἑαυτόν του ἀῤῥαβῶνα τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός του ἐμπροστὰ ἀπὸ τὰ ὀμμάτιά μας,[15] ὁποῦ ἐφάγαμεν καὶ ἐπίαμεν μαζί του σαράντα ἡμέραις, ὕστερα ἀφ' οὗ ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς.[16] Καὶ σὰν ἀνελήφθη, ἐκάθησεν ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ θρόνου τῆς μεγαλειότητος[17] τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ ἐπάνω εἰς τὰ Χερουβίμ.[18] Ἂς εἶναι δόξα καὶ τιμὴ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀκούσει ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ πατέρα του, κάθισε ἀπὸ τὰ δεξιά του μέρη ἕως ὁποῦ νὰ βάλλω τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω εἰς τὰ ποδάριά σου.[19] Τὸν ὁποῖον ὁ μακάριος Στέφανος τὸν εἶδεν ὁποῦ ἐστέκετο ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέρη τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐφώναξε, καὶ εἶπε· νὰ ὁποῦ βλέπω τοὺς οὐρανοὺς ἀνοιγμένους, βλέπω καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὁποῦ στέκεται ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Θεοῦ[20] ὡσὰν ἀρχιερεὺς ὅλων τῶν ἀγγέλων. Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι εἰς τὸν παντοκράτορα Θεὸν ἡ προσκύνησις, καὶ ἡ μεγαλωσύνη, καὶ ἡ δόξα, καὶ τῶρα, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1. Λευ. 12, 1 κεξ. **2.** Αρ. 19, 1 κεξ. **3.** Ψλ. 115, 6. **4.** Ψλ. 114, 7. **5.** Ιρμ. 10, 7. **6.** Σολ. 3, 1. **7.** Εξ. 3, 6. **8.** Μτ. 22, 31 - 32. **9.** Λκ. 20, 38. **10.** Δ' Βασ. 13, 21. **11.** Γεν. 50, 1. **12.** Εξ. 13, 19. **13.** Ιησ. 24, 32. **14.** Μτ. 24, 30· Μκ. 13, 26. **15.** Μκ. 16, 19. **16.** Πραξ. 1, 2 κεξ. **17.** Εβρ. 8, 1. **18.** Ψλ. 129, 2. **19.** Ψλ. 109, 1. **20.** Πραξ. 7, 55.

φ.196v /(φ.196v λευκὸν)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.197r /(φ.197r) **Κεφάλαια τοῦ Ζου Βιβλίου.**

Ὅτι δύο εἶναι ἡ στράταις, ἡ μία εἶναι τῆς ζωῆς ἡ φυσική, καὶ ἡ ἄλλη τοῦ θανάτου ἡ ἐξωτερική. Καὶ ὅτι ἡ μὲν στράτα τῆς ζωῆς εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν, ἡ δὲ στράτα τοῦ θανάτου εἶναι ἀπὸ τὴν παράβασιν διὰ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου : α^{ον}.

Ἑρμηνείαις ἠθικαῖς τῶν παραγγελμάτων τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ συμφωνοῦν μὲ τὴν παλαιὰν προσταγὴν τῶν θείων νόμων. Ἐμπόδισμα τοῦ θυμοῦ, τοῦ φθόνου, τῆς πορνείας, τῆς μοιχείας καὶ κάθε ἐμποδισμοῦ ἔργου : β^{ον}.

Ἐμπόδισμα τῆς μαγείας· τοῦ φόνου τῶν παιδίων, τῆς ἐπιορκίας, καὶ τῆς ψευδομαρτυρίας : γ^{ον}.

Ἐμπόδισμα τῆς κακολογίας, τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς ὑποκρίσεως : δ^{ον}.

Ἐμπόδισμα τῆς κακοτροπίας, φιλοπροσωπίας, τοῦ θυμοῦ, τῆς μισανθρωπίας, καὶ τῆς βασκανίας : ε^{ον}.

Διὰ τὴν γητείαν ὁποῦ γίνεται μὲ τὰ ὄρνεα : στ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραπονούμεσθεν, καὶ νὰ εἴμεσθεν αὐθάδεις, καὶ ὑπερήφανοι, καὶ σκληροί : ζ^{ον}.

Διὰ τὴν μακροθυμίαν, καὶ ἀκακίαν, καὶ ἡμερότητα, καὶ ὑπομονήν : η^{ον}.

Ὅτι τοὺς διδασκάλους ὁποῦ μᾶς ἐδίδαξαν τὴν χριστιανωσύνην, πρέπει νὰ τοὺς ἔχωμεν μεγαλητέρους ἀπὸ τοὺς γονεῖς. Διότι οἱ μὲν διδάσκαλοι μᾶς ἐχάρισαν, τὸ νὰ εἴμεσθεν καλοί· οἱ δὲ γονεῖς μᾶς ἐχάρισαν μόνον τὸ εἶναι : θ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ κάμωμεν σχίσματα ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ἁγίους ἀδελφούς, καὶ μάλιστα ὅταν σκανδαλισθοῦν νὰ τοὺς εἰρηνεύσωμεν. Νὰ κρίνωμεν δίκαια, καὶ νὰ μὴ κάμωμεν φιλοπροσωπίαν : ι^{ον}.

Διὰ τὸν ὀλιγόπιστον : ια^{ον}.

Διὰ τὴν εὐεργεσίαν : ιβ^{ον}.

Πῶς πρέπει νὰ κυβερνοῦν οἱ ἀφεντάδες τοὺς δούλους, καὶ πῶς πρέπει

φ.197v /(φ.197v) νὰ ὑποτάσσωνται οἱ δοῦλοι εἰς τοὺς ἀφεντάδες των : ιγ^{ον}.

Διὰ τὴν ὑπόκρισιν, καὶ διὰ τὴν προσοχήν, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τοὺς νόμους. Καὶ διὰ τὴν ἐξομολόγησιν : ιδ^{ον}.

Διὰ τὴν τιμὴν ὁποῦ πρέπει νὰ κάμνωμεν εἰς τοὺς γονεῖς μας : ιε^{ον}.

Διὰ τὴν ὑποταγὴν πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἐξουσιαστάς : ιστ^{ον}.

Διὰ τὴν καθαρὰν συνείδησιν ἐκείνων ὁποῦ προσεύχονται : ιζ^{ον}.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι ἡ στράτα ὁποῦ ἔρχεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀσέβειαν, καὶ παρανομίαν : ιη^{ον}.

Ὅτι μᾶς ἑρμηνεύει ὁ νομοθέτης νὰ μὴ ξεκλίνωμεν ἀπὸ τὴν εὐσέβειαν μήτε δεξιά, μήτε ἀριστερά : ιθ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατηγορήσωμεν κανένα ἀπὸ τὰ πρεπούμενα φαγητά, ἀλλὰ τὰ γευθοῦμεν μὲ εὐχαρίστισιν, καὶ μὲ τάξιν : κ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει νὰ φάγωμεν ἀπὸ τὰ ζῶα ὁποῦ θυσιάζονται εἰς τὰ εἴδωλα : κα^{ον}.

Διάταξις τοῦ Κυρίου, πῶς πρέπει νὰ βαπτίζωμεν, καὶ εἰς ποιουνοῦ θάνατον : κβ^{ον}.

Ποίαις ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος πρέπει νὰ νηστεύσωμεν, καὶ ποίαις δὲν πρέπει, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ; κγ^{ον}.

Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ προσεύχονται τὴν προσευχὴν ὁποῦ μᾶς ἐπαράδωκεν ὁ Κύριος : κδ^{ον}.

Εὐχαριστία μυστική : κε^{ον}.

Εὐχαριστία εἰς τὴν θείαν μετάληψιν : κστ^{ον}.

Εὐχαριστία εἰς τὸ μυστικὸν μῦρον : κζ^{ον}.

Ὅτι δὲν πρέπει χωρὶς διάκρισιν νὰ συγκοινωνήσωμεν μὲ τὸν καθένα : κη^{ον}.

Διάταξις διὰ τὰς καρποφορίας : κθ^{ον}.

φ.198^{r} Πῶς πρέπει νὰ ἑορτάσωμεν τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν τοῦ /(φ.198^{r}) Σωτῆρος Χριστοῦ ὅταν συναχθοῦμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν : λ^{ον}.

Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ χειροτονοῦν : λα^{ον}.

Προλεγόμενα διὰ τὰ μέλλοντα : λβ^{ον}.

Προσευχὴ ὁποῦ φανερώνει πρόνοιαν πολλῶν λογιῶν : λγ^{ον}.

Προσευχὴ ὁποῦ διηγεῖται δημιουργίαν διάφορον : λδ^{ον}.

Προσευχὴ μὲ εὐχαριστίαν, ἡ ὁποία φανερώνει τὴν ἐπιμέλειαν ὁποῦ λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὰ ὄντα : λε^{ον}.

Προσευχὴ ὁποῦ μᾶς ἐνθυμίζει τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔγινε, καὶ ταῖς διάφοραις πρόνοιαις ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἁγίους : λστ^{ον}.

Προσευχὴ ὁποῦ περιέχει ἐνθύμησιν προνοίας, καὶ ἀπαρίθμησιν διαφόρων εὐεργεσιῶν ὁποῦ ἐδόθηκαν εἰς τοὺς ἁγίους μὲ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ : λζ^{ον}.

Προσευχὴ διὰ βοήθειαν τῶν δικαίων : λη^{ον}.

Πῶς πρέπει νὰ σιγουρεύωνται οἱ κατηχούμενοι : λθ^{ον}.

Διάταξις πῶς πρέπει νὰ εὐλογοῦνται οἱ κατηχούμενοι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς εἰς τὴν διδαχήν. Καὶ τί πρέπει νὰ διδάσκωνται : μ^{ον}.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ ἀντάμωσις μὲ τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ : μα^{ον}.

70 Εὐχαριστία διὰ τὸ ἄλειμμα τοῦ μυστικοῦ ἐλαίου : μβ^{ον}.

Εὐχαριστία διὰ τὸ μυστικὸν νερόν : μγ^{ον}.

Εὐχαριστία διὰ τὸ μυστικὸν μῦρον : μδ^{ον}.

Προσευχὴ τῶν νεοφωτίστων : με^{ον}.

Ποίους ἐχειροτόνησαν καὶ ἔστειλαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ εἰς ποίας ἐπαρ-

75 χίας : μστ^{ον}.

Προσευχὴ ταχηνή : μζ^{ον}.

Προσευχὴ βραδυνή : μη^{ον}.

Εὐχὴ διὰ τὸ γεῦμα : μθ^{ον}.

φ.198^{v} /(φ.198^{v} λευκὸν)

φ.199^{r} /(φ.199^{r}) Βιβλίον Ἕβδομον.

Διὰ τὴν πολιτείαν καὶ εὐχαριστίαν. Καὶ διὰ τὴν διδαχὴν τοῦ Χριστοῦ.

Ζ′,α′ Ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς λέγωντας εἰς τοὺς Ἰουδαίους, «ἰδοὺ ἔδωκα ἐμπροστὰ εἰς τὰ πρόσωπά σας τὴν στράταν τῆς ζωῆς, καὶ τὴν στράταν τοῦ θανάτου».[1] Καὶ παρακάτω· «διάλεξε τὴν ζωήν, διὰ νὰ ζήσῃς».[2] Καὶ ὁ Προφήτης Ἠλίας λέγωντας εἰς τὸν λαόν· «ἕως πότε θέλετε κουτζαθῇ καὶ κατὰ τὰ δύο

5 ποδάρια ; Ἂν ὁ Θεὸς εἶναι αὐθέντης σας, πηγαίνετε κατόπι του».[3] Πρεπόντως ἔλεγε καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς· «δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ δουλεύῃ δύο ἀφεντάδες, ἢ τὸν ἕνα θέλει μισήσῃ καὶ τὸν ἄλλον θέλει ἀγαπήσῃ. Ἢ τὸν ἕνα θέλει περιποιηθῇ, καὶ τὸν ἄλλον θέλει καταφρονήσῃ».[4]

1. Δτ. 30, 15. 2. Δτ. 30, 19. 3. Γ′ Βασ. 18, 21. 4. Μτ. 6, 24.

Κεφάλαιον α^{ον}.

Καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθοῦντες τὸν διδάσκαλόν μας Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶναι φύλακας πάντων ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν πιστῶν,[1] λέγομεν· ὅτι δύο στράταις εἶναι, μία τῆς ζωῆς, καὶ μία τοῦ θανάτου. Καὶ ἀναμεταξύ των δὲν ἔχουν καμίαν σύγκρισιν, ὅτι ἡ διαφορὰ εἶναι περισσή,

5 ἢ νὰ εἰποῦμεν καλήτερα, παντάπασιν εἶναι χωρισμέναις. Καὶ ἡ μὲν στράτα τῆς ζωῆς εἶναι φυσική, ἡ δὲ τοῦ θανάτου εἶναι ἐξωτερική. Ὅτι δὲν ἔγινε Ζ′,β′ μὲ τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἐπιβούλου διαβόλου.[2] /(Ζ′,β′). Λοιπὸν α^{η} εἶναι ἡ στράτα τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἐκείνη ὁποῦ λέγει ὁ Νόμος, «νὰ ἀγα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πᾶς τὸν αὐθέντην σου Θεὸν τὸ ἕνα καὶ μόνον μὲ ὅλον τὸν νοῦν σου, καὶ μὲ ὅλην τὴν ψυχήν σου,[3] ἔξω ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἄλλος δὲν εἶναι.[4] Νὰ ἀγαπᾷς καὶ τὸν γείτονά σου ὡσὰν τὸν ἑαυτόν σου».[5] Καὶ «ἐκεῖνο ὁποῦ ἐσὺ δὲν θέλεις φ.199ᵛ νὰ γένῃ εἰς ἐσέ, αὐτὸ μήτε ἐσὺ /(φ.199ᵛ) ἀλλουνοῦ μὴ τὸ κάμῃς.[6] Εὐλογήσετε ἐκείνους ὁποῦ σᾶς καταρῶνται, καὶ προσευχηθῆτε διὰ ἐκείνους ὁποῦ σᾶς ἐνοχλοῦν. Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας.[7] Διότι ἂν ἀγαπᾶτε τοὺς φίλους σας, ποίαν χάριν θέλετε ἔχῃ;[8] Ὅτι καὶ οἱ ἄπιστοι κάμνουν τὸ ἴδιον.[9] Ἐσεῖς ἀγαπήσετε ἐκείνους ὁποῦ σᾶς μισοῦν, καὶ δὲν θέλετε ἀποκτήσῃ ἐχθρόν». Λέγει ἡ Γραφή· «νὰ μὴ μισήσῃς κάθε ἄνθρωπον, μήτε Λἰγύπτιον, μήτε Ἰδουμαῖον»,[10] ὅτι ὅλοι εἶναι ἔργα τοῦ Θεοῦ. Νὰ φύγετε ὄχι τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ταῖς γνώμαις τῶν κακῶν. «Λεῖψε ἀπὸ ταῖς σαρκικαῖς» καὶ κοσμικαῖς «ἐπιθυμίαις».[11] Ἂν σὲ δώσῃ τινὰς μπάτζον «εἰς τὸ δεξιὸν μάγουλον, γύρισε καὶ τὸ ἀριστερό».[12] Ὄχι πῶς ἡ ἐκδίκησις εἶναι κακή, ἀλλὰ καλητέρα εἶναι ἡ ὑπομονή. Λέγει καὶ ὁ Δαβίδ· «ἂν ἐκακοποιοῦσαν ἐκείνους ὁποῦ μὲ ἐκακοποίησαν, ἤθελα ξεπέσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μου ἄδειος».[13] «Ἂν σὲ ἀγγαρεύσῃ τινὰς ἕνα μίλι τόπον, πήγαινε μαζή του δύο μίλια. Καὶ εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ κριθῇ μαζί σου διὰ νὰ πάρῃ τὸ ὑποκάμμισόν σου, δός του καὶ τὸ ζιποῦνί σου».[14] Καὶ πάλιν· «μὴ γυρεύῃς δυναστικῶς ἀπ' ἐκεῖνον ὁποῦ πέρνει τὰ ἐδικά σου. Δῶσε εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ σὲ ζητᾷ».[15] Καὶ πάλιν· «μὴ κλείσῃς τὸ χέρι σου εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ θέλει νὰ δανεισθῇ ἀπὸ λόγου σου».[16] «Ὅτι ὁ δίκαιος ἄνθρωπος ἐλεεῖ καὶ δανείζει».[17] Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ὁποῦ ἀνατέλλει τὸν ἥλιόν του καὶ εἰς τοὺς καλοὺς καὶ εἰς τοὺς κακούς, καὶ βρέχει τὴν βροχήν του καὶ εἰς τοὺς δικαίους καὶ ἀδίκους,[18] ἔτζι θέλει νὰ δώσωμεν εἰς ὅλους ἀπὸ τοὺς κόπους μας. Δίκαιον εἶναι λοιπὸν νὰ δώσωμεν εἰς ὅλους ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας κόπους,[19] καθὼς παραγγέλλει ἡ Γραφή· «τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ τοὺς δικαίους κόπους σου».[20] Πρέπει ὅμως νὰ προτιμήσωμεν τοὺς ἁγίους.

1. Α' Τιμ. 4, 10. **2.** Σολ. 2, 24. **3.** Δτ. 6, 5. **4.** Μκ. 12, 32. **5.** Λευ. 19, 18. **6.** Τωβ. 4, 16. **7.** Μτ. 5, 44. **8.** Λκ. 6, 32. **9.** Μτ. 5, 47· Λκ. 5, 33. **10.** Δτ. 23, 8 - 9. **11.** Α' Πε. 2, 11. **12.** Μτ. 5, 39. **13.** Ψλ. 7, 5. **14.** Μτ. 5, 41 καὶ 40· Λκ. 6, 29, **15.** Λκ. 6, 30. **16.** Μτ. 5, 42· Λκ. 6, 30. **17.** Ψλ. 111, 5. **18.** Μτ. 5, 45. **19.** Πρμ. 3, 9. **20.** Γαϊ. 6, 10.

φ.200ʳ /(φ.200ʳ) Κεφάλαιον βᵒᵛ.

Μὴ φονεύσῃς[1], ἤγουν μὴ φθείρῃς τὸν ὅμοιόν σου ἄνθρωπον, ὅτι χαλνᾷς ἐκεῖνα ὁποῦ ἔγιναν μὲ καλὸν τρόπον. Ὄχι πῶς κάθε φόνος εἶναι κακός, κακὸς εἶναι μόνον ὁ φόνος τοῦ δικαίου, τοῦ δὲ πταίστου ὁ φόνος εἶναι διωρισμένος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μόνον εἰς τοὺς ἐξουσιαστάς. Μὴ μοιχεύσῃς,[2] ὅτι χωρίζεις τὸ ἕνα κορμὶ εἰς δύο. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή, καὶ θέλουν ἦσθαι οἱ δύο εἰς ἕνα κορμί.[3] Ἕνα εἶναι ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα, κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, μὲ τὴν ὁμόνοιαν, μὲ τὴν ἀντάμωσιν, κατὰ τὴν γνώμην, κατὰ τὴν ζωήν, κατὰ τὰ ἤθη. Εἶναι δὲ χωρισμένοι μόνον κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸν ἀριθμόν. Νὰ μὴ φθείρῃς παιδίον.[4] Ὅτι τὸ τοιοῦτον κακὸν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν, καὶ ἐφύτρωσεν ἀπὸ τὰ Σόδομα, τὰ ὁποῖα κατεκάησαν ἀπὸ αἰωνίαν φωτίαν. Ὁ ἀρσενοκοίτης εἶναι «ἐπικατάρατος, καὶ ὅλος ὁ λαὸς θέλει εἰπῇ, ἄμποτες καὶ νὰ γένῃ ἔτζι».[5] Νὰ μὴ πορνεύσῃς. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «νὰ μὴν εἶναι πόρνος ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας».[6] Μὴ κλέψῃς.[7] Ὅτι ὁ Ἄχαρ ἔκλεψεν ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς Ἑβραίους, καὶ εἰς τὴν Ἱεριχὼ τὸν ἐλιθοβόλησαν, καὶ ἀπέθανε.[8] Καὶ ὁ Γιεζεῖ μὲ τὸ νὰ ἔκλεψε, καὶ ἐψεμάτισεν, ἐκληρονόμησε τὴν λέπραν τοῦ Νεεμάν.[9] Καὶ ὁ Ἰούδας κλέπτωντας τὰ ἄσπρα τῶν πτωχῶν,[10] ἐπαράδωκεν εἰς τοὺς Ἑβραίους τὸν Χριστὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης. Καὶ μετανοήσας, ἐκρεμάσθη,[11] καὶ ἔσκασεν εἰς τὴν μέσην, καὶ ἐχύθηκαν ὅλα του τὰ ἔντερα.[12] Καὶ ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ Σαπφείρα ἡ γυναῖκά του, μὲ τὸ νὰ ἔκλεψαν ἐδικά τους ἄσπρα, καὶ ἐδοκίμασαν τὸ πνεῦμα τοῦ θυμοῦ, παρευθὺς ἐθανατώθησαν μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πέτρου τοῦ συναποστόλου μας.[13]

1. Εξ. 20, 15. **2.** Εξ. 20, 13. **3.** Γεν. 2, 24. **4.** Λευ. 18, 22. **5.** Δτ. 27, 15. **6.** Δτ. 23, 17, **7.** Εξ. 20, 14. **8.** Ιησ. 7, 1 κεξ. **9.** Δ' Βασ. 5, 1 κεξ. **10.** Ιω. 12, 6. **11.** Μτ. 27, 5. **12.** Πραξ. 1, 18. **13.** Πραξ. 5, 1.

Ζ',γ' Κεφάλαιον γ^ον.

φ.200^v Νὰ μὴ μαγεύσῃς, νὰ μὴ μαντεύσῃς, ὅτι ἡ Γραφὴ προστάζει·/(φ. 200^v) τοὺς μάγους νὰ μὴ τοὺς ἀφήσετε νὰ ζήσουν.[1] Νὰ μὴ φονεύσῃς τὸ τέκνον σου μέσα εἰς τὴν κοιλίαν. Μήτε νὰ θανατώσῃς τὸ γεννημένον. Κάθε παιδὶ ὁποῦ σχηματισθῇ καὶ πάρῃ ψυχὴν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἂν φονευθῇ ἄδικα, θέλει γένῃ ἐκδίκησις εἰς τὸν φονέα.[2] Νὰ μὴν ἐπιθυμήσῃς τὰ πράγματα τοῦ γειτόνου σου,[3] ἤγουν τὴν γυναῖκά του, ἢ τὸ παιδί του, ἢ τὸ χωράφι του. Νὰ μὴν ὁμόσῃς ψεύματα. Ὅτι ἔχομεν προσταγὴν νὰ μὴν ὁμόσωμεν παντελῶς.[4] Εἰδέμή, κἂν νὰ ὁμνέξωμεν ἀληθινὸν ὅρκον, ὅτι ὅποιος ὁμνέξῃ εἰς τὸν Θεόν, θέλει ἐπαινεσθῇ.[5] Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς,[6] ὅτι ὅποιος συκοφαντεῖ τὸν πτωχόν, παρακινᾷ εἰς θυμὸν τὸν ποιητήν του.[7]

1. Εξ. 22, 18. **2.** Εξ. 21, 23. **3.** Εξ. 20, 17. **4.** Μτ. 5, 34. **5.** Ψλ. 62, 12. **6.** Εξ. 20, 16. **7.** Πρμ. 14, 31.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ′,δ′ Κεφάλαιον δ^ον.

Μὴ κακολογήσῃς, ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «νὰ μὴν ἀγαπᾷς νὰ κακολογήσῃς, διὰ νὰ μὴν ἀφανισθῇς». Μὴν εἶσαι μνησίκακος, ὅτι ἡ στράταις τῶν μνησικάκων καταντοῦν εἰς θάνατον.[1] Νὰ μὴν εἶσαι δίγνωμος, μήτε δίγλωσσος. «Ὅτι παγίδα εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ἐδικά του χείλη».[2] Καὶ πάλιν· «ὁ πολύλογος ἄνθρωπος δὲν θέλει ὀρθοποδίσῃ καὶ προκόψῃ εἰς τὴν γῆν».[3] Ὁ λόγος νὰ μὴν εἶναι μάταιος, «ὅτι διὰ κάθε ἀργὸν λόγον θέλετε δώσῃ λογαριασμόν.[4] Νὰ μὴ ψεματίσῃς»,[5] ὅτι λέγει ὁ Δαβίδ· «ὦ Θεὲ θέλεις ἀφανίσῃ ὅλους ὁποῦ συντυχαίνουν τὸ ψεῦμα».[6] Νὰ μὴν εἶσαι πλεονέκτης, μή τε ἀδικητής. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «ἀλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ κάμνει πλεονεξίαν κακὴν εἰς τὸν γείτονά του».[7]

1. Πρμ. 12, 28. **2.** Πρμ. 6, 2. **3.** Ψλ. 139, 12. **4.** Μτ. 12, 36. **5.** Λευ. 19, 11. **6.** Ψλ. 5, 7. **7.** Αβ. 2, 9.

Ζ′,ε′ Κεφάλαιον ε^ον.

Μὴν εἶσαι ὑποκριτής, διὰ νὰ μὴ βαλθῇς εἰς τὸν τόπον τῶν ὑποκριτῶν.[1] Μὴν εἶσαι κακόγνωμος, μήτε ὑπερήφανος, ὅτι ὁ Θεὸς ἐναντιώνεται τοὺς φ.201^r ὑπερηφάνους.[2] Εἰς τὴν κρίσιν μὴ κά-/(φ.201^r) μῃς φιλοπροσωπίαν, ὅτι ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ.[3] Μὴν ἐχθρεύεσαι ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ ἐλέγξῃς τὸν ἀδελφόν σου, καὶ δὲν θέλεις πάρῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν.[4] Ἔλεγξον τὸν φρόνιμον, καὶ θέλει σὲ ἀγαπήσῃ.[5] Φεῦγε ἀπὸ κάθε κακόν, καὶ ἀπὸ ὅλα ὅσα ὁμοιάζουν μὲ τὸ κακόν. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «ἄπεχε ἀπὸ τὸν δίκαιον ⟨ἄδικον⟩ ἄνθρωπον, καὶ δὲν σὲ πλησιάζει φόβος».[6] Μὴ γίνεσαι θυμώδης, μήτε φθονερός, μήτε βάσκανος, μήτε τρελὸς εἰς τὸν θυμόν, μήτε αὐθάδης, διὰ νὰ μὴ πάθῃς τὰ ὅσα ἔπαθεν ὁ Κάϊν,[7] ὁ Σαούλ, καὶ ὁ Ἰακὼβ ⟨Ἰωάβ⟩. Ὅτι ὁ μὲν Κάϊν ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του τὸν Ἄβελ μὲ τὸ νὰ εὑρέθη πλέον τιμημένος κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὸ νὰ ἐπροτίμησεν ὁ Θεὸς τὴν θυσίαν του. Ὁ δὲ Σαοὺλ ἐκυνηγοῦσε τὸν Δαβίδ, διατὶ ἐνίκησεν ὁ Δαβὶδ τὸν Γολιὰθ τὸν Φιλισταῖον,[8] καὶ τὸν ἐφθόνησε μὲ τὸ νὰ τὸν ἐπαίνεσαν τὰ κορίτζια ὁποῦ ἐχόρευαν. Καὶ ὁ Ἰωὰβ ἐφόνευσε τοὺς δύο στρατηγούς, τὸν Ἀβενὴρ τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ τὸν Ἀμεσσᾶ τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἰούδα.[9]

1. Μτ. 24, 51. **2.** Πρμ. 3, 34· Ιακ. 4, 6. **3.** Δτ. 1, 17. **4.** Λευ. 19, 17. **5.** Πρμ. 9, 8. **6.** Ησ. 54, 14. **7.** Γεν. 4, 11. **8.** Α′ Βασ. 17 καὶ 18. **9.** Γ′ Βασ. 2, 32.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ′,στ′ Κεφάλαιον στ^ον.

Μὴ μεταχειρίζεσαι τὴν διὰ μέσου τῶν ὀρνέων μαντείαν, ὅτι φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν. Λέγει ὁ Προφήτης Σαμουήλ· «ἡ ὀρνεοσκοπία εἶναι ἁμαρτία».[1] Καὶ πάλιν· «νὰ μὴν εἶναι ὀρνεοσκοπία εἰς τὸ γένος τοῦ Ἰακώβ, μήτε μαντεία εἰς τὸ γένος τοῦ Ἰσραήλ».[2] Νὰ μὴ γητεύῃς, μήτε μὲ γητείαις νὰ καθαρίζῃς τὸν υἱόν σου. Νὰ μὴ κάμῃς μαγείαν, ἢ μαντείαν, ἢ ὀρνεοσκοπίαν.[3] Μήτε νὰ μάθῃς κακαῖς μάθησες, ὅτι αὐτὰ ὅλα τὰ ἐμποδίζει ὁ Νόμος. Μὴν ἐπιθυμῇς τὰ βλαβερά, ὅτι θέλεις ξεπέσῃ εἰς ἄμετρα ἁμαρτήματα. Νὰ μὴ συντυχαίνῃς λόγια αἰσχρά, μήτε νὰ ῥίχνῃς τὰ ὀμμάτιά σου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Μὴν εἶσαι μεθυστής, ὅτι ἀπὸ τὰ τέτοια γίνονται ἡ πορνείαις, καὶ ἡ μοιχείαις. Μὴ γίνεσαι φιλάργυρος, διὰ νὰ μὴ δουλεύσῃς τὸν Μαμωνᾶν /(φ. φ.201^v 201^v) ἀντὶς διὰ τὸν Θεόν.[4] Μὴ γίνεσαι κενόδοξος, μήτε μεγαλειωμένος, μήτε νὰ εἶσαι ὑψηλόφρων, ὅτι ἀπὸ ὅλα αὐτὰ γίνονται ἡ ὑπερηφάνειαις. Ἐνθυμήσου ἐκεῖνον ὁποῦ εἶπεν· «ὦ Κύριε δὲν ὑψώθηκεν ἡ καρδία μου, μήτε ἐσυκώθηκαν ὑψηλὰ τὰ ὀμμάτιά μου, μήτε ἐπῆγα εἰς τοὺς μεγάλους, ἢ εἰς τοὺς θαυμαστούς, ὁποῦ εἶναι μεγαλήτεροι ἀπὸ λόγου μου, ἂν δὲν ἐταπεινώνουμουν».[5]

1. Α′ Βασ. 15, 23. **2.** Αρ. 23, 23. **3.** Δτ. 18, 10 - 11· Λευ. 19, 26. **4.** Μτ. 6, 24. **5.** Ψλ. 130, 1 - 2.

Ζ′,ζ′ Κεφάλαιον ζ^ον.

Μὴ γίνεσαι παραπονιάρης, ἐνθυμούμενος τὴν παίδευσιν ὁποῦ ἔπαθαν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπαραπονήθηκαν ἐναντίον τοῦ Μωϋσέως.[1] Μὴν εἶσαι αὐθάδης. Μὴ μελετᾷς τὰ πονηρά. Μὴν εἶσαι σκληρόκαρδος, μήτε θυμώδης, μήτε μικρόψυχος, ὅτι ὅλα αὐτὰ ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς βλασφημίαν. Ἂς εἶσαι ἥμερος ὡσὰν τὸν Μωϋσῆν, καὶ τὸν Δαβίδ,[2] ἐπειδὴ καὶ οἱ ἥμεροι καὶ ταπεινοὶ θέλουν κληρονομήσῃ τὴν γῆν.[3]

1. Αρ. 13 κεξ. **2.** Αρ. 12, 3· Ψλ. 131, 1. **3.** Ψλ. 36, 11· Μτ. 5, 5.

Ζ′,η′ Κεφάλαιον η^ον.

Νὰ γένῃς ὑπομονητικός, ὅτι ὁ τέτοιος εἶναι πολὺς εἰς τὴν γνῶσιν. Καὶ ὁ ὀλιγόψυχος εἶναι πολλὰ ἄγνωστος.[1] Νὰ γένῃς ἐλεήμων, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐλεήμονες εἶναι μακάριοι, διότι θέλουν ἐλεηθῇ καὶ αὐτοί.[2] Ἂς εἶσαι ἄκακος, ἥσυχος, ἀγαθός, νὰ τρέμῃς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.[3] Νὰ μὴν ὑψώσῃς τὸν ἑαυτόν σου καθὼς ὁ φαρισαῖος, ὅτι ὅποιος ὑψώνει τὸν ἑαυτόν του, θέλει καταφρονηθῇ.[4]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

© Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ πάλιν λέγει ἡ Γραφή· «ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ὑψηλὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι συχαμερὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν».[3] Μὴ δώσῃς αὐθάδειαν εἰς τὴν ψυχήν σου, ὅτι ὁ αὐθάδης ἄνθρωπος θέλει πέσῃ εἰς δυστυχίαν.[6] Νὰ μὴ περιπατῇς μὲ τρελούς, ἀλλὰ νὰ περιπατῇς μὲ σοφοὺς καὶ δικαίους. Ὅτι ὅποιος περιπατεῖ μὲ τοὺς τρελούς, θέλει γνωρισθῇ.[7] Τὰ πάθη ὁποῦ σὲ ἔλθουν, νὰ τὰ δεχθῇς φ.202ʳ μὲ χαράν, καὶ ταῖς δυστυχίαις νὰ ταῖς ὑποφέρῃς χωρὶς λύπην, ἰ-/(φ.202ʳ) ξεύρωντας πῶς θέλεις πάρῃ μισθὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, καθὼς ὁ Ἰώβ, καὶ ὁ Λάζαρος.

1. Πρμ. 14, 29. **2.** Μτ. 5, 7. **3.** Ησ. 66, 2. **4.** Λκ. 18, 14. **5.** Λκ. 16, 15. **6.** Πρμ. 13, 17. **7.** Πρμ. 13, 20.

Ζ′,θ′ Κεφάλαιον θ^ον.

Νὰ τιμήσῃς ἐκεῖνον ὁποῦ σὲ διδάσκει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τὸν ἐνθυμηθῇς καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα. Καὶ νὰ τὸν τιμήσῃς ὄχι ὡσὰν αἴτιον τῆς γεννήσεώς σου, ἀλλὰ ὡσὰν πρόξενον τῆς καλῆς σου ζωῆς. Διότι ὁποῦ εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ παρὼν εἶναι καὶ ὁ Θεός. Κάθε ἡμέραν νὰ ζητήσῃς τὸ πρόσωπον τῶν ἁγίων διὰ νὰ ἀναπαυθῇς εἰς τὰ λόγιά τους.

Ζ′,ι′ Κεφάλαιον ι^ον.

Νὰ μὴ κάμῃς σκάνδαλα ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ἁγίους, ἐνθυμούμενος τοὺς Κορείτας.[1] Ὅταν σκανδαλισθοῦν νὰ τοὺς εἰρηνεύσῃς, (ὡς καθὼς ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς) ἀνταμώνοντάς τους μὲ φιλίαν νὰ κρίνῃς δίκαια, ὅτι ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ.[2] Νὰ μὴν ἐντραπῇς, ἀλλὰ νὰ ἐλέγξῃς ἐκεῖνον ὁποῦ σφάλλει, καθὼς ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Μιχαίας τὸν Ἀχαάβ. Καὶ ὁ Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ τὸν Σεδεκίαν, καὶ ὁ Νάθαν τὸν Δαβίδ, καὶ ὁ Ἰωάννης τὸν Ἡρώδην.

1. Αρ. 16, 10. **2.** Δτ. 1, 17.

Ζ′,ια′ Κεφάλαιον ια^ον.

Εἰς τὴν προσευχήν σου νὰ μὴ γίνεσαι δύψυχος, ἤγουν ἀμφίβολος, τάχα σὲ ἀκούει ὁ Θεός, ἢ ὄχι; Ὅτι ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς ἐμὲ τὸν Πέτρον, ὅταν ἐπεριπατοῦσα ἐπάνω εἰς τὴν θάλασσαν, ὀλιγόπιστε εἰς τὶ ἀμφίβαλες;[1] Μὴν ἁπλώνῃς τὸ χέρι σου, ὅταν πέρνῃς, καὶ ὅταν δίδῃς τὸ μαζώνεις.

1. Μτ. 14, 31.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ′,ιβ′ Κεφάλαιον ιβ^ον.

Ἂν ἔχῃς ἄσπρα, δῶσε μὲ τὸ χέρι σου, διὰ νὰ κάμῃς τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου. Διότι ἡ ἁμαρτίαις καθαρίζονται μὲ ταῖς ἐλεημοσύναις, καὶ μὲ τὴν πίστιν.[1] Μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅταν δώσῃς εἰς τὸν πτωχὸν ἐλεημοσύνην, φ.202^v καὶ ὅταν δώσῃς νὰ γογγίζῃς, καὶ θέλεις γνωρίσῃ, ποῖος εἶναι /(φ.202^v) ὁ πληρωτὴς τοῦ μισθοῦ. Ὅτι λέγει ὁ Σολομών· «ἐκεῖνος ὁποῦ ἐλεεῖ τὸν πτωχόν, δανείζει τὸν Θεόν. Καὶ κατὰ τὴν ἐλεημοσύνην του, ἔτζι θέλει τοῦ ἀνταποδοθῇ».[2] Νὰ μὴν ἀποφεύγῃς τὸν πτωχόν, ὅτι «ὅποιος κλείσει τὰ αὐτία του διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ τὸν πτωχόν, καὶ τὸν ἐνδεῇ, καὶ αὐτὸς θέλει παρακαλέσῃ καὶ νὰ μὴν τὸν ἀκούσῃ τινάς».[3] Ὅλα σου τὰ ὑπάρχοντα νὰ τὰ ἔχῃς κοινὰ μὲ τὸν ἀδελφόν σου, καὶ νὰ μὴν εἰπῇς πῶς εἶναι μόνον ἐδικά σου. Ὅτι ἡ ἀπόλαυσις τῶν πραγμάτων ἑτοιμάσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Νὰ μὴ σηκώσῃς τὴν βοήθειάν σου ἀπὸ τὸν υἱόν σου καὶ ἀπὸ τὴν θυγατέρα σου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν νεότητά τους νὰ τοὺς διδάξῃς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Ὅτι λέγει ὁ Σολομών· «παίδευε τὸν υἱόν σου, καὶ θέλεις ἔχῃ διὰ αὐτὸν καλαῖς ἐλπίδες».[4]

1. Πρμ. 16, 6. 2. Πρμ. 19, 17. 3. Πρμ. 21, 13. 4. Πρμ. 19, 18.

Ζ′,ιγ′ Κεφάλαιον ιγ^ον.

Τὸν δοῦλόν σου, ἢ τὴν δουλεύτριάν σου ὁποῦ ἐλπίζουν εἰς τὸν ἴδιον Θεόν, μὴ τοὺς προστάξῃς μὲ πικρίαν καὶ αὐστηρότητα τῆς ψυχῆς σου, μήπως καὶ ἤθελαν στενάξῃ καταπάνω σου, καὶ σὲ ὀργίζεται ὁ Θεός. Καὶ ἐσεῖς οἱ δοῦλοι νὰ ὑποταχθῆτε εἰς τοὺς αὐθεντάδες σας μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ φόβον, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι εἰς ἐσᾶς θεοὶ καὶ νὰ στοχασθῆτε πῶς ὑποτάσσεσθε εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὄχι εἰς τοὺς ἀνθρώπους.[1]

1. Κολ. 3, 23.

Ζ′,ιδ′ Κεφάλαιον ιδ^ον.

Νὰ μισήσῃς κάθε ὑπόκρισιν, καὶ νὰ κάμῃς ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν Θεόν. Νὰ μὴ καταφρονήσῃς ταῖς παραγγελίαις τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ φυλάξῃς ἐκείναις ὁποῦ ἐπῆρες ἀπ᾽ αὐτὸν τὸν Θεόν, καὶ μήτε νὰ ταῖς ὀλιγοστεύσῃς, μήτε νὰ προσθέττῃς ἐπάνω εἰς αὐταῖς. Μὴ προσθέττῃς περισσότερα εἰς τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ μὴ σὲ ἐλέγξῃ, καὶ γίνεσαι ψεύτης. Νὰ ἐξομολογηθῇς ταῖς ἁμαρτίαις σου εἰς τὸν αὐθέντην τὸν Θεόν σου. /(φ.203^r) Καὶ φ.203^r πλέον μὴ προσθέττῃς ἄλλαις ἁμαρτίαις ἐπάνω εἰς ταῖς πρώταις διὰ νὰ ἀπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λαμβάνῃς καλωσύναις ἀπὸ τὸν αὐθέντην καὶ Θεόν σου, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιάν του.[1]

1. Ιεζ. 18, 23· ibid 33, 11· Β' Πε. 3, 9.

Ζ',ιε' Κεφάλαιον ιε^ον.

Νὰ τιμήσῃς τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου,[1] ὡσὰν ὁποῦ αὐτοὶ σὲ ἐγέννησαν, διὰ νὰ γένῃς πολυχρόνιος εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν σοῦ δίδει ὁ Θεός σου.[2] Μὴ παραβλέπῃς τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ τοὺς συγγενεῖς σου. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «τοὺς ἐδικούς σου νὰ μὴ τοὺς παραβλέπῃς».[3]

1. Εξ. 20, 12. 2. Εξ. 20, 12. 3. Ησ. 58, 7.

Ζ',ιστ' Κεφάλαιον ιστ^ον.

Νὰ φοβηθῇς τὸν βασιλέα, ἠξεύρωντας πῶς ἡ χειροτονία του εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν. Τοὺς ἄρχοντάς του νὰ τοὺς τιμήσῃς ὡς ὑπηρέτας Θεοῦ. Διότι εἶναι ἐκδικηταὶ κάθε ἀδικίας.[1] Εἰς τοὺς ὁποίους νὰ πληρώσετε μὲ εὐχαριστίαν δόσιμον, χαράτζι, καὶ κάθε ἄλλο εἰσόδημα.

1. Ρωμ. 13, 4.

Ζ',ιζ' Κεφάλαιον ιζ^ον.

Εἰς τὴν ἡμέραν ὁποῦ κάμνεις κανένα κακόν, νὰ μὴ προσευχηθῇς πριχοὺ νὰ ἐξαλείψῃς τὴν κακίαν σου. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ στράτα τῆς ζωῆς. Ἄμποτες καὶ νὰ εὑρεθῆτε μέσα εἰς αὐτὴν τὴν στράταν διὰ μέσου τοῦ αὐθεντός μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ζ',ιη' Κεφάλαιον ιη^ον.

Ἡ στράτα τοῦ θανάτου εὑρίσκεται εἰς πρᾶξες κακαῖς. Ὅτι εἰς τὴν τέτοιαν στράταν τοῦ θανάτου εὑρίσκεται ἡ ἀλησμονησία τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλὰ κακὰ συντροφιασμένα, καὶ ἀνακατώματα, καὶ σκοτισμοί, καὶ ταραχαί. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα γεννῶνται μοιχείαις, πορνείαις, ἐπιορκίαις, ὄρεξες, παρανομίαις, κλεψίαις, εἰδωλολατρείαις, μαγείαις, μαντείαις, ἁρπαγαῖς, ψευδομαρτυρίαις, ὑπόκρισες, διπλοκαρδίαις, δόλος, ὑπερηφάνεια, κακία, αὐθάδεια, πλεονεξία, φ.203^v ἀσχημολογία, ζηλοφθονία, ὑψη-/(φ.203^v) λοφροσύνη, κενοδοξία, ἀφοβία, δίωξις τοῦ καλοῦ, ἔχθρα τῆς ἀληθείας, ἀγάπη τοῦ ψεύδους, παράβασις τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν τὰ τέτοια, δὲν εἶναι βολετὸν νὰ ἀνταμωθοῦν μὲ τὸ καλόν, μήτε μὲ τὴν δικαίαν κρίσιν. Ἀγρυπνοῦν εἰς τὸ κακόν, καὶ ὄχι εἰς τὸ καλόν. Ἀπ' αὐτοὺς φεύγει ἡ ἡμερότης καὶ ἡ ὑπομονὴ μὲ τὸ νὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀγαποῦν τὰ μάταια, καὶ ζητοῦν ἀνταπόδοσιν,[1] δὲν ἐλεοῦν τὸν πτωχόν, δὲν πονοῦν διὰ τὸν στενοχωρημένον, δὲν γνωρίζουν τὸν ποιητήν τους, φονεύουν τὰ τέκνα τους,[2] φθείρουν τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, μισοῦν τὸν ἐνδεῆ, καταδαμάζουν τὸν στενοχωρημένον, παρακαλοῦν τοὺς πλουσίους, καταφρονοῦν τοὺς πτωχούς, ὅλαις ταῖς ἁμαρτίαις ταῖς κάμνουν. Ὦ τέκνα ἄμποτες καὶ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ κακά.

1. Ψλ. 4, 3· **2.** Σολ. 12, 5· Ησ. 1, 23.

Ζ΄,ιθ΄ Κεφάλαιον ιθ^ον.

Στοχάσου νὰ μὴ σὲ ξεπλανεύσῃ τινὰς ἀπὸ τὴν εὐσέβειαν. Διότι λέγει ἡ Γραφή· «νὰ μὴ ξεκλίνῃς ἀπ' αὐτὴν τὴν εὐσέβειαν μήτε δεξιὰ μήτε ἀριστερά. Διὰ νὰ εὑρεθῇς εἰς ὅλα τὰ πράγματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἂν τὰ κάμῃς»,[1] καὶ δὲν εὐγαίνῃς ἔξω ἀπὸ τὴν ἴσιαν στράταν, δὲν θέλεις ἀσεβήσῃ.

1. Δτ. 5, 32· Ιησ. 1, 7.

Ζ΄,κ΄ Κεφάλαιον κ^ον.

Διὰ τὰ φαγητὰ σὲ λέγει ὁ Κύριος, «νὰ τρῶτε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς».[1] Καὶ πάλι· «νὰ τρῶτε κάθε κρέας ὡσὰν τὰ χόρτα τῆς χλόης, ὅμως τὸ αἷμα νὰ τὸ χύσῃς».[2] «Ὅτι δὲν μολύνουν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνα ὁποῦ σεβαίνουν εἰς τὸ στόμα, ἀμὴ τὸν μολύνουν ἐκεῖνα ὁποῦ εὐγαίνουν ἀπὸ τὸ στόμα».[3] Ὡσὰν ἡ βλασφημίαις, ἡ κατάκρισες, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶναι παρόμοιον. Ἐσὺ «νὰ τρώγῃς τὸν μυελὸν τῆς γῆς»[4] μὲ δικαιοσύνην. Διότι ὅ,τι εἶναι καλόν, εἶναι αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅ,τι εἶναι ἀγαθόν, εἶναι αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ σιτάρι εἶναι φ.204^r διὰ τὰ παλικάρια, /(φ.204^r) καὶ τὸ κρασὶ ὁποῦ εὐωδιάζει, εἶναι διὰ τὰς παρθένους, διότι ποῖος ἄλλος θέλει φάγῃ, ἢ ποῖος ἄλλος θέλει πίῃ, ἔξω ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον;[5] Σὲ ἑρμηνεύει καὶ ὁ σοφὸς Ἔσδρας λέγωντας· πηγαίνετε καὶ φᾶτε παχέα, καὶ πίετε γλυκύσματα, καὶ μὴ λυπᾶσθε.[6]

1. Ησ. 1, 19. **2.** Γεν. 9, 3· Δτ. 15, 23. **3.** Μτ. 15, 11· Μκ. 7, 20 - 23. **4.** Γεν. 45, 18. **5.** Ζαχ. 9, 17· Εκ. 2, 25. **6.** Α΄ Εσδ. 9, 51 - 52.

Ζ΄,κα΄ Κεφάλαιον κα^ον.

Νὰ φύγετε ἀπὸ τὰ κρέατα τῶν ζώων ὁποῦ σφάζονται διὰ τὰ εἴδωλα· (ὅτι αὐτὰ τὰ θυσιάζουν οἱ Ἕλληνες διὰ τιμὴν τῶν δαιμόνων, ἤγουν διὰ ἀτιμίαν τοῦ μόνου Θεοῦ) τὰ ὁποῖα νὰ τὰ φύγετε διὰ νὰ μὴ συγκοινωνῆτε μὲ τοὺς δαίμονας.[1]

1. Α΄ Κορ. 10, 20.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ′,κβ′

Κεφάλαιον κβ^ον.

Διὰ δὲ τὸ βάπτισμα (ὦ ἐπίσκοπε, ἢ ἱερεῦ) ἐδιωρίσαμεν καὶ πρωτήτερον, καὶ τῶρα λέγομεν· ἔτζι νὰ βαπτίσῃς καθὼς ὁ Χριστὸς ἐδιώρισε ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους λέγωντας· «νὰ πηγαίνετε, καὶ νὰ διδάξετε ὅλα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ διδάξετέ τους νὰ φυλάξουν ὅλα ὅσα σᾶς ἐπαράγγειλα».[1] Νὰ τοὺς βαπτίσετε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς ὁποῦ ἔστειλε τὸν υἱόν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἦλθε εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐμαρτύρησε τὸν Χριστόν. Πρῶτα νὰ χρίσῃς τὸν βαπτιζόμενον μὲ ἅγιον ἔλαιον. Ἔπειτα νὰ τὸν βαπτίσῃς εἰς τὸ νερόν. Καὶ τελευταῖον νὰ τὸν βουλλώσῃς μὲ τὸ ἅγιον μῦρον. Διὰ νὰ εἶναι τὸ χάρισμα, συγκοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ δὲ νερὸν σημάδι τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ μῦρον, βοῦλλα τῶν ὑποσχέσεων. Εἰδὲ καὶ δὲν εὑρεθῇ μήτε λάδι, μήτε μῦρον, τὸ νερὸν μόνον εἶναι ἀρκετὸν καὶ διὰ χρίσμα, καὶ διὰ βούλλωμα, καὶ διὰ ὁμολογίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἢ συναποθανόντος μὲ τὸν Χριστόν. Πρωτήτερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἂς νηστεύσῃ ἐκεῖνος ὁποῦ βαπτίζεται. Ὅτι καὶ ὁ Κύριός μας α^ον ἐβαπτίσθη ἀπὸ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἐπεριπάτησεν εἰς τὴν φ.204^v ἔρημον.[2] Ἔπειτα ἐ-/(φ.204^v) νήστευσε σαράντα ἡμέραις, καὶ σαράντα νύκτες.[3] Ἐβαπτίσθη καὶ ἐνήστευσε ὄχι πῶς ἐχρειάζετο αὐτὸς ξέπλυμα, ἢ νηστείαν, ἢ καθαρισμόν, ὁποῦ ἦτον φυσικᾶ καθαρὸς καὶ ἅγιος, ἀλλὰ ἐβαπτίσθη, διὰ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸν Ἰωάννην, καὶ νὰ δώσῃ παράδειγμα εἰς ἡμᾶς. Λοιπὸν ὁ Χριστὸς δὲν ἐβαπτίσθη εἰς τὸ ἐδικόν του πάθος, ἢ εἰς τὸν θάνατόν του, ἢ εἰς τὴν Ἀνάστασίν του, ὅτι κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶχε γένῃ ἀκόμι, ἀλλὰ ἐβαπτίσθη διὰ νὰ μᾶς δείξῃ στράταν, καὶ νὰ μᾶς διορίσῃ τὸ βάπτισμα. Διὰ τοῦτο καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα νηστεύει μὲ ἐξουσίαν ὡς αὐθέντης τοῦ Ἰωάννου. Ἀμὴ ἐκεῖνος ὁποῦ πέρνει τὸ μυστήριον αὐτὸ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, χρεωστᾷ νὰ νηστεύῃ πρότερον, καὶ τότε νὰ βαπτισθῇ. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ συνθάπτεται καὶ συναναστρέφεται μὲ τὸν Χριστόν, ὤντας εἰς τὸ βάπτισμα καὶ τὴν Ἀνάστασιν, δὲν πρέπει νὰ νηστεύῃ καὶ νὰ εἶναι σκυθρωπός. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἐξουσιαστὴς τῆς ἀποφάσεως ἢ τῆς διαταγῆς τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ. Ἐπειδὴ καὶ ὁ μὲν Χριστὸς εἶναι αὐθέντης, ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι ὑπήκοος.

1. Μτ. 28, 19 - 20. 2. Μτ. 3, 13 - 17· ibid. 4, 1. 3. Μτ. 4, 2.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ′,κγ′ Κεφάλαιον κγ^ον.

Ἡ νηστείαις σας ἂς μὴν εἶναι ὡσὰν τῶν ὑποκριτῶν τὴν νηστείαν,[1] ὅτι νηστεύουν τὴν β^αν ἢ τὴν ε^ην, ἀμὴ ἐσεῖς, ἢ καὶ ταῖς πέντε ἡμέραις νὰ νηστεύσετε, ἢ Τετράδα καὶ Παρασκευήν. Ὅτι εἰς μὲν τὴν Τετράδα ἀπεφασίσθη ἡ κρίσις ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ Ἰούδας πέρνωντας ἄσπρα, ὑποσχέθηκε νὰ παραδώσῃ τὸν Χριστόν. Τὴν δὲ Παρασκευὴν νὰ νηστεύσετε, ὅτι εἰς αὐτὴν ἔπαθεν ὁ Κύριός μας τὸ πάθος, καὶ ἐστρώθη ἀπὸ τὸν Πιλάτον τὸν Πόντιον. Τὸ δὲ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν νὰ ἑορτάζετε. Ὅτι τὸ μὲν Σάββατον εἶναι ἐνθύμησις τῆς κοσμοποιΐας, ἡ δὲ Κυριακὴ εἶναι τῆς Ἀναστάσεως. Εἰς ὅλον τὸν χρόνον ἕνα καὶ μόνον Σάββατον πρέπει νὰ φυλάξωμεν, τὸ Μέγα Σάββατον δηλαδή, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς εὑρίσκετο εἰς τὸν τάφον, τὸ ὁποῖον πρέπει φ.205^r νὰ /(φ.205^r) τὸ νηστεύσωμεν, καὶ ὄχι νὰ τὸ ἑορτάσωμεν. Διότι εἰς ὅσον καιρὸν εἶναι ὁ ποιητής μας ὑποκάτω εἰς τὴν γῆν, ἡ πίκρα τοῦ θανάτου εἶναι μεγαλήτερη ἀπὸ τὴν χαρὰν τῆς κοσμοποιΐας, ὅτι ὁ ποιητὴς καὶ κατὰ τὴν φύσιν, καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν εἶναι τιμιώτερος ἀπὸ τὰ ποιήματά του.

1. Μτ. 6, 16.

Ζ′,κδ′ Κεφάλαιον κδ^ον.

Ὅταν προσεύχεσθε μὴ γίνεσθε ὡσὰν τοὺς ὑποκριτάς,[1] ἀλλὰ νὰ προσευχηθῆτε, καθὼς μᾶς ἐπαράγγειλεν ὁ Χριστός εἰς τὸ Εὐαγγέλιον· «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἂς ἁγιασθῇ τὸ ὄνομά σου, ἂς ἔλθῃ ἡ βασιλεία σου, ἂς γένῃ τὸ θέλημά σου, ὡς καθὼς εἰς τὸν οὐρανόν, ἔτσι καὶ εἰς τὴν γῆν. Δός μας σήμερον τὸ ψωμί μας τὸ καθημερινόν, καὶ συγχώρησέ μας τὰ χρέη καὶ ταῖς ἁμαρτίαις μας, καθὼς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν ἐκείνους ὁποῦ μᾶς χρεωστοῦν, καὶ ἐκείνους ὁποῦ σφάλλουν εἰς ἡμᾶς. Καὶ μὴ μᾶς βάλλῃς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαί μας ἀπὸ τὸν πονηρὸν διάβολον. Ὅτι ἐδική σου εἶναι ἡ βασιλεία εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν».[2] Τρεῖς ἡμέραις νὰ προσευχηθῆτε ἔτζι, προετοιμάζοντες τὸν ἑαυτόν σας διὰ νὰ ἀξιωθῆτε νὰ γίνεσθε τέκνα τοῦ αἰωνίου πατρός, διὰ νὰ μὴ τὸν ὀνομάζετε πατέρα σας ἀναξίως, καὶ ὀνειδισθῆτε ἀπ' αὐτόν. Ὡς καθὼς καὶ ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων ὁποῦ ἦτον ἕνα καιρὸν πρωτότοκος, ἄκουσε ἀπὸ τὸν Θεόν· «ἂν εἶμαι ἐγὼ πατέρας σας, ποῦ εἶναι ἡ δόξα μου; Καὶ ἂν εἶμαι αὐθέντης σας, ποῦ εἶναι ὁ φόβος μου;».[3] Ὅτι δόξα τοῦ Πατρὸς εἶναι, καλωσύνη τῶν παιδίων. Καὶ τιμὴ τῶν αὐθεντάδων εἶναι, ὁ φόβος τῶν δούλων. Καθὼς καὶ ἐξεναντίας, ἡ κακία τῶν τέκνων, εἶναι, εἶναι ἀτιμία τοῦ πατρός. Καὶ ἡ ἀφοβία τῶν δούλων, χαλνᾷ τὴν ἐξουσίαν τῶν αὐθεντάδων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι διὰ ἐσᾶς τοὺς Ἰουδαίους βλασφημεῖται τὸ ὄνομά μου εἰς τὰ ἔθνη.[4]

1. Μτ. 6, 5. **2.** Μτ. 6, 9 - 13. **3.** Μαλ. 1, 6. **4.** Ησ. 52, 5.

Ζ΄,κε΄ Κεφάλαιον κε^ον.

Νὰ γίνεσθε πάντοτε εὐχάριστοι ὡσὰν ἐμπιστεμένοι καὶ καλόγνωμοι δοῦ-
φ.205^v λοι. Διὰ μὲν τὴν ἁγίαν μετάληψιν λέγοντες ἔτζι· σὲ εὐχαρι-/(φ.205^v) στοῦ-
μεν ὦ πάτερ ἡμῶν καὶ Θεὲ διὰ τὴν ζωὴν ὁποῦ μᾶς ἐφανέρωσες διὰ μέσου
τοῦ υἱοῦ σου τοῦ Ἰησοῦ. Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἔκαμες τὰ πάντα, καὶ ἐπιμε-
λῆσαι ὅλους. Τὸν ὁποῖον τὸν ἔστειλες εἰς τὸν κόσμον νὰ γένῃ ἄνθρωπος διὰ
τὴν σωτηρίαν μας. Καὶ ἔδωκες θέλημα νὰ παιδευθῇ καὶ νὰ ἀποθάνῃ. Καὶ
ὕστερα τὸν ἀνέστησες, καὶ ἠθέλησες νὰ τὸν δοξάσῃς, καὶ τὸν ἐκάθισες ἀπὸ
τὰ δεξιά σου μέρη. Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἔταξες εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνάστασιν
τῶν νεκρῶν. Ἐσὺ δέσποτα παντοκράτορ αἰώνιε Θεέ, καθὼς ἐτοῦτο ἦτον
διασκορπισμένον, καὶ ἐμαζώχθη, καὶ ἔγινεν ἕνα ψωμί. Τὸν ὅμοιον τρόπον
συμμάζωξε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν βασιλείαν σου ἀπὸ τὰ ἄκρα τῆς γῆς.
Ἀκόμι σὲ εὐχαριστοῦμεν ὦ πάτερ διὰ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὁποῦ ἐχύθη διὰ λόγου μας, καὶ διὰ τὸ τίμιον σῶμά του. Εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου
Χριστοῦ προσφέρομεν τοῦτα τὰ δῶρα, καθὼς αὐτὸς ὁ ἴδιος μᾶς ἐπαράγγειλε
νὰ σημαίνωμεν τὸν θάνατόν του.[1] Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Χριστοῦ εἶναι εἰς
ἐσένα ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Κανένας ἀπὸ τοὺς ἀβαπτίστους νὰ μὴ
τρώγῃ ἀπ' αὐτὰ τὰ μυστήρια, ἀλλὰ μόνον ὅσοι ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸν θάνα-
τον τοῦ Χριστοῦ. Εἰδὲ καὶ κανένας ἀβάπτιστος κρύψῃ τὸν ἑαυτόν του καὶ
μεταλάβῃ, τρώγει κρῖμα αἰώνιον. Διότι μὴ ὤντας ἀπὸ τὴν πίστιν τοῦ Χρι-
στοῦ, ἐμετάλαβεν (εἰς τιμήν του) ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἦτον νόμιμον νὰ μετα-
λάβῃ. Εἰδὲ καὶ μεταλάβῃ τινὰς ἀπὸ ἀνιξευρίαν, τὸ ὀγληγορώτερον νὰ τὸν
στερεώσετε, καὶ νὰ τὸν διδάξετε, διὰ νὰ μὴν εὔγῃ ἔξω καταφρονητὴς τῶν
μυστηρίων.

1. Α΄ Κορ. 11, 26.

Ζ΄,κστ΄ Κεφάλαιον κστ^ον.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν μετάληψιν νὰ εὐχαριστᾶτε τοιούτης λογῆς, εὐχαρι-
στοῦμεν σοι ὦ Θεέ, καὶ ὑπὲρ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, διὰ τὸ ἅγιον σου
ὄνομα ὁποῦ ἐπροξένησες εἰς ἡμᾶς. Καὶ διὰ τὴν γνῶσιν, καὶ πίστιν, καὶ ἀγά-
πην, καὶ ἀθανασίαν, ὁποῦ ἔδωκες εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ παιδός σου Ἰησοῦ.
φ.206^r Ἐσὺ αὐ-/(φ.206^r) θέντα Θεὲ παντοκράτορ ὁ Θεὸς τῶν ὅλων ἔκτισες τὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κόσμον, καὶ ὅσα εὑρίσκονται εἰς τὸν κόσμον, διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐφύτευσες τὸν Νόμον εἰς ταῖς ψυχαῖς μας, καὶ ἡτοίμασες διὰ τοὺς ἀνθρώπους τὴν τροφήν τους. Ὦ Θεὲ τῶν ἁγίων καὶ ἀκατηγορήτων πατέρων, πατέρων μας, τοῦ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ,[1] τῶν ἐμπιστεμένων δούλων σου. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι Θεὸς δυνατός, ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς εἰς ταῖς ὑπόσχεσές σου. Ἐσὺ ὁποῦ ἀπέστειλες εἰς τὴν γῆν Ἰησοῦν τὸν Χριστόν σου νὰ συναναστραφῇ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὡσὰν ἄνθρωπος, ὁποῦ ἦτον Θεὸς λόγος καὶ ἄνθρωπος. Καὶ νὰ ἀφανίσῃ τὴν πλάνην τῆς ἀσεβείας σύῤῥιζα. Ἐσὺ καὶ τῶρα διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐνθυμήσου ἐτούτην τὴν ἁγίαν σου Ἐκκλησίαν. Τὴν ὁποίαν οἰκειοποιήθηκες μὲ τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου.[2] Καὶ ἐλευθέρωσέ την ἀπὸ κάθε κακόν,[3] καὶ τελείωσέ την εἰς τὴν ἀγάπην σου, καὶ εἰς τὴν ἀλήθειάν σου. Καὶ περιμάζωξε ὅλους ἡμᾶς εἰς τὴν ἐδικήν σου βασιλείαν, τὴν ὁποίαν ἑτοίμασες διὰ λόγου μας, ἡ ὁποία εἶναι τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἦλθε.[4] Ἂς εἶναι ὕμνος καὶ δοξολογία εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Δαβίδ· εὐλογημένος ἐκεῖνος ὁποῦ ἔρχεται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.[5] Θεὸς καὶ αὐθέντης εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐφάνη εἰς ἡμᾶς ἄνθρωπος μὲ κορμί.[6] Ἂν εἶναι κανένας ἅγιος, ἂς ἔλθῃ εἰς τὴν μετάληψιν. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι ἅγιος, ἂς γένῃ διὰ μέσου τῆς μετανοίας. Ἐσεῖς οἱ ἐπίσκοποι παρακινήσετε καὶ τοὺς ἱερεῖς σας νὰ εὐχαριστοῦν.

1. Ἐξ. 3, 16. **2.** Πραξ. 2, 28. **3.** Μτ. 6, 13. **4.** Α′ Κορ. 16, 22. **5.** Μτ. 21, 9· Μκ. 11, 10. **6.** Α′ Τιμ. 3, 16.

Ζ′,κζ′ Κεφάλαιον κζ^ον.

Διὰ δὲ τὸ μῦρον νὰ εὐχαριστήσετε μὲ ἐτοῦτον τὸν τρόπον· εὐχαριστοῦμέν σε Θεὲ ποιητὰ τῶν ὅλων, καὶ διὰ τὴν εὐωδίαν τοῦ μύρου, καὶ διὰ τὸν ἀθάνατον αἰῶνα, τὸν ὁποῖον ἐφανέρωσες εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου Ἰησοῦ τοῦ παιδός σου. Ὅτι ἐδική σου εἶναι ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Ὅποιος ἔλθῃ καὶ εὐχαριστᾷ τοιουτοτρόπως, νὰ τὸν δεχθῆτε ὡς μαθητὴν τοῦ φ.206^v Χριστοῦ. Εἰδὲ καὶ κηρύξῃ ἄλλην /(φ.206^v) διδαχὴν ἔξω ἀπὸ ἐκείνην ὁποῦ σᾶς ἐπαράδωκεν ὁ Χριστὸς διὰ μέσου ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὸν τοιοῦτον νὰ μὴ δώσετε ἄδειαν νὰ εὐχαριστῇ. Διότι ὁ τοιοῦτος ὑβρίζει τὸν θάνατον, παρὰ ὁποῦ τὸν δοξάζει.

Ζ′,κη′ Κεφάλαιον κη^ον.

Κάθε ἕνας ὁποῦ ἔρχεται πρὸς ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους, α^ον νὰ τὸν δοκιμάζετε, καὶ ἔτζι νὰ τὸν δεχθῆτε. Ἔχετε γνῶσιν, καὶ ἠμπορεῖτε νὰ γνωρίσετε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν δεξιάν, ἢ τὴν ἀριστεράν,[1] καὶ ἠμπορεῖτε νὰ διακρίνετε τοὺς ψευδοδιδασκάλους ἀπὸ τοὺς ἀληθινοὺς διδασκάλους. Ὅμως ὅταν ἔλθῃ πρὸς ἐσᾶς ὁ διδάσκαλος, μὲ ὅλην σας τὴν ψυχὴν νὰ τοῦ δώσετε τὰ χρειαζόμενα. Εἰς δὲ τὸν ψευδοδιδάσκαλον, τὰ μὲν χρειαζόμενα νὰ δώσετε, τὴν δὲ πλάνην του νὰ μὴ τὴν δεχθῆτε, μήτε νὰ προσευχηθῆτε μαζί του, διὰ νὰ μὴ μολύνεσθε καὶ ἐσεῖς μὲ τοῦ λόγου του. Ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐσᾶς κανένας προφήτης ἀληθινός, ἢ διδάσκαλος, πρέπει νὰ τὸν θρέψετε ὡς ὑπηρέτην[2] τοῦ λόγου τῆς δικαιοσύνης.

1. Ἰω. 4, 11. 2. Μτ. 10, 10.

Ζ',κθ' Κεφάλαιον κθ^ον.

Νὰ δώσῃς εἰς τοὺς ἱερεῖς ὦ χριστιανὲ κάθε πρωτοφανήσιμον ἀπὸ τὰ γεννήματά σου, ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ ἀλῶνί σου, ἀπὸ τὰ βόδια, καὶ ἀπὸ τὰ πρόβατα,[1] διὰ νὰ εὐλογηθοῦν αἱ ἀποθῆκαι, καὶ τὰ ἀμπάριά σου, καὶ οἱ καρποὶ τῆς γῆς σου. Καὶ νὰ στερεωθῇς μὲ σιτάρι καὶ κρασὶ καὶ λάδι. Καὶ νὰ αὐξηθοῦν τὰ ἀγελάδιά σου, καὶ τὰ κοπάδια τῶν προβάτων σου,[2] ὅλα τὰ δέκατα νὰ δώσῃς εἰς τὸν ὀρφανόν, καὶ τὴν χήραν, καὶ εἰς τὸν πτωχόν, καὶ εἰς τὸν ξένον. Κάθε πρωτοφανήσιμον τῶν ζεστῶν ψωμίων, ἢ τοῦ πυθαρίου, ὁποῦ ἔχει τὸ κρασί, ἢ τὸ λάδι, ἢ τὸ μέλι, ἢ τὰ πρωτοφανήσιμα τῶν καρπῶν τῶν δένδρων σου, καὶ τοῦ σταφυλίου, καὶ τῶν ἄλλων σου πραγμάτων νὰ δώσῃς φ.207^r εἰς τοὺς /(φ.207^r) ἱερεῖς. Ἀπὸ ἄσπρα καὶ φορέματα, καὶ ἄλλα σου κτήματα, νὰ δώσῃς εἰς τὸν ὀρφανόν, καὶ εἰς τὴν χήραν.

1. Πρβλ. Αρ. 18, 8 κεξ. 2. Πρβλ. Δτ. 7, 13· ibid. 28, 4 - 5.

Ζ,'λ' Κεφάλαιον λ^ον.

Εἰς τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν τοῦ Κυρίου, ἤγουν τὴν Κυριακήν, νὰ μαζωχθῆτε πάντοτε καὶ νὰ εὐχαριστᾶτε, καὶ νὰ δοξολογᾶτε τὸν Θεὸν διὰ ταῖς καλωσύναις ὁποῦ σᾶς ἐκάμαμεν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, καὶ σᾶς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν ἀγνωσίαν ὁποῦ δὲν ἐγνωρίζετε τὸν Θεόν, ὁποῦ σᾶς ἠλευθέρωσε ἀπὸ τὴν πλάνην, καὶ ἀπὸ τὰ δεσμά, διὰ νὰ εἶναι ἡ Θυσία σας ἀκατηγόρητος καὶ εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ εἶπε διὰ τὴν οἰκουμενικήν του Ἐκκλησίαν. Ὅτι «εἰς κάθε τόπον θέλει προσφερθῇ εἰς ἐμὲ θυμίαμα καὶ Θυσία καθαρά, ὅτι ἐγὼ εἶμαι μεγάλος βασιλεύς, (λέγει ὁ παντοκράτωρ Θεὸς) καὶ τὸ ὄνομά μου εἶναι θαυμαστὸν εἰς τὰ ἔθνη».[1]

1. Μαλ. 1, 11 καὶ 14.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ',λα' Κεφάλαιον λα^ον.

Νὰ ἐκλέξετε ἐπισκόπους ἀξίους τοῦ Θεοῦ, καὶ ἱερεῖς, καὶ διακόνους ἄνδρας εὐλαβεῖς, δικαίους, ἥμερους, ὄχι φιλαργύρους, φίλους τῆς ἀληθείας, δοκιμασμένους, καθαρούς, ἀφιλοπροσώπους, νὰ ἠμποροῦν νὰ διδάξουν τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας. Νὰ εἶναι ὀρθοὶ εἰς τὰ δόγματα τοῦ Χριστοῦ.[1] Καὶ ἐσεῖς νὰ τοὺς τιμᾶτε ὡσὰν πατέρες, ὡσὰν ἐξουσιαστάς, ὡσὰν εὐεργέτας, ὡς αἰτίους τῆς εὐεργεσίας σας. Νὰ ἐλέγξετε ἕνας τὸν ἄλλον σας ὄχι μὲ θυμόν, ἀλλὰ μὲ ὑπομονήν, μὲ ἀγαθωσύνην, καὶ μὲ εἰρήνην. Νὰ φυλάξετε ὅλα ὅσα σᾶς ἐπρόσταξεν ὁ Κύριός μας Χριστός. Ἂς ἦσθε ἔξυπνοι διὰ τὴν ζωήν σας.[2] Ἂς εἶναι ἡ μέση σας ζωσμένη, καὶ τὰ λιχνάρια ἀναμμένα. Καὶ ἐσεῖς νὰ ἦσθε ὅμοιοι μὲ ἀνθρώπους ὁποῦ ἀπαντυχαίνουν τὸν αὐθέντην τους πότε νὰ ἔλθῃ, τὸ βράδυ, ἢ τὸ ταχύ, ἢ ὅταν φωνάζουν οἱ πετεινοί, ἢ τὰ μεσάνυκτα.
φ.207^v Ὅτι εἰς τὴν ὥραν /(φ. 207^v) ὁποῦ δὲν ἀπαντυχαίνουν, θέλει ἔλθῃ ὁ αὐθέντης τους. Καὶ ἂν τὸν ἀνοίξουν, καλότυχοι εἶναι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, ὅτι εὑρέθηκαν ἔξυπνοι. Διὰ τοῦτο ὁ αὐθέντης τους θέλει περιζωσθῇ μὲ μανδῆλι, καὶ θέλει τοὺς βάλει νὰ καθίσουν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ μέσον, θέλει τοὺς ὑπηρετήσῃ.[3] Ἐγκρατευθῆτε[4] λοιπὸν καὶ προσευχηθῆτε, διὰ νὰ μὴ κοιμηθῆτε εἰς θάνατον.[5] Ὅτι ἐὰν εἰς τὸ τέλος σας ἠθέλετε ξεπέσει ἀπὸ τὴν πίστιν τὴν ἀληθινήν, δὲν θέλουν σᾶς ὠφελήσει τὰ πρωτητερινά σας κατορθώματα.

1. Πρβλ. Β' Τιμ. 2, 15. **2.** Μτ. 24, 42. **3.** Μκ. 13, 35· Λκ. 12, 35 - 37. **4.** Πρβλ. Α' Τιμ. 5, 6. **5.** Πρβλ. Μτ. 26, 41.

Ζ',λβ' Κεφάλαιον λβ^ον.

Εἰς ταῖς ὑστεριναῖς ἡμέραις θέλουν περισσεύσῃ οἱ ψευδοπροφῆται, καὶ χαλασταὶ τῶν θεϊκῶν λόγων. Καὶ τὰ πρόβατα θέλουν μεταγυρίσῃ εἰς λύκους, καὶ ἡ ἀγάπη εἰς μῖσος. Ὅτι μὲ τὸ νὰ περισσεύσῃ ἡ κακία, θέλει ψυχρανθῇ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.[1] Καὶ θέλουν μισήσῃ, καὶ διώξῃ, καὶ προδώσῃ οἱ ἄνθρωποι ἕνας τὸν ἄλλον τους. Καὶ τότε θέλει φανῇ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας ὁποῦ νὰ πλανᾷ τὸν κόσμο, ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ ψεύδους. Τὸν ὁποῖον θέλει τὸν φονεύσῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ στόματός του. Ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ τὰ χείλη του σκοτώνει τὸν ἀσεβῆ. Καὶ πολλοὶ θέλουν σκανδαλισθῇ δι' αὐτόν.[2] Ἐκεῖνοι δὲ ὁποῦ ὑπομένουν ἕως τὸ τέλος, αὐτοὶ θέλουν σωθῇ.[3] Καὶ τότε θέλει φανῇ τὸ σημάδι τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν οὐρανόν.[4] Ἔπειτα θέλει ἀκουσθῇ φωνὴ τῆς τρουμπέτας διὰ μέσου τοῦ Ἀρχαγγέλλου.[5] Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ γίνεται ἡ ἀνάστασις τῶν κεκοιμημένων. Καὶ τότε θέλει ἔλθῃ ὁ Κύριος,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ μαζί του ὅλοι οἱ ἅγιοι[6] μὲ ἀνεμοταραχὴν ἐπάνω εἰς τὰ σύννεφα[7] μὲ τὰ τάγματα τῶν ἀγγέλων, καθήμενος ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείας του, διὰ νὰ καταδικάσῃ τὸν κοσμοπλάνον διάβολον, καὶ νὰ πληρώσῃ τὸν καθένα φ.208ʳ κατὰ τὰ ἔργα του.[8] Τότε /(φ. 208ʳ) οἱ μὲν κακοὶ θέλουν ὑπάγῃ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Οἱ δὲ δίκαιοι εἰς τὴν αἰώνιον ζωήν,[9] διὰ νὰ κληρονομήσουν ἐκεῖνα ὁποῦ μήτε ὀμμάτι τὰ ἴδε, μήτε αὐτὶ τὰ ἄκουσε, μήτε καρδία ἀνθρώπου ἐσυλλογίσθη ἐκεῖνα ὁποῦ ἑτοίμασεν ὁ Θεὸς διὰ ἐκείνους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦν.[10] Καὶ θέλουν χαρῇ οἱ δίκαιοι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ χαρίζεται διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ ἀξιωθήκαμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, ἂς τὸν παρακαλέσωμεν μὲ συχνὴν παρακάλεσιν λέγοντες:

1. Μτ. 24, 12. **2.** Ησ. 11, 4· Β′ Θεσ. 2, 8. **3.** Μτ. 24, 13. **4.** Μτ. 24, 30. **5.** Μτ. 24, 31· Α′ Θεσ. 4, 16. **6.** Ζαχ. 14, 5. **7.** Μτ. 24, 30. **8.** Ρωμ. 2, 6. **9.** Μτ. 25, 46. **10.** Α′ Κορ. 2, 9.

Ζ′,λγ′ Κεφάλαιον λγ^ον.

Ὦ βασιλεῦ τῶν θεῶν αἰώνιε σῶτερ ἡμῶν, ὁποῦ εἶσαι μόνος παντοκράτωρ Κύριος, ὁ Θεὸς πάντων τῶν ὄντων[1], καὶ Θεὸς τῶν ἀκατηγορήτων καὶ ἁγίων πατέρων μας,[2] καὶ ἐκείνων ὁποῦ ἦσαν πρωτήτεροί μας, ὁ Θεὸς τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ, καὶ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ ἐλεήμων καὶ εὔσπλαγχνος, ὁ ὑπομονητικὸς καὶ πολυέλεος.[3] Εἰς τὸν ὁποῖον φαίνονται ὅλαις ἡ καρδίαις γυμναῖς, καὶ ξεσκεπάζεται κάθε κρυφὸς συλλογισμός. Εἰς ἐσένα φωνάζουν ἡ ψυχαῖς τῶν δικαίων. Εἰς ἐσένα ἐλπίζουν ἡ ἐλπίδες τῶν ἁγίων. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι πατέρας τῶν καλῶν, καὶ ἀκούεις ἐκείνους ὁποῦ σὲ παρακαλοῦν μὲ δικαιοσύνην. Ἐσὺ ὁποῦ ἠξεύρεις καὶ ταῖς μυστικαῖς δέησες, ὅτι ἡ πρόνοιά σου φθάνει καὶ ἕως εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐξετάζεις τὴν γνώμην τοῦ καθενὸς διὰ μέσου τῆς συνειδήσεώς του. Εἰς κάθε κλίμα τῆς οἰκουμένης ἀνεβάζεται εἰς ἐσὲ θυσία διὰ μέσου τῆς προσευχῆς καὶ τῶν λόγων. Ἐσὺ ὁποῦ τοῦτον τὸν αἰῶνα τὸν ἔστησες ἀγῶνα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἄνοιξες εἰς ὅλους τὴν θύραν τῆς ἐλεημοσύνης. Καὶ μὲ τὴν ἔμφυτον γνῶσιν, καὶ μὲ τὴν φυσικὴν κρίσιν, φ.208ᵛ καὶ διὰ μέσου τῆς ἑρμηνείας τοῦ νόμου ἐφα-/(φ.208ᵛ) νέρωσες εἰς τὸν κάθε ἄνθρωπον, πῶς ἡ ἀπόκτησις τοῦ πλούτου δὲν εἶναι αἰώνιος. Ἡ εὐμορφία δὲν εἶναι παντοτεινή. Ἡ δύναμις τῆς ἀνδρείας εὔκολα ἀφανίζεται, καὶ ὅλα εἶναι καπνὸς καὶ ματαιότης,[4] καὶ ἀπομένει μόνον ἡ ἀνυπόκριτος καὶ καθαρὰ συνείδησις τῆς πίστεως, καὶ διὰ μέσου τῶν οὐρανῶν ἀνεβαίνει εἰς ἐσὲ μὲ ἀλήθειαν, καὶ ἀπολαμβάνει τὴν δεξιὰν τῆς μελλούσης χαρᾶς. Καὶ πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ ἡ ὑπόσχεσις τῆς μελλούσης ζωῆς, αὐτὴ ἡ ψυχὴ μεγαλώνεται, καὶ χαίρεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὲ τὴν καλὴν ἐλπίδα. Ὅτι ὁ προπάτωρ ἡμῶν Ἀβραὰμ α^ον ἐπιμελήθη τὴν στράταν τῆς ἀληθείας, ἔπειτα τὸν ὡδήγησες μὲ τὸ ὅραμα καὶ τὸν ἐδίδαξες τί εἶναι ἐτοῦτος ὁ κόσμος. Καὶ πρὸ τοῦ νὰ πιστεύσῃ σὲ ἐγνώρισε. Καὶ ἀφ' οὗ ἐγνώρισεν, ἐπίστευσε, καὶ εἰς τὴν πίστιν ἀκολούθησεν ἡ συμφωνία, καὶ ἡ ὑπόσχεσις. Καὶ εἶπες πρὸς αὐτόν· «θέλω κάμῃ τὸ σπέρμα σου ὡσὰν τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡσὰν τὴν ἄμμον ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης».[5] Ἀκόμι τὸν ἔδωκες καὶ τὸν Ἰσαάκ, τὸν ὁποῖον τὸν ἤξαιρες πῶς εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν πατέρα του κατὰ τὴν πολιτείαν, καὶ ὠνομάσθηκες Θεός του, λέγωντας· «θέλω ἦσθαι Θεός σου. Καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐσὲ θέλω ἦσθαι Θεὸς καὶ τοῦ σπέρματός σου».[6] Καὶ εἰς τὸν πατέρα μας τὸν Ἰακὼβ ὅταν ἐπήγαινεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἔδειξες τὸν Χριστόν σου, καὶ διὰ μέσου αὐτουνοῦ εἶπες πρὸς τὸν Ἰακώβ· «ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι μὲ λόγου σου, καὶ θέλω σὲ αὐξήσῃ κατὰ πολλά, καὶ θέλω σὲ πληθύνῃ».[7] Ἔτζι εἶπες καὶ εἰς τὸν Μωϋσῆν τὸν ἐμπιστεμένον καὶ ἅγιον δοῦλόν σου ὅταν τὸν ἐφανερώθηκες εἰς τὴν βάτον. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ὤν, αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομά μου τὸ παντοτεινόν, καὶ ἐνθύμησις εἶναι εἰς τὰς γενεὰς τῶν γενεῶν».[8] Ἐσὺ ὦ βοηθὲ τοῦ γένους | τοῦ γένους | τοῦ Ἀβραὰμ εἶσαι εὐλογημένος εἰς τοὺς αἰῶνας.

1. Εσθ. 4, 17. **2.** Εξ. 3, 16. **3.** Ιλ. 2, 13. **4.** Ἐκ. 1, 2· Ιακ. 4, 14. **5.** Γεν. 13, 16· ibid. 22, 17. **6.** Γεν. 17, 7· ibid. 26, 3. **7.** Γεν. 28, 15· ibid. 48, 4. **8.** Εξ. 3, 14 καὶ 16.

Ζ',λδ' Κεφάλαιον λδ^ον.

Εὐλογημένος εἶσαι Θεὲ βασιλεῦ τῶν αἰώνων,[1] ἐσὺ ὁποῦ ἔκαμες ὅλα διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν διὰ μέσου αὐτοῦ ἐστόλισες τὰ ἀστόλιστα. Ἐσὺ ὁποῦ μὲ τὸ στερέωμα ἐχώρισες τὰ νερὰ ἀπὸ τὰ νερά. Καὶ ἔβαφ.209^r /(φ.209^r) λες εἰς αὐτὰ τὰ νερὰ πνεῦμα ζωογονητικόν. Ἐσὺ ὁποῦ ἐστερέωσες τὴν γῆν, καὶ ἐξάπλωσες τὸν οὐρανόν, καὶ ἐστόλισες τὴν θαυμαστὴν τάξιν τοῦ καθενὸς τῶν κτισμάτων. Ὅτι μὲ τὴν ἐδικήν σου δύναμιν (ὦ αὐθέντα Θεὲ) λαμπρύνεται ὁ κόσμος. Καὶ ὁ οὐρανὸς καρφωμένος ὡσὰν καμάρα[2] ἐστολίσθη μὲ τὰ ἄστρα διὰ παρηγορίαν τοῦ σκότους. Τὸ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἔγιναν διὰ τὴν γέννησιν τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν καρπῶν. Καὶ ἡ σελήνη αὐξάνουσα ἢ ὀλιγοστεύουσα κάμνει τὴν μεταβολὴν τῶν καιρῶν, καὶ ὠνομάζετο ἡ νύκτα καὶ ἡ ἡμέρα. Καὶ τὸ στερέωμα ἐφαίνετο εἰς τὴν μέσην τῶν ὑδάτων. Καὶ εἶπες νὰ μαζωχθοῦν τὰ νερά, καὶ νὰ φανῇ ἡ ξηρά.[3] Καὶ τὴν θάλασσαν αὐτὴν πῶς ἤθελεν ἠμποροῦσε τινὰς νὰ τὴν διηγηθῇ καταλεπτῶς; Ἡ ὁποία ἔρχεται ἀπὸ τὸ πέλαγος μὲ μεγάλον θυμόν, ἔπειτα μὲ τὴν προσταγήν σου ἐμποδίζεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ τὴν ἄμμον, καὶ γυρίζει ὀπίσω. Ἐπειδὴ καὶ ἔτζι ἐπρόσταξες, εἰς αὐτὴν τὴν ἄμμον νὰ συντρίβωνται τὰ κύματά της.[4] Ἔκαμες τὴν θάλασσαν περιπατὴν εἰς ζῶα μικρὰ καὶ μεγάλα, καὶ εἰς καράβια.[5] Ἔπειτα ἐπρασίνιζεν ἡ γῆ καὶ ἐζωγραφίζετο μὲ διάφορα λουλούδια, καὶ μὲ διάφορα δένδρα. Καὶ οἱ λαμπρότεροι φωστῆρες οἱ θρεπτικοὶ τῶν δένδρων, καὶ τῶν χόρτων φυλάττουν ἀμετασάλευτον τὴν πολυχρόνιόν τους κυβέρνησιν, καὶ παντελῶς δὲν παραβαίνουν τὴν προσταγήν σου, ἀλλὰ ὅπου προστάξῃς ἐκεῖ ἀνατέλλουν καὶ βασιλεύουν διὰ νὰ σημαδεύουν καιροὺς καὶ χρόνους, καὶ ἀλλάζουν τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἔπειτα ἔγιναν τὰ διάφορα γένη τῶν ζώων, ὅσα εἶναι εἰς τὴν ξηράν, ὅσα εἶναι εἰς τὰ νερά, ὅσα εἰς τὸν ἀέρα, ὅσα ζοῦν εἰς τὸ νερὸν καὶ εἰς τὴν ξηράν. Καὶ ἡ τελευταία σοφία τῆς προνοίας δίδει εἰς τὸ καθένα τὴν πρέπουσαν ἐπιμέλειαν. Διότι ὡς καθὼς ἡ σοφία σου ἠμπόρεσε νὰ κάμῃ τόσα γένη τῶν ζώων, ἔτζι ἐδιώρισε καὶ διάφορον ἐπιμέλειαν διὰ τὸ καθένα. Καὶ ὕστερα ἀπὸ ὅλα τὰ ποιήματά σου μὲ τὴν σοφίαν σου ἔκαμες τὸ λογικὸν ζῶον πολίτην τοῦ κόσμου, διορίζωντας καὶ λέγωντας· ἂς κάμωμεν ἄνθρωπον
φ.209ᵛ ὡσὰν τὴν /(φ.209ᵛ) ἐδικήν μας εἰκόνα καὶ τὴν ὁμοίωσιν,[6] καὶ τὸν ἔκαμες στολισμὸν τοῦ κόσμου. Καὶ ἀπὸ μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τὰ πρῶτα ἔπλασες τὸ κορμί του, καὶ τὴν ψυχήν του τὴν ἔκαμες ἀπὸ τὸ μὴ ὄν, καὶ τοῦ ἐχάρισες ταῖς πέντε αἴσθησες. Καὶ ἐπάνω εἰς ταῖς αἰσθήσεις ἔβαλες ἐπιστάτην καὶ κυβερνήτην τὸν νοῦν. Καὶ κοντὰ εἰς ὅλα αὐτά, (ὦ αὐθέντα Θεὲ) ποῖος θέλει διηγηθῇ πρεπόντως τὴν κίνησιν τῶν συννέφων ὁποῦ γεννοῦν ταῖς βροχαῖς, τὴν λάμψιν τῆς ἀστραπῆς, τὸν κτύπον τῆς βροντῆς ; Καὶ ταῦτα ὅλα γίνονται διὰ νὰ δώσουν τὴν πρέπουσαν τροφήν. Τίς νὰ διηγηθῇ τὴν θαυμαστὴν κρᾶσιν τοῦ ἀέρος ; Καὶ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ παρήκουσε τὴν ἐντολήν σου, τὸν ὑστέρησες ἀπὸ τὴν χαρούμενην ἐκείνην ζωήν; Ὅμως δὲν τὸν ἀφάνισες παντελῶς ; Ἀλλὰ κομίζωντάς τον ὀλίγον, μὲ ὅρκον τὸν ἔκραξες πάλι εἰς τὴν ζωήν. Ἐσὺ ὁποῦ δίδεις ζωὴν εἰς τοὺς νεκροὺς διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος μας,[7] ἐχάλασες τὸν ὅρον τοῦ θανάτου, καὶ τὴν δύναμίν του.

1. Α′ Τιμ. 1, 17. **2.** Ησ. 40, 22. **3.** Γεν. 1, 9. **4.** Ιωβ 38, 11. **5.** Ψλ. 103, 25 - 26. **6.** Γεν. 1, 26. **7.** Α′ Τιμ. 1, 1.

Ζ′,λε′

Κεφάλαιον λε^ον.

Μέγας εἶσαι ὦ Θεὲ παντοκράτορ, καὶ μεγάλη εἶναι ἡ δύναμίς σου, καὶ δὲν εἶναι μέτρον τῆς γνώσεώς σου.[1] Ποιητά, σωτήρ, πλούσιε εἰς τὰς χάριτας, ὑπομονητικέ, δοτὴρ τῆς εὐσπλαγχνίας. Ἐσὺ ὁποῦ δὲν ξεχωρίζεις τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τὰ κτίσματά σου. Διότι εἶσαι φυσικᾶ ἀγαθός, καὶ λυπᾶσαι τοὺς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἁμαρτωλούς, καὶ τοὺς κράζεις εἰς τὴν μετάνοιαν. Ἡ ἑρμηνεία εἶναι τῆς εὐσ-
πλαγχνίας σου. Καὶ ἐπειδὴ ὁπόταν μακροθυμῇς, καὶ μᾶς εὐσπλαγχνίζεσαι
μόλις τὸ ὑποφέρομεν διὰ τὴν ἀσθένειάν μας, πῶς θέλομεν ὑποφέρῃ ὁπόταν
θέλῃς νὰ μᾶς κρίνῃς ; Τὴν ἐδικήν σου δύναμιν ἐφανέρωσαν οἱ οὐρανοί. Καὶ
ὅταν σείεται ἡ γῆ, φανερώνει τὴν σιγουρότητά της, μὲ ὅλον ὁποῦ δὲν κρέ-
μεται πουθενά. Ἡ θάλασσα ὁποῦ κυματίζει, καὶ τρέφει τόσα κοπάδια τῶν
φ.210r ζώων, εἶναι δεμένη εἰς τὴν ἄμ-/(φ.210r) μον, καὶ τρέμει τὸ θέλημά σου.
Καὶ βιάζει ὅλους νὰ φωνάζουν· ὦ Θεὲ κατὰ πολλὰ ἐμεγαλύνθησαν τὰ ἔργα
σου, ὅλα τὰ ἔκαμες μὲ τὴν σοφίαν σου. Ἡ γῆ ἐγέμισε ἀπὸ τὰ ποιήματά σου.[2]
Καὶ στράτευμα τῶν ἀγγέλλων ἀπὸ φωτίαν, καὶ πνεύματα νοερὰ λέγουν, ἕνας
εἶναι ὁ ὄντως ἅγιος.[3] Καὶ τὰ ἅγια σεραφὶμ ἀντάμα μὲ τὰ ἑξαπτέρυγα σεραφὶμ
ψάλλουν τὴν νικητήριον ψαλμῳδίαν μὲ φωναῖς ἀσιώπηταις, καὶ λέγουν· ἅγιος,
ἅγιος, ἅγιος κύριος Σαββαώθ, γεμάτος ὁ οὐρανός, καὶ γεμάτη εἶναι ἡ γῆ
ἀπὸ τὴν δόξαν σου.[4] Καὶ τὰ ἄλλα τάγματα, ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, θρόνοι,
κυριότητες, ἀρχαί, ἐξουσίαι,[5] δυνάμεις, φωνάζουν, καὶ λέγουν, εὐλογημένη
εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν τόπον του.[6] Καὶ ὁ Ἰσραὴλ ἡ ἐπίγειος ἐκκλη-
σία σου ὁποῦ εἶναι μαζωμένη ἀπὸ τὰ ἔθνη, συνερίζεται μὲ τὰ τάγματα τοῦ
οὐρανοῦ, ψάλλει νύκτα καὶ ἡμέραν μὲ καρδίαν γεμάτην, καὶ μὲ πρόθυμον ψυ-
χὴν[7] καὶ λέγει, τὸ ἁμάξι τοῦ Θεοῦ εἶναι μυριοπλάσιον· καὶ πολλαῖς χιλιά-
δες εἶναι ἐκείνων ὁποῦ εὐτυχοῦν καὶ χαίρονται, καὶ ἀναμεταξύ τους εἶναι
ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Σινᾶ.[8] Ἠξεύρει ὁ οὐρανὸς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἔστησε
ὡσὰν καμάραν χωρὶς νὰ ἀκουμπᾷ πουθενά.[9] Καὶ ἀντάμωσε τὴν γῆν καὶ τὸ
νερόν, καὶ ἐξάπλωσε τὸν ἀέρα ὁποῦ τρέφει τὰ ζῶα. Καὶ μὲ τὸν ἀέρα ἐπερί-
πλεξε τὸ πῦρ διὰ θερμότητα, καὶ διὰ παρηγορίαν τοῦ σκότους. Ξιππάζει τοὺς
ἀνθρώπους τὸ πλῆθος τῶν ἄστρων, ὁποῦ σημαίνει ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ μετρᾷ,
καὶ φανερώνει ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ ὀνομάζει. Καὶ τὰ ζῶα φανερώνουν ἐκεῖνον
ὁποῦ τὰ ἔδωκε ψυχήν. Καὶ τὰ δένδρα, ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ ἐφύτρωσεν ἀπὸ τὴν
γῆν. Τὰ ὁποῖα ὅλα μὲ τὸ νὰ ἔγιναν μὲ τὴν προσταγήν σου, φανερώνουν τὴν
ἐξουσίαν τῆς δυνάμεώς σου. Διὰ τοῦτο καὶ χρεωστᾷ κάθε ἄνθρωπος διὰ μέσου
τοῦ Χριστοῦ νὰ πέμψῃ εἰς ἐσένα τὸν ἐξουσιαστὴν τῶν ὅλων δοξολογίαις διὰ
φ.210v ὅλα /(φ.210v) αὐτά. Διατὶ ἐσὺ εἶσαι καλὸς εἰς ταῖς εὐεργεσίαις, καὶ πλου-
σιόδωρος εἰς ταῖς εὐσπλαγχνίαις. Ἐσὺ εἶσαι μόνος παντοκράτωρ. Διότι ὅταν
θέλῃς εἶναι παρὸν καὶ ἡ δύναμίς σου. Ὅτι ἡ ἐδική σου αἰώνιος ἐξουσία δρο-
σίζει τὴν φλόγα, καὶ δένει τὰ στόματα τῶν λεόντων, καὶ καταπραΰνει τὰ
κτήνη τῆς θαλάσσης. Σηκώνει τοὺς ἀῤῥώστους, καὶ μεταβάλλει ταῖς δύναμες.
Καὶ καταστρώνει εἰς τὴν γῆν τὸ στράτευμα τῶν ἐχθρῶν, ἀκόμι καὶ τὸν λαὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ μετρεῖται διὰ ὑπερηφάνειαν τοῦ Δαβίδ. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐσὺ ὁποῦ εὑρίσκεσαι εἰς τὰ πεπερασμένα, καὶ ἀπὸ κανένα δὲν περικρατεῖσαι. Δὲν εἶναι τέλος τῆς δυνάμεώς σου.[10] Καὶ αὐτὸς ὁ λόγος δὲν εἶναι ἐδικός μας, ἀλλὰ εἶναι τοῦ δούλου σου τοῦ Μωϋσέως ὁποῦ λέγει· καὶ θέλεις γνωρίσῃ μὲ τὴν καρδίαν σου, πῶς ὁ αὐθέντης σου ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ κάτω εἰς τὴν γῆν.[11] Καὶ δὲν εἶναι Θεὸς ἄλλος ἔξω ἀπὸ αὐτόν. Δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς ἔξω ἀπὸ λόγου σου. Δὲν εἶναι ἄλλος κύριος, καὶ Θεὸς τῶν γνώσεων,[12] Θεὸς τῶν ἁγίων, ἅγιος παραπάνω ἀπὸ ὅλους τοὺς ἁγίους, διότι ὅλοι οἱ ἅγιοι εἶναι ὑποκάτω εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, εἶσαι ἔνδοξος καὶ ὑψηλότατος.[13] Ἀόρατος κατὰ τὴν φύσιν, ἀνεξέταστος εἰς ταῖς κρίσες,[14] ἡ ζωή σου δὲν ἔχει καμίαν ἔνδειαν, ἡ σιγουρότης σου εἶναι ἀμετάβλητος, καὶ δὲν τῆς λείπει τίποτες, ἡ ἐνέργειά σου εἶναι ἀκούραστος, ἡ μεγαλειότης σου ἀπερίγραπτος, ὁ στολισμός σου εἶναι παντοτεινός, ἡ κατοικία σου εἶναι ἀπλησίαστος καὶ ἀμετατόπιστος, ἡ γνῶσίς σου εἶναι ἄναρχος, ἡ ἀλήθειά σου ἀμετάβλητος, τὸ ἔργον σου εἶναι χωρὶς μεσιτείαν, ἡ ἐξουσία σου εἶναι ἀνεπιβούλευτος, ἡ μοναρχία σου δὲν ἔχει διάδοχον, ἡ βασιλεία σου εἶναι ἀτελείωτος, ἡ δύναμίς σου ἀπολέμητος, τὸ στράτευμά σου πολυάριθμον. Διότι ἐσὺ εἶσαι ὁ πατὴρ τῆς σοφίας, εἶσαι ὁ κτίστης τῆς ποιήφ.211[r] σεως, /(φ.211[r]) ὡσὰν ὁποῦ εἶσαι αἴτιος ἐκείνων ὁποῦ ἔγιναν διὰ μέσου τῆς μεσιτείας τοῦ υἱοῦ σου. Ἐσὺ εἶσαι ὁ δοτὴρ τῆς ἐπιμελείας, ὁ δοτὴρ τῶν νόμων. Ἐσὺ εἶσαι ὁποῦ ἀναπληρώνεις τὴν ἔνδειαν, ὁ παιδευτὴς τῶν ἀσεβῶν, καὶ πληρωτὴς τοῦ μισθοῦ τῶν δικαίων. Ἐσὺ εἶσαι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐξουσιαστὴς ἐκείνων ὁποῦ πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν. Τὸ τάξιμον σου εἶναι ἀληθέστατον, ἡ κρίσις σου χωρὶς δῶρα, ἡ γνώμη σου ἀμετασάλευτος, ἡ εὐσέβειά σου ἀκατάπαυστος, ἡ εὐχαριστία παντοτεινή. Διὰ τοῦτο χρεωστᾶται εἰς ἐσὲ ἄξιον προσκύνημα ἀπὸ κάθε φύσιν λογικὴν καὶ ἁγίαν.

1. Ψλ. 146, 5. **2.** Ψλ. 103, 24. **3.** Δαν. 8, 13. **4.** Ησ. 6, 3. **5.** Κολ. 1, 6. **6.** Ιεζ. 3, 12. **7.** Β' Μακ. 1, 3. **8.** Ψλ. 67, 18. **9.** Ησ. 40, 22· Ιωβ 38, 38. **10.** Ψλ. 144, 3. **11.** Δτ. 4, 39. **12.** Α' Βασ. 2, 3. **13.** Δτ. 33, 3. **14.** Ρωμ. 11, 33.

Ζ',λστ' Κεφάλαιον λστ[ον].

Θεὲ παντοκράτορ ἔκτισες κόσμον διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐδιώρισες Σάββατον διὰ ἐνθύμησιν αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ Σάββατον ἔπαυσες ἀπὸ τὰ ἔργα σου, καὶ διὰ τοῦτο ἐδιώρισες αὐτὸ τὸ Σάββατον διὰ νὰ μελετοῦμεν τοὺς νόμους σου. Καὶ ἐδιώρισες ἑορταῖς διὰ χαρὰν τῶν ψυχῶν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μας, διὰ νὰ ἐνθυμηθοῦμεν τὴν σοφίαν ὁποῦ ἐκτίσθη ἀπὸ λόγου σου, καὶ πῶς διὰ ἡμᾶς ἐγεννήθη ἀπὸ γυναῖκα, ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον, δείχνωντας τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸ βάπτισμα πῶς εἶναι Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἐκτὸς ὁποῦ ἐφάνη. Συγχωρῶντας ἐσύ, ὑπέμεινεν ἐκεῖνος τὰ πάθη διὰ λόγου μας. Καὶ ἀπέθανε, καὶ ἀνέστη μὲ τὴν δύναμίν σου. Διὰ τοῦτο τῇ Κυριακῇ πανηγυρίζοντες τὴν ἀναστάσιμον ἑορτήν, χαιρόμεσθε διὰ τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ μᾶς ἐχάρισε ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν.[1] Ὅτι διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐτράβηξες εἰς τοῦ λόγου σου τὰ ἔθνη λαὸν ξεχωριστόν,[2] τὸν ἀληθινὸν Ἰσραήλ, τὸν ἠγαπημένον εἰς τὸν Θεόν, τὸν βλέποντα τὸν Θεόν. Ἐσὺ ὦ αὐθέντα Θεὲ εὔγαλες ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον[3] τοὺς πατέρες μας, καὶ τοὺς ἠλευθέρωσες ἀπὸ
φ.211ᵛ τὴν σιδηραίνιαν κά-/(φ.211ᵛ) μινον,[4] καὶ ἀπὸ τὸν πηλόν, καὶ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ φαραῶ καὶ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τοὺς ἐπέρασες μετὰ ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὡσὰν διὰ τῆς ξηρᾶς. Καὶ μὲ κάθε τρόπον τοὺς ἐκυβέρνησες εἰς τὴν ἔρημον[5] μὲ διάφορα καλά. Τοὺς ἔδωκες νόμους τὰς δέκα Ἐντολὰς ὁποῦ ἐλαλήθησαν μὲ τὴν ἐδικήν σου φωνήν, καὶ ἐγράφησαν μὲ τὸ χέρι σου. Ἐπρόστεξες νὰ ἑορτάζωμεν τὸ Σάββατον, ὄχι διὰ πρόφασιν νὰ μὴ δουλεύωμεν, ἀλλὰ μᾶς ἔδωκες αἰτίαν τῆς εὐσεβείας διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἐδικήν σου δύναμιν. Καὶ διὰ νὰ ἐμποδισθοῦμεν ἀπὸ τὰ κακά, μᾶς ἔκλεισες μετὰ εἰς τὸ Σάββατον ὡσὰν εἰς ἕνα περιβόλι τῆς διδασκαλίας, καὶ εἰς χαρὰν τῆς ἑβδομάδος. Διὰ τοῦτο μία ἑβδομάδα, καὶ ἑβδομάδες ἑπτά, καὶ ἕβδομος μῆνας, καὶ χρόνος ἕβδομος, ὁ ὁποῖος πολυπλασιαζόμενος κάμνει τὸν Ἰοβηλαῖον. Καὶ εἶναι χρόνος πεντηκοστὸς εἰς συγχώρησιν,[6] διὰ νὰ μὴν ἔχουν πρόφασιν οἱ ἄνθρωποι νὰ προφασισθοῦν πρόφασιν πῶς δὲν ἤξευραν. Διὰ τοῦτο ἐπρόσταξεν ὁ Θεὸς νὰ ἀργοῦν εἰς ὅλα τὰ Σάββατα, διὰ νὰ μὴ θελήσῃ τινὰς μήτε λόγον θυμωμένον νὰ εὐγάλλῃ ἀπὸ τὸ στόμα του εἰς τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων. Τὸ Σάββατον εἶναι παύσιμον τῆς κοσμοποιΐας, τελείωσις τοῦ κόσμου, ζήτησις τῶν νόμων, ἔπαινος εἰς Θεὸν μὲν εὐχαριστίας, διὰ τὰ καλὰ ὁποῦ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅλα αὐτὰ τὰ ὑπολαβαίνει ἡ Κυριακή, ἐπειδὴ καὶ μᾶς δείχνει τὸν Χριστὸν τὸν μεσίτην Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τὸν ἐπιμελητήν, τὸν νομοθέτην, τὸν αἴτιον τῆς ἀναστάσεως, τὸν πρωτότοκον πάντων τῶν κτισμάτων,[7] τὸν Θεόν, καὶ λόγον, καὶ ἄνθρωπον, τὸν μόνον ἐκ τῆς Μαρίας γεννηθέντα χωρὶς ἄνδρα. Τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἐπολιτεύθηκεν ἁγίως, καὶ ἐσταυρώθη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ποντίου Πιλάτου, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς. Αὐτὴ ἡ Κυριακὴ ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἡμέρα τοῦ Κυρίου, μᾶς προστάζει ὦ δέσποτα Χρι-
φ.212ʳ στὲ νὰ προσφέρωμεν εἰς ἐσὲ τὴν εὐχαριστίαν /(φ.212ʳ) διὰ ὅλα ὅσα εἴπαμεν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

40 Ὅτι αὐτὴ ἡ χάρις ὁποῦ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, διὰ τὸ μεγαλεῖόν της ἐσκέπασε κάθε ἄλλην εὐεργεσίαν.

1. Β' Τιμ. 1, 10. **2.** Δτ. 7, 6. **3.** Δτ. 4, 20. **4.** Εξ. 14, 29. **5.** Δτ. 1, 31· Πραξ. 13, 18. **6.** Λευ. 25, 1 κεξ. **7.** Ιω. 1, 1· Κολ. 1, 15.

Ζ',λζ' Κεφάλαιον λζον.

Ἐσὺ ὦ Θεὲ ὁποῦ μᾶς ἐπλήρωσες τὰ ταξίματα ὁποῦ μᾶς ἔταξες διὰ μέσου τῶν Προφητῶν, καὶ ἠλέησες τὴν Σιών, καὶ εὐσπλαγχνίσθηκες τὴν Ἱερουσαλὴμ μὲ τὸ νὰ ἐμεγάλωνες τὸν θρόνον τοῦ Δαβὶδ τοῦ δούλου σου μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἐγεννήθη (κατὰ τὸ ἀνθρώπινον) ἀπὸ τὸ σπέρμα αὐτοῦ τοῦ Δαβὶδ ἀπὸ μόνην τὴν παρθένον.[1] Ἐσὺ καὶ τῶρα δέσποτα Θεὲ δέχου ταῖς παρακάλεσες τοῦ λαοῦ σου τοῦ ἐξ ἐθνῶν, ὁποῦ σὲ προσφέρει διὰ μέσου τῶν χειλέων, καὶ σὲ ἐπικαλεῖται μὲ ἀλήθειαν,[2] καθὼς ἐδέχθηκες τὰ δῶρα τῶν δικαίων εἰς κάθε γενεάν. Ἐν πρώτοις ἐκοίταξες ἄνωθε τὴν θυσίαν τοῦ Ἄβελ, καὶ τὴν ἐδέχθηκες.[3] Τοῦ Νῶε, ὁπόταν, εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν κιβωτόν.[4] Ἐδέχθηκες τοῦ Ἀβραὰμ τὴν θυσίαν ὕστερα ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων.[5] Τοῦ Ἰσαάκ, εἰς τὸ πηγάδι τοῦ ὅρκου.[6] Τοῦ Ἰακώβ, εἰς τὴν Βηθλεέμ.[7] Τοῦ Μωϋσέως εἰς τὴν ἔρημον.[8] Τοῦ Ἀαρών, ἀναμεταξὺ τῶν ζωντανῶν, καὶ τῶν ἀπεθαμένων.[9] Τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, εἰς τὰ Γάλγαλα.[10] Ἐδέχθηκες καὶ τοῦ Γεδεὼν τὴν θυσίαν ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν, καὶ ἐπάνω εἰς τὸ ξαντὸν μαλλὶ πρὸ τοῦ νὰ ἁμαρτάνῃ.[11] Τοῦ Μανωὲ καὶ τῆς γυναικός του εἰς τὸν κάμπον.[12] Τοῦ Σαμψών, ὅταν ἐδίψησε καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἁμαρτάνῃ.[13] Τοῦ Ἰεφθάε, εἰς τὸν πόλεμον πρωθήτερα ἀπὸ τὸ ἀστόχαστον τάξιμον.[14] Τοῦ Βαρὰκ καὶ τῆς Ἀβερρόας, ἐναντίον τοῦ Σισάρα.[15] Τοῦ Σαμουήλ, εἰς τὴν Μασσηφᾶ.[16] Τοῦ Δαβίδ, εἰς τὸ ἅλῶνι τοῦ Ὀρνᾶ τοῦ Ἰεβουσαίου.[17] Τοῦ Σολομῶντος, εἰς τὴν Γαβαὼν καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.[18] Τοῦ φ.212ᵛ Ἠλία, εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος.[19] Τοῦ /(φ.212ᵛ) Ἐλισσαίου, εἰς τὴν ἄτεκνον βρύσι.[20] Τοῦ Ἰωσαφάτ, εἰς τὸν πόλεμον.[21] Τοῦ Μανασσῆ, εἰς τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων ὕστερα ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν.[22] Τοῦ Ἰωσία, εἰς τὸν Φασσά.[23] Τοῦ Ἔσδρα, εἰς τὸ γύρισμα ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα.[24] Τοῦ Δανιήλ, εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.[25] Τοῦ Ἰωνᾶ, εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους.[26] Τῆς Ἄννης, εἰς τὴν τέναν ἐμπροστὰ εἰς τὴν κιβωτόν.[27] Τῶν τριῶν παίδων, μέσα εἰς τὴν φλόγα τῆς φωτίας.[28] Τοῦ Νεεμίου καὶ τοῦ Ζοροβάβελ, εἰς τὸ κτίσιμον τῶν τειχῶν.[29] Τοῦ Ματταθία καὶ τῶν υἱῶν του, εἰς τὸν ζῆλόν σου.[30] Τοῦ Ἰαβήλ, εἰς ταῖς εὐλογίαις.[31] Λοιπὸν καὶ τῶρα δέξου ταῖς προσευχαῖς τοῦ λαοῦ σου

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποῦ προσφέρονται εἰς ἐσὲ (ἀπὸ ἡμᾶς ὁποῦ σὲ ἐγνωρίσαμεν) διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

1. Λκ. 1, 32· Ρωμ. 1, 3. **2**. Ψλ. 144, 18. **3**. Γεν. 4, 1 κεξ. **4**. Γεν. 8, 1 κεξ. **5**. Γεν. 12, 1 κεξ. **6**. Γεν. 22, 1 κεξ. **7**. Γεν. 35, 1 κεξ. **8**. Εξ. 12, 1 κεξ. **9**. Αρ. 16, 1 κεξ. **10**. Ιησ. 5, 1 κεξ. **11**. Κρ. 6, 1 κεξ.· ibid 8, 1 κεξ. **12**. Κρ. 13, 1 κεξ. **13**. Κρ. 15, 1 κεξ. **14**. Κρ. 11, 1 κεξ. **15**. Κρ. 4, 1 κεξ. **16**. Α′ Βασ. 2, 1 κεξ. **17**. Α′ Παρ. 21, 1 κεξ. **18**. Γ′ Βασ. 3, 1 κεξ.· ibid. 8, 1 κεξ. **19**. Γ′ Βασ. 18, 1 κεξ. **20**. Δ′ Βασ. 2, 1 κεξ. **21**. Β′ Παρ. 18, 1 κεξ. **22**. Β′ Παρ. 3, 1 κεξ. **23**. Β′ Παρ. 35, 1 κεξ. **24**. Α′ Εσδ. 8, 1. **25**. Δαν. 6, 11. **26**. Ιων. 2, 1 κεξ. **27**. Α′ Βασ. 1, 1 κεξ. **28**. Δαν. 3, 1 κεξ. **29**. Α′ Εσδ. 3, 1 κεξ. **30**. Α′ Μακ. 2, 1 κεξ. **31**. Κρ. 5, 24.

Ζ′,λη′

Κεφάλαιον λη^ον.

Ὦ δέσποτα παντοκράτορ διὰ ὅλα σὲ εὐχαριστοῦμεν, ὅτι δὲν ἐξεμάκρινες ἀπὸ ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου καὶ ταῖς εὐσπλαγχνίαις σου. Ἀλλὰ εἰς κάθε γενεὰν καὶ γενεὰν σώζεις, ἐλευθερώνεις, περιποιῆσαι, σκεπάζεις. Ἐπεριποιήθηκες εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ Ἐνὼς καὶ Ἐνώχ, εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ Μωϋσῆ καὶ Ἰησοῦ, εἰς ταῖς ἡμέραις τῶν Κριτῶν, εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ Σαμουήλ, Ἠλία, καὶ τῶν Προφητῶν, εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ Δαβὶδ καὶ τῶν βασιλέων. Εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς Ἐσθήρ, καὶ τοῦ Μαρδοχαίου, εἰς ταῖς ἡμέραις τῆς Ἰουδήθ, εἰς ταῖς ἡμέραις Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου, καὶ τῶν ἀδελφῶν του, καὶ εἰς ταῖς ἡμέραις μας ἐπεριποιήθηκες ἡμᾶς διὰ μέσου τοῦ μεγάλου σου ἀρχιερέως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ παιδίου σου. Ὁ ὁποῖος καὶ ἀπὸ σπαθὶ μᾶς ἐγλύτωσε, καὶ ἀπὸ πεῖναν μᾶς εὔγαλε, καὶ μᾶς ἔθρεψεν. Ἀπὸ ἀῤῥώστιαις μᾶς ἰάτρευσε. Ἀπὸ κακὴν γλῶσσαν μᾶς ἐφύλαξε. Διὰ ὅλα αὐτὰ σὲ εὐχαριστοῦμεν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ. Ἐσὺ ὁποῦ μᾶς ἔδωκες φωνὴν ἔναρθρον διὰ νὰ ἐξομολογηθοῦμεν, φ.213^r καὶ γλῶσσαν ἐπιτηδείαν ὡσὰν /(φ.213^r) ὄργανον τῆς φωνῆς, καὶ γεῦσιν ἁρμοδίαν, καὶ ἀφήν, καὶ ὅρασιν βλεψίματος, καὶ ἀκοὴν τῆς φωνῆς, καὶ ὄσφρησιν τῶν μυρωδιῶν. Μᾶς ἔδωκες καὶ χέρια διὰ νὰ δουλεύσωμεν, καὶ ποδάρια διὰ νὰ περιπατήσωμεν. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ πλάττεις μέσα εἰς τὴν μήτραν ἀπὸ μίαν μικρὴν σταλαγματίαν. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν σχηματισμὸν χαρίζεις εἰς τὸ κορμὶ ψυχὴν ἀθάνατον. Καὶ φέρεις εἰς τὸ φῶς τὸ λογικὸν ζῶον τὸν ἄνθρωπον. Τὸν ὁποῖον τὸν ἐδίδαξες μὲ τοὺς νόμους, τὸν ἐλάμπρυνες μὲ τὴν δικαιοσύνην. Καὶ ὕστερον ἐπιφέροντας τὸν θάνατον, ἔταξες τὴν ἀνάστασιν. Λοιπὸν ποίαν ζωήν, πόσον μάκρος τῶν αἰώνων θέλει ἦσθαι ἀρκετὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ νὰ σὲ εὐχαριστήσουν κατὰ τὸ πρέπον ; Ἢ τὸ νὰ σὲ εὐχαριστήσουν κατὰ τὸ πρέπον εἶναι ἀδύνατον· τὸ δὲ κατὰ δύναμιν εἶναι εὔλογον.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι μᾶς ἐλευθέρωσες ἀπὸ τὴν ἀσέβειαν τῆς πολυθεΐας, καὶ μᾶς εὔγαλες ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τῶν φονευσάντων τὸν Χριστόν. Μᾶς ἐγλύτωσες ἀπὸ τὴν πλανεμένην ἀνιξευρίαν τοῦ Θεοῦ. Τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἦτον Θεὸς μονογενής, τὸν ἔστειλες εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὡσὰν ἄνθρωπον. Ἐκατοίκησες εἰς ἡμᾶς, τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον. Ἔβαλες εἰς ἡμᾶς ἀγγέλους ἐπιστάτας. Ἐντροπίασες τὸν διάβολον. Μᾶς ἔκαμες ἀπ' ἐκεῖ ὁποῦ δὲν εἴμασθε. Ἀφ' οὗ μᾶς ἔπλασες, μᾶς διαφυλάττεις, μᾶς δίδεις ζωήν, μᾶς θρέφεις, μᾶς ἔταξες μετάνοιαν. Διὰ ὅλα αὐτὰ ἂς εἶναι εἰς ἐσένα ἡ δόξα, καὶ ἡ προσκύνησις διὰ μέσου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Αὐτὰ τὰ λόγια νὰ μελετᾶτε ὦ ἀδελφοί, καὶ ὁ Χριστὸς νὰ εἶναι μὲ ἐσᾶς καὶ ἐδὼ εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Πατρός του, ὁποῦ ἔστειλεν αὐτὸν τὸν Χριστόν, καὶ μὲ τὸ μέσον του μᾶς ἠλευθέρωσε ἀπὸ τὴν σκλαβίαν τῆς ἀσεβείας, καὶ μᾶς ἔφερεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης,[1] καὶ ἔταξε ζωὴν αἰώνιον εἰς ἐκείνους
φ.213ᵛ ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὸν /(φ.213ᵛ) τῶν ὅλων Θεὸν διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Εἴπαμεν ἀνωτέρω πῶς πρέπει νὰ ζοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐδιδάχθηκαν τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ποίαις εὐχαριστίαις πρέπει νὰ δώσουν εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ μὴν ἀφήσωμεν ἀβοηθήτους καὶ τοὺς ἀδιδάκτους.

1. Ρωμ. 8, 21.

Ζ′,λθ′

Κεφάλαιον λθ^ον.

Ὅποιος μέλλει νὰ διδαχθῇ τὴν εὐσέβειαν, πρὸ τοῦ νὰ βαπτισθῇ ἂς μάθῃ νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀγέννητον Πατέρα, ἂς καταλάβῃ τὸν μονογενῆ του υἱόν, ἂς πληροφορηθῇ διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἂς μάθῃ τὴν τάξιν τῆς διαφόρου δημιουργίας, τὴν τάξιν τῆς θείας προνοίας, ἂς μάθῃ τὰ κριτήρια τῆς διαφόρου νομοθεσίας, διατὶ ἔγινεν ὁ κόσμος, καὶ διατὶ ἔγινεν ὁ ἄνθρωπος πολίτης τοῦ κόσμου, ἂς καταλάβῃ τὴν ἐδικήν του ἀνθρωπίνην φύσιν τί λογῆς εἶναι, ἂς διδαχθῇ πῶς ὁ Θεὸς ἐπαίδευσε τοὺς κακοὺς μὲ νερὸν καὶ μὲ φωτίαν, καὶ τοὺς καλοὺς ἐδόξασε εἰς κάθε γενεάν. Λέγω τὸν Σήθ, τὸν Ἐνώσ, τὸν Ἐνώχ, τὸν Νῶε, τὸν Ἀβραάμ, καὶ τοὺς ἀπογόνους του, τὸν Μελχισεδέκ, τὸν Ἰώβ, τὸν Μωϋσῆν, τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, τὸν Χάλεβ, τὸν Φινεὲς τὸν ἱερέα, καὶ τοὺς δικαίους, ὁποῦ εὑρίσκουνταν εἰς κάθε γενεάν. Καὶ πῶς ὁ Θεὸς ἐπιμελεῖται τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν τὸ ἐμίσησεν, ἀλλὰ εἰς διαφόρους καιροὺς τὸ ἐπροσκαλοῦσε εἰς ἐπίγνωσιν ἐδικήν του,[1] καὶ τὸ ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ τὴν ματαιότητα, καὶ ἀπὸ τὴν σκλαβίαν, καὶ τὴν ἀσέβειαν, τὸ ἤφερεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν εὐσέβειαν. Ἀπὸ τὴν ἀδικίαν, εἰς τὴν δικαιοσύνην.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀπὸ τὸν θάνατον, εἰς τὴν αἰώνιον καὶ παντοτεινὴν ζωήν. Ἐτοῦτα καὶ τὰ ἀκόλουθά τους ἂς μάθῃ ὅταν διδάσκεται τὴν πίστιν ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ βαπτισθῇ. Ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν διδάσκει, καὶ βάλλει τὸ χέρι του ἐπάνω εἰς ἐκεῖνον, ἂς προσκυνᾷ αὐτὸν τὸν Θεὸν τὸν αὐθέντην ὁλονῶν, καὶ νὰ τὸν εὐχα-
φ.214r ριστᾷ διὰ τὸ πλάσμα του, /(φ.214r) ὅτι ἔστειλε τὸν μονογενῆ του υἱὸν τὸν Χριστόν, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ ταῖς παρανομίαις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ τὸν σώσῃ. Καὶ διὰ νὰ συγχωρήσῃ ταῖς ἀσέβειαις καὶ ἁμαρτίαις του, καὶ νὰ τὸν καθαρίσῃ ἀπὸ κάθε μολυσμὸν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.[2] Καὶ νὰ ἁγιάσῃ τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν θέλησιν τῆς ἀγαθότητός του, καὶ νὰ δώσῃ γνῶσιν εἰς τὸ θέλημά του, καὶ νὰ φωτίσῃ τὰ ὀμμάτια τῆς καρδίας του,[3] διὰ νὰ καταλάβῃ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. Νὰ κάμῃ εἰς αὐτὸν γνώρισμα τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης του, διὰ νὰ μισήσῃ κάθε στράταν τῆς ἀδικίας,[4] καὶ νὰ περιπατῇ τὴν στράταν τῆς ἀληθείας, καὶ ἀξιωθῇ νὰ πάρῃ τὸ λούσιμον τῆς ἀναγεννήσεως, καὶ νὰ γένῃ υἱὸς Θεοῦ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ.[5] Διὰ νὰ γένῃ σύντροφος μὲ τὴν ὁμοιότητα τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ,[6] καὶ νὰ ἐλπίζῃ τὴν δοξασμένην συγκοινωνίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ νεκρωθῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ ζῇ κατὰ Θεόν,[7] καὶ κατὰ τὸν νοῦν του, καὶ κατὰ τὸν λόγον του, καὶ κατὰ τὰ ἔργα του, καὶ νὰ βαλθῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ βιβλίον τῶν ζωντανῶν (ἤγουν τῶν ἁγίων) καὶ ὕστερα ἀπὸ τούτην τὴν εὐχαριστίαν, ἂς τὸν διδάξῃ διὰ τὴν ἐνανθρώπισιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ πάθη του, καὶ διὰ τὴν ἐκ νεκρῶν του ἀνάστασιν, καὶ διὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψίν του.

1. Α′ Τιμ. 2, 4. **2.** Β′ Κορ. 7, 1. **3.** Εφ. 2, 18. **4.** Ψλ. 118, 128. **5.** Τιτ. 3, 5. **6.** Ρωμ. 6, 5. **7.** Γαλ. 2, 19.

Ζ′,μ′ Κεφάλαιον μ^ον.

Τὸν καιρὸν ὁποῦ μέλλει νὰ βαπτισθῇ ὁ κατηχούμενος, ἂς μάθῃ πῶς νὰ ἀρνᾶται τὸν διάβολον, καὶ νὰ συντροφιασθῇ μὲ τὸν Χριστόν. Ὅτι πρέπει α^ον : νὰ ἀφεθῇ ἀπὸ τὰ ἐναντία, καὶ τότε νὰ σέβῃ εἰς τὰ μυστήρια. Νὰ καθαρίσῃ πρῶτα τὴν καρδίαν του ἀπὸ κάθε κακὴν γνώμην, ἀπὸ λέραν, καὶ ζαρωματίαν, καὶ τότε νὰ πάρῃ τὰ ἅγια, ὡς καθὼς κάμνει καὶ ὁ ἄριστος γεωργός, πρωτήτερα καθαρίζει τὸ χωράφι ἀπὸ τὰ ἀγκάθια ὁποῦ εἶναι φυτρωμένα εἰς αὐτό, καὶ τότε σπέρνει τὸ σιτάρι. Τὸ ὅμοιον πρέπει νὰ κάμετε καὶ ἐσεῖς,
φ.214v πρότερον νὰ εὐγάλετε πᾶσαν ἀσέβει-/(φ.214v) αν ἀπ' αὐτοὺς ὁποῦ μέλλουν νὰ βαπτισθοῦν, καὶ τότε νὰ σπείρετε εἰς αὐτοὺς τὴν εὐσέβειαν, καὶ νὰ τοὺς ἀξιώνετε τὸ ἅγιον βάπτισμα. Καὶ ὁ αὐθέντης μας Χριστὸς ἔτζι ἐπαράγγειλε καὶ ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους λέγωντας· πρότερον νὰ διδάξετε ὅλα τὰ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔθνη, καὶ τότε εἶπε ὕστερον, καὶ βαπτίσετέ τους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.[1] Ἐκεῖνος ὁποῦ βαπτίζεται ὅταν ἀρνᾶται τὸν διάβολον καὶ τὰ ἔργα του, νὰ εἰπῇ :

1. Μτ. 28, 19.

Ζ′,μα′

Κεφάλαιον μα′ν.

Ἀπαρνοῦμαι τὸν σατανᾶν, καὶ τὰ ἔργα του, καὶ ταῖς πομπαῖς του, καὶ ταῖς προσκύνησές του, καὶ τοὺς ὑπηρέτας του, καὶ ταῖς τέχναις του, καὶ ὅλους ὁποῦ τὸν ὑποτάσσονται. Ὕστερα ἀπὸ τὸν χωρισμὸν τοῦ διαβόλου, νὰ ἀνταμωθῇ μὲ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ λέγῃ· ἀνταμώνομαι μὲ τὸν Χριστόν, καὶ πιστεύω, καὶ βαπτίζομαι εἰς ἕνα καὶ μόνον Θεόν, ἀγέννητον, ἀληθινόν, παντοκράτορα, τὸν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ, κτίστην καὶ ποιητὴν τῶν ὅλων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶναι τὰ πάντα.[1] Βαπτίζομαι καὶ εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν μονογενῆ του υἱόν, τὸν πρωτογέννητον πρωτήτερα ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον,[2] ὁποῦ ἐγεννήθη (καὶ ὄχι ἐκτίσθη) ἀπὸ τὸν Πατέρα πρωτήτερα ἀπὸ ὅλους τοὺς αἰῶνας, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Χριστοῦ ἔγιναν ὅλα[3] ὅσα εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἰς τὴν γῆν, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα. Εἰς τὸν Χριστόν ὁποῦ εἰς ταῖς ὑστερναῖς ἡμέραις ἐκατέβη ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐπῆρε κορμὶ καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Μαρίαν τὴν ἁγίαν παρθένον, καὶ ἔζησεν ἁγίως κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ πατρός του καὶ ἐσταυρώθη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ποντίου Πιλάτου, καὶ ἀπέθανε διὰ λόγου μας. Καὶ ὕστερα ἀνέστη ἀπὸ τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν γ′ν ἡμέραν, καὶ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πατρός, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου μέλλει νὰ ἔλθῃ πάλι μὲ μεγάλην δόξαν διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ζωντανούς, καὶ τοὺς ἀπεθαμένους, καὶ ἡ βασιλεία του δὲν θέλει ἔχῃ τέλος.[4] Βαπτίζομαι καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς τὸν παράκλη-
φ.215ʳ τον ὁ-/(φ.215ʳ) ποῦ ἐνήργησε εἰς ὅλους τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἁγίους, καὶ ὕστερα εἰσῆλθε καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους ἀπὸ τὸν Πατέρα κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους στέλλεται εἰς ὅλους ὅσοι πιστεύουν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ εἰς τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τούτην τὴν ὑπόσχεσιν, ἔρχεται κατὰ ἀκολουθίαν καὶ εἰς τὸ χρίσμα τοῦ λαδιοῦ.

1. Α′ Κορ. 8, 6. 2. Κολ. 1, 15. 3. Α′ Κορ. 8, 6. 4. Λκ. 1, 33· Α′ Τιμ. 4, 1.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζ',μγ' Κεφάλαιον μγ^ον.[1]

Ἔπειτα ἔρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ νερόν, καὶ τὸ εὐλογεῖ, καὶ δοξάζει τὸν δεσπότην Θεὸν τὸν παντοκράτορα, τὸν πατέρα τοῦ μονογενοῦς Θεοῦ, εὐχαριστῶντάς τον, ὅτι ἀπέστειλε διὰ λόγου μας τὸν υἱόν του νὰ γένῃ ἄνθρωπος διὰ νὰ μᾶς σώσῃ, καὶ ὅτι ἔγινεν ὑπήκοος εἰς ὅλα, καὶ ὑπέφερε νὰ γένῃ ἄνθρωπος, καὶ νὰ κηρύξῃ Βασιλείαν αἰώνων, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν.[2] Ὕστερα ἀπ' αὐτὸν τὸν Θεὸν προσκυνᾷ αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεόν, καὶ τὸν εὐχαριστᾷ, ὁποῦ διὰ μέσου τοῦ σταυροῦ ἐδέχθηκεν εἰς τὸν ἑαυτόν του θάνατον διὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τύπον τοῦ ὁποίου θανάτου ἔδωκε τὸ βάπτισμα τῆς ἀναγεννήσεως. Καὶ τὸν δοξάζει ὁ ἱερεύς, ὅτι εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεὸς καὶ αὐθέντης τῶν ὅλων, καὶ μὲ τὴν συνεργίαν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δὲν ἀπέῤῥιξε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ εἰς διαφόρους καιροὺς ἔκαμε διάφοραις ἐπιμέλειαις. Τὸν Ἀδὰμ α^ον μὲν τὸν ἔδωκε κατοικίαν τὸν παράδεισον διὰ ἀνάπαυσιν, ἔπειτα διὰ νὰ δείξῃ πῶς τὸν προνοεῖται, τοῦ ἔδωκεν ἐντολήν. Ἀφ' οὗ ἔσφαλε, τὸν εὔγαλε μὲ δίκαιον τρόπον, ὅμως διὰ τὴν ἀγαθότητά του δὲν τὸν ἀπέῤῥιξε παντελῶς, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ὁποῦ ἐγεννήθηκαν ἀπὸ λόγου του κατὰ ἀκολουθίαν, τοὺς φ.215^v ἐσωφρόνισε μὲ πολλοὺς τρόπους, διὰ /(φ.215^v) τὸν ὁποῖον Ἀδὰμ εἰς τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ γένῃ ἄνθρωπος διὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ χωρὶς τὴν ἁμαρτίαν νὰ πάρῃ ὅλα τὰ ἄλλα ἀνθρώπινα πάθη. Αὐτὸν τὸν Θεὸν ἂς παρακαλῇ καὶ τῶρα ὁ ἱερεὺς κοντὰ εἰς τὸ βάπτισμα, καὶ ἂς λέγῃ· βλέπε ἀπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ ἁγίασε τοῦτο τὸ νερόν. Καὶ δῶσε χάριν καὶ δύναμιν, ὥστε αὐτὸς ὁποῦ βαπτίζεται κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, νὰ σταυρωθῇ μὲ αὐτὸν τὸν Χριστόν, καὶ νὰ ἀποθάνῃ, καὶ νὰ θαφῇ, καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἀντάμα μὲ αὐτὸν τὸν Χριστόν, καὶ νὰ γένῃ υἱὸς Θεοῦ, μὲ τὸ νὰ νεκρωθῇ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, καὶ νὰ ζήσῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τοῦτο βαπτίζωντάς τον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,[3] ἂς τὸν χρίσῃ μὲ τὸ μῦρον λέγωντας :

1. Τὸ κεφάλαιον μβ' τοῦ Ζ' Βιβλίου τῶν «Διαταγῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων» ἐλλείπει εἰς τὴν μεταγλώττισιν τοῦ Γεωργίου Τραπεζουντίου. **2.** Πρβλ. Μτ. 22, 31· Λκ. 1, 77· ibid. 9, 2. **3.** Μτ. 28, 19.

Ζ',μδ' Κεφάλαιον μδ^ον.

Κύριε ὁ Θεὸς ὁ ἀγέννητος καὶ ἀνεξουσίαστος, ὁ αὐθέντης τῶν ὅλων, ἐσὺ ὁποῦ ἔδωκες εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καλομυρισμένην τὴν εὐωδίαν τῆς γνώσεως τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐσὺ δὸς καὶ τῶρα τοῦτο τὸ μῦρον νὰ ἐνεργῇ εἰς τὸν βαπτιζόμενον,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ νὰ ἀπομένῃ εἰς αὐτὸν ἡ εὐωδία τοῦ Χριστοῦ σου βεβαία καὶ σίγουρος. Καὶ τοῦτον ὁποῦ συναπέθανε μὲ τὸν Χριστόν, νὰ τὸν ἀναστήσῃς, καὶ νὰ ζῇ μὲ αὐτὸν τὸν Χριστόν. Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἂς λέγῃ ὁ ἱερεύς. Ἡ δύναμις τῆς χειροθεσίας τοῦ κάθε ἱερέως εἶναι ἐτούτη. Καὶ ἂν δὲν γένῃ ἀπὸ τὸν εὐσεβῆ ἱερέα τέτοια εὐχὴ εἰς τὸ καθένα, (ἔλαιον, ὕδωρ καὶ μῦρον) τότε ὁ καταπιεζόμενος ξεπλύνεται μόνον, καθὼς καὶ οἱ Ἑβραῖοι, καὶ καμία χάρι δὲν πρέπει. Καὶ ξεπλύνει μόνον τὴν λέραν τοῦ κορμίου, μὰ ὄχι καὶ τὴν λέραν τῆς ψυχῆς. Ὕστερα ἀπὸ τοῦτο ἐκεῖνος ὁποῦ ἐβαπτίσθη στέκωντας ὀρθός, ἂς προσεύχεται τὴν εὐχὴν ἐκείνην ὁποῦ μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Χριστός,[1] (ἐξ ἀνάγκης πρέπει ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνεστάθη νὰ στέκεται καὶ νὰ προσεύχεται, ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνος φ.216ʳ ὁποῦ σηκώνεται στέκεται ὀρθός. Καὶ αὐτὸς /(φ.216ʳ) λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ ἀπέθανε μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ἀνέστη, ἂς σταθῇ ὀρθὸς) καὶ ἂς προσεύχεται πρὸς τὴν ἀνατολήν. Ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι γραμμένον εἰς τὴν βᵃⁿᵛ τῶν Παραλειπομένων. Ἀφ' οὗ ἐτελειώθη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν βασιλέα τὸν Σολομῶντα ὅταν τὸν ἐγκαινίαζαν· οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ ἐστάθηκαν πρὸς τὴν ἀνατολὴν μὲ κύμβαλα καὶ ψαλτήρια, καὶ ὑμνοῦσαν καὶ ἐδοξολογοῦσαν τὸν Θεὸν λέγοντες· ὑμνήσατε τὸν Θεόν, ὅτι εἶναι ἀγαθός, ὅτι τὸ ἔλεός του εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα.[2]

1. Μτ. 6, 9. 2. Β' Παρ. 5, 12 - 13.

Ζ',με' Κεφάλαιον μεᵒⁿ.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν προτέραν προσευχὴν ἂς προσεύχεται ἐτοῦτα τὰ λόγια λέγωντας· ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ σου τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ σου, δός με κορμὶ παστρικόν, καρδίαν καθαράν,[1] νοῦν ἔξυπνον, γνῶσιν ἀληθινήν, ἐρχομὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ σου τὴν πληροφορίαν τῆς ἀληθείας. | Διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ σου τὴν πληροφορίαν τῆς ἀληθείας. | Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου Χριστοῦ, καὶ μὲ τὴν φώτισιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι εἰς ἐσένα δόξα καὶ τιμὴ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Αὐτὰ τὰ ἴδια ηὔραμεν εὔλογον νὰ διορίσωμεν καὶ διὰ τοὺς διδασκομένους.

1. Ψλ. 50, 2.

Ζ',μστ' Κεφάλαιον μστᵒⁿ.

Διὰ δὲ τοὺς ἐπισκόπους ὁποῦ ἐχειροτονήθηκαν ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους ἐν ὅσῳ ζοῦμεν σᾶς φανερώνομεν πῶς εἶναι ἐτοῦτα· εἰς μὲν τὰ Ἱεροσό-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λυμα ἐχειροτονήθη ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφός τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ ἀπέθανεν, ἔγινε δεύτερος ὁ Συμεὼν ὁ υἱὸς τοῦ Κλεόπα. Καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτὸν ἔγινε τρίτος ὁ Ἰούδας ὁ υἱὸς τοῦ Ἰακώβου. Καὶ εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης α^ος : ἔγινεν ὁ Ζακχαῖος ὁποῦ ἦτον πρότερον τελώνης. Ἀπὸ τὸν φ.216^v ὁποῖον ὕστερα ἔγινεν ὁ Κορνήλιος, καὶ τρίτος ὁ Θεόφιλος. Ἀντιο-/(φ.216^v) χείας ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη ἀπὸ ἐμένα τὸν Πέτρον ὁ Ἐνόδιος ⟨Εὐόδιος⟩, ὁ δὲ Ἰγνάτιος ἐχειροτονήθη ἀπὸ τὸν Παῦλον. Τῆς Ἀλεξανδρείας ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος α^ος : ὁ Ἀννιανὸς ἀπὸ τὸν Μάρκον τὸν Εὐαγγελιστήν. Καὶ β^ος : ἐχειροτονήθη ὁ Ἀβίλλιος ἀπὸ τὸν Λουκᾶν τὸν Εὐαγγελιστήν. Τῆς τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίας α^ος : ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη ἀπὸ τὸν Παῦλον ὁ Λῖνος ὁ υἱὸς τῆς Κλαυδίας. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λίνου, β^ος ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης ἐχειροτονήθη ἀπὸ ἐμένα τὸν Πέτρον ὁ Κλήμης. Τῆς Ἐφέσου ἐχειροτονήθη ὁ Τιμόθεος ἀπὸ ἐμένα τὸν Παῦλον, καὶ ὁ Ἰωάννης ἀπὸ ἐμένα τὸν Ἰωάννην. Σμύρνης ἔγινε α^ος : ὁ Ἀρίστων, καὶ β^ος : Στραταίας ὁ Λώϊδος, καὶ γ^ος : ὁ Ἀρίστων. Περγάμης ἔγινεν ὁ Γάϊος. Φιλαδελφείας ἐχειροτονήθη ἀπὸ ἐμένα τὸν Παῦλον ὁ Δημήτριος. Τῶν Κεγχρεῶν ἐχειροτονήθη ὁ Λούκιος. Τῆς Κρήτης ὁ Τῖτος. Τῶν Ἀθηνῶν ὁ Διονύσιος. Τῆς Τριπόλεως ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Φοινίκην ἔγινεν ἐπίσκοπος ὁ Μαραθώνης. Τῆς Λαοδικείας τῆς Φρυγίας, ὁ Ἄρχιππος. Τῶν Κολασσαέων ὁ Φιλήμων. Τῆς Βερρόιας ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὁ Ἐπίσημος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλήμονος. Τῶν Ἐκκλησιῶν ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Γαλατείαν ἔγινεν ὁ Κρίσκης. Εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀσίας ἔγινεν ὁ Ἀκύλας, καὶ ὁ Νικήτας. Τῆς Ἐκκλησίας ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Αἴγιναν, ἔγινεν ὁ Κρίσπος. Αὐτοὶ εἶναι ὁποῦ ἐνεπιστεύθηκαν ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους ταῖς ἐπαρχίαις μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Τῶν ὁποίων τὴν διδασκαλίαν καὶ ἑρμηνείαν ἐνθυμούμενοι πάντοτε, νὰ φυλάξετε τοὺς ἐδικούς μας λόγους. Καὶ ὁ Θεὸς ἄμποτες νὰ εἶναι μὲ τεσᾶς καὶ τῶρα, καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους χρόνους, καθὼς μᾶς εἶπεν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὅταν ἔμελλε νὰ ἀναληφθῇ εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα του· ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι μὲ τεσᾶς εἰς ὅλαις ταῖς ἡμέραις, ἕως τὸ τέλος το κόσμου,[1] ἀμήν.

1. Μτ. 28, 20.

Ζ',μζ' φ.217^r /(φ.217^r) Κεφάλαιον μζ^ον.

Εἰς τοὺς οὐρανούς, ἂς εἶναι δόξα εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὴν γῆν εἰρήνη, καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καλὴ θέλησις.[1] Λινοῦμεν, ὑμνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, δοξολογοῦμεν, καὶ προσκυνοῦμεν ἐσένα τὸν ἀληθινὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως Χριστοῦ. Ἀγέννητον ἕνα, ἁπλησίαστον μόνον, διὰ τὴν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μεγάλην σου δόξαν. Κύριε βασιλεῦ ἐπουράνιε Θεὲ πάτερ παντοκράτορ· Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀκατηγορήτου ἀμνοῦ, ὁ ὁποῖος βαστᾷ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου·[2] δέξου τὴν παρακάλεσίν μας, ἐσὺ ὁποῦ κάθεσαι ἐπάνω εἰς τὰ Χερουβίμ.[3] Ὅτι ἐσὺ εἶσαι μόνος ἅγιος, ἐσὺ μόνος Κύριος, Ἰησοῦ Χριστὲ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων, τοῦ βασιλέως μας. Διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ εἶναι εἰς ἐσὲ δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις.

1. Λκ. 2, 14. **2.** Πρβλ. Ιω. 1, 29. **3.** Ψλ. 79, 2.

Ζ',μη' Κεφάλαιον μη^ον.

Δοξολογεῖτε ὦ παιδία τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.[1] Αἰνοῦμέν σε, ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν. Κύριε βασιλεῦ ὁποῦ εἶσαι πατὴρ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀκατηγορήτου ἀμνοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσήκωσε τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.[2] Εἰς ἐσὲ πρέπει ὕμνος,[3] εἰς ἐσὲ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα πρέπει δόξα διὰ μέσου τοῦ υἱοῦ, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος τοῦ παναγίου εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Τῶρα ὦ δέσποτα κατὰ τὸν λόγον σου στέλλεις τὸν δοῦλόν σου εἰς εἰρήνην. Ὅτι εἶδαν τὰ ὀμμάτιά μου τὴν σοφίαν σου, τὴν ὁποίαν ἑτοίμασες ἐμπροστὰ εἰς ὅλα τὰ πλήθη, φῶς εἰς φανέρωσιν τῶν ἐθνῶν, καὶ εἰς δόξαν τοῦ λαοῦ σου τοῦ Ἰσραήλ.[4]

1. Ψλ. 112, 1. **2.** Ιω. 1, 29. **3.** Ψλ. 64, 2. **4.** Λκ. 2, 29 - 32.

Ζ',μθ' Κεφάλαιον μθ^ον.

Εὐλογημένος εἶσαι Θεὲ[1] ὁποῦ μὲ θρέφεις ἐκ νεότητός μου,[2] ἐσὺ ὁποῦ δίδεις τροφὴν εἰς ὅλους.[3] Γέμισε τὰς καρδίας ἡμῶν ἀπὸ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν,[4] διὰ νὰ ἔχωμεν ὅλα τὰ ἀρκετά μας καὶ νὰ προκόψωμεν εἰς κάθε καλὸν ἔργον[5]
φ.217^v μὲ τὴν /(φ.217^v) βοήθειαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου εἶναι εἰς ἐσένα τὸν Θεόν, δόξα, τιμή, καὶ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

1. Ψλ. 118, 12. **2.** Γεν. 48, 15· Ιωβ 31, 18. **3.** Ψλ. 135, 25. **4.** Πραξ. 14, 17. **5.** Β' Κορ. 9, 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.218r /(φ.218r) **Κεφάλαια τοῦ Ηου Βιβλίου.**

Διὰ ποίους γίνονται τὰ θαύματα : αον.

Διὰ τοὺς ἀναξίους ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς : βον.

Ὅτι αον καὶ κυριώτερον ἔργον εἶναι τὸ νὰ διατάσσῃ τινὰς ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς ταῖς Ἐκκλησίαις : γον.

Διὰ ταῖς χειροτονίαις : δον.

Εὐχὴ διὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐπισκόπου : εον.

Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου διάταξις διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν ἱερέων : στον.

Διάταξις τοῦ Φιλίππου διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν διακόνων : ζον.

Προσευχὴ τῆς χειροτονίας τοῦ διακόνου : ηον.

Διάταξις τοῦ Βαρθολομαίου διὰ τὴν διακόνισσαν : θον.

Προσευχὴ εἰς τὴν χειροτονίαν τῆς διακόνισσας : ιον.

Διάταξις τοῦ Θωμᾶ διὰ τοὺς ὑποδιακόνους : ιαον.

Διάταξις τοῦ Ματθαίου διὰ τοὺς ἀναγνώστας : ιβον.

Διάταξις τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου διὰ τοὺς ὁμολογητάς : ιγον.

Τοῦ αὐτοῦ διὰ τὰς παρθένους : ιδον.

Διάταξις Λεββαίου τοῦ καὶ Ἀλφαίου διὰ ταῖς χήραις : ιεον.

Ὁ αὐτὸς διὰ τὸν ἐξορκιστήν : ιστον.

Σίμωνος τοῦ Κανανίτου ἀπὸ πόσους ἐπισκόπους πρέπει νὰ χειροτονᾶται ὁ ἐπίσκοπος : ιζον.

Τοῦ αὐτοῦ κανόνες διὰ τοὺς ἐπισκόπους, ἱερεῖς, διακόνους, καὶ τοὺς ἐπιλοίπους κληρικούς : ιηον.

Διάταξις τοῦ Ματθαίου διὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ λαδιοῦ : ιθον.

Τοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ πρωτοφανήσιμα, καὶ τὰ δέκατα : κον.

Τοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ περισσεύματα : καον.

Κανόνες διάφοροι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὸ βάπτισμα, ποίους πρέπει νὰ δεχθοῦμεν, καὶ ποίους νὰ ἀποδιώξωμεν : κβον.

Εἰς ποίαις ἡμέραις νὰ μὴ δουλεύουν οἱ δοῦλοι : κγον.

φ.218v Εἰς ποίαις ὥραις πρέπει νὰ προσευχόμεσθεν, καὶ διατὶ εἰς αὐ-/(φ.218v) ταῖς νὰ προσευχηθοῦμεν : κδον.

Πῶς πρέπει νὰ γίνωνται, καὶ πότε νὰ γίνωνται τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων χριστιανῶν· καὶ ὅτι ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά τους πρέπει νὰ δίδωνται εἰς τοὺς πτωχούς : κεον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι τὰ μνημόσυνα, καὶ ἡ δέησες δὲν ὠφελοῦν παντελῶς ἐκείνους ὁποῦ ἀποθαίνουν εἰς τὴν ἀσέβειαν : κστ^{ον}.

Διὰ τοὺς μεθυστάς : κζ^{ον}.

Ὅτι πρέπει νὰ δεχθοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ διώκονται διὰ τὸν Χριστόν : κη^{ον}.

Ὅτι ὁ καθένας εἰς τὸν κλῆρον ὁποῦ ἐβάλθη ἐκεῖ πρέπει νὰ εὑρίσκεται, καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν τάξιν καὶ νὰ μὴν ἁρπάζῃ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τοῦ ἐδόθηκαν: κθ^{ον}.

Κανόνες Ἐκκλησιαστικοί : λ^{ον}.

Βιβλίον Η^{ον}.

φ.219^{r} /(φ.219^{r}) Κεφάλαιον α^{ον}.

Διὰ τὰ χαρίσματα, καὶ ταῖς χειροτονίαις, καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας.

Η′,α′ Ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς παραδίδωντας εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα μυστήριον τῆς εὐσεβείας,[1] καὶ κράζωντας Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας εἰς τὸ νὰ γνωρίσουν τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν τὸν Πατέρα του, καθὼς τὸ λέγει ἀτός του ἐκεῖ ὁποῦ εὐχαριστοῦσε τὸν Πατέρα του διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πιστευσάντων· «ἐφανέρωσα τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ἔργον ὁποῦ μὲ ἔδωκες νὰ κάμω, τὸ ἐτελείωσα»·[2] λέγωντας καὶ διὰ λόγου μας πρὸς τὸν Πατέρα του· «Πάτερ ἅγιε ἂν καὶ ὁ κόσμος δὲν σὲ ἐγνώρισεν, ὅμως ἐγὼ σὲ ἐγνώρισα, καὶ ἐτοῦτοι σὲ ἐγνώρισαν».[3] Καὶ ὡσὰν ὁποῦ ἐγινήκαμεν καὶ ἡμεῖς τέλειοι, πρεπόντως λέγει εἰς ὅλους ὁμοῦ διὰ τὰ χαρίσματα ὁποῦ ἐδίδωνταν ἀπὸ λόγου του διὰ μέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· «ἐτοῦτα τὰ θαύματα θέλουν ἀκολουθήσῃ εἰς τοὺς πιστεύοντας· μὲ τὸ ὄνομά μου θέλουν εὐγάλῃ δαιμόνια, θέλουν λαλήσῃ γλώσσαις καινούριαις, θέλουν πιάσῃ φίδια, καὶ ἂν πίνουν κανένα θανάσιμον φαρμάκι, νὰ μὴ τοὺς βλάψῃ· θέλουν βάλῃ τὰ χέριά τους ἐπάνω εἰς τοὺς ἀῤῥώστους, καὶ θέλουν ἰατρευθῇ».[4] Αὐτὰ τὰ χαρίσματα πρωτήτερα ἐδόθηκαν εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους ὅταν ἠθέλαμεν νὰ κηρύξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον.[5] Ἔπειτα ἐδίδουνταν ἀναγκαίως καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ μὲ τὸ μέσον μας ἐπίστευαν, ὄχι διὰ ὠφέλειαν ἐκείνων ὁποῦ τὰ ἐνεργοῦσαν, ἀλλὰ διὰ τὴν καταπεισίαν τῶν ἀπίστων, διὰ νὰ στερεώσῃ (ἡ δύναμις τῶν θαυμάτων) ἐκείνους ὁποῦ ἐκατάπεισεν ὁ λόγος μας. Ὅτι τὰ θαύματα δὲν ἐδόθηκαν διὰ ἡμᾶς τοὺς πιστούς, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀπίστους[6] Ἑβραίους καὶ Ἕλληνας. Μήτε τὸ νὰ εὐγάλλωμεν δαίμονας, εἶναι ἐδικό μας φ.219^{v} κέρδος, ἀλλὰ εἶναι ὠφέλεια ἐκείνων ὁποῦ καθαρίζονται /(φ.219^{v}) μὲ τὴν ἐνέργειαν τοῦ Χριστοῦ. Καθὼς αὐτὸ ὁ Χριστὸς μᾶς σωφρονίζει, καὶ μᾶς δεί-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χνει λέγωντας· «μὴ χαίρεσθε διατὶ σᾶς ὑπακούουν οἱ δαίμονες, ἀλλὰ νὰ χαρῆτε ὅτι τὰ ὀνόματά σας ἐγράφηκαν εἰς τὸν οὐρανόν».[7] Καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, γίνεται μὲ δύναμιν, τὸ δὲ ἐδικόν μας γίνεται μὲ ἀγάπην καὶ προθυμίαν, φανερὸν εἶναι πῶς βοηθούμεσθεν ἀπ' αὐτὸν τὸν Χριστόν. Λοιπὸν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κάθε χριστιανὸς νὰ εὐγάλλῃ δαιμόνια, ἢ νὰ ἀναστένῃ νεκρούς, ἢ νὰ συντυχαίνῃ ξέναις γλώσσαις, ἀλλὰ ἀναγκαῖον εἶναι νὰ κάμῃ θαύματα, ὅποιος ἀξιώθηκε νὰ λάβῃ χάρισμα διὰ καμίαν χρήσιμη αἰτία, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀπίστων, οἱ ὁποῖοι πολλαῖς φοραῖς καταπείθονται ἢ ἀξιώνονται νὰ λάβουν σωτηρίαν, ὄχι μὲ τὴν βεβαίωσιν τῶν λόγων, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων. Ἂν καλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἀσεβεῖς δὲν παρακινοῦνται ἀπὸ τὰ θαύματα, ἀλλὰ καταπείθονται πολλοὶ καὶ μὲ τὰ λόγια. Τὸ ὁποῖον τὸ μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Θεός, καθὼς ὅταν λέγῃ εἰς τὸν Νόμον· θέλω συντύχῃ μὲ τὸν λαὸν τοῦτον μὲ ἄλλαις γλώσσαις, καὶ μὲ ἄλλα χείλη καὶ δὲν θέλουν πιστεύσῃ.[8] Μήτε οἱ Αἰγύπτιοι δὲν τὸ ἐπίστευσαν ὡσὰν Θεόν, μὲ ὅλον ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Μωϋσῆς τόσα σημεῖα καὶ θαύματα· μήτε τὰ πλήθη τῶν Ἑβραίων ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν (ὁποῦ ἦτον ὡσὰν τὸν Μωϋσῆν) ὁποῦ ἰάτρευσεν ἀναμεταξύ τους κάθε ἀῤῥωστίαν, καὶ κάθε ἀδυναμίαν.[9] Καὶ μήτε τοὺς Αἰγυπτίους ἐκατάπεισεν ἡ ῥάβδος τοῦ Μωϋσέως ὁποῦ ἔπερνε ψυχήν, καὶ ἐγίνετο φίδι, μήτε τὸ χέρι ὁποῦ ἄσπρισε, μήτε ὁ Νεῖλος ὁποῦ ἔγινεν αἷμα, μήτε τοὺς Ἰουδαίους τοὺς καταπείθουν οἱ τυφλοὶ ὁποῦ παίρνουν τὸ φῶς τους, καὶ οἱ χωλοὶ ὁποῦ περιπατοῦν, καὶ οἱ νεκροὶ ὁποῦ ἀναστένονται.[10] Καὶ εἰς μὲν τὸν Μωϋσῆν ἀντιστέκουνταν ὁ Ἰαννὴς καὶ ὁ Ἰαμβρής.[11] Εἰς δὲ τὸν Χριστὸν ὁ Ἄννας, καὶ ὁ Καϊάφας. Ἔτζι δὲν καταπείθουν ὅλους τὰ θαύματα, ἀλλὰ μόνον τοὺς καλόφ.220r γνωμους. Διὰ τοῦτο ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ὡς σοφὸς κυβερνήτης νὰ γί-/(φ.220r) νωνται θαύματα, ὄχι μὲ τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐδικήν του θέλησιν. Ἐτοῦτα τὰ λέγομεν διὰ ἐκείνους ὁποῦ πέρνουν τέτοια χαρίσματα νὰ μὴ καυχῶνται ἐναντίον εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὰ πέρνουν. Λέγομεν χαρίσματα ἐκεῖνα, διὰ μέσου τῶν ὁποίων γίνονται τὰ θαύματα. Εἰδὲ ἀλλεοτρόπως, δὲν εἶναι κανένας ἄνθρωπος ὁποῦ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν ἐπῆρε χάρισμα πνευματικόν.[12] Διὰ τοῦτο τὸ νὰ ἐλευθερωθῇ τινὰς ἀπὸ τὴν πολύθεον ἀσέβειαν, καὶ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, εἶναι χάρισμα Θεοῦ. Καὶ τὸ νὰ ἀποῤῥίξῃ τινὰς τὸν ἰουδαϊκὸν τύπον, καὶ νὰ πιστεύσῃ πῶς ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἦτον πρὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὑστερινοὺς καιροὺς ἐγεννήθη χωρὶς σπορὰν ἀνδρὸς ἀπὸ τὴν παρθένον Μαρίαν μὲ τὴν θέλησιν τοῦ Πατρός. Καὶ πῶς ἔζησεν ὡσὰν ἄνθρωπος χωρὶς ἁμαρτίαν, καὶ ἐφύλαξεν ὅλην τὴν δικαιο-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σύνην τοῦ νόμου.[13] Καὶ πῶς συγχωρῶντας ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὑπέμεινε σταυρὸν ὁ Θεὸς λόγος, καὶ ἐκαταφρόνησε τὴν ἐντροπήν. Καὶ πῶς ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, καὶ ἀνέστη τὴν γ$^{\eta\nu}$ ἡμέραν. Καὶ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ἔμεινε κοντὰ εἰς τοὺς Ἀποστόλους σαράντα ἡμέραις ἕως ὁποῦ ἐτελείωσεν ὅλα τὰ διωρισμένα. Καὶ τότε ἐμπροστὰ εἰς τὰ ὀμμάτια τῶν Ἀποστόλων ἀνελήφθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα του ὁποῦ τὸν ἔστειλεν. Ὅποιος πιστεύει ἐτοῦτα ὄχι ἁπλῶς καὶ χωρὶς λογαριασμόν, ἀλλὰ μὲ στοχασμὸν καὶ πληροφορίαν, ὁ τοιοῦτος ἐπῆρε χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεόν, ὁμοίως καὶ ὅποιος ἠλευθερώθη ἀπὸ κάθε αἵρεσιν. Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν τὰ σημεῖα καὶ θαύματα, ἂς μὴ κατακρίνουν ἐκείνους ὁποῦ δὲν ἠξιώθηκαν νὰ κάμνουν θαύματα, ὅτι τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ δίδονται διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, εἶναι διάφορα. Καὶ ἐσὺ μὲν ἐπῆρες ἕνα χάρισμα, καὶ ἄλλος ἄλλο, ἢ λόγον σοφίας, ἢ πνεῦμα γνώσεως, ἢ τῆς διακρίσεως τῶν πνευμάτων,[14] ἢ πρόγνωσιν τοῦ μέλλοντος, ἢ λόγον δι-/(φ. φ.220^{v} 220^{v}) δακτικόν, ἢ ὑπομονήν, ἢ νόμιμον ἐγκράτειαν. Ὅτι καὶ ὁ Μωϋσῆς ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ[15] κάμνωντας τὰ θαύματα εἰς τὴν Αἴγυπτον, δὲν ὑπερηφανεύθη ἐναντίον εἰς τοὺς Ἑβραίους. Ὠνομάσθη Θεός,[16] καὶ δὲν ὑψώθηκεν ἐναντίον εἰς τὸν προφήτην Ἀαρών. Μήτε ὁ υἱὸς τοῦ Ναυῆ ὁ Ἰησοῦς, ὁποῦ ἔγινεν προεστὼς τῶν Ἑβραίων ὕστερα ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν, ὑπερηφανεύθη ἐναντίον εἰς τὸν Φινεὲς καὶ εἰς τὸν Χάλεβ ὅταν ἔστησε τὸν ἥλιον κατὰ Γαβαών, καὶ τὴν σελήνην κατὰ φάραγκα Αἰλῶν,[17] εἰς τὸν πόλεμον ὁποῦ ἔκαμε μὲ τοὺς Ἰεβουσαίους, καὶ δὲν τὸν ἔφθανεν ἡ ἡμέρα νὰ τελειώσῃ τὴν νίκην. Μήτε ὁ Σαμουὴλ ὁποῦ ἔκαμε τόσα θαύματα ἐκαταφρόνησε τὸν θεοφιλέστατον Δαβίδ, μὲ ὅλον ὁποῦ καὶ οἱ δύο ἦσαν προφῆται, καὶ ὁ μὲν ἕνας ἦτον ἀρχιερεύς, καὶ ὁ ἄλλος βασιλεύς. Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀχαὰβ ἦσαν ἑπταχίλιοι ἅγιοι τῶν Ἑβραίων ὁποῦ δὲν ἐπροσκύνησαν τὸν Βάαλ,[18] καὶ ἀνάμεσα εἰς αὐτοὺς ἔκαμναν θαύματα μόνον ὁ Ἠλίας, καὶ ὁ μαθητής του ὁ Ἐλισσαῖος. Ὅμως μήτε ὁ Ἠλίας ἐπερίπαιξε τὸν Ἀβδιοῦ τὸν οἰκονόμον, ὁ ὁποιος ἐφοβᾶτο τὸ Θεόν, ἀμὴ θαύματα δὲν ἔκαμνε. Μήτε ὁ Ἐλισσαῖος ἐπαράβλαψε τὸν μαθητήν του ὁποῦ ἐτρόμαξε τοὺς ἐχθρούς. Μήτε ὁ Δανιὴλ ὁ σοφὸς β^{ον} ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὰ στόματα τῶν λεόντων, οὔτε οἱ τρεῖς παῖδες ἀπὸ τὴν κάμινον τῆς Βαβυλῶνος ἐκαταφρόνησαν τοὺς ἐπιλοίπους ὁμοφύλους των. Ὅτι ἤξευραν πῶς ὄχι μὲ τὴν ἐδικήν τους δύναμιν, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἐνίκησαν τὰ φοβερά, καὶ ἔκαμναν θαύματα, καὶ ἐλευθερώνουνταν ἀπὸ ταῖς δυσκολίαις. Λοιπὸν ἂς μὴν ὑψωθῇ τινὰς ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ του, κἂν τε προφήτης εἶναι, κἂν τε θαυματουργός. Διότι ἂν δοθῇ πῶς πλέον δὲν εἶναι πουθενὰ ἄπι-φ.221^{r} στος, εἰς τὸ ἐξῆς κάθε ἐνέργεια τοῦ θαύματος /(φ.221^{r}) εἶναι ἄχρηστος.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι τὸ νὰ εἶναι τινάς εὐσεβής, εἶναι ἀπὸ τὴν ἀγάπην ὁποῦ ἔχει πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ νὰ κάμῃ θαύματα, προέρχεται ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἐνεργεῖ. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ μὲν α^ον^, ἤγουν ἡ εὐσέβεια, ἀναφέρεται εἰς ἡμᾶς. Τὸ δὲ β^ον^, ἡ θαυματουργία, ἀναφέρεται εἰς τὸν Θεὸν ὁποῦ ἐνεργεῖ διὰ τὰς αἰτίας ὁποῦ εἴπαμεν. Ὥστε ὁποῦ μήτε ὁ βασιλεὺς νὰ καταφρονῇ τοὺς στρατιώτας του, μήτε οἱ ἄρχοντες τοὺς ὑπηκόους. Ὅτι ἂν δὲν εἶναι τὸ ὑπήκοον, οἱ ἄρχοντες εἶναι ἄχρηστοι. Καὶ ἂν δὲν εἶναι στρατηγοί, ἡ βασιλεία δὲν στερεώνεται. Ἀλλὰ μήτε ὁ ἐπίσκοπος νὰ ὑπερηφανεύεται ἐναντίον τῶν διακόνων, ἢ τῶν ἱερέων. Μήτε οἱ ἱερεῖς ἐναντίον τοῦ λαοῦ. Ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (προεστοὺς καὶ ὑπηκόους) συσταίνεται τὸ συνάθροισμα. Καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς, κάποιων ἄλλων εἶναι ἱερεῖς. Καὶ οἱ λαϊκοί, εἶναι εἰς ἄλλους λαϊκοί. Καὶ τὸ νὰ εἴμεσθεν χριστιανοί, εἶναι εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐξουσίαν. Εἰδὲ τὸ νὰ εἶναι τινὰς Ἀπόστολος, ἢ ἐπίσκοπος, ἢ ἄλλο τίποτες, δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐξουσίαν, ἀμὴ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ ὁποῦ δίδει τὰ χαρίσματα. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἀξιώνονται νὰ πάρουν χαρίσματα, ἢ ἀξιώματα.

1. Α′ Τιμ. 3, 16. **2.** Ιω. 17, 6 καὶ 4. **3.** Ιω. 17, 25. **4.** Μκ. 16, 17 - 18. **5.** Μκ. 16, 15. **6.** Α′ Κορ. 14, 22. **7.** Λκ. 10, 20. **8.** Ησ. 28, 11 - 12· Α′ Κορ. 14, 21. **9.** Μτ. 4, 23. **10.** Μτ. 11, 5. **11.** Β′ Τιμ. 3, 8. **12.** Ρωμ. 1, 11. **13.** Μτ. 3, 15. **14.** Α′ Κορ. 12, 8 καὶ 10. **15.** Δτ. 33, 1. **16.** Εξ. 7, 1. **17.** Ιησ. 10, 12. **18.** Γ′ Βασ. 19, 18· Ρωμ. 11, 4.

Η′,β′

Κεφάλαιον β^ον^.

Προσθέτομεν καὶ τοῦτο εἰς τὸν λόγον μας, μήτε κάθε προφήτης εἶναι καθαρός, μήτε κάθε ἕνας ὁποῦ διώχνει δαιμόνια, εἶναι ἅγιος. Ὅτι καὶ ὁ Βαλαὰμ ὁ υἱὸς τοῦ Βεὼρ ἀσεβὴς ὤντας ἐπροφήτευσε,[1] καὶ ὁ Καϊάφας ὁ ψευδοαρχιερεύς.[2] Προλέγει καὶ ὁ διάβολος περισσά, καὶ οἱ δαίμονες ὁποῦ εἶναι τριγύρω του. Καὶ ἐκ τούτων δὲν ἀκολουθᾷ νὰ ἔχουν μέρος καὶ ἀπὸ τὴν εὐσέ- φ.221^v^ βειαν. Ὅτι διὰ τὴν θελληματικήν τους κακίαν /(φ.221^v^) κυριεύονται ἀπὸ τὴν ἀνιξευρίαν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τὸν γνωρίζουν. Λοιπὸν εἶναι φανερὸν πῶς οἱ ἀσεβεῖς καὶ ἂν προφητεύσουν, ὅμως μὲ τὴν προφητείαν δὲν σκεπάζουν τὴν ἀσέβειάν τους. Μήτε ἐκεῖνοι ὁποῦ διώχνουν δαίμονας, θέλουν γένῃ δίκαιοι μὲ τὴν δίωξιν τῶν δαιμόνων. Ἀλλὰ αὐτοὶ καὶ ὁ διάβολος ἀπατοῦν ἕνας τὸν ἄλλον, (ὡς καθὼς ἐκεῖνοι ὁποῦ κάμνουν τὰ παιγνίδια διὰ γέλως) καὶ φθείρουν ἐκείνους ὁποῦ ἔχουν προσοχὴν εἰς αὐτούς, καὶ μήτε ὁ δυσεβὴς βασιλεὺς εἶναι πλέον βασιλεύς, ἀλλὰ εἶναι τύραννος. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὁποῦ κυριεύεται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν ἢ κακονοησίαν, δὲν εἶναι ἐπίσκοπος, ἀλλὰ ψευδεπίσκοπος, καὶ δὲν εἶναι θεοπρόβλητος, ἀλλὰ ἀνθρωποπρόβλητος, καθὼς ὁ Ἀνανίας καὶ ὁ Σαμαίας εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὁ Σεδεκίας, καὶ ὁ Ἀχίας ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ψευδοπροφῆται. Ἀλλὰ καὶ ὁ Βαλαὰμ ὁ μάντις ἐπαιδεύθη μὲ τὸ νὰ ἐπαρακίνησε τοὺς Ἑβραίους, καὶ ἐπροσκύνησαν τὸ εἴδωλον τὸ Βεελφεγώρ. Καὶ ὁ Καϊάφας ὕστερον ἐφόνευσε τὸν ἑαυτόν του. Καὶ τὰ παιδία τοῦ Σκευᾶ ἐπιχειρήθηκαν νὰ διώχνουν δαίμονας,[3] ἀμὴ ἐδάρθηκαν καὶ ἐπληγώθηκαν ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ ἔφυγαν μὲ ἐντροπήν. Καὶ οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα μὲ τὸ νὰ ἔπεσαν εἰς τὴν ἀσέβειαν, ἔπαθαν πολλαῖς τιμωρίαις. Ὥστε ὁποῦ εἶναι φανερὸν πῶς καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς δὲν θέλουν φύγῃ τὴν παίδευσιν τοῦ Θεοῦ. Θέλει τοὺς εἰπῇ ὁ Θεὸς καὶ τῶρα· «ἐσᾶς τοὺς ἱερεῖς ὁποῦ ἀτιμάζετε τὸ ὄνομά μου, θέλω σᾶς παραδώσω νὰ σᾶς σφάξουν ὡς καθὼς τὸν Σεδεκίαν καὶ τὸν Ἀχίαν, τοὺς ὁποίους (καθὼς λέγει ὁ προφήτης Ἱερεμίας) τοὺς ἐτηγάνισεν ὁ βασιλεὺς τῆς Βαβυλῶνος».[4] Καὶ τοῦτα τὰ λέγομεν ὄχι διὰ νὰ καταφρονήσωμεν ταῖς ἀληθιναῖς προφητείαις, φ.222ʳ ὅτι ἰξεύρωμεν καλᾶ πῶς αὐταῖς /(φ.222ʳ) ἐνεργοῦν εἰς τοὺς καθαροὺς μὲ θείαν φώτισιν, ἀλλὰ διὰ νὰ ταπεινώσωμεν τὴν αὐθάδειαν τῶν ὑπερηφάνων. Προσθέττομεν καὶ τοῦτο, πῶς τῶν τοιούτων ὑπερήφανων τὴν χάριν τὴν πέρνει ὁ Θεός. Ὅτι ὁ Θεὸς ἐναντιώνεται τοὺς ὑπερηφάνους, καὶ δίδει χάριν εἰς τοὺς ταπεινούς.[5] Ὁ Σίλας καὶ ὁ Ἄγαβος ἐπροφήτευσαν εἰς τὸν καιρόν μας, ὅμως δὲν ἐξάπλωσαν τοῦ λόγου τους ἕως εἰς τοὺς Ἀποστόλους,[6] μήτε ὑπερέβηκαν τὰ μέτρα τους μὲ ὅλον ὁποῦ ἦτον ἀγαπημένοι εἰς τὸν Θεόν. Ἐπροφήτευσαν καὶ γυναῖκες, τὸ μὲν παλαιὸν καιρόν, ἡ Μαριὰμ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀαρών.[7] Ὕστερα ἀπ' αὐτὴν ἐπροφήτευσε ἡ Δεβόῤῥα.[8] Ὕστερον ἡ Ὀλδὰ[9] καὶ ἡ Ἰουδήθ.[10] Ἡ μὲν Ὀλδὰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἰωσίου, ἡ δὲ Ἰουδὴθ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Δαρείου. Ἐπροφήτευσε καὶ ἡ Παναγία ἡ μητέρα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ συγγενής της ἡ Ἐλισάβετ,[11] καὶ ἡ Ἄννα. Καὶ εἰς τὸν καιρόν μας ἐπροφήτευσαν ἡ θυγατέρες τοῦ Φιλίππου,[12] ἀλλ' ὅμως αὐταῖς δὲν ὑψώθηκαν ἐναντίον εἰς τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ ἐφύλαξαν τὰ μέτρα των. Λοιπὸν καὶ ἀναμεταξὺ εἰς ἐσᾶς, κἄντε ἄνδρας εἶναι, κἄντε γυναῖκα, καὶ ἐπιτυχαίνει τέτοιαν χάριν, ἂς ταπεινωθῇ διὰ νὰ τὸν ἐπιμελῆται ὁ Θεός. Ὅτι λέγει ὁ Θεός· «εἰς ποῖον νὰ κοιτάξω καὶ νὰ ἐπιμεληθῶ, ὄχι ἄλλον πάρεξ τὸν ταπεινὸν καὶ ἥσυχον, καὶ ἐκεῖνον ὁποῦ φοβᾶται τὰ λόγιά μου».[13]

1. Αρ. 23, 1 κεξ. **2**. Ιω. 11, 51, **3**. Πραξ. 19, 14. **4**. Μαλ. 1, 6· Ιερ. 36, 22. **5**. Πρμ. 3, 31· Ιακ. 4, 6. **6**. Πραξ. 15, 32· ibid. 21, 10. **7**. Εξ. 15, 20. **8**. Κρ. 4, 4. **9**. Δ' Βασ. 22, 14. **10**. Ιδθ. 8, 1 κεξ. **11**. Λκ. 1, 42. **12**. Πραξ. 21, 9. **13**. Ησ. 66, 2.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η′,γ′ Κεφάλαιον γ^ον.

Εἴπαμεν ὡς ἐδὼ διὰ τὰ χαρίσματα ὅσα ὁ Θεὸς μὲ ἐδικήν του θέλησιν ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Εἴπαμεν καὶ πῶς ὁ Θεὸς ἔλεγξε τὴν γνώμην ἐκείνων ὁποῦ ἐπιχειρίσθηκαν νὰ λέγουν ψεύματα, ἢ κινοῦνται ἀπὸ πνεῦμα ξένον ἀπὸ τὸν Θεόν. Εἴπαμεν καὶ πῶς ὁ Θεὸς πολλαῖς φοραῖς ἐμεταχειρίσθηκε κακοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν προφητείαν, καὶ εἰς τὰ θαύματα. Τῶρα μᾶς ἀναγκάζει ὁ λόγος εἰς τὸ κυριώτερο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως· διὰ νὰ μάθετε ἀπὸ λόγου μας αὐτὴν τὴν διάταξιν ἐσεῖς ὁποῦ μὲ τὴν γνώμην τοῦ φ.222^v Χριστοῦ, καὶ μὲ τὸ μέσον τὸ ἐδι-/(φ.222^v) κόν μας ἐδιωρισθήκετε ἐπίσκοποι, καὶ νὰ κάμετε ὅλα κατὰ τὰς παραγγελίας ὁποῦ μᾶς ἔδωκεν ὁ Χριστός. Νὰ ἠξεύρετε καὶ τοῦτο· ὅτι ὅποιος ἀκούει ἡμᾶς, τὸν Χριστὸν ἀκούει. Καὶ ὅποιος ἀκούει τὸν Χριστόν, ἀκούει τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα του[1] εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1. Λκ. 10, 16.

Η′,δ′ Κεφάλαιον δ^ον.

Ἡμεῖς οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ ὄντες συμμαζωμένοι ὁμοῦ, παραγγέλλομεν ἐτούταις ταῖς ἁγιαις διάταξες διὰ κάθε ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ὥντας παρὸν μὲ τοῦ λόγου μας καὶ ὁ Παῦλος ὁ συναπόστολός μας τὸ ἐκλεκτὸν σκεῦος,[1] καὶ ὁ Ἰάκωβος ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς, καὶ οἱ ἑπτὰ διάκονοι. Πρῶτος λοιπὸν ἐγὼ ὁ Πέτρος λέγω· ὁ ἐπίσκοπος ὁποῦ χειροτονεῖται, νὰ εἶναι (καθὼς πρότερον ὅλοι ἀντάμα ἐδιωρίσαμεν) εἰς ὅλα ἀκατηγόρητος, διαλεγμένος, ὁ πλέον ἐξαίρετος ἀπὸ ὅλον τὸν λαόν. Ὁ ὁποῖος ὡσὰν διορισθῇ καὶ ἀρέσῃ εἰς ὅλους, νὰ μαζωχθῇ ὅλος ὁ λαὸς μὲ τὸ ἱερατεῖον, καὶ μὲ τοὺς ἐπισκόπους ὁποῦ εὑρεθοῦν παρόν, καὶ νὰ εἶναι ἡμέρα Κυριακή. Καὶ ὅποιος εἶναι α^ος ἀπὸ τοὺς λοιποὺς ἂς ἐρωτᾷ τοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν λαόν, ἂν εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁποῦ ζητοῦν διὰ ἄρχοντά τους. Καὶ σὰν τὸ στέρξουν, ἂς ἐρωτᾷ β^ον, ἂν μαρτυρῆται ἀπὸ ὅλους πῶς νὰ εἶναι ἄξιος αὐτῆς τῆς μεγάλης καὶ λαμπρᾶς αὐθεντείας, ἂν εἶναι εὐσεβέστατος εἰς τὸν Θεόν, ἂν ἐφύλαξε δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἂν ἐκυβέρνησε τὸ σπίτι του καλά, ἂν ἐστάθη ἀκατηγόρητος εἰς τὴν ζωήν του. Καὶ σὰν μαρτυρήσουν ὅλοι (κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ὄχι μὲ προϋπάρχουσαν εἴδησιν) πῶς εἶναι τέτοιος καλός, ὡσὰν ἐμπροστὰ εἰς κριτὴν τὸν Θεόν, καὶ τὸν Χριστόν, καὶ εἶναι παρὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ὅλα τὰ τάγματα τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἂς ἐρωτᾷ τρεῖς φοραῖς, ἂν ἀληθινὰ εἶναι ἄξιος διὰ αὐτὴν τὴν ἐπιστασίαν. Διὰ νὰ βεβαιωθῇ κάθε λόγος ἐπάνω εἰς τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μαρτυρίαν δύο ἢ τριῶν ἀνθρώπων.[2] Καὶ σὰν τὸν ὁμολογήσουν τρεῖς φοραῖς πῶς εἶναι ἄξιος, ἂς δώσουν ὅλοι συστατικόν. Καὶ σὰν τὸ δώσουν μὲ προθυ-
φ.223r μίαν, ἂς γέ-/(φ.223r) νῃ σιωπή, καὶ ἂς ἀκούσουν. Καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς α^{ους} ἐπισκόπους, ἀντάμα καὶ μὲ δύο ἄλλους ἱερεῖς στέκονται κοντὰ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς προσευχόμενοι μὲ σιωπήν, καὶ οἱ διάκονοι κρατοῦντες τὰ θεῖα εὐαγγέλια ἀνοικτὰ ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι τοῦ χειροτονουμένου, ἂς λέγῃ πρὸς τὸν Θεὸν ὁ α^{ος} ἐπίσκοπος :

1. Πραξ. 9, 15. 2. Μτ. 18, 16.

Η′,ε′ Κεφάλαιον ε^{ον}.

Ἐσὺ Θεὲ παντοκράτορ, καὶ αὐθέντα ὁποῦ εἶσαι ὁ ὤν, ὁποῦ εἶσαι μόνος ἀγέννητος καὶ ἀβασίλευτος. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι πάντοτε, καὶ εἶσαι πρωτήτερα ἀπὸ τοὺς αἰῶνας. Ἐσὺ ὁποῦ δὲν χρειάζεσαι τίποτες, καὶ εἶσαι ἀνώτερος ἀπὸ κάθε αἰτίαν ἢ γέννησιν. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι μόνος ἀληθινός, μόνος σοφός, μόνος ὑψηλός. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι κατὰ τὴν φύσιν ἀόρατος, καὶ ἡ γνῶσίς σου εἶναι ἄναρχος. Ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι μόνος ἀγαθὸς καὶ ἀσύγκριτος. Ἐσὺ ὁποῦ ἠξεύρεις ὅλα πρὸ τοῦ νὰ γίνωνται. Ἐσὺ ὁποῦ ἠξεύρεις τὰ ἀπόκρυφα.[1] Ὁ ἀπλησίαστος, ὁ ἀνεξουσίαστος, ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ὁ ποιητὴς τῶν ὅλων διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἐπιμελητής, ὁ φροντιστής, ὁ πατὴρ τῆς εὐσπλαγχνίας καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. Ἐσὺ ὁποῦ κατοικᾷς εἰς τὰ ὑψηλά, καὶ ἐπιμελῆσαι τὰ ταπεινά.[2] Ἐσὺ ὁποῦ ἔδωκες διορισμοὺς τῆς Ἐκκλησίας διὰ μέσου τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ σου, καὶ διὰ μέσου τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ διὰ μέσου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἡμῶν τῶν ἐπισκόπων ὁποῦ παραστεκόμεσθεν εἰς τὴν χάριν σου. Ἐσὺ ὁποῦ ἐξαρχῆς ἐδιώρισες ἱερεῖς νὰ ἐπιστατοῦν τὸν λαόν σου. Ἐν πρώτοις τὸν Ἄβελ, τὸν Σήθ, καὶ τὸν Ἐνώς, καὶ τὸν Ἐνώχ, καὶ τὸν Νῶε, καὶ τὸν Μελχισεδέκ, καὶ τὸν Ἰώβ. Ἐσὺ ὁποῦ ἔδειξες τὸν Ἀβραάμ, καὶ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας μαζὶ μὲ τοὺς πιστοὺς δούλους σου τὸν Μωϋσῆν, καὶ τὸν Ἀαρών, καὶ τὸν Ἐλεάζαρ, καὶ τὸν Φινεές. Ἐσὺ ὁποῦ ἀπ' αὐτοὺς ἐμεταχειρίσθηκες ἐξουσιαστὰς καὶ ἱερεῖς εἰς τὴν τένταν
φ.223v /(φ.223v) τοῦ μαρτυρίου. Ἐσὺ ὁποῦ ἐδιάλεξες τὸν Σαμουὴλ τὸν ἱερέα καὶ προφήτην. Ἐσὺ ὁποῦ δὲν ἄφηκες τὸ θυσιαστήριον σου ἀνεπιμέλητον. Ἐσὺ ὁποῦ ἠθέλησες νὰ δοξασθῇς ἐκεῖ ὁποῦ ἐδιάλεξες. Ἐσὺ καὶ τῶρα διὰ τὴν μεσιτείαν τοῦ Χριστοῦ σου διὰ μέσου ἡμῶν τῶν παρόντων λύσε τὴν δύναμιν τοῦ αὐθεντικοῦ σου πνεύματος,[3] τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖ τὸν ἀγαπημένον σου υἱὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἰησοῦν Χριστόν, αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἔδωκες μὲ τὸ θέλημά σου εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους σου τοῦ παντοτεινοῦ Θεοῦ. Ἐσὺ ὦ καρδιογνώστα Θεὲ δῶσε εἰς τοῦτον τὸν δοῦλόν σου (ὁποῦ ἐδιάλεξες διὰ ἐπίσκοπον) βοήθειαν μὲ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἁγίαν σου καὶ λογικὴν ποίμνην, καὶ νὰ ἀρχιερατεύῃ δουλεύωντάς σε ἐμπιστεμένα ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ ἡμερώνωντας τὸ πρόσωπόν σου διὰ νὰ μαζώξῃς τὸν ἀριθμὸν τῶν δικαίων, καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς ἐσὲ τὰ δῶρα τῆς ἁγίας σου Ἐκκλησίας. Ὦ αὐθέντα παντοκράτορ δῶσε εἰς αὐτὸν (διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ σου) τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τόσον ὁποῦ νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίαις[4] κατὰ τὴν παραγγελίαν σου. Νὰ δώσῃ ὀφφίκια κατὰ τὴν προσταγήν σου. Νὰ λύσῃ κάθε δέσιμον[5] κατὰ τὴν ἐξουσίαν ὁποῦ ἔδωκες εἰς τοὺς Ἀποστόλους σου.[6] Νὰ φανῇ ἀρεστὸς εἰς ἐσὲ μὲ ἡμερότητα καὶ καθαρὰν[7] καρδίαν χωρὶς νὰ μεταβληθῇ, καὶ νὰ κατηγγηρηθῇ. Νὰ προσφέρῃ εἰς ἐσὲ τὴν καθαρὰν θυσίαν τὴν χωρὶς αἷμα. Τὴν ὁποίαν θυσίαν ἐδιώρισες διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ σου πῶς εἶναι τὸ μυστήριον τῆς νέας διαθήκης, εἰς μυρωδίαν εὐωδίας, διὰ μέσου τοῦ ἁγίου υἱοῦ σου Ἰησοῦ[8] Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν. Διὰ μέσου τοῦ ὁποίου δίδεται εἰς ἐσὲ δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις, μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῶρα, καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.[9]

1. Δαν. 1, 42. **2.** Β' Κορ. 1, 3· Ψλ. 112, 5 - 6. **3.** Ψλ. 50, 14. **4.** Ιω. 20, 23. **5.** Ησ. 58, 6. **6.** Μτ. 18, 18. **7.** Μαλ. 1, 11. **8.** Πραξ. 4, 30· Εφ. 5, 2. **9.** Ἐνταῦθα διακόπτεται ἡ μεταγλώττισις τοῦ εου κεφαλαίου τοῦ Ηου Βιβλίου τῶν «Διαταγῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων». Τὸ κείμενον τοῦ Νομοκάνονος συνεχίζεται μὲ τὸ ιστον κεφάλαιον τοῦ αὐτοῦ Βιβλίου.

Η',ιστ' Κεφάλαιον στον.

Διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν ἱερέων διορίζω ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους ἐγὼ ὁ ἠγαπημένος τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννης. Ὅταν χειροτονῇς ἱερέα ὦ ἐπίσκοπε νὰ παραστέκωνται οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ διάκονοι, καὶ ἐσὺ νὰ βάλλῃς τὸ χέρι σου ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι τοῦ χειροτονουμένου, καὶ προσευχόμενος λέγε· Κύριε
φ.224r παντοκράτορ ὁ Θεὸς ἡμῶν /(φ.224r) ὁποῦ ἔκαμες τὰ πάντα διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ ἐπιμελῆσαι ὅλους ἐπιτήδεια. Διατὶ ἐσὺ ὁποῦ ἔχεις δύναμιν νὰ κάμῃς διάφορα πράγματα, ἔχεις δύναμιν καὶ νὰ τὰ ἐπιμεληθῇς διαφόρως. Διὰ τοῦτο ἐσὺ ὁ Θεὸς τὰ μὲν ἀθάνατα προνοῆσαι μὲ μόνην τὴν φύλαξιν· τὰ δὲ θνητὰ μὲ τὴν διαδοχήν. Τὴν ψυχήν, μὲ τὴν φροντίδα τῶν νόμων. Τὸ κορμὶ μὲ τὸ ἀπογέμισμα τῆς ἐνδείας. Ἐσὺ λοιπὸν καὶ τῶρα ἐπίβλεψον εἰς τὴν ἁγίαν σου Ἐκκλησίαν, καὶ αὔξησέ την καὶ πλήθυνε τοὺς προε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εστούς της, καὶ δός τους δύναμιν διὰ νὰ κοπιάζουν μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον διὰ νὰ στερεώσουν τὸν λαόν σου. Ἐσὺ καὶ τῶρα κοίταξε εἰς τὸν δοῦλον τοῦτον ὁποῦ ἐπροβιβάσθη εἰς τὸ ἱερατικὸν τάγμα μὲ τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν δοκιμὴν ὅλων τῶν κληρικῶν. Καὶ γέμισέ τον ἀπὸ πνεῦμα χάριτος καὶ συμβουλῆς, διὰ νὰ ἐπιμεληθῇ καὶ νὰ κυβερνήσῃ τὸν λαόν σου μὲ καθαρὰν καρδίαν, ὡς καθὼς ἐπιμελήθηκες τὸν λαόν σου τὸν ἐκλεκτόν, καὶ ἐπρόσταξες τὸν Μωϋσῆν νὰ διαλέξῃ ἱερεῖς, τοὺς ὁποίους τοὺς ἐγέμισες ἀπὸ τὸ πνεῦμα σου.[1] Καὶ τῶρα Κύριε δὸς τὸ πνεῦμα τῆς χάριτός σου, καὶ φύλαξέ το εἰς ἡμᾶς σωστόν. Διὰ νὰ γεμίσῃ ἐτοῦτος ὁ δοῦλός σου ἀπὸ ἐνέργειες ἰατρευτικῆς, καὶ ἀπὸ διδακτικὸν λόγον, νὰ ὁδηγήσῃ τὸν λαόν σου μὲ ἡμερότητα. Καὶ νὰ σὲ δουλεύσῃ ἀδόλως μὲ νοῦν καθαρόν, καὶ μὲ πρόθυμον ψυχήν.[2] Καὶ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ σου νὰ κάμῃ ταῖς ἱερουργίαις καθαραῖς διὰ τὸν λαόν σου. Ἀντάμα μὲ τὸν Χριστὸν νὰ εἶναι εἰς ἐσέ, καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1. Αρ. 11, 16. **2.** Β' Μακ. 1, 3.

Η',ζ' Κεφάλαιον ζον.

Διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν διακόνων διορίζω ἐγὼ ὁ Φίλιππος· μέλλωντας νὰ κάμῃς διάκονον ὦ ἐπίσκοπε, βάλλωντας τὰ χέριά σου ἐπάνω του ὄντες παρὸν φ.224^{v} καὶ ὅλοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι, πα-/(φ.224^{v}) ρακάλει τὸν Θεόν, καὶ λέγε :

Η',ιη' Κεφάλαιοσν ηον.

Ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτορ, ὁ ἀληθινός, καὶ βέβαιος, ἐσὺ ὁποῦ εἶσαι πλούσιος εἰς ὅλους ὁποῦ σὲ παρακαλοῦν[1] μὲ ἀλήθειαν, ὁ φοβερὸς εἰς τὴν θέλησιν, ὁ σοφὸς εἰς τοὺς συλλογισμούς, ὁ δυνατὸς καὶ μέγας,[2] ἄκουσον ὦ Θεὲ τὴν προσευχήν μας, καὶ τὴν παρακάλεσίν μας,[3] καὶ φανέρωσον τὸ πρόσωπόν σου εἰς τὸν δοῦλόν σου[4] τοῦτον ὁποῦ πέρνει τὸ ἀξίωμα τῆς διακονίας σου. Καὶ γέμισέ τον ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιον καὶ δύναμιν, καθὼς ἐγέμισες τὸν Στέφανον τὸν μάρτυρα, καὶ μιμητὴν τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ σου. Καὶ ἀξίωσέ τον νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ ἔλαβεν, ἀρεστά, ἀκαταγόρητα, στερεά, ἄσφαλτα. Καὶ νὰ ἀξιωθῇ καὶ εἰς μεγαλήτερον βαθμὸν μὲ μεσιτείαν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ, ἀντάμα μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει εἰς ἐσέ, καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1. Ρωμ. 10, 12. **2.** Ψλ. 65, 5· Ιωβ 9, 4. **3.** Ψλ. 142, 1. **4.** Ψλ. 30, 17.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θ′,ιθ′ Κεφάλαιον θ^ον.

Διὰ τὴν διακόνισσαν διορίζω ἐγὼ ὁ Βαρθολομαῖος. Ὦ ἐπίσκοπε νὰ βάλλῃς τὰ χέριά σου ἐπάνω εἰς αὐτὴν ὁποῦ γίνεται διακόνισσα, καὶ νὰ εἰπῇς ταῦτα, ὄντες παρὸν καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ διάκονοι, καὶ ἡ διακόνισσαις :

Θ′,κ′ Κεφάλαιον ι^ον.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος ὁ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,[1] ὁ ποιητὴς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, ἐσὺ ὁποῦ ἐγέμισες ἀπὸ πνεῦμα τὴν Μαριάμ,[2] καὶ τὴν Δεβόῤῥαν,[3] καὶ τὴν Ἄνναν,[4] καὶ τὴν Ὀλδάν.[5] Ἐσὺ ὁποῦ δὲν ἔκρινες ἀνάξιον νὰ γεννηθῇ ἀπὸ γυναῖκα ὁ μονογενής σου υἱός. Ἐσὺ ὁποῦ καὶ εἰς τὴν τένταν τοῦ μαρτυρίου, καὶ εἰς τὸν ναὸν ἐδιώρισες γυναῖκες, καὶ ἐφύλαγαν ταῖς ἅγιαις πόρταις. Ἐσὺ καὶ τῶρα κοίταξε ἄνωθεν εἰς ἐτούτην τὴν δούλην σου ὁποῦ διορίζεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σου. Καὶ δός της Πνεῦμα Ἅγιον. φ.225^r Καὶ καθάρισέ την ἀπὸ κάθε μολυσμὸν τῆς ψυχῆς καὶ /(φ.225^r) τοῦ κορμίου,[6] διὰ νὰ γένῃ ἀξία νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ τῆς ἐδόθη, εἰς ἐδικήν σου δόξαν, καὶ εἰς ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀντάμα μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

1. Β′ Κορ. 1, 3. **2.** Ἐξ. 15, 20. **3.** Κρ. 4, 4. **4.** Λκ. 2, 36. **5.** Δ′ Βασ. 12, 14. **6.** Β′ Κορ. 7, 1.

Η′,κα′ Κεφάλαιον ια^ον.

Διὰ τοὺς ὑποδιακόνους ἐγὼ ὁ Θωμᾶς διατάσσω ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους. Ὦ ἐπίσκοπε ὅταν χειροτονῇς ὑποδιάκονον, βάλλωντας τὰ χέριά σου ἐπάνω του, θέλεις εἰπῇ· δέσποτα Θεὲ ποιητὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς γῆς καὶ παντὸς ὅσα εὑρίσκονται εἰς αὐτά. Ἐσὺ ὁποῦ καὶ εἰς τὴν τένταν τοῦ μαρτυρίου τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἔκαμες φυλακάτορας τῶν ἁγίων σκευῶν σου. Ἐσὺ καὶ τῶρα κοίταξε ἄνωθεν εἰς τοῦτον τὸν δοῦλόν σου ὁποῦ γίνεται ὑποδιάκονος, καὶ δός του Πνεῦμα Ἅγιον διὰ νὰ πιάσῃ μὲ ἀξιότητα τὰ σκεύη ὁποῦ εἶναι διὰ ὑπηρεσίαν σου. Καὶ νὰ κάμῃ τὸ θέλημά σου πάντοτε διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀντάμα μὲ τὸν ὁποῖον Χριστὸν πρέπει εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η′,κβ′ Κεφάλαιον ιβ^ον.

Διορίζω διὰ τοὺς ἀναγνώστας ἐγὼ ὁ Ματθαῖος ὁποῦ ὀνομάζομαι καὶ Λευίς, ὁποῦ ἤμουν πρότερον τελώνης. Κάμε ἀναγνώστην, βάλλωντας τὸ χέρι σου ἐπάνω του, καὶ προσευχόμενος πρὸς τὸν Θεὸν λέγε :

Η′,κβ′ (συνέχεια) Κεφάλαιον ιγ^ον.

Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁποῦ εἶσαι πλουσιοπάροχος εἰς τὸ ἔλεος καὶ εἰς ταῖς εὐσπλαγχνίαις.[1] Ἐσὺ ὁποῦ ἐφανέρωσες τὴν στερέωσιν τοῦ κόσμου διὰ μέσου τῶν πραγμάτων ὁποῦ ἐνεργοῦνται καὶ γίνονται. Ἐσὺ ὁποῦ φυλάττεις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκλεκτῶν σου. Ἐσὺ καὶ τῶρα κοίταξε ἄνωθε εἰς τὸν δοῦλόν σου ὁποῦ ἐμπιστεύεται νὰ ἀναγνώσῃ εἰς τὸν λαόν σου τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Καὶ δός του Πνεῦμα Ἅγιον, πνεῦμα προφητικόν, πνεῦμα σοφίας. Ἐσὺ ὁποῦ ἔδωκες σοφίαν εἰς τὸν Ἔσδραν τὸν δοῦλόν σου διὰ νὰ διαβάζῃ τοὺς νόμους σου εἰς τὸν λαόν σου.[2] Ἐσὺ καὶ τῶρα ὁποῦ σὲ παρακαλοῦμεν, δῶσε σοφίαν εἰς τὸν φ.225^v δοῦλόν σου /(φ.225^v) καὶ δός του ἔργον ἀκατηγόρητον. Καὶ κατορθώνωντας τὸ ἔργον ὁποῦ τοῦ ἐνεπιστεύθης, νὰ γένῃ ἄξιος καὶ μεγαλητέρου βαθμοῦ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, ἀντάμα μὲ τὸν ὁποῖον Χριστὸν πρέπει εἰς ἐσὲ καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

1. Ψλ. 102, 4. 2. Β′ Εσδ. 9, 6.

Η′,κγ′ Κεφάλαιον ιδ^ον.

Καὶ ἐγὼ ὁ Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ἁλφαίου διορίζω διὰ τοὺς ὁμολογητάς. Ὁ ὁμολογητὴς δὲν χειροτονεῖται. Ὅτι αὐτὸ τὸ ἀξίωμα εἶναι ἔργον τῆς γνώμης καὶ τῆς ὑπομονῆς, ὅμως εἶναι ὁ ὁμολογητὴς μεγάλης τιμῆς ἄξιος, ὡσὰν ὁποῦ ὡμολόγησε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ ἐμπροστὰ εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἰς τοὺς βασιλεῖς.[1] Εἰδὲ καὶ χρειασθῇ, τότε χειροτονεῖται ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος. Εἰδὲ καὶ κανένας ὁμολογητὴς χωρὶς νὰ χειροτονηθῇ, ἁρπάξῃ κανένα ἀξίωμα διὰ τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ ἔκαμε, νὰ καθήρεται, καὶ νὰ ἀποδιώχνεται ἐπειδὴ καὶ ἀρνήθηκε τὴν διάταξιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔγινε χειρότερος ἀπὸ τὸν ἄπιστον.[2]

1. Πραξ. 9, 15. 2. Α′ Τιμ. 5, 8.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η′,κδ′ Κεφάλαιον ιε^ον.

Ἐγὼ ὁ ἴδιος Ἰάκωβος διορίζω διὰ ταῖς παρθέναις. Ἡ παρθένος δὲν χειροτονεῖται διὰ νὰ μένῃ παρθένος, ὅτι δὲν ἔχομεν προσταγὴν Ἀποστόλου Χριστοῦ.[1] Τὸ χάρισμα τῆς παρθενίας εἶναι τῆς γνώμης καὶ προαιρέσεως, ὄχι διὰ κατηγορίαν τοῦ Νόμου, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀδειάζῃ ἡ παρθένος νὰ καταγίνεται πρὸς τὴν εὐσέβειαν.

1. Α′ Κορ. 7, 25.

Η′,κε′ Κεφάλαιον ιστ^ον.

Καὶ ἐγὼ ὁ Λεββαῖος ὁποῦ ἐμετωνομάσθηκα Θαδδαῖος διορίζω διὰ ταῖς χήραις ταῦτα. Ἡ χήρα δὲν χειροτονεῖται· νὰ μένῃ χήρα. Εἰμὲν καὶ ὑστερηθῇ τὸν ἄνδρα της ἀπὸ πολύ, καὶ ἔζησε μὲ σωφροσύνην καὶ ἀκατηγόρητα, καθὼς καὶ ἡ Ἰουδήθ[1] καὶ ἡ Ἄννα[2] ἡ τίμιαις, ἂς βαλθῇ εἰς τὸ μοναστήριον μὲ ταῖς χήραις. Εἰδὲ καὶ τότε κοντὰ ὑστερηθῇ τὸν ἄνδρα της, νὰ μὴ τὴν πιστεύσετε, ἀλλὰ μὲ τὴν πολυκαιρίαν νὰ δοκιμασθῇ ἡ νεότης της. Διότι μερικαῖς φοραῖς φ.226^r /(φ.226^r) τὰ πάθη μένουν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς ὁποῦ νὰ γηράσῃ, ἂν δὲν (Η′,κστ′) ἐμποδίζεται ἀπὸ κανένα μεγάλον καὶ καλὸν χαλινάρι./(Η′,κστ′).Ἐγὼ ὁ ἴδιος διορίζω διὰ τὸν ἐξορκηστήν. Ὁ ἐξορκηστὴς ὁποῦ ἐξορκίζει τοὺς δαίμονας, δὲν χειροτονεῖται διὰ νὰ γένῃ ἐξορκηστής. Διότι τὸ χάρισμα αὐτὸ εἶναι χάρισμα θελληματικῆς ἀγάπης, καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ πέρνει χάρισμα διὰ νὰ ἰατρεύῃ, φανερώνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ ἀποκάλυψιν, καὶ εἶναι γνωρισμένη εἰς ὅλους ἡ χάρις ὁποῦ εἶναι εἰς αὐτόν. Καὶ ἂν τὸν χρειασθοῦν νὰ γένῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, τότε χειροτονεῖται.

1. Ιδθ. 8, 1 κεξ. 2. Λκ. 2, 36.

Η′,κζ′ Κεφάλαιον ιζ^ον.

Καὶ ἐγὼ ὁ Σίμων ὁ Κανανίτης διορίζω ἀπὸ πόσους πρέπει νὰ χειροτονηθῇ ὁ ἐπίσκοπος. Ὁ ἐπίσκοπος ἂς χειροτονηθῇ ἀπὸ τρεῖς ἢ δύο ἐπισκόπους. Εἰδὲ καὶ κανένας ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ ἀπὸ ἕναν ἐπίσκοπον, νὰ καθήρεται καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐχειροτόνησεν. Εἰδὲ καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ χειροτονηθῇ ἀπὸ ἕνα μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ ἔλθουν περισσότεροι διὰ τὸν διωγμὸν τῶν χριστιανῶν, ἢ διὰ καμίαν ἄλλην αἰτίαν, ἂς φέρῃ ψήφισμα ὁ ἐπίσκοπος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν περισσοτέρων ἐπισκόπων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Η′,κη′ Κεφάλαιον ιη^ον.

Ἐγὼ ὁ ἴδιος διορίζω διὰ τοὺς κανόνες. Ὁ ἐπίσκοπος εὐλογεῖ ἄλλους, δὲν εὐλογεῖται ἀπὸ ἄλλους. Βάλλει τὸ χέρι του ἐπάνω εἰς ἐκείνους ὁποῦ εὐλογεῖ, χειροτονεῖ, προσφέρει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν Θεόν. Πέρνει εὐλογίαν μόνον ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, ἀμὴ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς δὲν εὐλογεῖται. Ὁ ἐπίσκοπος ἠμπορεῖ νὰ καθήρῃ κάθε κληρικὸν ὁποῦ εἶναι ἄξιος διὰ καθαίρεσιν, ἔξω ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον. Διότι μοναχὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ καθήρει ἀρχιερέα. Ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ, ἀμὴ δὲν εὐλογεῖται. Πέρνει εὐλογίαν μόνον ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον, καὶ ἀπὸ ἄλλον ἱερέα. Ὁμοίως εὐλογεῖ καὶ αὐτὸς ἄλλον ἱερέα, χειροθετεῖ, ἀμὴ φ.226^v δὲν χειροτονεῖ, δὲν καθήρει. Ἀφορίζει /(φ.226^v) τοὺς λαϊκοὺς ἂν εἶναι ἄξιοι διὰ παίδευσιν. Ὁ διάκονος δὲν εὐλογεῖ μήτε δίδει εὐλογίαν, ὅμως πέρνει εὐλογίαν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἀπὸ τὸν ἱερέα. Δὲν βαπτίζει, δὲν προσφέρῃ λειτουργίαν. Ἀμὴ ὅταν προσφέρει τὴν θυσίαν ὁ ἐπίσκοπος ἢ ὁ ἱερεύς, αὐτὸς τὴν μοιράζει εἰς τὸν λαόν, ὄχι ὡσὰν ἱερεύς, ἀμὴ ὡσὰν ὑπηρέτης τοῦ ἱερέως. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους κληρικοὺς δὲν ἔχει ἐξουσίαν τινὰς νὰ κάμῃ τὸ ἔργον τοῦ διακόνου. Ἡ διακόνισσα δὲν εὐλογεῖ μήτε κάμνει κανένα ἀπ' ὅσα κάμνουν οἱ ἱερεῖς, ἢ οἱ διάκονοι, πάρεξ πῶς φυλάττει ταῖς θύραις. Καὶ διὰ τὸ εὔτακτον ὑπηρετεῖ τοὺς ἱερεῖς ὅταν βαπτίζωνται ἡ γυναῖκες. Ὁ διάκονος ἀφορίζει ὑποδιάκονον, ἀναγνώστην, ψάλτην, διακόνισσαν, ὅταν δὲν εἶναι παρὸν ἱερεύς, καὶ κάμνουν μεγάλον σφάλμα. Ὁ ὑποδιάκονος δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ ἀφορίζῃ, μήτε ὁ ἀναγνώστης, μήτε ὁ ψάλτης, μήτε ἡ διακόνισσα, δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ ἀφορίσουν μήτε κληρικόν, μήτε λαϊκόν. Διότι ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ὑπηρέται τοῦ διακόνου.

Η′,κθ′ Κεφάλαιον ιθ^ον.

Διὰ τὸ νερὸν καὶ τὸ λάδι διορίζω ἐγὼ ὁ Ματθαῖος. Ὁ ἐπίσκοπος ἂς εὐλογῇ τὸ νερὸν ἢ τὸ λάδι. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι παρόν, ἂς τὸ εὐλογῇ ὁ ἱερεύς, καὶ ὁ διάκονος ἂς σταθῇ κοντά του. Εἰδὲ καὶ εἶναι παρὸν ὁ ἐπίσκοπος, ἂς παραστέκωνται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἂς λέγῃ: Κύριε Σαβαὼθ ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ὁποῦ ἔκτισες τὸ νερόν, καὶ μᾶς ἐχάρισες τὸ λάδι. Εὔσπλαγχνε καὶ φιλάνθρωπε. Ἐσὺ ὁποῦ ἔδωκες τὸ νερὸν διὰ πιοτὸν καὶ παστρικωσύνην. Ἔδωκες καὶ τὸ λάδι διὰ νὰ ἡμερώνῃ τὸ πρόσωπι[1] μὲ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Ἐσὺ καὶ τῶρα διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ ἁγίασον ἐτοῦτο τὸ νερὸν καὶ τὸ λάδι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ δεῖνος, ἢ τῆς δείνας, ὁποῦ τὰ ἐπρόσφερε. Καὶ φ.227^r δὸς εἰς αὐτὸν δύναμιν ὁποῦ /(φ.227^r) νὰ προξενοῦν ὑγείαν, νὰ ἀποδιώχνουν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀῤῥωστίαις, νὰ φευγατίζουν δαίμονας, καὶ νὰ διώχνουν κάθε ἐπιβουλὴν διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος μας.[2] Ἀντάμα μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει εἰς ἐσὲ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

1. Ψλ. 103, 15. 2. Α΄ Τιμ. 1, 1.

Η΄,λ΄ Κεφάλαιον κ^ον.

Ὁ αὐτὸς διὰ τὰ πρωτοφανήσιμα καὶ τὰ δέκατα. Ἀκόμι σᾶς προστάζω νὰ προσφέρετε εἰς τὸν ἐπίσκοπον καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ εἰς τοὺς διακόνους κάθε πρωτοφανήσιμον νὰ εἶναι διὰ τροφήν τους. Νὰ τοὺς προσφέρετε ὅλα τὰ δέκατα διὰ τροφὴν τῶν ἐπιλοίπων κληρικῶν, καὶ τῶν παρθένων, καὶ τῶν χηρῶν, καὶ ἐκείνων ὁποῦ ταλαιπωροῦνται εἰς τὴν πτωχείαν. Ὅτι τὰ πρωτοφανήσιμα εἶναι τῶν ἱερέων, καὶ τῶν διακόνων, ὁποῦ τοὺς ὑπηρετοῦν.

Η΄,λα΄ Κεφάλαιον κα^ον.

Ἐγὼ ὁ ἴδιος διορίζω διὰ τὰ περισσεύματα. Ταῖς ἐλεημοσύναις καὶ τὰ δῶρα ὁποῦ περισσεύουν εἰς τὰ μυστικά, νὰ τὰ μοιράσουν οἱ διάκονοι εἰς τὸν κλῆρον μὲ τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου ἢ τῶν ἱερέων. Εἰς μὲν τὸν ἐπίσκοπον τέσσαρα μερτικά, εἰς τὸν ἱερέα τρία, εἰς τὸν διάκονον μερτικὰ δύο. Εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ὑποδιακόνους, ἢ ἀναγνώστας, ἢ ψάλτας, ἢ διακόνισσαις ἀπὸ ἕνα μερτικόν. Τοῦτο εἶναι καλὸν καὶ στερκτὸν ἐμπροστὰ εἰς τὸν Θεόν,[1] ὁ καθένας δηλαδὴ νὰ τιμηθῇ κατὰ τὴν ἀξίαν του. Ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι σχολεῖον τῆς ἀταξίας, ἀλλὰ εἶναι σχολεῖον τῆς καλῆς τάξεως.

1. Α΄ Τιμ. 2, 3.

Η΄,λβ΄ Κεφάλαιον κβ^ον.

Καὶ ἐγὼ ὁ Παῦλος ὁ μικρότερος τῶν Ἀποστόλων,[1] διορίζω εἰς ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς ἐτούτους τοὺς διορισμοὺς διὰ τοὺς κανόνας. Ἐκεῖνοι ὁποῦ εἰς τὴν ἀρχὴν προσέρχονται εἰς τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας, νὰ προσφ.227^v φέρωνται εἰς τοὺς ἐπισκόπους ἢ εἰς τοὺς ἱερεῖς μὲ τὸ /(φ.227^v) μέσον τῶν διακόνων. Καὶ ἂς τοὺς ἐξετάζουν ταῖς αἰτίαις διατὶ ἐπρόσδραμον εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς προσφέρουν ἂς μαρτυρήσουν διὰ λόγου τους, ἐξετάζοντες καλὰ τὰ ἔργα τους. Καὶ ἂν εἶναι σκλάβοι, ἢ ἐλεύθεροι. Καὶ ἂν εἶναι τινὰς δοῦλος, ἂς τὸν ἐρωτήσουν ποιανοῦ δοῦλος εἶναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καὶ ἂν εἶναι σκλάβος χριστιανοῦ, ἂς ἐρωτηθῇ ὁ αὐθέντης του, ἂν τὸν βεβαιώνῃ διὰ καλόν. Εἰδὲ καὶ δὲν τὸν μαρτυρεῖ διὰ καλόν, ἂς ἀποδιωχθῇ ἕως ὁποῦ νὰ δείξῃ τὸν ἑαυτόν του ἄξιον διὰ τὸν αὐθέντην του Χριστόν. Εἰδὲ καὶ τὸν μαρτυρεῖ διὰ καλόν, νὰ τὸν δεχθῆτε. Εἰδὲ καὶ εἶναι δοῦλος κανενὸς ἐθνικοῦ, ἂς μάθῃ νὰ εὐαρεστήσῃ τὸν αὐθέντην του τὸν Χριστόν, διὰ νὰ μὴ βλασφημῆται ἡ διδασκαλία του.[2] Ἂν εἶναι ἄνδρας καὶ ἔχῃ γυναῖκα, ἢ ἂν εἶναι γυναῖκα καὶ ἔχῃ ἄνδρα, ἂς μάθουν νὰ εὐαρεστηθοῦν εἰς τὸν ἑαυτόν τους, καὶ νὰ μὴν ὀρέγωνται ἄλλα πρόσωπα. Εἰδὲ καὶ εἶναι ἀνύπανδροι, νὰ μὴ πορνεύουν, ἀλλὰ νὰ ὑπανδρευθοῦν μὲ νόμον. Εἰδὲ καὶ εἶναι ὁ αὐθέντης τους χριστιανός, καὶ ἠξεύρει πῶς ὁ δοῦλός του πορνεύει, καὶ δὲν τοῦ δίδει γυναῖκα, ἢ εἰς τὴν γυναῖκα δὲν δίδει ἄνδρα, ἂς ἀφορισθῇ. Εἰδὲ καὶ τινὰς ἔχει δαιμόνιον, τὴν μὲν ὀρθοδοξίαν ἂς τὴν διδαχθῇ, ὅμως νὰ μὴ συγκοινωνήσῃ μὲ τοὺς ὀρθοδόξους, πριχοὺ νὰ καθαρισθῇ. Εἰδὲ καὶ ἀναγκάσῃ ὁ θάνατος, ἂς τὸν δεχθοῦν. Ἂν εἶναι τινάς μαστρωπός, ἤγουν μαυλιστής, ἢ νὰ ἀφηθῇ, ἢ νὰ διωχθῇ. Ἡ πόρνη ὁποῦ προσέρχεται ἢ νὰ ἀφηθῇ ἀπὸ τὴν πορνείαν, ἢ νὰ διωχθῇ. Ἂν ἔλθῃ κανένας ὁποῦ κάμνει εἴδωλα, ἢ νὰ παύσῃ ἀπὸ τὴν τέχνην αὐτήν, ἢ νὰ ἀποδιωχθῇ. Ἂν ἔλθῃ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν κανένας ἄνδρας ἢ γυναῖκα ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ θέατρα, ἢ κυβερνήτης ἁμαξίου, ἢ παλαιστής, ἢ πηλαλητής, ἢ ἀγωνιστής,
φ.228r ἢ ἀθλητής, ἢ φλογεριστής, ἢ κιθαριστής, ἢ λυριστής, ἢ παιγνιδι-/(φ.228r) ώτης, ἢ χορευτής, ἢ κάππηλας, ἢ νὰ ἀφηθοῦν ἀπ' αὐτά, ἢ νὰ διωχθοῦν. Ἂν προσέλθῃ στρατιώτης, ἂς μάθῃ νὰ μὴν ἀδικᾷ, νὰ μὴ συκοφαντῇ, καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς τὸ μερτίκι του.[3] Καὶ ἂν καταπειθῇ εἰς τοῦτα, νὰ τὸν δεχθῆτε, εἰδὲ καὶ ἀντιλέγει, ἂς διωχθῇ. Ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει ἄσχημα ἔργα, ὁ ἀδιάντροπος, ὁ ἀσελγής, ὁ μάγος, ὁ γητευτής, ὁ ἀστρολόγος, ὁ μάντης, ἐκεῖνος ὁποῦ γητεύει τὰ θηρία, ὁ λῃστής, ὁ σκανδαλοποιός, ἐκεῖνος ὁποῦ κάμνει φυλακτά, ἤγουν χαμαγιλία, περικαθαριστής, ὀρνεοσκόπος, ἐκεῖνος ὁποῦ δείχνει κάποια σημεῖα καὶ προφητεύει· ὁ ἐξυτὴς ⟨ἐξηγητὴς⟩ τῶν παλμῶν τοῦ κορμίου· ἐκεῖνος ὁποῦ εἰς τὴν συναπάντησιν φυλάττεται, καὶ ἔχει διὰ κακὸν σημάδι τὸν τυφλόν, τὸν κουτζόν, ἢ κάποιον πουλίον, ἢ γάταις, ἢ παρατηρεῖ τὰς φωνὰς καὶ προλέγει, ἢ κάποια σημάδια τῆς ἀκοῆς, οἱ τέτοιοι ὅλοι νὰ δοκιμασθοῦν μὲ πολυκαιρίαν, ὅτι ἡ κακία τους δύσκολα ἐξαλείφεται. Λοιπὸν ἂς παύσουν ἀπὸ τὰ τέτοια, νὰ εἶναι δεκτοί, εἰδὲ νὰ ἀποδιωχθοῦν. Παλλακίδα κανενὸς ἀπίστου σκλάβα του, ἂν ἁμαρτάνῃ μόνον μὲ τὸν ἀφέντην της, νὰ εἶναι δεκτή, εἰδὲ καὶ πορνεύεται καὶ μὲ ἄλλους, ἂς διωχθῇ. Χριστιανὸς ἂν ἔχῃ παλλακίδα, καὶ εἶναι σκλάβα, ἂς παύσῃ, καὶ ἂς τὴν στεφανωθῇ μὲ νόμον. Εἰδὲ καὶ δὲν θέλει, ἂς ἀποδιωχθῇ. Ἂν ἀκολουθᾷ τινὰς συνήθειαις ἑλληνικαῖς, ἢ μύθους ἑλληνικούς,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ νὰ μεταβληθῇ, ἢ νὰ ἀποδιωχθῇ. Ὅποιος καταγίνεται εἰς τὰ θέατρα, εἰς τὰ κυνήγια, εἰς ταῖς πηλάλαις τῶν ἀλόγων, εἰς ταῖς παλαίστραις, ἢ νὰ παύσῃ, ἢ νὰ διωχθῇ. Ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ διδαχθῇ τὴν πίστιν, νὰ τὴν διδαχθῇ τρεῖς χρόνους. Εἰδὲ καὶ εἶναι πρόθυμος, καὶ ἔχει ἀγάπην εἰς τὴν πίστιν, ἂς τὴν δεχθῇ, ὅτι δὲν ἐξετάζεται ὁ χρόνος ἀλλὰ ἡ γνώμη. Ἐκεῖνος ὁποῦ διδάσκει ἂν εἶναι καὶ λαϊκός, ὅμως εἶναι ἔμπειρος εἰς τὴν διδαχήν, καὶ /(φ. φ.228ᵛ 228ᵛ) καλόγνωμος, καὶ καλός, ἂς διδάξῃ. Ὅτι θέλουν ἦσθαι μαθηταὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ διδαγμένοι ἀπ' αὐτόν.[4] Κάθε χριστιανός, ἢ χριστιανή, ὅταν σηκωθοῦν τὸ ταχὺ ἀπὸ τὸν ὕπνον, πρὸ τοῦ νὰ πιάσουν κανένα ἔργον, νὰ νιφθοῦν καὶ νὰ προσευχηθοῦν. Εἰδὲ καὶ γίνεται καμία διδαχὴ τῆς πίστεως, νὰ προτιμήσουν ἀπὸ τὸ ἔργον τους τὴν διδαχὴν τῆς εὐσεβείας. Τοὺς δούλους νὰ ἐπιμεληθοῦν οἱ αὐθεντάδες τους μὲ ἀγάπην, καθὼς ἐδιωρίσαμεν εἰς τὰ προβλήματα, ἢ καθὼς ἐδιδάξαμεν εἰς ταῖς ἐπιστολαῖς.[5]

1. Α' Κορ. 15, 9. **2.** Τιτ. 2, 5 καὶ 9. **3.** Λκ. 3, 14. **4.** Ἰω. 6, 45. **5.** Ἐφ. 6, 9· Κολ. 4, 1.

Η',λγ' Κεφάλαιον κγ^ον.

Ἐγὼ ὁ Πέτρος καὶ ἐγὼ ὁ Παῦλος διορίζομεν· οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέραις νὰ δουλεύουν. Σάββατον καὶ Κυριακὴν νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν διδαχὴν τῆς εὐσεβείας. Εἴπαμεν πῶς τὸ Σάββατον διὰ τὴν κοσμοποιΐαν, καὶ τὴν Κυριακὴν διὰ τὴν Ἀνάστασιν. Ὅλην τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα, καὶ τὴν ἀκόλουθον, οἱ δοῦλοι νὰ κάθωνται ἀργοί, ὅτι ἡ μὲν Μεγάλη Ἑβδομάδα εἶναι διὰ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, ἡ δὲ ἀκόλουθος διὰ τὴν Ἀνάστασιν. Καὶ διὰ τοῦτο κάμνει χρείαν νὰ καταλάβουν, ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀνεστήθη; Ἢ ποῖος εἶναι ὁποῦ μᾶς ἐσυγχώρησεν, καὶ ἡμᾶς ἀνέστησεν; Τὴν Ἀνάληψιν νὰ εἶναι ἀργοί διὰ τὸ τέλος τῆς τοῦ Χριστοῦ οἰκονομίας. Τὴν Πεντηκοστὴν νὰ κάθωνται ἀργοὶ διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὁποῦ ἐδόθη εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν. Εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ νὰ μὴ δουλεύουν, μὲ τὸ νὰ ἐδόθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὸ ἀνέλπιστον καὶ μεγαλώτατον χάρισμα· ἤγουν μὲ τὸ νὰ ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων νὰ μὴ δουλεύουν. Διότι εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐφανερώθη ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ μὲν φ.229ʳ πατὴρ τὸν /(φ.229ʳ) ἐμαρτύρησεν εἰς τὸ βάπτισμα, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μὲ εἶδος περιστερίου ἔδειξεν εἰς παρευρεθέντας τὸν μαρτυρηθέντα. Εἰς ταῖς ἑορταῖς τῶν Ἀποστόλων νὰ κάθωνται ἀργοί, ὅτι ἐστάθηκαν διδάσκαλοί σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ σᾶς ἀξίωσαν νὰ λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. Νὰ μὴ δουλεύουν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, καὶ τῶν λαμπρῶν ἁγίων μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι ἐπροτίμησαν τὸν Χριστὸν περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωήν τους.

Η′,λδ′

Κεφάλαιον κδ^ον.

Νὰ προσευχηθῆτε τὸ ταχὺ εἰς τὴν γ^ην ὥραν, τὴν στ^ην, τὴν θ^ην, τὸ βράδυ, καὶ τὸ ταχὺ τὴν νύκτα, ὅταν φωνάζουν οἱ πετεινοί. Εἰς τὸν ὄρθρον νὰ προσευχηθῆτε, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεόν, ὅτι σᾶς ἐφώτισεν παύωντας τὴν νύκτα, καὶ φέρωντας τὴν ἡμέραν. Εἰς τὴν γ^ην ὥραν, ὅτι εἰς αὐτὴν ἐπῆρεν ὁ Χριστὸς τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὸν Πιλάτον. Εἰς τὴν στ^ην ὅτι εἰς αὐτὴν ἐσταυρώθη. Εἰς τὴν θ^ην ὅτι εἰς αὐτὴν (μὲ τὸ νὰ ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς)[1] ὅλα τὰ πράγματα ἐκινήθησαν, καὶ ἔτρεμαν τὴν ἀποκοτίαν τῶν κακοπίστων Ἰουδαίων, καὶ δὲν ὑπέφεραν τὴν ἀτιμίαν τοῦ Χριστοῦ. Τὸ βράδυ νὰ προσευχηθῆτε εὐχαριστοῦντες, ὅτι σᾶς ἔδωσε τὴν νύκτα εἰς ἀνάπαυσιν διὰ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας. Καὶ ὅταν φωνάζουν οἱ πετεινοὶ νὰ προσευχηθῆτε, μὲ τὸ νὰ σᾶς μηνύσῃ ἐκείνη ἡ ὥρα τὸν ἐρχομὸν τῆς ἡμέρας διὰ νὰ κάμετε τὰ ἔργα τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀρετῆς, ἂν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πηγαίνετε εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τοὺς ἀπίστους, ὦ ἐπίσκοπε νὰ συνάξῃς τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὸ σπίτι, διὰ νὰ μὴν ἔμπῃ ὁ εὐσεβὴς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀσεβῶν. Ὅτι δὲν ἁγιάζει ὁ τόπος τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἁγιάζει τὸν τόπον. Εἰδὲ καὶ κρατοῦν τὸν τόπον οἱ ἐθνικοί, νὰ φύγῃς τὸν τόπον ἐκεῖνον μὲ τὸ νὰ εἶναι μολυσμένος ἀπ' φ.229^v αὐτούς. Ὅτι ὡς καθὼς /(φ.229^v) οἱ καθαροὶ ἱερεῖς ἁγιάζουν, ἔτζι οἱ ἀκάθαρτοι ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν μολύνουν. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συναθροισθῆτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν μήτε εἰς τὸ σπίτι, ὁ καθένας εἰς τὸ σπίτι του ἂς ψάλλῃ, ἂς διαβάζῃ ἂς προσευχηθῇ ἢ καὶ δύο τρεῖς ἀντάμα. Ὅτι λέγει ὁ Χριστός· «ὅπου εἶναι δύο ἢ τρεῖς μαζωμένοι εἰς τὸ ὄνομά μου, ἐκεῖ εἶμαι εἰς τὴν μέσην τους».[2] Ὁ χριστιανὸς μὲ τὸν κατηχούμενον νὰ μὴ προσευχηθῇ μήτε εἰς τὸ σπίτι. Ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ὁ τέλειος χριστιανὸς μὲ τὸν ἀτελείωτον νὰ μολεύεται. Ὁ εὐσεβὴς μὲ τὸν αἱρετικὸν νὰ μὴ προσευχηθῇ μήτε εἰς τὸ σπίτι. Τί συγκοινωνία ἔχει τὸ φῶς μὲ τὸ σκότος ;[3] Ἡ δοῦλος ἢ δούλη ὀρθόδοξος, ἂν σμιχθοῦν μὲ αἱρετικούς, ἢ νὰ ἀφηθοῦν, ἢ νὰ διωΗ′,λε′ χθοῦν. /(Η′,λε′) Καὶ ἐγὼ ὁ Ἰάκωβος ὁποῦ εἶμαι ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα, καὶ εἶμαι δοῦλός του ὡς Θεοῦ μονογενοῦς, ὁποῦ ἐχειροτονήθηκα ἐπίσκοπος τῶν Ἱεροσολύμων ἀπ' αὐτὸν τὸν Χριστὸν καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους, λέγω ταῦτα· ὅταν βραδυάσῃ νὰ συναθροίσῃς τὴν Ἐκκλησίαν (ἤγουν τοὺς χρι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στιανούς) ὦ ἐπίσκοπε, καὶ νὰ κάμῃς τὸν ἑσπερινὸν[4] καθὼς ἐδιώρισα, ὁμοίως καὶ τὸ ταχὺ τὸν ὄρθρον.[5]

1. Μτ. 27, 46 καὶ 51. **2.** Μτ. 18, 20. **3.** Β' Κορ. 6, 14. **4.** Ψλ. 140, 1 κεξ. **5.** Ἐνταῦθα διακόπτεται ἡ μεταγλώττισις τοῦ λεου κεφαλαίου τοῦ Ηου Βιβλίου τῶν «Διαταγῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων». Τὸ κείμενον τοῦ Νομοκάνονος συνεχίζεται μὲ τὸ μβον κεφάλαιον τοῦ αὐτοῦ Βιβλίου.

Η',μβ' Κεφάλαιον κε^ον.

Διὰ τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων ταῦτα διορίζομεν ἅπαντες· νὰ γίνωνται τρίτα τῶν κεκοιμημένων μὲ ψαλμωδίαις, μὲ ἀνάγνωσες, μὲ προσευχαῖς διὰ τὸν Χριστὸν ὁποῦ ἀνέστη εἰς τρεῖς ἡμέρας. Νὰ γένουν καὶ ἔνναται διὰ ἐνθύμησιν τῶν ζωντανῶν, καὶ τῶν ἀπεθαμένων. Καὶ σαράντα κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον, ὅτι ὁ λαὸς σαράντα ἡμέραις ἔκλαυσε τὸν Μωϋσῆν.[1] Καὶ ἡ χρονιὰ νὰ γένῃ διὰ ἐνθύμησιν του. Καὶ διὰ μνημόσυνόν του ἂς μοιρασθοῦν ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά του εἰς πτωχούς.

1. Δτ. 34, 8.

Η',μγ' Κεφάλαιον κστ^ον.

Αὐτὰ τὰ λέγομεν διὰ τοὺς εὐσεβεῖς· ὅτι διὰ τοὺς ἀσεβεῖς ἂν δώσῃς φ.230^r /(φ.230^r) καὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου εἰς τοὺς πτωχούς, δὲν θέλεις τοὺς ὠφελήσῃ. Ὅτι ἐκεῖνον ὁποῦ ἐμισοῦσεν ὁ Θεὸς ζωντανόν, φανερὸν εἶναι πῶς καὶ μετὰ θάνατον τὸν ἐχθρεύεται. Ὁ Θεὸς ἀδικίαν δὲν κάμνει.[1] Δίκαιος εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ἀγαπᾷ ταῖς δικαιοσύναις.[2] Καὶ πάλι· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἔργον του.[3]

1. Ιω. 7, 18. **2.** Ψλ. 10, 7. **3.** Ησ. 62, 11.

Η',μδ' Κεφάλαιον κζ^ον.

Ὅταν σᾶς κράξουν εἰς τὰ μνημόσυνα, νὰ φιλευθῆτε φρόνιμα καὶ μὲ φόβον Θεοῦ, διὰ νὰ ἠμπορῆτε νὰ παρακαλῆτε καὶ διὰ τοὺς κεκοιμημένους. Μὲ τὸ νὰ ἦσθε ἱερεῖς καὶ διάκονοι τοῦ Χριστοῦ, χρεωστᾶτε νὰ ἐγκρατεύεσθε πάντοτε καὶ πρὸς τὸν ἑαυτόν σας, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ ἠμπορῆτε νὰ ἑρμηνεύετε τοὺς ἀτάκτους. Λέγει ἡ Γραφή· οἱ ἐξουσιασταὶ εἶναι θυμώδεις, καὶ ἂς μὴ πίνουν κρασί, διὰ νὰ μὴν ἀλησμονοῦν τὴν σοφίαν, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ κρίνουν ὀρθᾶ.[1] Λοιπὸν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι εἶναι ἐξουσιασταὶ τῆς Ἐκκλησίας ὕστερα ἀπὸ τὸν παντοκράτορα Θεόν, καὶ τὸν ἠγαπημένον του

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

υἱόν. Καὶ τοῦτο τὸ λέγομεν ὄχι διὰ νὰ μὴ πίνουν κρασί, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μεθοῦν. Ὅτι ἂν δὲν πίνουν παντελῶς, ἀτιμάζουν τὸ κρασὶ ὁποῦ ἔγινεν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ χαρὰν ἐδικήν μας. Ὅτι ἡ Γραφὴ δὲν εἶπε νὰ μὴ πίνωμεν κρασί, ἀλλὰ λέγει· «μὴ πίνῃς κρασὶ διὰ νὰ μεθᾷς».[2] Καὶ πάλιν· ἀγκάθια φυτρώνουν εἰς τὸ χέρι τοῦ μεθυστοῦ.[3] Καὶ τοῦτο δὲν τὸ λέγομεν μόνον διὰ τοὺς κληρικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ κάθε λαϊκὸν χριστιανόν, εἰς τὸν ὁποῖον ὀνομάζεται τὸ ὄνομα τοῦ αὐθεντός μας Χριστοῦ.[4] Ὅτι καὶ διὰ αὐτοὺς λέγει ἡ Γραφή· εἰς ποῖον εἶναι τὸ ἀλοίμονον ; Εἰς ποῖον εἶναι ἡ ταραχή ; Εἰς ποῖον εἶναι ἡ ἀνοστάδες καὶ φλυαρίαις ; Ποιανοῦ ὀμμάτια εἶναι μελανά ; Ποιανοῦ κορμὶ ματαίως κατατζακίζεται ; Δὲν εἶναι αὐτὰ σφάλματα ἐκείνων ὁποῦ καταγίνονται εἰς τὸ κρασί ; Καὶ στοχάζονται ποῦ πίνουν κρασί ;[5]

1. Πρμ. 31, 4 - 5. **2.** Σειρ. 34, 27. **3.** Πρμ. 26, 9. **4.** Ιακ. 2, 7. **5.** Πρμ. 23, 29 - 30.

Η′,με′ φ.230ᵛ /(φ.230ᵛ) Κεφάλαιον κηᵒᵛ.

Περιποιηθῆτε ἐκείνους ὁποῦ διώκονται διὰ τὴν πίστιν, καὶ φεύγουν ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν[1] μὲ τὸ νὰ κηρύττουν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι ἠξεύροντες πῶς ἡ μὲν ψυχὴ εἶναι πρόθυμος, τὸ δὲ κορμὶ εἶναι ἀδύνατον,[2] διὰ τοῦτο φεύγουν καὶ ἀφίνουν τὰ πράγματά τους καὶ διαγουμίζονται διὰ νὰ μὴν ἀρνηθοῦν τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Τοὺς τέτοιους νὰ τοὺς βοηθήσετε εἰς ὅ,τι χρειάζονται, καὶ ἔτζι κάμετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου.

1. Μτ. 10, 23. **2.** Μτ. 26, 41.

Η′,μστ′ Κεφάλαιον κθᵒᵛ.

Παραγγέλλομεν εἰς ὅλους κοινῶς ἐτοῦτο· ὁ καθένας νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν τάξιν ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, καὶ νὰ μὴ περάσῃ τὰ σύνορά του, τὰ ὁποῖα δὲν τὰ ἐβάλαμεν ἡμεῖς, ἀλλ' ὁ Θεὸς τὰ ἐδιώρισε. Διότι λέγει ὁ Χριστός· «ὅποιος ἀκούει ἐσᾶς, ἀκούει ἐμέ. Καὶ ὅποιος ἀκούει ἐμέ, ἀκούει ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ ἔστειλε. Καὶ ὅποιος παρακούει ἐσᾶς, παρακούει ἐμέ. Καὶ ὅποιος παρακούει ἐμέ, ἀλησμονᾷ ἐκεῖνον ὁποῦ μὲ ἔστειλεν».[1] Ἂν τὰ ἄψυχα φυλάττουν τὴν τάξιν τους, ἤγουν νύκτα καὶ ἡμέρα, ἥλιος, φεγγάρι, ἄστρα, στοιχεῖα, καιρός, μῆνες, ἑβδομάδες, ἡμέραις, ὥραις, καὶ ὑπηρετοῦν εἰς τὴν χρείαν ὁποῦ τὰ ἔταξεν ὁ Θεός, καθὼς λέγει ἡ Γραφή· «ἔβαλες Θεέ μου σύνορον, τὸ ὁποῖον δὲν θέλουν τὸ ξεπεράσῃ»,[2] καὶ πάλιν λέγει διὰ τὴν θάλασσαν· «ἔβαλα σύνορα εἰς αὐτήν, ἔθηκα τριγύρω της κλειδία καὶ πόρταις. Καὶ τῆς εἶπα ἕως ἐδῶ νὰ ἔλθῃς, καὶ νὰ μὴ περάσῃς τὰ σύνορα».[3] Πόσον μᾶλλον ἐσεῖς ἤσθε χρεῶσται νὰ μὴ τολ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μᾶτε νὰ μετασαλεύετε κανένα ἀπὸ ὅσα σᾶς ἐδιωρίσαμεν ἡμεῖς κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Θεοῦ ; Ὅμως ἐπειδὴ περισσοὶ τοῦτο τὸ λογιάζουν οὐδετίποτες, καὶ ἀποκοτοῦν νὰ συγχίζουν ταῖς τάξες, καὶ νὰ μετακινοῦν τοῦ καθενὸς τὴν χειροτονίαν, καὶ νὰ ἁρπάζουν ἀξιώματα ὁποῦ δὲν τοὺς ἐδόθησαν, καὶ νὰ πέρ-
φ.231[r] νουν ἐξου-/(φ.231[r]) σίαν, εἰς τὸ νὰ δώσουν ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν ἔχουν ἐξουσίαν νὰ τὰ δώσουν, καὶ διὰ τοῦτο κάμνουν τὸν Θεὸν νὰ ἀδημονᾷ, καθὼς ἔκαμαν οἱ Κορεῖται, καὶ ὁ βασιλεὺς Ὀζίας,[4] οἱ ὁποῖοι ἀναξίως καὶ χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐπιβουλεύθηκαν τὴν ἀρχιερωσύνην. Καὶ οἱ μὲν Κορεῖται ἐκάηκαν ἀπὸ τὴν φωτίαν. Ὁ δὲ Ὀζίας ἔγινε λεπρὸς εἰς τὸ μέτωπον. Λοιπὸν ὅσοι μιμοῦνται ἐκείνους, παρακινοῦν εἰς θυμὸν τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν ὁποῦ ἔκαμε τοὺς διορισμούς. Πικραίνουν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,[5] μὲ τὸ νὰ κάμνουν ἀβέβαιον τὴν μαρτυρίαν του. Λοιπὸν προστοχαζόμενοι ἡμεῖς τὸν κίνδυνον ὁποῦ ἀκολουθᾷ εἰς ἐκείνους ὁποῦ κάμνουν τὰ τοιαῦτα, καὶ τὴν ἀμέλειαν ὁποῦ γίνεται εἰς ταῖς θυσίαις καὶ λειτουργίαις, μὲ τὸ νὰ προσφέρωνται παρανόμως ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δὲν πρέπει, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν τιμὴν τὴν λογιάζουν παιγνίδι, ἡ ὁποία γίνεται κατὰ μίμησιν τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ βασιλέως μας, διὰ τοῦτο πρεπόντως ἀναγκάσθημεν νὰ σᾶς ἑρμηνεύσωμεν καὶ τοῦτο· ἐπειδὴ καὶ κάποιοι ἐπλανέθηκαν ὀπίσω[6] εἰς τὴν μωρίαν τους, λέγομεν πῶς ὁ Μωϋσῆς ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ,[7] μὲ τὸν ὁποῖον ἐσυντύχαινεν ὁ Θεὸς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καθὼς συντυχαίνει τινὰς μὲ τὸν φίλον του,[8] εἰς τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός· σὲ ἰξεύρω περισσότερον ἀπὸ ὅλους,[9] καὶ τὸν ἐσυντύχαινε κατὰ πρόσωπον, καὶ ὄχι μὲ σημάδια, ἢ μὲ ὀνείρατα, ἢ διὰ μέσου ἀγγέλων, ἢ μὲ αἰνίγματα. Ἐτοῦτος ὁ Μωϋσῆς ὅταν ἔκαμνε τὴν θείαν ἐκείνην νομοθεσίαν, ἐξεχώρισε ποῖα πρέπει νὰ γίνωνται ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ ποῖα ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ποῖα ἀπὸ τοὺς λευῖτας, μοιράζωντας εἰς τὸν καθένα τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ τοῦ ἔπρεπε κατὰ τὴν ἀξίαν του. Καὶ ὅσα ἐπρόσταξε νὰ κάμουν οἱ ἀρχιερεῖς, ἐκεῖνα δὲν ἦτον νόμιμον νὰ τὰ κάμουν οἱ ἱερεῖς. Καὶ ἐκεῖνα ὁ-
φ.231[v] ποῦ ἐδιω-/(φ.231[v]) ρίσθηκαν διὰ τοὺς ἱερεῖς, δὲν τὰ ἔκαμναν οἱ λευῖται. Ἀμὴ ὁ καθένας ἐφύλαγε ταῖς ὑπηρεσίαις ὁποῦ ἔλαβεν. Εἰδὲ καὶ τινὰς ἤθελεν ἐγγίξῃ τίποτες ἔξω ἀπὸ τὴν παράδοσιν τοῦ Μωϋσέως, ἡ παίδευσις· ὁποῦ ἦτον ὁ θάνατος. Τοῦτο τὸ ἔδειξε μάλιστα ἡ δοκιμὴ τοῦ Σαούλ. Ὁ ὁποῖος ἀποφασίζωντας νὰ θυσιάσῃ χωρὶς τὸν Σαμουὴλ τὸν προφήτην καὶ ἀρχιερέα, ἐτράβηξεν εἰς τὸν ἑαυτόν του ἁμαρτίαν, καὶ κατάραν ἀσυγχώρητον,[10] καὶ μὲ ὅλον ὁποῦ ἀτός του ὁ Σαμουὴλ εἶχε χρίσει τὸν Σαοὺλ βασιλέα, ὅμως μήτε μὲ αὐτὸ δὲν ἐκαταπείσθη ὁ Σαμουήλ. Φανερώτατα ὅτι ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ὀζίαν,[11] ὁ ὁποῖος ἐπαιδεύθη ὄχι διὰ τὸ λιάνισμα τῆς θυσίας ὡσὰν τὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σαούλ, ἀλλὰ θέλωντας νὰ θυσιάσῃ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὡσὰν ἀρχιερεὺς καὶ αὐτὸς ὁ Ὀζίας ὁποῦ ἐλαιμάργησε διὰ τὴν ἀρχιερωσύνην, ἔγινε ξένος καὶ ἀπὸ τὸν βασιλέα. Καὶ ὅσα ἐσυνέβηκαν εἰς τὸν καιρόν μας, ἴσως τὰ ἠξεύρετε. Ἠξεύρετε βέβαια πῶς ὠνομάσθηκαν ἀπὸ λόγου μας ἐπίσκοποι, ἱερεῖς, καὶ διάκονοι μὲ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν χειροτονίαν, φανερώνοντες τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων μὲ τὴν διαφορὰν τῶν ὀνομάτων. Διότι δὲν ἐχειροτονεῖτο ἀπὸ λόγου μας ὅποιος ἤθελε,[12] (καθὼς ἔγινεν εἰς τὴν ψεύτικην χρυσῆν δάμαλιν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἱεροβοὰμ ὅταν ἔγινεν ἡ ἱερωσύνη παστάρδικη) ἀλλὰ ἐχειροτονεῖτο ἐκεῖνος ὁποῦ ἐπροσκαλεῖτο ἀπὸ τὸν Θεόν.[13] Ὅτι ἂν δὲν ἦτον κανένας νόμος, καὶ διάφοραις τάξες, ἦτον ἀρκετὸν νὰ τελειωθοῦν ὅλα μὲ ἕνα ὄνομα. Ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς μὲ τὸ νὰ ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τὸν Χριστὸν τάξιν τῶν πραγμάτων, εἰς μὲν τοὺς ἐπισκόπους, ἐμοιράσαμεν τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης. Εἰς δὲ τοὺς ἱερεῖς, τὰ τῆς ἱερωσύνης. Εἰς δὲ τοὺς διακόνους, νὰ ὑπηρετοῦν καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἱερεῖς. Διὰ νὰ γένουν τὰ τῆς πίστεώς μας καθαρὰ φ.232ᵛ καὶ /(φ. 232ᵛ) ἀσύγχιστα. Διότι μήτε ὁ διάκονος εἶναι νόμιμον νὰ λειτουργήσῃ μόνος του, ἢ νὰ βαπτίσῃ, ἢ νὰ κάμῃ εὐλογίαν μικρὰν ἢ μεγάλην. Μήτε ὁ ἱερεὺς νὰ χειροτονήσῃ, ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ χαλασθῇ ἡ τάξις. Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἶναι αἴτιος τῆς ἀκαταστασίας,[14] διὰ νὰ ἁρπάξουν οἱ παρακάτω δυναστικῶς τὰ προτερήματα τῶν μεγαλητέρων, καὶ νὰ πλάσουν νόμον καινούριον διὰ κακὸν καὶ ζημίαν ἐδικήν τους, καὶ νὰ μὴν εἶναι εἰς αὐτοὺς σκληρὸν πρᾶγμα νὰ λακτίζουν εἰς τὰ κέντρα μὲ γυμνὰ ποδάρια.[15] Ὅτι οἱ τέτοιοι ἀνυπότακτοι δὲν πολεμοῦν ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους, ἢ τοὺς ἐπισκόπους, ἀλλὰ πολεμοῦν τὸν ἐπίσκοπον ὁλονῶν, καὶ τὸν ἀρχιερέα τοῦ πατρὸς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριόν μας. Διότι ἀπὸ μὲν τὸν Μωϋσῆν τὸν θεοφιλέστατον κατεστάθησαν ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, καὶ λευῖται. Ἀπὸ δὲ τὸν σωτῆρα μας Χριστὸν ἐδιαλέχθημεν ἡμεῖς οἱ δεκατρεῖς Ἀπόστολοι. Ἀπὸ δὲ τοὺς Ἀποστόλους ἐχειροτονηθήκαμεν ἐγὼ ὁ Ἰάκωβος, καὶ ἐγὼ ὁ Κλήμης, καὶ ἄλλοι μαζή μας· (διὰ νὰ μὴν ἀπαριθμήσωμεν πάλιν ὅλους) κοινῶς δὲ ἀπὸ ὅλους μας χειροτονοῦνται ἱερεῖς, καὶ διάκονοι, καὶ ὑποδιάκονοι, καὶ ἀναγνῶσται. Ὥστε ὁποῦ πρῶτος ἀρχιερεὺς ἐκ φύσεως εἶναι ὁ μονογενὴς Χριστός, καὶ δὲν ἅρπαξεν αὐτὸς τὴν τιμὴν εἰς τὸν ἑαυτόν του,[16] ἀλλὰ κατεστάθη ἀρχιερεὺς ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ὁ ὁποῖος γενόμενος ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς, καὶ προσφέρωντας τὴν πνευματικὴν θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα του, ἐπρόσταξεν εἰς ἡμᾶς πρωτήτερα ἀπὸ τὸ πάθος του νὰ τὸ κάμνωμεν αὐτὸ ἡμεῖς μόνον. Μὲ ὅλον ὁποῦ ἦσαν μαζί μας καὶ ἄλλοι ὁποῦ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὅμως ὁ καθένας ὁποῦ ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν, δὲν ἔγινε βέβαια ἱερεύς,

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ ἐπῆρε τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης. Ὕστερας δὲ ἀπὸ τὴν ἀνάληψίν του φ.232ᵛ προσφέροντες ἡμεῖς (κατὰ τὴν παραγγελίαν του) /(φ.232ᵛ) θυσίαν καθαρὰν καὶ χωρὶς αἷμα, ἐχειροτονήσαμεν ἐπισκόπους, ἱερεῖς, καὶ διακόνους ἑπτὰ εἰς τὸν ἀριθμόν. Ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας ἦτον ὁ Στέφανος ὁ μακάριος πρωτομάρτυς, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην δὲν ἦτον παρακάτω ἀπὸ λόγου μας. Καὶ τόσην θεοσέβειαν ἔδειξεν εἰς τὴν πίστιν, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε ὁποῦ διὰ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἔδωκε καὶ τὴν ζωήν του, καὶ ἐσκοτώθη μὲ πέτραις ἀπὸ τοὺς χριστοκτόνους Ἰουδαίους. Ἀλλ' ὅμως ὁ τέτοιος μέγας καὶ τοσοῦτος ἄνθρωπος μεγάλος, ὁ προθυμότατος κατὰ τὴν ψυχὴν ὁποῦ εἶδε τὸν Χριστὸν ἀπὸ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶδε ταῖς πόρταις τοῦ οὐρανοῦ ἀνοικταῖς,[17] δὲν φάνηκε πουθενὰ νὰ ἐμεταχειρίσθη ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν ἦσαν ἔργα τῆς διακονίας, ἢ νὰ προσφέρῃ θυσίαν, ἢ νὰ βάλλῃ τὰ χέριά του ἐπάνω εἰς κανένα. Ἀλλὰ ἐφύλαξε μόνον τὴν τάξιν τῆς διακονίας ἕως τέλους του. Διότι ἔτζι ἔπρεπε εἰς τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ νὰ φυλάττῃ τὴν καλὴν τάξιν. Εἰδὲ καὶ κατηγοροῦν μερικοὶ Φίλιππον τὸν διάκονόν μας, καὶ Ἀνανίαν τὸν ἐμπιστεμένον μας ἀδελφόν, ὅτι ὁ μὲν Φίλιππος ἐβάπτισε τὸν εὐνοῦχον, ὁ δὲ Ἀνανίας ἐμὲ τὸν Παῦλον,[18] οἱ τέτοιοι δὲν ἰξεύρουν ἐκεῖνο ὁποῦ λέγομεν ἡμεῖς. Ὅτι εἴπαμεν, δὲν πρέπει νὰ ἁρπάξῃ[19] τινὰς τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα εἰς τοῦ λόγου του, πάρεξ τὸ πέρνει ἀπὸ τὸν Θεόν, καθὼς ὁ Μελχισεδὲκ[20] καὶ ὁ Ἰώβ, ἢ ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα, καθὼς ὁ Ἀαρὼν[21] ἀπὸ τὸν Μωϋσῆν. Λοιπὸν καὶ ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀνανίας δὲν ἐπροτίμησαν τὸν ἑαυτόν τους. Ἀμὴ ἐχειροτονήθηκαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν ἀρχιερέα τοῦ ἀσυγκρίτου καὶ μεγάλου Θεοῦ.

Τέλος τῶν Διαταγῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

1. Λκ. 10, 6· Μτ. 10, 40· Ιω. 13, 20. **2**. Ψλ. 103, 9. **3**. Ιωβ 38, 10 - 11. **4**. Αρ. 16, 1 κεξ.· Β' Παρ. 26, 1 κεξ. **5**. Εφ. 4, 30. **6**. Α' Τιμ. 5, 15. **7**. Αρ. 12, 7. **8**. Εξ. 33, 11. **9**. Εξ. 33, 17. **10**. Α' Βασ. 13, 1 κεξ. **11**. Β' Παρ. 26, 1 κεξ. **12**. Γ' Βασ. 13, 33. **13**. Εβρ. 5, 4. **14**. Α' Κορ. 14, 33. **15**. Πραξ. 26, 14. **16**. Εβρ. 5, 4. **17**. Πραξ. 18, 25· ibid. 7, 55 - 56. **18**. Πραξ. 8, 26 κεξ.· ibid. 9, 10 κεξ. **19**. Εβρ. 5, 4. **20**. Γεν. 14, 18. **21**. Αρ. 17, 1 κεξ.

φ.233ᵛ-ʳ/(φ. 233ᵛ-ʳ λευκόν).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΚΑΙΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.234^{r} /(φ.234^{r}) **Κανόνες Ἐκκλησιαστικοὶ τῶν αὐτῶν**
Η′,μζ′ **Ἁγίων Ἀποστόλων.**

α^{ος}.

α′ Ὁ ἐπίσκοπος ἂς χειροτονηθῇ ἀπὸ δύο ἐπισκόπους, ἢ τρεῖς. Ὁ ἱερεύς, ὁ διάκονος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ νὰ χειροτονηθοῦν ἀπὸ ἕνα ἐπίσκοπον.

β^{ος}.

β′-δ′ Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος ἢ ἱερεὺς (ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδιώρισεν ὁ Χριστὸς) ἤθελε προσφέρῃ εἰς θυσίαν ἄλλα τινὰ εἰς τὸ θυσιαστήριον τοῦ Θεοῦ, ἢ μέλι, ἢ γάλα, ἢ ἀντὶς διὰ κρασὶ ἤθελε φέρῃ ἄλλα πιοτὰ κατασκευαστά, ἢ πουλία, ἢ κάποια ζῷα, ἢ ὄσπρια, ἔξω ἀπὸ τὰ νέα ἢ νωπὰ ἀστάχια σιταριοῦ, καὶ ἀπὸ σταφύλι ὅταν εἶναι εἰς τὸν πρέποντα καιρόν. Εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσφέρῃ ἄλλο τίποτες εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἂς προσφέρῃ λάδι διὰ τὸ ἅγιον λυχνάρι, καὶ θυμίαμα εἰς τὸν καιρὸν τῆς λειτουργίας. Τὰ δὲ ἄλλα ὅλα πωρικὰ ἂς σταλθοῦν εἰς τὸ σπίτι πρωτοφανήσιμα εἰς ἐπίσκοπον, καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς, καὶ ὄχι εἰς τὸ θυσιαστήριον. Καὶ εἶναι φανερὸν πῶς ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ ἱερεῖς θέλουν μοιράσῃ καὶ εἰς τοὺς διακόνους, καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους κληρικούς.

γ^{ος}.

ε′ Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, νὰ μὴ διώξῃ τὴν γυναῖκά του τάχα διὰ εὐλάβειαν. Εἰδὲ καὶ τὴν διώξῃ, νὰ ἀφορισθῇ. Εἰδὲ καὶ σταθῇ εἰς τοῦτο, νὰ καθήρεται.

στ′ δ^{ος}.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, νὰ μὴ δεχθῇ κοσμικὰς φροντίδας. Εἰδὲ μή, νὰ καθήρεται.

ζ′ ε^{ος}.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἤθελεν ἑορτάσῃ τὴν ἁγίαν ἡμέραν τοῦ Πάσχα πρωτήτερα ἀπὸ τὴν ἀνοιξιάτικην ἰσημερίαν μαζὴ μὲ τοὺς Ἰουδαίους, νὰ καθήρεται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φ.234ν /(φ.234ν) η′ στ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ τινὰς ἄλλος ἀπὸ τὸ τάγμα τὸ ἱερατικόν, ὅταν γένῃ λειτουργία, δὲν ἤθελεν μεταλάβῃ, νὰ εἰπῇ τὴν αἰτίαν. Καὶ ἂν εἶναι εὔλογος, ἀξιώνεται συγχωρήσεως. Εἰδὲ καὶ δὲν λέγει τὴν αἰτίαν, νὰ ἀφορισθῇ ὡσὰν ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν λαὸν αἰτία τῆς βλάβης, καὶ ἐπροξένησεν ὑποψίαν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἐπρόσφερε τὰ δῶρα πῶς τάχα δὲν τὰ ἐπρόσφερεν ὀρθά.

θ′ ς^ος.

Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ ὁποῦ σεβαίνουν εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ ἀκούουν τὰς Ἁγίας Γραφάς, καὶ δὲν στέκονται εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς τὴν ἁγίαν μετάληψιν, ὡσὰν ὁποῦ προξενοῦν ἀταξίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, πρέπει νὰ ἀφορισθοῦν.

ι′ η^ος.

Ἂν προσευχηθῇ τινὰς ἀντάμα μὲ τὸν ἀσυγκοινώνητον, μακάρι καὶ εἰς τὸ σπίτι, ἂς ἀφορισθῇ καὶ αὐτός.

ια′ θ^ος.

Ἀνίσως καὶ τινὰς ὤντας κληρικὸς προσεύχεται μαζὶ μὲ τὸν καθῃρημένον ὡσὰν μὲ κληρικόν, ἂς καθήρεται καὶ αὐτός.

ιβ′-ιγ′ ι^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀφωρισμένος, ἤγουν διωγμένος, πηγαίνωντας εἰς ἄλλην πόλιν ἤθελαν τὸν δεχθῇ χωρὶς γράμματα συστατικά, νὰ ἀφορισθοῦν καὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἐδέχθηκαν, καὶ αὐτός. Εἰδὲ καὶ ἤθελεν ἦσθαι ἀφωρισμένος, νὰ πολυκαιρίσῃ εἰς αὐτὸν ὁ ἀφορισμός, ὡσὰν ὁποῦ ἐψευμάτισε, καὶ ἀπάτησε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ.

ιδ′ ια^ος.

φ.235r Νὰ μὴν ἔχῃ ἄδειαν ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐδικήν του ἐπαρ-/(φ.235r) χίαν, καὶ νὰ πηδᾷ εἰς ἄλλην, ἂν ἤθελαν τὸν βιάσῃ καὶ πολλοί. Πάρεξ ἂν εἶναι καμία εὔλογος αἰτία ὁποῦ τὸν ἀναγκάζει νὰ τὸ κάμῃ αὐτό, ὡσὰν ὁποῦ ἠμπορεῖ αὐτὸς νὰ ὠφελήσῃ περισσότερον ἐκείνους ὁποῦ εὑ[ρί]σκονται εἰς ἐκείνην τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐπαρχίαν, καὶ νὰ χρησιμεύῃ εἰς τὴν εὐσέβειαν. Καὶ τοῦτο νὰ τὸ κάμῃ ὄχι ἀφ' ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ μὲ τὴν κρίσιν τῶν πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ μὲ μεγάλην παρακάλεσιν.

ιε'-ιστ' ιβ^ος.

Ἀνίσως καὶ τινὰς ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ κανένας ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν κληρικῶν ἀφίνωντας τὴν ἐδικήν του ἐνωρίαν, ἤθελεν ὑπάγῃ εἰς ἄλλην, καὶ μετοικῶντας παντελῶς, ἤθελεν ἀργοπορήσῃ εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν ἔξω ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου του, αὐτὸν τὸν προστάζομεν νὰ μὴ λειτουργήσῃ πλέον, καὶ μάλιστα ἂν τὸν προσκαλέσῃ ὁ ἐπίσκοπός του νὰ γυρίσῃ ὀπίσω, καὶ δὲν ὑπακούσῃ, καὶ μένει εἰς τὴν ἀταξίαν του, νὰ εἶναι ὡσὰν λαϊκὸς δεκτὸς εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην. Εἰδὲ καὶ ὁ ἐπίσκοπος (κοντὰ εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκονται) δὲν ψηφᾷ τὴν ἀργίαν ὁποῦ ἀποφασίσθη ἐναντίον τους, καὶ τοὺς δεχθῇ ὡσὰν κληρικούς, ἂς ἀφορισθῇ ὡσὰν διδάσκαλος τῆς ἀταξίας.

ιζ' ιγ^ος.

Ὅποιος ὕστερα ἀπὸ τὸ βάπτισμα ὑπανδρεύεται δύο φοραῖς, ἢ εἶχε παλλακίδα, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ ἁπλῶς τῆς ἱερατικῆς τάξεως.

ιη' ιδ^ος.

Ὅποιος ὑπανδρευθῇ καὶ πάρῃ χήραν, ἢ διωγμένην ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, ἢ πόρνην, ἢ δούλην, ἢ παιγνιδιώτισσαν, καὶ χορεύτριαν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γένῃ ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ ἁπλῶς τοῦ ἱερατικοῦ τάγματος.

ιθ' ιε^ος.

Ὅποιος πάρῃ δύο ἀδελφαῖς, ἢ ἀνεψιάν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι κληρικός.[1]

φ.235^v κ' /(φ.235^v) ιστ^ος.

Ὅποιος κληρικὸς γίνεται ἐγγυητής, νὰ καθήρεται.

κα'-κδ' ιζ^ος.

Ἀνίσως καὶ τινὰς ἔγινεν εὐνοῦχος ἀπὸ ἐπιβουλὴν τῶν ἀνθρώπων, ἢ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ διωγμοῦ τῶν χριστιανῶν ὑστερήθη τὰ μέρη τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοὺς εἰδωλολάτρας, ἢ ἐγεννήθη ἔτζι, καὶ εἶναι ἄξιος ἐπισκοπῆς, ἂς γένῃ ἐπίσκοπος. Εἰδὲ καὶ ἔκοψε τινὰς τὰ μέλη του ἀτός του, νὰ μὴ γένῃ κληρικός, ὅτι φονεὺς εἶναι τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ἐχθρὸς τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Εἰδὲ καὶ ὤντας κληρικὸς κόψῃ τὰ μέλη ἐκεῖνα, νὰ καθήρεται ὅτι εἶναι φονεὺς τοῦ ἑαυτοῦ του. Εἰδὲ καὶ τὸ κάμῃ τοῦτο λαϊκός, νὰ ἀφορισθῇ χρόνους τρεῖς, ὅτι εἶναι ἐπίβουλος τῆς ζωῆς του.

κε′ ιη^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος ὁποῦ κυριευθῇ, ἢ ἀπὸ πορνείαν, ἢ ἀπὸ ἐπιορκίαν, ἢ ἀπὸ κλεψίαν, νὰ καθήρεται, καὶ νὰ μὴν ἀφορίζεται. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή, εἰς ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ σφάλμα νὰ μὴ κάμῃς δύο παίδευσες.[2] Ὁμοίως καὶ οἱ ἐπίλοιποι κληρικοί.

κστ′ ιθ^ος.

Οἱ ἀνύπανδροι ὁποῦ ἔγιναν κληρικοί, ἂν θέλουν ὕστερα νὰ ὑπανδρευθοῦν προστάζομεν νὰ γένουν μόνον ἀναγνῶσται καὶ ψάλται.

κζ′ κ^ος.

Ὁ ἐπίσκοπος, ἢ ὁ ἱερεύς, ἢ ὁ διάκονος ὁποῦ δέρνει τοὺς χριστιανοὺς ὁποῦ ἔσφαλαν, ἢ ἀδίκησαν τοὺς ἀπίστους, καὶ μὲ τὸν δαρμὸν θέλει νὰ τοὺς σωφρονίσῃ, ὁ τέτοιος προστάζομεν νὰ καθήρεται, ὅτι ὁ Κύριός μας Χριστὸς πουθενὰ δὲν μᾶς ἐδίδαξε τέτοια. Καὶ μάλιστα ἔκαμνε τὰ ἐναντίον, τὸν ἔδερναν, καὶ αὐτὸς δὲν ἔδερνε, τὸν ὕβριζαν, καὶ δὲν ὕβριζε. Καὶ ὅταν ἐπάθαινε τὰ πάθη, δὲν ἐφόβιζε.[3]

κη′ κα^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος καθαιρεθῇ δικαίως διὰ φανερὰ σφάλματα, καὶ τολμήσῃ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ὑπηρεσίαν ὁποῦ τοῦ ἐγχειρίσθη πρότερον, αὐτὸς παντελῶς νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

κθ′ κβ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, πέρνῃ τὸ ἀξίωμα
φ.236^r μὲ ἄσπρα, νὰ καθήρεται καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ /(φ.236^r) τὸν ἐχειροτόνησε, καὶ νὰ ξεκοπῇ παντελῶς ἀπὸ τὴν συγκοινωνίαν, καθὼς ἔπαθε καὶ ὁ Σίμων ὁ μάγος ἀπὸ ἐμένα τὸν Πέτρον.[4]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λ′ κγ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος μὲ δύναμιν τῶν κοσμικῶν ἀρχόντων ἤθελε πάρῃ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ γένῃ ἐξουσιαστὴς τῆς Ἐκκλησίας, νὰ καθήρεται, καὶ νὰ ἀφορίζεται καὶ αὐτός, καὶ ὅσοι ἐσυγκοινώνησαν μὲ αὐτόν.

λα′ κδ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἱερεὺς καταφρονήσῃ τὸν ἴδιόν του ἐπίσκοπον, καὶ συναθροίσῃ τὸν λαὸν ξεχωριστά, καὶ κτίσῃ ἄλλο θυσιαστήριον, χωρὶς νὰ ἔχῃ νὰ κατηγορήσῃ τὸν ἐπίσκοπον εἰς τὴν εὐσέβειαν, ἢ εἰς τὴν δικαιοσύνην, νὰ καθήρεται ὡς ἐπιθυμητὴς τῆς ἐξουσίας, ὅτι εἶναι τύραννος. Νὰ καθήρωνται καὶ οἱ ἐπίλοιποι κληρικοὶ ὅσοι ἐσυμφώνησαν μὲ αὐτόν, οἱ δὲ λαϊκοὶ νὰ ἀφορίζωνται. Καὶ ταῦτα νὰ γίνωνται ὕστερον ἀπὸ μίαν καὶ β^αν καὶ γ^ην παρακίνησιν τοῦ ἐπισκόπου.

λβ′ κε^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἱερεύς, ἢ διάκονος ἤθελεν ἀφορισθῇ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον, νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ τὸν δεχθῇ ἄλλος, παρὰ μόνον ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἀφώρισεν. Εἰδὲ κατὰ τύχην ἀποθάνῃ ὁ ἐπίσκοπος ὁποῦ τὸν ἀφώρισεν, ἠμπορεῖ νὰ τὸν δεχθῇ ἄλλος.

λγ′ κστ^ος.

Νὰ μὴ δεχθῆτε κανένα ἀπὸ τοὺς ξένους ἐπισκόπους, ἢ ἱερεῖς, ἢ διακόνους, χωρὶς συστατικὰ γράμματα. Καὶ ἂν ἔχουν καὶ συστατικὰ γράμματα, νὰ ἐξεταχθοῦν καλᾶ. Καὶ ἂν εἶναι κήρυκες τῆς εὐσεβείας, νὰ τοὺς δεχθῆτε. Εἰδὲ μή, τὰ μὲν χρειαζόμενα νὰ τοὺς δώσετε, ἀμὴ εἰς τὴν συντροφίαν σας μὴ τοὺς δεχθῆτε. Διότι πολλὰ γίνονται μὲ ἀπάτην.

λδ′ κζ^ος.

Οἱ ἐπίσκοποι τοῦ κάθε ἔθνους πρέπει νὰ γνωρίζουν τὸν α^ον τους, καὶ χωρὶς τὴν γνώμην ἐκείνου νὰ μὴ κάμουν τίποτες περισσότερον ἀπὸ τὰ διω-
φ.236^v ρισμένα. Ἐκεῖνα μόνον νὰ κάμῃ ὁ κάθε /(φ.236^v) ἐπίσκοπος, ὅσα συμβάλλουν εἰς τὴν ἐδικήν του ἐπαρχίαν, καὶ εἰς ταῖς χώραις ὁποῦ ὁρίζει. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁ πρῶτος νὰ μὴ κάμῃ τίποτες χωρὶς τὴν γνώμην ὁλονῶν. Καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον θέλει ἦσθαι ὁμόνοια, καὶ θέλει δοξασθῇ ὁ Θεὸς διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

λε' κη^ος.

Ὁ ἐπίσκοπος νὰ μὴ τολμήσῃ νὰ χειροτονήσῃ ἄλλους ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά του εἰς πολιτείαις, καὶ εἰς ταῖς χώραις ὁποῦ δὲν εἶναι ὑποκείμεναις εἰς αὐτόν. Εἰδὲ καὶ γνωρισθῇ πῶς τὸ ἔκαμε τοῦτο χωρὶς τὴν γνώμην ἐκείνων ὁποῦ ἐξουσιάζουν ταῖς πολιτείαις καὶ ταῖς χώραις ἐκείναις, νὰ καθήρεται καὶ αὐτὸς καὶ ὅσοι ἐχειροτονήθησαν ἀπὸ λόγου του.

λστ' λθ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος, καὶ δὲν καταδέχεται τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν φροντίδα τοῦ λαοῦ ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, νὰ εἶναι ἀφωρισμένος ἕως ὁποῦ νὰ τὴν στέρξῃ. Τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος. Εἰδὲ καὶ πηγαίνει εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, καὶ δὲν τὸν δεχθοῦν ὄχι διὰ τὴν ἐδικήν του γνώμην, ἀλλὰ διὰ τὴν κακίαν τοῦ λαοῦ, αὐτὸς μὲν νὰ εἶναι ἐπίσκοπος, οἱ δὲ κληρικοὶ τῆς πόλεως νὰ ἀφορισθοῦν, διατὶ δὲν ἐπαίδευσαν τέτοιον λαὸν ἀνυπότακτον.

λζ' λ^ος.

Νὰ γένῃ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων δύο φοραῖς τὸν χρόνον. Καὶ νὰ ἐξετάζουν ἀνάμεσόν τους τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας. Καὶ νὰ διαλύσουν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἐναντιολογίαις. Ἡ α^η σύνοδος νὰ γένῃ εἰς τὴν δ^την ἑβδομάδα τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ δὲ β^α νὰ γένῃ εἰς ταῖς δώδεκα τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός.

λη' λα^ος.

Ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Καὶ νὰ τὰ κυβερνᾷ, συλλογιζόμενος πῶς ὁ Θεὸς εἶναι παρὼν καὶ βλέπει. Νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ πάρῃ τίποτες ἀπ' αὐτὰ νὰ τὸ οἰκειοποιηθῇ, ἢ νὰ χαρίσῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς του τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ. Εἰδὲ καὶ εἶναι οἱ συγγενεῖς του πτωχοί, νὰ δώσῃ /(φ.237^r) εἰς αὐτοὺς ὡσὰν εἰς πτωχούς, καὶ ὄχι μὲ πρόφασιν ἐκείνων νὰ πουλῇ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα. φ.237^r

λθ' λβ^ος.

Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι νὰ μὴ τελειώσουν τίποτες χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου. Διότι αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἐπῆρε μὲ ἐμπιστοσύνην τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ μέλλει νὰ δώσῃ λογαριασμὸν διὰ ταῖς ψυχαῖς των.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μ′ λγ^ος.

Τὰ πράγματα τοῦ ἐπισκόπου νὰ εἶναι φανερά, (ἂν ἔχῃ ἐδικά του πράγματα) νὰ εἶναι φανερὰ καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Διὰ νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν ὁ ἐπίσκοπος ὅταν ἀποθάνῃ νὰ ἀφήσῃ ἀπὸ τὰ ἐδικά του πράγματα καθὼς θέλει, καὶ εἰς ἐκείνους ὁποῦ θέλει. Καὶ μὲ τὴν ἀφορμὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων νὰ μὴ παραπέσουν τὰ πράγματα τοῦ ἐπισκόπου, ὁ ὁποῖος ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ τέκνα, ἢ συγγενεῖς, ἢ σκλάβους. Καὶ τοῦτο εἶναι δίκαιον καὶ κοντὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν,[5] μήτε ἡ Ἐκκλησία νὰ ζημιωθῇ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἰξεύρωνται τὰ πράγματα τοῦ ἐπισκόπου, ἢ μὲ τὴν ἀφορμὴν τῆς Ἐκκλησίας νὰ διαγουμισθοῦν οἱ συγγενεῖς του. Καὶ νὰ μὴν ἐνοχλοῦνται οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς του, καὶ δυσφημεῖται ὁ θάνατός του.

μα′ λδ^ος.

Προστάζομεν τὸν ἐπίσκοπον νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἂν αἱ τιμιώταταις ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων καταθαῤῥόνονται εἰς αὐτόν, πολλὰ περισσότερον πρέπει νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, καὶ νὰ τὰ κυβερνήσῃ κατὰ τὴν ἐδικήν του ἐξουσίαν, καὶ νὰ μοιρασθοῦν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς διὰ μέσου τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, καὶ νὰ κυβερνηθοῦν μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ μὲ πᾶσαν εὐλάβειαν. Εἰδὲ καὶ ἔχῃ καὶ αὐτὸς χρείαν, νὰ μεταχειρισθῇ καὶ αὐτὸς τὰ πρέποντα εἰς τὰς ἀναγκαίας του χρείας, καὶ εἰς τὰς φ.237^v χρείας τῶν ἀ-/(φ.237^v) δελφῶν ὁποῦ κονεύουν ἐκεῖ εἰς τοῦ λόγου του, διὰ νὰ μὴν ὑστεροῦνται τίποτες κατ' οὐδένα τρόπον. Ὅτι ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ἐδιώρισεν, ἐκεῖνα ὁποῦ παραμονεύουν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον νὰ θρέφωνται.[6] Ἐπειδὴ καὶ μηδὲ ὁ στρατιώτης βαστᾷ τὰ ἅρματά του ἐναντίον εἰς τοὺς ἐχθροὺς μὲ ἐδικά του φαγητά.[7]

μβ′-μγ′ λε^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς ἢ διάκονος ὁποῦ καταγίνεται εἰς τὰ ζάρια καὶ εἰς τὴν μέθην, ἢ νὰ παύσῃ, ἢ νὰ καθαιρεθῇ. Καὶ ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης ὁποῦ κάμνει τὰ ὅμοια, ἢ νὰ παύσῃ, ἢ νὰ ἀφορισθῇ. Ὁμοίως καὶ ὁ λαϊκός.

μδ′ λστ^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος ὁποῦ ζητᾷ διάφορον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ δανείζει, ἢ νὰ παύσῃ ἢ νὰ καθαιρεθῇ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

με′ λζ^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος ἂν προσευχηθῇ μόνον μὲ τοὺς αἱρετικούς, νὰ ἀφορισθῇ. Εἰδὲ καὶ τοὺς ἔδωκεν ἄδειαν νὰ ἐνεργήσουν τίποτες ὡσὰν κληρικοί, νὰ καθήρεται.

μστ′ λη^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος ὁποῦ δέχονται βάπτισμα ἢ θυσίαν τῶν αἱρετικῶν, προστάζομεν νὰ καθήρωνται. Ὅτι τί συμφωνίαν ἔχει ὁ Χριστὸς μὲ τὸν διάβολον, ἢ τί μερτικὸν ἔχει ὁ χριστιανός μὲ τὸν ἄπιστον;[8]

μζ′ λθ^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεὺς ἂν βαπτίσῃ ἀπ' ἀρχῆς ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει βάπτισμα ἀληθινόν, ἢ ἂν δὲν βαπτίσῃ τὸν μεμολυσμένον ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, νὰ καθαιρεθῇ, ἐπειδὴ καὶ περιγελᾷ τὸν σταυρὸν ἢ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, καὶ δὲν διακρίνει τοὺς ἀληθινοὺς ἱερεῖς ἀπὸ τοὺς ψευδοϊερεῖς.

μη′ μ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας λαϊκὸς χωρισθῇ τὴν γυναῖκά του καὶ πάρῃ ἄλλην, ἢ πάρῃ χωρισμένην ἀπὸ ἄλλον ἄνδρα, νὰ ἀφορισθῇ.

μθ′ μα^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεὺς δὲν βαπτίσῃ εἰς Πατέρα, καὶ
φ.238^r Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ /(φ.238^r) Χριστοῦ, ἀλλὰ βαπτίσῃ εἰς τρεῖς ἀνάρχους, ἢ εἰς τρεῖς υἱούς, ἢ εἰς τρεῖς παρακλήτους, ἤγουν πνεύματα, νὰ καθαιρεθῇ.

ν′ μβ^ος.

Ἀνίσως καὶ τινὰς ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεὺς δὲν βαπτίσῃ εἰς τρία βουτήματα ἑνὸς μυστηρίου, ἀλλὰ βαπτίσῃ τὸ βάπτισμα ὁποῦ δίδεται διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ,[9] νὰ καθήρεται. Ὅτι δὲν εἶπεν ὁ Χριστός, νὰ βαπτίσετε εἰς τὸν θάνατόν μου, ἀμὴ εἶπε πηγαίνοντες διδάξετε ὅλα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντές τους
5 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.[10] Λοιπὸν ἐσεῖς ὦ ἐπίσκοποι, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ αὐθεντός μας Χριστοῦ, καὶ τὴν ἐδικήν μας διάταξιν, βαπτίσετε εἰς ἕνα Πατέρα, καὶ Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

να′ μγ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ ἁπλῶς εἰπεῖν, κανένας ἀπὸ τὸ τάγμα τὸ ἱερατικὸν ἀπέχει ἀπὸ τοῦ γάμου, καὶ ἀπὸ τὰ κρέατα, καὶ ἀπὸ κρασί, ὄχι διὰ ἄσκησιν, ἀλλὰ διὰ σύχαμα, καὶ δὲν στοχάζεται πῶς ὅλα εἶναι πολλὰ καλά,[11] καὶ πῶς ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν ἄνθρωπον ἀρσενικόν, καὶ θηλυκόν[12], ἀλλὰ βλασφημεῖ καὶ κατηγορεῖ τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ἢ νὰ διορθωθῇ, ἢ νὰ καθαιρεθῇ, καὶ νὰ ἀποδιωχθῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ὁμοίως καὶ ὁ λαϊκός.

νβ′ μδ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεὺς δὲν δέχεται ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἀμὴ τὸν ἀποδιώχνει, νὰ καθαιρεθῇ. Ὅτι πικραίνει τὸν Χριστὸν ὁποῦ εἶπε· γίνεται χαρὰ εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ ἕνα ἁμαρτωλὸν ὁποῦ μετανοεῖ.[13]

νγ′ με^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, εἰς ταῖς ἡμέραις τῶν ἑορτῶν δὲν δοκιμάζει κρέας, ἢ κρασί, ὄχι διὰ ἄσκησιν, ἀλλὰ διατὶ τὰ συχαίνεται, νὰ καθήρεται. Ὅτι ἔχει τὴν συνείδησίν του καμίνι[14] καὶ σφαλεράν. Καὶ γίνεται εἰς πολλοὺς αἴτιος σκανδάλων.

νδ′ μστ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικὸς ἤθελεν εὑρεθῇ πῶς τρώγει εἰς τὸ καπη-
φ.238^v λεῖον, νὰ ἀφορισθῇ. Ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνον ὁποῦ /(φ.238^v) κονεύει εἰς τὸ καπηλεῖον ὅταν εἶναι εἰς τὴν στράταν.

νε′ μζ^ος.

Ἀνίσως καὶ τινὰς κληρικὸς ὑβρίσῃ τὸν ἐπίσκοπον ἄδικα, νὰ καθήρεται. Ὅτι λέγει ἡ Γραφή· «νὰ μὴ κακολογήσῃς τὸν ἐξουσιαστὴν τοῦ λαοῦ σου».[15]

νστ′ μη^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικὸς ὑβρίσῃ ἱερέα, ἢ διάκονον, νὰ ἀφορισθῇ.

νζ′ μθ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικός, ἢ λαϊκὸς ἤθελε περιγελάσῃ κωφόν, ἢ τυφλόν, ἢ κουτζόν, νὰ ἀφορισθῇ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νη′ νϞ.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἂν ἀμελῇ τὸν κλῆρον, ἢ τὸν λαόν, καὶ δὲν τοὺς διδάξῃ τὴν εὐσέβειαν, ἂς ἀφορισθῇ. Εἰδὲ καὶ πάλι μένει εἰς τὴν ὀκνηρίαν, νὰ καθήρεται.

νθ′ να[ος].

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος ἢ ἱερεὺς δὲν δώσῃ τὰ χρειαζόμενα εἰς κανένα κληρικὸν ἐνδεῆ, νὰ ἀφορισθῇ. Εἰδὲ καὶ σταθῇ εἰς τὴν σκληρότητά του, νὰ καθήρεται ὡσὰν ὁποῦ ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του.

ξ′ νβ[ος].

Ἀνίσως καὶ τινὰς παῤῥησιάσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἅγια τὰ ψευδονόμαστα βιβλία τῶν ἀσεβῶν διὰ βλάβην τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου, νὰ καθήρεται.

ξα′ νγ[ος].

Ἀνίσως καὶ γένῃ ἐναντίον εἰς κανένα χριστιανὸν καμία κατηγορία πορνείας, ἢ μοιχείας, ἢ ἄλλης ἐμποδισμένης ἁμαρτίας, καὶ φανερωθῇ, νὰ μὴν ἀνέβῃ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ κληρικοῦ.

ξβ′ νδ[ος].

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικὸς διὰ φόβον ἀνθρώπου, Ἑβραίου, ἢ Ἕλληνος, ἢ αἱρετικοῦ, ἤθελεν ἀρνηθῇ πῶς εἶναι χριστιανός, νὰ ἀφορισθῇ. Εἰδὲ καὶ ἤθελεν ἀρνηθῇ πῶς εἶναι κληρικός, νὰ καθαιρεθῇ. Καὶ ἂν μετανοήσῃ, νὰ τὸν δεχθοῦν ὡσὰν λαϊκόν.

ξγ′ νε[ος].

Ἀνίσως κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ ἄλλος τινὰς ἀπὸ τὸ τάγμα τὸ ἱερατικὸν ἤθελε φάγῃ κρέας μὲ τὸ αἷμα ὁποῦ εἶναι ψυχὴ τοῦ ζώου,[16] ἢ θηριοφαγωμένον,[17] ἢ ψοφίμι,[18] νὰ καθαιρεθῇ. Ὅτι τοῦτο τὸ ἐμπόδισε καὶ ὁ Νόμος. Εἰδὲ καὶ εἶναι λαϊκός, νὰ ἀφορισθῇ.

φ.239[r] /(φ.239[r]) νστ[ος].

ξδ′ Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικὸς ἤθελεν εὑρεθῇ πῶς νηστεύει τὴν Κυριακήν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ τὸ Σάββατον, ἔξω ἀπὸ ἕνα καὶ μόνον τὸ Μέγα Σάββατον, νὰ καθήρεται. Εἰδὲ καὶ εἶναι λαϊκός, νὰ ἀφορίζεται.

ξε′ νζ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικός, ἢ λαϊκός, ἤθελε σέβῃ εἰς τὸ συναγῶγι τῶν Ἰουδαίων, ἢ τῶν αἱρετικῶν διὰ νὰ προσευχηθῇ, νὰ καθήρεται, καὶ νὰ ἀφορίζεται.

ξστ′ νη^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικὸς εἰς τὸν πόλεμον ἤθελε κτυπήσῃ κανένα, καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα κτύπημα ἤθελε τὸν φονεύσῃ, νὰ καθήρεται διὰ τὴν αὐθάδειάν του. Καὶ ἂν εἶναι λαϊκὸς νὰ ἀφορισθῇ.

ξζ′ νθ^ος.

Ἀνίσως καὶ τινὰς ἤθελε βιάσῃ καμίαν παρθένον ἀναῤῥαβώνιαστην καὶ ἤθελε τὴν πάρῃ, νὰ ἀφορισθῇ. Καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν νὰ πάρῃ ἄλλην. Ἀλλὰ νὰ κρατῇ ἐκείνην ὁποῦ ἐπρόκρινεν ἂν εἶναι καὶ πτωχή.

ξη′ ξ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἤθελε δεχθῇ ἀπὸ τινὰ β^αν χειροτονίαν, νὰ καθήρεται καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ τὸν ἐχειροτόνησε, ἂν δὲν δείξῃ πῶς εἶχε τὴν χειροτονίαν ἀπὸ αἱρετικούς. Διότι ὅσοι βαπτισθοῦν, ἢ χειροτονηθοῦν ἀπὸ τοὺς αἱρετικούς, μήτε ὀρθόδοξοι εἶναι, μήτε κληρικοί.

ξθ′ ξα^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης, δὲν νηστεύει τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστήν, ἢ Τετράδα, ἢ Παρασκευήν, νὰ καθήρεται, πάρεξ ἀνίσως καὶ δὲν ἐμποδίζεται ἀπὸ ἀῤῥωστίαν σωματικήν. Εἰδὲ καὶ εἶναι λαϊκός, νὰ ἀφορίζεται.

ο′ ξβ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας ἐπίσκοπος, ἢ ἄλλος κληρικὸς νηστεύει μὲ τοὺς Ἑβραίους, ἢ ἑορτάζει μὲ αὐτούς, ἢ δέχεται τὰ φαγητὰ τῆς ἑορτῆς των, ὡσὰν ἄζυμα, ἢ ἄλλο τέτοιον, νὰ καθήρεται. Εἰδὲ καὶ εἶναι λαϊκός, νὰ ἀφορισθῇ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

οα′ ξγ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας χριστιανὸς ἤθελε φέρῃ λάδι εἰς τὸν ναὸν τῶν ἀπίστων, ἢ εἰς τὸ συναγῶγι τῶν Ἑβραίων, ἢ ἤθελεν ἀνάψῃ λυχνάρι εἰς ταῖς ἑορταῖς των, νὰ ἀφορισθῇ.

φ.239^r /(φ.239^r)

οβ′ ξδ^ος.

Ἀνίσως καὶ κανένας κληρικός, ἢ λαϊκὸς ἤθελε κλέψῃ ἀπὸ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν κερὶ ἢ λάδι, νὰ ἀφορισθῇ, καὶ ἂς πληρώσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπῆρεν ὁμοῦ καὶ τὸ ε^ον μέρος.

ογ′ ξε^ος.

Σκεῦος ἀσημαίνιον, ἢ μαλαματαίνιον, ἢ μανδῆλι ὁποῦ ἁγιάσθη, νὰ μὴ τὸ μεταχειρισθῇ τινὰς πλέον εἰς ἐδικήν του χρείαν, ὅτι εἶναι παράνομον. Εἰδὲ καὶ γνωρισθῇ τινὰς πῶς τὸ κάμνει, νὰ ἀφορισθῇ.

οδ′ ξστ^ος.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁποῦ κατηγορηθῇ διὰ κανένα σφάλμα ἀπὸ ἀξιοπίστους καὶ χριστιανοὺς μάρτυρας, εἶναι ἀνάγκη νὰ κραχθῇ εἰς τὴν σύνοδον ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους. Καὶ εἰμὲν ἔλθῃ παρόν, καὶ ἀποκριθῇ, καὶ φανερωθῇ πταίστης, νὰ διορισθῇ ἡ παιδεία του. Εἰδὲ καὶ τὸν κράξουν καὶ δὲν ὑπακούσῃ, ἂς σταλθοῦν πρὸς αὐτὸν δύο ἐπίσκοποι, καὶ ἂς τὸν κράξουν δεύτερον. Εἰδὲ καὶ τοὺς καταφρονῇ καὶ τότε, καὶ δὲν πηγαίνει εἰς τὴν σύνοδον, ἡ σύνοδος ἂς ἀποφασίσῃ ἐναντίον του ὅ,τι εὕρουν εὔλογον. Διὰ νὰ μὴ φανῇ πῶς φεύγει ἀπὸ τὴν κρίσιν καὶ κερδαίνει.

οε′ ξζ^ος.

Εἰς τὴν μαρτυρίαν ὁποῦ εἶναι ἐναντίον τοῦ ἐπισκόπου νὰ μὴ δεχθῆτε ἄνθρωπον αἱρετικόν, μήτε ἕνα καὶ μόνον ὀρθόδοξον. Ὅτι λέγει ὁ Νόμος· κάθε λόγος θέλει βεβαιωθῇ ἐπάνω εἰς τὸ στόμα δύο, ἢ τριῶν μαρτύρων.[19]

οστ′ ξη^ος.

Ὁ ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ χαρίζῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἢ εἰς τὸν υἱόν του, ἢ εἰς ἄλλον του συγγενῆ, καὶ νὰ χειροτονῇ ὅποιους αὐτὸς θέλει. Ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ κάμῃ κληρονόμους τῆς ἐπι-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σκοπῆς του, καὶ νὰ χαρίσῃ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ εἰς πάθος ἀνθρώπινον. Δὲν πρέπει νὰ βάλλῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ὑποκάτω εἰς κληρονομίαν. Εἰδὲ καὶ τινὰς τὸ κάμνει τοῦτο, ἡ χειροτονία νὰ εἶναι ἄκυρος, καὶ αὐτὸς νὰ παιδευθῇ μὲ ἀφορισμόν.

οζ′-οη′ ξθ^ος.

φ.240r Ἀνίσως καὶ εἶναι τινὰς βλαμμένος εἰς τὸ ὀμμάτι, καὶ χαλα-/(φ.240r) σμένος εἰς τὸ ἕνα σκέλος, ὅμως εἶναι ἄξιος διὰ ἀρχιερωσύνην, ἂς γίνεται. Ὅτι τὸ βλάψιμον τοῦ κορμίου δὲν τὸν μολεύει, ἀλλὰ τὸν ἐμποδίζει τὸ μόλυσμα τῆς ψυχῆς. Εἰδὲ καὶ εἶναι κωφός, ἢ τυφλός, ἂς μὴ γένῃ ἐπίσκοπος, ὄχι πῶς εἶναι μιασμένος, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἐμποδίζωνται τὰ ἐκκλησιαστικά.

οθ′ ο^ος.

Ἂν ἔχῃ τινὰς δαιμόνιον, νὰ μὴ γίνεται κληρικός. Μήτε νὰ προσεύχεται μαζὶ μὲ τοὺς ὀρθοδόξους. Καὶ σὰν ἰατρευθῇ νὰ τὸν δεχθοῦν. Καὶ ἂν εἶναι ἄξιος, νὰ γένῃ καὶ κληρικός.

π′ οα^ος.

Ἐκεῖνος ὁποῦ ἀπὸ τοὺς ἀπίστους προσέλθῃ εἰς τὴν πίστιν καὶ βαπτισθῇ, ἢ ἀπὸ τὴν κακὴν πολιτείαν ἐγύρισεν εἰς τὴν ἀρετήν, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀνέβῃ εὐθὺς εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς. Διότι ἄδικον εἶναι ἐκεῖνος ὁποῦ ἀκόμι δὲν ἔδειξε καμίαν δοκιμήν, νὰ εἶναι διδάσκαλος ἄλλων. Πάρεξ ἂν ἤθελε γένῃ κατὰ θείαν χάριν.

πα′ οβ^ος.

Εἴπαμεν πῶς δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ βάλλῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς ταῖς κυβέρνησες τῆς κοινότητος, διὰ νὰ ἔχῃ καιρὸν νὰ καταγίνεται εἰς ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χρείαις. Τὸ λοιπὸν ἢ νὰ ἀφηθῇ ἀπὸ τὰ πολιτικά, ἢ νὰ καθήρεται. Ὅτι κανένας δὲν ἠμπορεῖ νὰ δουλεύῃ δύο αὐθεντάδες[20] κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Κυρίου μας.

πβ′ ογ^ος.

Δὲν δίδομεν ἄδειαν νὰ γίνωνται οἱ δοῦλοι κληρικοὶ χωρὶς τὴν γνώμην τῶν αὐθεντάδων τους, διὰ νὰ μὴ ζημιωθοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ τοὺς ἔχουν. Ὅτι τὸ τοιοῦτον χαλνᾷ ὀσπίτια. Εἰδὲ καὶ εἶναι κανένας δοῦλος ἄξιος εἰς τὸν βαθμὸν τῆς χειροτονίας, (καθὼς ἐφάνηκεν ὁ ἐδικός μας Ὀνήσιμος) καὶ τὸν συγχω-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ροῦν οἱ αὐθεντάδες του, καὶ τὸν ἐλευθερώσουν, καὶ τὸν ἐξαποστέλλουν ἀπὸ τὸ σπίτι τους, ἂς γένῃ κληρικός.

πγ′ οδ^ος.

Ἐπίσκοπος, ἢ ἱερεύς, ἢ διάκονος ὁποῦ καταγίνεται εἰς τὰ στρατιωτικά, φ.240^v καὶ θέλει νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τὰ δύο, ῥωμαϊκὴν ἐ-/(φ.240^v) ξουσίαν, καὶ ἐκκλησιαστικὴν κυβέρνησιν, νὰ καθήρεται. Ὅτι τὰ τοῦ καίσαρος πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὸν καίσαρα, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Θεόν.[21]

πδ′ οε^ος.

Ὅποιος ὑβρίσῃ βασιλέα, ἢ ἄρχοντα ἀδίκως, νὰ παιδευθῇ. Καὶ ἂν εἶναι κληρικός, νὰ καθήρεται. Εἰδὲ λαϊκός, νὰ ἀφορίζεται.

πε′ οστ^ος.

Εἰς ὅλους ἐσᾶς τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς λαϊκοὺς ἂς εἶναι βιβλία ἅγια καὶ σεβάσμια, τῆς μὲν Παλαιᾶς Διαθήκης, τοῦ Μωϋσέως τὰ πέντε· Γένεσις, Ἔξοδος, Λευϊτικόν, Ἀριθμοί, καὶ Δευτερονόμιον. Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἕνα. Τῶν Κριτῶν ἕνα. Τῆς Ῥοὺθ ἕνα. Τῶν Βασιλειῶν τέσσαρα. Τῶν Παραλειπομένων τοῦ βιβλίου τῶν ἡμερῶν δύο. Τοῦ Ἔσδρα δύο. Τῆς Ἐσθὴρ ἕνα. Τῆς Ἰουδὴθ ἕνα. Τῶν Μακαββαίων τρία. Τοῦ Ἰὼβ ἕνα. Ψαλμοὶ ἑκατονπεντήντα. Τοῦ Σολομῶντος τρία. Παροιμίαι, Ἐκκλησιαστής, Ἆσμα ᾀσμάτων. Προφῆται δεκαέξι. Ἔξωθεν τούτων σᾶς παραδίδομεν ἀκόμι νὰ μάθουν οἱ νέοι σας τὴν Σοφίαν τοῦ πολυμαθεστάτου Σειράχ. Ἐδικά μας βιβλία, ἤγουν τῆς Νέας Διαθήκης εἶναι, Εὐαγγέλια τέσσαρα. Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκᾶς, Ἰωάννης. Τοῦ Παύλου Ἐπιστολαὶ δεκατέσσαρες. Τοῦ Πέτρου Ἐπιστολαὶ δύο. Τοῦ Ἰωάννου τρεῖς. Τοῦ Ἰακώβου μία. Τοῦ Ἰούδα μία. Κλήμεντος Ἐπιστολαὶ δύο. Καὶ αἱ Διαταγαὶ ὁποῦ ἐπροσφωνηθήκαμεν εἰς ἐσᾶς τοὺς ἐπισκόπους εἰς βιβλία ὀκτὼ διὰ μέσου ἐμοῦ τοῦ Κλήμεντος. Ταῖς ὁποίαις Διαταγαῖς δὲν πρέπει νὰ ταῖς κοινολογήσετε εἰς ὅλους, διὰ τὰ μυστικὰ ὁποῦ περιέχουν. Εἶναι Η′,μη′ καὶ αἱ Πράξεις ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων./(Η′μη′) Ὦ ἐπίσκοποι αὐτὰ ἂς διορισθοῦν εἰς ἐσᾶς διὰ τοὺς κανόνας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους. Καὶ ἐσεῖς εὑρισκόμενοι εἰς αὐταῖς ταῖς παραγγελίαις, θέλετε σωθῇ, καὶ θέλετε ἔχῃ εἰφ.241^r ρήνην. Εἰδὲ καὶ φανῆτε /(φ.241^r) ἀπειθεῖς, θέλετε παιδευθῇ, καὶ θέλετε ἔχῃ ἀναμεταξύ σας πόλεμον παντοτεινόν, καὶ θέλετε παιδευθῇ διὰ τὴν ἀνυποταξίαν σας. Ὁ δὲ Θεὸς ὁ μόνος ἀγέννητος, καὶ τῶν ὅλων ποιητὴς θέλει

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἑνώσῃ ὅλους σας διὰ μέσου τῆς εἰρήνης μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ θέλει σᾶς στερεώσῃ εἰς κάθε καλὸν ἔργον[22] ἀμεταμελήτους, ἀκατηγορήτους, καὶ χωρὶς ἔγκλημα. Καὶ θέλει σᾶς ἀξιώσῃ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν (μαζὶ μὲ ἡμᾶς) διὰ μέσου τῆς μεσιτείας τοῦ ἠγαπημένου υἱοῦ του Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἀντάμα μὲ τὸν ὁποῖον ἂς εἶναι δόξα εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τῶν ὅλων ὁμοῦ μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ τώρα, καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τέλος. Τρισυποστάτῳ δὲ Θεῷ χάρις, καὶ δόξα.

1. Λευ. 18, 16. **2.** Νμ. 1, 9. **3.** Α' Πε. 2, 23. **4.** Πραξ. 8, 21. **5.** Λκ. 2, 52. **6.** Δτ. 18, 1 κεξ. **7.** Α' Κορ. 9, 7 καὶ 13. **8.** Β' Κορ. 6, 15. **9.** Ρωμ. 6, 3. **10.** Μτ. 28, 19. **11.** Γεν. 1, 31. **12.** Γεν. 1, 27. **13.** Λκ. 15, 7. **14.** Α' Τιμ. 4, 2. **15.** Εξ. 22, 27. **16.** Γεν. 9, 4. **17.** Εξ. 22, 31. **18.** Δτ. 14, 21. **19** Δτ. 9, 15. **20.** Μτ. 6, 24. **21.** Μτ. 22, 21. **22.** Εβρ. 13, 21.

Αὗται αἱ Διαταγαὶ τῶν θείων καὶ ἱερῶν Ἀποστόλων ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῶν κανόνων μετεγλωττίσθησαν εἰς ἁπλῆν φράσιν διὰ προσταγῆς τοῦ εὐσεβεστάτου, ὑψηλοτάτου, καὶ σοφωτάτου αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα παρὰ τοῦ ἐν σπουδαίοις ἐλαχίστου Γεωργίου Τραπεζουντίου Διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς Σχολῆς, καὶ δούλου πιστοῦ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τριακοστὸν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ. Ἐν μηνὶ Ματίῳ, εἰκοστῇ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κανόνες ἐκκλησιαστικοὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

κδ΄.

Ὁ ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἀπὸ μόνου ἐπισκόπου χειροτονείσθω. εἰ δὲ μαρτυρεῖ ὁ χειροτονούμενος, ὅτι χειροτονήσαντες αὐτὸν πλείονες ἐπίσκοποι ἐποίησαν, μὴ πειθέσθω.

κε΄.

Ἐπίσκοπον οὐ δεῖ χειροτονεῖν ἐν οἰκίᾳ, ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ, ἐν ἀκοῇ πάντων τῶν λαῶν, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐν εὐπρεπείᾳ, ἐν πανηγύρει, ἐν ὑψηλῷ τόπῳ, ἐν ἐπιφανείᾳ, ἐν ἀκροατηρίῳ ὑψηλῷ γενομένου τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῷ θρόνῳ τῆς δόξης, ἐν ᾧ καθεζόμενος ὁ ἐπίσκοπος

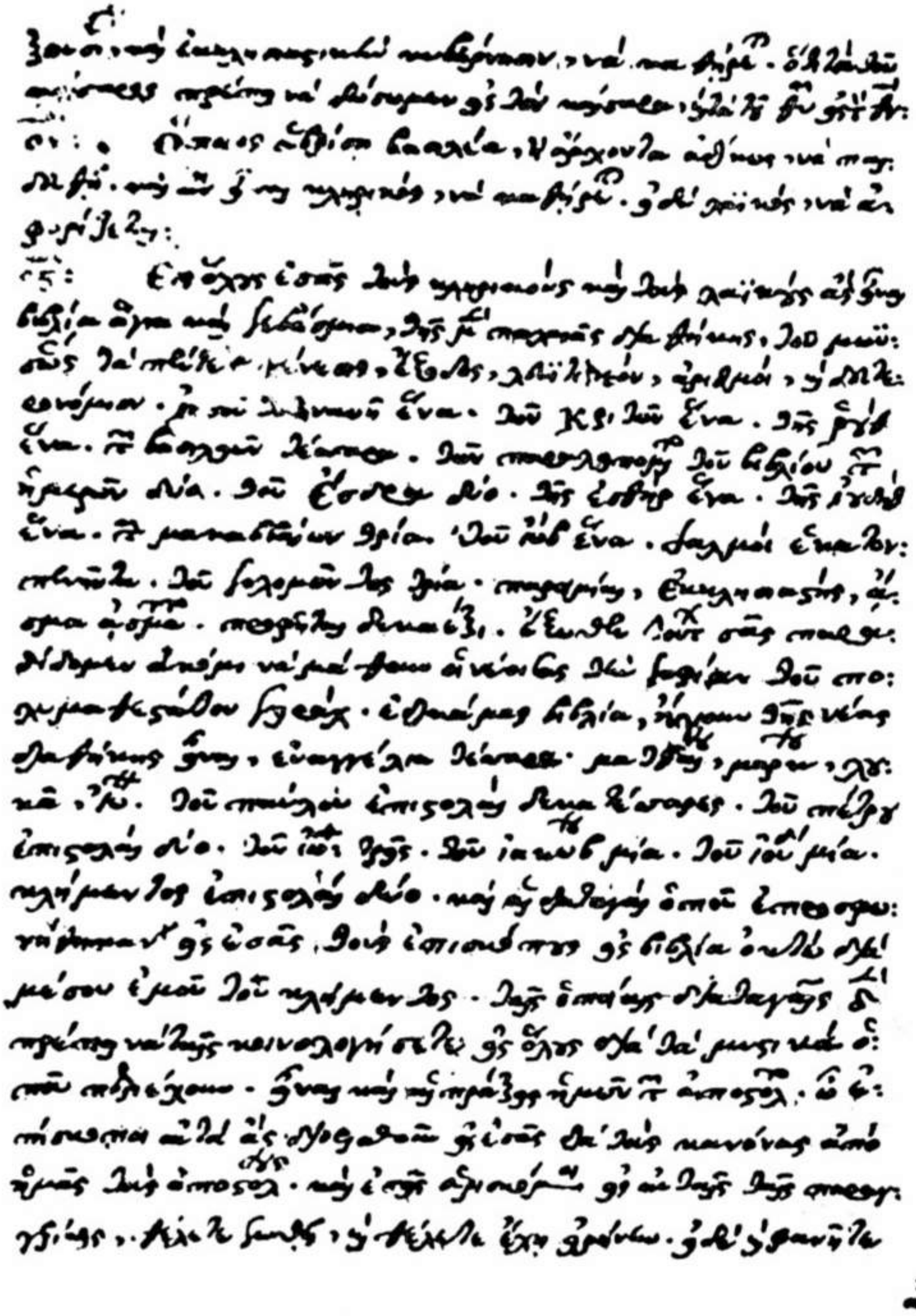

Πανομοιότυπον φ. 240r.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπηθῆ, θέλε με παραθῆ, καὶ θέλε εἶχη ἀναμεταξύ
πόλεμον παντοίον, καὶ θέλε παρευθῆ σφαῖραν ἀνυπο-
ταξίας. ὁ δὲ θὸς δμόνος ἀγαθότατος, καὶ τὸν ὅλον
κοινὸν θέλει ἑνῶσαι ὅλους διὰ μέσου τῆς θρησκείας
μετὰ τὸ πνα τὸ ἅγιον. καὶ θέλει σᾶς εὕρει ἐδῶ ἐς τὸ θρόνον
τὸν ἔργον ἀμεταταχαίους, ἀναμαρτήτους, καὶ χωρὶς ἐγ-
κλημα. καὶ θέλει σᾶς ἀξιώσῃ νὰ ἰδῆτε τὸν θρόνον μου (μαζὶ
μετ' ἐμᾶς) διὰ μέσου τῆς μεσιτείας τοῦ ἠγαπημένου
γιοῦ του Ἰησοῦ Χῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν. αὐτὸ μου
μετὰ τὸν ὁποῖον ἀξίωσε νὰ ἔλθω ἐς αὐτὸν τὸν κόσμον
τῶν ὅλων δμοῦ μετὰ τὸ ἅγιον πνα, καὶ ἔλεγε, Ε'
τοῦτο θέλω, καὶ ἐς τοὺς θρόνους
τῶν θρόνων.
οε':
μήν:ω

Τέλος. Ἐριστοφάνης δὲ. θεῷ χάρις,
καὶ τὸ θέλει:

Ἐνῶ ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος τῶν ἰδίων ἀποστόλων ὁμοῦ μὲ τὴν ἐκ-
κλησιαστικὴν αὐτὴν κανόνα μελετῶντα ἐδιάβασα ἐς ἕνα βιβλίον ἕνα
ὁλό προσεγμὸν τοῦ εὐσεβεστάτου, ἀσπαστοῦ, καὶ χριστοφιλεστάτου,
καὶ θεοκηρύκτου πάσης οἰκουμένης βασιλέως, κῦ, κῦ Ἰωάννου τοῦ
Δουκὲ τοῦ Βατατζῆ: παρὰ τοῦ ἐν τοῖς θρόνοις βασι-
λεύοντος πρωτεύοντος τῶν ἀποστόλων διδασκάλου τῆς εὐ βασιλείας
αὐθεντικῆς ἐξουσίας, καὶ δόξης πατρὸς τοῦ αὐτοῦ ἀσπαστοῦ, τοῦ
τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν ἕβδομον ἀπὸ Χῦ.
εἰς μῆνα μαΐῳ, ἰνδ. ς':

Πανομοιότυπον φ. 241ν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ἄγκαλα μολονότι, ἂν καὶ
ἀκαμάτης φυγόπονος
ἀκριβεύομαι διστάζω, σέβομαι
ἀλέρωτος ἀκηλίδωτος
ἀλλάγι ὁμάς, τμῆμα
ἀμὴ μόριον διηγηματικόν, συνήθως προτασσόμενον εἰς τὴν φρᾶσιν
ἄμποτες εἴθε, μακάρι
ἀναγκεμένος αἰχμάλωτος
ἀνακαινουργώνω ἀνανεῶ
ἀνενδεὴς αὐτάρκης
ἀνιάτρευτα ἀνιάτως
ἀνιξευρία ἄγνοια
ἀνίσως ἐὰν ἴσως
ἀνοστάδα ἀηδία
ἀπαγεμίζω συμπληρῶ
ἀπόκοτος ὁρμητικός, παράτολμος
ἄσπρο, -α νόμισμα
ἀφήθηκε ἀπεῖχε

βρόχια παγίδες, μτφ. σαγηνευτικὰ μέσα

γητεύω θεραπεύω διὰ μαγικῶν τρόπων
γνεφὸς νηφάλιος
δέκατα δεκάτη, εἶδος φόρου ἢ προσφορᾶς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινότητα
δεσίματα δεσμὰ
διαβαλμὸς διαβολὴ
διαβαλτὴς διαβολεὺς
διαγουμισμὸς λεηλασία
διαγουμίζομαι λεηλατοῦμαι
διπρόσωπος μὲ δύο ὄψεις
δίστομος ἀμφίστομος
δουλευτικὸς ἐξυπηρετικὸς

ἐγκρατευτικὸς ἐγκρατὴς
ἐκτήκιαξα ἐξετηκόμην
ἐξοδιαστὴς σπάταλος
ἐξοδιαστικὸς σπάταλος

ζητία ἐπαιτεία

κάπ(π)ηλας ταβερνιάρης
καταλαλητὴς συκοφάντης, κατάλαλος
καταστένω ἐπαναφέρω, ἐπανάγω
καταφαγὰς ἀδηφάγος
κατζίκι κατσίκι
κόλικας ἄλγος, κολικὸς
κολοβώνω ἀποσπῶ, μειώνω
κόλφος κόρφος
κομερκιάρης τελώνης
κοντολογία βραχεῖα ἔκθεσις
κορβανὰς θησαυροφυλάκιον, ταμεῖον
κρέτζικος σγουρός, κατσαρὸς
κριτήριον δικαστήριον

ληνὸς κάδος ἐκθλίψεως σταφυλῶν

μαγαρισμὸς ρύπανσις
μακάρι ἀκόμη καὶ
μαργέλος πονηρός, κατεργάρης
μαυλιστεύω προαγωγεύω
μερτίκι κερίδιον
μισηριώτικος αἰγυπτιακὸς
μονέδα νόμισμα

ξεμακρεύομαι ἀπομακρύνομαι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ξεφαντωτικὸς ἔκδοτος εἰς διασκεδάσεις
ξυλοβάλσαμο ξύλον τοῦ βαλσαμοδένδρου

ὄκνα δουλεία
ὀκνεύω τεμπελιάζω
ὀρθόδοξος πιστός, ὀπαδὸς τῆς γνησίας πίστεως

παιγνιδιώτης ὀρχηστὴς
πεδουκλώνομαι παρεισδύω
περδὲς παραπέτασμα, τουρκ. perde
περιγελαστὴς σκώπτης
περικαθαριστὴς ἐξαγνιστὴς
πέφκι τάπης, χαλὶ
πηλαλητὴς δρομεύς, σταδιοδρόμος
πλεμάτι πλέγμα, δίκτυον
πομπεύω ὑποβάλλω εἰς διαπόμπευσιν
πριχοὺ πρὸ
πρωτοφανήσιμος πρώιμος καρπός

σαγίτα βέλος
σαράφης τραπεζίτης, ἀργυραμοιβός
σέβω εἰσέρχομαι
σεργιάνι περίπατος, θέαμα
σιγουρότητα ἀσφάλεια
σιμὰ πλησίον
σμίλη νυστέρι
στατήρας νόμισμα
στερκτὸς ἀποδεκτὸς
στοιχητὸς μισθωτός, μισθοφόρος
στράτα δρόμος, ὁδὸς
στρωμνὴ κλίνη
σφαλτὰ ἐσφαλμένως

ταχηνὸς ἑωθινὸς
ταχὺ πρωὶ
τζελλάτης δήμιος

ὑδρόπικα ὑδρωπικία

φάγουσα φαγέδαινα, ἑλκώδης καὶ διαβρωτικὴ ἀσθένεια τῶν ἱστῶν
φελὶ τεμάχιον
φετάδα περίζωσμα
φιλανθρωπιστὴς φιλάνθρωπος
φουτὰς ποδιά, λέντιον

χαμιγιλὶ φυλακτὸν
χαρατζάρης φοροεισπράκτωρ
χαράτζι εἶδος φόρου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΟΣ

Βιβλίον Πρῶτον

Σελ.

Πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ αου Βιβλίου 379
Περὶ Λαϊκῶν 379
Κεφάλαιον πρῶτον : Περὶ πλεονεξίας 380
Κεφάλαιον δεύτερον : Ὅτι δὲν πρέπει ὁ χριστιανὸς νὰ ἀντυβρίζῃ, μήτε νὰ κάμῃ ἐκδίκησιν εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὸν ἀδίκησε 381
Κεφάλαιον τρίτον : Διὰ τὸν καλλωπισμόν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν ὁποῦ προξενᾶται ἀπὸ τὸν καλλωπισμὸν 382
Κεφάλαιον τέταρτον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιεργάζωνται οἱ χριστιανοὶ τοὺς φαυλοβίους, ἀλλὰ νὰ καταγίνωνται εἰς τὸ ἔργον τους 383
Κεφάλαιον πέμπτον : Ποῖα βιβλία τῆς Γραφῆς πρέπει νὰ ἀναγινώσκουν 384
Κεφάλαιον ἕκτον : Ὅτι πρέπει νὰ ἀπέχουν ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία τῶν ἐθνικῶν καὶ ἀπίστων 384
Κεφάλαιον ἕβδομον : Περὶ τῆς κακῆς γυναικὸς 385
Κεφάλαιον ὄγδοον : Περὶ τῆς ὑποταγῆς ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ἡ γυναῖκα πρὸς τὸν ἄνδρα της, καὶ περὶ γυναικὸς ὁποῦ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα της, καὶ περὶ σώφρονος γυναικὸς 386
Κεφάλαιον ἔνατον : Ὅτι δὲν πρέπει ἡ γυναῖκα νὰ λούεται εἰς τὸν λουτρὸν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄνδρας 389
Κεφάλαιον δέκατον : Περὶ γυναικὸς σκανδαλοποιοῦ, καὶ φλυάρου 389

Βιβλίον Δεύτερον

Πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ βου Βιβλίου 391
Κεφάλαιον πρῶτον : Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ εἶναι διδαγμένος καὶ ἔμπειρος εἰς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν 395
Κεφάλαιον δεύτερον : Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ 396
Κεφάλαιον τρίτον : Εἰς πόσον πρέπει νὰ δοκιμάζεται ἐκεῖνος ὁποῦ μέλλει νὰ ἀρχιερατεύσῃ 396
Κεφάλαιον τέταρτον : Ὅτι δὲν πρέπει εἰς κάθε χήραν νὰ δίδεται ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ μερικαῖς φοραῖς πρέπει νὰ προτιμᾶται καὶ ἡ ὕπανδρος. Καὶ ὅτι εἰς τὸν καταφαγᾶν, καὶ μέθυσον, καὶ ἀργόν, δὲν πρέπει νὰ δίδεται ἐλεημοσύνη 396
Κεφάλαιον πέμπτον : Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ μὴν εἶναι φιλοπρόσωπος εἰς τὴν κρίσιν, νὰ εἶναι εἰς τὴν γνώμην ταπεινός, καὶ εἰς τὸ τραπέζι του μέτριος 397
Κεφάλαιον ἕκτον : Ὅτι δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἀγαπᾷ τὰ ἄδικα κέρδη, μήτε νὰ γίνεται ἐγγυητής, μήτε συμβοηθὸς ἐκείνου ὁποῦ κρίνεται 398
Κεφάλαιον ἕβδομον : Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ διδαγμένος τὴν ὀρθοδοξίαν, ἤγουν ὁ βαπτισμένος 400

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεφάλαιον ὄγδοον : Διὰ τὸν συκοφαντούμενον, ἤτοι κατηγορούμενον 400
Κεφάλαιον ἔνατον : Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ πάρῃ δῶρα 401
Κεφάλαιον δέκατον : Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἀδιακρίτως ψυχοπονῶντας τὸν πταίστην, ὑπόδικος, καὶ πταίστης γίνεται 401
Κεφάλαιον ἑνδέκατον : Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πῶς πρέπει νὰ κρίνῃ τοὺς πταίστας 402
Κεφάλαιον δωδέκατον : Διδασκαλία πῶς πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ ὁ ἀρχιερεὺς τοὺς μετανοοῦντας 403
Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν δοκιμὴν τῶν ἁμαρτημάτων 403
Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Διὰ ἐκείνους ὁποῦ λέγουν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ δέχεται ὁ ἐπίσκοπος τὸν μετανοοῦντα. Ὅτι ὁ δίκαιος ἂν ἀνταμωθῇ μὲ τὸν ἁμαρτωλόν, δὲν μολύνεται μαζί του. Ὅτι κανένας δὲν παιδεύεται διὰ ἄλλον, ἀλλὰ ὁ καθένας διὰ τὸν ἑαυτόν του ζητεῖται λογαριασμόν. Ὅτι πρέπει νὰ βοηθῇ ὁ ἐπίσκοπος ἐκεῖνον ὁποῦ εἶναι ἀσθενὴς εἰς τὴν πίστιν. Ὅτι δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ πείθεται εἰς λαϊκὸν σκανδαλοποιὸν 404
Κεφάλαιον δέκατον πέμπτον : Ὅτι πρέπει ὁ ἱερεὺς ποτὲ νὰ μὴ παραβλέπῃ τὰ ἁμαρτήματα, μήτε νὰ εἶναι εὔκολος εἰς τὸ νὰ παιδεύῃ 407
Κεφάλαιον δέκατον ἕκτον : Περὶ μετανοίας, καὶ ποῖος εἶναι ὁ τρόπος της, καὶ πῶς κατορθώνεται 408
Κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον : Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ εἶναι ἄμεμπτος, ἤγουν χωρὶς ψεγάδι, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι παράδειγμα τοῦ λαοῦ 409
Κεφάλαιον δέκατον ὄγδοον : Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ φροντίζῃ διὰ νὰ μὴν ἁμαρτάνῃ ὁ λαός, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτὸς παράδειγμα παντοῦ 410
Κεφάλαιον δέκατον ἔνατον : Ὅτι ὁ ποιμένας ἂν ἀμελῇ τὰ πρόβατα, χρεωστᾷ νὰ παιδεύεται, καὶ τὸ πρόβατον ἂν δὲν πείθεται εἰς τὸν ποιμένα, τιμωρεῖται 412
Κεφάλαιον εἰκοστόν : Πῶς πρέπει οἱ ὑποκείμενοι νὰ πείθουν εἰς τοὺς ἐπισκόπους ὁποῦ τοὺς ἐξουσιάζουν 412
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πρῶτον : Ὅτι κίνδυνος εἶναι νὰ κάμῃ ὁ προεστὼς κρίσιν εἰς τὸ ἕνα πρόσωπον, καὶ νὰ διορίσῃ παίδευσιν ἐναντίον εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ ἀκόμη δὲν ἐφανερώθη ὡς ἀδικητής 414
Κεφάλαιον εἰκοστὸν δεύτερον : Ὅτι μεγάλον παράδειγμα τῆς μετανοίας εἶναι ὁ Δαβίδ, οἱ Νινευῖται, ὁ Ἐζεκίας, καὶ ὁ υἱὸς του ὁ Μανασσῆς. Προσευχὴ τοῦ Μανασσῆ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας 416
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τρίτον : Εἰς ἐκείνους ὁποῦ μὲ καταφρόνησιν ἁμαρτάνουν, ἂς εἶναι παράδειγμα ὁ Ἀμὼν 420
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τέταρτον : Ὅτι ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ Κύριος μᾶς ἦλθε νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς διὰ μέσου τῆς μετανοίας 420
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πέμπτον : Διὰ τὰ πρωτοφανήσιμα καὶ τὰ δέκατα. Καὶ πῶς πρέπει ὁ ἐπίσκοπος ἢ αὐτὸς νὰ πάρῃ ἀπ' αὐτά, ἢ τοὺς ἄλλους νὰ μοιράζῃ 422
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕκτον : Εἰς ποιονοῦ τύπον καὶ ἀξίαν ἐδιορίσθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ κάθε κληρικὸς 425
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕβδομον : Ὅτι φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι ὦ ἄνθρωπε νὰ ρίχνῃς μὲ αὐ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θάδειαν τὸν ἑαυτόν σου εἰς κανένα ἀξίωμα ἱερατικόν, καθὼς ἔκαμαν οἱ Κορεῖται, ὁ Σαούλ, καὶ ὁ Ὀζίας 426
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ὄγδοον : Διὰ τὸ κάλεσμα, καὶ πῶς πρέπει νὰ τιμᾶται κάθε τάγμα τῶν κληρικῶν ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τὸν προσκαλοῦν 427
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἔνατον : Ποία εἶναι ἡ ἀξία τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ διακόνου 428
Κεφάλαιον τριακοστόν : Πῶς πρέπει οἱ λαϊκοὶ νὰ πείθουν εἰς τοὺς διακόνους 428
Κεφάλαιον τριακοστὸν πρῶτον : Ὅτι δὲν πρέπει ὁ διάκονος νὰ κάμῃ τίποτες χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου 429
Κεφάλαιον τριακοστὸν δεύτερον : Ὅτι δὲν πρέπει ὁ διάκονος νὰ δώσῃ κανενὸς τίποτες χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ ἐπισκόπου. Ὅτι αὐτὸ θέλει νὰ κάμῃ διὰ κατηγορίαν τοῦ ἐπισκόπου 429
Κεφάλαιον τριακοστὸν τρίτον : Ὅτι πρέπει νὰ τιμοῦν οἱ λαϊκοὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ νὰ τοὺς λογιάζουν σεβασμίους, ἐπειδὴ καὶ εἶναι πνευματικοὶ γονεῖς 430
Κεφάλαιον τριακοστὸν τέταρτον : Ὅτι οἱ ἱερεῖς εἶναι καλήτεροι ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, καὶ βασιλεῖς 431
Κεφάλαιον τριακοστὸν πέμπτον : Ὅτι προστάζουν οἱ νόμοι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον νὰ προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἱερεῖς πρωτοφανήσιμα ἀπὸ τοὺς καρποὺς 431
Κεφάλαιον τριακοστὸν ἕκτον : Ἐνθύμησις τῶν δέκα ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τί τρόπον μᾶς παραγγέλλουν ἐδῶ 432
Κεφάλαιον τριακοστὸν ἕβδομον : Διὰ τοὺς κατηγόρους καὶ συκοφάντας, καὶ ὅτι ὁ κριτὴς πρέπει μήτε εὔκολα νὰ τοὺς πιστεύῃ, μήτε νὰ μὴ τοὺς πιστεύῃ τελείως. Πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς πιστεύσῃ μὲ λεπτολογημένη ἐξέτασιν 433
Κεφάλαιον τριακοστὸν ὄγδοον : Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος κατὰ μόνας νὰ ἐλέγχῃ τοὺς πταίστας, καὶ ἐκείνους ὁποῦ μετανοοῦν νὰ τοὺς δέχεται καθὼς προστάζει ὁ Κύριος 434
Κεφάλαιον τριακοστὸν ἔνατον : Παραδείγματα διὰ τὴν μετάνοιαν 435
Κεφάλαιον τεσσαρακοστόν : Ὅτι δὲν πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἐχθρεύεται ἐκεῖνον ὁποῦ ἁμαρτάνει μίαν καὶ δύο φοραῖς 435
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν πρῶτον : Πῶς πρέπει νὰ δέχεται ἐκεῖνον ὁποῦ μετανοεῖ, καὶ πῶς πρέπει νὰ τὸν κυβερνήσῃ καὶ πότε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν 436
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν δεύτερον : Ὅτι ὁ κριτὴς δὲν πρέπει νὰ εἶναι φιλοπρόσωπος 437
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν τρίτον : Πῶς πρέπει νὰ παιδεύῃ τοὺς συκοφάντας 438
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν τέταρτον : Ὅτι πρέπει ὁ διάκονος νὰ ἐλαφρώνῃ τὸ βάρος τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ταῖς ἐλαφρότεραις ὑπόθεσες νὰ ταῖς διορθώνῃ 440
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν πέμπτον : Ὅτι ἄπρεπον εἶναι εἰς τοὺς χριστιανοὺς νὰ μαλώνουν, καὶ νὰ δέρνουν 440
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ἕκτον : Ὅτι δὲν πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ κρίνωνται εἰς τοὺς ἐθνικούς, μήτε πρέπει νὰ κράζουν κανένα ἐθνικὸν νὰ μαρτυρήσῃ ἐναντίον εἰς τοὺς χριστιανούς 440
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ἕβδομον : Ὅτι πρέπει εἰς τὴν βαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος νὰ γίνωνται ἡ κρίσες 441
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ὄγδοον : Ὅτι δὲν πρέπει εἰς πολλὰ καὶ διάφορα σφάλματα νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δίδεται μία καὶ ἡ αὐτὴ παίδευσις, ἀλλὰ κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἁμαρτίας, νὰ διαφέρῃ ἡ παίδευσις 442
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ἕνατον : Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι οἱ κατήγοροι, καὶ οἱ μάρτυρες 443
Κεφάλαιον πεντηκοστόν : Ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσωμεν καὶ κανενὸς κακοῦ τὴν μαρτυρίαν 444
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν πρῶτον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεται κρίσις μόνον μὲ τὸ ἕνα μέρος 444
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν δεύτερον : Ἡ σιγουρότης, τὴν ὁποίαν κάμνουν οἱ πολιτικοὶ κριταὶ εἰς ταῖς ἀπόφασες, εἶναι παράδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως 445
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν τρίτον : Ὅτι δὲν πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ ἐχθρεύωνται ἕνας τὸν ἄλλον 445
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν τέταρτον : Ὅτι πρέπει οἱ ἐπίσκοποι μὲ τὸ μέσον τοῦ διακόνου, νὰ ἐνθυμίζουν εἰς τὸν λαὸν τὴν εἰρήνην καὶ ἀγάπην 447
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν πέμπτον : Ὅτι πολλαῖς καὶ διάφοραις εἶναι ἡ πρόνοιαις καὶ ἐπιμέλειαις καὶ πῶς ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς ἐκάλεσεν εἰς μετάνοιαν ὅλους ἀπὸ κάθε γενεὰν 447
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν ἕκτον : Ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ, νὰ εἶναι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν εὐσέβειαν σύμφωνοι, καθὼς εἶναι καὶ οἱ ἄγγελοι σύμφωνοι εἰς τὸν οὐρανὸν 448
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν ἕβδομον : Σχηματισμὸς τοῦ τάγματος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τί χρεωστεῖ νὰ κάμῃ κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς κληρικούς, ἢ λαϊκούς, ὅταν μαζώνωνται εἰς τὴν σύναξιν 449
Κεφάλαιον πεντηκοστὸν ὄγδοον : Διὰ τὰ συστατικὰ τῶν ξένων, τῶν λαϊκῶν, τῶν κληρικῶν, τῶν ἐπισκόπων, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔχουν διαφορὰν ἀνάμεσόν τους 452
Κέφάλαιον πεντηκοστὸν ἕνατον : Ὅτι πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ εἶναι πρόθυμος εἰς τὸ νὰ συνάξῃ τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ ταχὺ καὶ τὸ βράδυ 453
Κεφάλαιον ἑξηκοστόν : Ἡ ματαία καὶ ἄχρηστος συνάθροισις τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἑβραίων εἰς τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ συναγώγια, εἶναι παράδειγμα ὁποῦ νὰ παρακινᾷ τοὺς χριστιανοὺς εἰς προθυμίαν καὶ μίμησιν 454
Κεφάλαιον ἑξηκοστὸν πρῶτον : Ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ προκρίνωμεν τὰ κοσμικὰ ἀπὸ τὰ θεϊκὰ 455
Κεφάλαιον ἑξηκοστὸν δεύτερον : Ὅτι πρέπει νὰ μισοῦμεν ὅλαις ταῖς ἀσέβειαις τῶν Ἑλλήνων 456
Κεφάλαιον ἑξηκοστὸν τρίτον : Ὅτι δὲν πρέπει κανένας ἀκαμάτης ἀπὸ τοὺς πιστοὺς νὰ τρώγῃ ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀλλὰ νὰ δουλεύῃ καθὼς ἔκαμαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι. Ὅτι ὁ μὲν Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι ἦταν ψαράδες, ὁ Παῦλος, καὶ ὁ Ἀκύλας ἔκαμναν τέντας, καὶ ὁ Ἰούδας τοῦ Ἰακὼβ ἦτον γεωργὸς 457

ΒιΒλίον Τρίτον

Κεφάλαια τοῦ γου Βιβλίου 460
Κεφάλαιον πρῶτον : Ὅτι ἡ χήρα ὁποῦ δὲν εἶναι χρονῶν ἑξῆντα, δὲν πρέπει νὰ βαλθῇ εἰς τὸ μοναστῆρι ὁποῦ εἶναι διωρισμέναις νὰ κάθωνται ἡ χήραις ὁποῦ ἀπαρνήθηκαν τὴν δεύτερην ὑπανδρείαν 460

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεφάλαιον δεύτερον : Ὅτι εἰς τὸ μοναστῆρι ὁποῦ εἶναι διωρισμέναις ἡ χήραις, δὲν πρέπει νὰ βαλθοῦν νέαις χήραις διὰ τὸ ὕποπτον, μήπως καὶ δευτερούπανδρευθοῦν 461
Κεφάλαιον τρίτον : Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ χήραις, καὶ πῶς πρέπει νὰ βοηθοῦνται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον 461
Κεφάλαιον τέταρτον : Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ εὐεργετῇ κάθε ἐνδεῆ 461
Κεφάλαιον πέμπτον : Ὅτι πρέπει ἡ χήρα νὰ ἐπιμελῆται τὰ καλὰ ἤθη 463
Κεφάλαιον ἕκτον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ διδάσκουν ἡ γυναῖκες, ὅτι εἶναι ἄπρεπον, καὶ ποίαις γυναῖκες ἀκολουθοῦσαν τὸν Χριστὸν 463
Κεφάλαιον ἕβδομον : Τί λογῆς εἶναι ἡ ψεύτικαις χήραις 464
Κεφάλαιον ὄγδοον : Ὅτι μήτε ἡ χήρα, μήτε ὁ ἐπίσκοπος, μήτε ἄλλος χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ πάρῃ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τοὺς κακοὺς καὶ ἀναξίους 466
Κεφάλαιον ἔνατον : Ὅτι δὲν πρέπει ἡ γυναῖκες νὰ βαπτίζουν. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀσεβές, καὶ ξένον ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ 467
Κεφάλαιον δέκατον : Ὅτι δὲν πρέπει ὁ λαϊκὸς νὰ κάμῃ τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως, ἢ βάπτισμα, ἢ θυσίαν, ἢ χειροθεσίαν, ἢ εὐλογίαν 467
Κεφάλαιον ἑνδέκατον : Ὅτι ἔξω ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον, ἢ ἀπὸ τὸν ἱερέα δὲν ἐδόθη ἄδεια εἰς κανένα ἄλλον ἀπὸ τοὺς ἐπιλοίπους κληρικοὺς νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐνεργεῖ ὁ ἱερεύς. Χειροτονίαν δὲ νὰ κάμῃ μόνος ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὄχι ἄλλος τινὰς 468
Κεφάλαιον δωδέκατον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ φθονοῦμεν, καὶ νὰ βασκαίνωμεν 468
Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Πῶς πρέπει νὰ προσεύχωνται ἡ χήραις διὰ ἐκείνους ὁποῦ ταῖς δίδουν τὰ χρειαζόμενα 469
Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Ὅτι ὅποια δίδει ἐλεημοσύνην εἰς ταῖς χήραις, δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται, καὶ νὰ κηρύξῃ τὸ ὄνομά της, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προστάζει 469
Κεφάλαιον δέκατον πέμπτον : Ὅτι εἶναι ἄπρεπον νὰ κακολογῇ τινὰς τὸν γείτονά του ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶναι ἴδιον τοῦ χριστιανοῦ νὰ καταρᾶται 470
Κεφάλαιον δέκατον ἕκτον : Ἑρμηνεία διὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα 471
Κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον : Ποίαν αἰτίαν ἔχει τὸ εἰς Χριστὸν βάπτισμα; Καὶ διατὶ λέγονται τὰ τέτοια λόγια ὁποῦ λέγονται εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα; Καὶ διατὶ γίνονται τὰ ὅσα γίνονται εἰς τὸ βάπτισμα 471
Κεφάλαιον δέκατον ὄγδοον : Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ διδαγμένος τὴν χριστιανωσύνην 472
Κεφάλαιον δέκατον ἔνατον : Τί λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ὁ διάκονος 472
Κεφάλαιον εἰκοστόν : Ὅτι ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ χειροτονᾶται ἀπὸ τρεῖς ἢ δύο ἐπισκόπους καὶ ὄχι ἀπὸ ἕνα, ὅτι ἂν χειρονᾶται ἀπὸ ἕνα, εἶναι ἀβέβαιον 474

Βιβλίον Τέταρτον

Κεφάλαια τοῦ δου Βιβλίου 475
Κεφάλαιον πρῶτον : Διὰ τοὺς ὀρφανούς 475
Κεφάλαιον δεύτερον : Μὲ τί τρόπον πρέπει ὁ ἐπίσκοπος νὰ ἐγνοιάζεται τοὺς ὀρφανούς 476
Κεφάλαιον τρίτον : Ποῖοι πρέπει νὰ βοηθοῦνται κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ 476
Κεφάλαιον τέταρτον : Περὶ φιλαργυρίας 477
Κεφάλαιον πέμπτον : Μὲ τί λογῆς φόβον πρέπει νὰ μετέχουν ὅλοι ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα 477

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεφάλαιον ἕκτον : Ποίων ἀνθρώπων τὰ δῶρα εἶναι δεκτά, καὶ ποίων δὲν εἶναι δεκτὰ 478
Κεφάλαιον ἕβδομον : Ὅτι τὰ δῶρα τῶν κακῶν καὶ ἀναξίων, (ἐν ὅσῳ εἶναι κακοὶ) ὄχι μόνον πῶς δὲν ἡμερώνουν τὸν Θεόν, ἀλλὰ μάλιστα τὸν παρακινοῦν εἰς θυμὸν 479
Κεφάλαιον ὄγδοον : Ὅτι καλήτερον εἶναι νὰ δώσῃ τινὰς εἰς ταῖς χήραις ἀπὸ τὸν κόπον του, καὶ ἂν εἶναι τὰ δῶρα ταπεινὰ καὶ ὀλίγα, παρὰ ἐκεῖνα ὁποῦ εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, ἂν εἶναι καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα. Διότι καλήτερον εἶναι νὰ ἀποθάνουν οἱ ἐνδεεῖς ἀπὸ τὴν πεῖναν, παρὰ νὰ δεχθοῦν εἰσοδήματα ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς 480
Κεφάλαιον ἔνατον : Ὅτι πρέπει οἱ ἱερεῖς νὰ παρακινοῦν τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ εὐεργετήσουν τοὺς πτωχούς, ὡς καθὼς ἔκαμε καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν 480
Κεφάλαιον δέκατον : Παραγγελία, πῶς ἀνίσως καὶ κανένας ἀσεβὴς ῥίξῃ μὲ βίαν ἄσπρα εἰς τοὺς ἱερεῖς, νὰ τὰ ἐξοδιάσουν εἰς ξύλα καὶ κάρβουνα, καὶ ὄχι εἰς τὰ φαγητὰ 481
Κεφάλαιον ἑνδέκατον : Διὰ τοὺς γονεῖς, καὶ τὰ τέκνα 481
Κεφάλαιον δωδέκατον : Διὰ τοὺς δούλους καὶ τοὺς αὐθέντας των 482
Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Εἰς ποῖα πράγματα πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ ὑπακούσουν τοὺς ἄρχοντας τοὺς κοσμικούς 482
Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Διὰ τὰς παρθένους 483

Βιβλίον Πέμπτον

Κεφάλαια τοῦ ε᾽ου Βιβλίου 484
Κεφάλαιον πρῶτον : Ὅτι εἰς ἐκείνους ὁποῦ παιδεύονται ἀπὸ τοὺς ἀπίστους διὰ τὸν Χριστόν, εὔλογον εἶναι νὰ δώσουν τὰ χρειαζόμενα οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Χριστοῦ 485
Κεφάλαιον δεύτερον : Ὅτι πρέπει νὰ φύγωμεν τὴν συναναστροφὴν τῶν ψεύτικων ἀδελφῶν, ὅταν μένουν εἰς τὴν κατοικίαν τους 487
Κεφάλαιον τρίτον : Ὅτι πρέπει νὰ βοηθήσωμεν ἐκείνους ὁποῦ κουρσεύονται διὰ τὸν Χριστόν, μακάρι ἂν μᾶς ἀκολουθᾷ καὶ κίνδυνον 487
Κεφάλαιον τέταρτον : Ὅτι τρομερὸν εἶναι καὶ ἀφανιστικόν, τὸ νὰ ἀρνᾶται τινὰς τὸν Χριστὸν 488
Κεφάλαιον πέμπτον : Ὅτι ὅταν κακοπαθαίνωμεν, νὰ μιμηθοῦμεν τὸν Χριστόν, καὶ τὴν ὑπομονήν του 489
Κεφάλαιον ἕκτον : Ὅτι ὁ χριστιανὸς μήτε πολλὰ τολμηρὸς πρέπει νὰ εἶναι διὰ τὴν σιγουρότητά του· μήτε νὰ εἶναι δειλὸς διὰ τὴν ἀνανδρείαν· ἀμὴ καὶ νὰ φεύγῃ διὰ τὸν φόβον, καὶ ὅταν πέσῃ εἰς τὰ χέρια τῶν ἀσεβῶν, νὰ ἀγωνίζεται διὰ τὸ στεφάνι ὁποῦ τὸν ἀπαντυχαίνει 489
Κεφάλαιον ἕβδομον : Διάφοραις βεβαίωσες διὰ τὴν Ἀνάστασιν, καὶ διὰ τὴν Σιβύλλαν, καὶ τί λέγουν οἱ στοϊκοὶ διὰ τὸν φοίνικα τὸ ὄρνεον 491
Κεφάλαιον ὄγδοον : Διὰ τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τὸν Στέφανον τὸν πρωτομάρτυρα 496
Κεφάλαιον ἔνατον : Διὰ τοὺς ψευδομάρτυρας 496
Κεφάλαιον δέκατον : Ἑρμηνεία ἠθική, ὅτι πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν ταῖς ματαιολογίαις, ταῖς ἀσχημολογίαις, τοὺς χωρατάδες, τὴν μέθην, τὴν πορνείαν, καὶ τὰ χαδέματα 497

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεφάλαιον ἐνδέκατον : Νουθεσία ὁποῦ παραγγέλλει νὰ φύγωμεν τὸν μολυσμὸν τῆς εἰδωλολατρείας 497

Κεφάλαιον δωδέκατον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ τραγουδήσωμεν τραγοῦδι τῶν ἀπίστων, ἢ πορνικόν, οὔτε νὰ ὀμόσωμεν εἰς τὰ εἴδωλα, ὅτι εἶναι ἔργα τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ ἐναντίον τῆς θεογνωσίας 497

Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Κατάλογος τῶν ἑορτῶν τοῦ Χριστοῦ, ἐκείνας ὁποῦ πρέπει νὰ φυλάξωμεν· καὶ πότε πρέπει νὰ ἑορτάζεται ἡ καθεμία 499

Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Διὰ τὸ πάθος τοῦ Κυρίου· καὶ τί καὶ τί πάθος ἔγινεν εἰς τὴν κάθε ἡμέραν· καὶ διὰ τὸν Ἰούδαν· καὶ ὅτι ὅταν ὁ Χριστὸς ἐπαράδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰ μυστήρια, δὲν ἦτον παρὸν ὁ Ἰούδας 499

Κεφάλαιον δέκατον πέμπτον : Διὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα· καὶ διατὶ μᾶς παραγγέλλουν νὰ νηστεύσωμεν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν 502

Κεφάλαιον δέκατον ἕκτον : Πόσαις προφητείαις τῶν Προφητῶν κηρύττουν τὸν Χριστόν· τῶν ὁποίων τὴν τελείωσιν βλέποντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἀπὸ τὴν κακήν τους γνώμην δὲν ἐπίστευσαν πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκαταδίκασαν εἰς τὸν σταυρὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης 503

Κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον : Πῶς πρέπει νὰ γίνεται τὸ Πάσχα 505

Κεφάλαιον δέκατον ὄγδοον : Διορισμὸς διὰ τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα 505

Κεφάλαιον δέκατον ἔνατον : Διὰ τὴν ὁλονυκτίαν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, καὶ διὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως 506

Κεφάλαιον εἰκοστόν : Πρόλογος προφητείας διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν 508

Βιβλίον Ἕκτον

Κεφάλαια τοῦ στου Βιβλίου 511

Κεφάλαιον πρῶτον : Ποῖοι ἐτόλμησαν νὰ κάνουν σχίσματα, καὶ δὲν ἔφυγαν τὴν τιμωρίαν 512

Κεφάλαιον δεύτερον : Ὅτι δὲν εἶναι νόμιμον μήτε τὴν βασιλείαν νὰ ἐπιβουλεύεται τινάς, μήτε τὴν ἱερωσύνην 513

Κεφάλαιον τρίτον : Διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Μωϋσέως, καὶ διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπιστίαν, καὶ διὰ ἐκεῖνα ὁποῦ ἐθαυματούργησε ὁ Θεὸς διὰ μέσου αὐτῶν 514

Κεφάλαιον τέταρτον : Ὅτι ἐκεῖνος κάμνει σχίσμα, ὅποιος ἀποστατεῖ ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ ὄχι ἐκεῖνος ὁποῦ ξεχωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς 515

Κεφάλαιον πέμπτον : Διὰ ποίαν αἰτίαν ἀπεβάλθη ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ λαὸς τῶν Ἑβραίων, καὶ βεβαίωσις ἀπὸ τὰ προφητικὰ λόγια 515

Κεφάλαιον ἕκτον : Ὅτι καὶ κοντὰ εἰς τοὺς Ἑβραίους εὑρίσκετο θεομίσητος διδασκαλία διαφόρων αἱρέσεων 517

Κεφάλαιον ἕβδομον : Πόθεν ἐφύτρωσαν ἡ αἵρεσες, καὶ ποῖος ἔγινε προεστὼς τῆς ἀσεβείας; 517

Κεφάλαιον ὄγδοον : Ποῖοι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι τῆς ἀσεβείας τοῦ Σίμωνος, καὶ ποίαις αἵρεσες ἔκαμαν 518

Κεφάλαιον ἔνατον : Πῶς ὁ Σίμων ὁ μάγος θέλωντας νὰ πετάξῃ μὲ κάποιαις μαντείαις, διὰ ταῖς εὐχαῖς τοῦ Πέτρου ἔπεσε κάτω ἀπὸ τὸ ὕψος, καὶ ἐσυντρίφθηκαν τὰ ποδάριά του, καὶ ἡ παλάμαις τῶν χερίων του 519

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεφάλαιον δέκατον : Πῶς ἡ αἵρεσες δὲν συμφωνοῦν μήτε ἀναμεταξύ τους, μήτε μὲ τὴν ἀλήθειαν 520
Κεφάλαιον ἑνδέκατον : Ἐξήγησις τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων 521
Κεφάλαιον δωδέκατον : Διὰ ἐκείνους ὁποῦ ὁμολογοῦν πῶς εἶναι χριστιανοί, ἔπειτα φρονοῦν τὰ τῶν Ἰουδαίων 522
Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Μὲ τί τρόπον πρέπει νὰ χωριζώμεσθε ἀπὸ τοὺς αἱρετικούς 525
Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Ποῖοι ἐκήρυξαν τὴν καθολικήν, καὶ κοινὴν διδασκαλίαν, καὶ ποίαις εἶναι ἡ παραγγελίαις των 525
Κεφάλαιον δέκατον πέμπτον : Ὅτι μήτε πρέπει νὰ δευτεροβαπτίζωμεν, μήτε νὰ δεχθοῦμεν τὸ βάπτισμα ὁποῦ ἐδόθη ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι βάπτισμα, ἀλλὰ μαγάρισμα 527
Κεφάλαιον δέκατον ἕκτον : Διὰ τὰ βιβλία ὁποῦ ἔχουν ψεύτικαις ἐπιγραφαῖς 528
Κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον : Παραγγέλματα τῆς ὑπανδρείας διὰ τοὺς κληρικούς 528
Κεφάλαιον δέκατον ὄγδοον : Νουθεσία ὁποῦ προστάζει νὰ φύγωμεν τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἀσεβῶν αἱρετικῶν 529
Κεφάλαιον δέκατον ἔνατον : Πρὸς ἐκείνους ὁποῦ ὑβρίζουν καὶ κατηγοροῦν τὸν Νόμον 531
Κεφάλαιον εἰκοστόν : Ποῖος εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος, καὶ ποῖος εἶναι ὁ γραπτός, καὶ διατί ἔγινε 532
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πρῶτον : Ὅτι ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ εἴμεσθε ὑποκάτω εἰς τὴν χάριν τοῦ γραπτοῦ νόμου, καὶ ὄχι ὑποκάτω εἰς τὴν σκλαβίαν του 534
Κεφάλαιον εἰκοστὸν δεύτερον : Ὅτι ὁ νόμος ὁποῦ προστάζει διὰ ταῖς θυσίαις εἶναι ἐξωτερικός, καὶ ὄχι φυσικός. Τὸν ὁποῖον τὸν ἀναίρεσε ὁ Χριστὸς ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον 534
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τρίτον : Μὲ τί τρόπον ἐπλήρωσε ὁ Χριστὸς τὸν Νόμον; Καὶ ποίους νόμους ἔπαυσε, καὶ ποίους ἄλλαξε, καὶ ποίους ἐμετάθεσε 536
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τέταρτον : Ὅτι εὐδόκησε ὁ Θεὸς καὶ διὰ μέσου τῶν Ῥωμαίων νὰ φανερωθῇ ὁ νόμος τῆς δικαιοσύνης 537
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πέμπτον : Ὅτι διὰ τὴν ἀσέβειαν ὁποῦ ἔδειξαν εἰς τὸν Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι, τοὺς ἄφηκε νὰ σκλαβωθοῦν, καὶ νὰ χαρατζαθοῦν 537
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕκτον : Ὅτι πρέπει νὰ φύγωμεν τοὺς αἱρετικοὺς ὡς ἀφανιστικοὺς τῶν ψυχῶν μας 538
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕβδομον : Διὰ κάποια παρατηρήματα τῶν Ἑβραίων, καὶ τῶν Ἑλλήνων 539
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ὄγδοον : Διὰ τὴν ἀρσενοκοιτείαν, καὶ τὴν μοιχείαν, καὶ τὴν πορνείαν 541
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἔνατον : Ὅτι πρέπει νὰ ὑποταχθοῦν ἡ γυναῖκες εἰς τοὺς ἄνδρας των, καὶ οἱ ἄνδρες νὰ ἀγαποῦν ταῖς γυναῖκές των 542
Κεφάλαιον τριακοστόν : Ὅτι εἶναι συνήθεια εἰς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ φυλάττουν τοὺς φυσικοὺς καθαρισμοὺς νὰ πλύνωνται συχνά, καὶ νὰ συχαίνωνται τὰ λείψανα τῶν ἀπεθαμένων. Τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς χριστιανοὺς εἶναι ἀνοίκειον 543

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βιβλίον Ἕβδομον

Κεφάλαια τοῦ ζου Βιβλίου 545

Διὰ τὴν πολιτείαν καὶ εὐχαριστίαν. Καὶ διὰ τὴν διδαχὴν τοῦ Χριστοῦ 547

Κεφάλαιον πρῶτον : Ὅτι δύο εἶναι ἡ στράταις, ἡ μία εἶναι τῆς ζωῆς ἡ φυσική, καὶ ἡ ἄλλη τοῦ θανάτου ἡ ἐξωτερική. Καὶ ὅτι ἡ μὲν στράτα τῆς ζωῆς εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν, ἡ δὲ στράτα τοῦ θανάτου εἶναι ἀπὸ τὴν παράβασιν διὰ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου 547

Κεφάλαιον δεύτερον : Ἑρμηνείαις ἠθικαῖς τῶν παραγγελμάτων τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ συμφωνοῦν μὲ τὴν παλαιὰν προσταγὴν τῶν θείων ν′ μων. Ἐμπόδισμα τοῦ θυμοῦ, τοῦ φθόνου, τῆς πορνείας, τῆς μοιχείας, καὶ κάθε ἐμποδισμοῦ ἔργου 548

Κεφάλαιον τρίτον : Ἐμπόδισμα τῆς μαγείας· τοῦ φόνου τῶν παιδίων, τῆς ἐπιορκίας, καὶ τῆς ψευδομαρτυρίας 549

Κεφάλαιον τέταρτον : Ἐμπόδισμα τῆς κακολογίας, τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς ὑποκρίσεως 550

Κεφάλαιον πέμπτον : Ἐμπόδισμα τῆς κακοτροπίας, φιλοπροσωπίας, τοῦ θυμοῦ, τῆς μισανθρωπίας, καὶ τῆς βασκανίας 550

Κεφάλαιον ἕκτον : Διὰ τὴν γητείαν ὁποῦ γίνεται μὲ τὰ ὄρνεα 551

Κεφάλαιον ἕβδομον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραπονούμεσθεν, καὶ νὰ εἴμεσθεν αὐθάδεις, καὶ ὑπερήφανοι, καὶ σκληροὶ 551

Κεφάλαιον ὄγδοον : Διὰ τὴν μακροθυμίαν, καὶ ἀκακίαν, καὶ ἡμερότητα, καὶ ὑπομονὴν 551

Κεφάλαιον ἔνατον : Ὅτι τοὺς διδασκάλους ὁποῦ μᾶς ἐδίδαξαν τὴν χριστιανωσύνην, πρέπει νὰ τοὺς ἔχωμεν μεγαλητέρους ἀπὸ τοὺς γονεῖς. Διότι οἱ μὲν διδάσκαλοι μᾶς ἐχάρισαν, τὸ νὰ εἴμεσθεν καλοί· οἱ δὲ γονεῖς μᾶς ἐχάρισαν μόνον τὸ εἶναι 552

Κεφάλαιον δέκατον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ κάμωμεν σχίσματα ἀναμεταξὺ εἰς τοὺς ἁγίους ἀδελφούς, καὶ μάλιστα ὅταν σκανδαλισθοῦν νὰ τοὺς εἰρηνεύσωμεν. Νὰ κρίνωμεν δίκαια, καὶ νὰ μὴ κάμωμεν φιλοπροσωπίαν 552

Κεφάλαιον ἑνδέκατον : Διὰ τὸν ὀλιγόπιστον 552

Κεφάλαιον δωδέκατον : Διὰ τὴν εὐεργεσίαν 553

Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Πῶς πρέπει νὰ κυβερνοῦν οἱ ἀφεντάδες τοὺς δούλους, καὶ πῶς πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται οἱ δοῦλοι εἰς τοὺς ἀφεντάδες των 553

Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Διὰ τὴν ὑπόκρισιν, καὶ διὰ τὴν προσοχήν, ὁποῦ πρέπει νὰ ἔχωμεν εἰς τοὺς νόμους. Καὶ διὰ τὴν ἐξομολόγησιν 553

Κεφάλαιον δέκατον πέμπτον : Διὰ τὴν τιμὴν ὁποῦ πρέπει νὰ κάμνωμεν εἰς τοὺς γονεῖς μας 554

Κεφάλαιον δέκατον ἕκτον : Διὰ τὴν ὑποταγὴν πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἐξουσιαστὰς 554

Κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον: Διὰ τὴν καθαρὰν συνείδησιν ἐκείνων ὁποῦ προσεύχονται 554

Κεφάλαιον δέκατον ὄγδοον : Ὅτι ἡ στράτα ὁποῦ ἔρχεται εἰς ἡμᾶς ἀπὸ ἐπιβουλὴν τοῦ διαβόλου, εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀσέβειαν, καὶ παρανομίαν 554

Κεφάλαιον δέκατον ἔνατον : Ὅτι μᾶς ἑρμηνεύει ὁ νομοθέτης νὰ μὴ ξεκλίνωμεν ἀπὸ τὴν εὐσέβειαν μήτε δεξιά, μήτε ἀριστερὰ 555

Κεφάλαιον εἰκοστόν : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατηγορήσωμεν κανένα ἀπὸ τὰ πρεπούμενα φαγητά, ἀλλὰ τὰ γευθοῦμεν μὲ εὐχαρίστησιν, καὶ μὲ τάξιν 555

Κεφάλαιον εἰκοστὸν πρῶτον : Ὅτι δὲν πρέπει νὰ φάγωμεν ἀπὸ τὰ ζῶα ὁποῦ θυσιάζονται εἰς τὰ εἴδωλα 555

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κεφάλαιον εἰκοστὸν δεύτερον : Διατάξις τοῦ Κυρίου, πῶς πρέπει νὰ βαπτίζωμεν, καὶ εἰς ποιουνοῦ θάνατον 556
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τρίτον : Ποίαις ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος πρέπει νὰ νηστεύσωμεν, καὶ ποίαις δὲν πρέπει, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν ; 557
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τέταρτον : Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ προσεύχονται τὴν προσευχὴν ὁποῦ μᾶς ἐπαράδωκεν ὁ Κύριος 557
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πέμπτον : Εὐχαριστία μυστικὴ 558
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕκτον : Εὐχαριστία εἰς τὴν θείαν μετάληψιν 558
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕβδομον : Εὐχαριστία εἰς τὸ μυστικὸν μῦρον 559
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ὄγδοον : Ὅτι δὲν πρέπει χωρὶς διάκρισιν νὰ συγκοινωνήσωμεν μὲ τὸν καθένα 559
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἔνατον : Διάταξις διὰ τὰς καρποφορίας 560
Κεφάλαιον τριακοστόν : Πῶς πρέπει νὰ ἑορτάσωμεν τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὅταν συναχθοῦμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν 560
Κεφάλαιον τριακοστὸν πρῶτον : Τὶ λογῆς πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνοι ὁποῦ χειροτονοῦν 561
Κεφάλαιο τριακοστὸν δεύτερον : Προλεγόμενα διὰ τὰ μέλλοντα 561
Κεφάλαιον τριακοστὸν τρίτον : Προσευχὴ ὁποῦ φανερώνει πρόνοιαν πολλῶν λογιῶν 562
Κεφάλαιον τριακοστὸν τέταρτον : Προσευχὴ ὁποῦ διηγεῖται δημιουργίαν διάφορον 563
Κεφάλαιον τριακοστὸν πέμπτον : Προσευχὴ μὲ εὐχαριστίαν, ἡ ὁποία φανερώνει τὴν ἐπιτέλειαν ὁποῦ λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὰ ὄντα 564
Κεφάλαιον τριακοστὸν ἕκτον : Προσευχὴ ὁποῦ μᾶς ἐνθυμίζει τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ ἔγινε, καὶ ταῖς διάφοραις πρόνοιαις ὁποῦ ἔχει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἁγίους 566
Κεφάλαιον τριακοστὸν ἕβδομον : Προσευχὴ ὁποῦ περιέχει ἐνθύμησιν προνοίας, καὶ ἀπαρίθμησιν διαφόρων εὐεργεσιῶν ὁποῦ ἐδόθηκαν εἰς τοὺς ἁγίους μὲ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ Χριστοῦ 568
Κεφάλαιον τριακοστὸν ὄγδοον : Προσευχὴ διὰ βοήθειαν τῶν δικαίων 569
Κεφάλαιον τριακοστὸν ἔνατον : Πῶς πρέπει νὰ σιγουρεύωνται οἱ κατηχούμενοι 570
Κεφάλαιον τεσσαρακοστόν : Διάταξις πῶς πρέπει νὰ εὐλογοῦνται οἱ κατηχούμενοι ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς εἰς τὴν διδαχήν. Καὶ τὶ πρέπει νὰ διδάσκωνται 571
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν πρῶτον : Ἀποχωρισμὸς ἀπὸ τὸν διάβολον, καὶ ἀντάμωσις μὲ τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ 572
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν δεύτερον : Εὐχαριστία διὰ τὸ ἄλειμμα τοῦ μυστικοῦ ἐλαίου 573
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν τρίτον : Εὐχαριστία διὰ τὸ μυστικὸν νερὸν 573
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν τέταρτον : Εὐχαριστία διὰ τὸ μυστικὸν μῦρον 573
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν πέμπτον : Προσευχὴ τῶν νεοφωτίστων 574
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ἕκτον : Ποίους ἐχειροτόνησαν καὶ ἔστειλαν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ εἰς ποίας ἐπαρχίας 574
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ἕβδομον : Προσευχὴ ταχηνὴ 575
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ὄγδοον : Προσευχὴ βραδυνὴ 576
Κεφάλαιον τεσσαρακοστὸν ἔνατον : Εὐχὴ διὰ τὸ γεῦμα 576

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βιβλίον Ὄγδοον

Κεφάλαια τοῦ ηου Βιβλίου 577
Κεφάλαιον πρῶτον : Διὰ ποίους γίνονται τὰ θαύματα 578
Κεφάλαιον δεύτερον : Διὰ τοὺς ἀναξίους ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς 581
Κεφάλαιον τρίτον : Ὅτι πρῶτον καὶ κυριώτερον ἔργον εἶναι τὸ νὰ διατάσσῃ τινὰς ἐκεῖνα ὁποῦ γίνονται εἰς ταῖς Ἐκκλησίαις 583
Κεφάλαιον τέταρτον : Διὰ ταῖς χειροτονίαις 583
Κεφάλαιον πέμπτον : Εὐχὴ διὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐπισκόπου 584
Κεφάλαιον ἕκτον : Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου διάταξις διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν ἱερέων 585
Κεφάλαιον ἕβδομον : Διάταξις τοῦ Φιλίππου διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν διακόνων 586
Κεφάλαιον ὄγδοον : Προσευχὴ τῆς χειροτονίας τοῦ διακόνου 586
Κεφάλαιον ἔνατον : Διάταξις τοῦ Βαρθολομαίου διὰ τὴν διακόνισσαν 587
Κεφάλαιον δέκατον : Προσευχὴ εἰς τὴν χειροτονίαν τῆς διακόνισσας 587
Κεφάλαιον ἑνδέκατον : Διάταξις τοῦ Θωμᾶ διὰ τοὺς ὑποδιακόνους 587
Κεφάλαιον δωδέκατον : Διάταξις τοῦ Ματθαίου διὰ τοὺς ἀναγνώστας 588
Κεφάλαιον δέκατον τρίτον : Διάταξις τοῦ Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου διὰ τοὺς ὁμολογητὰς 588
Κεφάλαιον δέκατον τέταρτον : Τοῦ αὐτοῦ διὰ τὰς παρθένους 588
Κεφάλαιον δέκατον πέμπτον : Διάταξις Λεββαίου τοῦ καὶ Ἀλφαίου διὰ ταῖς χήραις 589
Κεφάλαιον δέκατον ἕκτον : Ὁ αὐτὸς διὰ τὸν ἐξορκιστὴν 589
Κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον : Σίμωνος τοῦ Κανανίτου ἀπὸ πόσους ἐπισκόπους πρέπει νὰ χειροτονᾶται ὁ ἐπίσκοπος 589
Κεφάλαιον δέκατον ὄγδοον : Τοῦ αὐτοῦ κανόνες διὰ τοὺς ἐπισκόπους, ἱερεῖς, διακόνους, καὶ τοὺς ἐπιλοίπους κληρικούς 590
Κεφάλαιον δέκατον ἔνατον : Διάταξις τοῦ Ματθαίου διὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ λαδιοῦ 590
Κεφάλαιον εἰκοστόν : Τοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ πρωτοφανήσιμα 591
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πρῶτον : Τοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ περισσεύματα 591
Κεφάλαιον εἰκοστὸν δεύτερον : Κανόνες διάφοροι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου διὰ ἐκείνους ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὸ βάπτισμα, ποίους πρέπει νὰ δεχθοῦμεν, καὶ ποίους νὰ ἀποδιώξωμεν 591
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τρίτον : Εἰς ποίαις ἡμέραις νὰ μὴ δουλεύουν οἱ δοῦλοι 593
Κεφάλαιον εἰκοστὸν τέταρτον : Εἰς ποίαις ὥραις πρέπει νὰ προσευχόμεσθεν, καὶ διατὶ εἰς αὐταῖς νὰ προσευχηθοῦμεν 594
Κεφάλαιον εἰκοστὸν πέμπτον : Πῶς πρέπει νὰ γίνωνται, καὶ πότε νὰ γίνωνται τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων χριστιανῶν· καὶ ὅτι ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά τους πρέπει νὰ δίδωνται εἰς τοὺς πτωχούς 595
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕκτον : Ὅτι τὰ μνημόσυνα, καὶ ἡ δέησες δὲν ὠφελοῦν παντελῶς ἐκείνους ὁποῦ ἀποθαίνουν εἰς τὴν ἀσέβειαν 595
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἕβδομον : Διὰ τοὺς μεθυστὰς 595
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ὄγδοον : Ὅτι πρέπει νὰ δεχθοῦμεν ἐκείνους ὁποῦ διώκονται διὰ τὸν Χριστὸν 596
Κεφάλαιον εἰκοστὸν ἔνατον : Ὅτι ὁ καθένας εἰς τὸν κλῆρον ὁποῦ ἐβάλθη ἐκεῖ πρέπει νὰ εὑρίσκεται, καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν τάξιν, καὶ νὰ μὴν ἁρπάζῃ ἐκεῖνα ὁποῦ δὲν τοῦ ἐδόθηκαν 596
Κανόνες ἐκκλησιαστικοὶ τῶν αὐτῶν Ἁγίων Ἀποστόλων 600

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ